

של
הממשלה

מזכירות הממשלה

סטנוגרמות
של
הממשלה

שם תיק: סטנוגרמות הוועדה להתיישובות
מזהה פנימי: 7943/4-ג
מזהה פריט: 001ggur
כתובת: 2-120-5-2-5
תאריך הדפסה: 04/03/2019

סודי ביותר

התיישובות
5.10.76 -
-
6.10.77 ד

7943/4 - ג

מזהה פנימי
רשמי

צ"ע 2 ע"פ 2

סגנון

מזכירות הממשלה

ש מ ר

פרוטוקול
שיבת הועדה לעניני התישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
כ"ד בתשרי תשל"ח - 6.10.77

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, ז. המר.

נציגי ההסתדרות הציונית : מ. קרונה, מ. ריבלין, א. שנקר.

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, מ. דיין (כחול),
י. הורביץ, ע. ויצמן, ג. פת.

נציגי ההסתדרות הציונית : א.ל. דולצין, ר. וייץ, ח. פינקלשטיין,
י. קלארמן.

י. פרץ	-	סגן שר התעשיה, מסחר ותיירות
מ. צפורי	-	סגן שר הבטחון
א. נאור	-	מזכיר הממשלה
ש. אבני	-	משרד הבינוי והשיכון
א. בירדץ'	-	מינהל מקרקעי ישראל
ג. בן-אור	-	משרד הפנים
א. בר-און	-	משרד החקלאות
ע. גדור	-	משרד הבטחון
ג. ויתקון	-	חטיבת התישבות, הסוכנות היהודית
כ. קלטר	-	לשכת שר החקלאות
ש. רביד	-	הסוכנות היהודית
ש. שטנר	-	משרד האוצר
ש.ש. שירן	-	משרד האוצר
מ. שמיר	-	הקדן הקימת לישראל

א. ליסנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום :	הת/4	תת-אלוף (מיל.) א. בר-און - מתאם פעולות	א"י 2
		ההתישבות בשטחים	
	הת/5	התישבות - גרעין שומרון	א"י 4
	הת/6	רמת הגולן	א"י 16
	הת/7	רמת הגולן	א"י 21
	הת/8	קליטת עולים בהתישבות - 10 גרעינים	א"י 26
	הת/9	ימית - עיר בחבל רפיח	א"י 27
	הת/10	ש ו ב ו ת	א"י 30

תת/.

בפרוטוקול זה 3 דפים.

ימית : שלמה יפה

הח/4 הח-אלוף (מיל.) א. בר-און - מתאם פעולות ההתישבות בשטחים

השר א. שרון: אני פותח את הישיבה. הנושא הראשון ישנו בסדר-היום שלפניכם, שהועבר אליכם אתמול.

מצאתי אותו בשלמותו בעתונות היום. אני מתכוון לבדוק עם היועץ המשפטי לממשלה אפשרות של עשיית מה שנוהגים אנו לעשות בועדות-הכנסת, כאשר מחתימים אנשים על הצהרת סודיות. כי תמיד עומד אני בפני אחת משתי הברירות: או לא להעביר את סדר-היום מראש, או לנקוט בצעד שאנשים יצטרכו להתחייב בהתאם למקובל בנושא זה. הדבר מקשה מאד כאשר להחלטות כאן ויש נושאים רבים שצריך לדון בהם ואני נזהר בגלל הקובדה, שהדברים מוצאים ביטוי מיד בחוץ. טענתי זאת מאז הישיבה הראשונה. היתה טענה שלא מעבירים בזמן את סדר-היום והנה - הוא פורסם כבר אתמול ברדיו.

מ. קרונה: לא קבלנו את סדר-היום, אלא עתה.

השר א. שרון: הפענו זאת בין כולם כבר אתמול בחפצה מיוחדת.

א. שנקר: אני רוצה לציין שאני רואה את סדר-היום בפעם הראשון כאן, בישיבה. לא קבלנו זאת אתמול וקשה מאד לקבל הודעה על ישיבה, יום אחד לפני כינוסה. אני מוכרח לציין, שבלתי-אפשרי לעבוד כך. על כן, אבקש שהישיבות יתקייס בקבועות בתאריכים שנקבעו מראש.

דבר נוסף: אבקש הבהרה לגבי ידיעות על הקמת ועדת שרים לענייני התנחלות (כפי שפורסם בעתונות), שאינה כוללת את חברי-ההנהלה הציונית. קשה לי מאד להבין מה ההבדל, ואם יש הבדל בין התנחלות והתישבות במובן זה, וכיוון שיש הסכם בין ההנהלה הציונית והממשלה בקשר לעניינים אלה, - הרי הם צריכים להיות נדונים בועדה להתישבות. לכן, הייתי רוצה לשמוע הבהרה על ידיעות אלה.

השר א. שרון:

לבגל הנקודה הראשונה: היה הכרח לקבוע ישיבת הועדה בהקדם, כי יש בעיות חשובות, שצריך לקבל עליהן החלטה. לא ניתן היה, בגלל החגים - לעשות זאת מוקדם יותר. וגם אם ניתן - לא היינו מזמנים אלא יומיים מוקדם יותר. מאחר וישנם דברים דחופים - צריך להסתגל לזה, כי זה לא קורה לעתים קרובות.

לנושא ועדת השרים לענייני-התנחלות, כפי שפורסם - בישיבת ממשלה מיום ז' באלול תשל"ז, 21.8.77 - התקבלה החלטה להקים ועדת שרים לענייני התנחלות, המורכבת משרים, חברי-הועדה המשותפת לממשלה וההסתדרות הציונית, כדי לספק במקרים חריגים מיוחדים, בשטחים, בנושאים שהם בהחלט סודיים ולא ניתן לפרסמם.

אני מדגיש שזו אינה ועדה שיושבת בקביעות, ואינה מתכנסת לא פעל ועדה זו ולא מאחורי גבה של הועדה המשותפת, אלא נועדה לספק במקרים מיוחדים; ואמנם - היא קפלה במקרה מיוחד היום, אחד בלבד וזה נושא של כניסת גרעין-שומרון למחנה-שומרון. זה נושא מיוחד, בגללהרגישות המדינית והבעיה המיוחדת הסכוכה של חיי הגרעין בחורמחנה צבאי.

זו הסיבה שהיא הוקמה, כדי לספק במקרים מיוחדים אלה.

מר מ. ריבלין:

א. הפרסום שהיה בענין זה - היה מצד אחד מוגע מאד בהנהלה הציונית וחברי ההנהלה הציונית ומעמיד את חבריה של ההנהלה הציונית במצב לא-נוח בשני דברים:

1. כאנשים שאי-אפשר לדבר אתם על דברים סודיים;
 2. בדברים שיש בהם דעות פוליטיות מנוגדות, -"הבה נתחכמה" להם...
- איננו חושב שזה לכבוד לממשלה. הממשלה יכולה להחליט על איזו ועדה שהיא רוצה - אך מדבר אני כאן על הפרסום שנעשה לדבר.
- דבר שני: אם הוחלט עוד באוגוסט להקים ועדה כזאת, היה הרבה יותר טוב אילו אמרו לנו זאתולא היצולומדים זאת מהעתונות. אבל כיוון שנתפרסם מה שנתפרסם, הייתי מודה מאד אם היה פרסום מוסמך המבהיר את הענין, על-פנת לא לגרום להרגשה לא-טובה ופירושים שיכולים לבוא בעקבות זאת.

השר א. שרון:

לא היה פרסום מטעם הממשלה.

מר מ. ריבלין:

היה מכוון ומסוגנן באותו סגנון בכל העתונים זה יצא בבת-אחת בכל העתונים.

השר א. שרון:

נמצא דרך להבהיר נושא זה בצורה ברורה; אם כי אין שום אחריות אפילו לנושא הפרסום. הדבר לא נאמר על-ידי בשום מקום, ולא על-ידי

השר א. שרון:

מזכיר הממשלה, ולא על-ידי שום גורם מוסמך מטעם הממשלה.

מר מ. ריבלין: כיוון שזה חובא לפרטום - צריך להאמר שמוצאים לנכון להבהיר כמה

דברים, וכדאי לעשות זאת ולו גם לסען ההרגשה הטובה, כי זה גרם לתגובות

שונות, לא-טובות. על כן, טוב שתהיה הבהרה שתעמיד את הענין על נכוןותו.

השר א. שרון:

לא זו הכוונה ואין לאף אחד ענין לפגוע ורוצים בשיתוף-פעולה

ובעבודה משותפת. יש מצבים משונים שצריך היה לדון עליהם כפורום מצומצם

יותר. על כל פנים, נמצא את הדרך להבהיר את הנושא.

הח/5. התנחלות בשומרון

השר א. שרון:

נושא ראשון הוא גרעין-שומרון, שיושב היום במחנה-שומרון, ואנו צריכים

לקבוע דרך-הטיפול והמשך הטיפול בגרעין זה.

אין כאן כבר סוד, וידוע שבמשך השבועות הקרובים, עד סיום השנה,

יוקמו עוד מספר-ישובים בדרך שבה הוקם הגרעין בשומרון. אולי תהיה זו כניסה לתוך

מחנות צה"ל, בסטטוס מסויים, שאותו הגדרנו לגבי אותם אנשים שיעסקו בעבודת-הצבא;

הגדרנו זאת כעובד בשליחות הצבא. דבר זה הוסבר ונתפרט ואינני חושב שיש טעם לחזור

ולפרט זאת.

במחנה קדום נמצא גרעין המקום, שיעלה בשומרון. בועדה המכינה לועדה

זו נקבע ומתוכנן כמקום-קבע לישוב, ואיני רואה שם מקום לישוב עירוני. אני רואה שם

ישוב כפרי, קהילתי. אין אפשרות לעסוק שם בחקלאות, אלא צריך כהחלט למצוא שם אפשרות

לעיסוק בתעשייה, לכל אלה שישבו במקום הזה.

הנקודה עצמה היא בעלת חשיבות רבה. היא נמצאת בצומת-הדרכים - שכם-

ג'נין-סול-כרם. הנושא שצריך להחליט עליו היום זה - דרך-הטיפול בישוב זה.

נראה לי שישב זה צריך להיכנס לטיפול ואבקש מסגן שר הבטחון ללאר

מה מתרחש בדיוק במחנה עצמו. הישוב צריך להיות, לדעתי, בטיפול המחלקה להתישבות, והייתי

רוצה שהיא תיכנס מיד לטיפול בו. האם החברים רוצים להתייחס לנושא זה?

סגן שר הבטחון מ. ציפורי: בקשר לשומרון, להאחזות שם. המקום שנמצאים בו הוא בסוף-

טירונים של התותחנים. אבל מבחינת המחנה - הגדרנו בתוך

המחנה שטח מוגדר, שיהיה נפרד, שטח שלהם למעשה. והם לא קבלו שום מתקן שם, אלא אדמת-בור.

הם קבלו משטר-קרקע, אפיו שהיא סככה, שאפשר לעשות ממנה חדר-אוכל. הדבר שעוסקים בו עתה זה יישור-קרקע והקמת מאהל. בערב החג נכנסו למקום גברים, שהם חברי גרעין-שומרון. יש שם עשרים וחמש משפחות והצטרפו אליהם עוד אנשים, שמיועדים בהמשך להגיע לרותן, למשטרת סנור, והם יחד אתם, והחל מיום ראשון יהיו שם שלושים-וחמש משפחות, הגרות באהלים.

כדי שלא יתקבל שמה שאומרים אנו זה בבחינת מס-שפתיים בלבד, נעשית בדיקה: 1. עם הגרעין, עם האנשים שם, כמה בעלי-מקצוע בשטחים שונים יש שם - החל ממכונאים ומכנים ומסגרים או אפסנאים וגמור באחרים. יש שם אנשים שונים וסיכמנו עם שלטונות-הצבא, שכמה שאנשים שיהיו בין אזרחים אלה, המסוגלים למלא תפקידים כאלה - ינצל זאת הצבא, הסובל בלאו-הכי מפערים בכוח-אדם. לכן, אלה ישובצו שם ויעבדו כאזרחים עובדי-צהל במקום, ויפוננו משם אנשי-צבא, שיעברו למקומות, שם הם חסרים. זה לגבי מספר אנשים המהאימים לעבודות שם ואלה ישמשו להם מקור-פרנסה.

במחנה-שומרון יש מסגריה צבאית של מיקוד המרכז, שעובדים בה שמונה מסגרים ערבים משכס. המקום זקוק לבינוי ודברים מוקדמים שונים. היתה זו חובתנו למצוא פתרון לבעיית מגורי המשפחות הללו. יהיו שם שלושים וחמש משפחות, ברוכות-ילדים, כאשר בכל משפחה משנים עד ארבעה ילדים והנשים בהריון. חובתנו לדאוג לכך, שבשבוע הבא יועמדו לרשותם שלושים וחמשה קרוונים, ולא אהלים. הם מצויים בשמרון, על ההרים, והלילות שם כבר עתה קרים. צרכי המקום מחייבים כבר עתה לפתוח שם חמש כחות בית-ספר.

פירוש הדבר, שנצטרך להעזר באשקוביות. את הסככה אפשר להכשיר כחדר-אוכל ולידו יוקם איזה מטבחון. אם כי כיום הם מקבלים אוכל מהמטבח.

על כן, שלב ראשון יהיה עשיית התכניות ומתאר המקום. צריך לדאוג כבר עתה שיהיו שם שלושים וחמשה קרוונים ומבנים אחדים עבור בית ספר, ואז הם יימצאו במצב טוב יותר.

הם מצויים כחוף מחנה צבאי אך בנפרד ממנו, במרחק עשרה מטרים מהכביש, עם גישה ישירה אליהם והדבר מאפשר ניתוקם מהמחנה. מקורות פרנסה נוספים יש להם. הפכנו אותם לישובה תגמ"ר וזה נותן להם מא"ז ושומר אחד ואם הם ישתבצו שם, יש מקום לחשוב על שנים-עשר מקורות-פרנסה שם ואם יוצאו הערבים מהסדגא - יהיו עוד מקומות-עבודה בשבילים.

האנשים המיועדים לסנור - יש בין אלה עוד חמש-עד עשר משפחות, והן מיועדות לנקודה אחרת. יש לנו כוונה לעשות כך: המקום שצריך לעבור אליו - זה משטרת סנור וצריך להכשירה לקליטת אנשים וליצור תשתית טובה להם. הכוונה שתושבי המקום יישכרו על-ידי צה"ל כעובדי-בינוי ויסעו לעבודה שם יום-יום וכישירו את המקום.

השר א. שרון: אסביר את הנקודות הללו אחר-כך ואני מציע לעבור על הענינים - נשא אחר נושא.

סגן השר מ. צפמור: הבעיות העופפות בפנינו בשומרון, שהחל מיום א' יהיו גם משפחות עם ילדים וצריך למצוא את הקרוונים ולהעמידם במקום. ידוע לי שהיו ברשותנו קרוונים כאלה למאות אלפי עולים, וצריך למנות ולברר אם אפשר לקבל מהם כמה. בסך הכל - הצבא או מערכת-הבטחון מהווים כאן כלי מסייע בנושא ההתישבות, בדיוק כמו שהנח"ל בזמנו היה הגוף שהתישב באזור ההררי ובניצנה, מקום שאסור היה להיילים יהודים להתישב. הצבא הוא כלי לקידום ענין חשוב זה, אבל בהחלט אין כוונה למסד הבטחה, להעמיד זאת כך שהעומס התקציבי יפול עליו. על כן, ישנה הבעיה התקציבית.

השר א. שרון: אציג בפניכם את תא"ל אורי בראון, ומאחר שעומדים אנו בפני פעולת-התישבות, שתהיה נרחבת, בשטחים - אני ביקשתי ממנו שיכוא ויסייע לנו בתפקיד מתאם-ההתישבות בשטחים.

הוא יתאם את הפעולה עם כל הגורמים השונים - כמו משרד הבטחון, הסוכנות, משרד החקלאות וועדה זו ועוד ועוד. הוא סייר עתה במקומות שנמצאים בהם גרעינים שונים ובכמה מלים יסקור בפנינו - מה ראה ואיך נראים הגרעינים במקומות השונים.

הצעתי, לפי בקשת אורי בבוקר, לקבוע עם הוועדה ולהזמין אותה לראות את האנשים היושבים היום במחנות האוהלים, עם עשרות משפחות ועשרות-עשרות ילדים - כאשר כלאה מחכים להתישבות.

מר אורי בראון: הגרעינים יושבים בשלושה ריכוזים:

1. במעלה-אדומים; אם ראייתם בטלביזיה את המקום - קבלתם מושג עליו.
2. בקדום;
3. בפארים.

אלה המקומות הפרובלמטיים כיום. בביקורי שם בימים האחרונים, או בלילות האחרונים עלי לציין, שבלי שאעשה מזה אידיאלוזיציה מדי גדולה - הרי חושב אני, שמאז ימי העליה להתישבות בשנת 1936 - לא היו חלוצים כאלה, בתנאים כמי שהם חיים בהם היום, עם ילדים, ועם המשפחות. גרעין יריחו, היושב במעלה-אדומים, יש שם 45 ילדים, מגיל שנתיים ומעלה, והם גרים באוהלים במדרון-ההר. כיום יושבים הם בחלקם בבנין שהוקם בשביל ישיבה במעלה-אדומים ובקדום המצב המור מאד, ובעפרה - אותו המצב.

האמצעים שרכשו כעצמם, בשביל להחזיק מעמד שם בגלל הדחייה הזמנית (מתאימים עד סוכות, אבל לא סוכות יאלץ. מרכזי ציפורי דבר עתה על נושא שומרון:

במקומות שמנתי עד עתה - עפרה, מעלה אדומים, קדום, ופאריס - המצב הרבה-הרבה יותר חמור. במחנה שומרון יש מקום, שאפשר למנות בו חיילים או שיש שם חדרים שאפשר להכניסם לשם. במקום שהם יושבים בו - אין לאן ללכת.

אחר ששר החקלאות יסקור את נושא ההתישבות בתקופה הקרובה - עד סוף השנה, הנוכחית - צריך לחשוב על מה שנעשה מאז בבוקר. מאז בבוקר - כוונתי לכך - כיצד דואגים אנו לילדים ולמשפחות, לנשים הרות וכו'. איך הם יהיו עד אשר יהיו במקומותיהם. כי בינתיים הם נמצאים במחנות זמניים אלה, עד שכל אחד מהגרעינים עובר לנקודה שיועדה לו. אף אחד מאתנו, אני מקווה, לא מתפלל שגרעינים אלה יתפרקו, בגלל סיבות שאנו נגרום להן, אלא להיפך - כולנו רוצים שהם יתחזקו בנקודות שם יושבים הם לקראת העליה.

אני מכיר את ההתישבות מאז נולדה והאנשים היושבים במקום והמוסיבציה וזה חומר-אנושי, שקשה לתאר שיש קבוצות-אנשים כאלה, מגובשים, ומודרכות על-ידי אידיאולוגיה ומוסיבציה חזקה כל-כך, לישוב את הארץ.

איני יכול בהזדמנות ראשונה שלא לומר דברים אלה. אנו חייבים להם הרבה וצריך לעשות כל מאמץ כדי להביאם לתנאים של בני-אדם במדינת ישראל. אחד הדברים לגבי מה שהשמיע כאן אריק בתחילת דבריו, זה - פרט לחתישבות עצמה, לקבוע כאן איך מטפלים בהם כדי לקיים אותם במקומות שם קיימים הם, שלפחות יגורו שם.

מר א. שנקר: אחזור לעניין של מחנה-שומרון. אני מעקשה קצת בעניין זה, כי אני נגד ההתנחלות שם.

השר א. שרון: עשרות ילדים יהודים משחקים על הגבעה בשומרון.

מר א. שנקר: אני מסכים אתך, שאלה ילדים יהודים נחמדים, אבל אחזור לעניין של מחנה-שומרון. שמענו כאן כמה דברים, שאני רוצה לתבהירם:

א. אתה בא כיו"ר ועדה ומבקש מאתנו, לחתום לשרותים וטיפול במחנה-שומרון, אחרי שהועדה הזאת לא קבלה את ההחלטה, אלא ועדת השרים להתנחלות.

סגן השר מ. ציפורי: הסברנו לך עתה, שאין ועדה כזאת.

השר ז. המר: את ההחלטה קבלה הממשלה כולה.

השר א. שרון: הסברתי שהשרים חברי הועדה הזאת עוסקים בה בטפול בבעיות מיוחדות - כמו בעיה המורכבת מבחינה מדינית, או הקשורה בתיאום עם הצבא ומדובר במקרים חריגים.

מר א. שנקר: מבחינת ההנהלה הציונית והמחלקה להתישבות - אינני יודע אם דברים שאינם

מובאים בפני הועדה המשותפת - אפשר להטילם על-פי המלצתך על מחלקת-ההתישבות שהיא תטפל בעניין זה.

ב. שמענו שאנשים היושבים שם הם עובדי צה"ל. אך הכוונה כאן, כפי שמענו מסגן השר ציפורי, שזה יהיה לתפקידי צה"ל או במסגרת צה"ל, ואפילו בתקציב צה"ל. על כן, זה גם כן חומר להנהלה לעיין בו.

סגן השר מ. ציפורי: שמעתי מה אתה רוצה, כלומר: שמעתי סלקטיבית, לאור הנחה-יסוד שלא צריך להתיישב שם.

מר א. שנקר: יכול להיות, ולכן - תבחר לי את הדברים. אבל אז - אם אין המדובר על תקציבים של צה"ל - זה שוב חוזר להנהלת הציונית.

השר א. שרון: אבחר לך את הבעיה. הממשלה קבלה החלטה על הקמת הישובים בשומרון, בדרך בה קבלה את ההחלטה וכניסה לתוך המחנה הצבאי. אותם אנשים שיכולים - יעברו כעובדים בשליחות החברה. הממשלה תדון בתקציב לנושא ההתנחלות. ובנושא זה יש להבין שההנהלה הציונית והסוכנות לא פועלות בחלל ריק. ישנה החלטה-ממשלה בנושא. אחי יכול להתנגד לזה, כי אתה מתנגד להתישבות בשומרון. הממשלה הזאת, גם היא בעד התישבות בשומרון, וזו ממשלה של עם ישראל והיא קבלה את ההחלטה הזאת. אתה יכול לומר, שאתה חושב שהסוכנות לא צריכה לטפל בזה, אלא משרד הבינוי, ואז - נחליט על-כך. אך בנושא של היות ישוב בשומרון - זו החלטה מסוכמת, ואינה עומדת לדיון עוד.

מר א. שנקר: אני חוזר ושואל על אמצע. ההנהלה הציפה ת בעניינים אלה. אם היא אינה יודעת מראש - מה מעמדה בזה?

השר א. שרון: היא יודעת על כך עתה.

מר מ. קרונה: לא היו שום ישיבות, אלא היו יריעות ברדיו על כך. לא היו ישיבות של ההנהלה ושל שום מוסד אחר בעניין זה. כאן איש אינו מביא דעה מסוכמת מטעם ההנהלה הציונית. ברור לי שמחלקת ההתישבות תקבל ברצון, אם גם יהיו הנחיות, את משימות אלה שיוטלו עליה על-ידי ממשלת-ישראל, בשטח ההתישבות ותבצע זאת. על כך אין ויכוח. לא היה נעים גם להשתתף בועדה ההתישבות הקודמת, לא לכל אחד נעים היה הדבר וגם שם היו בעיות.

השר א. שרון: אתה מתכוון לימי הממשלה הקודמת.

מר מ. קרונה: זה אינו משחרר אותי מדבר על ישיבת הועדה הקודמת.. היתה שם איזו ועדה ההנחלות שדנה אם כן או לא לעלות להתישבות. אבל היתה על כך ועדה. הועמדנו בפני עובדות ושמענו מלים חריפות וקשות. הרבה פעמים שמענו מבחורים

חלוצים מלים שלא נעים היה לשמוע אותן. אך עתה יש שינוי יש החלטה על התנחלות בשומרון, במקומות שונים שט ואפשר להתנגד לזה. איני מדבר בשם ההסתדרות הציונית, אבל חשיבת ההתיישבות שלה, לדעתי - תבצע לויאלית מה שיסוכם על-ידי ממשלת-ישראל.

יש בעיה של סיטואציה, שיש אי-נחת בקשר לניחול הישיבות והתכנון. היה כדאי, מלבד סיור וראיית המקומות - שיושב-ראש הועדה יכנס אותנו, או אלה שאינם שותפים לידע היום-יומי, כדי לדעת על התכניות, להבין יותר את העניין הקונקרטי, כלומר - שיהיה יתר-תיאום עם חשיבת ההתיישבות.

יש תכניות וצריך להיות גם תכנון כספי וכן צריך לקיים דיונים -

מיצד לתאם כל זאת.

אם למשל מספר האנשים שעלה עתה הוא זה שהם רוצים לקלוט, או יש רזרבה של מועמדים, שמביא לרצון להכפיל את הגרעינים הללו, וזה ירחיב את הבעיה.

אינני מתאר לי שקרית-שומרון אלה 12 משפחות. יש ודאי איזורים רחוקים לאלה. לכן, צריך לקחת זאת בחשבון לטווח ארוך יותר ולבחון עד כמה יגדלו וצריך שתהיה מחשבה באשר לנקודה הסופית, היכן יישבו אותם. צריך לקיים גם דיון מקציבי. ובעיקר - צריך לקיים דיון יסודי איך לתאם בין חשיבת ההתיישבות של ההסתדרות הציונית ובין התכניות שלנו ומשרד החקלאות.

לדעתי זה יותר עניין של בירור שקול מאשר עניין פוליטי. אגב, אם שליחת סדר-היום עלולה להפריע כל-כך - אפשר לפצוא דרך אחרת למסירת הידע על סדר היום לראש חשיבת ההתיישבות של ההסתדרות הציונית שלושה ימים לפני הישיבה והוא יודיע לנו על כך. אגב, אנו לא קבלנו זאת, אך גם בעבר לא קבלנו זאת בדיוק בזמן ובסדר.

מר א. שנקר: אבל גם אז התנגדנו לזה. אבל זה יותר עניין של עתוי מאשר חילוקי-דעות עקרוניים.

השר א. שרון: מר קרונה, אני רוצה לומר לך, שמנכ"ל המחלקה להתיישבות, מר רביב, שותף לדברים אלה וגם בתכנון בקי הוא ומשתתף בדיונים אלה. בגלל רגישות-המצב, לא הייתה א שרות להרחיב את הפורום, ולא אחזור על כך.

מר מ. ריבלין: א. אנו מקבלים ומקובל עלינו ואמרנו זאת בישיבה לפני הקודמת, שהממשלה מחליטה על ההתיישבות. ויתר על כך, אני רוצה להזכיר ליו"ר הועדה, שהוא קרא מהכתב את כתב-ההסמכות של הועדה וזה לא רק זכות, אלא סמכות-הממשלה להחליט על-כך. באנין זה אני חושב שמר שנקר יכול לומר, שהוא מתנגד אישית, אבל גם עליו מקובל ולא על זה הוא מערער.

לא חשוב לגטרי אם מ קודם לכן היה זה טוב יותר, או עתה זה פחות טוב, והשאלה היא - כיצד עובדים אנו, למשל: אמר ידידי סגן שר הבטחון, שהוכנו קרוונים לעשרות אלפי עולים. העובדה היא, שכרשותנו אין עתה קרוונים. זו עובדה. יש מספר מצומצם של קרוונים שיתמנו בעוד חרשים אחדים. זה לא ענין פוליטי, אלא של בירור.

ידעתי זאת גם קודם לכן, ובדקנו זאת עתה טוב, עם מנהל מחלקת ההתיישבות, וחבל שבדברים כאלה לא נבדקים תחילה, לפני שמובאים הם להחלטה.

ב. משה קרונה, אתמול הביאו לסוכנות את סדר-היום ומי שהיה בתל-אביב - לא קיבל זאת. בבוקר הודיעו על הישיבה וכעבור שתיים-שלוש - חלקו את סדר-היום. אם רוצים למצוא מסגרת מתאימה ליתר-שמירה על סודיות - א. זה אפשרי; ב. צריך לתת לחברים שהם חברי ההנהלה הצעונית גם הרגשת שהותהיתר בדיונים.

אני שומע היום בפעם הראשונה ויכול לומר שרענן איננו אצאצא צאצא ואני ממלא רשמית מקומו ולא ידעתי מכל הדברים האלה, ואם רוצים לדון על עניינים מעשיים - ככל שאני שותף יותר להם - כן טוב הדבר. ואל יעמידו אותנו במצב, שאם מתפרסם משהו - הרי אנו המדליפים. על סדר-יום זה ודאי אפשר לומר שרובנו לא קבלנו אותו, אלא שמענו עליו מהרדיו. אם רוצים לעשות סידורי-שמירה סודיים יותר - הדבר אפשרי. אם ישנה ועדה שצריכה להתחיל על דברים ולהיות שותפה לביצוע, ככל שנשותף יותר ונדע יותר - כל ניטיב וכן ייטב והבאתי לרובמא ענצן הקרוונים.

אני זוכר מה היה ראשד ביקשו מאתנו לתת את הקורנים לקידום. המצב כזה, שמרכזי-הקליטה בקרוונים מלאים היום ולכן, אפשר למצוא פתרון אחר, אבל זה המצב עתה.

מר שמעון רבידו הסלת הסמול על החסיבה להתיישבות - צריכה להיות בנויה כך, שההנחה היא שאין קרוונים, ואין לנו פתרון אחר. ובכל מקרה - זה כרוך בהעמדת אמצעים לרשותנו. איננו מסוגלים לעבוד בלי אמצעים.

השר א. שרון: נושא התקציב יעלה בישיבת-ההמשלה הקרובה. זה על-סמך הנייר שהגשתי וזה בסיס להגשת הצעתנו לתקציב לנושא זה.

מר מ. ריבלין: בענין התקציב, יוצא שבדברים ההולכים בדרך רגילה - חושכים לכותרות בישראל. יסבנו ודנו על ענין ששה מיליון, שהמחלקה להתיישבות קבלה וצריכה להעביר. בעתונים זה קיבל סילוף כזה, שאין כדוגמתו. אם מטילים זאת על המחלקה להתיישבות - היא מבקשת שהבירור התקציבי, עד כמה שאפשר ייעשה תחילה והמחלקה להתיישבות, כאשר מקבלת היא את ההוראות - שנדע גם על דבר התקציב, כי ההתרוצצות גורמת לכל-מיני דברים לא-בריאיים.

מר עוזי גדור: אני רוצה להציע, שהיות ונושא הקמפוזיט הינו הרבה יותר מאשר בעיה תקציבית, שיבוצע סקר יסודי - מה קיים ומה לוח-הזמנים שיהיה בעתיד. ואם אפשר לסכם - יסוכם הדבר.

מר. ריבלין: אני רוצה שיאמרו בישיבה, שישנם קרוונים. אין כרגע קרוונים.

השר א. שרון: הנקודה מובנת.

סגן השר מ. ציפורי: א. מבחינת סדר-הישיבה, או המוכנות שלנו, כשאנו באים לישיבה - אני רוצה לומר, שמקובל עלי מה שאמרו כל החברים לפני. אני חושב שאין צורך להוסיף ולפרט זאת. ההצעה העניינית היא זו: היות וישנה החלטת-ממשלה על איקס נקודות - צריכים אותם יהודים ממונים, ואני מבין שמהמשרד - זה אורי ונציג של הסוכנות, או ההסתדרות הציונית, ונציג של המשרד שלנו - לשבת ולסכם בדיוק מה צריך בכל מקום - מי רוצה ומה רוצים ואיך רואים ורוצים שיהיה הדבר. ולא צריך שיהיה מצב שתחילה מתישבים - ואחר-כך מתחילים לחשוב מה רוצים לעשות במקום. המצב עתה כזה, שעד היום האחרון, אם ישאלו אותי - לא אוכל לומר כמה חברים ישנם בגרעין זה או אחר, וזאת, משום שלא ראיתי שום מסמך בנידון. אם לקראת העלאת כל נקודה נקיים ישיבה, לפני שעולים על השטח, ונסכם כמה אנשים יהיו שם ומה מתכוונים שיעשו שם ואיך יתגוררו במקום ומה יעשו לפני המגורים - אין סיבה שיעשו הדברים כפי שהיתה יציאת-מצרים, וגם אם זה יקח שלושה ימים נוספים - צריך לארגון הכל מראש.

לכן, ניתן לגופים אחראים אלה עדד יום א' או ב' מרווח-זמן, והם יתיצבו עם ששה תיקים ויאמרו מה כולל כל זה. וכך תהיינה בתיקים השלכות לעתיד. מחנה-שומרון - האם זה מקום המגורים הקבוע? אם זה מקום זמני - צריך להיות כתוב כך, כי אם לא נעבוד כך כל הזמן - אזי מהווים אנו מעין זנב והופכים לפע את העבודה לנוסח של שתדלנות ומכל גרעין מכלבליים לנו את הראש, אצלנו וגם אצל ובמשרדים השונים. ואז, כל חשצי-רעתה של ההתיישבות יכולים לתמרן ולתרמד. ועתה - עניינית: כל מה שיעבוד בצה"ל - יקבל משכורת בצה"ל. כי הוא מחליף איש-צה"ל. מי שלא יעבוד בצה"ל - נצטרך למצוא לו פתרון - עם על-ידי הממשלה או הסוכנות, או ההנהלה הציונית, התנועה הציונית.

השר א. שרון: לסיכום: שמעתי את כל ההערות. כולנו יודעים כיצד לעבוד באופן מסודר. ההתיישבות כולה, בשומרון - היא בבחינת הליכה על חבל דק מאד ולא היתה שום אפשרות, עד שנוצר המצב הזה, שבו התקבלה ההחלטה, לבוא ולהציג כאן תקציב - כי מיד זה היה נקשר במערכת שלמה של ביקור שר-החוץ בארה"ב ושורת דברים רגשיים ביותר. כולנו יודעים איך לעבוד בצורה מסודרת, כולל אני. אבל לא היתה ברירה, בענין זה;

בהתיישבות זו אינה מבוצעת בדרך רגילה וצריך לקבל זאת כפי שזה.

לגבי ההמשך: מאחר שיודעים אנו מה עומד לקרות, צריך בהחלט לעשות זאת.
ארגיש, שישנה ועדה-מכינה, היושבת אצלנו ובוועדה זו נציג של משרד הכסחון - (מ. ציפורי:
אני יודע). וחברי הוועדה בקיאים בנושא.

סגן השר מ. ציפורי: הם בקיאים בכל המקומות הגאוגרפיים אך לא מעבר לזה.

השר א. שרון: יותר מכפי שניתן היה לעשות בנסיבות שהיו בנושא זה - לא ניתן היה
לעשות, ואני מציע על כן לדון במה שיהיה בעתיד.

אסכם: הישוב בשומרון, הינו ישוב שיש להכנסו לטיפול המחלקה להתיישבות
ומיד. זה נושא שצריך להיות מטפל בידי החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית, וצריך
לפתור עתה את נושא הציווד הזמני שלהם, כי התכנון של הישוב הזה - הינו דבר ממושך.
צריך לפתור את בעיית בית הספר ואותם מוסדות אחרים החייבים להיות
במקום כזה.

צריך לעסוק ביצירה מקורות-פרנסה במקום למירב האנשים האפשרי,
למספר אנשים מירבי אפשרי. חלק מהם יועסקו על-ידי שלטונות הצבא, אבל לחלק מהם צריך
למצוא תעסוקה במקום. צריך להניח, שבתחילה חלק מהם יעסוק במקום-העבודה הקודם שלהם. אבל
ככל שנזדרז ליצור מקומות-תעסוקה במקום הישוב - יתבסס הישוב מהר יותר.

אבקש את אורי לרכז את העבודה, לגבי ששה גרעינים המיועדים להתישב
כפי שפורסם מעכשיו ועד דצמבר. אמנה אותם ואסביר חשיבות העניין - מדוע מעוניינים אנו
ללכת בצורה זו.
עלינו לקבל את מספר האנשים בגרעין, סדר העליה שלהם בתוך הזמן הזה,
או אלה המצטרפים מאוחר יותר, מצב וגיל ילדים והנהגות הדרושים לקיום חיים סדירים של
ישוב סדיר במקום.

בנושא המגורים: קיימנו מבעים וההתרשמות שלנו, שיש מה לדבר על קרוונים
וניתן למצוא אותם במקומות כאלה או אחרים.

אינני יודע אם במשרד הקליטה או הבינוי או בסוכנות נמצא הרבר, אבל
צריך לעשות ~~למטא~~ מאמץ מידי עליון, כדי לדעת כמה קרוונים יש ובאיזה קצב אפשר לקבלם.
אם אין מספיק קרוונים - צריך להקים מיד אשקוביות. צריך לראות את נושא-ההתיישבות, כאשר
שלב ראשון שלה הינו כמו בכל התיישבות בארץ ובשלב ראשון - האקט הוא מדיני. ויש לנו עניין
ליצור את התנאים המתאימים לאנשים שיוכלו לחיות במקום, מה עוד שבהתיישבות זו, בניגוד
לאחרת, מדובר במשפחות צעירות, אבל ברוכות-ילדים. וצריך לחת אפשרות לחיים תקינים במקום
כמה שאפשר מהר יותר ובנושא זה צריך להעשות סקר מתאים.

השר ז. השר: נושא ארבעת הישובית, שנמצאים עתה במחנה זמני, יש בזה קושי וקיים
מער מול אלה היושבים על-ידם, וצריך לקחת זאת בחשבון.

מר מ. קרונה: אולי אפשר, בקשר לקרוונים, לבדוק את הדבר, כי כאשר קנינו אותם - היה זה מצב של מצוקה בעליה, ויכול להיות שאפשר להשיב זאת בחו"ל. בזמנו קנו את הקרוונים כאשר גדלה העליה ולא היה מקום לשכן את העולים.

השר א. שרון: מקבל זאת.

מר מ. קרונה: אולי אפשר למצוא זאת בזול יותר.

השר א. שרון: שמעון יבדוק זאת, כי זה בתחום שלכם.

מר שמעון רביד: לרשותנו יהיו עוד 12 קרוונים, וכוונתי למחלקה להתיישבות.

השר מ. שרון: אני מבקש תשובה ברורה, כמה קרוונים ישנם והיכן. אבקש לעשות בדיקה מידית, אם אפשר לרכוש מיד קרוונים נוספים, כדי להעמיד אותם לרשות

הפעולה של הסוכנות.

אשר למספר כולל - הרגשתי שמדובר על חמש-מאות משפחות, בכל הגל הגבול הבא עתה, ואני מעריך שחמש-מאות אלה - מדובר בהם בועדה זו - על אלה יש נפש. אינני חושב שאני מגזים; אני רואה זאת כגל ראשון בלבד.

לדעתי, אלא שיבואו נוספים אחרי זה וזה באשר להתנהלות בשומרון.

בנושא שומרון: הייתי רוצה להציג במספר מלים את התכנית שלנו, לגבי המקומות הנוספים: אנו עומדים להעלות עד חודש דצמבר ששה ישובים.

מר מ. ריבלין: הקרוונים שניקנו אז, הם ניקנו על-ידי משרד השיכון. משרד השיכון הצטרף לאחר מכן וסען שזה היה בזכוז-כסף. בכל אופן - לא אנו קנינו זאת. לאורי אני רוצה לומר, שאם אתה ניגש לענין - בדוק היכן זה ישנו.

בדוק זאת עם אורי נרקיס. הוא טיפל בזה, ואם מדובר על רכישה או קנייה נוספת - זה קשור במשרד הבינוי. קוורן אחד עלה עשרת אלפים דולר, בלי פטים והעברה. זה ענין למשרד הבינוי ואתו צריך להסדיר זאת.

השר א. שרון: בעיה מרכזית עתה היא מתן אפשרות של חיים לאנשים היושבים שם.

צריך לזכור, שבנוסף לששת המקומות, שהם אלה: סנור, שזה מחנה צבאי או משטרה, שנמצאת צמודה משומרון, כעשרת ק"מ משם, בערך. היא על אם-הדרך המובילה משכם לג'נין. זה היה מקום שני, שיעלה בעוד עשרה ימים או שבועיים.

אחר-כך מדובר על עוד שני מחנות, שניכנס אליהם בחודש נובמבר.

מדובר על עוד שני מחנות שניכנס אליהם בחודש דצמבר. המחנות כולם,

בהם מדובר, - הם בית-אל, גבעון, בית-חורון עליון, סנור, שומרון, ונבי סאלח (המשטרה שם).

יתכן שאחד מאלה נחליף במחנה יוסף. אבל קצת מוקדם עדיין להיכנס לפרטים

עתה.

בנוסף למחנות אלה, בהם צריך להתקין במהירות את כל הדרוש, ושמענו שהם נערכים בנושא זה, - יש היום עשרות משפחות שהיו חברות בגרעיניף ואינן מיועדות להתיישב עתה, ביעדיהן - והן יושבות במספר מקומות, כמו אלון-מורה, פאריס ויש משפחות היושבות בעפרה ויש אחרות במעלה אדומים ותקוע. בתקוע - זה ישוב ותיק שקיים כבר. אמנם, הוא במסגרת נח"ל ואין כוונה להוציאו במסגרת של סטטוס זה. אבל מלבד אלה - ניגש לשני מקומות, ונראה מה ניתן לעשות בתקוע עצמה. אנו חושבים שבמבט יותר קדימה, מרכז עירוני יקום שם. יש גם תכנית להעברת תעשייה צבאית לאזור זה. יש גם אפשרות פיתוח חקלאי במקום. זה גם כן ישוב ויושבים שם עתה אנשים בתנאים קשים ביותר. צריך לתת להם אפשרות למגורים סבירים.

ישנה בעיה נוספת, וזה בנושא גרעין יריחו. גרעין יריחו קיבל את ההצעה שלנו, כאשר רב נו אחס, כי אין כוונה להקים היום ישוב ביריחו, שיתישבו כשכונה במעלה-אדומים. הם קבלו זאת וזה גרעין קשה מאד. הוא חיובי מאד, אבל הוא של עקשנים שקיים כבר שנים אחדות עם מגמה להקים ישוב ביריחו. הכוונה להקים שכונה נפרדת במעלה אדומים, שתהיה צמודה ממש לאתר של מעלה אדומים, אבל כשכונה בפני עצמה. גם שם צריך יהיה לבנות במקום. על כן, אני רוצה לסכם לעצמנו, שבמסגרת האזור שצריך להשגשג שם - יש להחליט על בנייה בכל המקומות האלה.

אנו רואים כאן במפה את יריחו, ולא ראינו עתה אפשרות להקים שם ישוב. דובר על נושא זה, שיכנסו למעלה-אדומים. מעלה אדומים מתוכננת על כל שטחי ההתיישבות שלה ואנו רואים את יישובם בפינה צפונית-מזרחית של מעלה-אדומים. ראשית - שישבו שם, ואחר נראה. יש כרגע בעיה של עשרות משפחות, עם עשרות ילדים, היושבים על הר חשוף ורוח נוראה שם וקור גדול וצריך להושיב אותם במסגרת מעלה אדומים. המקום הוא במסגרת הישוב הזה, וצריך לקדם את העניין.

כרגע צריך להקים שם, מבין שטחי מעלה-אדומים, אתחשטח שניקרא א' מצפון לכביש. מה שצריך להקים - נקים להם שם ויהיה זה שיכון עצמאי, שאפשר יהיה לישוב אותם בו. מעלה אדומים מלאה עד אפס-מקום והם יושבים היום בתוך מחנה אהלים, כי היא עצמה אינה יושבת במקומה כפי שנקבע. צריך על כן להקים להם מקום זה, שלמי דעתי ייכלל בו נושא בית הספר וכו' כי אין סיבה להקים מוסדות נפרדים שם. אני פונה למשרד הבינוי, כי אתם מטמלים בנושא מעלה אדומים, שתקימו שם מיד את המבנים הדרושים באורח זפני, כדי לאפשר לגרעין יריחו להתיישב, ויהיה כשכונה הקשורה למעלה אדומים.

מר מ. קורונה: כמה משפחות שם?

השר א. שרון: כצבע מדובר בארבעים משפחות. אם ישוב זה יתפתח, ולדעתי אמנם יתפתח, הרי מדובר כיום בארבעים משפחות, שיש להם הרבה מאד ילדים -

אם איני טועה - ששים במספר.

מר מ. קורונה: כן ירבו!

השר א. שרון: אבקש ממשרד הבינוי לגשת לנושא זה.

מר שלמה אבני: זה מותנה בשלושה דברים:

א. צריכה להתקבל בועדה החלטה על מעלה-אדומים, על ישוב עירוני שם.

השר א. שרון: זו החלטה ראשונה של הממשלה הזאת.

מר ש. אבני: אבקש סליחה, אם ישנה החלטה - ודאי טוב. זכרוני אומר, שזה טיפול

במעלה אדומים והכרה בו כישוב לכל דבר, אבל אין החלטה על ישוב עירוני

ועל כן צריך לעשות בענין זה החלטה; אם מדובר על שכונה בתוך ישוב עירוני, - צריך

לתכנן זאת, ואז ניתן לקבץ שכונה זו בצורה מואצת. אינני יודע אם זה תכנון עצמי, או

הכוונה לעשות זאת בקצב של עצמאי.

דבר אחרון הוא - תקצוב הנושא הזה, כי זה לא מתקצב.

השר א. שרון: בהחלט.

אנני במחנות האחרות, שאנשים נמצאים בהם. אני רוצה שנפעל בדרך זו | בכל

מקום שמחלקת ההתיישבות מטפלת בו כיום. שהיא תדע ותיקח תחת טיפולה את הנושא. בפאזם אתם תקחו

זאת, כי אתם מטפלים בזה ממילא. כלומר - משרד הבינוי יטפל במקום שהוא מטפל בו ממילא גם

כיום: מעלה אדומים ופאריס. ואתם תטפלו במקומות אחרים, - אלון-מורה, עפרה ותקוע,

שעדיין לא טיפלתם בזה.

לא נוכל לקבל היום החלטה, אם לא קבלנו בזמנו. אם לא קיימת החלטה -

לא נקבל החלטה נוספת על מעלה אדומים כעיר. זה לא הרגע המתאים לקבל בו החלטה כזאת, ואיני

רוצה לקבל החלטה על נושא אזורי תקוע. היא נשארת היום עדיין בסטטוס של האחזות-נח"ל,

אבל יושבים שם משפחות שמוכנות לקשור את גורלן ועתידן במקום זה. זה עדיין סטטוס מעורב

וזו לא דבר שבו צריך לקבל עתה חלוקה חדשה וחלקה. לכן, אם צריך להבהיר - נבהיר זאת שוב,

אבל אני רוצה שתקימו מיד מבע עם הגרעין היושב בתקוע.

מר שמעון רביב: דברנו אתם לפני שעלו, אם כי העליה היתה בגדר סוד בינינו.

השר א. שרון: תקצבו את הדברים האלה ותטפלו בנושא.

בזה מסכם אני את המצב בנושא קיום גרעינים ביהודה ושומרון והטיפול בהם.

מר אורי בראון: פאריס זה נשוא הקשור למשרד הבינוי. מקדום ועפרה ותקוע - זו חטיבת

ההתיישבות. מעלה אדומים - משקית זה משרד השיכון 4 - ומה הלאה?

השר א. שרון: פאריס ומעלה אדומים - קשורים במשרד הבינוי ושאר המקומות בשומרון,

מידועים כישובים וגרעינים במקומות אחרים - זה קשור במחלקה להתיישבות.

מר שמעון רביב: יש-הענה-ק

ההחלטה בסוף הסטנוגרמה.

הח/6. גרעין ארש"ח ברמת-הגולן

מר שמעון רביד: יש הצעה לאשר הקמת ישוב בדרום רמת הגולן. הוא יושב עתה במחנה זמני באלמגור (עולי רוסיה) הרוצים במושב חקלאי ומתכוונים להתבסס בעיקר על תעשייה והצעתנו להקים את הישוב באזור של ישובים תעשייתיים בדרום-מרכז הרמה, כאשר אנו שואפים להקים שם ישובים תעשייתיים.

מוצעת עתיד חכנית להקים ישובים כאלה והעליה תהיה כאן והגרעין נמצא במחנה עצמאי ברמה וארש"ח יושב עתה באלמגור כגרעין עצמאי. היות וחקלאים באזור הרמה מוגבלים בקרקע - כוונתנו לבוא לישובים שפרנסתם מבוססת על תעשייה בקנה-מידה גדול, ולהציע תשתית קלה שתהיה ליד הבית. התעשייה הכבדה יותר תהיה משולבת עם הפעילות בקצרים. המארץ התעשייתי יהיה משותף למעלות וגוש ישובי תפן, מבחינת הוצאות תשתית וכך יהיה כל זה בשותפות עם קצרים והישובים הקשורים בעולי רוסיה. היות וגרעין זה מתרפק על שולחנות הועדה הזאת רבר זמן רב, וכן הקודם - חשבנו שיש צורך להענות לפנייה זו שלהם.

מדובר בעיקר על כך, שתהיה החלטה, כי אנו מושכים את ההחלטה לגביהם כבר זמן די רב. ועתה רוצים לאשר את הקמת הישוב שם. המיקום יהיה מתואם עם אנשי צבא, אבל בעקרון - כוונה לאזור של מרכז-הרמה, כי הכוונה להישען בחלק מהתשתית הכבדה על תשתית התעשייה של קצרים. היום הם מונים 12 משפחות ומספרם מוגבל בגלל מקומות שיכון.

סגן השר מ. ציפורין: כמה מלים בקשר לישוב זה: לדעתי, רמת הגולן צמוחה. צריך לקחת שם בחשבון את הנתון של כמות הצבא, שיגדלו שם. וכן - תנאי-אפשרות החזקה למינימום זה של כמות צבא שישנם שם עתה, שיהיו שטחי-איומונים מינימליים שם והיום הם מתנגשים בישובים קיימים ומדי שנה מקבלים הישובים טאות אלפי לירות כפיצוי על נזקים שגרם להם הצבא ומבחינה זו - כדאי להחזיקם בצפת, במלון ולא בישובים אלה...

ברמת-הגולן קיימת עיר שנקראת קצרים ויכולים להקים שם שכונה נוספת, ותיעשה שם תשתית כלכלית משותפת לכולם. לא צריך בכל פינה להקים ישוב חקלאי, כי יש שם כבר עתה רווייה מוחלטת מבחינה זו.

יתקנו אותי אנשי ההתיישבות, שהם בקיאים יותר ממני בנושא: יכול

ברמת הגולן עוד מינה אחת שאינה מתנגשת בשטחי אימון - בהר דבן אך במרכז רמת הגולן, ובדרום רמת-הגולן, שם יש ישובים אחדים מיותרים מבחינת יכולת ההחלה והבעיות שיעוררו. היות וזה לא ישוב חקלאי, שיהיה לכן עוד מקום אחד הקשור לקצירין.

מר מ. קורונה: בזמנו אישרנו 25 ישובים ולא כולם מתוקצבים ואיך זה מתחבר?

מר ש. רביד: לשנת התקציב זה אושר לשמונה ישובים ושבע תשתיות וברשימה יש 25 ישובים. הכוונה היא, שאם אחד מאלה לא יתבצע - יהיו ברזרבה אחרים. איני מדבר על הכללת שנת תשל"ח בתקציב שנה זו, אלא העלאת ישוב נוסף ברמה מבחינת התכניות להתישבות ו וההתחייבויות. בזמנו דובר על ישוב זה, השייך לאיחוד החקלאי.

הבעיה של שר הכסחון אינה בתחום האופרטיבי, אלא עקרונית יותר. אם ישוב שרוצים להקים כיישוב שיתופי - אפשר לומר שייכנס לעיר ויתפוס מקום. הבעיה עקרונית, והיא בעיית ישובים שיתופיים. הצעתי האופרטיבית היא, שתתקבל החלטה עקרונית, שזה חשוב ובזמנו הוחלט במינהל על תכנון והקמת שני ישובים. כלומר, אין פותחים כאן הנומת התנחלות נוספת ברמה. אלא מיובר בקבוצה עולים מרוסיה, שרוצה להקים ישוב שיתופי ברמה. בידי הועדה לומר שזה לא בהתישבות, אך הם נמשכים עם ענין זה כבר כמה שנים ואני חושב שנגרום להם עוול אם נחצה אותם שוב.

מר ג. ויתקון: לתשומת-לב סגן שר הכסחון: אמנם רמת הגולן צפופה, וזה טוב שכן הדבר, ואם יש אזור מיושב בצורה נכונה, זו רמת הגולן. העובדה של היווצרות מוקד של ישוב כפרי - זה דבר חשוב. הצפיפות בשני אזורים שם והלכנו מהכיבוש הקל לכבד. באזור הדרומי של הרמה ואזור המתמקד סביב עמק קונייטרה ועד לנווה אטיב, וכל המרכז - אינו מיושב. פעם זה נקרא הבטן הרכה של הרמה. מבחינה התישבותית זה גם כן בסך הכול רכה וארש"ח - זה באיזה מקום יכול להיות דרומית לשם. יש לנו תכניות או רצף אחד אורך קו המצוקים, או לצד גבעות קשת ויהונתן. אבל הכוונה לכניסה למרכז הרמה, ומי שעובר שם היום - לא יכול שלא לשים לבו לכך, שבין ריכוז צפוני ודרומי - יש עשרים וחמשה קילומטרים וזה מבחינה התישבותית (ולא מדינית ולא בטחונית) אומר דברים רבים.

(חשר א. שרון: מיד נציג את תכנון הישובים הנוספים שם.) יהיו לנו שתי רמות-גולן, מבחינת מועצה אזורית - דרומית כול צפונית ויש נטייה כזאת וזה על השבון קצירין. ואם יהיו שתי מועצות - זה לא יהווה מקורות-פרנסה נוספים | אלא מועצה אזורית גליל עליון ועמק הירדן - הן שתיהננה מזה. זו תהיה התוצאה ואת זה צריך לזכור. אם היא תהיה מיושבת מפבכז גם כן ותהווה אזור אחד, יש סיכוי שהעניין קצירין תהיה מוקד לפריפריה סביב.

מר ש. אבני:

1. האזור המוצע ולא ד קא המקום הפרטיקולרי - מתנגד להיות בשטחי-

האש, אלא בניגוד לתכנית המתאר שט. ואם יורשה לי להוסיף - הוא

גם לא סוּחַס פרצה. יש בעיה של מרכז-הרמה. אבל אותו אזור סגור על-ידי גוש ישובים

מזרחה לקצרין. אם יש פרצה היא בין קצרין וישובי-הצפון וזה לא מוצע כאן.

לגופו של ענין - יש דברים שהם נעלים מבינתי. הגרעין הקטן הזה,

שמדובר עליו - הוא מלב מעניעם. עד היום אני יודע על דעה ראש-מחלקת ההתישבות, שאין

הצדקה לישוב נפרד, לא מבחינת האופי התעשייתי ולא מסיבות אחרות. יש מברק מרשנן וייץ

מלפני חרשים אחדים, שהוא סיכם אתם שסיכם אתם נכנסים לקצרין כשכונה נפרדת.

כאשר מבני-התעשייה או המבנים שהם צריכים לעיסוק נוסף להם בעדיפות ראשונה מתוך המבנים

שבמקום והיו מיועדים למטרות אחרות, אבל כדי לאפשר להם קליטה ויציאה מאלמגור, מקום

שאינו מתאים לפיתוח שלהם - ייעשה הכל כדי לזרז את הדבר. אמרנו שנעדיף אותם וניתן להם

אופציה ותוך שנה או שתיים יגיעו למסקנה סופית, על דעת כל הגורמים, אחר התנסות ואז יהיה

מקום לענין של ישוב נפרד. אם ניתן יהיה לבצע זאת כס - יתן הדבר שלושה יתרונות:

1. לא מחליטים על כל 12 משפחות להקים ישוב נפרד. ואם יורשה לי,

גם בעזרת השם - לא המונח מושב שיתופי הינו דבר המהווה הצדקה להשקיע עשרות מיליונים

של לירות על 12 משפחות. (וזאת, מידית, לפני שאתה יודע אם יכולים הם להיות ישוב נפרד או לא)

2. נוחים לנו בזה פתרון להתפתחות כלי שטגבילים אותם. מוכנים לתת להם

מיד שלושים עד ארבעים יחידות ולא יכולים לעשות זאת באלמגור, בגלל מגבלות בשיכון.

נעמיד לרשותם דירות, מאלה המוכנות כבר בקצרין. וכן - מבני-מעשיה מוכנים. ותהיה להם

אופציה לאחר נסיון של שנה או שתיים, וכל הימרות של גידול והליכה למושב שיתופי - כל

זה יעמוד בעינו, ואפשר יהיה להחליט אז על-כך.

מר ג. בן-אור:

נכון שזו היתה תוכנית בזמנו, אבל לא קפלה התקבלה על דעת המתישבים

והתנועה, (האיחוד החקלאי).

אנו יכולים לוטר, שלא מעצנת אותנו התנגדות המתישבים והתנועה

ונישאר בהצעה זו, שהיא חורגת ואז - נכנסים אנו לעימות וניצור כלפי קבוצה זו קושי שלא

יצרנו כלפי קבוצות אחרות, עם טענות של קיפוח, שלא בכוונתנו, אבל יתגלו ככאלה. על כן באנו

להצעה זו. היות ובזמנו מינהל התכנון אישר הקמת שני ישובים תעשייתיים בגולן, והוקם אחד

בלבד - אמרנו שהיות והצעתנו על קצרין לא מתקבלת על דעתם, אזי אנו רוצים לנצל אופציה

של הקמת ישוב תעשייתי, שני.

ישנה בעיה של 12 משפחות של עולים מרוסיה, שרוצים לשבת ברמה בישוב

שלהם ולא בקצרין.

אנו נתקלים בחקופה האחרונה בהרבה קבוצות כאלה שהתאחדו בג'עבל מסויים

במשך חקופה פחות ארוכה. יכול להיות שאפשר לשכנע אותם לעבור לקצרין זמנית ולתת אפשרות

גידול לא באלמגור. לכן, אולי כדאי להחליט על החלטה עקרונית, ולא על תקציב של השנה.

מר מ. ריבלין: אפשר למצוא מכנה משותף בין הצעת אבנר ורביצ.

אני מציע לקיים דיון זה כאשר יהיה רענן וייץ בארץ. יש כאן עניין שרענין אומר גם כן שהיה רצוי ללכת לפי פתרון אבנר, אבל יש איזו התנגדות. לא ברור לי עד כמה צריך ללכת לקראתה בפרט, כאשר אני שומע שאפשר למצוא מכנה משותף. אולי לא נקבל היום החלטה, אלא נבקש מהמחלקה להתיישבות ומשרד הבינוי לשבת אתם שוב, ולהגיע למשרה מהאמת וזו תהיה מקובלת על כולם.

מר מאיר שמיר: זה היה כבר לפני שנה.

מר מ. ריבלין: מי זה ארש"ח?

מר ש. רביד: זה ראשי תיבות של המלים "ארגז שחור".

סגן השר מ. ציפורי: אם זה כסף ציבורי - הוא יחליט היכן כדאי יותר.

מר מ. שמיר: זה נכון, אבל עד עתה כל ההתיישבות התפשטה בדרך כזאת.

אני מציע להחליט על מאחז כמו מאחזים אחרים בגולן. העניין לא נמדד בשום דרכים אחרות. חלק קטן של המאחזים היו בלי רשמיות בכלל והם קיימים. הם ישובים לכל דבר.

מר עזר גדור: בכל זאת - החפלב.

השר א. שרון: אי-אפשר לגשת לזה בצורה כזאת.

מר ע. גדור: זה פלב של כפ"ת שנמצא בהקמה והוא רחוק מהיות מוכן ורחוק מסיכויים

אמצא לגדול, פלב בעל קיצוניות מסוימת וזה אומר עשרות מיליוני לירות שחסרים מאד במקומות אחרים. ואנו הולכים לעשות זאת פה קילומטרים ספורים מקצרין, שם עומדות עשרות דירות ריקות. אם הינו אומרים שנקרב אותם לקונטרה, הרי בקונטרה אפשר להשיג בזה מטרות פוליטיות. אנו נצמדים לקצרין, שאינה שונה, אלא שלשם נכנסים יהודים שמסקיעים כסף בדירות ובתעשייה והם נמצאים איקס ק"מ מקצרין ויקבלו הכל מן המוכן והשקעול-עתק, שיושקעו בקבוצה קטנה מאד, שאנו נמצאים אתם במגע, כדי לעזור להם במשך כל הזמן. אלה יהודים קשים וזה אמנם יתרון מסוים, אבל אי-אפשר לתת להם את הכל רק משום-כך.

השר ז. היר: הם מוכנים לשבת בקצרין?

מר ש. רביד: אם נגיע למצב של החלטה עקרונית, על הקמת ישוב עבורם - יהיה קל יותר

לשכנע אותם. הם רואים בזה מכסים לא לתת להם ישוב משלשס'.

השר א. שרון:

אם נקבל החלטה על הקמת ישוב להם - יעברו לקצרין?

מר ש. רביד:

יש סיכוי, אבל היום אינם מוכנים לדבר על-כך.

סגן השר פ. ציפורי: אם נקבל החלטה על הקמת ישוב - הם יאמרו "בסדר", אבל אנו מחכים...

מר ש. רביד:

יש להם שני מפעלים - האחד בתחום האלקטרוניקה ומכאן השם "ארגז שחור" (ארש"ח).

השר א. שרון:

זה שהם עקשנים - זה יתרון. אין אנו עוסקים כאן באנשים קלים, שאינם

עקשנים כי אילו היו כאלה - היום נמצאים כיום בתל-אביב, ולא היו

יושבים במשך תקופה ארוכה באלמגור. (שלוש שנים), ובקרוונים, שלמעשה אלה הן חורבות.

אנחנו מוכרחים להבין פעם אחת, שענין זה הינו נכס ולא מטרד. העובדה

שיושבים שחיים-עשרה משפחות, המוכנות לשבת בחורבות במשך שלוש שנים, מחוץ עקשנות להתישב

ברמה-אזור מקובל על ממשלת-ישראל, שלגביו יש קונצנטוס לאומי של התישבות - עלינו לברך

על-כך ולא למנוע זאת.

יכול להיות ששנשלם מאות אלפי לירות בכל שנה. ופעם אמר אשכול

המנוח, שלא הייתי חושד בו שלא יישב ולאכנתו אפשר לזקוף מפעלי התישבות עשירה-מימדים,

והוא אמר - שקל יותר להחזיק את כל היהודים בבתי-מלון מאשר לישבם...

על כן - צריך לשקול כאן שיקולים אחרים. חשוב להתישב ברמה ואני בעד

החלטה שנקים שם ישוב. תהיה החלטה עקרונית על הקמת ישוב;

ב. עד אז עליהם לשבת בקצרין;

ג. צריך בהחלט להוכיח, שהם יכולים לגדול. היום הם טוענים,

שאינם יכולים לגדול, כי הם באלמגור.

לכן, הסיכום יהיה כזה:

אנו נחלים על הקמת המקום ועל כך שעליהם לעבור עד להקמת המקום

לקצרין. ויהיה עליהם להוכיח שהגרעין הזה יכול להיות בלשאת עצמו מבחינת מספר המשפחות

שיחיו בו.

ההחלטה מצורפת בסוף הסטנוגרמה.

הח/7.

הכנון הקמת שלושה ישובים נוספים ברמת-הגולןהשר א. שרון:

אני רואה ברמה היום שלושה מקומות, שהינם פרוצים בעיניי. בצפון ישנו אזור אחד - החרמון, שכדאי את הפרצה שם למלא. אזור ברקת-רם, מזרחית לברקת-רם - זה אזור פרוץ. ישנו מספר ישובים של מיעוטים שם. האזור ריק מבחינה פוליטית. יכול להיות תמיד תביעה של צרפת לשטח הסורי. ומבחינתנו, אזור החרמון הינו בעל חשיבות עליונה. המקום הבא הפרוץ הוא השטח שבין קונייטרה ותל-פארס, עין-זיוון ותל-פארס. אני רוצה לקבל החלטה, שניגשים לתכנון ובמשך הזמן, כאשר יהיו פרטים רבים יותר - נקבל החלטות.

מר ש. רביד:

אנו מדברים על הקמת ישוב נוסף : הכוונה לרמקו(?). במורדות הר-דב. אם ישנה החלטה, שזה עדיף מבחינה בטחונית - אפשר לבסס אותו על שטחים במרחק. פרט למרפה - אין אפשרות לבסס את הישוב שם. אפשר יהיה להעמיד לרשותו חלק משטחי החולה. זאת, אם נגיע להסדר עם ישובים שלהם יש אדמה צבאית שם וחלק במורדות הגולן המערביים המיועדים לנמיעות של אבוקדו. כל השטחים ~~אצאצא~~ מיועדים לעיבוד במרחק וזה מחייב ישוב שמופי. לא יכול לקום כאן מושב-עובדים על בסיס של עיבוד השטחים במרחק. כלומר, יש הצעה לפלפיים דונם באזור החולה וחמשת-אלפים דונם במורדות, ואם תהיה החלטה לאשר הצעתנו להקים ישוב שיתופי, כמו קיבוץ, אז יתכן שיהיה קל יותר לקשור אותו למרחק הקרקע הזמני כיום. הקושי כאן רציני והדרישה להתיישבות כאן אינה נובעת מניצול פוטנציאל של יכולת התיישבות במקום אלא הענות לצורך לסחוס פרצה שקיימת שם.

סגן השר מ. ציפורי: מאחר ונושא עקרקעות בגולן מהווה בעיה, באשר לרמה כולה - ויושב ראש הועדה קיבל החלטה על עניין הרוסים, אני ממיע שבמקום להסתבך עם עקרקעות - נראה שיש מקום נפלא לישוב בו את הרוסים.

השר א. שרון:

יש רצון מצד הקיבוץ הארצי של השומר הצעיר להתישב במקום זה והם רוצים מקום, שאמנם יהיה מעבר לקו הירוק, אבל שיהיה קרוב. כלומר - מעבר, אבל קרוב. ויש לזה הצדקה. אני מכבד את הרצון שלהם. מלבד זאת - הדבר ניתן מתוך קשר הדוק עם גוש ישובים שקשור לאותה תנועה באותו האזור.

מר ש. רביד:

איני רוצה להציע מושב שיהיה מבוסס על תעסיה, שיהיה בודד באזור. יש בזה בעיות, כי עליו להישען על תשתית תעשייתית מפותחת יותר.

אם זו ההנחיה לתכנון - אנו מקבלים זאת וכאשר תיגמר הפעולה של התכנון - נביא זאת לאישור, בהתאם לסימס - מי התנועה שהולכת לזה.

בתחילה הכנסנו אותם לישובים ישראלים וחשבנו למזג את העליה

ונכשלנו כשלוך חרוץ. המיזוג צריך להיות בין ישובים ולא בתוכם והישובים צריכים להיות המפגש המוגננים ולא מעורבבים בתוכם ערכוב-גלויות, ואלה שהינם המוגננים - יש בהם הצלחה, לדוגמא: שדה-ניצן. ישוב זה עלה לפני ארבע שנים על הקרקע ועד היום עזבו את הישוב שש משפחות בלבד, מהם רק שתיים חזרו לחו"ל ויתר הארבע נשארו בארץ. וזה - מתוך ארבעים משפחות.

הדבר הזה חוזר על עצמו. על כן, יש גרעינים שמונים אליהם ואנו נמצאים בלחץ. לולא הלחץ של בני-המושבים בארץ - היינו מוציאים יותר ישובי-עולים.

השר א. שרון: אנו מעבירים עליית גרעינים מחוץ-לארץ, כי איננו יכולים ליטבם כאן? יש בעיה של הקמת ישוב?

מר ש. רביד: בעיה טכנית, בסך הכל.

השר א. שרון: אנו מעבירים עליה זו?

מר ש. רביד: לא. זה לא עומד כך. התהליך כזה, שאם יש החלטה - ניגשים להקמת גרעין וארגונו בחו"ל. לא יוצרים ציפיות אצל אנשים שיוצרים גרעין, ואחר-כך אומרים להם שאין בשבילו קרקע.

אבל אילו היו לנו יותר אמצעים - היינו עושים פעולה יותר ברוכה.

הציתי לשנה הבאה - התחלת פעילות בשמונה ישובי-עולים.

התכנית מחולקת כך: שלושה - בגליל, שניים - באזור שגב, אחד - בתפן; שניים באזור שגב - האחד לגרעין מסן-פרנסיסקו שנקרא . . . ומושב שני - לעולי קנדה.

אנו רוצים לארגן מושב ראשון שלהם שיטב בארץ ומדובר על שני

מושבים שיתומיים באזור שגב, בעיקר בנושא התעסיה.

ישוב שלישי בגליל - קיבוץ באזור תפן, לעולי-ארה"ב. מדובר

גם על קיבוץ בערכה, סמוך ב' של השומר הצעיר, שמיועד לאנגלו-סכסים בעיקר, אנשי ארה"ב וכן - ארבעה ישובים נוספים באזור מלחה-רפיחוקטיף. שלושה באזור הפיתחה ואחד - בקטיף.

שלושה באזור פתחת רפיה, - אחד לגרעין קונסרבטיבי ומדובר

על כך שתוקם שם התשתית. מושב שני - באזור פתחת רפיה, מיועד לעולי דרום-אמריקה. בפגישה עם ממשלת של עולי ארגנטינה הם בקשו לקבל משבצת, כדי ליצור מפעל של יהודי דרום-אמריקה באזור הפתחה.

מושב שלישי - אנגלו-סכסי, כהמשך לתלמי-יוסף, שנמצאת בבינוי,

של עולי דרום-אמריקה.

הרביעי הוא באזור קטיף, ה'-ד' של אנגלו-סכסים דתיים. זה אזור

דתי למושבי הפועל-המזרחי.

הכספיים.

שאלתי היא מה סדר העדיפויות הלאומי מבחינת תכססים לשנתיים הבאות.
אם אני מדבר על יהודה ושומרון בעדיפות ראשונה, אולי אני טועה. אך צריך לראות זאת ולהבין שמדובר על עשרה ישובים כאן וברמה, פזלל וכך הלאה. אם כן - מהיכן יממנו את כל המספר הזה? אולי צריך לקיים בעניין זה דיון בפני עצמו, אבל צריך לדעת מה סדר הקדימות שלנו. אם יאמרו שזה בא אחר הכיסוי האחר - זה לא ברור לי - אבל אחרת - איני רואה את התמונה.

המקום המוזנח ביותר בארץ בעשר השנים האחרונות הינו גב-ההר של יהודה ושומרון. במכוון ומתכוון זה די טורפד ואם רוצים לעשות שינוי מהותי בשטח זה, בגישה ההתיישבותית שלנו - זה המקום. ובהתאם לזה צריכה להעשות בדיקת המשאבים והגרעינים ולאיתור יהודי קנדי לא תהיה התנגדות לשבת בדותן או מקום אחר.

מר ש. רביד: יש לו התנגדות.

השר מ. שרון: אנו נציג בפני הועדה את כל נושא התקציב, באחת הישיבות הקרובות. כאשר נציג עניין התקציב, תוצג בפני הועדה באופן טבעי התמונה של סדר-העדיפויות. יחד עם זאת, אני מיחס חשיבות בלתי-רגילה לכך, שאנשים מחו"ל מתארגנים לעליה והתיישבות בישובים בארץ, תוך ידיעה ברורה מראש לאן הולכים הם ולאיזה מקום ולאופי החיים בו ואופי העסקים שיעסקו בהם.

אפשרות עידוד העליה מחו"ל קשור לדעתי בהקמת פרויקטים משלהם, שהם מתכננים ומבקרים בהם ונערכים לקראתם. אחת הבעיות שהעמוד בפני הממשלה היא נתינת התגובה להתיישבות, כולל אותם מקומות, שלא הוצעו במקרה, שגן שר הבטחון, אלא לא תוכננו ולא חשבו שהם ישארו במסגרת מדינת-ישראל. על כן, לא יסבו בהם עד עתה. לכן, אחת הבעיות של הממשלה תהיה למצוא משאבים לתקן את העיוותים שנעשו ומצד שני - לחשוב כיצד לעודד את אותם יהודים מחו"ל - לבוא ארצה. צריך להקים פרויקטים, בהם רואה אני ממש את עתיד נושא העליה מחו"ל.

מר ש. רביד: נכון שחשובה התמונה הכללית של האזורי-שעומדים לרשותנו, אבל בנושא זה יכולים לקבל החלטה היום. השנה אושרו להקמה 25 ישובים, מהם שבעה עם תשתית בלבד. אם ניקח מצב, בו רוצים אנו שלושים-ארבעים אחוז מהישובים יהיו לעולים מחו"ל - אנו מציעים שבמסגרת עשרה הישובים שעליהם רבחה היום הועדה, חמשה יאשרו לבינוי וחמשה לתשתית, כלומר: אם לא מדובר על הגדרת התכנית לשנה הבאה - יכולים אנו ברבע זה, גם אם אין כל תרומת התקציב בפנינו - לקבל מינימום זה, שחמשה יהיו בבינוי וחמשה בתשתית.

השר א. שרון: זה לא מעכב?

פר ש. רביד: לא.

השר א. שרון: בסדר.

פר ש. אבני: פעולה זו מסובכת ללא ספק ואיני רוצה שהערה שלי תהיה כאילו אני נגד קליטת עליה וחתישבות.

על צורת השיפול במחלקה להתיישבות בנושא זה ואניאומר, שמדובר על תשתית של משרד הבינוי וצריך לתאם את הפעולה מראש ולהביא הצעה מוסכמת.

השרא. שרון: אם זה לא עלה, אזי נקבל החלטה אמצא ונקיים דיון מתאים.

פר ש. אבני: אם יש חשיבות לשיפול וקידום הנושא, נחליט על תכנון הישוב. יש ברשותנו חדשים רבים לתכנון אותם. לא הייתי מעיר הערתי זו גם על נושא צורת מינהל תקין, לולא הערת ידידי רביד, שכל שמונת הישובים ניתנים לביצוע. אנה לא יכול להיות אופטימי לגבי אפשרות ומשאבים שיהיו לרשותנו, כדי לקיים את מה שיש עליו משכנתא. עשרים וחמשה ישובים - זו משכנתא גדולה לשנת 1978.

מדובר על פיתוח ישובים חדשים קיימים, שאפשר להשאירם מצומקים ומדובר בסכום-עתק. אני אצטרך להציג את ההצעה, עליה דיבר ציפורי, יחד עם פציאות של החלטה על ישובים חדשים וזה מגיע לסכום עתק, ואיני חושב שנוכל להרים הכל במשך שנה אחת. אם היה זה רק בין מוסדות ושרי-משלה - העניין היה שונה. ההחלטה אומרת, שמודיעים לגרעין בארה"ב ואז מודיעים על היום והוא רוצה לפעול לפי זה. ובמקום לעודד - פוגעים אנו באמינות המדינה והמשלה. לכן, צריך לפעול בזהירות, בלי להסתייב מעצם העניין. לכן, את העתוי צריך לקבוע רק אחר בירורים תקציביים ואחר שיהיה ברור שיש כיסוי לשטר.

פר א. שנקר: אדגיש את עניין ההדים בחו"ל בנושא זה: אני נוסע בעולם הרבה ונפגש עם קבוצות כאלה. על עניין זה מדובר במחלקת העליה כבר כמה זמן. ודוקא היום אני חושב, שכאשר מדובר על תנופת-התיישבות ורוצים לעודד דוקא את אלה שמתארגנים בקבוצות וגרעינים - עלינו לתת להם דבר די ברור. אין לי ספק, שעד שלא יוחלט על תקציב, לא ניתן יהיה להבטיח להם סופית על תאריך התיישבותם.

הצג ההחלטה על תכנון הדבר, כאשר מודיעים להם שהחלו בתכנון הישובים, בזה מעודדים אותם להתקדם. כי גם זה תהליך, ועל כן - עלינו לאשר להם את הרישומה הזאת.

השר א. שרון: אסכם: אני מציע שנאשר עשרה ישובי-עולים, מתוכם חמשה לבינוי וחמשה לתשתית, מתוך הכרה בחשיבות עידוד העליה מחו"ל, וכמובן -

חשיבות ההתיישבות.

החלטת מפורפת בסוף הסטנוגרמה.

חח/9.

אישור ימית כעיר בחבל רפיח.השר א. שרון:

אישור ימית כעיר - זה הנושא הבא לריון.

מר ש. אבני:

תחילתה של ימית בהחלטת הממשלה על הקמת מרכז עירוני של 350 יחידות

עד סוף שנת 1976. ההחלטה היתה תוצאה של ויכוח ציבורי בין

הדעה האומרת שיש להקים עיר גדולה, לבין מחשבות אחרות.

הוטל עלינו הטיפול בתכנון והייתי בדילמה תכנונית. אם היינו מחכננים

זאת ל-350 יחידות בלבד, וכאשר הממשלה מחליטה על כך עד סוף שנת 1976 - אזי מתבקשת

המסקנה, שאחר-כך תבוא תוספת.

לכן, היתה דילמה כיצד לישם את החלטת-הממשלה ולתכנן, שכאשר תיפול

החלטה על הרחבת הגידול יהיה אורגני ולא שלאי על גבי ולאי.

גם בהצגת התכניות והפרוגרמות בפני ועדה זו - לא הסתרנו את הגישה

התכנונית, שמביאה בחשבון ישוב עירוני גדול, בלי קביעת מימדים ויעדים וחאריכים.

כאשר השלב הראשון היה בשלבי ביצוע מתקדמים וראינו תוצאות, הענות

ראשונית של מתישבים שהקדימו את ההחלטה וישבו חיכו, חלקם עולי בריה"מ וחלקם מארה"ב ואז

הביא שר השיכון המנוח הצעת-החלטה לוועדה זו, והוחלט על עוד פיתוח של תשתית לאלף יחידות

נוספת, כאשר הביצוע מותנה ונמצא בסמכות שר השיכון, לפי צרכי האכלוס ואפשרויות הקציביות.

כל זה כיום בביצוע מתקדם. בשנת 1977 מבחינת התקציב מגיעים אנו ל-900 יחידות בנויות בערך.

חלקם מאוכלס וחלקן בגמר-בניה, והתחלת אכלוס ב-1 בנובמבר, וחלק בהפעלה. זה כולל מאה

יחידות "בנה-ביתך" שהכרזנו עליהן לפני חודשים אחדים וכל המגרשים נמכרו.

כלומר, הערנות מירבית ויחזקן שחלק מתושבי ימית רוצים לעבור לתכנית של בית משלהם,

וחלק אחר - אנשים הבאים מחוץ לימית.

לפי תכניות שלנו ~~הכל~~ סך-הכל התשתית היום היא של 1500 יחידות. הביצוע, אם לא יחול כאן מפנה, לכאן או לכאן (ואני אופטימי) - לפי התחזית שלנו לשתי שנות התקציב - 9-1978, ועד אז נשלים את הבינוי של כל אותן יחידות. מבחינות רבות - ציפיות מוצדקות של האוכלוסיה ותכנון כלכלי וכיוון אופי הישוב - הוא צריך להיות מושחת על שני אלמנטים עיקריים - תיירות ותעשיה. ואולי פעם גם שכנות של נמל עמוק-מים, וזה יפתח את האזור במוסדים בלתי-רגילים. כל זה מחייב כבר היום כמה פעולות מקדימות, כדי שתוך שנה או שתיים לא נעמוד בפני דברים נעלמים, ואז יעשו שגיאות.

המסקנה שצריך להכיר בישוב זה כעיר לכל דבר.
ב. להכין תכנית-מאב למאה אלף נפש, בלי להגדיר את תאריך היעד.

השר א. שרון: זה לא יפגע בהתיישבות החקלאית שם?

מר ש. אבני: יש תכנית מתאר מיסית לחמשים אלף נפש ותכנית פיתוח לשלושים אלף נפש וזה מלווה בתכנית כלכלית ולל זרועות-הממשלה יהיו מכוונות בהתאם לתכנית זו, באישור ועדת בניין-ערים ומוסדות קישור של הסוכנות ונשיג בזה כמה מטרות מיד:

1. קידום ופיתוח אורגני של הישוב.

2. לא יהיו עובדות שליליות בשטח.

3. כיוון הפעילות בצורה מסויימת.

אשר לשטחים: ההתיישבות החקלאות לא עוברת ולא מסובגת לעבור את פסי

הרכבת - קאהיר-בירות.

העיר ימית לא מתקרבת גם בתכנון המכסימלי לעבור את פסי הרכבת.

לפי מיטב ידיעתי, אין כל חכנון לישובים חקלאיים בדיונות אלה, בפרטורים שאנו מציעים לתכנן את העיר.

עתה רוצים אנו החלטה עקרונית על עיר בימית, עם פרוגרמה כפי שדרושה.

השר א. שרון: יש גם יהודים אמריקאים רבים הרוצים להתישב בעיר. האם משהו רוצה להתיחס לנקודה זו?

סגן השר מ. ציפורי: אנו ממליצים לאשר זאת.

מר א. שנקר: מה השוני, בגללו אי-אפשר לעשות את הדברים (מלבד ענין התכנון) באשר להחלטה שקבלנו אז?

סגן השר מ. ציפורי: צריך להציב תמיד יעד ומטרה.

מר ש. אבני: הערה: ההצעה אומרת לתת גושטנקא למציאות קיימת.

ב. כל יזמה החורגת מהקיים - טעונה בדיקה, כי איננו יכולים

להתייחס בחיוב, גם אם היזמה חיובית, כי יש חסכנה, שגם אם נראה עתה את הדבר
חיובי ונכון - עלולים אנו להציב איזה שהוא מפעל או מלון או מוסד חינוכי כלשהו,
או כל דבר דומה שיכול להוות בעתיד בכי לדורות. אנו רוצים לקבוע את הדברים כך שעתה
נקפיד הכל ונחכנן בצורה מסודרת וכאשר תהיה יזמה - נגיד שיש מקום ואפשר לפתח, למי
התכנית שנקבע מראש.

מר אורי ביידיץ: חיוני לאשר זאת, כי קצב הפיתוח והאכלוס במקום מחייב להגיע לשלב
הבא שהוסכם עליו, מעבר להחלטה שנחקבלה לפני שנה. על כן | חייבים
לקבל החלטה לגבי המשך והכנת השטחים.

כדי למנוע עיוותים ויצירת עובדות בשטח, בניגוד לתכנון - הצענו
בעבר ואני מציע שהחלטה זו תהיה חלק מהסיכום שנקבל היום - כי מדובר בנמל עמוק-מים,
שלגביו נעשו סקרים באזור רפיח. וזה כולל גם אינטרלנד ועומק של שטחי-קרקע
לא-מטופלים, שכבר לפני שנתיים היו חילוקי-דעות עד היכן ישתרע הנמל ואם יפגע בשטח
בנוי של העיר. באותה מידה ישנה בעיה של שדה-התעופה, שדה איתם, שהיו מחשבות לאזרח
חלק ממנו לשטחים חקלאיים ולשרות אזרחי ולא אדבר על פרוייקטים של התיירים, שזה אחד
הפוטנציאלים של האזור הזה. לזה דרוש צוות בין-משרדי שיכולול אנשי משרד ~~הספיק~~ החקלאות
והבינוי בעבודה במקום.

לכן, אני מציע להכיר בהחלטה של הקמת ימית כעיר ולהקים צוות היגוי
בין-משרדי. בעבר, שר הבטחון מינה צוות להכנת תכנית וחבל שלא נשתמש בזה, או לפחות
נבחון את התכנית הזאת.

מר ג. בן-אורי: לגבי הכרזת ימית כעיר, שנובעת ממנה השאלה גם לגבי הישובים
הקיימים שנה סביב עזה, האם הם מהווים משקל-נגד מספיק בשלב זה בתוספת כמות מהווימת של
תושבים בימית, שהיא תגבורת לאותם ישובים, כי ימית עצמה ללא ספק הינה פנינה שהגדל
ותפרה ויש לה כוח-משיכה מעל ומעבר.

השאלה שלי היא, אם טך הכל של יהודים שצריך לאכלסם בשטחים רבים,
שעליהם לא דברנו עדיין, אם הנושא הזה, הכולל מאה אלף מתישבים לא יפריע לנו במידה
מסוימת לקבוע היום מסגרת שתניע את גלגלי התכניות שלא ההתיישבות כבר עתה, והאם לא
יפריע ריכוז כזה של מתישבים בימים לתכנית ההתיישבות האחרת.

מר ש. אבני: החשש הזה של פריסת התעשייה הגדולה - קיים בכל מקרה ומקרה. השאלה
היא האם זו סיבה מספקת שלא להביא תכנית אב.

מר ג. בן-אורי: אני אמרתי שאנו בעד.

מר ש. אבני: אם כן, הצעתך מיוחדת עתה. מאחר שאנו מכירים והדגשתי שמדובר על

תכנית-אב בלי קביעת תאריך יעד ונכין תכנית טובה בלי להתחייב על התאריך.
תכנית מתאר - זה המינימום ולזה תסכים אתי. בתכנית הפיתוח - נזהרים אנו מלקבוע תאריך-
יעד, ומדובר על חמש עד שמונה שנים, וזה תוך הכנת תכנית כלכלית ובדיקת האלמנטים הכלכליים
הכרוכים בזה.

עדיין לא קבענו תאריך וכאשר תחיה התכנית - נביא עם תאריך חזוי.

לחצרת אורי - הויכוח הזה נמשך כבר זמן רב, ואני מציע לוועדה לא
לעסוק בזה ולא להביא להחלטה. אם יש מקום, מציע אני לברר זאת בין הממונים על אורי
ועלי - שר החקלאות ושר הבינוי.

השר א. שרון: לסיכום - הועדה מחליטה לראות בימית עיר בעתיד, ולגשת לתכנון
ימים בהתאם. אם יש הסכמה לסיכום זה - נקבל החלטה בנידון.

מחליטים: לראות בימית בעתיד עיר ולגשת לתכנון ימית בהתאם.

חח/10. ש ו נ ו ת

יש שתי נקודות לבירור:

1. ענין גרעין רפ"ל בשגב. מדובר באזור, שהולך וחופך כולו לנשלט
על-ידי הערבים תושבי-האזור. יש גרעין המוכן להתישב ומתדבק על הדלתות כבר למעלה משנתיים.
מה מונע אותנו מלהעלות אותם למקום?

מר ש. רביד: כל המיקומים שהצענו, שחיו בבעלותנו - נדחו על-ידם ונראו לא-
מתאימים להם מסיבות שונות.

לפני שבוע קבלנו אישור ממעטת הבטחון על שחרור שטח באזור בהיקף
של אלף דונגן בשטח אש 9, ולשם יש להעביר אזורי התעשייה המיועדים בשגב ויתפנה יותר מקום
עבור גרעין זה.

במידה מסוימת של מחאה עלי לומר, שזה לא הוגן מצד מלגג גרעין זה

לבוא בטענות, כי יש לי מכתב שלפיו ברור לי שדחייתם בפעם השלישית את המיקום היא דחייה בזמן.

ישנה תכנית שהוצעה על-ידי משרד השיכון ועל-ידינו וזה היה אמור להיכנס לתכנון ממורט. הם אומרים שזה אינו מתאים והנוף לא טוב וזה בבקשה ונמצא במחצבה וכו'. ואיננו יורעים מדוע כל הזמן הדבר נדחה.

השר א. שרון: בגליל אנו נמצאים במרוץ עם הזמן ובהפסד של עמדות-מפתח. יש לי שאלה:

ייערנו שם שטחים ומיערים שם שטחים, כדי למנוע התנהלות של זרים.

וזאת כדי שנוכל ליישב אותם בבוא היום. ועד אשר אני עוקר עץ - זה עולי לי במאמץ גדול מאד. אבל אם יש לנו את השטחים שיוערו במגמה לשמור אותם כרזרבה התישבותית, וישנה אפשרות להעלות לשם יהודים והם רוצים לעלות - האם גם זה מהווה מכשול?

מר ש. רביד: במפורש לא. סיכמנו עם הקה"ל שנעקור עצים למטרה זו. אין טעם לעקור

עצים בשיפוע של עשרים וחמשה עד שלושים אחוז, כי אי-אפשר לבנות שם ישוב.

מר מ. שמיר: אנו רואים ביערות עתודה נקודות לתכנון התישבותי.

השר א. שרון: בסדר. אין צורך לקבל בזה החלטה.

מר מ. ריבלין: אלא שזה דחוף.

השר א. שרון: זה לא רק דחוף אלא מישיבים, ממשיכים ליישב.

מר ג. ויתקון: הבעיה הייתה מיקום מוסכם על ידם.

השר א. שרון: אבקש רק לדחוף זאת עד כמה שאפשר מהר יותר.

השר א. שרון: נושא נוסף - שעל לא קיבל את הקרקעות שלו?

מר ש. רביד: הוא יושב בדרום-הרמה, כי אין שם פרנסה. הם מועמדים לעבור לאזור

צומת ווסט. הם מיועדים להיות ישוב שמבוסס בעיקרו על תעשיה, עם זאת

הם קבלו כבר בנקודה החדשה עדר בקר. אין בעיה של פרנסה שם. הם קבלו זאת מרמת-מגשימים

עם שטח של שבעים דונם גן-ירק. אין בעיה פרנסה ומיועדים להם 300-300 דונם אבוקדו במורדות

הגולן, ושנמצאים עתה בהכשרה.

השר א. שרון: אין להם מגורים?
 מר ש. רביד: ישנם נקרוונים, וכל אלה שמשתחררים - מועברים לשם. זה בקצב של אחד בחודש.
 השר א. שרון: הבעיה מבוערת יותר לקראת החורף.
 מבקש שתתנו לזה איזו דחיפה גדולה יותר.

השר א. שרון: אנו מבצע סיור ונודיע על כך. אני מעריך שיש הרבה עתונאים בחוץ, ולכן מבקש שתקשיבו להודעה שנמסור לעתונות.

מר מ. ריבלין: אני רוצה להרגיע אותך, שאותנו הם לא ישאלו שאלות.
 השר א. שרון: אני רוצה להציג את הדברים אותם סיכמנו. אני רוצה לומר כאן, על מה דנה הועדה ומה ההודעה שנמסור לעתונות.

1. הועדה דנה בעלית גרעין למחנה שומרון, ועל הטיפול בו מבחינת מגורים, עליה ושרותים קהילתיים.
 2. הועדה החליטה לאשר עשיית אתרי-חתישבות לעשרה גרעינים, שהתארגנו בחו"ל לעליה והתישבות.

מר מ. קרונה: אפשר לכתוב מקומות המיועדים יעדים.
 מר ש. רביד: בסעיף ראשון - מי יטפל בקרית-שומרון? האם מותר לי לומר זאת?
 סגן השר מ. ציפורי: במחנות הצבאיים, כדי לא להסתבך, הצבא מטפל בהם. זה סידור סגור ואין צורך באמצע אבינינו. משרד הבטחון מטפל בכל המחנות הצבאיים.
 השר א. שרון: אני מקבל זאת, זה מקובל.
 אם כן - הועדה החליטה לאשר אתרי-חתישבות לעשרה גרעינים שהתארגנו בחו"ל לעליה להתישבות - בגליל, חבל-ימית ובערבה.
 ג. הועדה מחליטה לראות בימית בעתיד עיר ולגשת לתכנון ימית בהתאם.

לגבי ענין הועדה להתנהלות - זו ודאי תהיה שאלה ראשונה שישאלו
העתונים - ולכן - מה אומרים בענין זה, בהתיחסות אלינו?

מר פ. ריבלין:

אם ישאלו - אשיב בנושא זה.

השר א. שרון:

אני מודה לכם וחושב שהיתה זו ישיבה מאד פוריה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.25

מזכירות הממשלה

סודי ביותר

(518)

עותק מס. 1 מחוך 2 עותקים

החלטה שמורה מס. 5/הת של הועדה לענייני התישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית מיום כ"ד בתשרי תשל"ח (6.10.77)

הת/5
התישבות - גרעין שומרון (הקמת 6 ישובים בחוף מחנות צבאיים ביהודה ובשומרון והעלאתו של גרעין יריחו להתישבות בשטח E אשר במעלה אדומים)

מ ח ל י ט י מ :

א. הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית רושמה לפנייה את הודעתו של יו"ר הועדה בדבר:-

(1) הקמת 6 ישובים בחוף מחנות צבאיים ביהודה ובשומרון לפי הסדר וזמני ההתישבות כדלקמן:-

(א) סנור;

(ב) שומרון;

(ג) מחנה יוסף;

(ד) נבי-סלח;

(ה) בית חורון עליון;

(ו) בית-אל;

(2) (א) בחודש ספטמבר יעלה ישוב אחד;

(ב) כעבור שבועיים-שלושה יעלה ישוב שני;

(ג) בחודש נובמבר יעלו שני ישובים;

(ד) בחודש דצמבר יעלו שני ישובים;

ב. לאשר את עלייתו של גרעין יריחו להתישבות בשטח E אשר במעלה אדומים.

ג. הטיפול בישובים המפורטים בסעיפים א' וב' לעיל יהיה כדלקמן:-

(1) מעלה אדומים כולל גרעין יריחו - באחריות משרד הבינוי והשיכון.

(2) סנור, שומרון, מחנה יוסף, נבי סלח, בית חורון עליון, בית-אל - באחריות חטיבת ההתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית.

מזכירות הממשלה

סודי ביותר

(519)

עותק מס. | מתוך 2 עותקים

החלטה שמורה מס. 6/הת של הוועדה לענייני התישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית מיום כ"ד בתשרי תשל"ח (6.10.77)

רמת הגולן (גרעין ארש"ח - הקמת ישוב כרמת הגולן)

6/הת

מ ח ל י ט י ס :

- א. לאשר עקרונית הקמת ישוב כרמת הגולן בשביל גרעין ארש"ח;
הישוב ייבנה ויתפקד ככפר תעשייתי.
- ב. עד לעלייתו על הקרקע כישוב הקבע שלו, יתיישב גרעין ארש"ח
בקצרים ויעשה למען הגדלת מספר חבריו.

מזכירות הממשלה

סודי ביותר

(520)

עוזק מס. 1 מתוך 2 עוזקים

החלטה שמורה מס. 7/הת של הועדה לענייני התישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית מיום כ"ד בתשרי תשל"ח (6.10.77)

רמת הגולן (תכנון שני ישובים ברמת הגולן:-

א. 1 באזור ברכת רם;

ב. 1 באזור שכין עין-זיון לתל-פרס;

7/הת

מ ח ל י ט י ם ;

הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית
רושמת לפניה את הודעתו של יו"ר הועדה בדבר התחלת תכנונם של
שני ישובים ברמת הגולן - ישוב אחד באזור ברכת רם וישוב אחד
באזור שכין עין-זיון לתל-פרס.

מזכירות הממשלה

סודי ביותר

(521)

עוזק מס. 1 מתוך 2 עוזקים

החלטה שמורה מס. 8/הת של הוועדה לענייני התישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית מיום כ"ד בתשרי תשל"ח (6.10.77)

8/הת קליטת עולים בהתישבות - 10 גרעינים

מ ח ל י ט י מ :

א. לאשר עקרונית הקמתם של 10 ישובים חדשים לקליטת עולים,
בשביל 10 גרעינים שהתארגנו בחוץ-לארץ לעליה להתישבות
בגליל, בחבל ימית ובערבה;

ב. מתוך עשרת הישובים הנ"ל - 5 נועדו לבינוקמלא ו- 5 לביצוע
תשתית.

סג'ל 34

2 תמונה 2

מזכירות הממשלה

פרוטוקול
ישיבת הועדה לעניני התישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
ח' בתשרי תשל"ח - 20.9.77

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, ג. פת, י. הורביץ.

נציגי ההסתדרות הציונית : א.ל. דולצין, ח. פינקלשטיין,
י. קלארמן, מ. קרונה, מ. ריבלין,
א. שנקר.

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך (בחול), מ. דיין (בחול),
ז. המר, ע. ויצמן.

נציג ההסתדרות הציונית : ר. וייץ.

י. פרץ	-	סגן שר התעשיה, מסחר ותיירות
א. נאור	-	מזכיר הממשלה
ש. אבני	-	משרד הבינוי והשיכון
ע. גדור	-	משרד הבטחון
ח. חכם	-	משרד התעשיה, מסחר ותיירות
אלוף א. טמיר	-	צבא-הגנה-לישראל
ח. צבן	-	משרד החקלאות
אל"מ א. שגב	-	צבא-הגנה-לישראל
ש. רביד	-	הסוכנות היהודית
ש. שטנר	-	משרד האוצר
מ. שמיר	-	הקרן הקימת לישראל

א. ליסנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום : 1/הח ישוב בגבולות המוניציפליים של מעלות
2/הח תל-גזר
3/הח ישובי קטיף-שדות, שינוי החלטה מס. 580 (הח/9) ב'3
של הממשלה מיום י"ג באייר תשל"ז (1.5.77)

/ ישוב

בפרוטוקול זה 41 דפים.

כחמישי 24 תמונה

הח/1 ישוב בגבולות המוניציפאליים של מעלות

השר א. שרון : רבותי, אנו פותחים את הישיבה. אנו מוסיפים עוד שתי נקודות לסדר היום:

1. גרעינים מחו"ל.
2. קידום ישוב בפתחת רפיח על-חשבון קטיף. אלו יהיו שתי נקודות אחרונות. ראשית כל ניגע בנקודות האחרות. אנו נתחיל בנושא של עיר הורדים.

מר ח. צבן : הנושא של עיר הורדים, כפי שהועלה בישיבה האחרונה שהיתה כאן על ידי נציגי היזמים, או אותה חברים לעבודה של סטף וורטהיימר, שהציעו להקים את הנקודה הזו, הובא לדיון כאן, והוחלט שועדת משנה, זו הועדה שאני עומד בראשה ואשר חברים בה נציגי כל המשרדים, כולל המחלקה להתיישבות, הגיש חוות דעת לועדת השרים בנושא האמור. אנחנו קיימנו דיונים עם הנוגעים בדבר : עם נציג היזמים, עם ראש המועצה המקומית מעלות, עם נציגי האגודה לפיתוח הגליל. קיבלנו חוות דעת מהמשרדים השונים, וכדגש מיוחד - זה על דעת מנהל מקרקעי ישראל, משרד הפנים, משרד המסחר והתעסיה ומשרד השיכון והכינוי, שהם המשרדים הנוגעים בדבר בהקשר הזה, וכמובן של הגורם העוסק בהתיישבות, של המחלקה להתיישבות, שאף היא הכינה תכנית התיישבות לאותו מקום בשם "מעלות החדשה". תכנית זאת היתה אמורה להיות מוגשת לקונגרס הצינני שהיה אמור להתכנס בקיץ, כרעיון לקליטת עליה. החוברת הזו הוכנה על ידי רענן וייץ וצוות המחלקה להתיישבות.

הרקע לתכנית זאת, ופה אני מצטט את

סטף וורטהיימר באופן ישיר - רצון ליישב את הגליל ולהעלות יהודים

מר ח. צבן

שיושבים בשפלת החוף למקום בהרים, לפי יעדי הממשלה, שרואים חשיבות מרובה מאוד ליהוד הגליל, זאת על-ידי הקמת ישוב יצרני, כלומר, ישוב שמתבסס על תעשייה במקום. היות ופיתוח השתית תעשייתית זה תהליך שלוקח זמן רב, הרי שהעיר או הישוב הזה האמור לקום, הוא יוקם בסמיכות, או לא במרחק גדול מדי מנהריה - שם ישנו המפעל הגדול שלה "ישקר" - במרחק של 15-20 ק"מ, כאשר ההשענות תהיה בתחילה על התשתית של "ישקר", כשהתשתית הזו אט, אט תעבור על ידי גדילתה למקום החדש. לכן יש צורך גם בסביבה קרובה לנהריה.

לשאלה - מדוע לא בכרמיאל למשל? התשובה

היא, שזה רחוק מדי מהתשתית התעשייתית. ולשאלה - מדוע לא במעלות? התשובה לכך שרוצים להקים ישוב בעל איכות, ולפי נסיונו של סטף ורטחימר, אין אפשרות לעשות שינוי מבניים בשלטונות מוניציפאליים (לפי נסיונו בעיריית נהריה), לכן הוא לא רוצה להיות משולב בעיירה כמו מעלות, אלא להקים את הכל מהתחלה, מן הבסיס, לפי דגם שלמד בפינלנד ובארצות אחרות.

עצמו

עכשיו, סטף ורטחימר הגיש הצעה שהתקבלה לנהריה

בשעתו, לעשות את הדבר הרבה יותר קרוב, בצומת כברי. הדבר בתחילה התקבל בהסכמה מסויימת, אך לאחר מכן עלתה התנגדות של הישובים החקלאיים, או כפי שהוא אומר: הקיבוצים, ולא נתנו לו בשום אופן להתפתח שם. לא נתנו לו להיות במקום. היות וכך, הוא הסכים ללכת יותר רחוק, לאזור מעלות. עכשיו - הוא רואה זאת כיהרג ולא יעבור, וחושב שהעניין יכשל מראש אם הוא יצטרך להשתלב בעיירה כמעלות. הוא אומר: "אני לא הולדתי אותם, לא המצאתי אותם, אני רוצה ליישב את הגליל, מדוע אני חייב להכנס למין דבר שלא נדרש מאף אחד צאצא אחר". לכן הוא לא מוכן בשום פנים ואופן לשמוע על הכיוון הזה.

שמענו את ראש המועצה מר בוחבוט. ישנו

מר ח. צבן

גם מברק שהוא שלח לראש הממשלה, שהתושבים ינקטו באמצעים אם תהיה החלטה להקים ישוב בסמוך למעלות, שיביא אותם למעמד של אפריקאים - שואבי מים וחוטבי עצים בישוב החדש, והדברים נאמרים בחריפות הגדולה ביותר.

חוות הדעת שקיבלנו מכל הנוגעים בדבר, כולל האגודה לקידום הגליל, והמשרדים - משרד הפנים, השיכון והתעשייה מסחר ותיירות, אומרות שיש לעשות כל מה שאפשר על-מנת לקדם כל יוזמה. לאור כל זאת - ואני רוצה להזכיר שהממשלה החליטה בזמנו שלא להקים עיירות חדשות בתחום הקו הירוק, על-מנת להפנות את כל המאמצים והמשאבים לערי הפיתוח הקיימות, בעיקר בגליל ובנגב - זה רקע אחד לענין.

והרקע השני - שיש צורך לעודד ולקדם

כל יוזמה ורצון לעלות ולהתיישב בהרים, ועדת המשנה מציעה להקים

ישוב בגבול המוניציפאלי של מעלות. הישוב שיחונקן יהיה בגודל

מספיק לקיום חיים קהילתיים עצמאיים ויצטרף בעתיד למסגרת המוניציפאלית

של מעלות. תכנון הישוב יכלול את היקפו, שלבי הקמתו והמועד בו

יאחד עם מעלות. זה נוסח ההחלטה שהועדה מציעה.

לא בכדי לא ציינתי את התכנית של רענן

וייץ למעלות החדשה, שהיא תכנית דומה שמציעה ליצור גושים שיתאחדו

בעתיד לעיר אחת. גם ראש המועצה של מעלות טען בפגישה שהיחה לנו

אתמול איתו, שרעיון כזה הוא מן הדברים שנראים בעיניו סבירים.

כמובן שהדבר יכול להתפוצץ על רקע של כניסה לפרטים, אבל באופן כללי

הדבר הזה נראה בעיניו.

מה יהיה המרחק של הישוב ממעלות של היום.

מר א. דולצין :

אנחנו מציעים שבגבול השיפוט של מעלות

מר ח. צבן :

יורחב והישוב הזה יוקם במסגרת גבול השיפוט

מר ח. צבן

זה 1 - 3 ק"מ. זה קצת יותר קרוב מהמקום המקורי. לא בהרבה, כי זה היה 3 ק"מ. כי לחלופין, אם רוצים להרחיק, יש צורך להרחיק ב-10 - 15 ק"מ, ואז זה אומר שכל ההשענות על התשתית של המפעלים נופלת ואז הרעיון נופל. זו ההצעה שאנו מציעים. אני בזו סיימתי.

השר א. שרון :

אני רוצה להעיר הערה אחת בקשר לנושא

הזה. אני הייתי מציע שלא נייחס משקל

רב כל כך לרצון האישי של האיש. הבעיה היא לא סטף ומה כן נתנו לו ומה לא נתנו לו. ישנה כאן שאלה אחת - האם אנו רוצים להביא יהודים נוספים לגליל או לא רוצים להביא יהודים נוספים לגליל? אני עיינתי שוב ברשימת האנשים שרשומים להתיישב בתכנית הזו, האנשים האלה במעלות, היום, לא יתיישבו. אפשר להגיד שזה טוב, זה רע, כן אפלייה, לא אפלייה, הם לא ישבו במעלות. האנשים האלה מוכנים כן לשבת בגליל. למדינת ישראל, לדעתי, יש אינטרס ממדרגה ראשונה להושיב יהודים בגליל. הגליל הזה הולך והופך לגליל בו אנו הופכים למיעוט בקצב מסחרר. לכן צריך לבחון זאת לא לפי "האיש אמר", "זאיש רצה", "האיש הציע", למד בפינלנד או במקום אחר, זה בכלל לא חשוב. יש רק שאלה אחת - האם יהודים יתיישבו שם או לא יתיישבו שם? האם אפשר יהיה להביא עוד אלף משפחות לגליל או אי אפשר יהיה להביא עוד אלף משפחות לגליל? מהי ההערכה המספרית שלו?

מר ח. צבן :

הם רואים, כמינימום, 5,000 וכמקסימום

20,000.

מר מ. קרונה :

ברשימה שראית, כמה אנשים יש ואיפה הם

גרים עכשיו?

השר א. שרון :

האנשים האלה הם אנשים שכולם מסודרים.

אלה אנשים שכולם בעלי הפקידים. אתה

מוצא שם עובדים, אתה מוצא שם מנהלים, אתה מוצא שם מהנדסים, וכולם אנשים שעובדים. האנשים האלה גרים בכל מיני מקומות - אתה יכול למצוא אותם בחיפה, בקריות, בנהריה ובמקומות אחרים. יש כאן אפשרות לקחת קבוצת אנשים, כולל מחו"ל - היו הרבה מאוד פניות מחו"ל עם שמות של אנשים שמוכנים לגור שם.

עכשיו - עם כל הרצון - ואני לא חושב

שאני פטור מלהציג כאן את עמדותי ויחסי לערי פיתוח. הבעיה שלנו כרגע היא לגסות להביא מקסימום של אנשים שיהיו בגליל. זו, לדעתי, צריכה להיות נקודת המפתח.

מר א. דולצין :

אני מאוד מחייב את התכנית הזו.

ראשית - יש רשימה. ברור שכל רשימה

היא לא קבועה. יתכן שיהיו שינויים, אבל ישנה רשימה של 1,400 מועמדים לישוב הזה. בתוך הרשימה יש אנשים מחו"ל. אינני יודע כמה, אבל יותר מ-100 משפחות מחו"ל. כולם אנשים בעלי יכולת ולמעשה, הקמת הישוב הזה, במידה מסוימת, תהיה שונה מהקמת ישובים אחרים, כי מה שהם מבקשים זו החלטה עקרונית שמאפשרים להם הקמת ישוב שם. תהיה שם הרבה יוזמה פרטית. כל ענין הבניה הוא כתוצאה מיכולת עצמאית וזה יתרונם בצורה ניכרת מאוד לביצוע המשימה הזו.

עכשיו, אין שום ספק שעלינו לאפשר

את הדבר הזה. זה יתן גם אפשרות, על-ידי קיבוץ של אנשים בעלי יוזמה, לפתח גם תעשייה נוספת בגליל שתתן אפשרות לאחרים לבוא. זה יכול להיות מקום קליטה מאוד רציני. הבעיה היא שיש כאן קונפליקטים לגבי המקום. אינני יודע האם ההצעה הזו שתהיה במרחק של 2-3 ק"מ

מר א. דולצין

התקבל על דעתם. אני מטיל ספק בכך. אז אם אנחנו רוצים לבצע אז צריך לעשות זאת בהתאם. אין שום ערך להחליט על איזה דבר, כאשר היוזמים לא יהיו מוכנים לזה. בשביל זה אני רוצה להציע, אדוני היו"ר, שאם אנחנו מחליטים - ואני בהחלט בעד החלטה שאנחנו בעד הקמת ישוב כזה. שנית - אם אנחנו מחליטים באופן עקרוני, צריך לתאם זאת עם היוזמים, על-מנת שהדבר יבוצע, שיהיה גם בהסכמתם. אם לא, אין שום ערך לכל החלטה.

לפיכך אני מציע שלגבי המקום ולגבי העתיד, תהיה לוועדה הזו וגם לממשלה אחריות מספקת להחליט, על-מנת לתת להם אפשרות לבצע, ואם נחליט עקרונית, אני מציע לתאם איתם, בדיוק, את מרחק המקום הזה ממעלות.

השר י. הורביץ : קודם כל, אני רוצה לומר כי אני משוכנע

שהציבור הזה, אם לא התקבל ההצעה הזו,

לא ילך (כפי שאנחנו היינו רוצים) לאכלס את מעלות או את שלומי. או לפחות חלק ניכר מאוד ממנו לא ילך לשם. אני גם חרד מאוד להרגשה, שיכול להיות שהיא לא רציונאלית, שבציבור של עיירות הפיתוח מסובלים לראות בעיירה כזו או בישוב כזה - למרות שהמדינה לא תשקיע בו כסף נוסף לעומת כל השקעה ביחידה אחרת - בקיסור שמצטבר ולא מתפרץ באשר לדבר כזה ישנן סכנות גדולות. אם תקום פתאום, אם לא סביון, אפילו טבעון חדשה, בכוחות המשתכנים עצמם, הדבר מסוגל לנכר את העיניים בהלכי הרוח הקיימים אצל אלה שיושבים במעלות ובשלומי.

למרות זה, אני לא מוכן לוותר על

1,000 או 800 משפחות (ואם יצליח הדבר זה יהיה אולי כח מושך להרבה יותר מזה) בגלל הלכי הרוח ובגלל הקיסור שיצטבר ובגלל דאגה הציבורית והחברתית שמעסיקה אותה. אני חומך בהצעה הזו, אבל מכיוון שאני יודע שקיימים הלכי רוח כאלו, ומכיוון שהם מדאיגים אותי, ואני חושב

השר י. הורביץ

שהם צריכים להדאיג גם את הוועדה המשותפת לסוכנות ולממשלה, אני הייתי מציע שסגן השר לענייני אזרחי פיתוח, שהיה נוכח בישיבה של ערי הפיתוח, שיסביר את עמדתו. את עמדתי אני אמרתי. אני הומך בהצעה שקוראים לה "הצעת סטף". אני הומך בזה למרות מה שאמרתי שמדאיג אותי ושזה אולי יובן לא נכון, והרגישות שקיימת, בין אם היא מובנת ובין אם לא, היא קיימת וחייבים להתחשב בה. הייתי רוצה שיצחק פרץ יעמוד על הנימוקים של חלק מהציבור שחושב אחרת. אני מרגיש את עצמי לגמרי חופשי להביא שתי עמדות ממשרד אחד ובלבד שהוועדה חשמע את הדעות הללו.

סגן השר י. פרץ : בחדשים האחרונים אני מסתובב באזור

הגליל כדי לבדוק ולראות מה הן הבעיות.

מה הן הצרכים וכו'. אני לא אחזור על הדברים שכבר נאמרו ונשמעו מבחינת מצב ההגירה השלילית בין היהודים לבין המיעוט הערבי שקיים שם. אני אהייחס עכשיו לנושא של התכנית וגם להצעה שהוצעה עכשיו על ידי ועדת המשנה של הקמת הישוב 3-1 ק"מ ממעלות.

בואו נבדוק את הדברים בצורה נכונה

בגישת

ונראה זאת בה אנחנו מעוניינים קודם כל, לפתח את הגליל ולהביא יהודים לגליל. אני חושב שעל זה אף אחד לא חולק. כולנו בעד זה, ואנחנו לא נמנע מאף יהודי, מכל סיבה שהיא, לא לבוא לגליל. זה לדעתי, צריך להיות העקרון הראשון של כולנו. ועל זה איננו צריכים להיות חלוקים בדעה. המרחבים בגליל קיימים. אם מדברים על 3-2-1 ק"מ ורוצים להגיע לעיר חדשה, אינני יודע, האם המרחק הזה, גיאוגרפית, יכול להיות טוב. זאת כשההצעה מדברת על 5,000 - 20,000 תושבים, זאת כאשר תכנית מעלות דיברה על 50 אלף תושבים, אח"כ 35 אלף תושבים, ובמעלות עברו 35 אלף תושבים, אך היום יש 3,800 - 3,700 תושבים. זה צד אחד של המטבע. כך שלצערנו אין

מר י. פרץ

לנו הבטחון, שהעיר החדשה שתמוקם 3 - 4 ק"מ ממעלות, כן חגיע ל-20 אלף תושבים.

השר א. שרון :

זו לא עיר. אנחנו מדברים היום על ישוב. אנחנו לא קוראים לזה עיר.

סגן השר י. פרץ :

אבל אם מדובר על 5,000 - 2,000 תושבים, אנחנו מדברים על עיר.

השר א. שרון :

אני נקבתי במספר אחר.

סגן השר י. פרץ :

עכשיו, בואו ניקח את מעלות היום. אם אנחנו יוצאים מחוץ הנחה של הסכמה

כי בעיה דמוגרפית היא בעיה חשובה, ואנחנו רואים כי ישנה מעלות, ישנה תרשיחה, וזה ישוב מוניציפאלי אחד. ובמציאות הקיימת, ברבע זה, ללא תוספת, גדל מספר הנפשות בישוב הערבי, (ואוחז מצב, פחות או יותר, קיים בעכו העיר) כך שלא תהיה מניעה מחר שהשלטון המוניציפאלי בכל החומים של המערכת, יהיה בידי הערבים, גם בתרשיחה וגם בעכו. בעכו המצב היום הוא, שכמעט כל בני הילדים בגיל 3-4 מאוכלסים על-ידי ערבים. יש חוק במדינה והחוק הזה מחייב את כל האזרחים. אלו עובדות.

הקמת שכונה כזו רחוקה, שהיא מתחילתה

תהיה שכונה יוקרה שתסחוף עליה, בוודאי שהיא תגרום לכך שהעליית של מעלות שקיימת היום שם והיא מעטה מאוד, ביום מן הימים תעבור לאותה השכונה, ואז במעלות ישארו אותם האנשים שאנחנו נהפוך אותם במודעות ולא במודעות לדורים בשכונה עונית. ואז אנחנו נשאיר את קבוצת העונית הזו, יחד עם בני תרשיחה ונגיד להם - אתם תנהלו את עצמכם איך שאתם רוצים - ואז ברור לכולנו כיצד יתנהלו העניינים. וברור לכולנו איך כל הנושא הזה יתגלגל.

מדינת ישראל השקיעה באזור מעלות, הציעה תכניות, יש תכניות גא. במחלקה להתיישבות לפיתוח עיר עולים באזור מעלות. יש כאלו שאומרים שזה נולד לאחר הרעיון של סטף. ואינני רוצה להתייחס למתי התכנית הזו שנקראית "מעלות החדשה" נולדה. אני מציע שנעיין בה. היא עונה על כל הצרכים - זאת מבלי להכנס עכשיו - מי יבצע, מי יעשה, מיהי האוכלוסיה. אינני רוצה להכנס לזה. אני עיינתי בחומר הזה. היא למעשה עונה על אותם הצרכים של אותו סוג אוכלוסיה שהיוזמים או היוזמים להקמת הקריה הזו מדברים עליה: פרויקטים של עולים, ויכוח קהילתי לבד בשלב א', חיים קהילתיים לבד משותפים עם קבוצת עולים מצרפת או קבוצת עולים ממקום אחר, או קבוצה של ישראלים, זאת עד שהם יתרגלו לחיים משותפים. טוב שנלך בגישה של גרעינים וקבוצות לישובים האלה, כדי שיכירו ויוכלו להקלט. אם התכנית הזו היא טובה, אני חושב שהיא למעשה באה לבטא את אותם הצרכים שאנו מדברים עליהם: את הצורך ביישוב הגליל; את הצורך בפיתוח אזור מעלות לפי תכנית ממשלתית שקיימת פה ושם ואפשר לשנות אותה; להביא אנשים ולהקים שם קריה של תעשיות עתירות מדע. אם ניקח את כל זה בשילוב, אנו למעשה נפתור מספר בעיות: ניתן חיזוק לישוב הקיים, לא בחוכו אלא על-ידו, כשהמבנה תהיה של עיר מוניציפאלית אחת.

אם נלך בשיטה השניה האומרת כי היא תהיה קצת בריחוק של 3-4 ק"מ, כששם יש לנו היום אזור התעשיה -תפן. ויש תכנית של המחלקה להתיישבות להקמת כפרי תעשיה. אם יוקמו כפרי התעשיה הללו, אנו יודעים שוב איזה סוג אוכלוסיה חבוא. אנחנו יודעים כי היא תתבסס על תעשיה, כאשר נוחיות ואיכות החיים תהיה שונה מזו של מעלות, כי הם יקבלו בכפ"תים דירות בודדות עם מגרשים, עם הכל - אז אני שואל את עצמי ושואל את כולנו, בקול רם - מה יש לתושב מעלות לשבת עדיין באותו הישוב, כשמסביבו יקומו כפ"תים עם כל הנוחיות וכשהם ישתמשו באותה תעשיה באזור התעשיה המשותף.

סגן חשר י. פרץ

כאשר תוקם קריה כזו שכל האנשים הטובים ילכו לשם, ואילו אנשי מעלות, אלה שישארו, ישמשו כעוזרות בית לאותם הכפ"תים, חוטבי עצים ושואבי מים. אם זו המדיניות? בבקשה. נדע שזה עתידה של מעלות, אנחנו סוגים אותה ועוצרים אותה, אומרים לה: את תחדלי להתפתח, העליתא שלך, בלאו-הכי, תלך למקום אחר, ובזה נסבור את כל העסק. תודה רבה.

מר י. קלארמן: אנו לא חולקים על כך שיש לעשות מאמץ

ליהד את הגליל ולישב אותה ביהודים.

ביחס לתכנית עיר הורדים - אין זה מקרה שנחנו לילד הזה את השם "עיר הורדים".

חשר א. שרון: כדרך אבב, אני הערתי לסטף כי הייתי

מציע להחליף את השם.

מר י. קלארמן: ואין זה גם מקרה שכאן אמרו שזה יהיה

כדוגמת סביון. לכן אני חושש שעיר

ורדים ליד מעלות יכולה להפוך לקוץ בעיני חוטבי מעלות. ואינני חושב, שעכשיו, במדינת ישראל, צריך להקים ערים או ישובים כדוגמת סביון. זו הערה.

עכשיו שאלה - שמעתי את המספר 1,400.

לפי דברי שר התעשייה המסחר והתיירות מדובר במשפחות, ואם אלו משפחות, זה בערך 5,000 נפש. כשאומרים לי שחלק מהם יהיו מחו"ל, אני יכול להבין כי יש יוזמה כזו בחו"ל להקים ישוב כעין סביון. אבל כשאני מבין שמחוך 1,400 משפחות יש כ-1,000 משפחות, שבתשובה לשאלה של ידידי קרונה נאמר כי ביניהם ישנם עובדים, פקידים, היושבים במקומות שונים בארץ...

מר מ. קרונה :

כולל הגליל .

השר א. שרון :

אתה שם דברים כפי שלא אמרתי, מר קרונה.

מר מ. קרונה :

כך הבינותי.

השר א. שרון :

אולי מפי שר התעשייה המסחר והתיירות.

מר י. קלארמן :

אז שאלתי אליך כבוד השר, אם מדובר

בפקידים, עובדים, בעיר ורדים דוגמה

סביון, תעשייה - מהי המוטיבציה של הפקידים, העובדים, לעזוב את

מקומותיהם ולעבור למקום ההוא. כאן הלא צריכה להיות מוטיבציה?

האם זו רוח חלוצית חדשה, כולם נקראו לכך? איך קם הדבר הזה.

השר א. שרון :

אני יכול לתת לך, מר קלארמן, תשובה

לבבי מקום אחר. היום, במסחה,

היא פאריס, חיות משפחות בצפיפות של כוורת דבורים, ויש לחץ בלתי

פוסק לצרוף משפחות חדשות. למעלה מ-150 ילד לומדים. כל האנשים,

ללא יוצא מן הכלל, היו מה שמחקרא כאן - מסודרים. לכולם היו דירות

באזורי החוף. כולם אנשים בעלי מקצועות. כולם עובדים. רבים הם

בעלי מקצועות חופשיים - ומה שרוחף אותם לגור שם, זה רצונם לגור

שם. כך אותה רוח דוחפת את האנשים האלה. ויש היום איזו רוח כזו

של אנשים שרוצים לצאת מאזור החוף ולספס על החר. הדבר הזה

קיים ואת זה צריך להכיר. מבין 700 המשפחות שרשומות בפאריס, אין

היום המשפחה שאיננה בעלת דיור קבוע, מקום עבודה קבוע ומובטח.

בכל זאת, יש לחץ בלתי פוסק לבוא ולגור שם. כרגע משרד הבינוי

הקים עוד מספר יחידות. הכל מתמלא במהירות עצומה והכל שם חיים

בכוורת. לא הייתי מציע להקל ראש, אלא לנצל את הגל הזה שקיים

היום ואמנם להעביר מספר אנשים מקסימאלי לגור במקומות חדשים.

עם כל הקשיים שהוסברו כאן ע"י סגן שר התעשייה, כל הדברים האלה הם

מהחלט דברים קיימים.

מר ה. פינקלשטיין:

לית-מאן-דה-פליב כי כל יוזמה וכל

מאמץ שאנחנו נעשה כדי ליישבהאח

הגליל, חשובים. על זה אין ויכוח. כפי שאמר היו"ר, אין בכלל ויכוח על זה. השאלה הנשאלת כאן היא - האם צריך לעשות זאת במרחק כזה ממעלות? אני לא שמעתי הסבר שמצדיק לעשות זאת, ולי יש אותה הרגשה ששמעתי מסגן שר התעשיה, שזה עלול לפגוע במעלות. מעלות תפגע מזה שעל-ידה ישנו ישוב יוקרתי ברמה לגמרי אחרת. יש לנו נסיון מה עם מה שקרה עד עכשיו במעלות, ואם אנחנו נמשיך לעשות זאת, יתכן שמצד אחד אנחנו נבנה ומהצד השני, אנחנו עלולים להיות קורבן לעיר הזו. לכן אני מציע לשקול מחדש האם לא כדאי להקים ישוב חדש, במרחק מסויים, שיצדיק הקמת ישוב חדש, ואת מעלות נפתח יוחר, כי היא כבר מזמן נפגעה מכל מיני בעיות שם.

מר שנקר :

יש לי כמה שאלות בעניין הזה, שלא קיבלתי

תשובה עליהן. ראשית כל, אני מודאג

ממה שיו"ר אמר בהתחלה - אנשים אלה לא ילכו למעלות. ובעצם, ההצעה שאנחנו שמענו אומרת, שאמנם הם יקימו שכונה, אבל בבוא העת (ואני מאוד הייתי רוצה לדעת מה ז"א "בבוא העת") זה יהיה חלק שיצטרף למעלות. ז"א, בעצם, היעד הוא, שתאנשים האלה שיתיישבו בפרבר הזה, בשכונה הזו, בקהילה הזו, יהיו חלק מעיר ששמה מעלות. בשבילי הבעיה אינה הסובסידיה הזו, אלא האם הם מוכנים להקים פרבר כזה. אינני חושב שאנו יכולים להמנע מכך, שאם אנו רוצים שיוקמו שם תעשיות עתירות מדע, יהיו שם אנשים מסוג מסויים שירצו שכונה מסויימת. אבל הכוונה שלהם, היעד שלהם, המטרה שלהם, מוכרזה להיות חלק של עיר, כי לפי הצרכים הכוללים של המדינה, היא צריכה לחזק את מעלות ולהיות חלק ממנה. כמו כן היא צריכה להיות קשורה, לפחות בעתיד, עם העניין הזה ולא שכונה סגורה כשלעצמה.

כך ראשית, קיים כאן ענין של המוטיבציה שלהם - איך הם רואים את תפקידם מבחינה זו.

שנית - הוזכרו כאן כפ"חים - לא שמעתי מה תהיה ההשפעה של הקמה עוד אזור תעשייתי כזה על כל התכנית שאנו אישרנו כאן להקים אזור כפ"חים לא רחוק משם. שגם שם יהיה איזה מרכז תעשייתי עתיר מדע וכל מה שכרוך בענין הזה. הייתי רוצה לשמוע על ההשפעה שעשויה להיות.

שלישית - שמענו שראש מועצה מעלות הופיע בפני הועדה הזו. אם הוא הופיע מה היתה דעתו לבבי החכמית שאתם מציעים כאן?

מר ח. צבן : אמרתי שהוא הביע הסכמה לרעיון שאוקם ישוב קהילתי או שכונה קהילתית בעלת מעמד אוטונומי שבבוא העת תתאחד עם מעלות. למשפט כללי כזה הוא הביע את הסכמתו. אין לי ספק שבפרטים תהיינה בעיות, כפי שעם סוף וורטהיימר תהיינה בעיות בפרטים.

השר י. הורביץ : אפשר לדעת מי זו הועדה הזו?

מר ח. צבן : הועדה מונתה על-ידי ועדת השרים והיה בה גם נציג משרד המסחר והתעשייה. עטייה. הוא ייצג נאמנה את עמדתו של השר.

מר שנקר : לאור הענין הזה ולאור מה שאנו שמענו

עכשיו, אני בעצם תומך בדעתו של סגן השר פרץ. כלומר, שאם אנחנו רוצים לעשות דבר כזה והדבר חשוב, אז זה מוכרח להיות קשור עם כוונה לחזק את מעלות, להיות חלק של

מר שנקר

הענין הזה ולספק את הצרכים של המתיישבים בד בבד עם הצרכים הכלליים של מעלות ושל הגליל בכלל.

השר א. שרון : מר שנקר, לדעתי, חיזוק מעלות הוא

בחיזוק הגליל. זו נקודה אחת.

שנית - אני לא מציע שאנחנו נביע למצב כזה, שרק חלק מהישובים בארץ יהיו ישובים שנושאים אופי משלהם. אני הייתי שולל מצב שמישהו לא יוכל לבוא ולגור בישוב הקהילתי המוצע. אני בהחלט שולל זאת. אבל אנו עדים היום למצב שגם למושב לא יכנס כל מי שרוצה להכנס. בוודאי בקיצוץ לא יכנס. צריך להבין את הדברים האלה.

מר שנקר : אבל יש הבדל בין ישוב אורבני וכפרי.

השר א. שרון : מר שנקר, אינני בא להצדק את זה. אני

אראה את זה בצורה חמורה ביותר. אבל

אני לא מציע, בשום פנים ואופן, לבוא היום ולהעלות נושא שהוא היום לצערי קיים כבר עשרות שנים. אני לא מציע להכנס לנושא הזה.

דרך אגב, בערד, במשך שנים ממושכות (אינני יודע איך זה היום) היתה סלקציה לגבי האנשים שיכלו לגור שם. ואני אינני בעד סלקציות, אני פשוט מסביר. לדעתי, הבעיה שאנו עומדים בפניה היא - האם אפשר להוסיף מתיישבים לגליל בקצב יותר מואץ או אי אפשר? והאם ניהן לעשות זאת מבלי שזה יפגע בדבר קיים, אלא יחזק דבר קיים.

מר מ. ריבלין : אני חושב שאנחנו כאן קצת מסבכים את

הענין. ואני רוצה להעיר קודם הערה

למר שנקר שאמר - הנה עומדים גם להקים כפ"תים - מה זה אומר לגבי הישוב? השאלה הזו איננה עומדת, כי לוא הם היו מסכימים להיות חלק

ממעלות, זה אותו מספר תושבים, אותם מפעלי התעשייה והיתה עומדת אותה דאגה לגבי הכפ"תים. כך שהשאלה העומדת בפנינו איננה ביחס לכפ"תים. אבל כאן יש שאלה אחרת - אדוני שר החקלאות, אתה הבאת כדוגמא את ערד. לו סטף וורטהיימר היה בא בהצעה להקים עיר, לא במרחק של 3 ק"מ ממעלות, לא היו מעוררים כאן את הבעיה העקרונית. הבעיה היא בעית המיקום. עכשיו, כאן התעורר מצב חדש, והמצב החדש אומר - הוצגה בפנינו חכנית, והתכנית הזו אומרת - מרחק של 3 ק"מ ויחידה נפרדת. בא הועדה ואומרת - אנחנו מציעים פשרה. והפשרה אומרת - ניתן לכם לפתח חיים עצמאיים משלכם, את הפנינו הפרדה ממעלות ואל תהרסו את מעלות. אם אנחנו נבוא היום ונגיד כי גם הפשרה הזו אינה מתקבלת, אני חושש מתגובה חמורה ביותר. לכן הייתי מציע שאנחנו נאמץ את הנוסחה של ועדת המשנה ונטיל על החברים כאן להפגש עם היוזמים ולשכנע אותם בענין הזה. כי לא נוכל לבוא לציבור ולהגיד להם § תראו - הם עומדים דווקא על 3 ק"מ. הם אפילו לא מסכימים למרחק של 1.5 ק"מ. הם עומדים על כך שעד סוף כל הימים הם לא יהיו חלק ממעלות? בהצעות הועדה יש הליכה רצינית לקראת היוזמים. הליכה רצינית לקראת אפשרות מיוחדת של איכות חיים, ויחד עם זאת, לא פגיעה במעלות והסכמה עם מעלות. אני מציע שנקבל את ההצעה והנוסח שהוצע כאן.

אני מציע לעצמנו לא להיות כל כך זהירים

השר ג. פת :

בנושא מעלות (זהירות זה דבר טוב,

אבל לא יותר מדי). אם אנחנו לא נביא להזרמה רצינית מאוד של אלמנט בריא למעלות, בעוד 10 שנים נשב כאן שוב ונגיד, שבמעלות עברו עוד פעם 30 אלף איש ונשארו מהם 3,000. גם אם נבוא ונאמר כי כל התיישבות בגליל צריכה לעבור את מרכז הקליטה ששמה מעלות - זה לא יעזור לנו. אלו הן עובדות. לכן, בואו לא נלך לפי איזו דוגמא ולפי שבלונים ונגיד כי מוכרחים ללכת למעלות, מפני שלא הולכים היום למעלות.

השר י. פת

אנחנו עושים מאמצים עצומים במעלות בבניה, בהטבת תנאי דיור. זה לא עוזר. לא באים למעלות.

עכשיו, אם אנחנו מקבלים את הצעתו של מר צבן, בכלל זה לא שייך לוועדה הזו, זה שייך לוועדת השרים לענייני אזורי פיתוח, כי זו עיר פיתוח. זה הקמת שכונה חדשה בחוף מעלות. אבל זה גם כן לא יתן פתרון, כי עיר הורדים או מה שלא תקרא לה, או שכונת הורדים, או פרבר הורדים, לא תקום במסגרת הקיים היום במעלות. לכן אני חושב שהנושא צריך להיות במסגרת כפי שאנו הצענו לאנשי עיר הורדים שבאו אלינו. זה צריך להיות פרבר שיקום על גבול שטח השיפוט של מעלות, כדי שלאחר שיתבסס ויקוף יוכל להיות מסופח לשטח מעלות.

השר א. שרון :

זוהי ההצעה.

השר ג. פת :

ההצעה היא בחוף השטח.

כעת, מר קלארסן, אני במקרה גר בסביון, אני מוותיקי סביון. כשאני רכשתי את חלקת הקרקע שלי בסביון, היו 14 בתים בסביון והייתה צריף הרבה דמיון בכדי להאמין כי פעם סביון התפתח. אבל תראו מה קרה כתוצאה מסביון, כתוצאה מהתפתחותה התפתחה יהוד והתפתחה גני-חקות. שני ישובים שהיו במצב קשה ביותר. כל המערכת המסחרית של יהוד התפתחה בגלל סביון, או בעיקר בגלל סביון. החנויות הקטנות שהיו משרדות רק את האוכלוסייה של יהוד החליטו להציע מוצרים אחרים שיכלו לשרת גם את סביון וגם את גני יהודה - ובמחיר שמשלמים בסביון - זה גם טוב כשביל הסוחרים של יהוד. קמו פתאום מיני-מרקטים לירקות ומיני-מרקטים למוצרי מכולת. וזה התפתח לדבר גדול יותר, כאשר בשנים הראשונות ילדי סביון שהיו גומרים את בית הספר העממי, היו יוצאים לבמנסיה הרצליה או לעירוני ט' וכל

השר ג. פת

בתי הספר היוקרה בחל-אביב, עכשיו כל ילדי סביון, ללא יוצא מן הכלל, לבד מהלא מוצלחים, עוברים לבית הספר האזורי ביהוד, שמקיף את ילדי יהוד, ילדי בני תקוה וחלק מילדי אור יהודה, וילדי סביון. האינטגרציה של הקהילות היא דבר יוצא מדרך הרגיל בבית ספר שכזה. לכן, אם תקום שכונה שכזו או פרבר שכזה, עם ועד מקומי בשלב ראשון והוא יפתח את האזור הזה, בסופו של דבר, זו תהיה ברכה מאין כמוה למעלות.

אני לא מגזים. אני לא חושב שבעית יהוד הגליל תפתר על-ידי עיר הורדים. אני ראיתי את המכתבים גם כן. חלק מהמכתבים הללו הם מכתבי בירור. אני גם שואל: כמה אנשים מנהריה יעברו כמה קילומטרים מזרח. אני חושב שחסידי וויזניץ בצפת יוסיפו יותר ליהוד הגליל מאלף משפחות בעיר הורדים. או חסידי גור בחצור. אבל המצב הוא כל כך חמור בגליל שאסור לנו לוותר על כל אפשרות של חוספת עוד משפחה יהודית.

עכשיו, אני רוצה לשאול את מר ח. צבן: האם היוזמים יקבלו את ההצעה הזו. כי כשאתמול דיברתי עם סטף ורטהיימר, הוא בכלל דיבר על דבר אחר: על עיר ביחיעם.

מר ח. צבן: אני ציינתי בפתח דברי כי הוא בעצם, מלכתחילה, רצה להקים זאת הרבה יותר קרוב לנהריה, בצומת כברי. בתחילה היתה נטייה לאשר, אח"כ זה ירד מהפרק, ואני לא מציע לחזור לזה.

השר ג. פת: אם זה גם על דעת אנשי מעלות - והיום יו"ר מועצת מעלות הוא אדם יותר אנרגטי, ואני חושב שניתן גם לסמוך עליו.

מר ח. צבן :

באשר לשאלה האם זה על דעת היוזמים?
אלה שהופיעו פה סרבו לדבר איחנו על
כך, הם אמרו כי רק סטף מדבר והוא בלתי צפוי.

השר ג. פת :

סטף הראה לי את המול את התיק של כל הפניות
ואמר לי כי ההצעה הזו לא מתקבלת על
דעתו.

השר . א. שרון

ההצעה הזו גובשה אתמול בערב בשעה די
מאוחרת.

השר ג. פת :

אבל לא עם סטף. אני מציע שהצעתנו
בענין הזה תהיה - ללכת להקמת הפרבר,
בתנאי שהוא יהיה או בשטח השיפוט או לכל היותר על גבול שטח השיפוט,
ובמידה והחלטתה היא כזו, להעביר את הנושא לוועדה השירים לאזורי
פיתוח, כי זה חלק מעיר הפיתוח מעלות.

מר מ. קרונה :

לי נדמה שההצעה של ועדת המשנה, הועדה
הזו, היא טובה, בהתחשב עם כל הגורמים
שפועלים כאן והלחץ החברתי והאנשי לחץ החברתי, גם בצרכי קליטה,
כשהיא מראה גם החשבות עם מעלות וגם החשבות מקסימאלית עם היוזמים.
אני מציע לאשר את ההצעה. אבל ללוות זאת בהנחיות לגיהול המו"ם
שינהל איתם יו"ר הועדה או מישור אחר. כגון העקרון שלנקודה הזו
יש עתיד מוניציפאלי שבאיזה שלב שהוא יהיה מקושר עם מעלות. והדבר
השני: אי מתן העדפות מסוימות למתיישבים האלה. אי מן העדפות
מיוחדות. הרי זה אחד הדברים. מה זה איכות? המילה "איכות" היא
במרכאות, כאשר אומרים "איכות" בוודאי מתכוונים לאיזו צורת חיים
מיוחדת במינה. ואולי יש להם זכות לכך, אני לא שולל זאת. אני
מקבל שאפשר לעשות ישובים סגורים לחוב אחד ולחוב אחר לא. אבל

מר מ. קרונה

המוסדות הלאומיים, הציבור, לא צריך לתמוך בזה מעבר למה שהוא תומך בישובים אחרים, בגופים אחרים. והמדובר הוא בזכיונות של קרקע, במשכנתאות גבוהות, בכל מני דברים. על זה צריך להיות הנחיות חברתיות, שבוודאי שיוגיעו את אנשי מעלות גם כן.

השר ב. פת :

הם יקבלו מה שמקובל בגליל לגבי "בנה ביהח" לא יותר.

מר מ. קרונה :

אני לא אש מקצוע ואינני יודע מה זה "בנה ביהח"? אבל אם זה מתן העדפות, אני נגד. אם זה באותם התנאים שכלל ישראל מקבל, כשבאה קבוצת אנשים, יזמים, והם לא רוצים קרקעות חינם, אלא כמו כלל ישראל לבנות את ביתם, באותו סטנדרט של משכנתאות, אותו סטנדרט של תשתית, אותו סטנדרט של פיתוח, אין כל הצדקה לא לתת להם.

יש דבר, שלגביו שאלתי את השאלה אך לא קיבלתי את התשובה הנכונה - האם זה לא תזוזה מנהריה לאותו המקום.

מר אבני :

מה רע במעבר מנהריה למעלות?

מר מ. קרונה :

זה לא מעבר למעלות, זה מעבר מנהריה לויילה, וזה לא יהוד הגליל, זו לא המטרה. לכן אני אומר, הצעתי היא : אישור החלטות הועדה, עם מתן הנחייה לוועדה על שני עקרונות : העתיד הסופי - לא איכפת לי שתהיה תקופת מעבר של 5-6 שנים - התחברות מוניציפאלית עם מעלות. שנית - אי העדפת התנאים.

מר אבני :

אני מבין שלפני הועדה עומדת הפעם סוגיה קשה מאוד. אני לא רוצה לחזור על הדברים

מר אבני

שנאמרו, אך הרצון והצורך להגדיל את האוכלוסיה היהודית בגליל לא עומד כלל בפני ויכוח. יש פה הצעה שהיא מאוד קוסמת, אבל אם תרשו לי, מתוך הנסיון, כשהיום אומרים כי לא רוצים שום עזרה, הרי יום לאחר ההחלטה תהיינה בקשה לעזרה בתשתית, מבני-ציבור ואולי גם הסבות מעבר למקובל. לכן, כשאומרים כפרופורמה כי לא רוצים שום עזרה מהמדינה, אז באיזה שהוא מקום זה מלבב את כולנו.

השר ג. פת :

"לא רוצים שום עזרה מיוחדת"

מר אבני :

לא, הם אומרים בפרוש : לא רוצים שום

עזרה. זו יוזמה על חשבון המשתכנים.

תנו לנו את פיסת הקרקע ואישור ואנחנו נעשה. ואני יודע מתוך נסיון כי יום לאחר מתן ההסכמה מתחילה ההתדיינות והויכוחים כשגממתם היא: כמה שאפשר יותר להשיג. לכן בנקודה זו, נדמה לי, שאפשר בפשטות לומר, כי אם זה יסתיע, אז אותם התנאים המקובלים על "בנה ביתך בגליל" יחולו פה ולא יותר.

עכשיו, לעצם העניין : מבחינת פריסת

האוכלוסיה בגליל, מבחינת החזית גידול האוכלוסיה במדינה, כח-אדם, משאבים, לעשור הקרוב אין מקום לעיר נוספת בגליל. זה בדוק, לצערי. ז"א, מבחינת כח-אדם, מבחינת משאבים, מבחינת צמיחה של ישובים קיימים שהמדינה חייבת לחזק אותם, כי ברגע שיש סטגנציה^{זו} הדורות, זה לא טוב. וחוששני שמר פרץ היה קצת מדי מתון בדבריו לגבי מעלות, המצב הוא הרבה יותר קשה ויותר חמור מבחינת התחזית לזמן הקרוב, אבל בנסיבות הקיימות חייבים למצוא את הפשרה. ואני חושב שצריך לקבל את הפשרה שהוצעה פה על-ידי הצוות עם תיקון קל, כי אחרת לא נרביע את הרוחות במעלות. כי אם ההצעה, מבחינה מעשית, אומרת את מה שכולנו חושבים, כשזה עדיין בלי הסכמת החתן, החתן עוד לא הסכים. כשנאמר :

מר אבני

שכונה עצמאית, שפעם יחליטו על צרופה למעלות, המציאות אומרת כי כשנוצרים כלים ומנגנון קשה אח"כ לפרקו. וגם בגוש דן אי אפשר למזג ערים שכנות כשביה מפריד בין רשות לרשות. גם עם המדינה רוצה לייעל, לחסוך, לא יכולים להתגבר על כך. כי מה שקיים, קיים, האנשים חיים, ואין חוק לכפות על כך.. לכן נדמה לי, שמחוייב המציאות, כדי למנוע תהליך שלא יוכלו עם יוצו פעם לאחד זאת לא לאחד זאת, יש לומר : תחום מוניציפאלי של מעלות עם אוטונומיה פנימית של השכונה.. דבר זה יכול לענות על הצרכים של האנשים שאינם רוצים היום לשלוח את הילד לבית"ס משותף, יהיה להם בית-ספר שכונתי. וזה מקובל. זאת מהוץ תקווה שבעתיד יהיה שם אותו תהליך כפי שהיה בסביון עם הישובים הסמוכים. לפחות יהיו שרותים מוניציפאליים שכן יהיו אחידים. כי אין כל הצדקה ואין כל הגיון מראש לרפור שלאשפה יהיה מנגנון נפרד. לכן חשוב, ולא גם בצורה רופפת, שיהיה גם מוניציפאלי מהיום הראשון. זה יכהה את העוקץ לתושבים המקומיים ויענה על הצרכים המיוחדים של החדשים, הכנים והאמיתיים.

לכן אני מציע, אם מקבלים הצעה זו, לקבלה עם תיקון : שתחום מוניציפאלי, ולוא גם רופף, מהיום הראשון, עם עצמאות או אוטונומיה פנימית של חיי הקהילה בשכונה.

מר מ. רבלין : אני מבין שההצעה שלך היא על-מנת להשקיע את אנשי מעלות.

מר אבני : לא רק להשקיע, אלא גם למנוע הווצרות שני גופים במרחק של 2 ק"מ האחד מהשני, שבמשך השני הוא יהיה 1 ק"מ, ותהיה חומה סינית בין שניהם.

השר י. הורביץ :

אני הצגתי בתחילה בקצרה לגמרי את עמדותי,

כי רציתי שתשמע קודם כל עמדתו

של סגן השר פרץ. עתה אני רוצה להרחיב קצת את עמדותי : רבותי, אנחנו התרגלנו לשטנצים ברורים, וקל לנו : יש קיבוצים, יש מושבים, יש עיירות פיתוח, יש שכונות דתיות. אבל לא היינו רגילים לכך שיהודים באים ואומרים לנו כי הם רוצים להקים עפולה חדשה, קרית טבעון, הרצליה של פעם. בזמן האחרון זה לא היה, כי כולם היו אוכלים מייד תקציב המדינה, לא כפי שהיה פעם, ובשל כך, כולם במידה רבה היו כפופים לסדרים ולשטנצים הקבועים.

אם נעזוב לרגע אחד את המימון ונניח

כי לכל יהודי, לכל גולגולת ישנה זכות כזו וכזו, וזה לא חשוב אם זה בגליל, או זה בנגב, לפי חוק עידוד השקעות הון באזורים השונים. אבל אם רגע אחד לדמיין לעצמנו שיש לנו אפשרויות שוות לכל האזורים, בכל הזמנים ולכל היהודים : מדוע אסור ליהודי לבוא ולומר : אני רוצה להקים עיר כדוגמת טבעון? אני יודע שבהצגת השאלות הללו אני מתווכח עם חלק גדול מעובדי משרדי ומחציבור שלי, אבל אני מוכרח, פעם אחת, להבהיר לעצמנו מה אנחנו רוצים? בא יהודי ואומר - אתה נותן לכל יהודי בגליל לשיכון 200 אלף, אני יהודי, אני הולך לגליל. אם ישנן סכנות של הפגזה, כאב לב, ניקור עיניים, מעלות, תן לי לשבת במקום אחר, מה אתה רוצה מחיי. יכול להיות שזה יביא לחיכוך בין יהודים, בין אם זה רציונאלי או לא רציונאלי, תן לי לשבת במקום אחר ולא ליד הגדר של מעלות. אני מבקש ספך לשבת במעלות? אולי זה ירגיז מישהו, לא באשמתי, אני אשתדל להיות רך כדונב, אבל זה ירגיז שאצלי יהיה אולי דשא ובריכת שחייה ואצלו אין. זה ירגיז. אינני רוצה להרגיז איש. אני רוצה לבנות לי בית במקום דוגמת טבעון, עפולה, סביון. מה בדיוק קורה לנו? איך השתבש אצלנו כל העניין? ויהודי בא ואומר : אתם כל כך רעבים לשוב יהודי בגליל, אני רוצה להיות שם. נכון שאתם גם רעבים שילכו לקיבוצים, שילכו לנגב, אך לשם לא רצים יהודים, לא למצפה-רמון, לא לקיבוצים ולא למושבים.

אחם אומרים כי הבעיה מספר אחד היום של מדינת-ישראל, בקו הירוק, זה הגליל. המערבי, אני מוכן ללכת לגליל המערבי. למה? לא חשוב. יהודים אחרים לא רוצים ללכת, אני רוצה ללכת. אני חושב שיהיה לי שם טוב, יהיה לי נוח, אני אחייה איך שאני רוצה. אני מאמין שיבוא לשם ציבור שאני מחבב אותו. מדוע לא? הרבו אותי אם אני מבין? והוא מסכים לא לקבל גרוש אחד יותר מאשר מישחו אחר, וזאת א. כדי שלא יאמרו, וב. לא מגיע לו פרוטה אחת יותר מאשר למישחו שיושב במקום אחר. אבל כמו לאחרים מגיע לו?

אני מבין את הרגישות של חברי יצחק פרץ ואת הלך הרוח הזה, כי אני מבין שהציבור הזה חושב בצדק או שלא בצדק שהזניחו אותם. קשה לעקור זאת מלב ציבור כזה, בין אם זה נכון ובין אם זה לא נכון. אני טוען שחלק גדול ממצבה של מעלות ומצב ישובים אחרים כמו מעלות נובע מהעובדה שמנהיגי הציבור ונבחרי הציבור, אבות העיר, צועקים כל הזמן: "אנחנו דפוקים", בורחים מאתנו, בורחים מאיתנו". ע"י כך הם עצמם הורסים את עצמם, כי מי רוצה למקום שבורחים ממנו. אני יודע כי ערד וכרמיאל כל הזמן מתפארים בחוץ, בין אם בצדק ובין אם לא בצדק, וזה כבר כח מושך. צבוס את הלחיים ולא להפך. כי אם אתה צועק ברחובות: "30 אלף בורחים ממני, איש לא רוצה להיות אצלי, השכנים שלי לא רוצים אותי!", אז באמת, למה שירצו. אבל זה נושא לויכוח אחר עם עיירות הפיתוח וראשי הערים שעליו צריך לעשות יום עיון איפה שתרצו.

בואו נחשוב על הדבר האלמנטרי: איפה

אנחנו חיים. התרבלנו אומנם שאין שאנחנו חיים, כך זה נורמאלי, אבל זה לא נורמאלי. האדמה שייכת לכולם. באמריקה לא צריך דבר בשביל כך, מישחו קונה אדמה ובונה בית. ואם לידו ירצו לבנות 150, אז יבנו 150. הוא יצטרך אישור לקבלת כל השרותים והוא יקבל אותם.

השר י. הורביץ

אבל כאן האדמה היא אדמה לאומית. באים יהודים ואומרים : אני רוצה כמו כל יהודי אחר, לא להיות בקיבוץ, לא בשכונה חרדית, לא במושב ולא בעיירה פיתוח שאתם קבעתם את השטח שלה ב-1947 - ואני לא מזלזל באף אחד, עוד בימי בן גוריון קבעו את השטח הזה. בא יהודי ואומר בי הוא רוצה לחיות אחרת. הרגו אותי, במה הוא פסול? ואני שוב אומר, יכול להיות שבבול מעלות הוא גבול לא טוב, ולא חשוב למה, גם הלך רוח זה גורם, אז אפשר לתת להם להיות במקום אחר. יכול להיות שמעלות תרביז אנשים והם לא רוצים להרגיז אנשים, לא בציבור ולא במעלות עצמה. אולי גם אנשי דימונה יכעסו על העניין הזה. אז חנו להם מקום אחר.

אני מכיר את סטף במקצת. אינני נותן לו שם חותמת ושום דבר, אבל היהודים הזה, עם הדמיון המשובע שלו, בכל זאת מעסיק מפעל של 1,200 איש - האם זה לא כרטיס ביקור טוב? האם זה אדם שלא מהעולם הזה. והוא מתחרה בתוצרת הבינלאומית הכי מעולה. האם זה כרטיס ביקור רע. הוא יכול להיות בד"ש ויכול להיות, מצידי ברק"ה, האם אפשר לזלזל באיש כזה כשהוא בא ואומר כי יש לו 1,400 מועמדים שרוצים ללכת איתו ביחד למקום כזה. יש לו קצת הסטוריה בארץ לאיש הזה. יש לו את אחד המפעלים הטובים שמעסיק 1,200 מועלים. האם זה מעט. האם יותר טוב שיבוא איזה עסקן שלא יודע כיצד לקטור שני זנבות ביחד מאשר כשמופיע איש מעשה כזה ומציב תכנית כזו.

כואב לי מאוד שדווקא חברי יצחק פרץ וחבריו חושבים שמא זה יגרום רעה ועגמת נפש לציבור רחב, וזה מדאיג אותי מאוד, מאוד. רציתי שיצחק פרץ יבוא במיוחד לכאן להציב את עמדתו, כי היא לא רק עמדתו, אלא של ציבור. אבל בואו נמצא דרך לא להרגיז אנשים, אלא להפך, לטפל בזה נכון. גם אם לא יבוא אלף איש, אלא רק 800 או 600 איש, האם יש הרבה משפחות שרוצות ללכת לבליל? אני סיימתי.

סגן השר י. פרץ :

אני רוצה להציע משהו. רק שתי

מילות הקדמה, ואח"כ אני אגיש

את ההצעה שאני מציע שהיא תתקבל פה, ובמקום ההצעה, אולי תוספת
והיקון. יבאל, אני רוצה שתבין דבר אחד, אני יודע מה שהיה אי
אפעם, ואני רוצה לספר בשניים - שלושה משפטים את סיפורה של ערד,
שממנו אני חרד וממנו חרדים עוד הרבה אזרחים במדינת-ישראל. כאשר
הוקמה ערד עם צוות הקמה ועם ועדה לוייסות אוכלוסיה, קבעה מפורשות,
כי רק יליד הארץ יכול לבוא לערד. כך קבעו, והדברים היו ברורים
לחלוטין. מייד כשהוקמה ערד, הפכו ירוחם ודימונה לשרתים של אותה
אוכלוסיה נבחרת של ערד. זה נמשך כך במשך שנים וזה לא הוסיף כבוד
למדינת-ישראל. מזה אני חרד. זו הנקודה. אני מציע שהחלטת שלנו
ההיא כזו : ועדת השרים מברכת על כל יוזמה של הקמת מסגרות ישוביות
בגליל. מוצע לאשר הקמת מסגרת יישובית בגבול המוניציפאלי של
מעלות. הישוב שיתוכנן יהיה בגודל מספיק לקיום חיים חברתיים,
קהילתיים, (בלי עצמאיים), ויצטרף בבוא העת למסגרת המוניציפאלית
של מעלות. תכנון הישוב יכלול את היקפו, שלבי הקמתו והמועד
בו יאוחד עם מעלות. יש למנוע בתכנון הקמתם של מוסדות ואחרים
כפולים...

השר י. הורביץ :

זו למעשה החלטת לשלילה, שלא להקים.

מר א. דולצין :

אני מבקש להיות מציאותיים. הבעיה

היא לא ההחלטה שלנו. אני מוכן להצטרף

להצעה שלך או להצעה של הועדה, שאין ביניהן הבדל גדול, לכל הצעה,
בתנאי שהדבר הזה יקום. לפי דעתי הם לא יקבלו את ההצעה הזו,
(ללוואי ויקבלו) והיה וזה כך, נשאלת השאלה - האם עלינו לוותר על
צא העניין. לפיכך, אני מצטרף יותר לדעתו של שר החקלאיה, המסחר
והתיירות, אנחנו נמצאים בדילמה מאוד רצינית. כיוון שאם נחליט
החלטה שבעקיפין הדבר הזה לא יקום, אנחנו ניהיה אחראים על החלטה

השר א. דולצין

שלילית. אני לא רוצה להכנס לויכוח. זה ויכוח קשה. השאלה שנשאלת, נשאלת באופן הפשוט ביותר - לוא היהודים הללו היו יכולים לבוא ולהגיד: "זה שטח שלי ואני מקים שם בית או 10 בתים, או 100 בתים או 200 - 300 בתים, כמו בכל מדינה בעולם", אח"כ זה היה הופך לשכונה, לעיר וכו'. אצלנו הדבר הוא שונה, כיוון שזו קרקע ששייכת ללאום. אז אני שואל שאלה מאוד פשוטה, עם כל הקשיים שיש כאן - האם אנו רשאים להגיד ל-500 יהודים, או 200 נהודים או אלף יהודים - "אסור לכם".

זו לא הבעיה.

מר שנקר :

מר א. דולצין : זוהי הבעיה. ואני אומר שאסור לנו להגיד את הדבר הזה, מכיוון שזה שייך למל אחד מאיתנו, ואנחנו במדינה הזו קבענו דפוסים מסויימים, גאגא כאשר הם רשאים גם לגבי הדפוסים הקיימים, לבקש מה שהם מבקשים. אני רוצה להציע דבר מה. אני כבר לא מדבר על ייחוד הגליל. עבורי זה דבר חשוב מאוד. אם באמת זה יצא לפועל ויבואו לגור שם 500 או אלף משפחות בעלי יוזמה, זה יכול להיות לברכה לכל האזור. זו תהיה יוזמה של פיתוח וכל האזור יהנה לטווח ארוך מהעניין הזה. לפיכך אני מציע שנהיה יותר מציאותיים. שמענו את ההצעה ואני אומר : אם ההצעה תלקבל על דעת היוזמים, מה טוב, ואם לא, נחזור לדון על הנושא הזה. זה מה שאני מציע.

השר א. שרון :

לסיכום הנושא, אני מציע לקבל את

ההצעה שלציעה ועדת המשנה. אני הייתי

רק מבקש לצרף ולשתף בועדת המשנה את המתאם לישוב הגליל, לנושא

הספציפי הזה שהוא חשוב מאוד.

אני מבקש שוועדת המשנה תפגש עם היוזמים

כדי לוודא את הסכמתם. אם הדבר הזה מקובל עליהם, ניגש לביצוע העניין

ונמשיך בתכנון המפורט. אם לא, זה יובא הנה שוב.

מר מ. קרונה :

זה יובא הנה גם אם כן. בכל אופן

זה יובא הנה.

השר א. שרון :

אנו הרי נפגשים ממילא, לאינפורמציה

בנושא וודאי תהיה כי זה נושא רביע.

אני בעד לקבל את ההצעה כפי שהוצגה

כאן על-ידי מרכז ועדת המשנה, ראש רשות התכנון, חיים צבן; וכן

להטיל על הועדה, לאחר שיצורף אליה המתאם לישוב הגליל, לקיים

בהקדם האפשרי פגישה עם היוזמים. במידה והדבר מקובל - להתחיל

להזיז את הנושא. במידה ויתעוררו בעיות, זה יועלה בישיבה הבאה

ונשמע על כך אינפורמציה.

מר מ. קרונה :

לי הייתה הצעה לעוד שפי תוספות או

תיקונים. אני מקבל את כל מה שאמרת

עד עכשיו עם החוספת שבתנאים יובטח העתיד הסופי, המוניציפאלי

של איחוד עם מעלות.

השר י. הורביץ :

זה כחוב בהצעה להחלטה.

מר י. קרונה :

הדבר השני הוא - אי-העדפה.

מר י. קלארמן :

למה, בשביל מה התנאים. הרי זה שוב
שלילה.

השר א. שרון :

הרי חזקה עלינו שכולנו מעונינים
בישוב הבלייל. אז בואו נצא מההנחה
הבסיסית - לאף אחד אין עניין לפגוע ולאף אחד אין באופן אישי עניין
להעדיף את סטף על ראש המועצה המקומית במעלות. ואני אחמול דיברתי
איתו.

מר מ. קרונה :

בחיים הציבוריים זה לא כך. לכל אחד
יש כוונות טובות. אני חושב שזה הכרחי
שתהיה לנו חוות דעת בעניין הזה. אני בעד ההצעה הזו, ודיברתי על
כך כאשר יצאת. אני בעד זה עם תוספת של הרבעה. הרי אמרנו כי
מצב הרוח הוא גם כן עובדה. אז ההרבעה יכולה להיות אם נפרסם
ונגיד שבתוך התנאים יש אי העדפה. כולם אמרו זאת.

השר א. שרון :

צריך להיות פשוט משפט אחד - שהתכנית
צריכה לתאום את כוונת הממשלה להרחיב
את ההתיישבות בבלייל ולפעול לרווחת החושבים כולם. משהו בנוסח זה.

מר מ. קרונה :

ללא העדפה.

השר י. הורביץ :

אפשרי אולי לציין "בלי העדפה". זה
חשוב אולי.

השר י. פת :

זו החלטה של הועדה. היא החלטה עקרונית.
אם הדבר יתקבל על דעת הגורמים השונים
שמעורבים בכל הנושא הזה, הטיפול הנמשך צריך לעבור למסגרות הרגילות :
ועדת השרים לענייני פיתוח. ואם אני מדבר על הביצוע, הביצוע צריך
לעבור למשרד הבינוי והשיכון, ואני מבקש שהדבר הזה יקבע.

חשר א. שרון :

רבותי, זה מובן וברור לחלוטין, שאם
הביצוע
הדבר הזה מקובל על היוזמים, צא יעבור

לגורמים הנוגעים בדבר. זה בהחלט מקובל. האם הסיכום הזה ברור.

הדבר יועבר לגורמים המטפלים בהתיישבות מסוג זה.

מ ח ל י ט י ם :

- א. (1) להקים ישוב בגבול המוניציפלי של מעלות;
- (2) הישוב שיחונן, יהיה בגודל סביר לקיום חיים קהילתיים עצמאיים ויצורף בעתיד למסגרת המוניציפלית של מעלות;
- (3) תכנון הישוב יכלול את היקפות, שלבי הקמתו והמועד בו יאוחד עם מעלות;
- ב. תכנון הישוב צריך לתאם את כוונת הממשלה להרחיב את ההתיישבות בגליל ולפעול למען רווחתם של התושבים כולם;
- ג. (1) להטיל על מטה ההתיישבות שפועל ליד הועדה להתיישבות - לבוא בדברים בהקדם האפשרי עם יזמי הישוב כדי לודא את הסכמתם לסעיף א' לעיל;
- (2) כפוף להסכמתם של היוזמים, להטיל על משרד הבינוי והשיכון בתאום עם הגורמים הנוגעים בדבר לבצע את ההחלטה הנ"ל;
- (3) לא תושג הסכמתם של היוזמים כנ"ל - להחזיר את נושא הישוב לשולחנה של הועדה להתיישבות;
- (4) חסרן למטה ההתיישבות את מהאם פעולות הממשלה בגליל - לשם שיחופו בטיפול בנושא האמור.

הח/2. תל-גזר

מר ש. רביד:

איכרי רחובות התחילו לפני כ-17

שנה להכשיר קרקעות פרשים באזור שהיה

סמוך מאוד לגבול, מה שנקרא : "גזר סיידו". זה האזור של הדרך לירושלים הישנה, בין רמלה לשער-הגיא, משמאלו ומימינו של הכביש. ההצלחה היתה יוצאת מן הכלל. ממש אדמות פרשים שהיו בשעתו ליד הקו הירוק, הובאו למצב שהן מייצרות גידולים, כרמים, ליצוא. האנשים האלה שגרים ברחובות, ראשון-לציון ובמקומות אחרים, מבקשים ורוצים להקים ישוב על אדמת פרשים, בתל-גזר, בסמוך לאדמותיהם. על מנת שהפחגם הבורי האומר כי הענבים משמינות מעינו של בעל-הבית, יתקיים הלכה למעשה..

הכוונה של היוזמים היא להקים ישוב

קהילתי, או מה שהיה קרוי בראשית ההתיישבות בארץ, לפני מאה ועשר שנים בערך, מושבה. כלומר, להקים ישוב שבו האנשים יגורו, יחיו מעטל כפיהם בכרמים, וכמובן גם מאמצעי ייצור אחרים שהם יצרו לעצמם ברחבי הארץ. היה דיון על כך מספר פעמים. הרעיון הזה קיים כבר כמה שנים. שר החקלאות וראש המחלקה להתיישבות ^{המלצה} אסיכמו בשיחה ביניהם להביא בפני הועדה על הקמת ישוב במקום, ללא השתתפות של מימון ממלכתי, מתוך השיקול שהמקום הזה הוא לא בעדיפות גבוהה בנושא של תכניות ההתיישבות הכוללות. אני רוצה לומר כי אנחנו, באמצעות הקרן הקיימת, עומדים להשקיע שם כספים ניכרים, מאחר וישנה בעיה של התנחלות זרה בארץ, ותל-גזר משמש מוקד להתנחלות גדולה מאוד של עדרי בדואים המתיישבים שם כמעט באורח קבע, ובמידה ולא תהיה החלטה על הקמת הישוב, כבר התחלנו בעצם בהכנות לייעור השטח, מה שאנו קוראים - "ייעור פוליטי" על -מנת להביא למצב שלא תהיה התנחלות ותפיסת קרקעות ע"י בדואים במקום כה רגיש שהוא סה"כ די קרוב לקו הירוק. כך שבכל מקרה, עמדנו להוציא כספים די ניכרים על-מנת ליצור עובדה של אחזקה, שלצערנו הרב יש לעשות

אותה בימים אלה. כך שההמלצה היא לאשר הקמת ישוב במקום ללא השתתפות ממלכתית, כשהקמת הישוב כמובן כפופה להחלטות המועצה הארצית לתכנון ובניה, כמקובל בתחומי הקו הירוק.

השר א. שרון : אני רוצה כאן להוסיף. מדובר כאן

בשכונה. לא מדובר בהקמת משקים,

אלא בהקמת שכונה מגורים, בשטח גיבעי, שהוא בעצם גובל באזור הכרמים שבני רחובות נטעו שם ב-20 השנים האחרונות. כדאי להדגיש כאן שהשטח הזה היום מיושב באוכלוסיה בדואית שהתיישבותה שם הולכת והופכת לקבע. כאשר דיברתי עם רענן בנושא הזה, המחשבה שלנו הייתה, מאחר ואנחנו איננו רואים את המקום הזה כמקום בעדיפות להתיישבות, ומאחר, ומצד שני, יש בכל זאת הגיון שהאנשים האלה יתיישבו ליד הנחלות שלהם, ומדובר בשטח שבמילא כולו מיושב בערבים, יש לאשר זאת, כאשר ההשתתפות של המדינה תהיה בנושא הזה קטנה ביותר. במה צריכה להתבטא השתתפות המדינה : בכביש אל המקום, חשמל אל המקום (אל קצה הישוב) ומים אל המקום. כלומר, הנושא של הפיתוח וכו' צריך להיות מוטל על אותם אנשים. (זה באזור שהיה פעם ביר-מוחייזה. אם אנחנו נוסעים היום לכביש שמוביל לקיבוץ נחשון או לכיוון לטרון מצומת נחשון, זה רכש הגבעות הגבוהות שנמצא מצד שמאל של הכביש שמוביל מאזור בית-החרושת למלט ברמלה אל הצומת.

מר א. דולצין : על כמה משפחות מדובר.

מר ש. רביד : הם היו רוצים למצב של ישוב קהילתי

שנושא את עצמו, וזה בערך בין 200-300

משפחות.

מר מ. ריבלין : אם אנחנו מחליטים, מתי בערך הם מדברים

על ההחלת בניה.

מר ח. צבן :

אם אנחנו מחליטים, אנחנו נוכל לבשת
לתכנון. זה דבר שבזה צריך לעזור להם.
ואז אני מניח שזה ענין של 4-5 שנים עד שזה יהיה מעשי.

השר ג. פת :

על איזה שטח מדובר, בכמה דונמים מדובר.

השר א. שרון :

המדובר פה בחלקות קטנות, דתם ומשהו
למשפחה, סה"כ מדובר על 400 - 500 דונם.

השר ג. פת :

עכשיו אני רוצה לשאול : מדוע אנחנו
צריכים ללכת לתכנון. הנו להם את הקרקע,

ושהם יציעו לכם תכנון. מדוע הממשלה צריכה להיות מעורבת ? תכנון
זה כסף, אח"כ אנחנו נכנסים לאחריות, אנחנו מציעים כך ולא אחרת.
שהם יציעו ואתה תאשר זאת. למה לך להתערב. אלה אנשים בעלי
אפשרויות.

השר א. שרון :

לפי דעתי, לנו יש ענין כמדינה,

שבכל זאת, התכנון הבסיסי הראשוני

יהיה מכוון. שלא יקימם שם מתאוס איזה גורד שחקים. אנחנו
עוד לא קבענו באיזה מחיר נמכור להם את הקרקע ודברים נוספים שעליהם
צריך להחליט, כי יש כאן בעיה של אשור עקרוני, על-מנת שאפשר יהיה
להזיז את הנושא. המדובר כאן בישוב של 250 משפחות, שדרך אגב, לא
כולם בעלי כרמים. בחוכם ישנם בעלי כרמים. הם חושבי האזור.
המקום הוא מקום של אדמת-טרשים, שעדיין נשארה לא מעובדת מהאזור
כולו. כאשר מדובר בהשקעה מינימאלית ממשלתית, כלומר, הבאת הכביש,
החשמל והמים אל קצה הישוב; כאשר, לפי דעתי, על-מנת שזה יתאים
לתכניות של מדינת - ישראל צריך להיות איזה שהוא תכנון גג. לא
הייתי עושה זאת אחרת. רק תכנון גג.

רק תכנון גב.

השר ג. פת:

תכנון חשוב גם מבחינת קביעת הקריטריונים
של מי יהיה רשאי לגור שם.

מר אבני :

אמיש הסכמה לנושא העקרוני הזה, אני מציע
שהוא יועבר ליפול לוועדת המשנה.

השר א. שרון :

מ ח ל י ט י ם :

א. (1) לאשר עקרונית הקמתו של ישוב בחל-גזר.

(2) הקמתו של הישוב עצמו תהיה ללא השתתפות ממלכתית והיא כפופה
להחלטות המועצה הארצית לתכנון ולבניה;

(3) המדינה תדאג לתכנון אב של הישוב מטעם הגורמים הממלכתיים
ולהבאת מים, חשמל וכביש מחבר - עד האתר.

ב. להטיל על מטה ההתיישבות שפועל ליד יו"ר הוועדה להתיישבות לספל בנושא
מסירת אינפורמציה באשר לעמקא ב'
הנ"ל.

בזמנו, בעקבות לחץ הבנים הנמצאים
החליטה ועדה השרים
במושבים שבגליל, למצוא פתרון לבני

מר ש. רביד:

המערבי בסמיכות מקום לעמקא.

ואני רוצה כאן לומר שההחלטה שהתקבלה

ועכשיו מתחילה להתבצע של הכפלת מושבי הגליל עד 100 יחידות, איננה
שייכת לישובי הגליל המערבי, שהם כבר מעבר לזה.

לאינפורמציה, בעמקא עצמה יש 80 משקים

כאשר יש 200 בנים אחרי שרות צבא שמוכנים להשתקע באזור. כלומר,

התפוצצות האוכלוסין היא שם רבה. אנחנו הצענו בזמנו איזה שהוא
פתרון שלא בא בחשבון מבחינת עלותו. אנחנו די מוגבלים בשל בעיות

בעלות באזור הזה. לכן, בזמנו, פניתי לשר החקלאות כיו"ר הוועדה

ואמרתי כי אנו נאלצים להרים ידיים כי האיתור שמצאנו בבעלות באזור

הזה של הגליל, ליד כפר יאסיף וכל האזור הזה, עלותו היא עצומה.

ביקשתי לבוא לוועדה ולהגיד כי אנחנו לא מסוגלים למלא את השליחות

שהוטלה עלינו. לשמחתי הרבה, בשבועיים האחרונים, חלה איזו שהיא
 הפנית ויכול להיות ש... שנצליח כן למצוא איתור שהוא בעלות נמוכה,
 כי אחד הישובים יתור על קרקעות ציבוריות שאין להן עתיד חקלאי
 באזור הגליל המערבי, לא רחוק מהכפרים הערביים פה, ואז כן נוכל
 להקים את הישוב עם זיקה לישובי ההורים וגם לתרום לתוספת הבנים
 האלה לאזור. לישיבה הבאה אני אביא מרטים על הנושא.

העברת סכום של 8 מליון לירות לעופרה ואלון מורה

השר א. שרון : אני רוצה להעלות נקודה מסויימת :
 לפני כמה זמן אנחנו אישחנו את נושא
 עופרה ואלון-מורה כישובים לכל דבר. אך הטיפול בהם הוא בעצלתיים.
 אני כבר דיברתי על הנושא הזה עם שמעון רביד. הנקודה היא, שהאוצר
 עדיין לא העביר אף נקודה אחת. אנחנו מוכרחים לבטח לנושא הזה.
 מהקרב החוץ. כספי ההסתדרות הציונית כנראה הגיעו פה לקצה האפשרויות
 שלהם ומוכרחים לעשות משהו בעניין הזה.

השר ג. פת : אישרנו זאת במסגרת של 6 מליון לירות.
מר ש. רביד : 6 מליון הלירות שאחה מדבר עליהם מיועדים
 לפתיחות של חובות שלחצו עליהם. אנחנו
 מדברים על 26 מליון לירות שכוללים גם שיכון זמני שהעברנו אליך
 וגם לסגן שר האוצר.

השר ג. פת : על שיכון לא קיבלנו שום פניה, שום דרישה
 ושם בקשה.

מר א. דולצין :

אני רוצה למסור אינפורמציה היות והייתי קצת מעורב. אחרי ההחלטה שלנו באו אלי

אנשי קדום ועופרה (כי זה בתחום ההסתדרות הציונית) וביקשו להפעיל את העניין הזה. אמרתי להם כי הכספים הם כספים מטעם הממשלה. הם הבישו תקציב מלא על 26 מליון לירות. דיברתי עם שר האוצר. דיברתי עם חנן פורת וסיכמנו שעד ששר האוצר יחזור יקצו להם 5-6 מליון לירות. בהוף ה-5-6 מליון יש 2 רק 2 מליון לירות לחובות ולא כל הסכום הזה.

השר א. שרון :

החובות שם הרבה יותר גבוהים.

מר א. דולצין :

היו להם חובות לפרעון באופן מידי. סוכם עם שר האוצר.

השר ג. פת :

אנחנו קיבלנו את הפניה ביום שני לביצוע, לבני ה-6 מליון.

מר א. דולצין :

כלומר, זה הסכום שהועמד לרשותם בינתיים, לכשיחזור שר האוצר, הוא יתחייב לדון

על כך.

מר ש. רביד :

אני יכול להבין שעומדים לרשותנו בהסתדרות הציונית, היום, 6 מליון לירות.

השר ג. פת :

לצרכים האלו שלהם קיבלנו ושימה מפורטת מאנשי גוש אמונים, העברנו מיד לביצוע 6 מליון לירות. ישנן בעיות אחרות כמו למשל בעיה ביה"ס באלון-מורה, אבל אנו צריכים להחליט, רבותי, מאיפה בא התקציב. אנחנו זקוקים עכשיו למליון לירות להכנת ביה"ס באלון מורה, ואנו כבר עובדים שם, כשאינני יודע מאיפה יבוא הכסף.

מר ש. דולצין :

בדעון, את 6 מליון הלירות האלה מעמידים
לרשות המחלקה להתיישבות של ההסתדרות

הציונית?

מר ש. רביד :

זה הולך לפדיון השקעות. זה לא עומד
לרשותנו.

השר א. שרון :

יש פה אי הבנה, למי שטיפל ב-6 המליונים
האלה, 6 המליונים האלה נועדו לכיסוי
הוצאו שהיו ולפדיון השקעות שהיו, שחלק מהן היו מיידעות, אבל גם
היו אחרות לוחצות. אבל אין הדבר הזה נובע לעצם העניין שלפנינו.
זה לא רק זה. יש ישובים נוספים, קיבלנו החלטה בזמנו על חורון ד',
וכו', שורה שלמה של ישובים, שבאיזה שהיא צורה כולם זזים בשטח,
כולם מהקדמים וכולם צריכים כסף. בנייר הזה שהובש על-ידי המחלקה
להתיישבות, מדובר ב-26 מליון לירות.

השר ג. פת :

אני מדבר פה כממלא מקום שר האוצר ואני
מציע שאנחנו נקבל את כל הנושא הזה של
ה-26 מליון לירות. אנחנו לא קיבלנו זאת. אצלנו זה לא מצוי.

מר א. דולצין :

זה לא עניין לוועדה.

השר א. שרון :

אני מציע שלא נמשיך בכך. חבל שאנו
נעסוק בנושא הזה כרגע.

הח/3. ישובי קטיף - שדות שינוי החלטה מס. 580 (הח/9) ב' 3 של הממשלה
מיום י"ג באייר תשל"ז (1.5.77)

השר א. שרון : אני רוצה פה למסור על עוד דבר אחד,

כשלפני כן ברצוני להדגיש כי מדובר

פה בדברים שקורים בשטח ושיש עליהן החלטות מזמן. מצד אחד, אני
לא יכול לעקב את הנושא הזה, אך מצד שני, אני מאוד חושש להוציא את
הדברים. אבל אין פה שום דבר שלא הוחלט עליו.

מר ש. רביד : בזמנו, כאשר עוד באפריל אגא משהוחלט

על הישובים באזור פתחת-רפיח, הוחלט

להקים 4 תשתיות ישובים : שתיים באזור קטיף ושתיים באזור שדות.
המחשבה היתה שיתיישב באן גרעין עולים וכאן גרעין של בני המושבים,
כאשר קטיף הצפונית היא גוש דתי ויש לכאן עוד 2 גרעיני עולים.
מתברר עתה שכנראה כל אזור קטיף יהיה אזור דתי, לכן איננו מעוניינים
להכניס לפה שני גרעינים של חילוניים. נושא הקטיפים הצפוניים שהם
עכשיו כבינוי והם עדיין לא מאוכלסים. לכן אנו מבקשים (והנושא
מקובל על כל התנועות שמשתתפות בדבר) לחזור לפרוטוקול של ה-19
לאפריל, ובמקום "קטיף ד' וה'" להחליט על "שדות ט' ו-י'" כאשר
להכנת תשתית. המדובר באותו אזור, אלא רק שיש בעיה של ארגון
הנועתי מבחינת בתי ספר וכו'. על-מנת שנוכל להתקדם בעבודה, היות
ואנו עומדים בפני ביצוע התשתיות האלה, חשוב לנו שנדע שזה מתייחס
לשדות ט' ו-י' ולא לקטיף ד' וה', כאשר לקטיף ד' וה' נחזור כנראה
בשנה הבאה, או לאחר שיאוכלסו הישובים הדתיים, על-מנת ליצור פה
גוש הומוגני.

מר מ. קרונה : היחה פנייה מהישובים הדתיים?

מר ש. רביד : כן, זה מוסכם על דעת הנועת הישובים

הדתיים ועל דעת כל שאר התנועות.

מר אבני : הואיל ומדובר פה עלתקציב משר הבינוי,
יש לי הערה בנושא מנהל הקיין. אני
חושב שמן הדין היה שתהיה הדברות מוקדמת בין מחלקת החתישובות ובין
המשרד.

מר ש. רביד : זה הועלה בוועדת המשנה שם היה נציג
משרד השיכון, שהסכים לכך.

מר אבני : זה לא היה בסדר היום ואני לא ידעתי
על כך.

השר א. שרון : ישנה כאן החלטה של ועדת המשנה האומרת :
כי מוצע שבשנת התקציב הנוכחית יוחלפו
הקצבות לתשתית לישובים קטיף ד' ו-ה' בהקצבות לישובים שדות ט'
ו-י'.

מר אבני : זה לא היה בסדר היום. בסדר היום היתה
"עיר ורדים", שלחתי לנושא זה נציג וזה
מכוסה. על עניין זה לא ידעתי. ולכך גם לא צריך את מליאת הועדה.
היתה החלטה על הקמת 25 ישובים השנה עם תקצוב למינהו לישובי קבע,
גרעין א' ותשתית, ונאמר שאם יהיה צורך בשינוי, מוסמכים לכך 3
שרים : היו"ר - שאז היה השר גלילי, שר החקלאות ושר הבינוי והשבכון.
אני רוצה שנטפל בכך בצורה מסודרת. אנו נשב עם שמעון רביד, נלמד
זאת ונציע לשר החקלאות ולגדעון פת פחרון.

מר קרונה : מה הסיבה שלא מיישבים את הישובים האלה,
זו לא סיבה פוליטית.

השר א. שרון :

יש לי הצעה. אם הדבר הזה מקובל, ננסה לעשות זאת בכפוף לשיחה שבין שלמה לבין חיים צבן. אחס תשבו על הדבר, הגמרו זאת כדי שלא נצטרך שוב פעם לכנס את הועדה ולדון על זה.

מר אבני :

לכנס שוב לא הצעתי. למען הסדר התקין, הייר עם השר הנוגע בדבר, יכולים לעשות זאת על דעת הועדה.

השר א. שרון :

אני מציע לסכם זאת כך : ההצעה של המחלקה להתיישבות מתקבלת על הועדה. תערוך בדיקה לפני כניסה לביצוע, בין שלמה אבני כראש האגף לבניה...

מר אבני :

אם הועדה מקבלת, אין מה לעשות. יש שתי אפשרויות, סליחה על עקשנותי...

השר א. שרון :

אמיתי : בכפוף.

מר אבני :

או שאתה מסמיך את שנינו לבדוק ולהחליט, או שאתה שומר לעצמך...

השר א. שרון :

אני מסמיך את שניכם לבדוק א ולהחליט. אני מסמיך את ראה המנהל לבניה כפריח ואת שמעון רביד ולשבת ולסכם את הנושא הזה ביניהם.

דרך אגב אני רוצה לומר לכם : אני לא מתכוון להוציא הודעה בנושא זה. אני לא סתם אומר זאת. אני רוצה שתדעו. אני הייתי מוכרח להעלות זאת כדי שהעניין הזה יזוז, כי הגרעינים מחכים.

מר מ. קרונה :

אני רוצה לשאול שוב - אמרת קודם שיש הסכמה של משרד השיכון והתברר כי זה לא נכון. באשר להודעה השנייה שלך, כשאתה מודיע שזה על דעת הישובים, האם אפשר לקחת בחשבון שזה באמת על דעת הישובים.

מר ש. רביד :

אני רוצה להקן מר קרונה, אני אמרתי שזה על דעת כל ההנוצות ונציג משרד השיכון בועדה המכינה. ואני חוזר ומסביר שכל מה שבכוונתנו לעשות הוא שאת שני הגרעינים שהיו מיועדים לשני הכתמים הירוקים האלה אנו מעבירים מהאזור הזה לאזור הזה, על מנת לשמור מה על קיום גוש דתי.

מ ח ל י ט י ם : בשינוי להחלטה מס. 580 (הח/9) ב' 3 של הממשלה סיום י"ב באייר השל"ז (1.5.77),

להסמיק את ראש המינהל לבניה כפרית ולישובים חדשים במשרד הבינוי והשיכון ואת המנהל הכללי של המחלקה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית לסכם, על דעת הועדה להתיישבות, את דבר החלפת ההקצבות לתשתית לישובים קטיף ד' וה' בהקצבות לישובים שדות ט' וי' ".

מר א. דולצין :

מה באשר לגרעינים בחו"ל.

השר א. שרון :

אני מציע לא לבעת בנושא זה היום, ואני מסביר לך מדוע. העניין הוא פשוט. כשאתה לוקח את הגרעינים מחו"ל, המדובר הרי בנושא קטיף, בכוכב השחר, ואם אנחנו נשלח מפה הודעה לחו"ל, שהגרעינים נקראים, זה לא הזמן. בואו נחכה שבוע ימים בסבלנות בדברים האלה. אני נורא מתנצל, אני מצטער, אני מבקש לא לדון בזה כרגע ולחכות עם זה שבוע ימים.

אני מציע שנוציא היום את ההודעה בעניין

עיר הורדים ועל הנושא של תל-גזר. עמקא - זה לא נושא שיש להוציא לגביו הודעה. רק על שני הנושאים הראשונים. אני מודה לכם. גמר חתימה טובה.

סגנון

2002

מוכירות הממשלה

ס ו ד י

עו"ת מס. 39 מתוך 50 עו"תים

פרוטוקול
שיבת הועדה לענייני התישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
ג' באלול תשל"ז - 17.8.77

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, ג. פת.
נציגי ההסתדרות הציונית : ר. וייץ, מ. קרונה, מ. ריבלין.

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, מ. דיין
י. הורביץ, ז. המר, ע. ויצמן.

נציגי ההסתדרות הציונית : א.ל. דולצין, ח. פינקלשטיין,
י. קלארמן, א. שנקר.

א. נאור	-	מזכיר הממשלה
ש. אבני	-	משרד השיכון
א. ביידיץ'	-	מינהל מקרקעי ישראל
ע. גדור	-	משרד הבטחון
אלוף א. טמיר	-	צבא-הגנה-לישראל
מ. מלר	-	קבוצת יוזמי עיר הורדים
ח. צבן	-	משרד החקלאות
ד. צ'רנוברודה	-	קבוצת יוזמי עיר הורדים
מ. שמיר	-	הקרן הקימת לישראל
ש. רביד	-	הסוכנות היהודית

א. לישנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום :	25/ת	עיר הורדים	2
	26/ת	ש ו ב ו ת	3
	27/ת	ש ו ב ו ת	4
	28/ת	יתיר - מאחז	5
	29/ת	חורון ד' - ביצוע החלטה מס. 580 (ת/9) של (1.5.77)	6
		הממשלה מיום י"ג באייר תשל"ז	
	30/ת	צור נתן ב' - זרוז התהליכים המינהלתיים	7
	31/ת	מעמדו של הישוב אלון-מורה	8

עיר.

בפרוטוקול זה 3 דפים.

700000

הח/25 - עיר הורדיםהיו"ר השר א. שרון:

הנושא הראשון שנעלה היום הוא נושא
עיר הורדים. אני מציע שנשמע את משה

מלר, שהוא מהובי הרעיון.

מר מ. מלר:

לפני כחודשיים, עלו לאיזור זה בבלייל

המערבי (מצביע על המפה) 1,500 איש.

אנשים אלה נענו למודעה בגודל של 2x5 ס"מ בעתון ו-3-2 כחבות רקע.
אותם אנשים, שאף אחד לא אירגן אותם, מהווים קצה קרחון של פוטנציאל
עצום לרצון לצאת מהנורמה המקובלת בצורת החיים שקיימת באוכלוסיה
הישראלית במרכז הארץ. הרעיון של עיר הורדים הוא רעיונו של סטף.

הרעיון הוא לנסות למצוא צורת התישבות

חדשה, שכמעט לא היתה קיימת עד היום מאז תחילת ההתישבות הציונית בארץ,
כשהדגש מושם על עיר בעלת אכות חיים ותכנון ברמה מתקדמת, עם תשתית
כלכלית, בעיקר תעשייתית, שתתחיל עם הקמת העיר. התכנית אומרת לא לבנות
מקומות דיור ולהביא אנשים שחייבים לבוא לשם ולאחר שנים להתחיל לחשוב
איך להעביר לשם תעשיות. זה צריך להיות חלק בלתי נפרד מהקמת עיר זו.

מקורות כוח האדם שיכולים להגיע לעיר

זו הם שלשה, והם אינם תיאורטיים, כי יש לנו כבר שלש קבוצות ראשונות.
מקור ראשון: תושבים ממרכז הארץ, בעיקר מהערים הגדולות: חיפה, ירושלים,
תל-אביב, כשהאיזון פחות או יותר שווה. מקור שני: תושבים חוזרים,
שרוצים לחזור ארצה או כבר חזרו ומתלבטים אם להשאר בארץ או לחזור
לארצ"ב. מקור שלישי: עולים חדשים. מכל אחד ממקורות אלה יש פניות
חזקות וקיים פוטנציאל של כוח אדם.

מר מ. מלר:

אקרא קטע קצר ממכתב של אדם הרוצה

להצטרף לעיר זו, שהוא מכתב מאפיין:

"רעיון עיר הורדים נראה לי כחלום

מרענן במציאות הישראלית. לאחר שהיה של 8 שנים בארה"ב באיזורים היפים ביותר של מדינת קליפורניה, אינני יכול ואינני רוצה להתרגל לאיכות החיים הירודה בה אני נחל בארץ. כמו כן אהנני מאוכזב ממקום עבודתי, אשר בו יחסי אנוש מעוררים וטובל מחסר הזון וחוסר תנופה. לאחר שנתיים בארץ, אני מוצא את עצמי מהגעגע לארה"ב. כאיש משפחה הנני חסר את איכות החיים וטיב הסביבה להם הורגלתי בארה"ב וכאיש מקצוע בתעשייה הנני חסר את העשייה והתנופה להם אף הייתי רגיל בארה"ב".

אנו מקבלים עשרות מכתבים ועם פעולת

פרסום, אנו יכולים להגיע למספר של יותר מ-10,000 איש, שיהווה פוטנציאל ראשוני שממנו תקום עיר זו.

רעיון זה עונה על שלש מטרות לאומיות

ממדרגה ראשונה: (1) מנוף לפיזור האוכלוסיה; (2) ישוב הגליל; (3) אפשרות להניע תעשיות לאיזור זה, בעיקר תעשיות עתירות ידע ועתירות יצוא.

שלש מטרות אלה, בנוסף לפוטנציאל האנושי,

יכולות להשתלב לפודל חדש, שיתן פריצת דרך בכל הנושא של הוצאת אנשים ממרכז הארץ ויצירה מוקדי התישבות חדשים באיזורים שונים של הארץ.

על מנת לתאר את האיזור, אני מבקש

יסביר בכמה מלים.

מר ד. צ'רנוברודה:

מדובר על גבעה שצופה על פני שמורת

הטבע של נחל יחיעם, שיש לה מבט טוב

על מישור חוף הים והיא מסתבכת במערכת דרכים בצורה זו: הכביש המסומן באדום (מצביע על המפה) הוא כביש ארצי עורקי, מקביל על גב ההר, מוצע בהכנית הארצית. זהו הכביש הקיים היום מנהריה למעלות ויקבל פיתוח של כביש ארצי. קיים כאן כביש איזורי פנימי, שמשרת מספר איזורים: געתון, עין יעקב, מעונה, חרשיחא ומעלות. אנו רוצים להסתמך אל כביש זה באמצעות סלילת כביש קצר של 2 ק"מ.

העיקר המוצעת קרובה מאד למעלות ולחרשיחא.

המקום כאן הוא מרכז משותף, מיועד למעלות ולחרשיחא, כאשר האדמות שאנו נמצאים עליהן הן אדמות בבעלות מלאה של מינהל מקרקעי ישראל. אנו סמוכים מאד לאיזור התעשייה תפן, שנמצא כבר בבניה, רחוקים מרבסייה, איזור תעשייה מוצע שעדיין לא בבניה וסמוכים לכפ"חים מוצעים, שלפי האינפורמציה צריכים להיות מוקמים על שלש גבעות אלה (מצביע על המפה).

מר מ. מלר:

אנו מבקשים הקצאת האיזור של הר אשכר.

מדובר כרגע על 2,500 דונם, עם אפשרות

להתרחבות לאיזור שמסומן ב' או לאיזור שמסומן ג'. אנו מבקשים סלילת קטע הכביש של 2 ק"מ ותשתית של קו חשמל ומים לאיזור. מנקודה זו נוכל להמשיך להריץ רעיון זה בעזרה ובמימון של האנשים שיבואו להתישב כאן.

היו"ר השר א. שרון:

מה בדיוק המרחק ממעלות?

מר מ. מלר:

שלשה קילומטר ממעלות.

היו"ר השר א. שרון:

מה אתם מבקשים בעצמ?

מר מ. מלר:

אנו מבקשים את הקצאת השטח שבבעלות
מינהל מקרקעי ישראל וסלילה כביש של

א 2 ק"מ.

היו"ר השר א. שרון:

הקצאה תמורה תשלום? האם אתם באים
ואומרים לנו: האתרו לנו שטח קרקע ואנו

עומדים לבנות עיר מכספי המשתכנים או משקיעים?

מר מ. מלר:

אנו מבקשים את שטח הקרקע הדרוש.

יש כמה רמות של השקעה שהממשלה משקיעה

למתישב בגליל. לעומת זאת, יש צורות התישבות אחרות. אני חושב, שזו

בהחלט צריכה להיות צורת התישבות, מבחינת הממשלה, זולה יותר מכל

צורות ההתישבות הקיימות בגליל. נושא התעשייה הוא נושא נפרד. לדעתי,

התעשייה כאן צריכה לקבל אותו עידוד, לפי קריטריונים של יצוא וקריטריונים

של איזורי פיתוח. אנו מדברים על כמה שלבים: שלב אחד, שהתעשייה שתוקם

כאן תסתמך על מפעלי האם בנהריה ועל המפעלים באיזור המפרץ. המפעלים

שצריכים לקום בעיר הורדים יושחתו על מכניקה ואלקטרוניקה ברמה גבוהה

והמקורות שלהם יהיו אותם מפעלים שנמצאים בנהריה ואותם מפעלים שנמצאים

באיזור המפרץ.

היו"ר השר א. שרון:

אל למה שלא תקומו כחלק ממעלות? מדוע

לא תקימו שכונה בחוף מעלות, החת הראשון

של עיר זו? הרי אתם נוגעים ממש בגבול השיפוט של מעלות. האם יהיו

לנו שתי עיריות ומערכת חינוך כפולה? מה הנימוק לדבר זה? אני בטוח

שאפשר לקבל מקום במעלות ותהיו חלק מעיר זו, כשאפשר לשמור על כל מה

שאתם רוצים.

מר מ. מלר:

מעלות היא עיר עם הרבה בעיות. עובדה,

שבמשך 25 שנה לא הצליחה להגדיל את

האוכלוסיה שלה ולא הצליחה למשוך אליה תעשייה רצינית. המוטנציאל האנושי שמוכן לבוא לנסיון ההתישבותי החדש הזה לא יבוא למעלות בשלב זה. אם יקום מודל של עיר חדשה, אני מעריך שמעלות לא תסבול מהתחרות חיובית זו, אלא להיפך, תצא נשכרת. אני יודע, שאותם אנשים המוכנים לבוא לנסיון התישבותי חדש זה לא יסכימו להתנתק ממקומותיהם ובאותה הזדמנות שהם רוצים להתישב בגליל לבוא ולפתור את הבעיה של מעלות.

היו"ר השר א. שרון:

לנוכח כל מה שמתרחש מסביב לנושא זה,

אולי אפשר להקים שכונה במעלות?

מר מ. מלר:

שכונה של מעלות זה אומר שצריך להסתגל

ולהשלים עם רמת השרותים ורמת המינהל

הציבורי והעירוני שמעלות מספקת. אותם אנשים המחפשים נסיון חדש

להתישבות לא יבואו למעלות, גם לא לשכונה נפרדת במעלות.

מר ר. וייץ:

לפני כשלש שנים, באחה מישיבות ועדת

התיאום בין הסוכנות והממשלה, נדונו

בדיוק הבעיות שכאן התעוררו, שהן בעיות יסוד של הפיתוח העירוני בישראל,

בעיה קליטת עולים, פיזור אוכלוסיה ובעיה ישוב הגליל. אין ספק,

שהפתרון האמיתי של בעיה זו הוא בעיר ולא בכפר. הכפרים הופסים מרחב,

אך מבחינת גודל האוכלוסיה הפתרון הוא בעיר.

הצעתי אז לוועדת התיאום מספר רעיונות

מאד דומים - ואפילו שווים - לרעיונות שהועלו כאן ואמרתי, שאי אפשר

יהיה לפתור בעיות אלה בדרכים הרגילות של תכנון הערים בישראל, אלא

צריך למצוא מודל חדש. אז נחבקשתי ע"י ראש הממשלה ויו"ר הנהלת הסוכנות,

לא בתפקידי כראש המחלקה להתישבות, אלא כמתכנן, להקים צוות מקצועי

מר ר. וייץ:

ולהציע הצעה קונקרטית. הקימותי צוות כזה של כלכלן, מתכנן ערים ידוע ומתכנן התישבותי. צוות זה אמר עבד למעלה משנתיים וסיים בהצעה, שבעקרונותיה כולל גם את ההצעה שהובאה כאן. אני חייב לומר, שחוך עיבוד ההצעה נפגשתי עם סטף ואמרתי לו: בוא נשלב את הדברים. אנו עושים זאת בצורה שיטתית ואני חושב, שלרעיון זה יש מקום. אני רוצה שיהיה ברור, שמה שאני מציע זה לא כנגד רעיון זה, אלא להכניס את העניין למסגרות, שאפשר יהיה לבצע אותן ולא ליצור קונפליקט נוראי בין מקום חדש זה לבין מעלות.

הצעת הצוות מסתכמת בהקמת רובע, שאני קראתי לו "מעלות החדשה" והיא מבוססת על שלש תפיסות יסוד: קודם כל, חכנון כולל של העיר: חכנון כלכלי-חברתי-פיזי-ארגוני באופן סימולטני, בעת ובעונה אחת. הצענו מבנה חברתי מסוים לעיר, שדומה מאד למח שאתם מציעים, מבנה חברתי-קבוצתי, כלומר עיר שתעמוד על קהילות ושכונות שיהיו רובע שיהיה משולב במעלות. כי בלי זה לא נפתור בעיה יסודית של גודל והרכב האוכלוסיה ואי אפשר להתעלם מבעיות אלה. אך יחד עם זאת, זה מאפשר לאלה שרוצים אורח חיים אחר ליצור צורת חיים ארגונית מבלי ליצור קונפליקט עם מעלות, לא קונפליקטים אוכלוסייתיים ולא קונפליקטים חכנוניים.

גמרנו את ההצעה קצת לפני הבחירות והגשתי אותה במקביל לסוכנות היהודית ולממשלה, אך אי אפשר היה כבר לדון בהצעה מסוג זה. היו לי מספר פגישות עם נשיא המדינה, שבאופן מיוחד התעניין בפרויקט זה. חיכיתי להזדמנות מהאימה להציג את הדבר בצורה שיטתית בועדה החדשה. היוזמה של סטף קדמה אך אני מציע את הצעתי לא כנגד הצעתו. אני בעד הרעיון שלו, אך יש צורך במיסוד העניין.

מר ר. וייץ:

אנו גם נחנו להצעה שלנו עוד מימד חדש,

שהוא חשוב ביותר. כולכם בודאי יודעים, שיש ויכוח גדול על דרכי הקליטה בישראל. בכך דנה ועדת חורב. ההצעה שלנו אומרת, שבטרם נבוא לעשות מהפכה גדולה בשיטות הקליטה, נבחן מהפכה זו של הקמת רשות סוכנותית-ממשלתית לא בכל הארץ, אלא במקום אחד ומהלקחים שלו נלמד ונעביר על כל הארץ.

תכנית זו הוצעה לעצרת הסוכנות למחשבה,

גם על שיטות קליטת העולים בארץ ומכאן להסיק על המבנה הארגוני הדרוש לשיטת קליטת העולים. על כן גם הצענו בהצעה שלנו הצעה ארגונית ושחוף פעולה בין הסוכנות, הממשלה והמתישבים.

החבורה המוגשת לכם היא תמצית של עבודה

מרובה ביותר. שלחתי חוברת זו לסטף. הייתי רוצה לאחד את הכוחות. אני שוב אומר, שביסודו של דבר אני בעד הרעיון, כי אני חושב שזה רעיון טוב וחשוב. יש בנושא זה לישוב שני הדורים חשובים: (א) המיקום, גם המיקום המוצע כאן עוד לא גמור. אני חושב שצריך למצוא מיקום שיחאים למעלות מצד אחד, לרעיון מצד שני ולמערך האיזורי-כפרי מצד שלישי. וזה ניתן ללא קושי אם כל הצדדים ישבו יחד. (ב) אני מציע מיסוד של רעיון זה עם פתיחת פתח ליוזמה הפרטית, שהיא צריכה להיות המניע העיקרי של כל הרעיון, אך יחד עם זאת עם מיסוד של כל הגורמים הנובעים בדבר: הממשלה מצד אחד והסוכנות מצד שני.

על כן אני מציע שרעיון זה, שהוא רעיון

חשוב ביותר, יבחן ע"י ועדה, הן מבחינת מיקומו, הן מבחינת מבנהו ובעיקר מבחינת מיסודו. אני אז אמרתי, שכפי שיש מחלקה להתישבות כפרי צריך להקים מחלקה להתישבות עירונית, אך לא יצא מזה דבר.

מר ר. וייץ:

אני מציע, עקרונית, להתיחס בחיוב
לרעיון ומעשית, להקים ועדה תיאום, שתוך מספר שבועות תביא בפנינו
הצעה מוסכמת מכל הצדדים.

היו"ר השר א. שרון: אני רוצה לשאול: מה דעתך שבאה קבוצת

אנשים ואומרת אנו רוצים לבנות עיר
ביוזמתנו ובכספנו ואנו רק רוצים שהממשלה תאחר לנו את השטח. האם
למישהו יש התנגדות לדבר זה?

מר ר. וייץ: לא, להיפך. אם הכוונה להקים עיר עצמאית,

שיש לה כוח צמיחה, שתהיה חי הנושא את
עצמו בטווח מתקבל על הדעת, נניח 10 שנים, אז זה צעד סדר גודל ואפשר
להגיע למשהו בסביבות 20,000 נפש לפחות. כי אם יתחילו ולא יגמרו,
זה יפול למעמסה נוראית על הציבור בישראל. אינני חושב שבגליל יש
מקום לעוד עיר עצמאית אחת וכל פתרון בגליל צריך להיות צמוד לערים
הקיימות ועל כן לא הצענו עיר חדשה, אלא בסמוך למעלות. אך הצעתנו
אינה נוגדת את היוזמה הזאת. התכנית, כפי שהיא מתוכננת כאן, היא
כזאת שאפשר לבוא ולומר: הנה לכם איזור שיש לו עצמאות מסוימת, שאם
רוצים אותה. קחו איזור ותקימו מקום לאלף משפחות. אך זה לא יהיה
משהו נפרד, זה לא יהיה משהו שאם לא יגיע עד הסוף יפול למעמסה, אלא
זה יהיה חלק מחאביד עירוני, שהוא בר זכות קיימא, מבלי לבלום את
היוזמה הפרטית. זו הצעה שלי.

היו"ר השר א. שרון: ההצעה שלך יכולה להתבצע במקום שהם

מציעים?

מר ר. וייץ:

לא. גם להם אינני מציע עכשו לאחר מקום.
אני מציע להקים ועדה, שתתאם זאת עם מעלות

מר ר. וייץ:

מצד אחד ועם ההתישבות הכפרית מצד שני. גם ההצעה שאני מציע אינה מתואמת מספיק. אך אם נקים ועדת תיאום מתאימה, היא תציע, בלי קשיים, הצעה שלא תעורר את חמתם של הושבי מעלות ותוכל, בכללי התכנון המקובלים, לתת אפשרות לנסיון של קבוצה יוזמת.

היו"ר השר א. שרון:

מי צריך להיות בועדה כזאת?

מר ר. וייץ:

נציגי משרד השיכון, המחלקה להתישבות, משרד הפנים, משרד המסחר והתעשיה, משרד

הבטחון ובא כח היוזמים. ועדה כזאת, אם תציב לה זמן, תוכל למצוא מוצא. אני שוב חוזר ואומר, אני בפרוש בעד הרעיון, כי הוא טוב וחיובי, אך הוא צריך להיות מתוכנן וממוסד.

מר מ. קרונה:

מה הסמכות של ועדה זו לגבי בניה ערים? זו הפעם הראשונה שאני שומע על התישבות

עירונית.

היו"ר השר א. שרון:

קודמי, השר גלילי, דאג לסמכויות מאד רחבות לוועדה זו ועוד בעבר נקבע, שכל

ישוב חדש יובא לדיון בועדה זו. כתוב: "הועדה תקבע הקמת ישובים חדשים, כפריים ועירוניים, כולל האחזויות נח"ל בארץ ישראל (משני עברי הקו הירוק)"; כך שאנו פועלים עוד בחוקף הסמכויות שהעניקה הממשלה הקודמת.

מר מ. קרונה:

מי הם אלה המציעים להקים את עיר הורדים?

היו"ר השר א. שרון:

דינם בנושא זה כדין כל גרעין התישבותי. אנו עומדים היום בלחץ של עשרות גרעיני התישבות שונים, לפעמים אפילו משונים, וזה דבר לגמרי טבעי.

מר ר. וייץ:

מתמיד שיתפנו את המתישבים במלאכה
ההתישבות. זהו כלל שהוכיח את עליונותו

ויעילותו.

השר ג. פת:

נושא עיר הורדים הגיע גם אלי ואני
מברך על היוזמה. אנו צריכים למשוך
יהודים לגליל ואם רעיון זה ימשוך עוד 500 משפחות לגליל - יבורכו
על כך. הבעיה היא אחרת לגמרי. האם הקרקע הועמדה לרשות פרויקט
זה ע"י מינהל מקרקעי ישראל?

היו"ר השר א. שרון:

לא, אנו עוד בשלב מוקדם. החלטה כאן
יכולה לקבוע אם הקרקע הועמד או לא.

השר ג. פת:

ההחלטה לא חייבת להתייחס דוקא לשטח זה.
אם אנו מחליטים עקרונית ללכת ליוזמה
כזאת, יכול להיות שצריך לאחר שטח במקום אחר. אמרתי ליוזמים, שבמדה
ומדובר בשטח זה, אנו רואים זאת בחיוב, אך ורק אם יהיה על גבול שטח
השיפוט של מעלות, על מנת שבבוא היום זה יכול להיות מסופח לשטח השיפוט
של מעלות. אני לא מציע להקים שתי ערים, האחת על יד השנייה, ואחר כך
נעמוד בפני הבעיה איך לאחד את שתי הערים, כמו רמת-גן וח"א למשל.
אמרתי לסטף, שאני לא מציע ליצור תדמית לא מדויקת - אך היא נוצרת -
של מדיניות "אפרטהייד" בגליל. אני מקבל את התגובות של אלה שבאים
ואומרים לי אל תחמוך ברעיון זה. אינני אומר שזה מוצדק, אך נוצרת
תדמית כזאת, שחושבי עיר זו אינם רוצים להיות מעורבים עם תושבי מעלות,
שעד היום נמצאים בחחית שכבת האוכלוסיה הישראלית. אינני מצדיק טענה
זו, אך נוצרת תדמית לא רצויה של "מדיניות של פריים". לכן, לא הייתי
הומך בהקמת עיר כזאת על שטח השיפוט של מעלות, עם חעשיה נפרדת ובהי
ספר נפרדים. אני מדבר היום על עיר ורדים מבחוץ, שיכולה בבוא היום

השר ג. פח:

לאחר שתקום ותתפתח, ליהפך להיות חלק ממעלות. היזמים מבקשים תשתית שונה לחלוטין - תשתית של עיר נפרדת, עם בתי ספר נפרדים ועם תעשיה נפרדת. הם לא מתכוונים להקים מין פרבר. השאלה היא מה יהיה בעתיד.

לפיכך, אני חושב שמן הראוי למנות ועדה

ואני מציע שועדה זו לא תהיה כל כך רחבה. צריכה לקום ועדה של לא יותר מ-4 חברים, אשר קשורה לעבודת ועדה זו והייתי מציע כחברים בוועדה את צבן, אורי, אבני ורביד. ועדה זו תלמד את הנושא באופן יסודי ותציע לנו הצעות.

מר ש. רביד:

אני רק רוצה לומר לגבי חכנית המחלקה

להתישבות בתפן. אנו עוסקים יותר משנתיים

עם המינהל בבעיות ריכוז קרקע באיזור זה והבעיות הן קשות מאד. האיתור המוצע כאן הוא אחד האיתורים היחידים שנמצאים בבעלות המדינה ולמעשה, מתוכנן עליו כיום ישוב כפרי, שעבודות ההכשרה של הקרקע נעשות כבר. התפישה שלנו אומרת, שבאיזור זה יש מקום או לישובים כפריים או לעיר, אך עיר אחת.

אנו בהחלט גורסים, שיוזמה זו צריכה

לשמש מנוף לביטוי פרטי ולאפשר צמיחת מעלות. מעלות ותרשיחא מהוות עיר אחת ומעלות ועיר הורדים יהיו שתי ערים נפרדות. זה לא ילך. תהיינה התנגשויות על רקע מה שאמר שר הבינוי וגם אם הרצון הוא מוצדק, קשה להסביר לחושבי מעלות מדוע הוקמה עיר הורדים. אחרת הדבר כאשר מדובר על ישובים כפריים סגורים, שמתכונת החיים שלהם לגמרי שונה. בסמיכות כזאת למעלות, נראה לנו שאין מקום לעיר נוספת, אלא צריך לקדם את הערים הקיימות ואת המרחב לתפוס ע"י כפרים הרבה יותר מצומצמים, שבהם בעיות הבעלות על הקרקע, בגלל היקף הישוב, הן הרבה יותר קטנות.

מר ח. צבן:

היזמה החיובית של היזמים צריכה

להתקבל בברכה ושומא למצוא את הדרך

איך, לטווח הארוך, זה יהיה לחועלת כולם.

יש ועדה שמכינה את הדיונים, שבה חברים

נציגי כל המשרדים הנוגעים בדבר. אני מציע שלועדה זו נצרך את נציגי

היזמים ונגיש הצעה.

השר ב. פת:

אני מציע לקבל אצא הצעה זו.

מר ר. וייץ:

אני מצטרף להצעה זו.

האלוף א. טמיר:

אני מצטרף להצעת שר הבינוי ואני חושב

שצריך להיות גם נציג שלנו.

היו"ר השר א. שרון:

אתם מיוצגים בוועדה זו.

ברור לי, שהצעת החברים בוועדה לא באה

לדחיה, אלא לנסות לממש חכניה זו. אני עצמי מוצא כאן בעיה קשה. מצד

אחד, אנו מכירים את המציאות. אינני מאמין היום, לצערי, שאפשר למשוך

ציבור רחב למגורים במעלות. יתכן שהחששות של הציבור מוגזמים, אך זהו

המצב העובדתי. אנו לא מצליחים למשוך מתישבים לא למעלות ולא לשלומי.

ויש לנו בהחלט עניין ליהד את הגליל - צריך לדבר בנושא זה באופן ברור

לחלוטין. הבעיה בגליל היא בעיה חמורה ביותר. מצד אחד יש בעיה

סיהודים אינם רוצים לבוא לגיל ומצד שני, קיימת הבעיה של ישוב הגליל

בכל חומרתה. אני מאמין שאפשר היה לתת תנופה לעניין זה בדרך חדשה של

התישבות - ועמדתי בנושא זה ידועה לכם. דיברתי על כך בארה"ב וגם

היו"ר השר א. שרון:

בארץ ואמרת: לישראל יש ענין להקים עיר חדשה במקום מסוים בגליל. זהו השטח הנתון וזה גודל האוכלוסיה שאנו רוצים להגיע אליו תוך כמה שנים. קחו תבנו עיר זו ביוזמתכם ובכספיכם. אינני מאמין שאפשר היום לתת דחיפה רחבה, אלא אם נלך בדרך זו. כאן נוצר קונפליקט בין גישה זו שלי לבין הרצון להקים כאן מין עיר חדשה, אשר מרוחקת שני ק"מ מישוב קיים. אני כבר אומר, שלי זה יראה קשה מאד. אינני רוצה כבר לקבוע לועדה שתשב מה עמדת, אך שיהיה ברור. אינני מאמין שאפשר יהיה לבנות עיר חדשה במרחק 2-3 ק"מ מעיר נוכחית ולהביל אותה לציבור מסוים. זה בלתי אפשרי ולא יעמוד במבחן של החיים בארץ. יחד עם זאת, אני מאמין שבדרך זו אפשר להביא להקמת ישובים חדשים.

לכן, הפתרון בעיני יכול להיות באחת מהדרכים הבאות: או ללכת בכלל למקום אחר, או ללכת בדרך האומרת שכאן חוקם קהילה, או רובע, שנהנה מאוטונומיה מסוימת בתוך התחום הזה, אך הוא קיים בתוך העיר עצמה.

מר ד. צ'רנוברודה: אני חושב שיש ברעיון זה תופעה חיובית, ואילו אתם מסתכלים על הצד השלילי. התופעה החיובית היא שקבוצה וולונטרית יוזמת מעונינה לגור בגליל.

מר מ. קרונה: מי הקבוצה?

היו"ר השר א. שרון: קבוצה אזרחים שנרשמה.

השר ג. פת: מדוע היא פחותה בחשיבותה מקבוצה מפלגתית שקמה?

מר מ. קרונה:

לא אמרתי זאת, אך אני רוצה לדעת אם
קבוצה זו היא חברה, שותפות, אגודה,

קבוצה מפלגתית?

מר מ. מלר:

הקבוצה היוזמת היא אלף משפחות, אשר
החלכדו סביב הרעיון, שסוף יזם אותו
לפני מספר שנים. השמות והכתובות של משפחות אלה נמצאים אצלנו וכל
מי שירצה נוכל להעביר לו רשימות אלה. אי אפשר לחלוח על קבוצה זו
שום כותרת מפלגתית ושום זרם התישבותי קיים. אלה אלף משפחות שמוכנות
היום לצאת ממרכז הארץ ולבוא לבליל.

רענן חזר ואמר ארבע פעמים, שהוא חומך

בורעיון, אך בדרך שלו. מההיכרות שלי עם אנשים ששותפים בקבוצה זו,
אם נלך לפי הצעה רענן, מעלות תשאר באותו גודל כפי שהיא היום ואנשי
הקבוצה ישארו באותו מקום שהם נמצאים בו היום.

מר ר. וייץ:

אני מקבל על עצמי להפגש אתכם ולשכנע
אתכם.

מר מ. מלר:

יש כאן שני דברים עקרוניים. אם בשביל
לישב את הבליל יש מקום אצאא לעיר בבליל -
ורענן אמר לא. זו החלטה עקרונית שצריכה ליפול. דבר שני הוא איתור
השטח ועל כך אפשר לדון. מדובר במשפחות שרוצות לעשות מבצע התישבותי,
ביוזמה פרטית. יש מטרה לאומית ויש שטח ריק שצריך למלא אותו. התישבות
כפת"ית לא תהיה הדרך שתמלא מקום זה ביהודים.

מר ד. צ'רנוברודת:

אני רוצה שתשימו לב לנקודה זו, שאותה

חבורה יוזמת בס"ה מתקרב למעלות. זו

אינה קבוצה שמתנכרת לבעיותיה של מעלות. אך היא רוצה לשמור על

אוטונומיה קהילתית ואין סגירות כלפי מעלות.

מר א. ביידן:

אני רוצה להסב את תשומת לב יו"ר הועדה,

שאיזור זה היה, בחצי השנה האחרונה, נושא

לתכניות ההתישבותיות מגוונות, בין היתר גם למרכז עירוני דרוזי והתישבות

כפרית. סמכויותיה של הועדה הן ברורות וכתובות, אך צריך להיות ברור,

שהחלטה שמתקבלת כאן היא נושא לוועדה לתכנון ובניה וכל עוד לא אושרה

התכנית שט, בל יעשו מעשים בשטח, כי בינתיים נוצרות עובדות.

היו"ר הר. א. שרון:

אני רוצה שהועדה המכינה - שמחוכה יש

לקבוע איזה שהוא הרכב - תתישב מיד ותקבל,

ראשית כל, החלטה עקרונית אם יש בכלל מקום לעיר נוספת בגליל ואם כן,

היכן. נושא שני צריך להיות: אם אין מקום לעיר נוספת, איך ניתן בכל

זאת לממש את משאלת קבוצה זו, שבעיני היא משאלה מאד חיובית, בצורה

כזאת שאפשר יהיה לבצע אותה מבחינה ציבורית מצד אחד, ומצד שני תאפשר

את היתרונות עליה מדברים.

אני מבקש להזמין את נציגי הקבוצה

ואני מציע, שבעוד שתי ישיבות תבואו עם ההצעה המלאה. אני פונה

ליזמים, מאחר ויש לנו עניין רב ברעיון, שינסו גם א הם לחפש דרך של

פתרון. מאחר ווייץ עצמו אינו יושב בוועדה, אני מציע לממש את בקשתו

ולקיים פגישה אישית איתו, כדי שאפשר יהיה להגיע למצב כזה, שהכל יהיה

מוסכם על דעת כולם.

מ ח ל י ט י מ :

א. להטיל על המטה שפועל על יד יושב ראש הועדה להתישבות לבחון את ההצעה להקים עיר ורדים בגליל; הועדה תשקול עקרונית אם יש מקום להקמתה של עיר נוספת בגליל - ואם כן, היכן.

אם הועדה תגיע למסקנה כי אין מקום לעיר נוספת, כאמור לעיל - תשקול, כיצד לממש את משאלתה של קבוצת יוזמי עיר הורדים.

הועדה תביא בהקדם את הצעותיה לוועדה להתישבות.

ב. ראש חטיבת ההתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית יפגש עם יוזמי עיר הורדים בענין הצעתם להקמת העיר.

הה/26 - קדש בתע - מאחזהיו"ר השר א. שרון:

ישנם כמה נושאים, שצריך לקבל עליהם
החלטה. אני מבקש מראש הרשות להכנון,
המשותפת להסתדרות הציונית ולמשרד החקלאות, להציג את הנושאים.

מר ח. צבן:

אני עומד להציג סיכומים, לאחר הדיונים
של הועדה המכינה, בהשתתפות כל נציגי
המשרדים הנוגעים בדבר. נתחיל בקדש ברנע.

ועדת השרים הקודמת קיבלה החלטה, להקים
בקדש ברנע מחנה עבודה, על התוואי הצפוי מימית לאילת, כאשר נעשות כבר
פעולות חשית, עם קידוח מים ופעולות נוספות, על מנת לאפשר פיתוח
והתישבות במקום. הוחלט להקים מחנה עובדים וכמו"כ הוחלט להקים מאחז
צבאי, שכבר קיים במקום. ישנו גרעין של חנוכה המושבים שההארגון
לצורך זה. אלה בחורים יוצאי סיירות צנחנים ומטכ"ל, שמחכים כבר קרוב
לשנה להקים אותו מחנה עובדים.

אנו מציעים לבצע את ההחלטה להקמת מחנה
עובדים, בתנאים הבאים: הצמדות לשחית הקיימת של מאחז צה"ל, תעסוקה
במחנות צה"ל וביצוע הוראה של הפיסת שטחים, על מנת למנוע השתלטות של
הבדואים מסביב וחוץ העמדה בחינה הנושא התקציבי, שאפשר יהיה לבצע את
העניין.

מר מ. ריבלין:

אם היתה כבר החלטה, מדוע מביאים זאת שוב?

היו"ר השר א. שרון:

אם יש נקודות רגישות, אני מציע להביא
זאת שוב לוועדה.

מר ר. וייץ:

אני חומך בהקמת מחנה העובדים.

מר ש. אבני:

אני רוצה לדעת מה המחשבה העתידית למקום

זה. בדרך כלל, למחנה עבודה ישבציבור

חדמית שלילית, כמו במעלה אדומים, שהבקורה היא איומה. יכול להיות,

שהפרטים נבדקו ואני אומר זאת מתוך חוסר ידיעה, אך הייתי רוצה לשמוע

מה המחשבה העתידית - האם זה ישוב כפרי או גרעיין לישוב עירוני?

היו"ר השר א. שרון:

אנו נמצאים שם כרגע בתהליך של קידוח.

יש לנו בהחלט סיכויים למצוא כמויות

מים. יכול להיות שנביע למצב, שנמצא כמויות מים גדולות מאד באיכות

טובה. כל זה נמצא כרגע בביצוע.

מר ש. רביד:

מוצע שהמקום יקרא מחנה עבודה, כי הכוונה

היא שבשלב הקרוב, שבודאי ישתרע על פני

שנתיים, תעסוקה האנשים תהיה במחנות צה"ל בסביב, ולא ביצירה עצמית.

התשובה לגבי פרוגרסה חקלאית תוכל להנחן אם אך ורק לאחר שנדע כמה

מים יוותרו לנו מהקידוח ליעוד חקלאי. לכן, קשרנו את היכולת שלנו

לטפל במאחז זה בהבטחה של צה"ל לתעסוקה. היות וקיימת הבטחת לתעסוקה

וקיימים אנשים שרוצים לשבת במקום, אנו רואים במחנה העבודה שלב זמני.

מר ע. גדור:

יש סיכוי שיהיה שם ישוב חקלאי, אם

הקידוח יתן את המים והנתונים יראו שיש

מקום לישוב. יכול להיות שלא ימצאו שם מים, אך יש במקום פיתוח צה"לי

כזה, שיאפשר הקמת מרכז אורחי. נושא זה לא ברור בינתיים, אך מכיון

שגרעין אורחי מחכה כשנה, אמרנו שיהיה מעין מצב ביניים, שנקרא לו

"מחנה עובדים".

מר ר. וייץ:

נקרא לזה "מאחז".

מר ח. צבן:

אם נסחכל על מה שקורה כאן: שדה בוקר,

מצפה רמון וישוב זה, הרי חזונו של

בן-גוריון על ישוב הנגב מהחיל לקרום לא רק עור, אלא גם גידים.

מר ש. אבני:

אני בהחלט הומך ברעיון זה, אך אני

חושב שחיוני, במקביל לבדיקות החקלאיות,

להשקיע מחשבה על איזו שהיא ריקמה עירונית ופה לצה"ל יש הפקיד מרכזי.

אינני מאמין, שלאורך זמן אפשר להחזיק את הגרעין הזה במחנה עובדים.

לכן אני מציע, שבמקביל לבדיקות החקלאיות, תהיה גם בדיקה של אפשרות

העברת מפעלים צה"ליים.

האלוף א. טמיר:

מחוכנן במקום בסיס צבאי ענק.

מר ר. וייץ:

אולי אפשר לבקש מהרשות לנסות לבדוק

רעיון של חכנית עירונית.

מ ח ל י ט י מ:

לאשר מאחז בקדש ברנע; בשלב ראשון יתישב המאחז במחנה הנח"ל בקדש

ברנע - וזאת לפי החלטת היושב ראש הקודם של הועדה להתישבות.

הח/27 - דהריה - מאחז של הנח"ל

מר ח. צבן:

לגבי דהריה-יחיר - ירושלים, באר-שבע,

ערד - זה הרקע ודרך חברון, קריית ארבע

גוש עציון, האיזור שנמצא בין אמציה ולהב, במרחק של 35 ק"מ על גבול

הקו הירוק, נמצא מזה שנים במצב פתוח ותנודות של עדרים משני צידי

הקו הירוק, שמתנחלים ומסתובבים כרצונם. יוסף וייץ ז"ל יזם את

הקמת יחיר, מצפה יערות ואלפי דונמים מיוערים בתחומי הקו הירוק עד

1967 ולאחר 1967 תוספת שטחים מסביב משני עברי הקו הירוק. אך אין

כאן יהודים והאיזור כולו נמצא בהתנחלות פראית עד כדי כך, שתושבים

מיאטץ וסמוע, מעבר לקו הירוק, מעבדים שטחים בתוך הקו הירוק, בתחומי

מדינת ישראל, ולא בכדי הזכרתי את הקו: ירושלים-קריית ארבע-באר שבע-ערד.

לכן אנו ממליצים לפני הועדה לאשר הקמת

מאז צבאי במסגרת דהריה, אשר נמצאת בין חברון לבאר שבע, ע"י גרעין

של תנועת השומר הצעיר, אשר בעתיד הרחוק יותר יהווה ישוב, אשר ישלים

את משבצת הקיבוצים להב ודביר. משמעות החלטה על מאחז צבאי, שאנו

מתחילים בתכנון על מנת לאפשר ישוב קבע באותו איזור מעבר לקו הירוק

ועיבוד שטחים משני הצדדים של הקו.

מר ש. אבני:

למה מאחז ולא היאחזות?

מר מ. ריבלין:

זה כמו היאחזות.

היו"ר אשר א. שרון:

לקיבוץ הארצי יש היום שם את בית קמה

ואת שובל, להב ודביר. על מנת שאפשר

יהיה להעמיד גוש, צריך שיהיו שם עוד שני ישובים. הקרקעות מרביתן

בודאי יהיו מעבר מזה שלנו של הקו הירוק והכוונה היא לשים שם סכר

להשתלטות על עשרות אלפי דונמים של קרקע, אשר נמצאים מצד זה שלנו

של הקו הירוק, ע"י תושבים של דרום הר חברון.

מר ע. גדור:

מה שהקיבוץ הארצי רוצה זה היאחזות נח"ל. אך היות ותהליך ההקמה מצריך לפחות שנה, הם הביעו נכונות להשתכן זמנית במשטרת דהריה, שעוברת מיד לרשות צה"ל. בתוך המשטרה אי אפשר להקים היאחזות, אלא מאחז זמני, עד שיהיה היאחזות; או שיקימו את ההיאחזות, או שיקימו מיד את ישוב הקבע.

מר ר. וייץ:

אני מציע שמהמאחז יעברו ישר לישוב קבע.

מר ח. צבן:

כלכלית, כשהישוב יתפתח, הוא יאומץ ע"י קיבוץ להב.

מ ח ל י ס י מ:

א. להקים מאחז זמני של הנח"ל במשטרת דהריה;

ב. במקביל לנ"ל, להטיל על חטיבת ההתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית לתכנן את ההתישבות באיזור: להב-יתיר-דהריה.

הת/28 - יתיר - מאחז

מר ח. צבן:

כפי שציינתי, קיים מצפה יערות ושטחים שמיוערים בקנה מדה רחב ובוסתנים שנטעו ע"י הקרן הקיימת. בקיצור, ארץ חמדה יוצא מן הכלל יפה, שבעתיד תשמש גם להיירות.

לבוש אמונים יש גרעין של 15-20 משפחות, אשר רוצה להתישב במצפה היערות ולהתחיל להקים שם חיים אזרחיים, לעבוד בקרן הקיימת בעבודות יעור ולהעלות עדרי בקר וצאן ובצורה איטית ומסודרת להתפתח למצב שבו תחזור השליטה היהודית למקום. את מקום ישוב הקבע שלהם, היו רוצים לראות מעבר לקו הירוק, כי מצפה היערות הוא בתחום הקו הירוק.

הגרעין קיים והוא דרוך ליציאה. בועדה המכינה, קצת חששנו מהעניין, כי מבחינת בתי הספר, המקום מרוחק מאד. יש אמנם כביש, אך מכאן להגיע לבאר שבע או לקריית ארבע זה דבר מסובך. יש בעיות שנצטרך לעמוד בפניהן. אך הגרעין נחוש בדעתו והוא יודע את התנאים. פרטים נוספים נמצאים בידי מאיר שמיר.

היו"ר השר א. שרון:

באיזור היערות עצמו אין חדירה לתחומנו אך לעומת זאת, בשטחים של תל-קריה, הנמצאת מזרחה ליערות, האיזור פרוץ ויש 20,000 דונם קרקע, שמחוכם כ-5,000 דונם היא אדמה חקלאית, השאר אדמות טרשים ומרעה, שעליהם השתלטו ערבים מיאטץ. צריך להיות לגרעין ברור לחלוטין, שהם צריכים להכנס לעיבוד השטחים האלה.

מר ט. קרונה:

האם זה קיבוץ או מושב?

ס ר ח . צבן:

הם לא מושב ולא קיבוץ, אלא ישוב
קהילתי. המחלקה להתישבות החלם בבדיקה

העניין ובדרכי הטיפול. זהו נוסח חדש של התישבות.

היו"ר השר א. שרון:

לדעתי, אנו נעמוד חוץ זמן קצר במצב,
שגוש אמונים יופיע כחנועה התישבותית.

לנו גם קשה לעסוק עם כל גרעין בנפרד.

ס ר מ . ריבלין:

לגבי יחיר - עמדנו חיובית.

מ ח ל י ט י מ:

בהחאם להחלטה מס' 362(הת/6) של הממשלה מיום י"א בשבט תשל"ז
(30.1.77) לאשר הקמתו של מאחז ביחיר, שיעסוק בשלב ראשון בעבודות
ייעור ביוזמת הקרן הקימה לישראל.

הח/29 - חורון ד' - ביצוע החלטה מס' 589 (הח/9) של הממשלה מיום י"ג
באייר תשל"ז (1.5.77)

מר ח. צבן:

חורון ד' נמצאת בין ת"א לירושלים,

בכביש המוליך לרמאללה. מבוא חורון,

כפר רות ובאר טל כבר אושרו ונמצאים בהקמה. בח' אפריל אושר בוועדת

השרים הישוב חורון ד'. היתה הערה של משרד הבטחון לשקול אולי אפשרות

שלא להקים את חורון ד', אלא לחשוב על התקדמות לשטח בישוב עירוני

גדול יותר.

חורון ד' הוא כפר תעשייתי של תנועת

פועלי אגודת ישראל. אנו רואים חשיבות בכך, שמבוא חורון, שעלבים,

מבוא מודיעין וחורון ד' יצרו גוש של תנועה התישבותית של פאג"י, עם

כל התשתית שהם זקוקים לה, ביחוד מהבחינה החינוכית.

הגרעין קיים והוא צריך לעלות על השטח

משבועיים הקרובים. אנו מביאים להחלטת הועדה המלצה לבחון את העניין

בחיוב, כלומר לא לעשות חשיבה מחדש בעניין, כדי שאפשר יהיה להקים את

הכפר התעשייתי לאלתר.

היו"ר השר א. שרון:

פאג"י היא תנועה קטנה, שיש לה 11 ישובים.

יש להם ריכוז של מספר ישובים באיזור זה:

שעלבים, מבוא מודיעין ומבוא חורון. הם פנו בעבר בבקשה להקים שם ישוב

ויש החלטה קודמת לכך. הפניה היחידה שלא בוצעה היתה שלהם. מאחר וזו

תנועה קטנה, שמחלבטת הרבה וחשוב במיוחד שיהיה לה ריכוז ישובים בנושא

החינוכי, ההרגשה שלי היא מאד חיובית ללכת לזה. אני יודע שיש תכנית

להקמת עיר בסביבה. עלי זה לא מקובל. יש לפאג"י גרעין, שגמר את

שרותו הצבאי ואנו יודעים שכאשר אנשים מתפזרים, אנו מאבדים אותם. הם

מוכנים להתישב אפילו באוהלים.

מר א. ביידיץ:

אני לא נגד הקמת מבוא חורון ד', אך

שזה לא יסבור את האפשרות להקמת מרכז

עירוני באיזור בית חרון. כשם שקיימת החבורה של סטף, הפנינו בזמנו,

לראש הממשלה הקודם, פניות של משקיעים יהודים מחו"ל, שהיו במקום

ומוכנים להתישב שם בכספם וביוזמתם. למרות שזה מעבר לקו הירוק,

יהודים אלה מוכנים להתישב שם, כי זה על ציר ירושלים - ת"א. אך

הבירוקרטיה והסחבת שנמשכים שנים אינם הורמים לעידוד תופעה זו של

עליה להתישבות של יהודים בעלי אמצעים מחו"ל.

לפיכך, אני מציע שיקוים דיון. יש גם

פניות של התעשייה האוירית ועובדי "אל-על" וזה יתן פתרון להקטין את

הלחץ מאיזור גוש דן. אני מציע, לכן, שאיתור המקום לא יסבור את

האופציה לישוב עירוני זה.

מר ר. וייץ:

אני תומך תמיכה מלאה בהצעת היו"ר, מכל

הנימוקים שהעלה. אני שמח למסור לכם,

שראיתי את הגרעין והוא עושה רושם מצוין. עלה בידי להתגבר על התנגדות

קשה של קבוצת עולים מיוחדת במינה, אשר יושבת במאור מודיעין. זוהי

קבוצה מארה"ב, שקשה לדעת אם תחזיק מעמד במקום, אך היא קבוצה מוזרה,

מתלמידיו של הרב המרקד, שלמה קרליבך, אשר תומך בהם תמיכה מלאה.

בראשם עומד פרופסור, רופא ידוע, שעזב כל דבר ויושב אתם. קשה לי

לשפוט, אך הם איתנים בדעתם להשאר במקום ויש להם מספר די ניכר של

עולים שיצטרפו אליהם. רצינו לקבל במבוא מודיעין מספר צא בתים עבור

הגרעין שיעלה, על מנת שלא נצטרך להוציא כסף על דברי כיניים ולהתחיל

לתכנן תכנון קבע, אך הקבוצה התנגדה לכך. אהמול היתה לישיבה

ארוכה אתם ובסופה סיכמנו, שהם כן מפרישים את הבתים וגם החנועה וגם

הגרעין יצאו בסיפוק רב.

מר ר. וייץ:

למה שאמר אורי, אני מציע שהענין ידון
בועדה המכינה. אני חושב, שאיתרנו את
המקום ולדעתי אין כל התנגשות. לא צריך לעכב את התכנון והביצוע של
חורון ד', אלא צריך להתחיל בכך מיד.

מר ש. רביד:

הנושא הובא הנה מפני שמתאם הפעולות
בשטחים דרש מאתנו, כשביקשנו להעמיד
לרשותנו את השטח, החלטה מפורשת של ועדת השרים, על מנת להורות לו
לתפוס את השטח. מדובר ב-300-400 דונם פרשים, שהם בבעלות נוכחים
ונפקדים. נציג המתאם בועדה אמר שאולי תקום סערה, אך היא תהיה על
עצם הקמת הישוב ולא על הנושא הקרקעי. צריך לתת הוראה למתאם לתפוס
את השטח. הישוב מתקצב כישוב לביצוע תשתית השנה וצריך לגשת לביצוע.

מר ש. אבני:

למעשה, יש החלטה, תוקצבו 8 מיליון ל"י
לתשתית ואינני חושב שיכולה להיות תופעה
של עיכוב בביצוע ע"י שיקולים אחרים.

היו"ר השר א. שרון:

מצאתי לנחוץ להביא זאת הנה שוב, בגלל
רבישות מיוחדת של הענין.

השר ג. פה:

אני, כמובן, תומך בהצעה. אני רק מבקש
שבנושא העיר בין רמאללה לירושלים, שיקחו
בחשבון גם את התכנון של גבעון.

נושא שני, שאני מבקש שהועדה תתייחס אליו,
הוא הנושא התקציבי. אנו מדברים על תשתית ועל מבנים וצריך להתייחס גם
לנושא התקציבי.

נקיים דיון מיוחד, בו נציג את כל
הבעיה הכספית.

היו"ר השר א. שרון:

אנו חוזרים ומאשרים את החלטת ועדת

השרים מיום 19.4.77 ומטילים על משרד הבטחון לדאוג לתפיסת השטחים,
כפי שסוכם עוד ע"י הממשלה הקודמת.

מ ח ל י ט י מ:

בהתאם להחלטה מס' 580 (הח/9) של הממשלה מיום י"ג באייר תשל"ז
(1.5.77), בדבר חורון ד' - להטיל על משרד הבטחון לדאוג לתפיסת
השטחים לשם ביצוע ההחלטה הנ"ל.

הח/30 - צור נתן ב' - זרוע ההתליכים המנהלתיים

הח/31 - מעמדו של הישוב אלון-מורה

אנו עולים צפונה, לאיזור אלון מורה

מר ח. צבן:

וצור נתן ב'. בישיבה האחרונה של ועדת

השרים, הוחלט להטיל על הרשוח לתכנון להפליץ בפני הועדה מי יטפל
בישוב אלון מורה. ההצעה שלנו היא, שהחטיבה להתישבות של ההסתדרות
הציונית תקבל על עצמה את ריכוז הטיפול הקשור באלון מורה, במיקומו
הנוכחי.

יש הסכמה מלאה. קיבלנו על עצמנו את

מר ר. וייץ:

הטיפול.

מר ח. צבן:

צור נתן ב' - זו היאחזות נח"ל מתוכננת

שהקמתה אושרה ע"י ועדת השרים הקודמת.

אין המחלקה להתישבות יכולה לבצע את מה שהיא צריכה, מאחר וחייבים

לתפוס קרקעות וצריך לחזור ולהטיל על משרד הבטחון לעשות זאת.

מר ר. וייץ:

אני תומך בהצעה. זהו איזור רגיש ויש

שם חדירה מסוכנת וצריך בהחלט לצופף את

המקום. הייתי מבקש לעשות מאמצים מיוחדים לעשות זאת.

מר ש. רביד:

צור נתן ב' מיועדת להיאחזות נח"ל

והעיכובים הם עיכובים של ניירת ולא

עיכובים עקרוניים של החלטה.

היו"ר חשר א. שרון:

יושב כאן האיש המוסמך מטעם מערכת הבטחון

ובידך הסמכויות להורות לכל הנוגעים בדבר.

מר ש. אבני:

לצור נתן ב' יש תקצוב לחשתייה ולמעשה,

יכולנו כבר להיות בשלבים מתקדמים ביותר

ורק ענין הקרקעות מעכב.

יש לי שאלה לגבי אלון מורה. הבינותי

את ההחלטה ואני מברך עליה. אני גם מברך על נכונות המחלקה להתישבות

לטפל בזה.

מר ר. וייץ:

החטיבה להתישבות, ולא המחלקה להתישבות.

האויב שלנו יושב בווינגטון ואורב לאפשרות

להביא עלינו את אנשי מס ההכנסה האמריקאיים. אני נתון בין הפטיש והסדן

ומקפיד תכלית הקפדה. יש לנו שני ארגונים נפרדים ומערכת חשבונות נפרדת.

אנא, זה דבר קטן, אך הקפידו עליו. לא יכול ללכת כסף מהמגבית, מנוכה ממס הכנסה, מעבר לקו הירוק.

מר ש. אבני:

לא ברור לי אם פרוש ההחלטה שהישוב
נשאר במקומו הנוכחי, או שזה עדיין

פתוח לבדיקה.

מר ח. צבן:

החלטת ועדה השרים הייתה, שכרובע הישוב
נשאר במקומו.

מר ש. אבני:

אין לראות בכך את מקום הקבע שלו?

היו"ר השר א. שרון:

באלון מורה יהיה ישוב קבע. יש בעיה
עם אנשי הישוב, אשר מוענים שהם יושבים
שם באופן זמני ופניהם צפונה-מזרחה ממקום זה. הם בהחלט מקבלים שמקום
זה יהיה ישוב קבע, אך שהוא ייושב ע"י אחרים. המלצתי להם להתישב
במקום ולבנות שם את ביתם.

נבענו היום בשורה ארוכה של נושאים,

שצריך לגשת ולטפל בהם.

מר ש. רביד:

פועל יוצא של כל ההחלטות האלה הוא,
שמה שהוטל עלינו היום יעשה. תוך שבועיים
נביא אומדן ראשוני של התקציב הדרוש, על מנת לפעול. כל זה מסתכם
במיליוני לירות.

מר ר. וייץ:

צריך להקדיש לכך דיון עם שר האוצר.

היו"ר השר א. שרון:

יש בעיה אחת מה אנו מודיעים לכלי
התקשורת בעקבות ישיבה זו. אני בעד
זה להנמיך את הפרופיל לגבי כל הנושאים.

אני מציע, שבנושא עיר הורדים נאמר,
שהעניין הועבר לוועדה, אשר תבחן את הנושא, חוץ בדיקת עמדת היוזמים
ועמדת הישובים בגליל, כשהמטרה היא להגביר את ההתישבות היהודית בגליל,
חוץ המנעות מפגיעה בהתישבות הקיימת.

לגבי הנושאים האחרים, אני לא מציע

לתת להם שום פרסום.

מר ר. וייץ:

אני מברך מחדש על מה שהחלטנו, שהודעות
באות רק מהיו"ר. עמדתי בלחץ וכבר

התיאשו ממני.

היו"ר השר א. שרון:

נודיע שנוסף לעיר הורדים דנו בישום
החלטות שנתקבלו כבר ע"י ממשלה קודמת.

מ ח ל י ט י מ:

צור נתן ב' - בהתאם להחלטה מס' 580 (הח/9) של הממשלה מיום י"ג
באייר תשל"ז (1.5.77), בדבר צור נתן ב' - לבקש ממשרד הבטחון להתנחות
את מתאם הפעולה בשטחים לזרז את ההחליטים המינהלתיים לשם ביצוע
ההחלטה הנ"ל.

אלון מורה - בהתאם להחלטות הממשלה מס' 835 (הח/20) מיום כ"א באב
תשל"ז (7.8.77) ומס' 857 (הח/23) מיום ל' באב תשל"ז (14.8.77):
א. להכיר באלון מורה כישוב כפרי;

ב. החסיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית תטפל באלון מורה
כישוב לכל דבר.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ח

מזכירות הממשלה

160/277

2. 2. 2

ש מ ר

פ ר ו ט ו ק ו ל

ישיבת הועדה לעניני התישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
י"ח באב תשל"ז - 2.8.77

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, ז. המר, י. הורביץ, ג. פת.

נציגי ההסתדרות הציונית : א.ל. דולצין, ר. וייץ, י. קלארמן, מ. קרונה, מ. דיבלין, א. שנקר.

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, מ. דיין, ע. ויצמן.

נציג ההסתדרות הציונית : ח. פינקלשטיין

מ. ציפורי	-	סגן שר הבטחון
א. נאור	-	מזכיר הממשלה
ש. אבני	-	משרד הבינוי והשיכון
א. בידץ'	-	מינהל מקרקעי ישראל
ד. וינשל	-	מנהל כללי, משרד הבינוי והשיכון
ג. ופניק	-	משרד החקלאות
אלוף א. טמיר	-	צבא-הגנה-לישראל
מ. מנדלבום	-	מנהל כללי, משרד התעשיה, המסחר והתיירות
ח. צבן	-	משרד החקלאות
ח. קוברסקי	-	מנהל כללי, משרד הפנים
ב. קלטר	-	לשכת שר החקלאות
ש. שטנר	-	משרד האוצר
ש.ש. שירן	-	משרד האוצר
ש. רביד	-	המחלקה לתישבות

א. ליסנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום:	הת/22	סדרי עבודתה של הועדה להתישבות
	הת/23	האחריות לטיפול במעלה-אדומים, עפרה ואלון-מורה
	הת/24	ביצוע עבודות בשטח ללא תאום

השר א. שרון : אני פותח את הישיבה. על סדר
היום 3 נושאים :

1. האחריות לטיפול במעלה האדומים, עופרה ואלון-מורה.
2. העבודות שנעשות בשטח ללא תאום.
3. הנושא של עיר הורדים בגליל.

מר א. דולצין : אני מבקש הערה לסדר, אם אפשר. יש
לי הערה ובקשה. קודם כל, אני מבקש
שלא יהיה כתוב : "בשיתוף ההסתדרות הציונית". הלוא זו ועדה
משותפת בין הממשלה וההסתדרות הציונית. זה הוחלט כבר ואני לא
מבין למה חוזרים על העניין הזה.

השר א. שרון : הייתי רוצה פה באמת להצטרף לדעתו
של מר ליאון דולצין ולהביע מורה
רוח. אני רוצה כאן להעיר גם למזכירות הממשלה - אחרי שהדבר הזה
עלה וסיכמנו מספר פעמים, והדבר חזר ונשנה, וביקשתי, והוא עולה
בכל ישיבה - פרושו של דבר, שהוא מעיק על חברים כאן, כפי שהוא
מעיק גם עלי. אז אנא תוציאו בבקשה מסמכים שיהיו כתובים בדיוק
בהתאם לניסוח.

מר מ. ריבלין : מה שאתה הבאת עכשיו, אם תבדוק,
כבר לפני שנתיים היה מכתב רשמי
מההסתדרות הציונית לתקן זאת, והיה מכתב ממזכיר הממשלה שאמר
כי זה אכן יתוקן.

מר א. דולצין : שנית, אני מבקש שנקבל סדר יום לפני
שבאים לישיבה. לא יתכן לבוא לישיבה

מבלי לדעת מה הם הנושאים.

שלישית - זו הצעה וגם בקשה - שלא

נקיים את הישיבות שלנו במתח של אמצעי התקשורת. אני לא חושב

מב א. דולצין

שזה נחוץ. אנחנו מכניסים מתח ללא צורך לדעת הקהל, כאילו מי יודע על אילו נושאים אנחנו מדברים. ואני מבקש, אלו הן ישיבות רגילות, ללא צורך בפרסומת כזאת שיוצאת מגדר הרגיל. כל הטלביזיה כאן. אני לא חושב שיש צורך לצלם אותנו יום יום. ואני מבקש, לגופו של ענין לדון בענינים מבלי שהם יצולמו. אין לי שום דבר נגד צילומים, אבל לוועדת שרים לעניני התיישבות יש, מצד אחד, תפקיד חשוב מאוד, ומהצד השני יש לה גם איזו רגישות לגבי נושאים, ואין צורך להגזים בענין הזה.

מר א. שרון : ראשית, בענין הישיבות באמצעי התקשורת

וכן הלאה. כסובן יש התענינות

כללית בגלל רגישות הנושא. מצד שני, לפי דעתי, הדבר נובע מהערות בלתי פוסקות שמושמעות בעקבות הדיונים בוועדה. זו גם הסיבה מדוע לא יצא סדר יום, ולצדדי, כל עוד הדבר הזה לא ישתנה, אני לא אוציא סדר יום מוקדם. אני למשל אינני חושב שאמצעי התקשורת צריכים לדעת כמה זמן ארכה הישיבה הקודמת - האם היא ארכה 7 דקות, או 20 דקות ומה דנו בישיבה הזו. רבותי, הלוא הדברים האלה נאמרו על-ידי חלק מהאנשים שיושבים כאן. במילים אחרות - אם רוצים שתועדה הזו תוכל לעבוד באופן מסודר ושאפשר יהיה לדון לגופם של דברים, אז אין ברירה אלא להתרגל לכך ^{שזה} לדבר שגורתי.

הפעם הישיבה הוקצמה, כי אני

פשוט עסוק בשבוע הבא גם במילואים וגם בביקורו של שר החוץ האמריקאי, ויש כמה דברים שיש לדון עליהם בדחיפות. ואתמול בלילה, כשחזרתי מסיוור ושמעתי הודעה על התכנסות מיוחדת של הוועדה הוצאתי הבוקר

משראצ. שרון

הודעה לאמצעי התקשורת לוודא שזו ישיבה שגרתית. אם כל אחד מאיתנו יתייחס לעבודת הועדה כאל ועדה שנועדה לטפל בנושאים ענייניים, רובם עניינים שגרתיים מתמשכים, אפשר יהיה לעבוד בסדר וגם להוציא סדר יום מראש. אני מאוד מצטער. אני רציתי להוציא סדר יום תקין, אבל אין לי אפשרות, כי כל דבר היום יוצא החוצה. לדוגמא: קיימתי שתי ישיבות בפורום יותר מצומצם, בפורום של מנכ"לים. עוד בטרם חלף היום, פורסם בדיוק על מה דובר בישיבה הראשונה. בישיבה השניה שקיימתי, בפורום יותר מצומצם, הדברים גם כן יצאו החוצה - ואני פניתי לאמצעי התקשורת וביקשתי במיוחד שלא לפרסם את הדברים, כי הדבר יגרום נזק, מה גם שהדברים שנאמרו לא היו מדויקים. ולכן, כל עוד לא נתרבל לכך שזה דבר רגיל, לא יהיה מנוס מהמצב הזה, וזה מצער אותי, כי זה מצב בלתי תקין.

מר ר. וייץ :

אני מוכרח להצטרף ולהביע מורת רוח

על מה שקרה אחרי הישיבה הקודמת;

אני קיבלתי ברצון, בדיוק כמו שאר חברי, באמת לשמוע על העניין בגדר דבר פנימי. מעודי לא צרו על בייתי עיתונאים כפי שזה עתה. הטלפונים לא חדלים לצלצל. ולא דיברתי, והם יודעים זאת, מילה וחצי מילה. לא הוצאתי ולא תארתי שום דבר. בנוסף לכך - אולי אני טועה אבל אני חייב לומר זאת - אני מרגיש שיש איזו טנדנציה למצוא איך אפשר לסכף בינינו.

מר א. שרון :

לא אני.

מר ר. וייץ :

בוודאי לא אתה. אני יודע שלא.

זה לא אתה ולא אני. זה ברור.

וכאשר וקסמן טלפן אלי אמרתי לו : הוחלט שהדייחנים הם פנימיים

מר ר. וייץ

וממני לא יצא דבר וחצי דבר. אז הוא אגא עשה כל מיני קפיצות באויר. אני לא הגבתי. אני גם לא כועס. אני רק הייתי רוצה כי באמת נשמור את הדברים בתוכנו. בוודאי יהיו חילוקי דעות, כי יש פה דעות מדעות שונות. אז גם את חילוקי הדעות אפשר לעשות בכבוד, לענין, כמו שצריך. ואני מבקש מאוד שהענינים ישמרו כאן.

שנקר

מר א. גלאזמן:

אני רוצה להצטרף גם כן לבקשה ולהוסיף

בורס נוסף. כאשר שמעתי ברדיו שעתיים

אחרי גמר הישיבה הקודמת את הדיווח על הישיבה, מיד שיגרתי מכתב ליו"ר הועדה, לשר שרון, בנוגע לענין הזה - על תמחוני עליו וגם על הסתייגותי מכל המהלך. ואמילו ביקשתי שירשם שאני מסתייג מהסיכום שנתקבל בישיבה הזו. אינני רואה את הענין רק כענין סידורי. אני רואה את הענין הזה של ידיעת סדר היום מראש, במיוחד כשזה נובע להחלטות שמשמעותן הפא פוליטית, כדבר הנובע מעצם שיתוף הפעולה בין ההנהלה הציונית ובין הממשלה. אם אנחנו כאן, כנציגי ההנהלה הציונית, צריכים לקבל החלטות שמשמעותן פוליטית ולא רק סידורית, ארגונית, מעשית, אז יש צורך לדעת מראש ולא להיות מופתע על נושא שמביאים בלי ידיעתנו. חשוב לדעת מראש, פשוט, כדי להתייעץ עם שולחינו בהנהלה הציונית, בענינים האלה. לכן אני רואה את הענין הזה של ידיעת סדר היום מראש, וקביעת עמדה וגישת לגבי דברים כאלו, כדבר חשוב ביותר, ולא רק ענין של הדלפות או של פרסומים, או של רדיו, או של טלביזיה, או משהו כזה. ואני הייתי מבקש שהיו"ר ימצא את הדרך להודיע לחברי הועדה מה יהיה סדר היום מבעוד מועד, כדי שנוכל לדעת מה אנו מביאים ואיזו עמדה אנחנו נוקטים בבעיות החשובות האלה.

מר י. קלארמן:

אני אמנם מחייב משלוח סדר היום

וגם חומר רקע, גם משום שחברי ההנהלה

מר י. קלארמן

הציונית היושבים שם, אינם מומחים לבעיות האלה, הם משתדלים, כל אחד בהנהלה הציונית עוסק באיזה שהוא נושא, אז רצוי שהם ילמדו את הבעיה. אבל אינני מקבל את טיעונו של מר שנקר, שצריך להודיע מראש את סדר היום, מסום שיש לקבל הוראה או סיכום מהנהלה הציונית. בהנהלה הציונית יושבים חברים שדעותיהם אינן שוות, ולכן כל מי שיושב כאן מביע את דעתו, ולא את דעתה כולה של ההנהלה הציונית. משום כך אני מלא תמיחה. ישב כאן מר שנקר בישיבה הקודמת, ואיש לא מנע ממנו להביע את הסתייגותו. הוא לא היה צריך להטריח את עצמו לשמוע את קול-ישראל, אם שמע, ואח"כ לשלוח מכתב הסתייגות.

מר א. דולצין :

היות ואני ביקשתי כמה הערות ובקשות, אחרי הודעת היו"ר, אני רואה זאת כהודעו

מספקת, ואנו נעבור לסדר היום.

השר ג. פת :

יש לי הצעה טכנית - אני מציע, אדוני

היו"ר, שיהיו לנו ימים קבועים לישיבות בקביעה

הועדה. ראשית, זה מקשה עלינו סדר העבודה. שנית - לא תהיה התחטטות כל כך גדולה לקראת הישיבה. יש למטה מצור של סלביזיות. אז אני חושב שהנושא הזה של קביעת ישיבות קבועות כל שבוע ראשון או כל שבוע שני, ביום קבוע, יעזור הרבה מאוד.

השר א. שרון :

אני הסברתי קודם, שמאחר ובשבוע הבא

אני עסוק כל השבוע, גם עם טילואים

וגם באשר לביקור שר החוץ, הייתי חייב לכנס את הועדה. יש כאן דברים מיידיים שהייתי להחליט עליהם. הדבר מקובל עלי. אני מקווה שהיום שנוכל לבחור בו יהיה יום רביעי בבוקר, בשעה 0900, אחת לשבועיים. (אני כבר עתה אומר כי בשבוע הבא אין ישיבה). הייתי מוכרח להקדים כאן את מועד הישיבה כדי לא לבזבז זמן א באשר להחלטות שיש לקבל.

עכשיו יש לנו כאן בעיה נוספת - יש

לנו פה את על עדת הצלמים בשוץ. לפי דעתי, אם לא ניתן להם לצלם, תהיה לזה אינטרפרטציה שונות. אז שיכנסו ויצלמו.

הח/23. האחריות לטיפול במעלה-האדומים, עפרה ואלון-מורה.

השר א. שרון : הנושא הראשון שעולה זה נושא האחריות

לטיפול מעלה-האדומים, עופרה ואלון-

מורה. לאחר שנקבע כי הישובים הם ישובים לכל דבר, צריך כעת

לקבוע מה יהיה אופי הישובים האלה, מי יטפל בהם וכו'.

מאחר והישובים הללו קשורים אצלנו בתכנון אזורי - ואין ספק שאזור

עופרה קשור לנושא של כל האזור של מעלה - אפרים,

ולמעלה-האדומים ללא ספק יש קשר לכל המחשבות שלנו בענין הרחבת

הפרוזדור לירושלים. כאשר ענין אלון-מורה קשור אצלנו לתכנון

האזורי באזור המרכז. יש לנו אפשרות, היום, להצביע כבר במדויק

איך הם ישתלבו במסגרת התכנון הכולל. לנושא הזה ניתנה הנחייה

ועובדים בתחום הזה. יש לפי דעתי דברים שציתן לראות אותם כבר

בוודאות, בגלל כמויות קרקע ואופי האוכלוסיה שנמצאת במקום.

מכאן, לי ברור לחלוטין, שמעלה האדומים לא תהיה ישוב כפרי ולא

ישוב חקלאי ובוודאי לא יהיה כפר תעשייתי. מעלה האדומים, באופן

ברור, תהיה ישוב עירוני. לכן לי נראה שמעלה האדומים צריכה להיות

בתחום משרד השיכון. זה ממש פרוייקט עירוני מובהק, שצריך להשתלב

ובוודאי ישתלב עם פרוייקטים נוספים א בסביבות ירושלים שהם

פרוייקטים עירוניים. ובוודאי יהיו פרוייקטים נוספים כאלה במשך

הזמן. לפני שאנחנו נכנסים לדיון, זו דעתי באשר למעלה האדומים.

באשר לעופרה ולאלון-מורה, המגבלות

השר א. שרון

הקרקעות של המקום. אופי הגרעין של הישוב והמחשבות הכלליות
הקיימות היום באשר להתיישבות נוספת באזורים האלה - לפי דעתי,
מצביעות כבר היום, בברור, על כך שאלה לא תהיינה ערים. אני לא
רואה עיר באלון-מורה. שטח הקרקע שישנו שם הוא שטח בין כמה מאות
דונמים מצומצם. זה שטח המחנה הצבאי. יתכן והמחנה הצבאי יעזוב
את מקומו והשטח יוגדל במעט, אבל סה"כ מדובר בשטח מצומצם.

אותו הדין גם לגבי עופרה וגם לגבי

אלון-מורה.

לכן, לדעתי, הישובים האלה נראים לי
היום ככפרים מעשייתיים. וככפרים מעשייתיים, לי נראה שהם צריכים
להכנס לטיפול של מחלקת ההתיישבות שהיא עוסקת בסוג זה של התיישבות.
כך נראית לי החלוקה לגבי הישובים האלה. אני רוצה לשמוע את דעתכם.

אני אתמול סיירתי בשומרון - אני

מודה כי לא היה בתכניהי לבקר, לא בפאריס (מסחה) ולא בקדום.
כוונתי היתה יותר להתרשם מהשטח. אבל לאנשים בשטח תמיד יש יוזמה
והם חודיעו לישובים שאני אבקר ולא יכולתי שלא להכנס. וההתרשמות
שלי היא, שלמרות ההחלטה שקיבלנו לפני שבוע, בעצם עדיין לא ברור
במקומות האלה מי מטפל באיזה שהוא נושא. אז בנושא פאריס זה דבר
אחר, שם אין לנו בעיה, אנו יודעים שמשרד השיכון. א

בכל מקרה, הצעתי היא - מעלה-האדומים-

משרד הבינוי והשיכון; ועופרה ואלון מורה - המחלקה להתיישבות.

אני מציע שנתייחס לנושא הזה, אם

יש הערות.

מר ר. וייץ :

ברצוני להקדים הערה מקדימה למה שאני

מתכוון לומר, ובשבילי זו הערה חשובה

ביותר - אין זה סוד שסביב השולחן הזה קיימים חילוקי דעות לגבי מדיניות ההתיישבות. בישיבה הקודמת אני קיבלתי ברצון את העמדת הדברים ע"י יו"ר הועדה, האומרת - "אנחנו לא באים היום, בשל הנסיבות המדיניות ובשל הסכנות שויכוח כזה יכול לעורר לקראת ועידת ג'נבה, להעמיד את הענין באור פוליטי, ואני לא מציע לפתוח את הויכוח בישיבה הזו בטרם עת". אני מקבל את הגישה הזו. אני חושב שיש אינטרסים שהם מעל ומעבר לאינטרסים, גם מפלגתיים וגם חנועתיים וגם של השקפות עולם. אלו האינטרסים של בטחון ישראל ומם קורה לנו. אם ראש הממשלה עשה את אשר עשה, אינני חושב שצריך באיזה שהוא ויכוח לסכן את מה שהוא השיג לקראת ועידת ג'נבה. על כן אני קיבלתי והסכמתי לעמדה כפי שהיא נוסחה על-ידי יו"ר הועדה האומרת - הישובים קיימים, צריך לתת להם את השרותים. אני גם הצטרפתי להערה של מר דולצין, שאין לראות בזה אקט פוליטי. כלומר, אנחנו לא פותחים את הויכוח, שהוא לדעתי ויכוח נוקב וגורל - ואינני נמנע ממנו ואינני מסתיר אותו.

על כן, אם לקבל את העמדה הזו, עמדתי

היא, שאין הזמן תואם, בשל הנסיבות החשובות הקשורות בו, לפתוח בעימות רעיוני על דרך ההתיישבות. ואני רוצה לתת את כל עזרתי לאפשר את הנסיבות בשטח המדיני, מתוך הרגשת אחריות כבדה. על-כן אני מציע, לגבי 3 המקרים הללו, שאני רואה בהם, בנוסח שנוסח סביב השולחן הזה, את ההצעה כדלקמן :

לגבי מעלה-האדומים - משרד הבינוי

והשיכון. ואני חושב (ואני מביע את דעתי) כי זו היתה טעות להתחיל בפיתוח תעשיה במזרח-ירושלים בלי שיכון יהודי צפוף וגדול. היינו מסתכנים בכך שהתעשיה היתה מפתחת שיכון ערבי מאיים על הצד המזרחי של ירושלים. זו היתה דעתי שהבעתי אותה גם בממשלה הקודמת, ואני מביא אותה גם עכשיו כבעל מקצוע. סבורני שיש לתכנן ישוב, שכונה

מר ר. וייץ

נוספת בירושלים, בגודל המתאים, שתהיה self-sufficient, על מנת שיהיה עוד settal אחד לפחות, דוגמת שני ה-settals שעכשיו מפתחים מצפון ומדרום, ושבאמת היא תהיה בקנה המידה הדרוש ובקצב המהיר הדרוש על-מנת שתקום שם שכונה גדולה ויפה, כפי שאפשר בנסיבות הנהדרות של מורדות הרי יהודה להקים שם. ואני שמח שמשרד השיכון, יחד עם עיריית ירושלים, ומשרד הפנים, עם מנגנוני התכנון שלהם, אמנם יקחו את העניין ליד ויתכננו וחזקה עליהם שיעשו תכנון כרת וכדין. ואני חושב שזה כורח השעה.

אשר לעופרה ואלון-מורה - לגבי עופרה,

אני מכיר את המצב בעופרה, אינני מכיר את המצב באלון-מורה, מסיבות ברורות.

לא ביקשת שם אף פעם?

השר א. שרון :

לא, לא ביקרתי אף פעם.

מר ר. וייץ :

מאילו סיבות.

השר א. שרון :

שאני התנגדתי לעלייתם. ואני מציע
(לשר הורביץ)
לך לא לגרור אותי לויכוח. אם אתה

מר ר. וייץ :

רוצה עימות איתי, אפשר לעשות עימות. יגאל, אף אתה לא תתחיל

איתי, אני לא אתחיל איתך, בבקשה כפך?

אשר לעופרה, אני מכיר את המצב ואני

מסכים שזה חלק מהקומפלקס שמקשר את החייץ העליון שנסתיים עד עכשיו בכוכב-השחר עם ירושלים. זה חלק מתכנית שגם אני בהשקפתי המדינית הסכמתי לה ומסכים לה. ואני מסכים שצריך לעשות זאת מבהינת תכנון אזורי ובתנאי שאמר מה שר החוץ בפעם הקודמת, שהוא מקובל על כוללנו-בזחירות, בעיקר באשר להפקת קרקעות - אני חושב שזה מקובל היום על כוללנו ואני חושב שצריך לתכנן זאת.

אינני מביע עכשיו דעה על אלון-מרחח.

אני מציע, שבטרם שנחליט כאן מי יבצע,

נקדים זאת בשלב מסוים, קצר, אבל הכרחי, של תכנון. ובטרם שאנחנו

קובעים מהו האופי, מה השטח, והיות וכל המעשים שעשינו עד כה, עשינו

במחשבה תחילה שיהיו ישובי קבע, שיפכלו להיות כישובים קהילתיים

העומדים על רגליהם מבחינה כלכלית, חברתית, בטחונית ואזרחית - וזו

חובתנו - אי אפשר לעשות זאת ללא תכנון.

על כן אני מציע, בשלב זה, להטיל על

הרשות לתכנון, לגשת לתכנון ולהביא לפנינו את הצעתם המקצועית,

ולאור הצעתם המקצועית נקבע איך וכיצד יעשה המעשה. כלומר, אני

מציע הצעה מקצועית ולא א הצעה פוליטית ולא אחרת - שבטרם נקבע

את העניין סופית - הבא נעשה זאת בדרכנו - וזו זכותה ושמה בעולם

של ההתיישבות בישראל, שיש לה כלי תכנון מובהקים - לבטרם נקבל החלטה,

תחבט הרשות לתכנון - ויושב פה גם המנהל, יושב פה גם המנכ"ל החדש

של המחלקה להתיישבות - לעשות את מלאכת התכנון כמה שאפשר יותר

מהר, תביא בפנינו את הצעתה אא ורק אז נחליט כיצד יטופל העניין.

השר ז. המר :

בעיני - ההכרעה וההחלטה באשר לאצא

לגורלם של הישובים שיו"ר הועדה הזכיר

אותם, כדאי שיהיו קשורים בהכרעה לגבי מה שיקרה בהתיישבות ביהודה

ושומרון. כלומר, מבחינת מספר הישובים שחושבים להקים שם. הגודל

שלהם, המקום שלהם והעיתוי שבו חושבים להקים אותם. כי יש הבדל

בין אם הולכים להקים ישובים אחרים בסוגם, באופייים ובגודלם, או

הולכים אלא לאותו סוג. אם הולכים לישובים שונים בסוגם ואופייים

זה שוב יוצא קטוע. היות ואני חושב הפוך מרענן וייץ לגבי הצורך

לפעול בנושא, דווקא בגלל הסיבה האחרונה, אני מביע למסקנה צדומה

שצריך לחכות. והיות ואני מקווה שזו לא המתנה ארוכה, יש לחכות

השר ז. המר

ולראות מה הן מחשבותינו ותכניותינו בכלל לגבי יהודה ושומרון
ועפ"י זה להכריע מהו הסוב, האופי והגודל של גם אלון-מורה, גם
מעלה-אדומים, גם פארים ואולי גם קריית-ארבע.

אני קראתי למשל על הנכונות האמריקאית,

שקיימת כבר עכשיו, בנושא עיבוי התנחלויות שקיימות.

זה לא הנושא שאנו דנים בו.

השר א. שרון :

השר ז. המר :

זה קשור לענין. כי מה שבעיני חשוב

באמת, זה לא כל כך מי מטפל בזה, אלא

מהו הגודל שיהיה למקום. זה אולי גם קובע את סוג המקום: כפרי

או עירוני. בעיני בעיקר כפרי או עירוני.

לכן הלכנו לכפר העשיתי.

השר א. שרון :

לכן אני חושב שכדאי לחכות את אותם

השר ז. המר :

הימים. זה לא צריך למנוע עזרה

מהישובים האלה. כלומר, כל עזרה של שירותים ממשלתיים כמו חינוך

ואחרים, ההחלטה של הועדה צריכה לאפשר להם את זה. אבל לגבי מי

עושה זאת ובאיזה גודל, לפי דעתי כדאי להחליטה. כי לי עצמי, לאור

החלטה בענין, יש הצעות כאלו ואחרות.

בישיבה הקודמת, היו"ר אמר משהו לגבי

מר א. שנקר :

הועדה המייצגת על-ידו, שצריכה להכין

את החומר והמלצות לגבי הדבר הזה, הנושא הזה. מה לגבי הועדה ואיך

היא תפעל?

רק כדי להעמיד אותך על דיוק הדברים,

השר א. שרון :

אני הסברתי שהוקמה ועדה שהיא עושה

השר א. שרון

את עבודות ההכנה לישיבות הועדה הזו. לא בנושא זה, אלא בכל נושאי התכנון, מאחר ולדעתי, צריך לרכז היום את כל הדברים ביד אחת. חשבתי שחשוב שיהיה לידי קבוצת אנשים, ולשם כך ביקשנו את המנכ"לים ואת מנכ"ל המחלקה להתיישבות. כך שזה איננו דבר שנוגע במיוחד לנושא זה.

פר מ. ציפורי :

מאחר ומר וייץ פתח בפתיחה משלו,

אז לדעתי - וזה דבר בסיסי לעבודת

הועדה - ממשלת ישראל, שיש רק ממשלה אחת כזו, קבעה החלטות ברורות בקשר לעתיד יהודה ושומרון והגדה המערבית. וכל מי שהתנגד להחלטות האלה, הצביע בבחירות איך שהוא רצה. היום אני רואה את תפקידה של הועדה - להחליט איך מקיימים את החלטות הממשלה. ואם אנחנו לא נעשה זאת, ההסתדרות הציונית חושבת לצאת על זה בויכוח, בבקשה שתצא. זאת כשם שלא התביישו כמה אנשים לצאת עם ראיונות על הביקור בחו"ל. ואינני חושב שמישהו יכול להיות בועדה הזו, כשהוא לא מקבל את נקודת המוצא, שבגדה המערבית הולכים להיכן שאפשר, מבלי לפגוע בערבים, דהיינו ברכושם (לא בריגשותיהם, רק ברכושם) להקים ישובים יהודיים. זו הנחת יסוד ולפי זה הועדה הזו צריכה לעבוד ואני מאמין שהיא עובדת.

ביחור הדברים - אין לי ספק שצריך

את כל אחד מהישובים לתכנן, אם בתוך הרקע הכללי, או אם יש היום מספיק נתונים לתכנון, חייבים לתכנן, כאשר התכנון יסכם גם מי הם המוסדות שצריכים לטפל בזה, אם זה משרד הבינוי והשיכון, או משרד התעשיה. חייבים לעשות תכנון ולהטיל את המטלות, מי צריך לעשות מה. ואם כי אני יכול לומר כי נראא לי שמעלה האדומים זה צריך להיות פרויקט של משרד הבינוי ומשרד המסחר והתעשיה (כי הבסיס שלהם היום זה בינוי ומקורות פרנסה) וכמובן כל השרותים האחרים.

השר ג. פת :

בעיה הרבה יותר גדולה היום זו
בעית גן הילדים. היא בעיה יותר

גדולה מתעשיה.

מר מ. ציפורי :

מה שברור לי שאנו צריכים שיהיה
לנו תכנון יסוד ונוכל להטיל מטלות
על אנשים ולגמור את כל השיטה סביב לישובים האלה שהלכה עם שתדלנות,
שליחים וממליצים וכו'.

לכן אני מציע - בחקשר ל-3 הישובים

האלה, אם למעלה-האדומים, עד היום אין תכנית (ונדמה לי שלא עשו
התכנית) אין ברירה היום, אלא לקבוע זאת - ואני מציע שיו"ר הועדה
יגביל בזמנים של תכנון, כדי שלא ימשכו לנו את העסק הזה חדשים
אם בכוונות חיוביות או לא חיוביות, ישלמו את תכנון...

השר א. שרון :

איך זה יכול להיות במטרות שאינן
חיוביות, הרי כולם פה יושבים במטרה

משותפת.

מר מ. ציפורי :

בוודאי, בוודאי, אבל למרות ההחלטות,
אני חושב שהכשילו את מעלה האדומים

במשך שנים.

השר א. שרון :

אתה אומר דברים מאוד חריפים.

מר ג. ריבלין :

זה מתח מלאכותי.

מר מ. ציפורי :

זה בכלל לא מתח מלאכותי, אם מעלה-
האדומים היום לא קיימת, זה ברור

לי למה היא לא קיימת. לכן לדעתי גם את התכנון צריך להגביל
בזמנים, ולאחר שתהיה תכנית צריך להתחיל לעבוד על העסק הזה.

מר מ. ציפורי

לכן אין לנו מה לגשת כרגע לביצוע באיזה שהוא מקום לפני שיש חכניה מתאר של אותו ישוב.

מר א. דולצין :

היות ואני הייתי גם חבר בוועדה

הקודמת, אני רשאי להגיד כי הנוהג

המיד היה כי לגבי קביעת ישובים חדשים, זה המיד היה ענין מדיני והממשלה קבעה את הענין הזה. אז באותו הנוהג נמשיך גם היום, כלומר, הועדה הדון בהצעות הממשלה והממשלה תקבע באילו מקומות מתי ואיך נצטרך להקים. היא העביר דבר זה לוועדה זו והיא תטפל בכך. כלומר, לפעשה, הועדה לא מטפלת בעניינים מדיניים, אלא בענייני ביצוע. זה היה הנוהג קודם וזה יהיה גם הנוהג להבא. כל חבר רשאי להביע דעה, גם אז היו דעות, וגם בין חברים היו דעות שונות, אז חזר הענין לממשלה והממשלה קבעה, כאשר לא היתה דעה אחידה בין חברי הממשלה. מה שאני רוצה לומר, אדוני היו"ר, שתפקידה של הועדה הזו זה התהליך האופרטיבי, זה ענין של ביצוע.

לכן אני מבקש שנשאיר את כל הענין

האידיאולוגי בצד. ומה שמר ציפורי הזכיר באשר למצע של הליכוד, זה ידוע, אבל אנחנו לא מטפלים בענין זה.

עכשיו, התקבלה הצעה אחת לפני שבוע

ימים, אנו החלטנו בענין וההחלטה היתה ברורה. והיום מביא היו"ר הצעה להחלטה - על מי להטיל את הביצוע של העניינים. והובאו שני דברים ברורים - לגבי מעלה האדומים - אני מקווה מוטקה שלא תחשוד בשר פה שהוא לא יקבל את הקו המדיני של הממשלה. הוא יעשה את הכל על מנת שזה יהיה, לא כפי שזה היה קודם.

מר א. דולצין

ראש מחלקת ההתיישבות הודיע כי עופרה, לפי אופייה, זה כפר מעשייתי, ולפיכך זה שייך למחלקת ההתיישבות.

מר ר. וייץ : צריך לתכנן זאת עוד.

מר א. דולצין : בסדר, זה תפקידה של מחלקת ההתיישבות.

ולפי דעתי, הוא טוען בצדק, כי לגבי אלון-מורה, עדיין לא נקבע אופיו של הישוב. אז צריכים קודם כל לקבוע מהו אופיו של הישוב. לפיכך הוא מציע, ובצדק, שהרשות לתכנון תקבע. ואני הייתי מציע לתת הוראה לרשות לתכנון, שתעשה זאת במהירות האפשרית, ואח"כ יקבע, לפי אופי הישוב, מי צריך לטפל בזה - או משרד השיכון, או מחלקת ההתיישבות, או החטיבה להתיישבות. זוהי הצעתי.

מר א. שנקר : בעקבות הדברים של מר ציפורי ומה דולצין,

אני רוצה איזו הבהרה. אני מבין שהממשלה

קובעת את מדיניותה.

השר א. שרון : אני הייתי מבקש לא להפוך את הבמה

הזו לבמה פוליטית. פה צריך להבין

דבר פשוט : יש ממשלה, היא קיבלה החלטה, ועתה צריך לקבוע ולהחליט על השלב הבא. אני גם רוצה להגיד לכם, שאלמלא היינו עוסקים בישובים קיימים, זה גם היה בא בדרך הרגילה. במקרה אנו עוסקים בישובים קיימים, שצריך ליישר את הקו באיזו צורה לקראת המשך עבודה בצורה מסודרת. אני לא מציע, מר שנקר, שהנושא הזה יהפוך לויכוח, כביכול, בין שני מחנות. כולם רוצים ליישב את ארץ ישראל.

מר מ. ריבלין :

הוא רק רוצה שנעשה זאת בישוב הדעת.

השר א. שרון :

מתקבלת תמונה מר ריבלין, שכביכול

יש פה 2 מחנות - מחנה המיושבים

ומחנה המיישבים.

מר א. שנקר :

בכל זאת, נאמרו כאן כמה דברים שלגביהם

אני רוצה הבהרה. אני מבין כי הממשלה

קובעת את מדיניותה, והיא מעבירה את החלטותיה לוועדה להתיישבות
על-מנת שנבצע את המדיניות הזו. אני בכל זאת רוצה להבין כיצד
זה משתלב עם הודעת ראש הממשלה בכנסת, האומרת שהוא מעביר סמכות
לוועדה והחלטותיה הן בתוקף סמכות הממשלה ובשם הממשלה? אם מדובר
על השרים שהם בתוך הועדה, זה דבר אחד. אבל אם מדובר על כל
הועדה, אז העניין הוא לא כל כך פשוט, כפי שאמר כאן מר ציפורי,
ואפילו כפי שאמר כאן מר דולצין. אני רק רוצה הבהרה לגבי מה
הן סמכויות הועדה הזו ומה תפקידה?

מר א. דולצין :

מה שהיה קודם, יהיה גם עכשיו.

השר א. שרון :

אני אבקש ממזכיר הועדה לקרוא בפנינו

את סמכויות הועדה, כדי שלא נעסוק

בזה יותר. סמכויות הועדה הוגדרו בישיבתה הראשונה ואני אבקש

שתקרא אותן ולא נעסוק בנושא זה יותר.

מר א. דולצין :

והדבר הזה הועתק בדיוק מהסמכויות

הקודמות.

מר א. לישנסקי :

"א. הועדה לענייני התיישבות המשותפת

לממשלה ולהסתדרות הציונית (להלן: הועדה להתיישבות) פועלת בהתאם למדיניות הממשלה בענייני התיישבות ועפ"י הנחיות הממשלה, והיא תקבע הקמת ישובים חדשים, כפריים ועירוניים, כולל האחזיות נח"ל בארץ ישראל, משני עברי הקו הירוק.

אין כל צורך שבחוראות הממשלה יהיה המושב : "קו ירוק".

האלוף א. טמיר :

העתיקו בדיוק את הנוסחה של הממשלה הקודמת.

מר א. דולצין :

אני מבקש להעיר הערה על נושא הכפילות והמיסוד שלא בא להשלמה, חרף קיומן

מר א. קלוגין :

של החלטות ממשלה מפורשות בעניין זה. בשעתו החליטה הממשלה כי יוקמו מוסדות תכנון סטטוטוריים לתכנון האזורים שמתכוונים ליישב בהם. כאן דנים יותר באספקטים מדיניים, כלכליים - תקציביים, השבת קונצנזוס ציבורי - אבל יש גם בעיה של סדר התכנון והביצוע. המקום היחידי שהדבר הזה מוסדר וסגור עד הסוף ופועל בתקינות זה ברמת-הגולן. שם קיימת ועדת תכנון שנתמנתה על ידי המושל. כל הגורמים משתתפים בה, הוכנה תכנית מתאר לגבי רמת הגולן.

לגבי תכניות מתאר לגבי יהודה ושומרון.

קיימת החלטה בעניין זה, אך העניין אינו סגור. יש הסכמה על קונסטרוקציה, אבל הדבר לא בא על סיומו. אני חושב שמבחינת התכנון, הדבר חייב לבוא על סיומו כיחידה שלמה. זה איננו יכול להעשות בצורת המבעים הקיימים היום. הם טובים, אבל הם צריכים להיות ממוסדים עם תפיסת תכנון. מבחינת התכנון מופר, הדבר צריך להבדק על ידי מוסד תכנוני מוסמך, כאשר יש צורך להכין תכניות מתאר למקומות שעומדים להקים אותם, תוך ראייה רחוקה עם טווחי זמן ושלבי

מר ח. קוברסקי

ביצוע עם קונספציה מוסכמת. והואיל ונמצא כאן סגן שר הבטחון-
העניין הזה מעוכב במשרד הבטחון. אני הייתי מציע שהעניין הזה
יבוא לכלל השלמה כדי להבטיח את הקינות המעולה ומיסודה הנכון
לבאות.

השר ג. פת :

אני חושב שהתכנית שהוצאה לוועדה על

ידי יו"ר הועדה היא מדוייקת, כך צריך

להיות וכך צריך לפעול גם בעתיד.. אבל לא לצורך זה ביקשתי את
רשות הדיבור, אלא על-מנת להביא לידיעת חברי הועדה מה המצב לגבי
מעלה האדומים.

על-דעת יו"ר הועדה ועל-דעת הממשלה

כולה, הודעתי לאנשים המתגוררים כיום במה שהיה קרוי "מחנה העבודה",
שאנחנו לא רואים אותם יותר כאנשי "מחנה עבודה", אלא אנחנו רואים
אותם כגורעין חלוץ להקמת העיר. בת בבא עם הרחבת הדיור לאותו
גרעין, שהיום נמצא על גבעה לא רחוק מאזור התעשיה, אנחנו עושים
פעולה מיוחדת על-מנת להבטיח מקומות דיור לתעשיה - כי בלי תעשיה
עיר לא מתפתחת, ובלי עיר תעשיה לא מתפתחת זה הא בחא תליה. איחרנו,
פחות או יותר, שטח מעניין מאוד, חשוב מאוד וטוב מאוד להקמת העיר
מעלה-האדומים. ובתאום עם יו"ר הועדה, בשבועות הקרובים, נגיש
לוועדה הזו בקשה לקבל אור ירוק על-מנת לתכנן את תכנית האב ואת
תכנית שלב א', ואז יעבור הגרעין שהיום מתגורר באזור שהיה קרוי
"מחנה עבודה" לאותו אזור שבו תקום העיר.

עכשיו, אני חושב שיו"ר הועדה עשה נכון,

בזה שהטיל את האחריות לנושא מעלה האדומים על משרד הבינוי והשיכון.
כך הדבר הוא גם בנושא קצרים - שהולכת ומוקמת שם עיר לדוגמא. הדבר
נעשה באמצעות היחידה למנהל ובניה כפריה למשרד הבינוי והשיכון,

אבל לגבי מעלה-האדומים זה לא יהיה כך, כי במעלה האדומים מדובר על עיר גדולה. כך הדבר נעשה היום גם בימית, והכל בתאום עם השרים הנוגעים בדבר. לכן אני חושב, שקשה לבוא ולומר היום לממשלה - וכאן מכוונים דברי לדברי סגן שר הבטחון - לאחר שהיא מכהנת 5-6 שבועות, לבוא ולהאשים אותה על כך שעדיין לא נעשו דברים, ולהגביל אותה בימים או בשבועות, לגבי תכנית מתאר ותכנית פיתוח.

אנו מתכוונים לעיר מעלה-האדומים,

שתהיה עיר יפה ואבן שואבת למתיישבים, ואם נקים שם סתם, ללא כל תכנון, העיר תהפוך לעיר רפאים, ששם אולי, במקרה הטוב ביותר, זה יהיה בית המלחן של עובדי התעשיה באזור התעשיה של ירושלים. זו לא הכוונה. לכן מוטב ללכת יותר לאט, אבל לתת את כל התנאים הנחוצים לאותו גרעין שממוקם באותה גבעה שבעבר נקראה "מחנה עבודה".

אני הייתי רוצה למנוע מאיתנו כל

השר י. הורביץ :

פעם הרגשה לא טובה ומוסר כליות,

שלא מישחו לא הצהיר את ההצהרה המדינית ושלא הוא מצניע יותר מדי את דעותיו ועוסק בדברים כבדים, חמורניים, ולא אמר את דעותיו, לכן הוא כל פעם רומז כי יש לו דעות כאלו. אנחנו יודעים שיש דעות כאלו, אבל הועדה הזו היא ועדה שצריכה להיות ועדה לעבודה אופרטיבית. מי שרוצה לעסוק בדיונים פוליטיים או לנסות בכח להמנע בפני כולם, הדבר אינו חורם דבר, אלא רק מצביע על כך שעדיין לא עיכל את "הצרה" שנפלה עליו. אני הייתי רוצה, שבגלל הרצון לעשות משהו, לא נאבד לגמרי את המידות.

באלה הימים מתקיימת ועדת שרים לענייני

ערי פיתוח. וצדק מי שאמר - איך זה הממשלה הזו כותבת, אמילו ברמז, כי קיים בעיניה קו ירוק באיזו שהיא צורה. ואם אכן הוא לא קיים,

השר י. הורביץ

התכנון של ערי הפיתוח לא יהיה שונה מתכנון ערי הפיתוח בגליל או ברמת-הגולן, וזה אמור לגבי פיתוח מעלה-אדומים. אבל אני כרבע מציע לעזוב את כל עניין הפיתוח - מל מטפל במה - אולי הממשלה תצטרך לקבוע כאן שוב, אם תהיה איזו אי בחירות - מי עוסק מעבר לקו הירוק, האם בכלל יש דבר כזה? או שערי הפיתוח בגליל או בנגב, זה נושא אחר. אני בכוונה לא רוצה לעסוק בזה, כי לדעתי, לא כדאי שעכשיו נכנס לנושא זה. הייתי מציע לנו, אם כבר אנו רוצים לשבת על דברים אופרטיביים ולא על דברים מדיניים, להכין את הישיבה כך שתעסוק בדברים אופרטיביים.

ולכן, אם עדיין הדברים לא בשלים, ואין לנו מה לומר - אילו מפעלי תעשייה, או על מה אנחנו מדברים מבחינת שיכונים, או איזה סוג של כפר תעשייתי אנחנו רוצים לראות באלון-מורה, ומה אנחנו רואים בעיני רוחנו - עיירה, כפר תעשייתי, איזה ישוב קטן עם מאפיינים אל מסגריה קטנה - מה אנחנו רוצים לראות? ולא הייתי קובע זאת עתה כי זה עוד לא בשל לנו. אנחנו עוד לא יודעים בדיוק מה נעשה עוד חדשים, שלוש, או 5 ארבעה חדשים. איש מאיתנו איננו יודע בדיוק. ואם עוד 3-4 חדשים יהיה ברור, אולי משהו יקרה בסביבות אלון-מורה, אולי משהו בקרבת עופרה, אולי אנחנו קצת נצרפף או נעבה את הישובים, אולי לא, אולי במקומות אחרים. אולי זה צריך להיות מרכז אזורי, אולי זה צריך להיות ספק עיירה, ספק כפר. אני הייתי מציע שנטיל על הועדה שעליה הצביע השר שרון, הועדה שבראשה עומד מנחל התכנון, להביא לנו לישיבה הקרובה, עד כמה שאפשר, טיוטת רעיונות. אני לא אומר שזו תהיה הצעה אופרטיבית למחר אחה"צ, אבל נטיל על הועדה לתת לנו טירטא, איך הם רואים את הענין ב-3 הישובים הללו. כל זמן שלא יהיה משהו יותר רחב, נדבר על 3 הישובים הללו. אני פשוט רוצה שנהיה קצת יותר מעשיים. המפגש שלנו אצא עכשיו הוא לא מיותר, אבל בואו נחליט במה לא נעסוק

השר י. הורביץ

בישיבות האלה.

אני רק הייתי מציע אולי שיצורף איש
התעשיה לצוות הזה.

מר מ. מנדלבאום :

יש, בצוות הזה הוא קיים. אתה חבר
בו.

השר י. הורביץ :

עד עתה היה איש ממסרדך שייצג אותך
בנאמנות רבה.

השר א. שרון :

גם ברשות לתכנון יש כלים לתכנון תעשיה,
מכבר.

מר ר. וייץ :

השר א. שרון :

אני חושב שכולם התבטאו בנושא

הזה, ואני רוצה פשוט להגיד לכם

כיצד אני רואה את הדבר. ראשית כל, אני מקבל את הערתו של מנכ"ל
משרד הפנים. בהחלט צריך להזיז את הנושא הזה. דיברנו
על זה וזה מקובל עלי.

אין בכוונתי לגשת לעבודה בצורה

בלתי מתוכננת, ואותה ועדת מנכ"לים, בחוספת אנשים נוספים כמו
ראש הרשות לתכנון, חיים צבן, היא בהחלט תשב לגבי כל נושא התשתית
והדבר הזה מקובל לחלוטין.

אנו עומדים כאן בפני בעיה של

3 ישובים, שתלויים ועומדים, שצריך להכניס אותם לטיפול ואי אפשר
לדחות זאת יותר. לכן, מאחר ואי אפשר לטעות כאן הרבה - אני יכול
לומר לך בדיוק מה הן אפשרויות הפיתוח במעלה האדומים. נשמעו כאן
הערות. אינני נכנס כרגע לבעיה האם זו תהיה עיר תעשייתית או
עיר נופש ומגורים הצופה לים המלח. לא זו הבעיה כרגע, יש שם
מקום וצריך לטפל בו. אנחנו יודעים בדיוק את המגבלות של עופרה.
גם לגבי עופרה אין הרבה בעיות. היא מתקשרת לנושא של מעלה-אפריים
הדברים ברורים וידועים. אנחנו יודעים בדיוק את המגבלות בשטח.
זאת כמובן, עם המשך הנחייה שאיננו עוסקים היום בנישול אוכלוסיה
מקומית - זה אף פעם לא היה הקו של מדינת ישראל, ובוודאי לא של
הממשלה הזו. אנחנו לא עוסקים בהפקעות. אנחנו עוסקים בנתון
קיים. במה שקיים. וכדי שלא נמשוך זאת ללא סוף, אני מציע לקבל
את ההצעה שהצגתי כאן האומרת - מעלה - אדומים - משרד הבינוי
והשיכון.

היתה כאן הערה של שר התעשייה עם

הצעה שנושא מעלה האדומים יהיה בתחום הטאפול של ערי הפיתוח בארץ
בכלל. אין לי שום התנגדות שהאנשים שלך יהיו שותפים לנושא זה.

השר י. הורביץ :

אני לא טוען לשותפות בטיפול, אלא
אני אומר שזו עיר פיתוח לכל דבר,

כמו ימית וכרמיאל.

השר ג. פת :

אני חושב שכדאי כאן שנדון בינינו.

השר א. שרון :

אני בכל אופן מעלה את ההצעה שלי -
מעלה - אדומים - משרד הבינוי והשיכון.

עופרה ואלון - מורה - המחלקה להתיישבות, במגמה להופכם לכפרי
תעשיה. אלה הם דברים מהעבר שצריכים לתת להם אפשרות להתקיים,
לחיות ולהתפתח. אם כתוצאה מתכנון כולל, יחברו שיש כאן מעבר
מסטטוס אחד לסטטוס אחר, אז נעביר גם את הטיפול. אין בזה שום בעיה.
כרגע צריך לטפל, צריך שתהיה כתובה. אנחנו מוכרחים שתהיה כתובה.
ומרגע זה ואילך, לי נראה שצריך שיהיה ברור כי הכתובת לאילון - מורה
ועופרה זו המחלקה להתיישבות, ולמעלה האדומים - משרד השיכון.

השר י. הורביץ :

ברצוני להעיר הערה - כיוון שחלוקת
העבודה של ועדות השרים קשורה בהחלטות

הממשלה. ואם ערי הפיתוח שמעבר לקו הירוק לא נכללות בין כלל ערי
הפיתוח אלא הן של קנטון אחר, אז צריך להחליט על זה בדרג מדיני.
אני מציע להשאיר זאת לממשלה. כלומר, באיזה סטטוס מעלה האדומים,
האם בסטטוס של עיר פיתוח או עיר אחרת.

מר ר. וייץ :

אני מתנגד להצעה שהמחלקה להתיישבות
תטפל לאלתר בשני ישובים - עופרה
ואלון - מורה. אני מתנגד משני נימוקים, קודם כל, מנימוק מקצועי -
המחלקה להתיישבות מוגדרת בחוק האמנה וסמכותה מוגדרת. ובטרם
שאני כראש המחלקה ואיש מקצוע יודע שזה אמנם בתחום טיפלנו ואפשר

להקים שם כפרים - דבר שיו"ר הועדה החליט כבר, אבל אני זקוק לעבודה לתכנון בעניין זה, (אני נוטה יותר לקבל את דברי חשר זבולון המר)..

לא מהנימוקים שלו.

הערה :

זה לא שייך לעניין. אני מדבר עכשיו

מר ר. וייץ :

על ההחלטות ואני מנסה למחש

מתנגד להחלטת היו"ר. וראשית, מנימוקים מקצועיים שאינם תלויים בעניינים פוליטיים בכלל. ואילו היו הישובים האלה בכל מקום שעליו אין ויכוח, גם אז הייתי מתנגד. כי המחלקה להתיישבות לא יכולה לקבל מבלי לבדוק מה ואיך. היא לא עשתה מלאכה כזו מימיה. והיא בוודאי לא העשה כשאני משמש ראש המחלקה, וזאת מבחינה מקצועית - עניינית. זה דבר ראשון.

המחלקה תקבל על עצמה, לאחר

להסתדרות הציונית

שתבדוק. והיות ויש כלי משותף... ולממשלה לתכנון, אני לא רואה מדוע צריך להחליט עכשיו. אני הצעתי כי העניין יבדק. והיה, אם ימצא (גם לגבי עופרה שלגביה אני יודע קצת יותר) כי יו"ר הועדה צדק, אני אביא לישיבת הנהלת ההסתדרות הציונית את ההצעה של הטיפול. אני לא חולק לרבע אחד על כך שהממשלה היא הקובעת את המדיניות. אני לא צריך להגיד על זה מילה או חצי מילה - ומי שאחראי לעניין או מקבל או מסיק את מסקנותיו - וגם על זה אינני חולק רגע אחד. אני רק נגד עימות שלא בזמן וחפיזון שיוביל לטעויות.

על איזה עימות אתה מדבר.

חשר י. הורביץ :

אם הצד המקצועי יראה כי מטבע הדברים

מר ר. וייץ :

צריכה המסיבה להתיישבות לטפל בשני

הישובים, אני אביא זאת כמימים ימימה לדיון בהנחלת ההסתדרות
הציונית.

שמתכנסת מתי?

השר א. שרון :

מר ר. וייץ : כל שבוע. אין בכלל שאלה. יושבים

פה חברים ואני אדאג שזה יהיה מיד
כשהנתונים יהיו תחת ידי, אבל לא בלי נתונים, זאת עוד לא עשיתי
מימי. אני חושש, מבלי שבדקנו את העניין, מעימות שלא לעניין.
מעימות של ראיית דברים מוליטיים, שלדעתי, כאזרח ישראל, הם
לא בזמן הנכון ובצורה לא נכונה. ואני מבין שיש החלטה וצריך
לטפל בישובים ללו. אני לא נבד זה. יש החלטה. אני גם קיבלתי
אותה.

לכן, אני אינני בעד החלטה שמשמעותה
יותר ראווה מאשר תוכן. ואנחנו עוסקים בעניינים יסודיים של
בנין המדינה שלנו, ואני מציע לא ללכת בחפזון.

מתי הקונגרס מתכנס?

השר י. הורביץ :

מר ר. וייץ : הקונגרס יהיה במברואר, ובין אם
ישתנו הדברים ובין אם לא, זה לא
יעלה ולא יוריד את הרמה המקצועית של המוסד המיישב ושל מי שעוסק
בו. זה דבר שלא זקוק לשום אישור משום משטר. לכן, הצעתי לך,
היו"ר, לקבל את הצעתי הראשונה להטיל על הרשות לתכנון לבדוק את
הדברים כדת, בהקדם האפשרי. יושב פה חיים צבן מנהל הרשות, וחזקה
עליו שהוא עושה מלאכה טובה ומהירה. ולהביא חזרה לישיבה הזו את
הממצאים, ואז להחליט מי יטפל. ואז נדע את אשר לפנינו. אני אציע
לעשות את הדברים כדת וכדין מכל הבחינות.

השר א. שרון :

אני רוצה להביע מורת רוח חריפה
על ענין הראווה.

מר ר. וייץ :

אני לוקח חזרה את דברי.

השר א. שרון :

יחד עם זה, אני רוצה להביע מורת
רוח חריפה לנושא זה.

מר ר. וייץ :

סליחה, אני לקחתי חזרה את דברי,
בזה אתה צודק.

השר א. שרון :

אני רוצה לומר דבר נוסף שיחיה ברור -
הועדה הזו, כפי שהיא יושבת, לא

תוכל בשום פנים ואופן להפוך לסד על רגלי תכניות ההתיישבות בממשלה.
בשום פנים ואופן. אז תמצא דרך אחרת. אם הממשלה החליטה, היא
תבצע, ומי שלא רוצה יקום ויתפטר, אם משולחן הממשלה או משולחן
אחר, ולא יהיה דבר כזה. אנחנו לא נהפוך את המוסד הזה למקום
שבו ימשכו דברים ללא תכלית.

מר ר. וייץ :

אדוני היו"ר, גם בזה אני מסכים
לדבריך, במאת האחוזים.

האלוף א. טמיר :

יש החלטה על הישובים האלה. תכנון
מדויק ומפורט בגישה אזורית יקח
הרבה זמן. אנחנו גם לא בונים היום לטיפול אינטגרטיבי בתשתית
על כל המרכיבים שלה. זה היה מפוצל לפי סמכויות של ביצוע.
טיפול אינטגרטיבי מבוסס על כך שישוב יקום על כל המרכיבים, כשלכל
משרד יש שם מה לעשות, ומישהו צריך לרכז את העבודה וזה עוד
לא נכנס עדיין למתכונת. טיפול אינטגרטיבי מתבסס על תכנון אזורי,
תכנון אזורי זה ישובים, כבישים, מים, חשמל, הינוך וכו'. כלומר,
מה צריך להיות שינוי ערכים בכל הגישה של התצוין ובכל הגישה של

האלוף א. טמיר

העבודה בנושאים האלה, מפני שאני יכול להביא לאחד הישובות אין ספור דוגמאות מנקודת ראייה שלי כמתכנן, על מנת להראות שזה לא עובד כפי שצריכה לעבוד מדינה מחוקנת. ואני מדבר כעת - בלי שיקולים פוליטיים. ולבסוף אנו באמת מוצאים כי הדבר אינו מבוסס היכן שרצינו לבסס זאת. זה מקים את זה, האחר את זה, האחר מתכנן את זה וכו'.

בינתיים יש בעיה של 3 הישובים האלה,

ויש במדינת ישראל היום 3 גורמים שיכולים לבצע את הפעולה שתאפשר שהישובים האלה יעמדו על הרגליים. האחד - משרד הבינוי והשיכון. השני - הסוכנות. הקביעה מי אחראי לישובים האלה כדי שיטפלו בהם, עד שימשיכו לטפל בהם לפי תכנית מסודרת, חייבת להנתן כעת. כי הישובים האלה היום חיים משתדלנות - זה נותן להם את זה, והאחר דבר אחר, כשקמו גם גופים המתעסקים בשתדלנות הזו. לכן אי אפשר להתחמק מהקביעה מי יטפל בהם, ואין יותר משני גורמים שיכולים לטפל בהם. צריך להחליט כעת מי מטפל בהם. מי לוקח חסות על הישובים האלה. אני מציע שביושבים הנקראים-כפרי העשיה - תטפל החסידות^{הציונית}, ואילו במעלה האדומים, היכן שצריך להקים עיר, יטפל משרד הבינוי.

אם אני לוקח את דבריו של האלוף

מר מ. ריבלין :

טמיר, הוא למעשה אמר דבר כזה -

והיה אם מסוכם שזה כפר תעשייתי, תטפל בזה המחלקה להתיישבות. בזה אין חילוקי דעות. אומר רענן וייץ, תנו לי פסק זמן קצר, (מבלי לערער על ההחלטה שצריך להקים שם ישובים) על מנת לבדוק האם המקום מתאים לכפר תעשייתי או לא מתאים לכפר תעשייתי.

זה כבר כפר תעשייתי, כי יש שם כבר

האלוף א. שרון :

בחי מלאכה ויש שם מסגרות. זה כבר

כפר תעשייתי קיים.

מר מ. ריבלין :

יכול להיות שזה כבר כפר תעשייתי,

אינני יודע. מישהו כאן הציע

להגביל את הזמן. לבוא ולומר - רבותי, בעוד שבועיים
החברים יכולים לבוא ולהביא את ממצאיהם, על-מנת שלא נהפוך
ויכוח טכני לויכוח עקרוני. רענן מקבל את ההחלטות, אבל הוא
רוצה מסק זמן קצר לבדוק. הבח ניתן לו לבדוק ונקבל את הממצאים
ונראה. גם לגבי מעלה האדומים יש מי שמערער לגבי מי שצריך
לטפל בזה. העניין איננו מדיני. בין משרדים אלה יש מי שצריך
לטפל בזה. ההחלטה קיימת. נבדוק. והיה אם זה בתחום פעולתה
של החסיבה להתיישבות, חזקה על החסיבה להתיישבות שתבצע זאת.

מר א. דולצין :

אני רוצה להציע הצעה על-מנת להביא

זאת לפסים יותר מעשיים.

אם יש חילוקי דעות בין שר התעשייה לשר הבינוי, אז תביאו את
זה לממשלה.

השר א. שרון :

ישנה דרך פשוטה, הוך שבועיים
מהחלטה יכול שר לערער בממשלה.

מר א. דולצין :

היות ואנו רואים היום את מעלה האדומים
כישוב עירוני...

השר י. הורביץ :

השאלה היא לא מעלה האדומים, אלא
האם אנו רואים זאת במסגרת טיפולית

זו או אחרת.

מר א. דולצין :

אז תחליטו. אני מציע שנחליט

שנטיל זאת על משרד הבינוי ואם

הממשלה תחליט אחרת זה ענין שלה.

לגבי עופרה הודיע ראש מחלקת

ההתישבות כי הוא רואה זאת ככפר תעשייתי.

מר ר. וייץ :

אני צריך לבדוק את זה ולדבר עם

האנשים.

מר א. דולצין :

בסדר, אמרת זאת. נטיל את האחריות

הזו על החטיבה ההתישבותית. כעת,

הוא מבקש, ואין אפשרות להתנגד לכך מבחינה מעשית, לקבוע את האופי

של אלון-מורה. אז אני מציע, שבעוד שבועיים, יביא מי שצריך

להביא טיוטא ראשונה. והיא, וההחלטה תהיה שזה כפר תעשייתי, אני

טודיע לכם מראש כי ההנהלה הציונית תקבל שזה שייך לחטיבה של

ההתישבות. ולא צריך לחפור זאת לענין של אידאולוגיה. תבוא

הישועה בעוד שבועיים.

מר י. פינקלשטיין :

ברצוני להתייחס לסייפא של דברי

רענן וייץ. רענן אמר כי לאחר

שהוא יבדוק מה שיבדוק וימצא מה שימצא, הוא יביא זאת לדיון

בהנהלה הציונית. והיא תחליט מה שתחליט. ואם לא, אני רוצה כאן

להודיע, שכל אימת שאני בישיבת ההנהלה הציונית ערערתי על מה

שערעתי, נאמר לי - אנחנו מבצעים את החלטות הממשלה. כך אמרה

ההנהלה הציונית. על כן, תקבל זאת לתשומת לב, רענן וייץ.

מר קרונה :

כמובן שיש חבלי התישבות של ועדה.

גם ועדה צריכה חבלי התישבות עד

שהיא מתישבת על נוסח העבודה. הייתי חבר גם בוועדה הקודמת.

ואני הייתי מציע ליו"ר, מה שקוראים בז'רגון - "להכין יותר את הישיבות". אני לא עומד על זה שנדע את סדר היום קודם, אם כי זה מעניין ורצוי. תמיד היו ויכוחים בין משרד השיכון שהיה קודם לבין מחלקת ההתיישבות לבין משרדים אחרים - מה שייך למת. זה טעון איזה דיון מוקדם. אני הייתי מציע שהיו"ר או הצוות שעובד איתו יביאו את הדברים כבר יותר מוכנים, זה יקל מאוד על הישובים. אומרים למשל - מעלה האדומים היא עיר. השאלה האם זו עיר? או מרכז עירוני. אם נלך למשהו בומבסטי, זו תהיה ראויה אם נכריז על עיר בלי מחשבה יותר יסודית. בלי הכנון, בלי מתאר, בלי משאבים תקציביים, מבלי שנדע כיצד זה משתקף בתקציב. אז האם זה עיר? זה מרכז עירוני? זו שכונה עירונית? יש לזה הגדרות שונות. דבר זה טעון ברור מוקדם, הגם שתמיד קיים החיסון הזה שטר יכול לערער בישיבת ממשלה. בדרך כלל, זה היה בידי משרד הבינוי. לי נראה אישית כי ההחלטה צריכה להיות שזה יהיה בידי משרד הבינוי, בפרט שהשר אמר שלאחת הישיבות הקרובות הוא יביא איזו תכנית - עד היכן לפתח את זה. יש סכנה של ראויה אם נקרא לזה עיר בלי כיסוי, בלי בדיקת הדבר הזה. אני בעד זה שיוחלט היום כי מוטרים זאת לטיפול משרד הבינוי והשיכון.

אותו הדבר באשר לעופרה ואלון-מורה -

למעשה אנו עוד לא יודעים בדיוק מה זה כפר תעשייתי. אם תבדוק את העניין היטב, לגמרי לא ברור האם זה כפר תעשייתי. אבל מה שכן יכול להיות ברור, שמחלקת ההתיישבות צריכה למצוא איזה פתרון איך לטפל בזה. לכן, אם הוא מבקש פרק זמן מסויים, יכול להיות עד לישיבת הקרובה לבדוק זאת, יש לתת לו. ברור שהכתובת מובילה אליו, כי זו לא עיר ולא שכונה עירונית. זה משהו שבלב ההתיישבות עם נאמנות למח שהממשלה החליטה. לכן צריך לחכות שבועיים.

את המצב הקיים עכשיו של שחדלנות
 ושל ריצה ממשרד למשרד, כולנו יודעים, בפרט אלו שלא כל כך הסכימו
 עם הקו הזה בועדה הקודמת. לכן אפשר לחכות עוד כמה שבועות עד
 שדבר יתברר. אם אתם יכולים להחליט במשלה כבר עכשיו, על מעלה
 האדומים, כי זה בתחום משרד השיכון, אפשר לתת את היד לדבר הזה,
 כי זה היה מקובל.

אינני רוצה להתערב, אבל מטרת
 הועדה לענין עיירות פיתוח היתה לגמרי אחרת. בעבר, אולי עכשיו
 זה השתנה. הכוונה היתה יותר להכניס תעשיה, למשוך עולים, למשוך
 גרעינים, למשוך פרויקטים חדשים לערי הפיתוח הקיימות. כך זה
 היה עד עכשיו. הקמת עיר היתה בתחום משרד השיכון. אתם יכולים
 לשנות זאת. אם אתם רוצים, אפשר להחליט על זה בישיבה זו.

רבותי, אני מודה על כל ההערות

השר א. שרון :

שנשמעו. אני רוצה להסביר : המדובר

כאן ב-3 ישובים שהם כבר קיימים, שלא נעשה בהם טיפול נאות עד
 היום. אין כאן היום איזו כניסה לתכנון חדש. אם נבוא לתכנון
 חדש. אם יבוא תכנון חדש, הוצג כאן תכנית שלמה שהציג את הנושא.
 מדובר כאן בישובים קיימים שצריכים להתקיים ולהתפתח. לכן אי
 אפשר לגרום כאן לסחבת בלתי פוסקת ולדיונים בכל מיני פורומים,
 שאינם עוסקים בנושא הענייני, אלא עוסקים גם בצד הפוליטי של
 העניין. אני לא עוסק בצד הפוליטי של העניין. אנחנו עוסקים כאן
 במימוש החלטות הממשלה.

בכל זאת נשמעו כאן טענות שונות, לכן

אני רוצה לסכם זאת בצורה כזו : מעלה האדומים - משרד הבינוי -
 והזכות לערער בממשלה קיימת. כי גם עלי התפיסה של הועדה לענייני
 ערי פיתוח מקובלת עלי כפי שמר קרונה הציג אותה. היא נועדה
 לתת דחיפה לערים הקיימות. אתם נכנסים כאן לדעתי לאיזה מצב בלתי

ברור מבחינה בניה ועל מי מוטלת בנייה של ערים חדשות. אני לא קורא לזה עיר. אנחנו לא מבדירים אותה כעיר. יש לנו פה היום ישוב במעלה האדומים, שהטיפול בו מועבר למשרד הבינוי והשיכון, כאשר מידת ההתפתחות שלו, ההיקף שלו והסטטוס שלו, יהיו תוצאה של התכנון של הרשות לתכנון הקיימת, אז של הועדה שעובדת לידי, ולכשהדבר יקבע, יתברר האם זו תהיה שכונה, או עיר, או עיר וילות, או עיר תעשייה. זה לא חשוב כרגע, כרגע חייבת להיות כתובת לטיפול.

בנושא עופרה, לדעתי, אין הרבה בעיות.

זה גם כן לא ברור עד הסוף, אבל זה נראה לי הרבה יותר ברור, לכן עופרה תועבר לטיפול המחלקה להתיישבות.

בנושא אלון-מורה, אני מבקש ממחייס

צבן לכנס מייד, עוד השבוע, את הרשות לתכנון, או את הועדה שאנחנו הקמנו, כדי לקבוע את הסטטוס של הישוב ואת האפשרויות במקום. מסקנות הועדה יובאו לישיבה הבאה. בזה סיכמנו את הנושא הראשון.

לגבי עופרה - אני מקבל את הגישה

מר ר. וייץ :

לגבי עופרה, אבל אני שומר לי את

הזכות, לאחר שנבדוק את המקום ונדבר עם האנשים ונראה האם זה תואם, להביא זאת מחדש. רבותי, אנחנו קיבלנו על עצמנו עול גדול בעניין כפרי התעשייה. אנו מתחבטים קשות ורוצים להקים ישובים שהם ברי קיימא. לי חסרים כמה נתונים לעניין. לכן אני אבדוק את העניין ואביא זאת לישיבה הבאה, ואם לא אמצא מכשולים, אני ברצון אטפל בזה כמו כל ישוב אחר בארץ.

אילו מכשולים?

השר א. שרון :

מכשולים כמו רצון האנשים. רבותי,

מר ר. וייץ :

התיישבות זה לא בנינים, זה אנשים.

אני שומר לי את הזכות להביא מחדש, אם אני אמצע שזה לא תואם את הקריטריונים הדרושים להקמת כפר העשייתי, שזה יהיה ברור.

מ ח ל י ט י ם : בהמשך להחלטה מס הת/20 של הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית

העולמית, מיום י"א באב תשל"ז (26.7.77) :-

א. לקבוע את אחריות הטיפול בישובים מעלה-אדומים ועפרה כדלקמן :

(1) מעלה - אדומים - הטיפול בישוב מוטל על משרד הבינוי

והשיכון;

(2) עפרה - הטיפול בישוב מוטל על המחלקה להתיישבות;

ב. להטיל על המטה שהוקם בהתאם להחלטות הועדה להתיישבות מס. הת/18

ה' מיום י"ט בתמוז תשל"ז (5.7.77) ומס. הת/21 ב' מיום י"א באב

תשל"ז (26.7.77) - לקבוע את מעמדו של הישוב אלון-מורה ואת

האפשרויות במקום; מסקנות המטה יובאו בהקדם בפני הועדה להתיישבות.

* * *

את נושא עיר הורדים אנו נשאיר

חשר א. שרון :

לישיבה הבאה. למרות שלדעתי זה נושא

בוער. האם לכולם הוא מוכר? זוהי ההצהרה של סטף ורטהיימר להקמת

של עיר באמצעים כספיים של המשתכנים, פרט לנושא התשתית - השמל

כביש וכו', הם לוקחים על עצמם את ביצוע כל הדברים. יש לנו ענין

בדבר הזה, וכשמדברים על יהוד הגליל, לפי דעתי, מוכרחים להבין,

שאי אפשר יהיה להתגבר על בעית האוכלוסיה, או היחס בין האוכלוסיה

היהודית והערבית, רק על ידי הקמה של שורה של קיבוצים או מושבים.

אנחנו מוכרחים להביא להתיישבות עירונית או שכונתית בגליל, מוכרחים,

וכדי שאפשר יהיה לעשות זאת בהצלחה, הכרחי שהציבור שיבוא

לגור שם, יעשה זאת מרצונו החופשי ובהתלהבות. אנו לא נדון

בזה היום. אנחנו נעביר בנושא זה חומר רקע. זה יהיה נושא

לישיבה הבאה.

הת/24 ביצוע עבודות בשטח ללא תאום.

השר א. שרון : עוד נקודה אחת כהערה - רציתי

להעיר את תשומת לבכם לכך שבשטח

נעשות עבודות ללא תאום. לדוגמא : אתמול, תוך כדי סיור, התברר

לי כי דרך שנשללת היום לשורה של ישובים באזור מודיעין נעשית

שם ללא תאום. והיא במקרה מכש חוצה את התוואי של הציר המתוכנן

החדש שצריך להוביל היום לירושלים. עובדים שם בחורים מאוד נחמדים.

מעובדי הקרן הקיימת
פגשתי שם קבוצה של בחורים, בלתי רגילים, העושים כביש בצורה

יוצאת מגדר הרגיל לישובים שאתם מתכננים, אבל זה בהחלט חוצה

נתיב המתוכנן כנתיב תנועה מרכזי לירושלים. אף אחד לא ידע על

כך. ואני רוצה לפנות לכולם : מאחר ואני הקמתי לידי את הועדה

שמתכנסת, אני מבקש לא לעשות פעולות בשטח שאנחנו רק נצטער עליהן

אח"כ. אני רוצה להסב תשומת לב לכך שזה נעשה גם ללא תאום עם

משרד הבטחון. אני קצת הופתעתי שהמושלים לא כל כך ידעו והם

גם כן הופתעו כמוני מהנושא הזה.

מאחר ולנושאים האלה יש היום כתובת -

הועדה שהוקמה לידי, אני מבקש שכל הדברים האלה ירוכזו ולא תהיינה

כפילויות. אני מודה לכם.

בנוסף לחומר הרקע, אם אפשר היה

לערוך סיור במקום א זה חשוב מאוד.

מר י. קאראץ :

טוב מראה עיניים מכל דבר.

אנו נקיים סיור.

השר א. שרון :

עוד הערה אחת קצרה :

מר ר. וייץ :

אני חרד מאוד לתקציב של ההתיישבות

לדברים שאושרו כבר. ואני מעיר את תשומת-ליבו של היו"ר - יש

צורך לקיים את התאום של הועדה שנקבעה, של מנכ"ל משרד החקלאות,

משרד השיכון - הבניה הכפרית ושלנו, על-מנת לראות מהו התקציב

שקיים, מה יש ומה חסר, על-מנת שלא נחעכב באמצע ללא אפשרות של ביצוע. והזמן דוחק ביותר אדוני היו"ר, לכן אנא בקש מהועדה להתכנס בימים הללו, שנדע את התמונה. התמונה התקציבית מדאיגה אותי ביותר.

כוונתי לוועדה שנקבעה של מנכ"ל משרד

החקלאות, מנכ"ל המחלקה להתיישבות ושלמה אבני. אני מבקש שזה יעשה בימים הקרובים ביותר. העניין התקציבי מדאיג אותי ביותר.

זו לא ועדה, אלא צוות תאום שישב על נושא התקציב.

השר א. שרון :

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה

מזכירות הממשלה

סוגיית

מס' 2 זמ' 2

ש מ ר

פ ר ו ט ו ק ו ל

ישיבת הועדה לענייני התיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
י"א באב תשל"ז - 26.7.77

נכחו: חברי הועדה - השרים: א. שרון - יו"ר, מ. דיין, י. הורביץ,
ג. פת.

נציגי ההסתדרות הציונית: א.ל. דולצין, ר. וייץ, ח. פינקלשטיין,
י. קלארמן, מ. קרונה, א. שנקר,
מ. ריבלין.

נעדרו: חברי הועדה - השרים: ש. ארליך, ז. הנר, ע. ויצמן.

נציג ההסתדרות הציונית: ח. פינקלשטיין.

ש. אבני	-	משרד הבינוי והשיכון
א. ביידיץ'	-	מינהל מקרקעי ישראל
י. הראל	-	הסוכנות היהודית
ד. וינשל	-	מנהל כללי, משרד הבינוי והשיכון
אלוף א. טמיר	-	צבא-הגנה-לישראל
ח. צבן	-	משרד החקלאות
מ. ציפורי	-	סגן שר הבטחון
ב. קלטר	-	לשכת שר החקלאות
ש. רביד	-	המחלקה להתיישבות
ש. שטנר	-	משרד האוצר
ש.ש. שירן	-	משרד האוצר
מ. שמיר	-	הקרן הקימת לישראל

א. ליסנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום: הת/20 אלון-מורה, עפרה ומעלה-אדומים
הת/21 סמכויות הועדה לענייני התיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית ומועדי ישיבותיה -
תיקון החלטה מס. הת/18

/ אלון

בפרוטוקול זה 11 דפים

רמיה: לאר ה'ק

חח/20. אלון-מורה, עופרה ומעלה-האדומים.

השר א. שרון :

אני פותח בזה את הישיבה. הנושא שבוצעני
להעלות זה קיומם של 3 ישובים, שהירז,
אינם מוכרים כישובים לכל - אלון מורה, עופרה ומעלה האדומים.
לא יתכן שיהיו 3 ישובים שמקבלים סיוע חלקי כזה או אחר, ללא
תכנון מדויק ומלא, לכן אני רוצה להביא בפני הועדה הצעה האומרת
כי ועדת השרים לעניני התיישבות מכירה בישובים מעלה-האדומים, עופרה
ואלון-מורה כישובים לכל דבר ומטילה על המוסדות המיישבים לטפל בהם
כמקובל. אני מציע להתייחס לזה.

השר י. הורביץ :

אני משתתף בדיון, אני חומך בהצעה.

השר א. שרון :

אני מקווה שדבריו של שר התעשיה, המסחר
והתיירות נרשמו.

מר א. דולצין :

זו לא ועדה של שרים. זו ועדה משותפת של
הממשלה והסוכנות היהודית וההנהלה הציונית.

השר א. שרון :

אני מקבל זאת. אני מציע שאנו ראשית כל
ננסה זאת עכשיו, פעם אחת ולתמיד, שזה
יהיה מנוסח. אני מקבל על עצמי את הנושא הזה. פשוט בשל העדר
קשר מספיק בין מזכיר הועדה לביני הדבר לא תוקן. הדבר הזה יתוקן
עכשיו ואני מבקש שלחבא זה יופיע כמקובל וכפי שסוכם בישיבה הראשונה.
אני מקבל את הערתך מר דולצין.

מר ר. וייץ :

אני מבין ש-3 הישובים הללו אלו ישובים
שבאופיים הם עירוניים, אלו ישובים פתוחים

שאינם מוגדרים בצורה קואופרטיבית כקיבוץ או כמושב.

השר י. הורביץ :

אלון-מורה זו עיר?

מר ר. וייץ :

זה גרעין לעיר. כך אני מבין. הייתי רוצה
שזה ירשם.

השר א. שרון :

לא, אני חושב שיש כאן איזו טעות. בעופרה
אינני רואה היום בשום אופן ישוב עירוני.

אינני יודע האם אלון-מורה הוא בתכנון ישוב עירוני. אני יכול לומר
בוודאות לבבי מעלה אדומים שהיא ישוב עירוני. אני רוצה פה לומר
שאנו הקמנו ועדה מצומצמת המורכבת ממנכ"לים של משרד הפנים, משרד התעשי
המסחר והתיירות, ראש אגף הבניה הכפרית של משרד השיכון, ממנכ"ל
מחלקת ההתיישבות של הסוכנות היהודית, מנציג מערכת הבטחון, ממנהל
הרשות לתכנון המשותפת.. ומנציג מנהל מקרקעי ישראל. הייתי מבדיר את
הועדה הזו כועדת תשתית. זו בעצם הועדה שתעשה את עבודת התכנון
ותחליט האם ישוב מסויים הוא יהיה ישוב כפרי או עירוני. ממבט
הראשון, נראה לי כי מתוך 3 הישובים האלה, רק מעלה-האדומים הוא ישוב
עירוני, בעוד שעופרה ואלון-מורה הם בתחום הישוב הכפרי המובהק.
אבל על זה, כמובן, תהיה החלטה יותר מאוחרת.

מר ר. וייץ :

אני מבין, אם כך, שזה יהיה נדון במטה
הזה ויובא אח"כ להכרעה. כי זה תלוי גם
באופי התכנון, אלו לא דברים בעלמא. תודה רבה, אני מקבל זאת.

מר א. דולצין :

אני באופן עקרוני תומך אאאאאאאא בהצעה.

מר מ. קרונה :

מה היה הסטטוס של עופרה עד עכשיו ?

השר א. שרון :

רבותי, יש לנו 3 ישובים - אלון-מורה, עופרה
ומעלה-האדומים, שהם קיימים בשטח ומקבלים

השר א. שרון

סיוע כזה או אחר. מה שאני מציע כאן זה לתת להם מעמד של ישוב לכל דבר. שכל המוסדות יטפלו בהם כפי שצריך לטפל. עד היום כל אחד היה תלוי בהחלטות אישיות. למשל, שר החינוך בממשלה הקודמת החליט לתת לאלון-מורה בית-ספר, אבל הוא לא קיבל סיוע בתחומים אחרים. לא יתכן להחזיק 3 ישובים קיימים, כשאין להם סטטוס ברור, לכן צריך לראות בהם ישובים לכל דבר.

מר מ. ציפורי : אני תומך בזה שצריך לתת להם סטטוס וצריך

בהקדם גם לבמור את ההגדרות. הלא אנו

יודעים כי בנין מעלה האדומים עוקב בשל חרגילים במשך שנים. אז מרגע של קבלת הסטטוס, צריכה לשבת איזו ועדה ולהחליט מה הם מימדי הפיתוח של מעלה-האדומים ובהתאם לזה להוציא הנחיות שהעסק יתחיל לזוז. כנ"ל בקשר לעופרה וכנ"ל בקשר לאלון-מורה. הלא לגבי אלון-מורה קיים ויכוח האם הנקודה הזו היא מספיקה והאם בכלל הם יכולים להתמתח שם על השפיץ של הגבעה. יכול להיות שהם צריכים לזוז כמה קילומטרים, ויכול להיות שאפשר להרחיב שם את השטח. אבל מרושו, עקרונית, להכריז עליהם כישובים ובמקביל להקים צוותים שיבדקו כל ישוב, אפשרויות התפתחותו והצעדים שיש לנקוט לגביו.

מר ח. צבן : ברגע שהחלטת היום תימול, אנחנו נבש לתכנון

אזורי של המקום ונבדוק האם המקום הזה

הוא מתאים, או אולי יש צורך לזוז ולקשור אותם עם עוד ישוב אחד או שניים, על-מנת שיהיה מבנה אזורי לאזור, על-מנת שיוכלו להקים בית-ספר אזורי וכל מה שקשור בו. העבודה תתחיל ליידי ברגע שהוא יהיה בקריטריון של ישוב לכל דבר.

השר מ. דיין :

אני מניח שכל החלטת על הזזת הישוב או על

הגדלת שטחיו, אין פרושה, אוטומטית, שמוחלט

השר מ. דיין

או מוצהר מה על הפקעת קרקעות או הזזת ישובים. על תכנון - בבקשה.
 אם בסופו של דבר, מתי שהוא, צריך יהיה להקים את הישוב במקום
 אחר, אז נצטרך למצוא את הזמן המתאים להקים אותו במקום אחר.
 אני בכל ליבי בעד הקמתם כישובי קבע ונתינת כל האמצעים לכך,
 אבל בהחלט אני רוצה שיהיה דיון מיוחד אם יצטרכו להפקיע קרקעות,
 או אם יצטרכו את הישוב עצמו להקים על גבעה אחרת או במקום אחר.
 אז צריך להחליט מתי וכו'. מה, מבחינתי, אני בעד לאשר את
 הפיכתם לישובי קבע ולעשות את כל התכנונים הדרושים לדבר, אבל
 עם שתי ההדגשות - שאין פרוש הדבר, אוטומטית, אישור להפקעת קרקעות,
 ואין פרוש הדבר, אוטומטית, אישור להקמת הישוב במקום אחר.

השר א. שרון :

המדובר הוא בהקמתם כישובי קבע במקומם.

לגבי נושא הפקעת קרקעות יש נוחל ונדמה לי

שאי אפשר להפקיע מבלי שתדבר מובא לוועדת הפקעות. אין קרקע כל
 כוונת להפקיע קרקע. הכוונת שלי להכיר בהם כישובים במקום
 בו הם נמצאים.

השר מ. דיין :

אין לי שום דבר נגד הפקעת קרקעות מישובים

יהודיים. אם רוצים מנחלל להפקיע, בבקשה.

השר א. שרון :

לא הצלחנו עד היום.

השר מ. דיין :

אז קודם כל, בית שפרים קמה על אדמות נחלל,

אבל זה היה בהתנדבות. נחלל נידבה 120

דונם. אבל את שדה התעופה ברמת-דוד הקימו על אדמות שהפקיעו מכל
 הישובים מסביב. והם נורא צעקו אבל הפקיעו את הקרקעות.

השר א. שרון :

אבל הבריטים עשו זאת.

מר א. דולצין :

אני הייתי רוצה להציע שהחלטה שלנו תהיה
 החלטה יותר מעשית מתחלטה פוליטית, ואני
 רוצה להסביר למה אני מתכוון - קיימים 3 ישובים. הם קיימים, אבל
 הם לא מקבלים שרותים כפי שנחוצ. אנו מחליטים לתת להם את השרותים
 שמגיע להם. לא הייתי מציע, בשלב זה, לקבוע האם זה ישוב קבע
 או לא ישוב קבע - אין צורך בעניין הזה. מי שיבין, יבין. אני
 לא הייתי א רוצה להפוך את הנושא הזה של הכרה בהם על-מנת לתת
 להם את האפשרות להתקיים בדרך שכל ישוב מקבל במדינה ולא כמקומות
 שיש מפלייה נגדם. אבל לא הייתי מציע שאנו כאן נקבע הלכה פוליטית
 בנושא הזה. הכוונה היא לתת להם את השרותים כפי שאנו חושבים
 לתת להם.

חשר א. שרון :

אני אולי אחזור, מר דולצין, על ההגדרה
 שאני אמרתי. אמרתי כי הועדה מכירה בישובים
 מעלה - האדומים, עופרה ואלון-מורה, כישובים לכל דבר ומטילה על
 המוסדות המיישבים לטפל בהם כמקובל. זה הנוסח שניסחתי.

מר א. דולצין :

זאת אני מקבל, יפה, שלא יהיו פרושים לעניין
 הזה.

מר ר. וייץ :

כיוון שמדקדקים פה, אני הייתי רוצה להוסיף -
 ואני הולך בעקבות משה - מזה עוד לא משתמע
 דבר, ואני מקווה שנגיע לעניין קדימויות בתכנון ההתיישבות. יבוא
 יום שנצטרך לדבר על זה, לא נוכל להשתמט.

שנית - גם לא לגבי האופי. אני מקבל את

הצעת היו"ר, שהמטה שעל-ידו יבחן את העניין ולפי זה יקבעו שיטות
 הטיפול. זה תואם את החלטה המוצעת כאן, ולאור הדיונים שיעשו
 במטה, נצטרך לקבוע את הדריס המדויקות - כיצד הדברים יעשו.

השר א. שרון :

מזה אני מבין, רענן, כי בעצם אתה חושש
שמא הישובים האלה לא יהיו בטיפולך?

מר ר. וייץ :

להפך.

השר א. שרון :

משוט לא הבנתי.

מר ר. וייץ :

אז העמדתי אותך על דיוקם של דברים.

מר מ. ציפורי :

מהבחירות שמתחילים להבחיר כאן אני מתחיל
להבין שאנו לא נותנים סטטוס חוקי מוכר

לישובים האלה.

השר א. שרון :

בהחלט נותנים.

השר מ. דיין :

כמו לכל הישובים האחרים. לא מתחילים
כעת תורה חדשה.

השר א. שרון :

ההגדרה אומרת את הדברים האלה בדיוק.
האם מישחו רוצה לחוסיף עוד איזו שהיא

נקודה?

הייתי רוצה לציין, במיוחד לגבי עופרה
ואילון-מורה כי לאחרונה הישובים האלה סבלו. הם יצאו למצב
שכל מיני גופים עוזרים להם באופן בלתי-פורמאלי. הם לא נכנסו
לסטטוס של ישובים המקבלים טיפול ממשלתי. לכן מה שאני מבקש,
במהירות, שכל המוסדות יכנסו ויטפלו בישובים. יש בעיות של פתיחת
בתי ספר וגני ילדים. יש מבנים. פשוט במהירות יש להכנס ולטפל
בהם. יש עוד מישחו שרוצה להתייחס לנקודה הזו.

מ ח ל י ט י ם : הועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה

ולתסדרות הציונית העולמית מכירה בישובים אלו-מורה,
עפרה ומעלה-האדומים כישובים לכל דברן ומטילה על
המוסדות המיישבים לטפל בהם כמקובל.

הח/21. סמכויות הועדה לעניני התיישבות המשותפת לממשלה
ולתסדרות הציונית ומועזי ישובותיה - תיקון החלטה
מס. הח/18.

מר ר. וייץ : ברשותך, אני קיבלתי את הפרוטוקול של
הישיבה הקודמת, והיות והפרוטוקול קובע,
הייתי רוצה שיעשו שני תיקונים. בסעיף ב/2 כתוב : "בסמכות
הועדה קביעת התקציבים להתיישבות". ליתר דיוק צריך לומר - "תאום
התקציבים להתיישבות". כי באשר לתקציבים להתיישבות, במובן
שאנחנו עוסקים בו, בהתיישבות כפרית ועירונית, הדבר כרוך בתקציבים
של הרבה מוסדות : משרד השיכון, משרד הבטחון, המחלקה להתיישבות,
משרד העבודה וכו', חשמל וכו'. ומשרד המניס. קביעת המשרדים
היא בידי כל משרד. הועדה הזו מתאמת את התקציבים. לא הייתי
רוצה כי בענין זה יהיו אי הבנות.

מר א. שרון : חשובתי היא פשוטה - לאחר שמתאמים, קובעים.
זה פשוט ביותר. צריך להוסיף כאן -
"תאום וקביעת תקציבים להתיישבות".

מר ר. וייץ : בסעיף ה' כתוב : יו"ר הועדה להתיישבות
יפעיל לידו מטה המורכב מגורמי ההתיישבות,
שיעזור לו בהכנת תכניות ההתיישבות אשר יובאו לוועדה. על עצם
הקמת המטה אני מבורך, אני חושב שזה דבר חשוב. אבל הניסוח :
"בהכנת תכניות ההתיישבות". ההכנת התכנית של התכניות נעשית
לפי אופי הישובים, או ע"י המחלקה להתיישבות, או אם זה ישוב לא

מר ר. וייץ

כפרי, על-ידי גופים אחרים. על כן, אני חושב שיהיה יותר מדויק לכתוב "שיעזרו לו בייעוץ, האום וקביעת מדיניות להכנת התכניות". אני מפריד בין הצד האינטרסטי והמדיני לבין העבודה הטכנית של ההכנה. לא הייתי רוצה שמה תהיינה אי הבנות. זה אח"כ עלול להביא לצירת כפילויות.

השר מ. דיין : יש לי הצעה - שיהיה כתוב : מטה לתכנון

להקמת ישובים. לא תכנון המשק, אלא

תכנון הקמת הישובים.

מר ר. וייץ : הניסוח הזה בסדר.

מ ח ל י ס י ם : לתקן החלטה מס. הת/18 של הועדה להתיישבות מיום י"ט בתמוז תשל"ז - 5.7.77

בדבר סמכויות הועדה ומועדי ישיבותיה כדלקמן :

א. בסעיף ב (2) יבוא : "תאום וקביעת תקציבים להתיישבות".

ב. בסעיף ה' של ההחלטה הנ"ל יבוא : "יו"ר הועדה להתיישבות יפעיל לידו מטה המורכב מגורמי ההתיישבות - שיעזור לו בתכנון להקמת ישובים".

ג. בסעיף ו' של החלטה מס. הת/18 יבוא : "הועדה להתיישבות תקיים את ישיבותיה בימי ד' - אחת לשבועיים, בשעה 90.00 למשך עד שתיים כל ישיבה".

מר ר. וייץ : אם אפשר להודיע עוד הודעה לוועדה, אני אודה לך. מחיר תונה אבן-פינה לישוב חדש בפיתחת-

רמיה בשם תלמי-יוסף. זה ישוב אשר נקרא על-שם אבי עליו השלום,

יוסף וייץ, בשכנות לישוב שיוקם בקרוב בשם ניר-אברהם - על-שם

אברהם הרצפלד.

ניר-אברהם כבר הושלם.

מר י. קלוסנר :

אפשר לראות על מפה איפה זה.

השר מ. דייץ :

זה מזרחית - דרומית לשדות. בגוש של
מתחת-רפיח, בין שדות לבין ש/ת הצבאי.

מר ר. וייץ :

אתה מתמצא שם?

אני מתמצא מאוד שם.

השר מ. דייץ :

אני רציתי להזמין את חברי הועדה, אמנם זה

מר ר. וייץ :

קצת באיחור, להשתתף בטכס, בהתחשב בשתי
עובדות שלדעתי הן חשובות : זה ישוב של עולים מדרום-אפריקה,
סקבוצת החלוצ של העולים כבר נמצאת בארץ והיא שהשתתפה בתכנון
הישוב ועכשיו משתתפת בהקמתו.

שנית, זה ישוב שכולו מושחת על יצוא. כל
תכניתו, הן בגידולי שדה והן במטעים, כולה במטרה להגברת היצוא,
יצוא חורף לאירופה.

עם זכויות או בלי?

השר י. הורביץ :

עם קומבינציה. גם עם זכויות וגם בלי
זכויות.

מר ר. וייץ :

באיזו שעה זה?

השר א. שרון :

זה מחר בשעה 1600, ואם שר החקלאות ויו"ר
הועדה יבוא, אני אשמה ביותר. אני מזמין

מר ר. וייץ :

את כל חברי הועדה. אין איפה ואיפה, כל מי שיבוא מחברי הועדה

מר ר. וייץ

אני אשמח ביותר. אני מצטער שהידיעה באה במאוחר.

מר י. קלרמן : רענן, זה נודע לך רק היום?

מר ר. וייץ : כמעט.

השר מ. וייץ : יש לי שאלה ומסיבה פוליטית - ההכנות הטכניות

נעשו מזמן, עכשיו מניחים את אבן הפינה.

הכשרת הקרקע כבר נעשתה.

מר ר. וייץ : ההכנון התחיל כבר לפני שנה כחלק מתכנון

אזורי כולל, שאני מקווה שלוועדת תהיה הזדמנות

לדון בו.

בזה גמרנו היום, הישיבה נעולה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה

מזכירות הממשלה

סגנון 45

2/3

ש מ ר

פרוטוקול
ישיבת הוועדה לענייני התיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
י"ט בתמוז תשל"ז - 5.7.77

נכחו: חברי הוועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, מ. דיין, י. הורביץ,
ז. המר, ע. ויצמן, ג. פת.

נציגי ההסתדרות הציונית: ר. וייץ, ח. פינקלשטיין, י. קלארמן,
מ. קרונה, מ. ריבלין, א. שנקר.

נעדר: חבר הוועדה - השר : ש. ארליך.

נציג ההסתדרות הציונית: א.ל. דולצין.

ש. אבני	- משרד הבינוי והשיכון
אלוף א. אורלי	- מתאם הפעולות בשטחים
א. ביידיץ'	- מינהל מקרקעי ישראל
א. בן-מאיר	- מנהל כללי, משרד החקלאות
א. גדור	- צבא-הגנה-לישראל
י. הראל	- הסוכנות היהודית
ד. וינשל	- מנהל כללי, משרד הבינוי והשיכון
ג. ויחקון	- הסוכנות היהודית
אלוף א. טמיר	- צבא-הגנה לישראל
מ. נצר	- משרד הבטחון
ח. צבן	- משרד החקלאות
ב. קלטר	- לשכת שר החקלאות
אלי"מ א. שגב	- צבא-הגנה לישראל
ש. שטנר	- משרד האוצר
ש. שירן	- משרד האוצר
מ. שמיר	- הקרן הקימת לישראל
סא"ל א. תהלה	- לשכת שר הבטחון

א. לישנסקי - מזכיר הוועדה

סדר היום : 18/הת סמכויות הוועדה לענייני התיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית ומועדי ישיבותיה

19/הת תכניות התיישבות שבוצעו בשנים 1967 - 1977
ותכניות התיישבות שאושרו על-ידי הוועדה
להתיישבות היוצאת

סמכויות /

בפרוטוקול זה 32 דפים

בצבא: אלו יוקר.

הח/18. סמכויות הוועדה לענייני התיישבות המשותפת לממשלה
ולחסדרות הציונית ומועדי ישיבותיה.

אני מתכבד לפתוח את ישיבת ועדת
 השרים לענייני התיישבות.

משרא. שרון :

מר ר. וייץ : מדוני היו"ר, אם לא איכפת לך,
 שמה הרשמי של הועדה הוא : "הועדה
 הבין מוסדית לענייני התיישבות". הועדה מייצגת את הממשלה,
 החסדרות הציונית והסוכנות היהודית.

השר א. שרון : אם כן, אנו פותחים את הישיבה.
 היתה החלטה על שינוי הועדה בזמנו,
 ושמה יהיה מעתה : "הועדה לענייני התיישבות המשותפת לממשלה
 ולחסדרות הציונית".

לבבי סדר היום:

1. הצגת נוהל עבודת ועדת השרים להתיישבות.
2. הצגת תכניות שבוצעו בשנים 1977 - 1967.
3. הצגת התשתית הבטחונית.
4. הצגת התכניות שאושרו או הומלצו על-ידי ועדת השרים היוצאת.

באשר להצגת נוהל עבודת ועדת השרים
 לענייני התיישבות, החומר הזה מונח לפניכם על השולחן ותוכלו לעיין
 בו. הוא מתבסס על החלטות הממשלה ועל הנוהג שהיה קיים בוועדת
 השרים בראשותו של השר גלילי.

אני רציתי להדגיש כי הדיונים של
 הועדה הם דיונים חסויים. הצלחת המשימה שלפנינו תלוייה במידה
 בה הדברים ישמרו במסגרת הפורום הזה ולא יפורסמו בטרם זמן. אני
 רוצה להדגיש שהחומר שאתם מקבלים הוא חומר שנשאר כאן על השולחן.
 אפשר יהיה תמיד לעיין בו במזכירות, במידה ומישהו ירצה, אבל
 החומר לא ילקח. אני מבקש שלא יהיו שום דיווחים מישיבות הועדה.

השר א. שרון

הדיווחים היחידים ינתנו רק על-ידי באמצעות מזכיר הועדה.
אנו ניגש עכשיו לנושא הראשון.

מר ר. וייץ : יש לי בקשה, אדוני היו"ר - היות

ובהודעות האלה יהיו כמה דברים
בהם צריך להביא בחשבון גם את החלק של הסוכנות וההסתדרות הציונית,
הייתי מבקש שההודעות יתואמו, לפני שהן יפורטמו על-ידי הדוברים,
כך שנמנע מצרות ללא כל צורך, תודה רבה.

מר א. שרון : אני מציע כי בנושא הזה אנו ננהג

כפי שהיה נהוג בזמנו של יו"ר הועדה
הקודמת, שהיה אמון על נושא מניעת הדלפות וסודיות.

מר ר. וייץ : בדיוק כך היה נהוג. זה מה שהיה

נהוג, אבל אין כוונתי להדלפות
וסודיות, לזה אתה אמון אולי יותר מהקודם. אלא יש אספקטים שהוא
הכיר ואתה לא מכיר וכדאי שתדע עליהם יותר. לכן אני מציע שהנוהג
שהיה נהוג כל הזמן, שההודעות היו מתואמות, ימשך כך. אני אודה
לך אם תמשיך בנוהג הזה לטובת העניין, אני לא מעמיד פה שום מעצורים.

מ ח ל י ט י ס :

לאשר אתהטמכויות של הועדה לענייני התיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית (להלן - הוועדה להתיישבות), לפי העיקרים שלהלן:

א. הוועדה להתיישבות פועלת בהתאם למדיניות הממשלה בענייני התיישבות
ועל פי הנחיותיה;

ב. הוועדה להתיישבות תחליט על הקמת ישובים חדשים - כפריים
ועירוניים, כולל האחזיות נח"ל - באוץ - ישראל (משני עברי
הקו הירוק);

ג. הוועדה להתיישבות תשמש מוסד מכריע בנושאים התיישבותיים ספציפיים בין הגורמים השונים הנוגעים בדבר;

ד. דיון ואישור תקציבים להתיישבות;

ה. דיון והכרעה בנושאים התיישבותיים מרכזיים שהזמן גרסם;

ו. אישור תכניות התיישבות אזוריות;

ז. הכוונת הגורמים הפועלים בזירת ההתיישבות בהתאם למדיניות הממשלה;

ח. הוועדה להתיישבות תפעל בהתאם לתקנון לעבודת הממשלה;

ט. דיוני הוועדה להתיישבות וההלטותיה הינם סודיים ואינם ניתנים לפרסום, אלא על פי הכללים המעובנים בתקנון לעבודת הממשלה;

י. יו"ר הוועדה להתיישבות יפעיל לידו מטה המורכב מגורמי ההתיישבות - שיעזור לו בהכנת תכניות התיישבות, אשר יובאו לוועדה;

יא. הוועדה להתיישבות תקיים את ישיבותיה בימי ג' - אחת לשבועיים, בשעה 0830 למשך עד שעתיים כל ישיבה.

הח/19. תכניות התיישבות שבוצעו בשנים 1977 - 1967 ותכניות התיישבות שאושרו על-ידי הוועדה להתיישבות היוצאת.

מר א. שרון : אנו מתחילים בהצגת התכניות שבוצעו.

הייתי מבקש כי מאחר וחלק מהפורום

חדש, שהדוברים יציגו את עצמם.

מר ש. רביד : שמי שמעון רביד ואני עכשיו ממלא

מקומו של יחיאל אדמוני.

לפניכם פרוסה מפת הישובים שבוצעו מ-1967, וגם ישובים שהוצעו והובאו

לידיעת ועדת השרים הקודמת לתכנית שבין 1977 - 1981 שנדבר עליה

בהמשך. הנקודות הכחולות הם הישובים שבוצעו ואילו הנקודות

האדומות מסמנות את הישובים שמוצעים לביצוע.

סה"כ, מאז 1967 הוקמו 110 ישובים,

מר ש. רביד

מהם 76 מעבר לקו הירוק ו-34 בתחומי הקו הירוק, כשהם מתחלקים לקבוצות גדולות: 25 ישובים הוקמו באזור רמת-הגולן, 20 ישובים בבקעת הירדן ו-18 ישובים באזור פתחת-רפיה והרצועה. 11 ישובים בגליל. והוקמו ובתהליך הקמה - 6 ישובים באזור כוכב השחר, ועוד כ-13 ישובים באזורים שונים של הארץ, חלקם באזור לטרון-מודיעין, חלקם על הגלבוע ובתענ"ך, מי-עמי וכו'.

במרוצת התקופה הזו הוכשרו כ-200 אלף

דונם. רוב הישובים הללו הם חקלאיים, לא כולם, והם קיבלו לרשותם תוספת מים של 75 מליון קוב, ורושתו כ-76 אלף דונם קרקע עבור הישובים האלה. האוכלוסיה היום, מעבר לישובים הללו, מונה כ-9,000 ומשהו נפש. בין 9,000 ל-10,000 נפש בכל הישובים הללו. אני רוצה לציין כי בתוך ה-110 ישובים יש מספר ישובים שהם עדיין בתהליך הקמה, לא מאוכלסים חלקם בגליל וחלקם גם ברצועת - עזה ופתחת רפיה.

מבחינת ההתפרסות, כפי שאתם רואים,

ניתן בזמנו דגש על רמת-הגולן, ביקעת-הירדן, אזור פתחת-רפיה והרצועה, ובמידה מסוימת - גוש עציון. בשנים האחרונות נעשתה פעולה יותר חזקה בגליל, כאשר רוב הישובים שהזכרתי בגליל - 11 הישובים, רובם נמצאים היום בתהלים הקמה, או שהוקמו בשנה שעברה. בעוד שברמה, בבקעה, ישנם ישובים שהם מסוף שנות ה-60 ותחילת שנות ה-70.

למעשה התכנית של 55 הישובים, שהובאה

לידיעת ועדת השרים ואשר מתוכה אושרו להקמה בשנה הקרובה 27 ישובים, באה לחזק את אזור בקעת-הירדן, אזור המורדות, את גוש עציון, יש תוספת רצינית לאזור פתחת-רפיה ודגש חזק על הגליל. וכן יש כמה נקודות לאורך מערב השומרון - תשמעו על זה אח"כ ביהר מרוס.

מבחינה תקציבית, הושקעו ב-3 השנים

האחרונות, ע"י המחלקה להתיישבות בלבד, קרוב ל-600 מליון לירות. זאת

מר ש. רביד

בישובים החדשים שהוקמו ב-3 השנים האחרונות. בישובים הללו קיימות היום 3,500 יחידות משקיות ו-4,000 ומטהו יחידות מגורים.

זה על רגל אחת, טלגרפית, אם יש

שאלות, בבקשה.

כמה הושקעו ב-8,000 המשקים.

מר ש. שירן :

מר ש. רביד :

על זה אין לי כרגע מספר מדויק, אבל ניתן לקחת בחשבון, שלהקים יחידה עד במר הסימול בה, כולל תשתית, שיכון, אמצעי ייצור וכו', זה מתקרב במחירי היום למשהו בסביבות 900 אלף לירות.

לא הזכרת את הערבה?

מר ח. פינקלשטיין :

נכון, הוקמו 9 ישובים בערבה ו-3 במפרץ אילת.

מר ש. רביד :

אם אין שאלות, אני אבקש ממערכת הבטחון להציב את התמיסה הכללית

מר א. שרון :

של התשתית הבטחונית כדי לראות כיצד הדבר הזה משתלב בתכניות ההתיישבות.

יציג את זה אלוף טמיר.

השר ע. ויצמן :

השיקולים שקשורים א בתשתית הבטחונית. (נושא האחזיות יוצג ע"י נצר -

האלוף א. טמיר :

זה משתלב בכל הכנית ההתיישבות, לפי המדיניות של הממשלה הקודמת). אני אציג כמה עקרונות שקשורים בתשתית הבטחונית מהבחינה הצבאית.

האלוף א. טמיר

לבבי יהודה ושומרון, התפיסה היא של

קו הגנה לאורך הירדן, אשר בו משתלב מערך ההגמ"ר. אנו חתרנו ועוד חותרים, שיהיה לזה עומק שמשתרע גם על השיפולים של הרי יהודה והשומרון. כלומר שיכלול בתוכו את ציר הרוחב המשתרע במקביל לציר של גב ההר, מהצפון לדרום ושיהיה קו הגנה שני לקו של בקעת הירדן. נושא מיוחד לתחום הזה זה פתחת החלק הדרומי. כלומר, גם באזור של ים-המלח לפתוח מערכת דרכים, כדי שגם כאן תהיה אפשרות פעילות צבאית..

הנושא השני הוא התשתית לפריסה

מהירה של כוחות בקווי ההגנה. יש חשיבות לכך שאותם הכוחות שמיועדים לבלימה, להגנה, יגיעו מהר, ולצורך זה, פחות או יותר, על קו גב-ההר, אנחנו מיקמנו ומתכוונים למקם בעתיד את תשתית הפריסה הזו, אשר מתבססת על מחסני חרום ומרכזי תחזוקה.

הנושא השלישי בתחום יהודה ושומרון,

זה צירי רוחב מהשמלה לבקעת, על-מנת שאפשר יהיה להניע במהירות כוחות בזמן מלחמה. מה שאושר כבר זה הציר החוצה את השומרון מכפר-קאסם - פצאל, בדרום. יש בתכנית ציר נוסף בין שכם לב'נין, שחוצה את השומרון בצפון. ואנחנו גם חושבים, אך כל העניין הזה עוד לא אושר, להעביר מתקנים צבאיים מהמרכז, לאזורי שני הצירים האלה, על-מנת לענות גם על בעיות בטחון שוטף שקשורות בצירים.

אתה מוכן לחזור שוב על הצירים?

מר א. שרון :

האלוף א. טמיר :

ציר אחד זהו ציר ההולך מאזור כפר-

קאסם לכיוון בקעת - הירדן. בחלקו

הוא מתבסס על דרך שהיתה קיימת. תכנון וביצוע אושרו כבר.

האלוף א. טמיר

ציר שני, יותר צפוני, באזור

בוטמיה, עמק דותן שחולך לכיוון הירדן. הוא נמצא עדיין בתכנון.

כדי להבין, לגבי הדרומי יש החלטה
לבצע?

מר א. שרון :

הוא בביצוע.

האלוף א. טמיר :

למעשה התוואי קיים.

מר ע. ויצמן :

אם לסכם את הנקודות העיקריות :

האלוף א. טמיר :

הרחבת רצועת ההגנה לאורך הירדן,

בהתבסס על עומק אופרטיבי. קונספציית הפריסה של הירידה לדרום

באזור ים-המלח. מיקום תשתית על גב ההר לצרכי פריסה מהירה של

צה"ל במלחמה. 2 צירי רוחב בשומרון : האחד, ציר פצאל, והשני

ציר עמק דותן - בצפון, שהוא עוד לא אושר לביצוע, לצרכי פריסה

מהירה של כוחות. ומשתית צבאית, שעוד לא סיכמנו מה ומתי, שצריכה

להיות באזורים של הצירים האלה כדי להבטיח את הבטחון השוטף

בצמתות העיקריות.

ישנו עוד רעיון שקשור להעברת

מפעלי תעשייה צבאית לדרום, לאזור ערד, אני מזכיר זאת רק בהקשר

לתכניות של הקמת אשתמוע בהר-חברון, תכניות שהיו קיימות בהתיישבות.

התחום השני זה התחום של הדרום:

לאחר ליקחי הסדר ההפרדה הראשון, חילקנו לאחר הסדר ההפרדה השני

עם מצרים את בעיה התשתית לשני חלקים עיקריים : חלק שקשור בלחימה,

שהוא בכל מקרה ימוקם בקווי הלחימה בסיני. וחלק שהוא יותר תשתית

קבועה, שתכננו למקם אותו באזור קו הגבול הבינלאומי לשעבר עם

מצרים. התשתית הקבועה הזו כוללת את כל אותם המתקנים שאנו חושבים

האלוף א. טמיר

שהם צריכים להשאר תמיד.

מבחינה זו, התכניות שאנו הצענו

ושחלק מהן אושר לתכנון הן : בסיס העופה באזור אילת. בסיס העופה באזור ימית. אנחנו מתכננים עוד בסיס העופה בין שני האזורים האלה. יש מקום לחבר באמצעות כביש את אזור ימית עם אילת. הכביש הזה, בחלקו, יתבסס על דרכים קיימות. כאשר אנחנו רואים כאן, בכל האזור של ימית ודרומה, בהשתלב עם תכניות ההתיישבות, שורה של מהקנים צבאיים בסיסיים : מתקני תחזוקה, מחסני חרום, בעתיד אולי בסיס ימי שיחיה במסגרת נמל אזרחי באזור ימית.

במרכז, באזור שבטה, קציעות, מצפה-

רימון, קסיימה, עצמון, כלומר, בכל המשולש המרכזי הזה, אזור מרכזי לאימונים ולתמרונים של צה"ל. פה יש עדיין שטחי אש גדולים, לכן אנו מתכננים להעביר לכאן בסיסי הדרכה שמתייבים פעילות של אש בשטח.

כלומר, סת"כ, תשתית המתבססת על

3 קבוצות עיקריות : קבוצה אחת בציר החוף, באזור ימית כמרכז. קבוצה שניה - באזור קסיימה, מצפה-רימון, קציעות, וקבוצה שלישית - אזור עצמון - שדה העופה שיש לנו באזור אילת. אלה הן תכניות תשתית 5-10 שנתית לכל האזור הזה. כשמתוכנן, כפי שציינתי גם כביש שצריך לחבר בין ימית ואילת. אם כן, אז ישנה התשתית העיקרית לפעילות האימונים של צה"ל; תשתית של ח"א; ותשתית של מערך לוגיסטי שצריך לתמוך בחזית של סיני.

לבני הגליל - יש לנו רעיונות, ללב

הגליל, לשטחים ששייכים לנו, להעביר אלמנטים מהתע"ש ואלמנטים תחזוקתיים. המדובר באזור של שטח 9. הדברים נמצאים בתכניות, חלקם אושרו, חלקם צריכים לקבל אישור.

האלוף א. טמיר

אם לטכס, ראינו את העדיפות הראשונה, מבחינה התשתית הצבאית, ביהודה ושומרון, באזור הדרום. באשר לעדיפות שניה - זה לא אומר שאותן פעולות לא נעשות במקביל לראשונה, אבל מבחינה ריכוז המאמץ, הכלים שעומדים לרשותנו והיכולת שלנו מתבטאה בהשתיה שלנו ובהעברת מפעלי בטחון עם רעיון בסיסי לצאת מהשפלה לגב-ההר, יהודה ושומרון, לדרום ולגליל, הרעיון הזה בא לביטוי בתכניות שאצלנו, שאת חלקן עוד צריך לאשר, כאשר עקרונות המדיניות אלו העקרונות שאני ציינתי אותן.

אם אין שאלות לאלוף טמיר, משה נצר, בבקשה.

מר א. שרון :

שמי משה נצר ואני מתאם פעולות ההתיישבות במסגרת משרד הבטחון.

מר מ. נצר :

אני רוצה להציג אספקט אחד והוא האספקט של תרומת מערכת הבטחון לקידום הישובים - מה היה חלקו של הנח"ל בהעלאת הישובים הללו, אם כי בינתיים, במהלך הזמן, רובם הוצגו ע"י המחלקה להתיישבות, לאחר שהפכו לישובי קבע ונכללו במספר שצויין. אבל בחלק מהם הנח"ל היה הגורם להקמתם, וחלק מהם עדיין בחזקת האחזיות נח"ל במקומות רבישים, שטרם הפכו לישובי קבע.

אני רוצה להוסיף אח"כ משפט אחד לגבי אותם הישובים, שמבחינת הטיפול, הם עדיין נמצאים בטיפול מיוחד של מערכת הבטחון ועוד לא אושרו על-ידי הועדה הזו.

קודם כל, כמה דברים כלליים : מאז מלחמת-ששת-הימים, בסיוע ישיר, כלומר, בדרך של העלאת האחזיות נח"ל, הוקמו 36 האחזיות, אשר עלו ברובן במקומות, שאו לא היה שם בזמנו אישור להעלות ישובים ישירות, או שזה צורך

מר מ. נצר

לקדם מטעמים קרקעיים, או מטעמים אחרים - בטחוניים או/ו פוליטיים, האחזיות נח"ל. מיד לאחר המלחמה, רוב הישובים בבקעת הירדן עלו כתאחזיות נח"ל, למעשה למעט ישוב אחד - פצאל - שעלה כישוב קבע. כמו כן עלו מספר ישובים ברמת-הגולן. סדרת ישובים בפתחת-רפיח. הראשונים שבהם - נח"ל ים, נח"ל סיני ונח"ל דיקלה. הם בעצם היו הגורם אח"כ לכל רשת הישובים, או צרור הישובים, או מקבץ הישובים שקיים היום בפתחת-רפיח.

בערבה - בעצם נמשכה תכנית של הקמת

האחזיות בהתאם לתכנית המחלקה להתיישבות, ובשיתוף עם המחלקה באותם המקומות שהיה צריך לקדם האחזיות נח"ל.

מאז מלחמת-יום-הכיפורים חל שינוי

מסויים.

סליחה - ברצועת-עזה הוקמו 3

האחזיות נח"ל לאחר מלחמת-ששת-הימים, ובבניה הן מעבר לקו הירוק, מבחינת ההגדרה שנאמרה קודם. מהן אזורות רק אחת - כפר-דרום. 2 האחזיות נח"ל, מאז מלחמת-ששת-הימים, עדיין בחזקת האחזיות נח"ל ולא ישובי קבע.

היום, מאז מלחמת-יום-הכיפורים,

הוקמו 14 האחזיות נח"ל. בחלקן התחילו להתאזרח כבר האחזיות שהוקמו לאחר מלחמת-יום-הכיפורים, ואני אציין אותן.

קודם כל, במבצע שהיה באוגוסט 1974,

עלו 6 מאחזים בפתחת-רפיח - סוכות, משורה, דקל; בחלקן מונו והפכו לישובי קבע. 2 מהן היו יותר זמן - נח"ל סוכות ונח"ל משורה. הן הפכו אח"כ לישובים לאחר שאוזרחו והם ישובי קבע לכל דבר, במסגרת טיפול של המחלקה להתיישבות, כישוב לכל דבר.

מר מ. נצר

לאחר זאת הוקם נח"ל חרובית. הוא

הוקם בין נח"ל דיקלה לנח"ל סיני. נח"ל חרובית, הראשון שהוקם מעבר לפתחה-רפיה, אוזרה בשבוע שעבר והיום הוא מושב במסגרת המושבים לאורך הפתחה, במקרה זה של חנועת החרות.

לאחר זאת הוקמו הישובים בגב-החר

ובשיפולי השומרון. בעצם שני הישובים הראשונים שהקימה מערכת הבטחון, אלו היו מאחזים. האישור להעביר אותם ממאחזים להאחזויות, קרי, לקראת התיישבות, ניתן בועדת השרים רק לפני כחצי שנה. ובכן, קם ישוב אחד באזור נח"ל כוכב-השחר. הוא עדיין האחזות נח"ל. הוא הוקם כמאחז ובמשך שנה היה מאחז. הועדה אישרה אותו כהאחזות והיום הוא האחזות.

מהצד השני, סמוך לבוש עציון נמצא

נח"ל תקוע, שהיה גם הוא מאחז והיום הוא האחזות נח"ל תקוע.

בשלב יותר מאוחר, על הכביש ממעלה

האדומים דרך כוכב השחר, לנח"ל רימונים ולנח"ל מבוא שילה ומתחבר גבוה יותר להאחזויות שהוקמו לאחר מלחמת-ששת-הימים - מחולה גימית ולכל הישובים של אזור בקעות. היום יש כאן 3 האחזויות : כוכב-השחר, נח"ל רימונים ונח"ל מבוא שילה.

על-מנת להבהיר לפורום - ברור שזה

השו. א. שרון :

איננו כביש גב-החר, אלא שיפולי

הגבעות.

במסגרת זו, בצפון ים-המלח הוקמה

מר מ. נצר :

האחזות נוספת - נח"ל אלמוג.

באזור העמקים והגליל הוקמו 4 ישובים נוספים : באזור תפן - האחזות

נח"ל. באזור מלכישוע - ממעלה גלבוע לכיוון בקעת הירדן - נח"ל

מלכישוע. בתוך שטחים מרכזיים של הגליל - עוד שתי האחזיות -
 האחת באזור תפן, והאחת באזור צלמון, בית-רימון. ובאזור שטח
 9 עוד האחזות נוספת. אם כן, באזור הגליל יש 4 האחזיות.
 אלה הם למעשה הישובים, למעט עוד 2 מקרים, שלבניהם עדיין אין הכרעה
 על האחזות והם בגדר מאחזים: האחד - בקסיימה, בקדש-ברנע.
 מאז כחצי שנה יושב מאחז של נח"ל באזור קסיימה, הוא עדיין מאחז
 צבאי ובוועדת השרים האחרונה נמסרה הודעה כי בכוונת היו"ר להביא
 זאת בבוא היום להכרעה - אם יהיה ישוב שם? ואם יהיה ישוב, זה
 יובא לאישור הועדה. מאחז שהוקם במשותף עם המנהל לבניה כפרית
 במסדו הסיכון, כשלב ביניים בלבד, הוקם במסחה. בשלב ראשון באו
 הנח היילי נח"ל למאחז. הם ישבו פה רק שבועות בודדים. הם
 ימונו השבוע. המנהל לבניה כפרית נכנס מבחינה זו לטיפול במסחה
 כישוב זמני, שאושר על-ידי הועדה, שהוקם ע"י היילי הנח"ל.

למעשה, אלה הם 14 המאחזים והאחזיות

הנח"ל שהוקמו מאז מלחמת-יום-הכיפורים.

לזה אפשר להוסיף דבר אחד נוסף -

מערכת הבטחון קיבלה על עצמה לטפל בעוד שני ישובים, שהם בגדר
 של טיפול ישובי, אבל הם עדיין לא הוכרו כישובים על-ידי הועדה -
 האחד הוא עומרה - היא היתה מטמלת ע"י מערכת הבטחון כסיוע, היות
 וזה לא הוכר כישוב. הישוב השני - אלון מורה, שבהתאם להחלטת
 ממשלה קודמת הוא סמוך למחנה צבאי והטיפול השוטף בממתנחלים שם,
 הוא במסגרת של מערכת הבטחון.

מילה אחרונה באשר לתכנון הקרוב -

בתכנון הקרוב, למעשה, מדובר ב-3-4 האחזיות שסוכמו: צור נתן ב' -
 נח"ל סלעית. היא מעבר לקו הירוק, ליד צור נתן א'. נח"ל ריחן
 באזור מי-עמי (מי-עמי ב') שפיקומה יותר בעומק, לכיוון אום-אל-
 פחם. שתי האחזיות בביצוע בתאום עם המחלקה להתיישבות והמנהל

מר מ. נצר

והמנהל לבנייה כפרית. כמו כן ישנו טיפול בתקוה שהמאחז באזור קטימה יהפוך לישוב קבע.

כהערה אחרונה, יש דברים שמערכת

הבטחון מטפלת בהם במשולב עם המחלקה להתיישבות. ויש מספר דברים פתוחים שהמחלקה להתיישבות שטה על שולחן הועדה והם טרם אושרו, אבל הם בביצוע מלא, חלק לקראת סיום - המדובר בדברים שטרם טוכמו באזור חורון ובאזור קטיף, אזור הרצועה. במידה וידובר על עניני קרקעות, הממשלה ישלים זאת.

תשר א. שרון : כמה גרעיני נח"ל מוכנים כיום לצאת

להאחזויות או מאחזים במידה ונרצה

לצאת להתיישבות? האם אפשר להוציא גרעיני נח"ל באופן מיידי? או תוך זמן קצר, וכמה מתוך האחזויות שיושבים היום, ניתן להעתיק אותם?

מר מ. נצר : יש כאן בעצם 3 שאלות : האחת -

כמה האחזויות נח"ל אפשר להפוך

לישובי קבע על-מנת לשחרר כח-אדם להאחזויות? זו השאלה הראשונה. בתאום עם המחלקה להתיישבות, היות והם הגורם העיקרי, אין היום למעשה שאלה של אי יכולת לאייש או לאזרח את האחזויות, אלא יש בעיה אחת בלבד - כסף, מיס וקרקע. מבחינת הגופים המיישבים, אפשר להפוך את כל האחזויות לישובים אזרחיים, אם יהיו מיס, קרקע וכסף. וכך גם מבחינת הגרעינים.

מר ח. פינקלשטיין : האם בעיה כח-אדם לא קיימת.

מר מ. נצר : לא קיימת. לגבי כל הישובים שישנם

לא קיימת.

באשר לשאלה השניה - הנח"ל יכול היום, במסגרת כח-אדם שמוקצה לו

מר מ. נצר

בצבא, במגבלות שיש לו בצבא, להקים עוד 3 האחזיות, מייד. כלומר, אם יש היום 12 האחזיות, אפשר להגיע היום עד 15-17 האחזיות.

כלומר, בין שתי האפשרויות האלה,

אפשר היו ללכת בדרך של הקמת עוד 3 האחזיות, וכל האחזות שמתאזרות, כמו לדוגמא הרובית שאזרח בשבוע שעבר, מאפשרת להעלות, מבחינת כח-אדם, מייד, האחזות חדשה. יש היום 14 האחזיות ואפשר להוסיף עוד 2-3 האחזיות נוספות.

השר א. שרון :

כלומר, במבט קדימה למחצית השנה הקרובה, אפשר לראות יותר מהמספר

הזה?

מר מ. נצר :

3 ודאיות נוספות, ומעבר לזה, בהתאם ליכולת של המחלקה לאזרח. 15-17

האחזיות זה המסגרת הכוללת.

השר א. שרון :

הכוונה שלי היתה, בישיבה הראשונה, משוט לעדכן את ועדת השרים, שחלק מורכבת מאנשים חדשים, בפעולות שנעשו עד היום ובתוכניות הקיימות. אני רוצה כרגע שנשמע מה הוחלט ומה הומלץ ע"י ועדת השרים בתקופת הממשלה הקודמת. בבקשה.

מר ג. ויתקון :

שמי בדעון ויתקון, ואני סגן מנהל הרשות לתכנון החקלאות, ההתיישבות והכפר. מנהל הרשות יושב איתנו, הוא חיים צבן.

מר ר. וייץ :

לאלה שלא בקיאים בעניין, אני הייתי רוצה לומר, כי קיים גוף מתכנון משותף

של המחלקה להתיישבות ומשרד החקלאות, שהוא גם מתאם את הפעולות בתכנון עם שאר משרדי הממשלה. הגוף הזה עוסק בתכנון ב-3 רמות בעת ובעונה אחת : ברמה הלאומית, ברמה האזורית וברמה המקומית. התכנון שלו מקיף את כל האספקטים בבת-אחת : את האספקט הכלכליים, את האספקטים האנושיים ואת האספקטים הפיזיים.

הרשות הזו פועלת בשטח החקלאי בהדרכה

והכוונה של משרד החקלאות. בחלק ההתיישבותי היא פועלת בהכוונה והדרכה משותפת, בראשה עומד מנהל משותף של משרד החקלאות וראש המחלקה להתיישבות - חיים צבן. גרעון ויתקון משמש סגנו, האחראי לתכנון האזורי. רציתי שהתמונה כולה תהיה ברורה.

תודה. מר ויתקון, בבקשה.

השר א. שרון :

אני ברשותכם אציג גם מה שהוצג בוועדה

מר ג. ויתקון :

השרים לענייני התיישבות עד היום, לתכנון לעתיד וגם מגמות אחרות שישנן, שהן רבות יותר מכפי שנמצאות כאן על מפה זו.

קודם כל, מילה אחת לגבי המטרה :

אנחנו עוסקים בתכנון התיישבות, ולהתיישבות זאת יש 3 מטרות

עיקריות :

1. הושבת יהודים באזורים שבהם אין התיישבות יהודית - ועדיין חלק

גדול מהארץ איננו מיושב.

2. המסך איכלוס אותם אזורים שהוחל באיכלוסם לאחר מלחמת-ששת-הימים,

בעקבות שחרור השטחים.

3. יישוב יהודים באותם המקומות שיש חוסר איזון בין האוכלוסיה

הלא יהודית לבין האוכלוסיה היהודית. מדובר בעיקר לגבי אזור

הגליל ובעיקר לגבי המשולש הגדול והמשולש הקטן; ואני מניח

שבעתיד זה גם לגבי הגדה המערבית.

מר ג. ויתקון

אלה הן שלושת המטרות העיקריות, כאשר האמצעי שבו ההתיישבות הכפרית עוסקת בזה, זה על-ידי הקמת ישובים שהם קטנים יחסית. גודל הישובים מתוכנן לסדר גודל של כ-100-150 משפחות בכל ישוב. כאשר 100-150 משפחות, זה בהחלט ישוב קטן מבחינה קהילתית - וחייבים לזכור את העניין הזה. כאשר הפתרון לישובים קטנים הוא באמצעות ארגון קהילתי של הישוב בתוכו וארגון מרחבי של הישובים סביב מרכזי שרות אזוריים להספקת השרותים הציבוריים. בתכנון אנו מדברים כל הזמן על ישובים בודדים, אבל למעשה אנחנו מתכננים אזורים ונמנעים ככל האפשר מלתכנן ישובים שהם ישובים בודדים. אנו חוששים מאוד שישובים קטנים של 100 יחידות, כשהם יתוכננו בבידוד, יתקלו בעתיד בקשיים חמורים ביותר, בעיקר בתחום הספקת השרותים הציבוריים שלהם. תכנון אזורי, מבחינה זו, פותר את הבעיה. זה לגבי האמצעי. שיטת הביצוע למעשה הוזכרה כאן על-ידי קודמי, קודם-כל, על-ידי הקמת ישובי קבע בכל מקום שניתן ויש פוטנציאל כלכלי, ויש עדימות מדינית. אנחנו מעדיפים הקמת ישובי קבע על כל דרך אחרת.

שנית - על-ידי הקמת האחזות

נח"ל באותם המקומות שמוסכם שיש שם פוטנציאל כלכלי לפיתוח בעתיד, אבל מאיזה שהן סיבות, בין אם הוטר מועמדים, או חוסר תקציב, או חוסר פוטנציאל אחר, הישוב עדיין איננו בשל להקמת הישוב כישוב אזרחי קבוע.

האפשרות השלישית היא אפשרות של

מאחז, כאשר, כשאנו מדברים על מאחז, אנו מדברים בעיקר על הפיסה של מקום, כדי לשמור את האופציה להתיישבות בעתיד. כי יש מקומות - ומשה נצור הזכיר את רובם - במיוחד בגליל ובאזורים אחרים, שאם לא נתיישב שם היום, אז בעתיד לא נוכל להתיישב שם בגלל הפיסה השטחים על ידי גורמים אחרים.

יש לנו כלל מנחה אחד בכל תכניות

מר ג. ויתקון

ההתיישבות, והייתי רוצה להדגיש [] אותו בהתחלה - כל העבודה
 הזו נעשית בשיתוף הדוק ביותר עם המתיישבים המועמדים לאותה
 התיישבות. מבחינה זו יש כאן שיתוף מלא עם תסועות ההתיישבות
 ועם הגרעינים עצמם. יש התחשבות מלאה בצרכים שלהם, ברצונות
 שלהם, והתכנון הזה נעשה בתכנון, לא רק מלמעלה מבחינת מסירת
 הנחיות ויישוב אותם אנשים, אלא גם מבחינת שמייעת יום - יומית
 של הצרכים והרצונות והתחשבות ברעיונות שהולכים להתיישב באזור.
 כי בסופו של דבר, ^{התחושה} שלנו שאלה הם האנשים שיעשו את העבודה
 ולא אלה שעושים את התכניות.

האם יש לכם מספיק אנשים לאיש

השר י. הורביץ :

את כל התכניות שלכם?

לערכתי לא. אבל אני מביע כאן

מר ג. ויתקון :

את הערכתי האישית. אני חושב

שאם ישנה מגבלה שהיא מגבלה חמורה ביותר, אז המגבלה של המועמדים
 עומדת לפני כל מגבלה אחרת. ישנו מספר גדול מאוד של ישובים
 שהוקמו - הוקמו עד היום קרוב למאה ישובים, שמהם למעלה מ-65 הם
 ישובים אזרחיים, כאשר מבחינת החשתית שהושקעה בישובים האלה,
 יש מקום לפיתוח הרבה יותר מואץ. באותו מקומות שהם אטרקטיביים
 מאוד מבחינה כלכלית כמו אזור הערבה, או כמו אזור פתחת-רמית,
 אין כלל בעיה של מועמדים, אלא להפך, יש בעיה של סלקציות
 וקריטריונים, וכל מיני דברים אחרים, שמי שיושב לעיתים בצד שאני
 יושב בו מרגיש לעיתים מאוד לא נוח, כי בסופו של דבר כותמים
 קריטריונים למיון מועמדים במקום שבעצם היינו רוצים ליישב בו את
 כולם. אבל באותם מקומות שהם יותר קשים להתיישבות, בעיקר
 באזורים חריגים, ההליכה לשם היא הליכה יותר איטית. בקעת הירדן,
 רק בשנה האחרונה, התחילה להגיע לנקודת המראה. ולאחרונה - בשנה

מר ג. ויתקון

האחרונה בלבד. ברמת הגולן, גם כן, באותם קטעים שנוחים
להתיישבות, המצב הוא שישנו עודף ביקוש. ואילו באותם קטעים
שהם קשים להתיישבות, בשטחים היוזר הוריים, ישנו עודף הצע.

מה קורה בנביעות, באזור שדרומה
מאילת?

השר ע. ויצמן :

נביעות עברה לישוב הקבע רק לפני
כשנה.

מר ג. ויתקון :

האם יש תכניות פיתוח שם? אני
שואל זאת על רקע אישי, יש לי בת
אחות שם ואני מקבל אינפורמציה מעודכנת מהמקור, הם שם כל הזמן
מתלוצצים על מים ועל כל מיני תכניות שכאילו יבזלו להם את המים.

השר ע. ויצמן :

עזר, לגבי הקרובה שלך, העניין יברק.
השר א. שרון :

אבל ברצוני לעדכן את הועדה בפרט
נוסף. התשובה שנתן כאן בדעון היא חשובה חלקית. יש לנו היום
10-12 גרעינים, שהם אינם גרעינים של התיישבות חקלאית. הם
גרעינים להתיישבות כפרית - קהילתית, ביניהם גרעינים המונים מאוד
משפחות. הגרעינים האלה הם גרעינים מאורגנים עם שמותיהם המדויקים,
עם קשר מלא אל הארגונים שלהם, ואלה הם דווקא ארגונים שחותרים
להתיישב באותם אזורים קשים, שלגביהם חסרים היום מועמדים באזורים
אחרים. היום, הגרעין של מסחה הוא גרעין שמונה 500 משפחות.
יש היום גרעין שרוצה להתיישב בבית-אל והוא מונה 50 משפחות. אלה
משפחות קיימות, אנו יודעים מה הן ואת שמותיהן, הן מאורגנות
עם ועדים שמקיימים מבע עם חיים צבן, והם מייצגות עצמן להתיישבות
במקומות שונים.

השר א. שרון

הנושא הזה לא עולה היום לדיון,
כי היום אני החלטתי לכנס את הועדה, פשוט כדי להציג - מה בוצע
עד היום, מה הן המגמות של מערכת הבטחון? מה הן ההחלטות שכבר
קיימות, של הממשלה הקודמת, שאותן, לפי דעתי, פשוט צריך להמשיך
ולבצע. ולגבי דברים נוספים - זה יהיה באחת מהישיבות הקרובות.
רציתי פשוט לעדכן את הועדה בכך שיש היום מספר גדול מאוד של
מתיישבים שמחכה.

אנו בהמשך נוסיף עוד נקודה אחת -
מספר דקות לתאור מצב מבחינת מצב הקרקעות - קרקעות המדינה או
קרקעות שנרכשו על-ידינו בשטחים שמעבר לקו הירוק. אני מבקש
שתמשיך גרעין ותיציג בקיצור - מה הוחלט ע"י הממשלה הקודמת לבצע
ומה הומלץ לבצע.

מר ג. ויתקון :

אני פשוט אעבור אזור, אזור ואעשה

זאת במידת הקיצור האפשרית :

רמת-הגולן - המשך ביצוע של התכנית הקיימת. אזור רמת הגולן הוא
אזור שיש בו היום כ-28 ישובים אזוריים, רובם אזרחיים. בעיקר
הדגש ברמת-הגולן הוא יישוב מרכז רמת הגולן והשלמת התיישבות בצפון
רמת הגולן. בדרום רמת-הגולן, התכנית בוצעה כמעט במלואה מבחינת
הקמת מספר ישובים ומה שנותר היום זה להשלים את הישובים ולאכלס
אותם איכלוס מלא.

באזור הגליל יש למעשה 3 תכניות

שכולן נמצאות בשלבי ביצוע :

1. הרחבת המושבים בגליל עד כדי הכפלתן. הדבר מיועד לקליטת דור
ההמשך של הגליל. זה אזור של אנשים שרוצים להתיישב באזור,
ומעוניינים להתיישב בו. בתכנית הכוללת מדובר פה על סדר גודל
של בין 1,000 - 1,500 משפחות שתאוכלסנה במטרה הזו.

2. הקמת שורה של ישובים חדשים, מהם כ-6 באזור תפן, אזור הנמצא בין מעלות לבין כרמיאל. התכנון הזה הוא גם תכנון שמשולב עם מת שנקשה במעלות עצמה, בתכנית המתאר המחוזית למחוז הצפון. וכן באזור שגב - גם באזור זה מתוכננים 5 ישובים, מהם אחד כבר נמצא בביצוע בשטח, וליתר, הגרעינים משוט מחכים.

זה לגבי ציר האורך. לגבי ציר הרוחב, אתם רואים את הנקודות האדומות שמסמנות שורה של ישובים באזור שהוא אזור של התיישבות שהוא ברובו התיישבות ערבית.

3. הקמת מרכזים אזוריים מאוכלסים, אשר תפקידם, קודם כל, להעמיק ולחזק את הספקת השירותים הציבוריים בגליל, אבל גם הם נועדו לשמש מקום לאכלוס לאלה שאין מקום לקליטתם במושבי הגליל עצמם.

מפה אני עובר לאזור מערב השומרון -

נמצאות היום בתכנון שתי תכניות עיקריות: 1. התיישבות באזור נחל עירון. ההחלטות כאן בינתיים לגבי 3 ישובים המסומנים פה: נח"ל ריחן, נח"ל סלעית וברקאי ב', שתכנונו יעלה בוודאי במהלך השנה הקרובה. התכנית היא תכנית הרבה יותר רחבה, שצריכה בעצם ליצור קו התיישבות שני בסמוך או קרוב לקו הירוק, פשוט כדי להכנס לתוך המשולש, המשולש שהוא היום אזור רבני לגמרי.

תכנית דומה לתכנית הזו נמצאת

באזור של המשולש הקטן, מחדדה דרומה, נמצאים היום בתכנון צור-נחן ומסחה שמסומנים פה וכן ישובים נוספים שהיום נמצאים בשלבי בדיקה.

אזור התיישבות חדש שמסומן כאן זה האזור שבו מסומן יתיר כישוב חלוץ לפני ההתיישבות. אני מקווה שנצליח, במשך השנה הקרובה, להציב בפניכם תכנית לאזור התיישבות רחב, שיהיו בו כ-6-8 ישובים למחות. כלומר, נביא אותו לסדר גודל של איכלוס של כ-1,000 משפחות. האזור למעשה יתחיל מדהריה שנמצאת פה, לכיוון להב, יורד דרומה לאזור ציקלג וכולל את יער יתיר. מה שבעצם מעקב אותנו - וזו הסיבה שלא סיכמנו את התכנון - זו בעיית הפרנסה. מבחינת המקום, המקום הוא טוב. מבחינת פרנסה, מתפתח באזור הזה אזור התעשייה הארצי בין ערד - דימונה - באר-שבע. יש להניח שפרנסה לא תחסר באזור. אבל ההתיישבות תהיה התיישבות שבה מרכיב החקלאות שולי.

האזור הולך עד לשדה-התעופה המתוכנן, אבל זה

לא מגיע לשדה התעופה.

כשאני מדבר על מרכיב חקלאות שולי, הכוונה לניצול היא בעיקר המרעה שיש באזור הזה - שזה אגב אחד האמצעים היעילים ביותר בתמיסת שטחים ולהוכחת נוכחות קבועה, יום-יומית, בשטח. כשאחד התמריצים העיקריים לתכנית הזו, זו פשוט גלישה של התיישבות ערבית לכיוון דרום והתיישבות בדואית לכיוון צפון, אפאג וסג'רת האזור הזה בעתיד להתיישבות.

אני היום אינני רוצה להגיד כמה התושבים יתפרנסו, כי אני חושב שאין לי תשובה שהיא תשובה אמיתית לדבר הזה.

מר א. שרון : בכל מקרה, מדובר כאן בגוש של מספר ישובים שצריך להיות בשטח שבין להב במערב והתפתחות לכיוון מזרח עד לאזור יתיר. הוא גם יתחבר עם קו המחשבה שהציג קודם האלוף טמיר באשר לצירים באזור ההוא.

יש עוד נקודה אחת שאנו נצטרך לדון בה במשך

הזמן. ההתנחלות האמיתית הרחבה זו היום ההתנחלות הערבית, כולל השתלטות על שטחים מעבר לקו הירוק. למשל, באזור הזה, בתחום יתיר, שגדעון הזכיר עכשיו, ערביי יאסה השתלטו על שטח של אלפי דונם שהם מעבדים אותם היום. כל זה מחייב לפעול היום מה שיותר מהר. זה לא רק שם, גם באזור בית-גוברין, על ציר טרקומייה, יש התשלטות וכניסה לשטחים. בעצם, לכל אורך הקו, בכל מקום שאין נוכחות יהודית, יש השתלטות של ערבים מעבר לקו הירוק על שטחים, השתלטות שמגיעה לאלפי דונמים בתוך הקו הירוק. אנו בדיון מיוחד העלה את הבעיה הזו.

מר ג. ויתקון : אזור התיישבות מיוחד במינו, שריכוז הכתמים

על גבי המפה הוא ביטוי למיוחדות שבאזור,

זה אזור המפעל הדרומי. לגבי המפעל הדרומי יש פרוייקט גדול של כ-100 ישובים. הפרוייקט הזה הוצג בפני הממשלה הקודמת. התקבל אישור לגבי המשך תכנון, מחקר ופיתוח, ארגון הפרוייקט ושלב הפיתוח הראשון. אני מניח שבאחת הישיבות הקרובות יעלה לדיון המשך והאצת הפיתוח באזור הזה. זה אזור שעיקרו פיתוח הקלאות ליצוא כתוצאה מניצול האקלים המיוחד, הקרקע המיוחדת והתנאים המיוחדים באזור.

לעתיד, נמצא אצלנו על האובניים תכנון של

אזור התיישבות נוסף שיכסה את הכתם שקרוב לגוש צאלים ואשר יבוטס בעיקרו על ניצול קולחים מגוש דן, אם וכאשר יוחלט כי תל-אביב לא פותרת את בעיית הקולחים שלה בתל-אביב ובראשון לציון. זה בהחלט יהיה אזור התיישבות מעניין ביותר.

באשר לרמת-הנגב - למעשה, הקו הזה, קו

באר-שבע - נח"ל סיני, הוא קו גמר ההתיישבות האינטנסיבית של המדינה הזו. מכאן והלאה אנחנו עוברים להתיישבות דלילה

ביותר. סה"כ הישובים הישובים שנמצאים דרומה לבאר - שבע, מספרם הוא פחות מ-20, זאת לעומת כ-750 ישובים מבאר-שבע צפונה. בתכנון אצלנו, וכולל כבר בביצוע כמה שלבים, נמצאת תכנית אזורית כוללת לאזור לרמת-הנגב. לאור עדיפויות שיקבעו כאן בעתיד, אנחנו נקבע באיזו מידה העניין הזה משתלב או לא משתלב עם תכנון לאזור קדש-ברנע.

באשר לאזור הערבה - למעשה אנחנו נמצאים בהשלמת תכניות והמשך איתור פוטנציאל. אזור הערבה הוא אזור שמתקדם לאט, אבל בתמידות. בממוצע, אחת לשנתיים, עולה ישוב נוסף. לגבי אזור כזה מפורז וארוך, האידיל בהחלט נמצא בכיוון של התקדמות. שתי ההתקדמויות העיקריות שישנן : אזור נאות הכיכר, שהפך להיות מאזור שמוגדר כאזור ללא קרקע, לאזור שהוא עשיר בקרקע. וכן אזור המנע, שגם הוא הפך לאזור חקלאי מבטיח.

השינוי בהערכות לגבי פוטנציאל הקרקע

והמים, הוא גם שינוי בהערכות טכנולוגיות, שהוא תוצאה של מחקר חקלאי צמוד ואינטנסיבי ביותר.

לגבי דרום סיני - עד היום התרכזנו בעיקר

בתכנון באזור המניפות, כאשר התכנון באזור המניפות הוא תכנון שמבוסס בעיקרו על תיירות. לפי בקשת ורצון המתיישבים באזור, בגלל התנאים האקלימיים המצויינים של האזור, יש גם כניסה לכיוון החקלאות.

כמו כן ישנה בהחלט שאלה - שאינני רוצה

להרחיב אותה - של שילוב יזמים או אי שילוב יזמים פרטיים בתוך אזור המניפה. יש בנושא הזה דעות שונות. יש מי שטוען שצריך להבטיח את כל מלוא הפוטנציאל (וזו עמדת המחלקה להתיישבות) להבטח ישובים של קבע במקום הזה עצמו ולא להפנות שוט פוטנציאל, לא תיירותי, לא של מים, ולא של קרקע ליזמים שמקומם הוא לא באזור.

זאת על-מנת להמריץ ולהגיע לסדר גודל של 300 - 400 משפחות בכל אחת מהמניפות האלה. יש מי שטוען שיזמים פרטיים באזור הזה זה חלק מהמדיניות הפיתוח ורק יעודד את הפיתוח. אני חשוב שבאיקה שהוא מקום אנחנו נמצאים בסטטוס-קוו בין שתי העמדות האלה והעניין הזה מתקיים. יזמים פרטיים מקבלים קצת מים והם מתקיימים באזור הזה וההתיישבות הקואופרטיבית בוודאי מתפתחת לפי הקצב שלה.

היום מדובר על שתי מניפות, על נביעות ודי-זהב. בשתי המניפות מדובר על תוספת ישובים נוספים - בכל אחת ישוב נוסף. המגמה היא להגיע בקצב המהיר ביותר לסדר גודל של 300 - 400 משפחות בכל אחת מהמניפות. בבדיקה - והנושא הזה יובא שוב-פעם לאחת הועדות הקרובות - נמצא תכנון של אזור נאבק, של המניפה שבין די-זהב לאופירה. וכן התיישבות באזור ראס-מוחמד - אופירה לכיוון א-טור, לניצול המים המצויינים שיטנם שמובלים היום בקו מא' טור לאופירה. והצעה שגם היא לדיון בעתיד לגבי התיישבות אזרחית במרומי סיני - סנטה קתרינה - במקום שיושבים ישראלים באזור.

באשר לצפורה - במפרץ נעמה - שוב פעם זו תכנית שאנחנו נצטרך לעשות עליה היום דיון מיוחד, לגבי מידת הסבירות של הקמת ישוב קואופרטיבי חקלאי בצמידות כל כך גדולה לעיר אופירה - האם זה תורם או לא תורם? הדבר הזה יובא לדיון במשך השנה הקרובה. על-כל-פנים, זה בין המגמות שאותרו בשנה האחרונה.

נחל ים, לים רמת ברדוויל, הורד

לחלוטין. הוא לא קיים. אנחנו לא נמצאים שם. יש שם רק נוכחות סיני.

לגבי נה"ל סיני - הישוב התאזרח ושמו החדש, משבוע זה, הוא נאות סיני. זהו הישוב הקיצוני ביותר כאן.

מילה אחרונה בענין כלכלה - (אם יהיו

שאלות, אני מוכן לפרט יותר) - יש קו מנחה אחד - הצלחתם

של הישובים תלוייה, בין היתר, במידה האטרקטיביות שלהם מבחינה כלכלית. ישובים שיש להם אטרקטיביות כלכלית, אנשים יבואו אליהם, יתיישבו בהם והם יהיו מוצלחים. לכן כל תכנית שיטנה כאן, היא נבדקת ונבחנת אלף פעם - באיזו מידה היא איננה התיישבות מסובסדת והיא התיישבות שיש לה בסיס כלכלי וסיכוי כלכלי טוב. בשנים האחרונות לא כיוונו אמצעי ייצור מסובסדים כגון רפת ולול וענפים כגון אלו להתיישבות הזו. בשנים הראשונות לאחר מלחמת-ששת-הימים היתה מגמה לבוון ענפים כאלו, כי היה גם מחסור בתחומים האלה. בשנים האחרונות הפסקנו לכוון ולעומת זאת נתנו עדיפות לכל תכנית שיש לה בסיס כלכלי טוב. לדוגמא : המפעל הדרומי. לדוגמא : בקעת הירדן. או כל אזור אחר שלו ההתיישבות הזו לא רק מקבלת, אלא גם תורמת.

אני לא מציע שנרחיב עתה את הדיון בתחום הזה, אלא אם יש שאלות.

חשר א. שרון :

אני הייתי מוכן לפתוח את הדיון בתחום

מר ר. וייץ :

זה, כי יש כמה הבהרות, בעיקר בענין כח-האדם, שזה המפתח לכל. לא איכפת לי לעשות זאת עכשיו, או בתחילת הדיון הבא.

אני מציע שנעשה זאת באחד הדיונים הבאים, אולי אפילו בראשון, ונסתפק היום רק

חשר א. שרון :

בנושא אינפורמציה.

אני רוצה להציע כי בדיון הבא נשמע מה הם הקריטריונים לתכנון. אני אינני

חשר מ. רייז :

השר מ. דיין

מאמין, ובכל אופן, אינני תומך בזה, כי בארץ הקריטריונים יבחנו רק לפי כמות הפרנסה האפשרית. אני לא חושב שיש פה איזה שהוא איש רציני שבאמת חושב כי כל התכניות האלה אינן מבוססות על תכניות מדיניות. האם השיקולים איפה יש פחות מים או יותר מים הם אלו שקובעים? מים אפשר להעביר ממקום למקום. זה לא מקרה שבגב החר אין אף תכנית להתיישבות. זו מגמה מדינית. זה קריטריון מדיני. ואם עד עכשיו לא היו קריטריונים מדיניים, אני מציע שיחיו קריטריונים מדיניים. לכן אני מציע שיחקיים דיון, איפה אנחנו רוצים ואיפה איננו רוצים להתיישב?

השר א. שרון: הכוונה שלי, בדיון הבא, לדון בנושא

קדימויות ועדיפויות, ודבר זה בהחלט

מכניס את הנושא הזה בתחומו.

מר ר. וייץ: אריך, אני מוכרח להעיר, אם לא איכפת

לך. משה, אין כל ספק שהמטרה היסודית

של ההתיישבות היא - איפה אנו קיימים? והמטרה העיקרית היא מדינית

וצבאית. מדינית. אין כל ויכוח איתך. ואין ספק שמחשבה מדינית

הנחתה את ההתיישבות. כשאנו מדברים על פרנסה ועל כח-אדם זה

כלים לבצע. אנחנו היינו רוצים כי במקום שעושים, זה יהיה עשוי

כך שזה ישא את עצמו, לא יפול לנטל על הכלכלה שלנו, ימשוך כח-

אדם ולא ישאר ישוב ריק מאדם. על כן אני תומך בהחלט במה שאתה

אומר.

אורי ביידץ' יציג את נושא הקרקעות.

השר א. שרון:

שמי אורי ביידץ' ואני ממנהל מקרקעי ישראל.

מר א. ביידץ':

התכנית שהוצגה על-ידי מחלקת ההתיישבות

של הסוכנות. היתה בעיקרה על קרקעות המדינה. קרקעות כדינה, משמעותם קרקעות מדינת ישראל כיורשת השלטון הקודם שהיה, הן ביהודה ושומרון והן ברצועה - עזה וצפון סיני. נוסף לכך, קרקעות נפקדים שעזבו את הארץ לאחר מלחמת-ששת-הימים וקרקעות הליפין. מה שאני יכול לומר, שעד כה, עיקר ההתיישבות היתה על קרקעות מדינה, קרקעות נפקדים, ובחלקן, על קרקעות בתוקף החלטות של הפקעות וחפיסות צבאיות. ככל שאנו נלבן תכניות לעתיד, תעמוד בפני הועדה הזו והממשלה בכלל החלטה לתפיסת קרקעות - זאת עד כמה שאני לפדתי את התכניות החדשות - וזה יובא לדיון מיוחד.

על כל פנים, אם ניקח את בקעת הירדן, המוטנציאל הקיים פה הוא של 120 אלף דונם, שהוא בבעלות המדינה. מתוך זה נמסרו לסוכנות כ-60 אלף דונם, כאשר רק 20 אלף מתוכם נמצאים בעיבוד ובשימוש של הישובים בבקעה. אזור גוש-עציון למשל, חלקו קיים על קרקעות מדינה וחלקו תפיסה צבאית. לפני 4 שנים היה החלטה לתפוס כ-34 אלף דונם קרקע באזור מעלה האדומים והם היום פנויים להתיישבות. פרט לזה, המנתל ביצע מאמץ של רכישות בשנים האחרונות, מאמץ שהסתכם בעשרות אלפי דונם, וסה"כ זה יכול לתת פתרון לתכניות. בנושא זה כבר קיימנו שיחה ראשונה עם שר החקלאות, במגמה למצוא דרכים להגביר את הרכישות, כי הרכישות תבאנה לצמצום הבעיות הפוליטיות שקשורות בתפיסת הקרקע פה.

ברצועה עזה ובצפון סיני, באשר לתכנית ההתיישבות שהובאה לפני ועדת חשרים הקודמת, תכנית המפעל הדרומי. רוב הקרקעות הן קרקעות מדינה. עם זאת קיימת שם בעיה של זכויות בקרקע של התושבים המקומיים, למרות שמבחינה משפטית אין להם זכויות כאלה, אבל לא יהיה מנוס למצוא להם כאן פתרון חיובי גם בפיצוי כספי וגם בריכוזם באזורים האלה.

הוזכר כאן הענין של השתלטות על קרקעות.

זה החליך שנמשך בשנים האחרונות, גם ע"י השתלטות על קרקעות וגם ע"י בנייה בלתי חוקית. הדבר קיים גם באזור ירושלים רבתי, מצפון ומדרום, וגם ממזרח וממערב. כך באזור הקו הירוק הישן וגם ברצועת עזה וצפון סיני. להערכתנו זו נקודה שקושרה בעקיפת החוק וההתלטות הקיימות, הן לגבי פלישות והן לגבי חוק התכנון והבניה. הקרקעות הופכות להיות פרטיות ובנוסף לכך נוצרים ישובים חדשים.

לאחרונה, אהמנחל רכש עשרות אלפי

דונמים באזור שמקביל לבית-לחם ובית צחור, בואכה ים-המלח. זה כללית באשר לתכניות המפורטות.

באשר להצבת הרזרבות הקרקעיות - בחלק המערבי של השומרון יש מספר עשרות אלפי דונמים של קרקעות מדינה, ומבחינתנו הן רזרבה טובה.

באזור ג'נין, עמק - דותן, יש כ-10 אלפים דונם. באזור ג'ניספוט, שזה הציר שמוליך מקלקיליה מזרחת, לעבר שכס, יש כ-7,000 דונם. באזור מסחה, אבל לא בריכוז, יש מספר מאות דונמים. באזור קלקיליה - מחבבה כ-אלף דונם, שזו קרקע שיחודיים רכשו עוד לפני 1948. ויש לנו קרקע כזו באזור נבי-סמואל, שנרכשה עוד לפני 1948. זה כללית לגבי הקרקעות.

האם יש שאלות לאורי?

השר א. שרון :

בסביבות עזה, רצועת-עזה, האם בין

השר מ. דיין :

הקרקעות שמנסים לרכוש או להבטיח לשמור על תועלות הממשלתית, ישנן קרקעות שמובאות בחשבון כמיועדות לשיכון ויישוב פליטים. כלומר, לא רק לשיכון יהודים, אלא גם לשיכון פליטים?

מר א. ביידץ :

לפני שר הבטחון הקודם הובאה תכנית

וגם הוקמה ועדה לנושא הזה על מנת לבדוק

מה מתוך רזרבת הקרקעות שישנן באזור הזה ייועד להתיישבות ומה לפתרון הבעיה שאתה העלת. אספקט אחר לשמירת קרקעות קיים כבר באזור הרצועה, המדובר בייעור השטח. אבל הנושא הזה נדון בפני שר הבטחון הקודם ואני מציע שהוא יוצג ע"י מתאם הפעולה באחת הישיבות הקרובות. יש תכנית כזו. למשל, היתה שאלה באשר לקרקעות סומיירי - 11 אלף דונם - האם לראות כרזרבה להתיישבות יהודית או לישוב פליטים באזור רפיח-חאן-יונס.

חשר א. שרון :

האם הצלחתם להתגבר ברצועה על התופעה

של השתלטות האוכלוסיה המקומית על רצועת

החוף עצמה. זה תהליך שנמשך כבר שנים.

מר א. ביידץ :

זה נמשך כבר שנים. היינו שם בסיוור

בשבוע שעבר והעברנו הצעות למתאם הפעולה

בשטחים, כיצד לאכוף את החוק ולהפסיק את הבניה...

חשר א. שרון :

זו לא רק הבניה, זו בעצם החפירה הזו

לעיבודים חקלאיים.

האלוף א. אורלי :

עד כמה שחדבר ניתן יש מקום. אני לא

אומר כי חדבר סגור הרמטית, אבל בשנה

האחרונה אנו השקענו מאמצים גדולים. פשוט העמדנו לדין והוצאנו

אנשים. לפי עניות דעתי, בשלב זה, המצב בפיקוח.

השר א. שרון :

לציין

אם אין יותר שאלות, אני רוצה שהועדה

תתכנס אחת לשבועיים, ביום ג' בשעה

0830 בבוקר. הישיבות שלה יארכו עד לשעתיים. במידת האפשר,

אנו נודיע על סדר היום לפני זה. אני מבקש שוב לציין שתכנון של

ישיבות הועדה אינו לפרסום. ואני רוצה להדגיש שאם אנו באמת רוצים

לבצע התיישבות, צריך לשמור על הזכרים האלה. כפי שאמרתי בתחילה,

חומר שיחולק לקראת הישיבה ישאר כאן. הודעות על החלטות הועדה

תמסרנה באמצעות מזכיר הועדה.

אם אין שאלות נוספות, אני מודה לכם.

ה י ש י ב ה

נ נ ע ל ה

21.5.77

מוכירות הממשלה

34/77

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הוועדה לענייני התיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
כ"א בסיון תשל"ז - 7.6.77

נכחו: חברי הוועדה - השרים :

י. גלילי - יו"ר, י. אלון,
מ. ברעס, ש. הלל, א. ידלין,
ח.י. צדוק, מ. קול, ש. רוזן.

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית : ר. וייץ, ח. פינקלשטיין, מ. קרונה.

נעדרו: חברי הוועדה - השרים :

א. אוזן (בחו"ל), ש. פרס,
י. רבינוביץ.

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית : י. אלמוגי, מ. בר-און, א.ל. דולצין,
ר. יגלום, מ. קירשבלום, י. קלארמן,
א. שנקר.

ש. אבני	-	משרד השיכון
י. אדמוני	-	המחלקה להתיישבות, הסוכנות היהודית
א. ביידיץ'	-	מינהל מקרקעי ישראל
ד. בועז	-	משרד האוצר
י. ורד	-	משרד החוץ
א. ישראלי	-	משרד החינוך והתרבות
א. מקובר	-	לשכת השר י. גלילי
מ. פרקש	-	לשכת שר העבודה
ח. צבן	-	משרד החקלאות
אלי"מ א. שגב	-	צבא-הגנה-לישראל
ש.ש. שירן	-	משרד האוצר
י. שמיר	-	הסוכנות היהודית
א. ליטנסקי	-	מזכיר הוועדה

סדר היום : 16/הת השיתוף הבין-כפרי ברמת הגולן 21.5
תיקון סעיף מס. 14/הת של הוועדה לענייני
התיישבות מיום י"ד בסיון תשל"ז - 31.5.77 17/הת

/ השיתוף

בפרוטוקול זה 2 דפים

77/21.5

הח/16 - השיחוף הבין-כפרי ברמת הגולןהיו"ר השר י. גלילי:

אני פותח את הישיבה וחוזר ומציג,

לשיקול דעתה של הועדה - וכפי שאני

מקוה גם להחלטתה - את הנושא של המרכז המשקי והחינוכי לדרום רמת
הגולן. מאחר שרענן וייץ לא היה בישיבה הקודמת, אמסור לו לפתוח
את הדיון החוזר.

קיימנו הבוקר פגישה בין כל הגורמים

הנוגעים בדבר ואני מצטער שאינני יכול להביא הצעה מאוחדת. רענן
יציג את ההצעה שאנו ממליצים עליה.

השר מ. קול:

אנו פרושו אתה והוא?

היו"ר השר י. גלילי:

קיימנו פגישה של אנשי המחלקה להתישבות,

המרכז לתכנון, משרד החינוך ומשרד

השיכון ויש המלצה עם דעה אחת חלוקה של שר החינוך.

מר ר. וייץ:

לא הייתי מציג דעה זו בכותרת של

"דעת המימסד", אלא דעת בעלי המקצוע

העוסקים בתכנון ההתישבות וחובתם לראות גם את העתיד, ולא רק לשקוע
בבעיות החשבות והלוחצות של היום.

היו"ר השר י. גלילי:

ההגדרה הטובה ביותר שהיתה פגישה של

הגורמים המופקדים באורח מוסמך על הנושא.

פר ר. וייץ:

אני רוצה להזכיר, שההתישבות ברמת

הגולן החלה מהרגע הראשון, תוך ראית

האיזור כיחידה אופרטיבית ובטחונית. זה התחיל כאשר ראש הממשלה
הפנוח, לוי אשכול, מינה כמתאם כל הפעולות איש המחלקה להתישבות,
שהיה אז מנהל חבל הגליל, מאיר שמיר. הוא הקים אז קבוצה של בעלי
מקצוע והכנון והם שקבעו את האופי ואת חלוקת התפקודים ברמת הגולן
בראית העתיד. לשבחם יש לומר, שכבר אז הביאו בחשבון למעלה מ-20
ישובים כפריים, עם כל הדרוש להם.

התכנית הביאה בחשבון שלש רמות של

התארגנות. הרמה הראשונה - הישובים עצמם, המושבים והקיבוצים, כל
אחד לפי סיפוס המסק שלו, אופיו החברתי וצרכיו החברתיים והקהילתיים.
הרמה השנייה - הרמה הגושית, בה הבחנו בין שני גושים: צפון רמת
הגולן ודרום רמת הגולן. הרמה השלישית - הרמה האיזורית אשר קיבלה
את ביטויה, לאחר הרבה ויכוחים, בהקמת המרכז העירוני-שרותי בקצרין.
בדרום רמת הגולן נקבע מרכז שרותים גושי בשביל כל הישובים בדרום
רמת הגולן וועדה זו, על מנת להחיש את תחליך האכלוס, עשתה חריג
מסוים בכך, שאיפשרה להקים בית חרושת בבני יהודה, ובכך נתנה יד
להקמת מרכז גושי-שרותי, שקצב האכלוס שלו היה גבוה מזה שהיינו
נוהגים לראות במרכזים דומים במקומות אחרים. זה השוני שיש בין
בני יהודה ובין המרכזים הגושיים האחרים המאוכלסים.

התכנית ההתישבותית מלכתחילה הביאה

בחישובן הקמת מרכז שרותים חינוכי, הרבותי וכלכלי לאותם הצרכים
הדרושים לשרת את הישובים בדרום רמת הגולן. והכלל שנקטנו בו היה,
שכל התפקידים שאפשר למלא אותם באופן יעיל, בשביל ישובי רמת הגולן -
ורק בשביל ישובי רמת הגולן - יהיו במרכז הזה. כל התפקידים שבאים

מר ר. וייץ:

לשמש את כל ישובי רמת הגולן, כלומר גם את הגוש הצפוני ועכשו גם את הגוש המרכזי, שנוסף רק לאחרונה, ימוקמו בקצירין. מלכתחילה שקלנו את האפשרות המפתח לסמוך את כל התפקידים הללו לאו דוקא בתוך רמת הגולן, אלא מחוצה לה והיו רבים שמשכו לכך; ואפשר למצוא פתרונות כאלה - להסמיק את כל הדרוש לדרום רמת הגולן על בקעת הירדן ואת כל הדרוש לצפון רמת הגולן על החולה וקריית שמונה. אנו לא הלכנו בדרך זו במכוון וביודעין, מכיון שדרך זו היתה פוגמת, קודם כל, בכושר האכלוס של רמת הגולן עצמה ושנית, באופי ההתישבותי של רמת הגולן.

כתוצאה מכך, תוכנן מבחינה מחשבתית וגם תכנונית מרכז שרותים לדרום רמת הגולן, בהתאם להנחיות שפרטתי קודם ונערכה פרוגרמה מפורטת, שמראה בדיוק מה, כיצד ומתי צריך להקים כל דבר. ובשטח זה, אינני חושב שיש מקום להרבה תהיות, כי בשטח ההתישבותי-הכפרי יש לנו נסיון רב וכלי התכנון שלנו הם מהמעולים, לא רק בישראל.

כאשר הגיעו הדברים לכלל ביצוע, חלה הפרדה בדרום רמת הגולן לשלשה גושים אינטרסנטיים, שהאינטרסים שלהם כבודם במקומו מונח, אך שמטבעים מכוונים לפרק חבילה זו. הקיבוצים, מאחר שמספר ילדיהם קטן ויש להם שרותי חינוך טובים בעין גב ובמקומות אחרים, משכו אינסטנקטיבית להשעין את השרותים שלהם - בתחילה רק החינוכיים ואח"כ למשוך את האחרים - בעמק הירדן. גוש היספית, בשל אופיו המיוחד הדתי, התחיל להתקמד בחוכו ולהקים את השרותים בחוכו, מתוך כוונה ששרותים שלא יוכלו להיות שם, בשל המימדים הקטנים, יהיו מחוץ לרמת הגולן. תנועת המושבים, ששמעה על שתי המגמות הללו, רצחה להקים בית ספר יסודי על שפת הכנרת וסביבו יקום כל הקמפוס הדרוש.

מר ר. וייץ:

אם נלך בכוון זה, אנו מבטלים את

היסודות הכלכליים, החברתיים וההתישבותיים של גיבוש דרום רמת הגולן כיחידה אחת, המאפשרת לא רק אכלוס של חקלאים שצמודים למקום, אלא כל השרתים שמספר ילך ויגדל, ביחוד בהתחשב עם האופי של החקלאות המיוחדת אשר מתפתחת בדרום רמת הגולן.

על כן, נבחנה בעיה זו מחדש בכל חומרתה

ובאנו מחדש למסקנה הברורה, שיש להקפיד על כך שהמרכז הגושי, על כל מתקניו, יקום במקום המיועד באיזור בני יהודה והצענו מחדש, לאור ניתוח המצב, את ההחלטה הבאה, שהבוקר שוב ישבנו לבדוק אותה לכל פרטיה. ניסוח זה הובא לפנינו ע"י מנהל הרשות לתכנון, שכידוע לכם היא רשות אחת שמתכננת את כל הקשור באיזור הכפרי בישראל תכנון כולל, חברתי, כלכלי, פיזי וארגוני. הצעת ההחלטה אומרת:

"קידום פיתוח ההתישבות ברמת הגולן

מחייב הקמת מרכז איזורי משקי, הרבוחי וחינוכי לדרום רמת הגולן בבני יהודה, באתר שיקבע במדויק ע"י ועדת מיקום. המרכז האיזורי יכלול מתקנים משקיים, אשר יאפשרו פיתוח איזורי עצמאי למשקי דרום רמת הגולן וכן מרכז הרבוחי ומתקני ספורט. המרכז יכלול קרית חינוך תיכוני לכל תושבי דרום רמת הגולן. החינוך היסודי וחטיבת הביניים יתקיימו במרכז האיזורי להלמידי החינוך הממלכתי ובחיספיה לתלמידי החינוך הממלכתי-דתי. המוסדות המישיבים יפעלו להקצאת המשאבים הכספיים, עפ"י החלטה זו".

המשתמע מכך הוא ברור. לדעתי, ברבע

שהחלטה תיעול, כל המתישבים יודעים את המשמעות ההתישבותית ואני יודע זאת משיחות שניהלתי עם כולם. אני הושב, שהם יתנו יד להקמת מרכז זה.

היו"ר השר י. גלילי:

אני מניח, שכאשר אתה מדבר על הגדרה מקצועית בנושא ההתישבות, הדבר חל לא רק על גידולים ומכסות מים, אלא גם על בעיות של הנושא ההתישבותי. אשר על כן, איך אתה מגיב על מברק שקיבלתי, שאני רואה חובה להביא אותו לידיעת חברי הועדה לפני שמחליטים, האומר: "החלטת מושבי הנועת המושבים בדרום רמת הגולן בדבר הקמת בית ספר משותף לכולם בבטיחה נחושת כמו כן דעתה של התנועה אי קבלת אישורכם יגרום לדחית הקמת בית הספר ויפגע באופן ממשי בילדים. אנא אישורכם".

מר ר. וייץ:

קודם כל, כל העוסק בבעיות ההתישבות יודע, שהגורם האנושי חשוב מכל. זה האלף-בית שאני מלמד לא רק לאלה שמבצעים, אלא גם לתלמידי באוניברסיטה, עם כל המשתמע מכך. שניה, לו ידעתי שתקריא את המברק הזה, הייתי אני מקריא מכתב שקיבלתי ממזכירות תנועת המושבים, האומר שאם יוחלט להקים מרכז איזורי אחד, תסכים תנועת המושבים להצטרף אליו ולהקים בתוכו את בית הספר היסודי, על מנת לא לפגום במאמץ ההתישבותי המשותף. הם גם הכריזו זאת בוועדה הבין-מוסדית למרכזים איזוריים.

השר מ. קול:

האם הם מתנים את הסכמתם בהסכמת איחוד הקבוצות והקיבוצים?

מר ר. וייץ:

כל אחד משלשת השותפים היה רוצה להסתייע בשניים האחרים ולעשות את הנוח לו. אך להיות "שורץ גדר" - לא. הם אמרו בעד, אך בתנאי. היות שהצלחנו לקשור את שלשת השותפים, קשה מאד לפרק את החבילה. יש לי הודעה רשמית בכתב וישראל יאמץ זאת.

מר ר. וייץ:

לועתי, הסוגיה שאנו עוסקים בה היא סוגיה ברורה וברגע שהמוסד הרואה את כל התמונה יחליט את שלו, יהיה סמוך ובטוח שכל המתישבים, בסופו של דבר, יסמכו ידם על כך. ואני אומר זאת בצורה המוטמכת ביותר, ביודעי את הדברים מקרוב.

השר א. ידלין:

ההצעה שלי היא למחוק בהצעת ההחלטה את הפסוק המתייחס לחינוך היסודי. כלומר, בהצעת ההחלטה ישאר הפסוק העוסק בקריית חינוך תיכוני לכל תושבי דרום רמת הגולן.

השר מ. קול:

זה כולל את חטיבת הביניים או לא?

השר א. ידלין:

זה אינו כולל את חטיבת הביניים. בארץ, הרפורמה מבוצעת, פחות או יותר, בשליש כך שהחינוך היסודי ברוב מדינת ישראל הוא של 8 שנים.

אני מציע, אם כן, שבהצעה המובאת

לועדת השרים ישאר רק הפסוק המתייחס לחינוך תיכון, כי כאן מדובר על קמפוס לכל תושבי דרום רמת הגולן, כולל האוכלוסיה הדתית. אני מבין את ההצעה כך, שגם החינוך העל-יסודי הדתי יהיה במרכז זה, ולא בהיספיה. אני מציע להוציא מההחלטה את ההתייחסות לחינוך היסודי ואני רוצה לנמק מדוע. אני חושב, שעניין החינוך היסודי צריך להשאר במסגרת החלטת משרד החינוך והתרבות בלבד. לא אסתייר מכה, שמדיניות החינוך בישראל שהיתה נקוטה עד כה - ואני לא מציע לממשלה לשנות זאת, בודאי לא בימים האחרונים לכהונתה - לא כפתה את ארגון החינוך היסודי על המתישבים. היא, בעצם, תמכה בבית ספר יסודי בכל ישוב, כי היא תפסה את הישוב לא כמשק, אלא כחברה ואין חברה בלי חינוך. אין לה סיכוי

השר א. ידלין:

להתקיים ואין לה סיכוי לרציפות דורות. במדה שהיה רצון של המתישבים להקים בית ספר יסודי איזורי, או בין-ישובי, על יסוד הכרעה וולונטרית, משרד החינוך קיבל זאת ברצון. אך לא כפינו בית ספר איזורי לפי שיקולים גיאוגרפיים גרידא, אלא תמיד לקחנו בחשבון את הרקע החברתי ובס"ה קיימנו מדיניות של חינוך, שהיתה בה אוטונומיה לתנועה ההתישבותית, בדיוק כמו שהיתה אוטונומיה לאוכלוסיה הדתית, שהיתה מאד מגוונת: גם זרם ממלכתי-דתי, גם זרם עצמאי וגם זרם עצמאי של אגודת ישראל. קיבלנו זאת על יסוד תפיסה, שאחריות המדינה לחינוך אינה סותרת פלורליזם. הוא הדין גם לגבי ההתישבות. לקחנו בחשבון, בארגון בית הספר היסודי, את השוני האידיאולוגי בין תנועת המושבים והתנועה הקיבוצית ולא כפינו בשום מקום במדינת ישראל ארגון איזורי של החינוך היסודי. התערבנו יותר במאמצי שכנוע ובהתנניית התמיכה בארגון החינוך העל-יסודי, כי זה כבר גיל אחר ופה מוכרחים להיות בתי ספר גדולים. אך בחינוך היסודי לא התערבנו. ואני לא מציע לקבוע לגבי רמת הגולן - שבשבילי היא חלק ממדינת ישראל - מדיניות חינוך אחרת מאשר בכל מדינת ישראל. אני לא מציע מדיניות של כפייה, שתסוכם ע"י ממשלה זו בשבוע האחרון לקיומה. אני אתנגד לזה בכל הוקף.

השר ח. צדוק:

מה אחת מציע?

השר א. ידלין:

אני מציע לא להחליט על החינוך היסודי בועדת השרים לענייני התישבות. זו פרורוגטיבה של משרד החינוך והתרבות והוא יבצע את המדיניות שלו לגבי רמת הגולן, בדיוק כמו לגבי מדינת ישראל כולה.

מר ח. פינקלשטיין:

איך אתם נוהגים אם כל ישוב רוצה

להקים בית ספר משלו?

השר א. ידלין:

בדרך כלל, אנו נותנים לו, אך אנו
לא נותנים לו את כל הכסף, אלא לפי

חקן הכיתות.

אני רוצה להעיר עוד הערה, לא כשר

החינוך, כי אני מבין שההצעה להכריע בענין חינוך בועדה שרים לעניני
התישבות נובעת מהוך חרדה להתישבות שלנו ברמת הגולן. הטעות הגדולה
בתכנון רמת הגולן, לדעתי, היתה בהקמת בני יהודה בכלל. קיום ישוב
זה מעכב, לדעתי, את פיתוח קצרין. אין לנו תקוה להקים ברמת הגולן
עיר, כאשר יש קרית שמונה וחצור במרחק לא גדול ויחד עם זאת, להקים
ישוב שאינו מתפרנס מחקלאות. אני חושב, שאת תושבי בני יהודה צריך
להעביר לקצרין ובבני יהודה יש מקום להקים את המרכז המישקי הדומם,
שיתן את אותם השרותים האיזוריים, כמו: סכון הערובת ותחנת דלק,
שדרושים להתישבות ברמת הגולן. לכן, כל המאמץ הזה להקים כבר בית
ספר יסודי איזורי בבני יהודה, מתוך הנחה ששם יגורו המורים, לא
נראה לי נכון. המורים בחינוך היסודי, לדעתי, יגורו בקיבוצים
ובמושבים שקיימים ברמת הגולן. אני מקוה, שלא יזדקקו למורים שכירים.

השר ח. צדוק:

אני מבקש לדעת מהן ההצעות שלפנינו
להחלטה.

תיו"ר השר י. גלילי:

הבקשה שלך תכובד, לאחר שיחיאל יסיים
את דבריו.

מר י. אדמוני:

אני רוצה להגיב לדבריו האחרונים של
שר החינוך. הקמת בני יהודה תוכננה
לפני שהוחלט בועדה על הקמת קצרין, מתוך רצון להאיץ את אכלוס רמת

מר י. אדמוני:

הגולן. בבני יהודה מצויות היום כמאה משפחות ובכך ניתנה דחיפה ממשיה לקידום הגולן, שכני יהודה הוא הישוב הגדול ביותר בו כיום. בבני יהודה חיות משפחות, שעובדות במפעל תעשייתי, שהוקם במשותף על ידינו עם התעשיה האירית ולא לוקחים, במחי יד, את המפעל ואת מאת המשפחות ומעתיקים אותם למקום אחר. לכן, אני מוצא לנכון להעיר זאת. קל למחוק במספר טילים את ענין הישוב, אך הדברים הרבה יותר עמוקים, גם במערכת קבלת החלטות על הקמתו וגם בעובדה שאוכלס כפי שאוכלס הוא מלא את תפקידו מבחינה זו, וכן בעובדה שיש משפחות הקשורות במקום זה גם בתעסוקה וגם בקשרים אחרים.

היו"ר חשר י. גלילי: אני מבקש להעיר לגבי הצעת ההחלטה.

זו הצעה שערך חבורת הצוות, אשר בתייעץ בתוכו. היה גם שר החינוך, אלא שיש לו הצעה חלוקה.

השר ח. צדוק: מה התיקון ששר החינוך מציע?

השר א. ידלין: אני מציע להשמיט את הפסוק המתייחס לחינוך היסודי.

השר מ. קול: אני הומך בהצעה שהביא רענן בשם הצוות

ואני רוצה להסביר מדוע אני הומך בה.

קודם כל, אני חושב שקצירין היא דבר מיותר לגמרי ברמת הגולן. אינני חושב שהעיר הזאת נחוצה, אך אני מאד בעד מרכז בני יהודה. אני רוצה שיחיה מרכז איזורי בשביל ההתישבות, כפי שאתם מציעים. אם יקבלו את התיקון של שר החינוך, שימו לב מה עלול להתרחש: המושבים יקימו להם בית ספר איזורי לא בחוף המושבים של דרום רמת הגולן, אלא על שפת הכנרת.

השר מ. קול:

הקיבוצים ישלחו את ילדיהם לעין-גב ולמעשה, המרכז האיזורי בבני-יהודה לא יהיה מה שחשבנו שיהיה. אינני יודע על אילו עקרונות מגן שר החינוך. אילו בית הספר היה בתוך ישוב, הייתי מקבל את הנוסח שלו. אך כאן רוצים להקים, למעשה, שלשה מרכזים, נוסף לבני-יהודה, אחד לקיבוצים, אחד למושבנים, אחד לדתיים ואחד לסתם יהודים. לדעתי, הצעת שר החינוך היא כולה שלילה.

איננו רוצים לקיים בבני-יהודה בית ספר עבור מספר קטן של משפחות, שהרי זו לא עיר, אלא מרכז איזורי. אני לא רואה איזו סכנה תצמח, אם ילדי המושבים והקיבוצים יהיו הגורם המכריע בבית הספר בבני יהודה ויביאו את הרוח החלוצית-התישבותית לבית הספר של בני-יהודה וישפיעו גם על הילדים של בני-יהודה.

שר החינוך הסביר את המציאות בארץ, שהוא מגן עליה, ואני כולי מתחלחל לשמוע את ההסבר הזה. אני לחמתי תמיד בעד חינוך אחיד ואח"כ התפשרנו עם בן-גוריון על חינוך ממלכתי, אך התכוונו שהחינוך הממלכתי הכללי יהיה מיזוג של ערכים חלוצים-התישבותיים עם ערכים לאומיים-כלליים. מה יצא? כל הזרמים נשארו וחיסלו רק את זרם העובדים. שרי החינוך, אתם הייתם צריכים לדאוג, שהרוח החלוצית של בית הספר של ילדי העובדים תהיה בתוך בית הספר הממלכתי - וזה לא נעשה. בית הספר הממלכתי הוא לא מה שרציתי שיהיה בו, גם עם תודעה יהודית וגם עם רוח חלוצית-התישבותית. השארתם את כל הזרמים תחת שם המדינה ולמעשה, שולטות כל המפלגות ולא המדינה שלטת ואנו נשלם את המחיר עבור זה. אני אומר דברים אלה גם כתגובה לדברי שר החינוך ברדיו הבוקר. הערכים הסוציאליים, החומניים והחלוציים אינם בתוך בית הספר, כפי שהם צריכים להיות.

השר מ. קול:

אני רוצה, שבני יהודה יהיה מרכז, שבו ההתישבות תהיה דומיננטית ורוח הקיבוץ והמושב תהיה הדומיננטית בתוך המרכז האיזורי-החינוכי בבני יהודה. אני חושב, שזו ההצעה שהביא לנו רענן ואילו שר החינוך בא להוציא את "הנשמה" ממרכז זה. לכן, אני מתקומם נגד כל ההנמקה של שר החינוך ואני תומך מאוד בהצעה שהביא רענן.

אסיים דברי בנימה פסימית. הנסיון שלנו מוכיח, שהזרמים הם יותר חזקים מהמדינה וזה מה שאני חושב שיקרה.

השר י. אלון: אינני רוצה לנצל הזדמנות זו להכנס לניתוח הפילוסופיה של שיטת החינוך בארץ. אני מתפלא לשמוע דוקא מהשר קול געבועים להאחדה. אנו עם פלורליסטי מאין כמוהו ואין זה מקרה שיש זרמים והשקפות ופירושים שונים על גישות חברתיות שונות. שום אסון לא קורה למדינת ישראל, אם יש השפעה של ההורים על דרך חינוך בניהם. כשאני הייתי שר החינוך, באו אלי משפחות דתיות וביקשו לאפשר להם הקמת בית ספר דתי, לאו דוקא קשור באגף הדתי במשרד החינוך. איכות החינוך לא נפגעה ואני מציע לא לראות במערכת החינוך את שיא השיאים של ההישגים הרוחניים מצד אחד ומצד שני, לבטל אותם כאילו אין הישגים. יש הצלחות ויש פחות הצלחות. הזרמים אינם יותר חזקים מהמדינה. המדינה מורכבת מעם ובעם יש זרמים. אין פסול בכך שחנועת המושבים, או התנועה הקיבוצית, רוצות לחנך את ילדיהן עפ"י אורח חייהן. אין זה לימוד, אלא חינוך לאורח חיים, זו שותפות אחרת, כל אחד לפי דרכו. בית ספר אינו רק מלמד חשבון, היסטוריה או תנ"ך, הוא גם צריך לחנך לערכים - ולא רק ערכים כלליים, אלא ערכים של הגשמה. להיות במושב או בקיבוץ ברמת

השר י. אלון:

הגולן - אלה ערכים מוגדרים מאד. לכן, כשאני הייתי שר החינוך ובאו אלי מושבי מרום הגליל ולא רצו להיות בבית ספר יסודי משותף ביסוד המעלה, לאחר שקלא וטריא עזרתי להם להקים מרכז חינוכי מול מצודת כח. אין בזה שום פסול אם למושבי הגולן יהיה בית ספר יסודי משלהם או לקיבוצי הגולן יהיה בית ספר יסודי משלהם.

לגופו של דבר, אני מצטרף להצעת שר החינוך, כלומר, שועדה זו לא תעסוק היום בחינוך היסודי. נשאר זאת למשרד החינוך. אני מציע, אם כן, להשמיט מהצעת ההחלטה את הפסוק המתיחס לבית הספר היסודי.

השר א. ידלין:

טוב, שאין לי ענין לעסוק בסוגיות הגדולות של החינוך. נצטרך לעסוק בזה עוד הרבה. אני רק רוצה להגיד לשר קול - מה שקרה, זו לא תגלית שבילית היום. היית שותף לכך במשך כל השנים בהם כיהנת בממשלה. נכון, שבוטל זרם העובדים ובוטל גם המרכז המכוון והמדריך, בעוד שנשארו במדינת ישראל כל הזרמים הדתיים, כשכל אחד יש לו מרכז מכוון ומדריך מחוץ למשרד החינוך. מה הלקחים שצריך להפיק מכך - אינני עוסק בזה כרגע. אמרתי הבוקר ברדיו, שהחינוך הממלכתי לא נכשל ולדעתי, צריך להגן עליו, שיהיה חינוך יהודי + חינוך ליברלי-הומניסטי כלל-אנושי. הוא לא נכֵּל בחינוך החלוצי, כי יש היום חניכים בתנועות נוער לא פחות מאשר כשאני הייתי בתנועת נוער. רציתי היום להעמיד את הניגוד על ענין השילוב בין היהדות ומחשבה הומניסטית כלל-אנושית. אנו לא כל יכולים.

השר א. ירלין:

אני חושב, שצדקנו בעבר - וצריך ללכת בדרך זו גם בעתיד - שאי אפשר להטיל על ההתישבות, בחינוך ילדיה, את השליחות החלוצית בזרם הממלכתי. לזה צריך מרכז, שהוא אחראי לשליחות החלוצית הזאת, או בחוץ המערכת או מחוצה לה, אך לא בהזדמנות של חינוך ילדי ההתישבות. מדוע? כי שום חנועה התישבותית, שבנויה על יסודות של קואופרציה ושיתוף, לא תתקיים מעבר ל-2-3 דורות, אם היא לא תהיה אחראית לחינוך ילדיה. אצלנו, זה יכול להחזיק מעמד בזכות מערכת חינוך אוטונומית ומכוונת. אני חושב, שכל ממשלה תצטרך לכבד זאת ואם לא, אצא למלחמה נגדה.

לא הצעתי שלגבי רמת הגולן נקבע נוסח

חדש. אני רוצה להפנות תשומת לבו של השר קול, שלא מציעים ארבעה מרכזים מול אחד. ראשית, בהצעה מציעים שהמרכז הדתי יהיה בחיספית ולא בבני יהודה. היות והציעו את העל-יסודי לכולם במקום אחד, הסכמתי. ז"א, שלא יהיה בחיספית חינוך על-יסודי דתי.

השר ח. צדוק:

איפה חטיבת הביניים?

השר א. ירלין:

בשלב זה, אין חטיבת ביניים. אם תהיה,

נשקול זאת. היא בודאי תהיה חלק מהתיכון.

היות והציעו חינוך על-יסודי לכל החושבים, כולל הזרם הדתי, אמרתי: "בסדר, להקים מרכז על-יסודי ברמת הגולן". אך באותו משפט שאני מציע למחוק, ממילא מציעים את מרכז חיספית. המרכז לקיבוצים קיים. לא הייתי צריך להמציא אותו. אז הגיוני שעוד שלשה קבוצים יצטרפו אליו, אם הם רוצים בזה. אינני מקים את המרכז, אלא הוא קיים. לו המושבים היו רוצים להיות בבני-יהודה, הייתי מכבד את רצונם. נדון בזה כמו שדנים בכל מדינת ישראל. אילו יכולתי לכפות על המושבים, הייתי כופה עליהם ללמוד בעין-גב. אטפל בזה ולכן אמרתי, שהחינוך היסודי אינו שייך לוועדת השרים להתישבות.

היו"ר השר י. גלילי:

להעביר את בני-יהודה לקצריץ - לא
תספיק, אך לשכנע את הקיבוצים - אולי

תספיק.

אני ממליץ לכל אחד לחדול מחיסול
ישובים בטחי קולמוס ובהבל פה. ישוב זה כמו ילד ואי אפשר להגיד
"הייתי נגד לידתו של ילד זה".

השר ח. צדוק:

אני חושב, שאת הסעיף הראשון יש להפוך
מסעיף שיש בו משום חוות דעת לסעיף

אופרטיבי. כאן כתוב, שאנו חושבים שקידום פיתוח ההתישבות ברמת הגולן
מחייב הקמת מרכז. לדעתי, אנו עומדים להחליט וההחלטה צריכה להיות
אופרטיבית: "לשם קידום פיתוח ההתישבות ברמת הגולן, מחליטים להקים
בסביבות בני יהודה מרכז איזורי, מיסקי, תרבותי וחינוכי לישובי
דרום רמת הגולן". את הפסוק השני אני מקבל כמות שהוא. בפסוק
השלישי מדובר פעם על חינוך היכוני ופעם על חינוך יסודי וגם על
חטיבת ביניים. אני מבין, שהיום אנו מדברים על חינוך יסודי ועל
חינוך על-יסודי. אני מציע לומר כך: "המרכז יכלול קריית חינוך על-
יסודי לכל תושבי דרום רמת הגולן. באשר לחינוך היסודי לישובי דרום
רמת הגולן, ינחגו לפי הכללים המקובלים במשרד החינוך לגבי מערכת
החינוך בישראל". כי אנו לא יכולים להוציא מחת ידינו החלטה, שבה
אנו מתעלמים מהנושא של החינוך היסודי ואני חושב, שזה מה ששר החינוך
אמר לנו. הוא רוצה לנהוג לגבי החינוך היסודי בישובי רמת הגולן
כמו שמשרד החינוך נוהג בישראל, ואת זאת אנו צריכים להגיד באופן
פוזיטיבי, כדי שתהיה תשובה על נושא זה. הפסוק האחרון: "המוסדות
המישבים יפעלו להקצאת המשאבים הכספיים אך ורק עפ"י החלטה זו" -
מקובל עלי.

מר מ. קרונה:

בישיבה אחרונה זו לא צריכים להחליט
בקשר לחינוך על-יסודי. מה התועלת
שאנו מחאספים ואומרים, שבחינוך היסודי נוהגים כמו במדינת ישראל?
זה מובן מאליו. אני שותף לזה, שאי אפשר להקים מרכז חינוכי בכח.
אוי ואבוי אם המרכז האיזורי בדרום רמת הגולן יצטרך לקום ע"י כפיה
ולחץ. אותו הדבר אני אומר בקשר לחינוך העל-יסודי. האם בישיבת
הצוות הבוקר היה מישחו מהישובים הדתיים באיזור רמת הגולן? האם יש
הסכמה שלחם?

מר ח. צבן:

יש הסכמה מהם.

מר מ. קרונה:

אם כך, יש לנהוג בקשר לחינוך היסודי
לפי הצעת שר החינוך. כמובן, שכל
הדברים הממלכתיים האלה קשורים לבזבוז של כסף. אם רוצים ישובים,
צריך לאפשר להם לחנך, אך כאשר זה לא גובל בבזבוזים, בהקמת מבנים
חדשים ובתי ספר ריקים מתוכן.

באשר לחינוך היסודי, אני תומך בהצעת

שר החינוך.

היו"ר השר י. גלילי:

אני רוצה להציג הערה אחת, שעל דעת כל
החברים בצוות, שדן הבוקר בנושא, היה
מוסכם כי מתקנים כלכליים, אשר נועדים לשרת את רמת הגולן בכללותה,
לא בלבד את דרום רמת הגולן, יוקמו בקצרים.

דבר שני: אינני רוצה את המילים

"בסביבות בני-יהודה", אלא: "בבני-יהודה, באחר שיקבע במדויק ע"י
ועדה מיקום".

מר ש. אבני:

אני מציע למצוא נוסח יותר מוגדר

לגבי מפעלים שילכו לקצרין. אין

הרבה סיכויים שצפון רמת הגולן ודרום רמת הגולן יתאחדו על בעלות
המפעלים. למשל, אם מדברים על מכון תערוכת לדרום, אין כל סיבה
שהוא יקום בבני-יהודה ולא בקצרין. אם הוא יקום בקצרין, הצפון
יצטרף אליו בדיעבד. אם יקום בבני-יהודה, לא יצטרף.

מר ר. וייץ:

כל מתקן שיכול לשמש את כל רמת הגולן

יוקם בקצרין.

היו"ר השר י. גלילי:

ככל שמדובר במפעלים כלכליים, אשר

צריכים לשרת את רמת הגולן כולה, הם

יוקמו בקצרין. אנו לא יכולים להגדיר אם זה חל על מפעל זה או על
מפעל אחר, אך מגמה כללית חייבת להיות.

עכשו אני שואל: האם חברי הועדה רוצים

שנקבל החלטה לגבי המדור של החינוך היסודי?

השר מ. ברעם:

האם יש בזה דחיפות?

היו"ר השר י. גלילי:

יש דחיפות, כי מושבי העובדים היו כאן

בישיבה הקודמת והציגו חביעה זו, ובראשית

ישיבה זו קראתי מברק שלהם. הם טוענים, שזה פוגע בילדיהם. עליהם

מקובל הנוהג השורר במשרד החינוך, שממנו אמרנו לסטות היום. אך יש

שאלה, האם אנו מקבלים החלטה בנדון? פרוש הדבר, שאם אין אנו מקבלים

החלטה בנדון, ברור שעולם כמנהגו נוהג. לא אנו צריכים להעניק

סמכויות למשרד החינוך. משרד החינוך מבורך בסמכויות ואנו לא באנו

לערער על הסמכויות שלו. באנו לסטות ברמת הגולן מנוהג מקובל, עפ"י

היו"ר השר י. גלילי:

טעמים ונימוקים שלדעת מחייבי סטייה זו מוצדק לסטות. אך אני רואה שיש עוררין על כך. יש הבדל אם הועדה סומכת את ידיה על המצב הקיים, שמאפשר לתנועת המושבים הקמת בית ספר בנפרד ע"י הכנרת, או שאנו דנים רק על הקמת המרכז בבני יהודה, המישקי והעל-יסודי, וממילא ע"י כך התחום של החינוך היסודי נשאר במסגרת סמכות משרד החינוך והתרבות. אנו, ע"י כך, לא קובעים אם בית הספר יהיה למטה בכנרת או לא. דבר זה נשאר בין המושבים לבין משרד החינוך. כמובן שמשרד החינוך, כרגיל, נועץ בעניינים אלה עם הגורמים ההתישבותיים. הוא יקח דברים וישמע חוות דעת של המחלקה להתישבות ומשרד השיכון. אך זה נשאר בגדר סמכות משרד החינוך. ועדה זו, לקטע זה, לא מתיחסת.

השר מ. ברעם:

אני מבין, שגם מה שמציע שר המשפטים זה, במדה גדולה, להשאיר את המצב כפי שהוא היום. אם לא מערערים על המצב הקיים, אין צורך לקבל כל החלטה. אינני חושב שאנו צריכים לקבל החלטה גם מבהינת הטעם הטוב. בכל זאת, אנו יודעים שזו ממשלה שמסיימת כהונתה. אם לא משנים את המצב הקיים, אז שינהגו כפי שנוהגים עד כה ולשם כך אין צורך בקבלת החלטה.

מר ח. פינקלשטיין:

אני תומך בהצעת שר המשפטים. לאחר מה ששמענו בישיבה הקודמת, אנו לא יכולים להחליט היום, בלי לומר מלה על החינוך היסודי. אני תומך בהצעת שר המשפטים, כי היא בהתאם לדברי שר החינוך ושר החוץ.

השר מ. קול:

אני מבקש להצביע על ההצעה שהובאה ע"י רענן בשם הצוות. אני אומר זאת מכיון שגיל הילדים בישובים הוא כזה, שבאם דוחים את בניה בית הספר היסודי

השר מ. קול:

בבני-יהודה עבור המושבים ועבור הישובים בכלל, למעשה דוחים זאת לשנים. ילדים בגיל על-יטודי, מעל גיל חטיבת הביניים, הם עניין לעוד 8-10 שנים. ז"א, שלמעשה זו פגיעה גדולה בתכנית הקמת המרכז הזה. משום כך אני חושב, שהתכנית שהובאה ע"י רענן היא תכנית טובה ומותר לקיים את הסטיה הזאת.

אני חושב, שאם יהיה בית ספר בבני-יהודה, שבו ישתתפו גם המושבים והקיבוצים, זה יהיה למעשה בית ספר של ההתישבות, כי הם יהיו הגורם הדומיננטי - ואני רואה זאת כברכה. משום כך, אני מבקש להצביע.

השר ח. צדוק: אינני מציע שאנו נחליט על ריכוז החינוך

היסודי באותו המרכז. אני גם מציע, שלא

נשאיר מצב שממנו, לאחר הדיונים שקיימנו, ניתן אולי להבין, או מי שירצה יוכל להבין, שבכל הנוגע לחינוך היסודי איש הישר בעיניו יעשה. לכן, לדעתי, את החלטתנו האופרטיבית אנו צריכים ללוות ואני יכול לומר, שלא איכפת לי אם זה יהיה סעיף בתוך ההחלטה, או שזו תהיה הודעה מלווה מטעם הועדה, האומרת שבאשר לחינוך היסודי, העניין יוסדר לפי הכללים הנהוגים במשרד החינוך לגבי מערכת החינוך בישראל.

היו"ר השר י. גלילי: אני מקבל את הערת הצדוק. אני מציע,

שאנו נקבל את החלק הראשון האומר: "לשם קידום פיתוח ההתישבות ברמת הגולן, מחליטים להקים מרכז איזורי, מיסקי הרבותי והינוכי לישובי דרום רמת הגולן בבני יהודה, באתר שיקבע במדויק ע"י ועדת מיקום". סעיף שני יהיה: "המרכז האיזורי יכלול מתקנים משקיים לשרות דרום רמת הגולן, אשר יאפשרו פיתוח איזורי עצמאי של משקי דרום רמת הגולן, מרכז הרבותי ומתקני ספורט. המרכז יכלול

היו"ר השר י. בלילי:

קריה חינוך על-יסודי לכל חושבי דרום רמת הגולן. המוסדות הטישבים יקצו משאבים כספיים אך ורק עפ"י החלטה זו".

לכך הצטרף הודעת יו"ר הועדה, על דעת

הועדה; "באשר לחינוך היסודי ליושבי דרום רמת הגולן, הדבר יפתר במסגרת הכללים המקובלים ע"י משרד החינוך והתרבות ובפדר סמכותו של משרד החינוך והתרבות".

יש להוסיף גם את הסעיף שציינתי:

"מתקנים כלכליים אשר נועדו לשרת את כל רמת הגולן, יוקמו בקציר".

בינתיים קיבלתי הערה, שמבחינה חינוכית

משרד הפנים, משרד התיירות וגם מינהל מקרקעי ישראל הם נבד בניה על שפת הכנרת, כבקשתם של המושבים. אנו משאירים דבר זה לפרוצדורה שבינם לבין משרד החינוך ומקובל עלינו, שמשרד החינוך, בנושא כזה, בא בדברים גם עם גורמים התישבותיים וגם עם משרד הפנים. אנו לא סמכנו ידינו על ההצעה הזו, גם לא שינינו מהסדר הקיים; החלטנו על מה שחובתנו להחליט - להקים מרכז בבני-יהודה, שנועד לקדם פיתוח החתישבות ברמת הגולן, בחינוך העל-יסודי.

בהתחשב בגטיבות, אני מציע שזה יתקבל

מר ד. וייץ:

פה אחד.

אני רגיל להיות במעוט. מאחר שהדעה

השר מ. קול:

שלי רשומה בפרוטוקול, אני לא עומד

על בקשתי להצבעה.

מ ח ל י ט י מ :

- א. לשם קידום פיתוח ההתישבות ברמת הגולן - להקים מרכז איזורי-משקי, תרבותי וחינוכי לישובי דרום רמת הגולן בבני-יהודה, באתר שיקבע במדויק ע"י ועדה מיקום.
- ב. במרכז האיזורי יוקמו מתקנים משקיים לשירות ישובי דרום רמת הגולן, והוא יכלול מרכז תרבותי, מתקני ספורט וקריית חינוך על-יסודי לכל תושבי דרום רמת הגולן.
- ג. הועדה לענייני התישבות רושמה את הודעות היו"ר, השר י. גלילי, כי:
- (1) מיקום מוסדות החינוך היסודי לישובי דרום רמת הגולן הוא בסמכות משרד החינוך, במסגרת העקרונות הכלליים המקובלים בנדרון. על יסוד הנחה זאת, נמנעת הועדה להתישבות מקבלת החלטה בנושא.
 - (2) מפעלים ומתקנים כלכליים, אשר נועדו לשרת את כל רמת הגולן, יוקמו בקצדין.

2002 2002

מוכירות הממשלה

סלע יגד

ש מ ו ר

פרוטוקול
ישיבת הוועדה לענייני התיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית

י"ד בסיון תשל"ז - 31.5.77

נכחו: חברי הוועדה - השרים :
י. גלילי - יו"ר, ש. הלל,
ח.י. צדוק, מ. קול, ש. רוזן

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית :
ח. פינקלשטיין, י. קלארמן,
מ. קרונה

נעדרו: חברי הוועדה - השרים :
א. אוזן (בחו"ל), י. אלון,
מ. ברעם, א. ידלין, ש. פרס,
י. רבינוביץ.

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית :
י. אלמוגי, מ. בר-און, א.ל. דולצין,
ר. וייץ (חולה), ר. יגלום,
מ. קירשבלום, א. שנקר.

משרד השיכון	-	ש. אבני
המחלקה להתיישבות	-	י. אדמוני
בני יהודה, רמת הגולן	-	ש. איכר
מינהל מקרקעי ישראל	-	א. ביידיץ'
תנועת המושבים	-	מ. חריף
רמח מגשימים, רמת הגולן	-	א. מאיר
לשכת השר י. גלילי	-	א. מקובר
תנועת המושבים	-	א. נחמקין
לשכת שר העבודה	-	מ. פרקש
משרד החקלאות	-	ח. צבן
הקרן הקיימת לישראל	-	י. צור
צבא-הגנה-לישראל	-	אלי"מ א. שגב
משרד האוצר	-	ש. שטנר
משרד האוצר	-	ש.ש. שירן
הסוכנות היהודית	-	י. שמיר

א. לישנסקי - מזכיר הוועדה

סדר היום :
13/הח דברים לזכרו של ע. שפירא ז"ל
14/הח הודעות
15/הח השיחוף הבין-כפרי ברמת הגולן
2002 2002

/ דברים

בפרוטוקול זה 2 דפים

רשמי: 2002 2002

הח/13 - דברים לזכרו של ע. שפירא ז"להיו"ר השר י. גלילי:

אני פותח את הישיבה. אנו נכבד

בקימה את זכרו של חברנו, עזרא שפירא,

חבר הועדה, חבר הנהלת הסוכנות ויו"ר קרן היסוד, אשר הלך לעולמו מאז הישיבה הקודמת שלנו. חברנו אותו בלהט הציוני שלו, אפשר לומר בציונות ההמימה, בהמית הלב האדיבה לכל ההחלטות של הועדה שלנו לקדום ישובה של הארץ. נשא תנחומים למשפחתו ולחבריו.

הח/14 - ה ו ד ע ו ת

בטרם נגש לדון בנושא שלשמו הזמנו

גם נציגים של גופים ומתישבים - השיתוף הבינכפרי בדרום רמת הגולן - אני רוצה להביא לידיעת חברי הועדה מספר הודעות מטעם המחלקה להתישבות ומטעם האגף לבניה כפרית.

תחילה, נשמע על לוח הזמנים לבינוי

הישובים שעליהם החליטה הועדה שלנו.

מבלי להכנס ליותר מדי פרטים, אני

מר י. אדמוני:

רוצה למסור על לוח הזמנים המשוער

לגמר תהליך התכנון ואפשרות תחילת הבינוי של הישובים. חשוב שהועדה תדע, שנראה לנו כי רוב רובה של התכנית תוכל להתחיל להתבצע במהלך השנה, אם כי חלק מהאובייקטים המתוכננים יוכלו להגיע לכלל מימוש רק ברבע האחרון של השנה. זאת אני אומר בגלל התהליכים של תכנון עבודות עפר וכו'.

לפי לוח הזמנים הסנסטיבי שלנו, נראה

לנו כיום, שאת מושב יונתן במיקומו החדש - היינו צריכים להחליף את המיקום שלו - ניתן יהיה להתחיל לבנות בנובמבר 1977, וזאת לאחר גמר

מר י. אדמוני:

עבודות העפר. בהר אודם, כנראה שתהליך הבניה יהיה יותר איטי ונוכל להגיע לתחילת בניה רק לקראת סוף השנה התקציבית. בגמלא - בדצמבר 1977; בשעל - באוקטובר 1977; במרכז מירון - בספטמבר 1977; מרכז מבואות חרטון - אוגוסט 1977; מצפה שלם - אוקטובר 1977; פצאל ד' - נובמבר 1977; אשלים - אוגוסט 1977; עידן - אוקטובר 1977; קטיף 3 - ספטמבר 1977; חרובית נכללת אצלנו בעבודות עפר ולכן אני לא צריך לכלול אותה כאן; בשור ב' - דצמבר. לגבי דלאווה יש הסכם עם משרד השיכון לעשות תהליך מואץ, כדי שתחברים יוכלו להכנס למקום כבר באוקטובר או נובמבר. חלזון - באוגוסט 1977. לגבי מי-עמי ב', אנו מציעים שאפשר יהיה להתחיל לבנות בדצמבר, כדי שהחיילים שיעלו לשם ביולי, יוכלו לעבור חלק מהחורף במבנים. צור נתן ב' - כידוע, אצלנו לא מופיעה ברשימת המוקדם, אלא ברשימת התשתיות והיות וזהיה עליה הנח"ל למקום ביולי, אנו מציעים שיוכנס שינוי בתכנית. האופציה הזאת גם ניתנה לנו במסגרת ההחלטה הקודמת של ועדת השרים על הישובים שיוקמו, ואפשר יהיה להקדים את צור נתן ב', ולו על חשבון פעולה אחרת, כדי שהחיילים, לקראת החורף, יוכלו להכנס למבנים. תפן ב' - לקראת ספטמבר.

אני עובר לרשימת הישובים, שבהם אנו

מדברים על תכניות בלבד. עמקא ב' - לא מוכנה ויכול להיות שלא תהיה מוכנה במהלך השנה, בגלל בעיות מיקום קשות ועשויה להדחות. זה גם נותן לנו אפשרות של חמרון מטיים בתכנית, בגלל העובדה, שכאן כנראה לא נהיה מוכנים. יתר הישובים שבהם מדובר על תשתיות יהיו מוכנים לבצוע לקראת פברואר 1978. נראה, שמבחינה זו אפשר יהיה לבצע את התשתית כמתוכנן.

מר י. אדמוני:

כפי שאנו רואים, רוב הישובים אפשר יהיה להכין לביצוע התחלת בינויים, בהתאם ללוח הזמנים ששערנו אותו. יכולים להיות מספר אחורים. הזכרתי במיוחד את עמקא ב' ואני מזכיר את הר אודם. יכול להיות, שיהיו עוד כמה אחורים כתוצאה מעכובים מסוימים. כאמור, זה נותן לנו אפשרות לגמישות מסוימת בתכנון, נוסף לידיעה שפחות או יותר ההכנה ניתנת למימוש במהלך השנה, למעט עמקא ב'.

מר ש. אבני:

עם מי תואם לוח הזמנים?

מר י. אדמוני:

עם כל האנשים שעוסקים בעניין במחלקה להתישבות, שהם חייבים בתהליכים של

עד התחלת הבינויים.

מר ש. אבני:

אם זו הערכה או השערה - היא אופטימית.

נושא זה נמצא בתהליך בדיקה עם המחלקה להתישבות ובדיקה זו טרם נסתיימה. כל תהליך התכנון המפורט הוא בידינו ואני לא יכול להצטרף היום לאופטימיות זו.

השר מ. קול:

אדמוני מסר תאריכי התחלת בניה אחדים

באוקטובר, נובמבר ואפילו דצמבר. לי

נראה, שהאקלים ברמת הגולן הוא כזה בחודשים אלה, שהתכנית לא תהיה מציאותית. יש תקופות שאי אפשר לבנות בכלל והדבר לא יאפשר לממש את כוונותינו. האם דבר זה נלקח בחשבון? מדוע אי אפשר להקדים התחלת הבניה לפני השלבים?

מר י. אדמוני:

יש ישוב אחד בקטגוריה ששר התיירות
מדבר עליה והוא: הר אודם. נראה לנו,

שאמנם הר אודם ידחה עד לאביב. ביתר הישובים, לא צריכה להיות כל
בעיה בבינוי גם בחקופת החורף.

היו"ר השר י. גלילי:

בעקבות הערת אבני אני רוצה לומר,
שלמעלה מכל ספק שלוחות הזמנים חייבים

להיות מתואמים עם משרד השיכון, שהוא גורם רב ערך גם בביצוע וגם
בקביעת לוח הזמנים; ואם חל בענין זה איזה שהוא שיבוש עד כה, יש
להניח שדבר זה יתוקן. אם כתוצאה מזה יחול שינוי בלוח הזמנים המשווער,
אני אבקש להביא הודעה על כך לוועדה.

אני רוצה להזכירכם, שבישיבה מיום
19/4 הסמכנו את יו"ר הוועדה, שר השיכון, שר החקלאות והמהלקה לתתישבות
על הכללת מספר ישובים נוספים שאמנה אותם, למקרה שיחול עכוב בבניה
ישובים אלה. הכוונה היא לשעל, שגב ד', שגב ה' - שזה גרעין רפא"ל -
וכן צור נחן ב' שהחלטנו עליו. אנו, כמובן, ננהג בהתאם לסמכות זו.
אבקש מאבני למסור לנו מידע בנושא הבינוי במושבנים בגליל.

מר ש. אבני:

לגבי בינוי הישובים בגליל - לפי
הקידום המשקי הקיים תקציב 1977 מאפשר
לנו להשלים את כלל הבניה, כמובן אם הישובים ירצו בכך - יש מקרים שזה
לא הולך - אך מבחינת האפשרויות התקציביות, אנו יכולים להשלים עד
ליחידה המשקית האחרונה.

לגבי התכנון החדש - זה מתחלק לשניים.
מבחינה תקציבית דאגנו לכלול כ-150 יחידות בניה, אך התהליך הארגוני-
הכנוני טרם סגור ואני מקוה, שבימים הקרובים נקבל מסמך, שמוסכם על

מר ש. אבני:

הועדה הבינמושבית, המחלקה להתישבות ומשרד השיכון, כי המצב החדש של קליטת בנים פעל להכנון המשקי הקיים וגם העקרונות והכללים שנקבעו, מחייבים הערכות ארגונית-טיפוסית שונה ממה שהיה עד כה.

אתה מדבר על ישובים חדשים?

מר י. צור:

אני מדבר על השלמה.

מר ש. אבני:

פתרון בעיה חדיור לבנים במושבים,

היו"ר השר י. בלילי:

לשם הרחבת המושבים. אבקש מאבני

למסור לוועדה הודעה בנושא בניה הפעוטונים בישובים.

לבני מעונות יום או פעוטונים -

מר ש. אבני:

האחריות לנושא זה היתה, עד היום,

בין משרד העבודה ובין משרד הסעד, תלוי באופי הישוב ואופי האוכלוסיה.

מה זה שייך למשרד הסעד?

השר מ. קול:

בישובים שהאוכלוסיה ברובה היא בטפול

מר ש. אבני:

משרד הסעד, הוא גם אחראי למעונות היום.

מתאריך מסוים, נוכחנו לדעת שבמושבים חדשים - ואני מדגיש חדשים - בהם

יש עניין רב שגם האשה תוכל לעבוד, אם זה מתוך אופי המשק או מתוך רצון

לשתף את האשה במשק, נוצר פער של חוסר פעוטונים. ואז היה משא ומתן עם

שר העבודה והוסכם, שהחל ב-1.4.77 האחריות למעונות יום במושבים חדשים

עוברת אלינו, למשרד השיכון. התחלנו בזה וקבענו שני כללים. מאותו

תאריך, בכל ישוב חדש שמתחילים לבנות, יחד עם כל המערכת יוקם בו גם

פעוטון. על פער של 9 שנים לא נוכל להתגבר הוך שנה-שנתיים. אני

מר ש. אבני:

מעריך שזה יקח 3-4 שנים. בשנה זו נתחיל ב-7-8 מעונות יום, כאשר את הקדימויות אנו מקבלים ממשרד העבודה, בתאום עם הועדה הבינמושבית.

היו"ר השר י. גלילי:

ומה לגבי הישובים הלא חדשים?

מר ש. אבני:

האחריות נמשכת של משרד העבודה.

השר מ. קול:

איך "נדבק" משרד העבודה לפעוטונים?

מר ש. אבני:

זו האחריות שלהם בכל הארץ.

השר ש. רוזן:

עד כה, אנו לא בנינו מעונות יום במושב. בכל הארץ נושא זה באחריות משרד העבודה ובחלקים מסוימים, באחריות משרד הסעד. כעת אנו התחלנו לבנות פעוטונים במושב. מה יהיה הלאה - אנו נחקדם. אינני חושב שמושב ותיקים זקוקים עכשו למעונות יום שלנו. עכשו התחלנו ללכת בדרך חדשה.

השר מ. קול:

אני מבקש שאלת הבהרה. אני יושב בממשלה 11 שנה ולא שמעתי מעולם שמשרד

העבודה - אשר עושה עבודה חשובה מאד בהרבה שטחים - עוסק בהקמת פעוטונים או מעונות יום לילדים בהתישבות. ממתי התחדש חידוש זה ומה למשרד העבודה ולמעונות יום בהתישבות? ממתי התחיל דבר זה?

היו"ר השר י. גלילי:

אני צריך להקפיד על הדיוק. החידוש הוא בכך, שמשרד השיכון קיבל על עצמו

אחריות לבניית מעונות יום בישובים החדשים. בכך החידוש ואני מציין חידוש זה לשבח.

היו"ר השר י. גלילי:

לבבי השאלה כיצד התגלגלו הדברים, שמשד העבודה היה אחראי על בנין פעוטונים בהתישבות, אני מבטיח - עוד בתקופת כהונתה של הממשלה הנוכחית - לערוך מחקר ארכיאולוגי בנדון ולהמציא לך את הממצאים. מכל מקום, ביקשתי את אבני למסור את ההודעה על כך, כי אני מציין את החידוש הזה לשבח.

השר מ. קול:

אני מציין את השבח הזה לבבי משד השיכון. אך אני שאלתי לבבי משד

העבודה.

היו"ר השר י. גלילי:

לא אנו הטלנו זאת על משד העבודה ובאיזו מידה הוא אמנם עסק בזה או לא - נבדוק. יחכן, שגם זו הלכה שאין מעוררין.

אדמוני, אתה מתבקש למסור הודעה על תקציב המחקר למפעל הדרומי. ביקשתי משר-שלום שירן לשים אוזנו כאפרכסת והזהרתי אותו ששתיקתו כהודאה.

מר י. אדמוני:

בישיבה הקודמת הועלה נושא זה של המפעל הדרומי ובסופו של דבר התקבלו מספר החלטות, אשר קשורות לקידום מספר פרויקטים. הפרויקט האחד היה ענין המחקר והפרויקט השני היה כביש ימית-קטיף. הנושא השני טרם סוכם ובנושא הראשון אני מקוה שיש סיכום. תכנית המחקר והפיתוח של המפעל הדרומי סוכמה לאחרונה בדיונים רחבים מאד במינהל המחקר החקלאי, בהשתתפות המחלקה להתישבות וגורמים אחרים. התכנית שמה לה למטרה לאמת את המגמות שנקבעו בעבר לפיתוח ישובים בחקלאות אינטנסיבית ביותר, דהיינו, על מכסות קטנות של קרקע ומים וקביעת מערכת גידולים

מר י. אדמוני:

ושינוע התוצרת שתיוצר בישובים אלה, שיעקר קיומם, כאמור, על גידולים אינטנסיביים. המחקר משתרע על מספר החומים, ובהם החום הגידולים. המחקר לא יתרכז רק על גידול עגבניות, אלא על סידרה של גידולים שבאים בחשבון ליצוא, על סוג המבנים שבהם נגדל גידולים אלה, על הטכניקה איך לבדל את הגידולים, הגנת הצומח וכאמור, גם שינוע התוצרת, ז"א אריזה וטיפול בתוצרת מהרגע שנקטפת ועד לרגע שהיא מגיעה לשוק. זה נושא חשוב מאד כשהאמור בתוצרת המיועדת כולה ליצוא.

במחקר השתתפו צוותים של מינהל

המחקר החקלאי ואני רוצה לשבח את המינהל, שלקח ענין זה ברצינות הגדולה ביותר והעמיד לנושא זה את טובי החוקרים שלו, שיעסקו בנושא זה, בין אם בכל זמנם או בחלק מזמנם. קבוצה של חוקרים חשב בימית אתמאצא ותבצע את המחקר לא רק במכון וולקני בבית דגן, אלא באיזור עצמו. כמו כן ירתמו למחקר זה החנות מצויות באיזור, כמו התחנות בבשור, בגילה, ברמת הנגב ואוניברסיטת בן-גוריון. כל אלה יטלו חלק בביצוע המחקרים, כשאיש איש מהחוקרים יעסוק בתחום סמכותו ויכולתו. חלק מהמחקרים יבוצעו כתצפיות בישובים עצמם, בליווי של החוקרים. כלומר, אנו לא נפעל רק בתחנות הנסיון, אלא חלק מהעבודה נבצע בישובים עצמם, חוץ שתוף מלא של החקלאים.

אני רוצה להזכיר, שהמועצה האיזורית

אשכול תיטול חלק נכבד בכל המערכת הביצועית של מחקר זה, בזה שהיא נוטלת על עצמה חלק ניכר מהצדדים הארגוניים של ביצועו.

התקציב למחקר לשנה ראשונה נאמר

בכ-10 מיליון ל"י. לפי הודעה שקיבלתי ממנכ"ל משרד החקלאות, התקציב הובטח ע"י אגף החקציבים של האוצר ולכן נראה, שהחכנית הזאת ניתנת

מר י. אדמוני:

לביצוע. כדאי רק להזכיר, שזה קטע מתכנית חלח-שנחית, אשר צריכה לתת לנו בטווח זה את הפריצה הגדולה של הידע באיזור, שיאפשר לנו הרחבה ניכרת של ההתישבות שם. במהלך שלוש השנים אנו מקוים לקבל קטעי מידע, אשר יאפשרו לנו קביעת שינויים במבנים, בגידולים ובאגרו-טכניקות וכל קטע מידע שנקבל ישפיע על הפעולות שלנו בישובים הקיימים באיזור, בישובים שבתהליך הקמה ובישובים שאושר כבר ע"י הועדה ולאחר מכן, בישובים שיאושרו להקמה בשנים הבאות.

כאמור, זו תכנית מחקר אמביציוזית, שמטרתה להגיע לפריצה רצינית, נוסף לאמות הדרך שהתחלנו בה, בגידולים נוספים, באגרו-טכניקות חדשות ובשינוע נכון של החוצרת לשווקים בחו"ל. היא תתרום לנו גם בתוך תהליך הביצוע שלה לשינויים הדרושים בתכנית המשק ובתכנית הפיתוח. מבחינה תקציבית, כאמור, התקציב אושר והובטח למטרה זו.

השר פ. קול:

אני רוצה לשאול את יחיאל, האם נכון

שבמרכז החקלאי ובמרכז הזרמים ההתישבותיים

יש התנגדות גדולה להרחבת השטחים בהתישבות ולהקמת ישובים המבוססים על גידול עגבניות בבתי זכוכיות, מחשש שהשוק לא יכול לקלוט כל כך הרבה וזה יכול לגרום למשבר חמור בענף זה ובהתישבות זו? כי לא כל המרבה חרי זה משובח. האם זה נכון והאם מובטח הדבר, שעד שלא את תהיינה תוצאות המחקר לא ירחיבו שטחים אלה ולא תיעשנה פעולות, שלעת עתה לא מובטחת להן הצלחה?

בשעתו, התנגדתי להקמת ישובים המבוססים

על ענף אחד, כי ברגע שיש משבר בענף זה, כל הישוב בסכנה. על איזה ענף, או ענפים נוספים, מלבד בתי הזכוכית מדובר?

השר מ. קול:

האם אפשר להביא לצמצום הפרסום מסביב לתכנית הגרנדיוזית הזאת, כי יש בזה נזק מדיני חמור מאד. זה עלול להתנקם בנו קשות, שהנה אנו חולכים להקים 150 ישובים בצפון סיני וזה יעורר התנגדויות חמורות מאד. למה לנו להקשות על הממשלה החדשה?

היו"ר השר י. גלילי:

אני רוצה להשיב לשאלה של קול. נתבקשתי ע"י יו"ר הועדה הבין-תנועתית להתישבות,

שר החקלאות לשעבר, חיים גבתי, כי יובטח לו שנבוא עמם בדברים כל אימת שנעמוד בפני החלטה על הקמת ישובים נוספים, בהתאם לתכנית המפעל הדרומי. אשר על כן, השבתי לו כי אנו בישיבה החלטנו על פעולת מחקר בקשר למפעל הדרומי. יש סעיף מפורש האומר, כי כל החלטה על ישוב נוסף אכן טעונה דיון והחלטה מיוחדת - וכך ננהג. ובדעתי להבהיר נקודה זו גם לחברים, אשר יקבלו מאחזנו את המשמרת הבאה של הממשלה. חוץ כדי הזמן הזה, אין זה מן הנמנע, שפעולת המחקר תתקדם עד כדי כך, שיהיו נתונים הרבה יותר בהירים, לגבי טיפוס המשק אשר צריך להקים במסגרת התכנית של המפעל הדרומי.

מר מ. קרונה:

זו תכנית מחקר גדולה ומקיפה והרבה גורמים משתתפים בה. אני מציע, שיקבע איש אחד שיהיה אחראי לה, הן ציבורית והן כלפי הועדה. מי החליט על הגורמים המשתתפים? מדוע אלה ולא אחרים? מי ראש הפרויקט הזה שאחראי להוצאת הכספים על המחקר? צריך שיהיה איש אחד מופקד על כך.

מר י. צור:

אני רוצה לומר דברים המתקשרים לדברי השר קול. כולנו התפעלנו מאד מתוצאות בתי הזכוכית שניבנו. אבל בזמן האחרון, באופן די שיטתי, בכמה עתונים הופיעו ידיעות המפריכות את ההצלחה ואת התועלת שבבתי זכוכית אלה.

מר י. צור:

בזמן האחרון קראתי מאמר, שבתי הזכוכית אינם טובים, כי החום שם מביע ל-50⁰. אינני נכנס לפרטים, אך תכנית זו בנויה, בחלקה הגדול, על אותו נסיון, שעד כמה שידוע לי היה מוצלח מאד בתחילתו. האם נשתנה משהו?

מר י. אדמוני:

ההתנגדות במרכז החקלאי לא היתה

לגידול עגבניות. היא היתה לאותו

נושא לגבי ישובים שהם חד-ענפיים. יו"ר הועדה, בישיבה הקודמת, גם קרא מכתבו של גבתי בנושא זה. אנו סיכמנו עם מליאת הועדה הבינתנועית, שבה מיוצגות כל התנועות ההתישבותיות, שהועדה ממנה ועדת משנה מטעמה לליווי הפרויקט של המפעל הדרומי ויו"ר ועדת המשנה יהיה אריק נחמקין, שהוא מזכ"ל תנועת המושבים, וישמש בצוות ההיגוי של תכנית המפעל הדרומי ותכנית המחקר.

לגבי הבעיה של עגבניות אפשר לומר,

שזה אחד הדברים שעודד העמקת המחקר. מבחינת היקף השוק, אינני רואה היום שיש מגבלות וכמויות תוצרת נוספות לא בהכרח תורדנה את המחיר. הבעיה היא, שתוצרת המגיעה לשווקים אינה ברמה הנאותה. מבחינת המחירים, המחיר הממוצע השנה היה מחיר המטרה שהצבנו לעצמנו. אין לנו ספק, שאם היתה לנו עגבניה יותר טובה, היינו יכולים להגיע למחירים יותר טובים, ז"א גם למעלה מהמחירים שהצבנו לעצמנו. מכיון שכך, קבענו שמערכת המחקר צריכה לתת לנו תשובה גם לגבי סוג המבנים. אנו רוצים ללכת למבנים יותר זולים מבתי הזכוכית. היום יש החלטה לעשות, כנסיון, מבנים שהגב שלהם זכוכית והקירות מפלסטיק. אנו רוצים לנסות חמום וקרור המבנים האלה באנרגיה סולרית, כדי שאפשר יהיה להגיע לשמוש באנרגיה המצויה באיזורים אלה גם לקרור המבנים. זו מערכת מחקר מסועפת, שמטרתה לתת לנו תשובות לאותן השאלות שנשאלו.

מר י. צור:

האם זה, כמו שכתוב, כשלון?

מר י. אדמוני:

מבחינת המחיר שקיבלנו בשביל החוצות,

קיבלנו את המחיר שציפינו לו. לנו

ברור, שיכולנו לקבל הרבה יותר, אם היתה לנו חוצות יותר טובה.

אפשר לומר, שמבחינה מסוימת זו הצלחה ומבחינה מסוימת זה כשלון.

מבחינת הזנים, אין לנו עדיין הזנים המתאימים. אנו משתמשים בשני

זנים - האחד הולנדי והשני לא הולנדי, שנותן כמויות גדולות של

חוצות והאיכות שלו בסוף העונה יותר גרועה. בתחילת העונה המחירים

יותר נמוכים ובסוף העונה יותר גבוהים. אי אפשר לומר בתשובה חד-

משמעית שהיה כשלון, או שהיתה הצלחה יוצאת דופן.

השר ש. הלל:

האם ללמוד אותם מוכרחים בשטח, או

שהיה מקום להמשיך ללמוד אותם בתנאים

של ניסוי במעבדות, לפני שיוצאים לשטח עם השקעות כל כך גדולות?

מר י. אדמוני:

אף אחד לא מציע להקפיא את הפיתוח,

גם לא המרכז החקלאי. להיפך, כולם

מציעים להמשיך את הפיתוח. אסור לעצור את הקמת הישובים החדשים.

אנו כבר מכניסים שינויים במבנים כתוצאה מניסוי ראשון ואין לי כל

ספק, שלקראת העונה הבאה נכניס שינויים בחלק מהזנים ובמקביל, אנו

מפתחים גם את הגידולים האחרים, שהם גם בירקות וגם בפרחים, ז"א

במכלול הרבה יותר גדול מאשר הגידול האחד שאנו עובדים עליו, למרות

שבגידול אחד זה, מבחינת כמויות החוצות, ניתן לשווק

הרבה מעל לכמויות שאנו מיצאים היום. ז"א, בין מה שמיצרים ומיצאים

היום לבין מה שנראה כפוטנציאל חשוק, המרחק הוא עצום. יש לנו עוד

שטח גדול מאד להכנס אליו. אנו רוצים לראות במה נוכל להגיע לתוצאות

הכלכליות-הלאומיות-הדולריות המתאימות ביותר.

מר י. אדמוני:

בתכנון שלנו הבאנו בחשבון אפשרות של גוון, בעיקר בענפי מטע. לא בענפי החי, כי בהם יש עודף תוצרת. אך אנו לא מאיצים את פיתוח המטע וזו, בעצם, אופציה שאנו שמים לעצמנו בתכנון. אפילו יש לנו אופציה לגידולי שדה פתוחים. אנו מתכננים כל ישוב ל-120 יחידות. ל-120 יחידות יש הקצאת מים קונבנציונלית. אם אנו מדברים על ישוב של 120 יחידות, מבחינת הקצאת המים הוא לא דומה להקצאת המים שיש לישוב קיים באיזור. והיה, והתכנית שלנו התאמת, נוכל להקים 120 יחידות על כמות מים הרבה יותר קטנה ליחידה; והיה ולא - נקים רק 60 יחידות בתוך ישוב. היות ואנו מדברים על ישובים קרובים מאד אחד לשני והיות ואנו מדברים על שרותים גושיים, ולא על שרותים בתוך הישובים עצמם, נראה לנו שזה כושר התמרון שלנו. אנו יכולים להגיע באופציות הפיתוח לעד פי ארבע מכמות המים שאנו מקנים היום ליחידת משק. כל זה מוסכם עם התנועות ההתישבותיות ועם המרכז לתכנון. ז"א, פה יש לנו מרווחים שאנו שומרים לעצמנו. כולנו תקוה, שכתוצאה מהמחקר נוכל להקים את המספר המלא של היחידות ולא נצטרך לצמצם אותו.

אני גם רוצה להזכיר, שאחד המניעים הגדולים שלנו ללכת לגידולים האינטנסיביים והקצאת מים מצומצמת, זו פרשת העבודה השכירה. אנו נעשה מאמץ שלא לחזור למשק עם כמויות גדולות של מים, עם שדה פתוח שיחייב עבודה שכירה ונשאר צמודים למשק אינטנסיבי קטן, שמאפשר עבודה המשפחה. לי אישית אין ספק, שנפרוץ דרך בתחום זה, שנתגבר על הבעיות ועל המחקר, שהוא אחד המחקרים המצוינים שיש בעולם בתחום החקלאות. אין לנו ספק, שתוך שלש שנים המטרה הזו תושג.

היו"ר חשר י. גלילי:

אני ממליץ שתמיר את המילה אמביציוזי במילה אחרת, כי יש לה צליל שלילי.

מר י. אדמוני:

זה במובן החיובי של המילה.

לגבי האחריות לפרויקט, יש ועדת

היגוי שמונתה ע"י שר החקלאות ויש ממונה על התכנית מטעם מינהל

המחקר החקלאי, שהוא פרופ' קפקמי. הוא האיש שמונה כאחראי על

פרויקט זה. הוא בעצמו מכוון ע"י ועדת ההיגוי, שהצטרף אליה עכשו

גם נציג הועדה הבין-תנועתית והיא שמכוונת את עבודת המחקר.

היו"ר חשר י. גלילי:

הועדה שלנו החליטה שיש לשתף נציג

של משרד השיכון בפעולות המחקר של

המפעל הדרומי ויש לקיים החלטה זו.

מר י. אדמוני:

לענין צמצום הפרסומת - כשהצגתי נושא

זה בישיבה קודמת, לא דיברנו על 150

ישובים. אמרתי, שבתכנית המקורית דובר על 50 ישובים, אשר יתקיימו

על גידולים אינטנסיביים.

חשר מ. קול:

אחרי הישיבה היה פרסום רחב מידות.

מר י. אדמוני:

התכנית האקסטנסיבית בינתיים אינה

נבחנת. גם במחקר האינטנסיבי לא

כלולה התכנית לגידול גרעינים. אנו מצמצמים לישובים, שעיקר קיומם

על גידולים אינטנסיביים וזה דובר על 50 ישובים. לכן, התכנית

הספציפית היום מדברת על סדר גודל של עד 50 ישובים.

היו"ר השר י. גלילי:

שר-שלום, האם יש לך מה להעיר?

אני רושם, ששתיקה נציג האוצר כמות

כהודאה בכך שאושר התקציב לפעולה המחקר.

מר ש. שירן:

באופן עקרוני, אנו הסכמנו.

מר מ. קרונה:

אני רוצה להציע, שהועדה מחליטה

שהיה איש אחראי להכניח המחקר ושיפורם

שמו.

מר ה. צבן:

לפי הסדר, יש לכל המשרדים מינהלי

מחקר ומדענים ראשיים. במשרד החקלאות

יש מדען ראשי וראש מינהל המחקר החקלאי, פרופ' יואש מואבי, שהוא האיש האחראי פורמלית למחקר והוא מינה את פרופ' קפקפי כראש המחקר הזה. יש לנו ועדה ציבורית, שתלווה צוות זה. אך פורמלית ובצורה מסודרת יש אחריות והאחריות היא של המדען הראשי של משרד החקלאות.

היו"ר השר י. גלילי:

אקבל משר החקלאות הודעה מוסמכת בנדון

ואביא אותה לידיעת חברי הועדה.

עד שיכנסו המוזסנים, אני רוצה להביא לידיעתכם, שבתאם להחלטת הועדה שלנו בישיבת הקודמת, נתקיים דיון של השרים פרס, אוזן, רוזן וגלילי וכן אנשי המחלקה להתישבות, מינהל מקרקעי ישראל ואבני ובה הוחלט לאשר את ההצעה בדבר הקמת מרכז שרותים עירוניים לישובי הדרוזים בגליל. הצטיידנו גם בהסכמת השר קול, שלא יכול היה להשתתף באותה ישיבה. אני מביא דבר זה רשמית לידיעת הועדה.

הח/15 - השתוף הבין-כפרי ברמת הגולןהיו"ר השר י. גלילי:

אנו ניגשים עכשו לדיון בסעיף השתוף
הבין-כפרי ברמת הגולן. יש בנושא זה

גירסאות שונות של גופים מעוניינים. הגירסאות האלה מחייבות הכרעה
מתוך תאום לתכנית האב לפיתוח רמת הגולן. ביקשתי מחיים צבן, לאחר
דיונים מוקדמים עם המחלקה להתישבות, משרד החינוך ומשרד השיכון,
להביא לפנינו הצעה להחלטה וביקשתי להזמין גם את נציגי הגופים
המתישבים. אני מבקש את צבן להציג את הנושא.

מר ח. צבן:

בדרום רמת הגולן יש שלשה קיבוצים,
שמסתייכים לאחור הקבוצות: מבוא חמה,

כפר חרוב ואפיק וקיבוץ גשור המסתייך לקיבוץ הארצי. בעתיד יש
הכנון לקיבוץ נוסף לשומר הצעיר. יש מערך מושבים באיזור בני יהודה,
של 5 ישובים, כאשר 3 מהם נמצאים קרוב מאד לבני יהודה ושני ישובים:
רמות וגמלא, נמצאות במרחק מסוים מהמקום. יש גם להניח, שמושב
אלמגור, אשר נמצא בתחומי הקו הירוק, אף הוא מצטרף לאותה חברה של
מושבים, לצורך יצירת חשתית חינוכית, משקית וכלכלית. כמו כן, יש
מערך גוש חיספית, שהוא קצת יותר צפונה, כשהוא משמש מרכז מסוים
לישובים הדתיים, שלשה מהם: נוב, אבני איתן ורמת מגשימים, נמצאים
בקרבתו וכאשר נוספים קשת ויונתן הנמצאים קצת יותר צפונה.

נסתכל

אם בעמוד 2 בחומר שלפניכם,

יש החזית אוכלוסית התלמידים בשנים 1980-1985. אנו רואים, שבממלכת
רגיל, בבית ספר יסודי, יהיו בשנת 1980 - 295 ילד ובישובים הדתיים -
140 ילד. ב-1985 התחזית היא 520 בממלכת רגיל ובממלכת דתי 350.
כמו"כ, יש תחזית לחטיבת ביניים ולחטיבה עליונה לשנים 1980-1985.
כידוע, כל תחזית היא בערבון מוגבל.

מר ח. צבן:

ההצעה היא להקים מרכז איזורי ליד בני יהודה, כאשר המיקום הוא טוב, מבחינה פיזית-גאוגרפית, כוון זרימה התנועה, מבנה טופוגרפי ורשת כבישים. מוצע, שבאיזור זה יהיה מרכז חינוכי-תרבותי, מרכז ספורט וכל הדברים הנוספים הקשורים מעבר לחינוך ומרכז לשרותים משקיים, כאשר מדובר על מכון תערוכת, מוסך, תחנת דלק וכו'.

בעמוד 4 יש טבלת מרחקים מכל הישובים.

בתכנית האב של רמת הגולן נראה בעתיד

שני מרכזים, אחד בדרום רמת הגולן ואחד בצפון רמת הגולן. כאשר כל מפעל שצריך להיות לכל רמת הגולן, התכנון יהיה שהוא יוקם באיזור קצירין. כלומר, מפעלים שדורשים מפעל אריזה הדורש הולכה קטנה של מרחק, יהיה במרכז בני יהודה ולחילופין בית אריזה לתפוחי עץ יהיה במרכז הצפוני. מפעלים גדולים יותר, אשר צריכים להיות לכל רמת הגולן, לפי התכנון יהיו באיזור קצירין.

מר מ. קרונה:

מכון התערוכת היכן יהיה?

מר ח. צבן:

מכון התערוכת עדיין בדיונים. עד היום רמת הגולן, בצפונה ובדרומה, נשענת מבחינת השרותים המשקיים. הצפון נשען על איזור עפולה והדרום נשען על איזור עמק הירדן. אם גם שרותי החינוך יתפתחו באותו כוון של השענות על מה שקיים, הרי שיש לחשוש מכך שרמת הגולן לא תתפתח כראוי. לכן, החמלצה היתה לכנס את הכל באיזור בני יהודה.

מר ח. צבן:

היו פניות שאמנה אותן וגם ביצוע

בשטח כדלקמן: הקיבוצים בדרום רמת

הגולן מעדיפים להצטרף למתקני החינוך הקיימים בבי"ס "קדמת כנרת"

בעין גב. החינוך הדתי מעדיף להתרכז במרכז היספית ושם לבנות את

החינוך היסודי ואולי גם מעבר לכך, כלומר חטיבת ביניים ותיכון.

המושבאים, שחלקם נמצאים באיזור בני יהודה וחלקם נמצאים ברמות

וגמלא דורשים - אם זה כך, שהקיבוצים במקום אחד והישובים הדתיים

במקום אחר - להקים "בית ירח" מס' 2, מרכז חינוכי לחוף הכנרת.

היו"ר השר י. גלילי:

יחיאל, ספר לועדה מה ידוע לך בדיוק

על מה שקרה בגמלא.

מר י. אדמוני:

על יד גמלא התפוצץ הבוקר מאגר

תחמושת בהאונה והיתה פגיעה מסוימת

במבנים הזמניים של גמלא. פינינו זמנית את המתישבים למושב רמות.

נהקן את הנזקים ונחזיר את המתישבים למקום. אף אחד מהמתישבים לא

נפגע.

מר ח. צבן:

כרגע עומדות לפנינו לחילופין שתי

אפשרויות: האחת, שליד בני יהודה יוקם

מרכז איזורי, חינוכי ומסקי ולחילופין, שהדבר יתפצל ל-3-4 חלקים -

הקיבוצים בעין גב, החינוך הדתי בחיספית, המושבים ליד הכנרת ובני

יהודה אולי יצטרפו אליהם, או אולי יהיה להם בית ספר לעצמם.

במקרים כאלה, גם כוחות ההוראה יתפזרו ויגורו בישובי הסביבה ואנו

חוששים, שהתפתחות רמת הגולן תסבול מכך.

מר ח. צבן:

לפיכך, נראה לנו שצריך לקחת בחשבון את יצירת החשתית הקהילתית, משיכת כוחות הוראה ואינטגרציה בשילוב החינוכי ולהציע, שהמרכז יהיה ליד בני יהודה. היות וברור לנו שאי אפשר לכפות על ישובים ללכת לבתי ספר שאינם חפצים בהם, בכל זאת אנו חושבים, שצריך למקד את החינוך באיזור בני יהודה וזאת לעשות ע"י פיתוח במקום אחד ואי השתתפות בפיתוח במקומות אחרים. נדמה לנו, שהתמונה בדרום רמת הגולן צריכה להיות כזאת, שבי"ס יסודי, ממלכתי דתי, יהיה בחיטפית ובי"ס יסודי ממלכתי בבני יהודה ומכאן ואילך יתרכזו כל מוסדות החינוך במרכז בני יהודה.

השר מ. קול:

זהו נושא כבד מאד וחשוב מאד ואין אני יכול לטפל בו ולהביע דעה, מבלי שאלמד אותו ואכיר אותו מקרוב, ולא ע"י ניר, בתוספת הסבר בעל-פה שנותנים לי עכשו. לו הייתי מקבל ניר זה מקודם, הייתי מתעניין, הייתי מתייעץ ואולי גם מבקר במקום. זה ענין רציני ועולה הרבה מאד כסף. לכן אני מציע, שאנו נשמע היום דברים, אך שלא יהיו שום סיכומים. אני רוצה להביע דעה בנושא זה, לאחר שאלמד אותו. מגיע לכל אחד מאתנו שבענין כבד כזה יהיה מצויד במלוא האינפורמציה.

היו"ר השר י. גלילי:

אני גורס שההצעה של קול היתה מוקדמת מדי, שכן איש עוד לא הציע לקבל סיכומים היום. אני מבקש את נציג משרד החינוך לומר את דברו.

מר י. צור:

יש לי שאלת הבהרה. כל התכנון של רמת הגולן, בכל החודשים שעברו, היה מבוסס על כך שיהיה מרכז עירוני רציני ברמת הגולן. האם שני הפתרונות האלה מבוססים על כך, או שהענין של מרכז עירוני הוזנח כליל?

מר י. אדמוני:

התשובה תבוא במהלך הדברים.

מר א. ישראלי:

התכנית נראית לנו טובה, רצויה מאד

וחסכונית, בתנאי שהתנועות תסכמנה

לכך. תכנית זו מבטיחה מרכז חינוכי אחד ולא ארבעה בתי ספר. אם התנועות לא תסכמנה, ננהג כפי שאנו נוהגים בכל הארץ, שאנו נותנים סיפוק מלא לפלורליזם התנועתי והחברתי. הייתי מציע, שיחד עם זאת, אנו ננסה להשפיע על "קדמת כנרת" שתכלול גם תנועת המושבים. שמענו שלמעשה 11 ילדים מהקיבוצים בדרום רמת הגולן לומדים כבר ב"קדמת כנרת". אם דבר זה יכול להתבצע, זה היה הרבה יותר טוב. יש שם תשתית לבית ספר, זהו בית ספר טוב, בעל מוניטין, ולו תנועת המושבים הייתה מסכימה להצטרף לבית ספר זה, היינו משלימים את המבנים החסרים ויכולנו ליצור מרכז חינוכי טוב מאד בעין גב.

מר א. נתמקין:

הנושא מתחלק לשניים: יש מרכז משקי,

שלצדו המחלקה להתישבות נטתה לצרף

אותו למרכז המשקי בצמח. אנו מאד התנגדנו, אך לא כל כך מטעמים משקיים, אלא יותר מטעמים לאומיים. אין טעם שהמתיישבים ישבו למעלה והמרכז המשקי שלהם יהיה למטה, כמו מכון התערוכות. במדה שישובי צפון רמת הגולן, בעיקר הקיבוצים המשתייכים לקיבוץ המאוחד, מעין-זיון צפונה, היו שותפים, היה טעם והגיון להקים זאת בקצירין. היות ואינם רוצים להיות שותפים, יש להניח שנצטרך להקים זאת באיזור בני יהודה. זה באשר למרכז המשקי.

באשר לבית הספר, הרעיון טוב והיה

על דעתנו, אך זאת בתנאי שכל הישובים ברמת הגולן יהיו שותפים לו.

אנו נשארו לבדנו. האיחוד רוצה ללכת למטה, הישוב הדחי - בצדק

מר א. נחמקין:

מבחינתו - רוצה להקים לו בית ספר משלו, עם כל המשתמע ואנו נשארנו עם שני ישובים למעלה וארבעה ישובים למטה, שלשה קיימים ואחד שיקום. אין כל טעם שארבעה ישובים יעלו ילדיהם למעלה לבית הספר ושניים שיעשו זאת למטה. זאת הסיבה שאנו חובעים - אפילו בתוקף - להקים את בית הספר היכן שנוח לנו, אם נשארנו הפרטנר היחידי. רענן טוען, שהוא לא נכנע להחלטת האיחוד והוא אינו מקבל, שהגוש הדתי מקים לו בית ספר שלו. הוא שואף לשכנע את כולם. גמרנו לפני חצי שנה, שתוך חודשיים יודיע לנו תשובה. לאחר חודשיים ביקש עוד חודש ואח"כ עוד חודש ואיננו יכולים יותר. יש לנו הרבה מאד ילדים, הפוריות גבוהה מאד ואי אפשר למשוך זאת יותר.

יש לציין נקודה נוספת. האיחוד - ואין

לי טענות אליו - אינו מעוניין שאנו נרשום את ילדינו בעין-גב והסיבה היא חברתית. מספר חברים מהקיבוצים השכנים הלכו לרמות ולגבעת יואב והם אומרים: "אנו לא רוצים למצוא אחר כך אתכם שוחפים לבית הספר שלנו. הלכתם, תקיימו את החלק החברתי והחינוכי לחוד". שאנו נביע למצב שנבקש לעצמנו שוחפים - אין בזה צורך.

לדעתנו, צריך לבנות את בית הספר

באיזור רמות. אנו מספר הישובים הגדול ביותר ולדעתי, גם מספר הילדים הגדול ביותר, למעט אולי גוש מגשימים, ולכן אנו חושבים שצריך לבנות את בית הספר באיזור רמות, שהוא יהיה גם לשני הישובים למעלה. אני גם מעריך שנאות גולן, אשר שייך לעובד הציוני, יצטרף אלינו. אנו חושבים, שזה מקום טוב מאד לבית ספר, גם עממי וגם תיכון. נשארה הבעיה של בני יהודה ואנו מזמינים אותם אלינו. ניהלנו רומן ממושך ביוזמת בני יהודה, שיהפכו להיות ישוב סגור. היה משנה חמור להקים כך את בני יהודה. כאשר זה ישוב סגור, כדי להתקבל יש לעבור ועדת קבלה וכשאתה

מר א. נחמקין:

עוזב את הישוב, אתה עוזב פיזית גם את ביתך. בבני יהודה, המחלקה להתישבות ניהלה, בצדק, מלחמה ציבורית רצינית מאד, במספר מקרים של חברים, אשר רצו לגור ולא להיות קשורים בעבודה באיזור. לא עלה בידינו להשפיע על בני יהודה שידאגו למבנה כזה, אשר יאפשר לנו לקלוט אותם כישוב והם נשארו ישוב פתוח מסיבות שלהם. ברבע שהם ישוב פתוח, זה לא יכול להיות בית ספר מושחת על אוכלוסיה זו, כי היא אינה אוכלוסיה מכוונת. היא יכולה להיות אוכלוסיה טובה מאד, אך היא אוכלוסיה מקרית. היום יש ועד הורים ומחר לא יהיה; היום יש 40 משפחות ומחר 30; בבני יהודה יכול להיות היום מצב כזה, כתוצאה מהסטטוס המיוחד באיזור.

מאחר והאיחוד בחר לו את דרכו והגוש הדתי בחר לו את דרכו, אנו רוצים שתאפשר לנו לבחור את דרכנו והבחירה תהיה למטה, באיזור הכנרת.

איזה מרחק זה מעין גב?

השר ח. צדוק:

מר א. נחמקין:

מרחק לא גדול - בערך 6 ק"מ. שמעתי הצהרה של שר החינוך שעדיין אין אונסים שני זרמים התישבותיים ללמוד יחד. מצדנו, אין בעיה. אך אנו איננו מתכוונים לעמוד לפיתחו של איזה זרם שיקבל אותנו לבית הספר שלו. מכיון שרענן לא הצליח להשפיע על האיחוד, אני לא רוצה שאנו נהיה היחידים שמכוונים לנו את מיקום בית הספר.

מר ח. פינקלשטיין:

כמה ילדים יש בכל הישובים הללו?

מר א. נחמקין:

אלה ישובים צעירים מאד. כל ישוב מתוכנן לכ-100 יחידות. החישוב הוא

בערך 100 יחידות כפול 3.5 ילדים.

מר מ. חריף:

יש בעיה, בדרך כלל, בתכנון פיזי

ואני מכיר זאת מפני שיש לי בנושא

זה אינפורמציה מקצועית. לפי הנסיון, נותנים פתרון חד וכולל לבעיה וע"י זה יוצרים ציפיות, שגם הדינמיקה של החיים תוקם לפי ההתוויות של התכנון הפיזי. הבעיה ברמת הגולן כפולה, כאשר הדינמיקה של החיים ברמת הגולן נרקמה לפני שהיה תכנון מגובש בנושא זה. נראה לי, שבנושא זה צריכים לגשת בגישה קצת פחות ריכוזית ולא לראות, שרק ריכוז הכל למעלה יבטיח פיתוח הכל למעלה. פתרון חד מימדי בעניין זה לא יצלח, כי יש כאן בעיה של שלוב סוגי אוכלוסיה, צורות חארגנות של אוכלוסיה ופתרונות ספציפיים לצרכים שלהם. אני גם חושב שיש בזה אספקט כלכלי. אינני בטוח, שהיצר לראות הכל, בכל הנאי, מרוכז למעלה, עולה בקנה אחד עם השיקולים הכלכליים הלאומיים, במדה שיש לחלק מהדברים פתרונות אלטרנטיביים שעונים על הצרכים. זה בהקשר הכללי.

הייתי רוצה למנות את הבעיות, כפי

שעלו כאן. לגבי בעיות הקיבוצים של איחוד הקבוצות והקיבוצים בדרום רמת הגולן - אני רוצה להסביר לחברי הועדה, שהיתה כאן דינמיקה של דרך ההתישבות שלנו ברמת הגולן. הדינמיקה היתה קשר של אמוץ של ישובי עמק הירדן, שמחוך שיקול תנועתי ראו ישובים אלה כבנים שלהם, כקיבוצים חדשים שהם מקימים בדרום רמת הגולן, מהתפיסה הלאומית והבטחונית, שיש לישיב את הרמה. עמק הירדן עשה מאמץ מיוחד בשליחת הבנים להתישבות בדרום רמת הגולן. חלק מהמתישבים החדשים בדרום רמת הגולן הם בני אותם קיבוצים בעמק הירדן. מדרך הטבע, נוצרו זיקות חזקות ביותר בין עמק הירדן ודרום רמת הגולן, דבר שלא מפחית מעוצמת דרום רמת הגולן. זיקה זו מתקיימת ומתבססת גם על תשתית הינוכית, משקית וחברתית של אוכלוסיה יציבה של קיבוצים בעמק הירדן ובדרך הטבע נוצר גם קשר זה של ילדי הקיבוצים בדרום רמת הגולן, אשר הולכים ללמוד בבית ספר מרכזי של חלק מילדי עמק הירדן, בעין גב. היה בזה

מר מ. חריף:

ההליך אינטגרטיבי של קליטה בבית ספר, שהתנועה מקיימת ומשרד החינוך מקיים בעין גב ועד לשם הגיעו הבנים. כלומר, היה פה ההליך טבעי ומובן. לדעתי, זו צמיחה נכונה. יש כוחות הוראה והההליך כולו נראה לנו.

אני מודה, שפה היה מוקש מסוים לגבי

יחסים בין חברים בקיבוצים בעמק הירדן לבין עוזבי קיבוצים, אשר הלכו למושבאים. אני בודאי לא בא לתייב את היחסים המתוחים בין כמה חברים בעמק הירדן לבין בני קיבוצים, אשר הלכו למושבאים. אבל נוצר משקע שיצר בעיות. זו בעיה, שלדעתי לאורך זמן תקבל פתרון. כשיש חיבור ביוגרפי של אנשים ומתחים, ברור שנושא זה של בית הספר יצר הסכול מסוים. אני לא בא להצדיק זאת. אני בא להסביר לכם את הההליך, שהוא לא ההליך של עמדת התנועה. אני רוצה לאתר את הבעיה במימדים הנכונים שלה.

לסיכום, יש פה שלשה מרכיבים,

שרוצים להלביש אותם באופן קומפקטי על מרכז אחד. לדעתי, היצר התכנוני לראות את היתרון הקומפקטי הוא לא נכון. כי יש בעיה של מרכז משקי, אז יש תביעות קונקרטיות ולגיטימיות של תנועת המושבים להקים שרותים משקיים בדרום רמת הגולן. לגבי השאלה של מכון תערוכה אני רוצה לשאול, האם כשיש מרכז גדול של מכוני תערוכה בצמח, מוצדק להקים מכון תערוכה נוסף במרחק 10 ק"מ לישובי רמת הגולן, כאשר ממילא קיבוצי דרום רמת הגולן הולכים למקום זה וקיבוצי צפון רמת הגולן הולכים למקום אחר.

לכן, כאשר הולכים לפתרון כוללני

צריך לפרק למרכיבים ולראות מה כלכלי, מה מוצדק ומה נחוץ.

מר ט. חריף:

המרכיב השני הוא של שרותים תרבותיים ומוניציפליים. אני מקבל את העמדה, שחשוב לקיים שרותים מוניציפליים, שרותים תרבותיים, אולם מופעים, מרכז ספורט, כל הדברים האלה מוצדק שיוקמו בדרום רמת הגולן.

לגבי המרכיב השלישי - החינוכי, אנו לא רואים שבנושא זה ניתן להגיע לפעולה משותפת של כל הגורמים להקמת בית ספר בדרום. לכן, אני מציע שהועדה תכבד את הפלורליזם, כפי שהוסבר ע"י נציג משרד החינוך, כאשר מצדנו, בטווח של שנים, נפעל להפחית ולבטל את משקע המרירות שנוצר, עד כמה שזה ניתן. לגבי ילדי דרום רמת הגולן, במספרים הקטנים של ילדים שילכו לבית ספר קיבוצי, החלטנו להצמד לבית הספר בעין גב.

יש לפרק את החבילה ולבדוק כל מרכיב לגופו ולהחליט עפ"י קריטריונים הנועתיים, פונקציונליים וכלכליים.

מר ש. איכר:

אני תושב בני יהודה. אינני יודע למה צריך לזרוק אבנים על תושבי בני יהודה, בקשר לנושא של עזיבות. בשלש השנים האחרונות לבני יהודה נוספו 40 משפחות והיו רק 4 עזיבות, כך שאנו מקבלים חשתית קבועה של אנשים, שמצפים גם מהמוסדות שיכירו בנו כמרכז כפרי. מגבילים את התושבים במציאת מקומות עבודה, מחתימים אותם על חוזים של מרכז כפרי, אך גם התושבים מצפים, שהלכה למעשה יהיה מרכז במקום, שזה יהיה מרכז חינוכי, תרבותי ותעשייתי ובימים אלה אנו צריכים לחוג 5 שנים לישוב זה. כשמגיעים לרגע שצריכים להשקיע ולעשות, אם זה מגרש כדורגל, בריכת שחיה או בית ספר, אז מחליטים שאנו לא נהיה מרכז. אם בית הספר לא יהיה במקום, מה יהיה צביון הישוב הזה ומה יהיה מעמדו. אני רואה

מר ש. איכר:

שזה יהפוך לנו קיט של האנשים. כי ברגע שיסברו את המסגרות, אנשים יגידו: "אם זה לא מרכז, מותר לנו לגור שם ולעבוד היכן שאנו רוצים" וזה יהיה כבוסרנג דוקא לכל הישובים בסביבה, שכן רוצים לראות זאת כמרכז. אני מבקש לא לשבור את המסגרות, שלשמן הוקם ישוב זה. בישוב זה יש 75 משפחות עם 180 ילדים ויש עוד 43 יחידות דיור ריקות. כיום פועל בית ספר בבני יהודה וצריכים להמשיך שבית הספר יתפתח ויהיה באיזור.

השר מ. קול:

לגבי כל יתר המפעלים, אני מבין

שמוצע שהם יהיו בבני יהודה.

מר י. אדמוני:

אני רוצה להביע את עמדת המחלקה

להתישבות בעניין זה, שהיא זהה לעמדת

רשות התכנון. כשעסקנו בזמנו בתכנון רמת הגולן, לנו היתה שאלה אם באמת לראות את רמת הגולן כיחידה אחת, העומדת בפני עצמה, או לראות אותה כנשענת מצד אחד, דרום רמת הגולן על עמק הירדן ומצד שני, צפון רמת הגולן על החולה. לפני שמונה שנים, בדיונים הראשונים בועדה זו, נושא זה הוצג על ידינו ואז אמרנו, שלמרות שיכול להיות שלטון הקצר החשענות על עמק הירדן והחולה היא נכונה, הרי שלטון הארוך יותר, אם אנו רוצים ליצור ישות חזקה ברמת הגולן - חזקה מבחינה כלכלית וחזקה מבחינה אנושית - אנו חייבים לבסס את הפעילות שלנו ברמת הגולן עצמה ולא להשען על עמק הירדן והחולה. אם אנו רוצים מחנכים, אם אנו רוצים מפעילים למוסדות החרבות, אם אנו רוצים מפעילים למוסדות הכלכליים, הרי שאם נשען על תעמקים, אלה לא יהיו ולא יגורו ברמת הגולן. בדיונים הממושכים שקיימנו אפילו התלבטנו אם תהיה מועצה איזורית אחת ברמת הגולן, או שהישובים ישענו על המועצות האיזוריות והיום הם נשענים על המועצות האיזוריות. כל

מר י. אדמוני:

הישובים, פה אחד, החליטו שהם רוצים ושואפים להגיע למועצה איזורית אחת, כדי שאפשר יהיה ליצור את העוצמה, שאנו רוצים לראות נוצרת ברמת הגולן.

השר ס. קול:

היתה מועצה איזורית הגליל העליון שנים רבות ועכשו התפלגה, כי המושבים אמרו שהקיבוצים משתלטים עליהם והקימו מועצה נפרדת.

מר י. אדמוני:

אני יודע, שבמקרה זה של המועצה האיזורית ברמת הגולן, שותפים גם המושבים וגם הקיבוצים. אנו מוכרחים לקבל החלטות שהואמות מגמה זו וכל החלטה שנקבל, שאינה תואמת מגמה זו, תהיה בבחינת טעות חסורה, כי במו ידינו אנו כורתים את הענף שעליו אנו מנסים לבנות קן רציני לאחיותנו ברמת הגולן. אם לא תהיה פעילות משקית ברמת הגולן, אינני יודע מה יעשו בקצרין. אם לא תהיה פעילות חינוכית, תרבותית ואחרת, לא יהיה מקום לקיום בני יהודה כמרכז כפרי ושוב, אנו משמיטים לבנים יסודיות, שעליהן בנינו את כל הבניין של רמת הגולן. יכול להיות שיבוא משהו ויגיד: "מה בית ספר אחד משפיע על כל המבנה?" רבותי, בית ספר אחד משפיע על כל המבנה. כי היום זה בית ספר ומחר אלה פרויקטים אחרים.

לכן, עמדת המחלקה להתישבות שיש לקבל

החלטה חד משמעית, שמדינת ישראל, מבחינת מערכת ההשקעות והסיוע שלה, עושה בהתאם לתכנון האב של רמת הגולן, פרושו - שמפעלים משקיים מוקמים ברמת הגולן ומפעלים חינוכיים מוקמים ברמת הגולן ובצמוד למרכזים הכפריים שנוצרו לצורך זה. אם יש בעיה שזרם מסוים אינו רוצה ללכת למתכונת, שמבחינה לאומית צריך להפעיל אותה, ילך בדרכו

מר י. אדמוני:

ללא סיוע לאומי. מבחינה לאומית, צריך לדעתנו להגיד, שאנו מקימים בית ספר אחד בדרום רמת הגולן ולא מפצלים לארבעה בתי ספר. איזו הצדקה יש להקים שני בתי ספר במרחק של 5 ק"מ האחד מהשני ובעוד 5 ק"מ יהיה בית ספר שלישי בבני יהודה - כי בני יהודה יהיה מרכז יותר גדול ויגיד שהילדים שלו צריכים ללמוד - ובמרחק של עוד 5 ק"מ יהיה בית ספר רביעי בחיספית. לאן אנו באים? לקריקטורה של חינוך.

לכן, אני מבקש ומציע מטעם המחלקה

להתישבות לאמץ הצעה זו של הרשות לתכנון ולראות את בני יהודה כמרכז כפרי לכל ישובי דרום רמת הגולן, ובו יהיו המוסדות החינוכיים, הדתיים והחילוניים, למעט בי"ס יסודי בחיספית. ישיבה כבר הוקמה בחיספית ואנו מחייבים זאת. זהו אחד המפעלים הנפלאים, שעזרו לפיתוח רמת הגולן. אך יתר הדברים צריכים להיות מרוכזים במוקד אחד ואני מבקש את הועדה לראות את הראיה הכוללת של פיתוח רמת הגולן ולקבל את ההחלטה, שמבחינה מטלכתית תהיה החלטה, שלפי דעתנו היא היחידה הנכונה.

מר א. מאיר:

אנו לא מתנגדים בעיקרון לתכנית

המוצעת, פרט לנושא אחד בענין מרכז חיספית. יש לנו שינויים קטנים בתוך המערכת הזאת, כי מרכז חיספית הוקם כמרכז חינוכי בלבד לילדי המשקים הדתיים שכוללים, לאחר התכנית הראשונה, את קשת ויהונתן, אשר נשענים על המרכז מבחינה חינוכית. לגבי בית ספר יסודי, אני מבין שאין ויכוח בכלל. אנו טוענים, שבית ספר יסודי וחטיבת ביניים חייבים להיות במרכז חיספית, משום שלא נצליח להחזיק את כל המשקים שישענו על מרכז שלא יהיה בחיספית ולא נצליח להחזיק את מרכז חיספית על בית ספר יסודי וישיבת הסדר, כי הוא יהיה מרוקן מכל תוכן. אנו מעוניינים למלא את מרכז חיספית וליצור את מסגרת הלמודים הדתית מעבר ל-6 כחות, לפחות ל-8 כחות,

מר א. מאיר:

ולהגיע למצב שמרכז היספית, בחינוך יסודי ובחטיבת הביניים, ישאר במסגרת שלו בתוך מקום זה, כי אחרת בנינו את המרכז ורוקנו אותו והמטרה היא שבכל זאת יהיה מרכז לישובים הדתיים.

מר א. ישראלי:

אתה מסכים שהחטיבה העליונה תהיה
באיזור בני יהודה?

מר א. מאיר:

כן.

חשר ש. הלל:

אני מבין שאנו לא מסכפים היום, אך
אני חושב, שאנו צריכים לבקש מיו"ר

הועדה שינסה לקשור את הקצוות, על מנת שתהיה מונחת לפנינו הצעה יותר מבוררת ויותר מגובשת בישיבה הקרובה שתהיה לנו. מקובל עלי, שאנו צריכים לעשות את המאמץ, כדי שברפת הגולן תתקיים אותה פעילות שאין מניעה כלכלית או אחרת שתתקיים ברמת הגולן. כלומר, אם אנו רוצים לתת יכולת קיום והצדקת קיום לרמת הגולן, לא ע"י כך שמרבית השרותים שניהן לקיים אותם ברמת הגולן נקיים אותם במקומות אחרים - אין בזה הגיון. זה מחליש את רמת הגולן. אנו מעוניינים לחפש כל דרך להבדיל את האוכלוסיה הקבועה ברמת הגולן ואני בהחלט אחשוב, שהפתרון הזה שכל שרות שאפשר להטנע מלהקים אותו ברמת הגולן, נקים אותו בסופו של דבר בעמקים, הפתרון הזה הוא אולי קל ונוח, אבל אני חושב שהוא שיפגע בתכנית פיתוח רמת הגולן. זה, כמובן, מחייב שהתושבים שנמצאים ברמת הגולן, בנוסף לכל אותם פיצולים וגוונים שיש בתוכם, יהיה בתוכם איזה אלמנט דומיננטי של הרצון לקיים את רמת הגולן כיחידה לאומית-כלכלית חזקה. אחרת, אנו לא נוכל לקיים ברמת הגולן את מגוון הפיצולים.

השר ש. הלל:

אני מציע, שהמגמה שלנו תהיה לרכז

את השרותים, שניתן לרכז אותם ברמת הגולן. זה מותנה בכך שההיה יכולת לראות את העניין הכללי של רמת הגולן כיותר חזק מאשר הנטייה הטבעית-הסטיכית לראות את הפיצולים ואת הגוונים. בסופו של דבר, לא קיבלנו על עצמנו להחיל על רמת הגולן את כל העוותים של מדינת ישראל.

אני לא משוכנע שיש לנו כושר להתחיל ברמת הגולן את תקנה כל העוותים

היו"ר השר י. גלילי:

המושבים במדינת ישראל.

אני חושב, שהכושר הזה קובע את יכולתה

השר ש. הלל:

של רמת הגולן להתקיים ולהתפתח, כפי שאנו רואים אותה. לכן, אני מציע ליו"ר שלנו, בשמה של הועדה להכנס לעובי הקורה הזה, משום שלדעתי, אם לא נגלה כושר זה עכשו, אנו עלולים לפגוע במטרה שלשמה האנשים הלכו למעשה החלוצי הזה ברמת הגולן.

אני מציע, שלקראת הישיבה הבאה נקבל

הצעה יותר מגובשת ויותר מוסכמת.

מאחר שאנו היום לא מסכמים סיכום סופי,

השר ח. צדוק:

אני נמנע היום מלהגיד משהו, שיכול להכביד על הדיון. מובן, שהמגמה היא להביא לכאן הצעה ככל האפשר יותר מוסכמת. אך אני רוצה לומר, שהמגמה המקובלת עלי היא ההיפך ממגמה הפיצול, כלומר, ריכוז מקסימלי אפשרי תוך התחשבות, למשל, בתכונות המיוחדות של הישובים הדתיים ובנטיות תנועתיות אחרות. אך אנו,

השר ח. צדוק:

כועדה ממשלתית, לא צריכים לבגש לענין זה מתוך כניעה מראש לכל מגמה שמסתמנת בתנועה זו או אחרת, אלא להטיל את המשקל שלנו בכוון של פתרון יותר כולל.

מר א. ישראלי:

אני רוצה להביע משאלה. אנו נמצאים כבר בפיגור חמור מאד של הקמה מבנים לקליטת הילדים הקיימים. כל דחיה בענין זה יכולה ליצור מצב, שנ/חיה עם ילדים, בלי קורת גב. הייתי מבקש מהיו"ר להחיש את הבירורים ולהחליט במהירות המקסימלית.

היו"ר השר י. גלילי:

אינני רוצה לקבל על עצמנו את האחריות לפיגור. אם כי סיפרתי פעם, שהיה לי הסכם עם האוזנר, שנכניס לכנסת הצעת חוק, שעל כל מחדל, בכל משרד, אחראי השר בלי תיק. אך היות ולא הספקנו בימי הממשלה הזאת להכניס הצעת חוק זו, לא מוטלת עלי האחריות על הפיגור.

זימנתי את הגורמים הנוגעים בדבר לפחות פעמיים וערכתי משאל בין עמיתי השרים, שהרי על חברי ההנהלה הציונית לא חלה ההתחלפות, ופרט לחבר אחד שהוא בהתלבטות עמוקה בנושא ונמנע, הרי שאר החברים רואים חובה לקבל החלטה עוד בימי כהונתנו אנו ולא להשאיר דבר זה פתוח, בעיקר בקשר להערה של גורם הזמן. כי קשה לתבוע מהחברים בממשלה החדשה להתחיל כהונתם מיד מנושא זה דוקא ואז ממילא עלול לחול בו פיגור מזיק. אשר על כן, אני מתכוון לזמן בשבוע הבא את הועדה לישיבה ולקיים אותה בכל מספר החברים המשתתפים; עד אז לעשות מפגש הכנה של הגורמים הנוגעים בדבר ולהביא גירסה אחת או שתיים להכרעה. אבקש אתכם להענות להזמנה ובכך נתונה לכם הודתי.

20.5.77

מוכירות הממשלה

סולג'ה

ש מ ר

פרוטוקול
ישיבת הוועדה לענייני התיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
כ' באייר תשל"ז - 8.5.77

נכחו: חברי הוועדה - השרים :
י. גלילי - יו"ר, א. אוזן, י. אלון,
א. ידלין, ח.י. צדוק, מ. קול,
ש. רוזן.

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית :
ח. פינקלשטיין, מ. קרונה, ע. שפירא.

נעדרו: חברי הוועדה - השרים :
ש. הלל, ש. פרס, י. רבינוביץ.

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית :
י. אלמוגי, מ. בר-און, א.ל. דולצין,
ר. ויץ, ר. יגלוס, מ. קירשבלום,
י. קלארמן, א. שנקר.

-	ש. אבני
-	י. אדמוני
-	ר. איילנד
-	י. דרכסלר
-	א. ליטן
-	א. מקובר
-	מ. נצר
-	ח. צבן
-	מ. ריבלין
-	ש. שירן
-	משרד השכון
-	המחלקה להתיישבות, הסוכנות היהודית
-	מנהל כללי, משרד החקלאות
-	מינהל מקרקעי ישראל
-	משרד האוצר
-	לשכת השר י. גלילי
-	משרד הבטחון
-	משרד החקלאות
-	הסוכנות היהודית
-	משרד האוצר

מיכאל ניר - המשנה למזכיר הממשלה

סדר היום :
הח/11 חכנית המפעל הדרומי
הח/12 מרכז שירותים לדרוזים בגליל
28

/ חכנית

בפרוטוקול זה 22 דפים

המנהל: אהרן הירש

הח/11. תכנית המפעל הדרומי.השר י. גלילי :

רבותי, אני זימנתי את הישיבה הזו,

על מנת לדון בנושא מבעוד זמן, בטרם

יחגבשו עובדות ציבוריות מכח סמכותם הכל יכולה של אמצעי התקשורת, כאשר יותר מכל ממשל חיצוני אחר יכולים לכפות פתרונות והחלטות על הממשלות.

על-מנת שאנו נדון בנושא של קדום

המפעל הדרומי, ההחלטה האופרטיבית שאנחנו מביאים היא - אישור לקדם את המחקר והפיתוח בנדון. בשעתו, ראש המחלקה להתיישבות בסוכנות העביר לכל החברים את החוברת על המפעל הדרומי, שמצביעה על המגמה ליישב את המרחב המשתרע בחבל רפיח, מחוף הים עד נחל סיני, וממערב - עד באר-שבע וקדש ברנע, בתכנית נרחבת של עד 120 ישובים, על-יסוד טיפוס של משק ספציפי, מתאים לתנאי הקרקע, האקלים, אפשרויות היצוא והשיווק. וממז, המחלקה להתיישבות והגופים המתאימים במשרד החקלאות עובדים בנושא הזה בתחום המחקר.

בשעתו התייעצו גם עם מומחים מחו"ל,

והדברים התקדמו כדי שלב שתיוני להביא לידיעת ועדת השרים את עיקרה של המגמה ההתיישבותית הזו כדי להת אישור למגמה הרעיונית המרכזית של התכנית, ואף להקציב את הסכומים הדרושים למחקר ולפיתוח.

אני רוצה להזכיר לכם, כי בטרם אושרה

תכנית כללית כזו, אנחנו החלטנו על סדרת ישובים, מהם שכבר קמו, מהם שהחלטנו על הקמתם, שהם משתלבים בתכנית המפעל הדרומי. כוונתי ל-9 הישובים הקיימים בחבל רפיח, שהם : שדות, נתיב העשרה, אוגדה, דיקלה, סופה, ניר אברהם, נצח חזני, נח"ל סיני, שדה ניצן. כמו כן ישנם 5 ישובים בשלבי הקמה, שהם : קסיף ב', פריאל, הלמי-יוסף, חולית וחרובית - שהוחלט על איזרוחה ביולי שנה זו. ולאחרונה, במסגרת 25 הישובים שהחלטנו על הקמתם, החלטנו גם על

השר י. גלילי

הקמת תשתית ל-5 ישובים, והם - קטיף ג', קטיף ד', קטיף ה', שדות ז', שדות ח' - ישובים שלגביהם הוחלט לפי שעה על תשתית, וטרם ניתך להם שם וטרם יועדו להם גרעינים. לפי שעה זו הכשרת קרקע.

דו"ח ביניים של צוות שעוסק בתכנון

המפעל הדרומי, ממליץ על פיתוח מואץ, הכולל הקמת 20 ישובים. בעצם, הושימה שאני קראתי בפניכם מכסה 19 ישובים מתוך 20.

כאשר מדובר במחקר ופיתוח - ואתם תשמעו היכף פרטים בנידון - אין הכוונה בלבד לעבודה משרדית של מהנשטים, אלא זה קשור גם בניסויים בשטח וגם בעבודה מדעית. זוהי תכנית עבודה ל-3 שנים, שהיא צריכה לעלות כ-30 מליון לירות. מזה, ההצעה להקצבה השנה היא -16 מליון לירות.

אני מציע שנשמע תחילה את עיקרי הדברים

מפי מר י. אדמוני ואולי גם מצבן. לאחר מכן נשאל שאלות. ואני אומר לכם מראש, כדי שלא תחשדו בי בחפזנות יתרה, כאילו אני בא עכשיו לבקש אישור על תכנית נרחבת, מפורטת ואופרטיבית, ההצעה לסיכום שאני אביא היא כזו :

1. הוועדה רושמת לפנייה את המבטא הכללית של תכנית המפעל הדרומי.
2. היא מחליטה להאיץ את פעולות המחקר והפיתוח הקשורות בהשגמת התכנית הזו.
3. התכנית האופרטיבית תובא להחלטה ועדת השרים לענייני התיישבות.
4. כל החלטה על הקמת ישובים נוספים על אלה שהוחלט כבר על הקמתם, תתקבל בדרך המקובלת (החלטה על הקמת הישוב - בטליאט וועדת השרים לענייני התיישבות. קביעת הגוף המתיישב - החלטה בוועדה א הבינתנועתית בראשות ח. גבתי).

5. להביא, תוך חודש ימים, לאישור הוועדה שלנו, את ההצעה לשיקום בדואים בשטח התפיסה - דבר שאנו חייבים בו וטרם פתרנו אותו.

השר י. גלילי

6. התכנית המלאה שתובא לאישור וועדת השרים תביא במנין את סיפוק צרכי התושבים המקומיים. (לפי הנחונים שיש לי, בכל השטח הזה של כ-1,250 - 1,500 מליון דונם, יש כ-1,200 - 1,300 משפחות בדואיות.).

7. לפעול באמצעות המחלקה להתיישבות ובשיתוף התנועות ההתיישבותיות להכנת כח-אדם לישובים שיוחלט על הקמתם (לרבות הקמת מחנה קליטה ומעבר לגרעינים).

8. לממש את סלילת כביש ימית - קטיף.

בבקשה אדמוני, אח"כ יהיה מקום להערות

ושאלות.

סגן רה"מ י. אלון : האם יהיה דיון מיוחד, או שנשמע עכשיו דיווח לגבי הספקת המים?

השר י. גלילי : נשמע עכשיו, זה קשור.

מר י. אדמוני : תכנית המפעל הדרומי רשומה בחוברת שהוגשה

על-ידי ראש המחלקה להתיישבות, באוגוסט

1975. התכנית הזו מדברת על פיתוח כל המרחב שבין באר-שבע ממזרח,

לבין ימית - אל-עריש במערב, לבין אזור חלוצה בואכה קדש-ברנע מדרום.

התכנית הרעיונית שהוגשה דיברה על פיתוח

משקים בשתי מגמות :

1. מגמה אינטנסיבית. כלומר, בעיקר בגידולים חסויים שתוצרתם

ליצוא, שניתנים לגידול באזור מסויים. האזור הזה מוגדר בטיב

קרקעות ובאקלים נוח, מתאים. (לא כל המרחב מתאים לגידולים

מר י. אדמוני

הללו). ובפיתוח משקים שצריכים להחליף יבוא בעיקר בגידולי גרעינים.
גרעיני היטה, שמן וכו'.

במסגרת התכנית הרעיונית שהוגשה בזמנו על-
ידי ראש המחלקה, דובר על הקמת 110 ישובים, מהם, כ-50 ישובים בטיפוס
של ישובים על גידולים אינטנסיביים, ויתרם ישובים מבוססים על
גידולים אקסטנסיביים. המספרים הכוללים שהוגשו בתכנית או שנכללו
בתכנית, דיברו על האלמנטים כדלהלן, ואני חושב שהם פחות או יותר
מסכמים את מה שהיה כלול בתכנית.

ימית, זה אקסטנסיבי או אינטנסיבי?

מר ע. שפירא :

זו עיר. מרכז אזורי עירוני.

השר מ. קול :

השטח שבו מדובר, כולו, הוא שטח של

מר י. אדמוני :

1.25 מליון דונם. שזה השטח שנסקר.

פה במפה הנמוכה אתם רואים את סקר הקרקע שנעשה, פחות או יותר, בכל
השטחים, ב-מליון ורבע הדונם, כדי לקבוע את טיבעם ואת התאמתם לגידולים
השונים. כאשר על-גבי מפת יעוד הקרקעות כפי שהיא מופיעה פה מסומנים
גם ממצאים אקלימיים. כחוצאה מהממצאים האקלימיים נקבע הקו הכחול
המרוסק שאתם רואים פה על-גבי המפה, שהוא בעצם קובע את תחום האזור
שבו אפשר לגדל גידולים אינטנסיביים. כל מה שנמצא ממזרח לקו הכחול
הוא אזור, שמבחינת טיב הקרקע, ובעיקר מבחינה אקלימית, איננו מתאים
לגידולים האינטנסיביים ולכן הוא מיועד למערכת הגידולים האקסטנסיביים.

עכשיו, לפי התכנית הראשונית, מכלל השטח

של 1.25 מליון דונם, דובר על כך שכרבע מליון דונם, בטה"כ, יהיו

מעובדים ע"י הישובים בטיפוסי המשק השונים, כשהמשק האינטנסיבי

מבוסס על יחידת קרקע מצומצמת, של בערך כ-10 דונם ליחידה, על-מכסת

מר י. אדמוני

מים מצומצמת של כ-5,000 קוב מים ליחידה. והמשק האקסטנסיבי מבוסס על שטח הרבה יותר גדול של 80 דונם ליחידה, וזו כמות מים יותר גדולה.

כדי לספק את המים לתכנית הזו, הוצעו

2 אלמנטים :

1. כור התפלה להתפלת מי ים, שצריך לספק בעיקר את המים המתוקים לצורך המעורר האינטנסיבי.
2. וחולכת מי הקולחים של מרכז הארץ שצריכים לשמש בעיקר את גידולי הגרעינים. כי המי הקולחים אינם מים שמחאימים לגידולים האינטנסיביים, אלא הם מים שצריכים לשמש יותר את גידולי הגרעינים.

התכנית הזו הייתה תכנית כללית. כפא

שנאמר ע"י היו"ר, מומחה מבחוץ בדק את התכנית הזו ואמר שכל אחד מהאלמנטים שבה מחייב בדיקה. כלומר, אי-אפשר לקבל את התכנית הזו כפי שהיא, אלא כל אחד מהאלמנטים שבה מחייב בדיקה. ז"א, אלמנט הספקת המים, אלמנט הגידולים החסויים, אלמנט השיווק של התוצרת בכמויות הללו, האלמנט המיוחד של הגידולים של הגרעינים שהיה בנוי על יכולים כפולים מהיבול של היום ועל טכנולוגיה שונה לגמרי מהטכנולוגיה המקובלת היום וכו'.

על בסיס הצעת המומחה התקיים דיון

בראשותו של יצחק רבין, ובעקבות הדיון הזה, שר החקלאות וראש המחלקה להתיישבות מינו ועדה פנימית לקיום בדיקה ראשונית של ההצעה. הועדה הכינה דו"ח ביניים, בינתיים, ובדו"ח הביניים שלה היא קובעת מספר דברים :

א. שבינתיים אין בסיס כלכלי להחלטה על הקמת הישובים המבוססים על גידולי הגרעינים.

מאידך, יש מגמה חיובית לגבי הישובים המוצעים להקמה על בסיס
הגידולים האינטנסיביים.

במספר כל כך גדול?

השר מ. קול :

לא, אבל כדי ללמוד את בעית הגידולים

מר י. אדמוני :

האינטנסיביים, בעיקר את ענין האגרו-

טכניקה ואת ענין השיווק, יש צורך להקים מערכת מחקר מסועפת ומפורטת
 כדי שבאמת אפשר יהיה לתת תשובות הרבה יותר ברורות לגבי מה צריך
 לגדל, איך לגדל ואיך לשווק והאם יהיה שיווק.

המערכת הזו של המחקר הוכנה ע"י מנהל

המחקר החקלאי. נעשתה עבודה יסודית. מנהל המחקר החקלאי גם נערך

לביצוע התכנית הזו, מבחינת הקצאת כח האדם שלו מתוך המערכות הפנימיות

של המחקר. מה כדאי לציין כי באמת המחקר נרתם לענין הזה, על

כל מחלקותיו, כאשר הצעה ראשונה כבר נדונה במשרד החקלאות :

בהשתתפותו ומגמותיה אושרו לביצוע. מבחינתנו, כאמור, יש אפשרות

מעשית להתחיל במערך המחקר הזה מייד, עם צוות חוקרים טוב, שיכול

באמת תוך 3 שנים לתת לנו תשובות די ברורות לגבי אותו הקטע

הספציפי המתייחס לגידולים האינטנסיביים.

עכשיו, הועדה הזו, במסגרת עבודתה,

גם התייחסה לבעיה - איך אפשר וצריך ללכת בפיתוח האזור הזה, עד

שנקבל את תוצאות המחקר. הועדה הציעה 2 הצעות הליפות :

הצעה אחת אומרת : הבא נשלים את הפיתוח של הישובים הקיימים ולא

נלך להקמתם של ישובים חדשים. ההצעה השנייה אומרת : כן נלך

להקמתם של ישובים חדשים, והוצעו 11 במספר, בפיתוח יותר גמיש.

כלומר לא לבסס אותם בדיוק על הכנית הפיתוח שהייתה מקובלת כישובים

שהקימונו עד היום, שכידוע לכם הייתה מבוססת על 2 דונם בתי-זכוכית

מר י. אדמוני

ועל גידול עגבניות. כלומר, הוצעה תכנית גמישה יותר המתאימה את עצמה למסקנות השותפות של המחקר והפיתוח.

השר מ. קול : מה יהיה הגידול המשקי במקום עגבניות?

מר י. אדמוני :

למשל, גידולי ירקות אחרים. גידולי

פרחים. אנחנו כבר היום נכנסים לגידולי

פרחים. השר קול, אני רוצה להגיד לך, כי מבחינת האפשרויות, נראה שאין גבול לאפשרויות שלנו. עונת היצוא העכשווית נגמרת וישנם כאן שר החקלאות ומנכ"ל משרד החקלאות והם יכולים לספר לכם סיפורי הצלחה יוצאים מן הכלל ועל אפשרויות גדולות מאוד שישנן עדיין בשיווק של תוצרת, לאו-דווקא בעגבניות, אלא בטינים אחרים, בזנים אחרים, כשאני חושב שהאופק שלנו מבחינת היצוא החקלאי, בתום העונה הזו, הוא אופק יוצא מן הכלל, מבטיח מאוד. רק אתמול ראיתי את גמר יצוא האבטיחים מהבקעה ואני חושב שמי שרוצה לראות מחזה מרנין, ירד ויראה את מהלך האדיר הזה. את התוצרת בכמויות אדירות של אלפי טונות שזורמת לשדות התעופה ולנמלים - זה משחזר יוצא מן הכלל. ואני אומר שוב @ שר החקלאות, מנכ"ל משרד החקלאות יכולים למסור על התוצאות הכלכליות של ייצוא התוצרת ובוודאי הם יאשרו שמרחב העשייה שלנו הוא גדול מאוד. בנושא זה לא צריכים להיות סקפטיים.

שש לנו בעיות - אילו גידולים לגדל,

איפה לתת את העדיפות, מה לעשות קודם, מה לעשות אח"כ? יש לנו בעיות לגבי הטכנולוגיה, אבל נדמה לי שאין לנו בעיה לגבי העניין היסודי - שיש לפנינו עדיין שוק גדול מאוד לתוצרת חקלאית טרייה. בעניין זה לא צריך להיות ספק בלבנו.

כאמור, משרד החקלאות והמחלקה

להתיישבות, בעקבות מסקנות ועדת הביניים, אמרו כי יש ללכת להצעה

החליפה, השניה. כלומר, לא לעשות רק להשלמת הישובים הקיימים, אלא לעשות גם להקמתם של 11 הישובים הנוספים, הוך הגמשת התכנית המשקית שלהם. והרשות לתכנון והמחלקה להתיישבות גיבשו ביחד הצעה להקמת הישובים הללו, שהיא הצעה יותר גמישה מבחינת התכנית המשקית שלנו. כזכור, אני עניתי, בחשובה לשאלה שלא אנשי האוצר בנושא זה, גם בישיבה הקודמת של אנשי הועדה. הועדה שלנו, היושבת כאן, בעצם כבר אישרה את ההצעה הזו להקמתם של 11 הישובים הללו בישיבותיה הקודמות, מהם היא אישרה, באופן קונקרטי, 6 ישובים להקמה כבר ב-1977, בין אם בהקמה כישוב, ובין אם התחלת ביצוע התשתית לקראת הקמה של ישוב. כך שמתוך 11 הישובים, פעולה חשובה מאוד תתבצע כבר במהלך 1977, עפ"י החלטותינו.

עכשיו, לנושא הזה של 11 הישובים

שהוא נושא ספציפי, אני מבין שהיו"ר הכין פה הצעה שאומרת כי יש לעשות לגיבוש כח האדם, לארגונו והכנתו, לרבות הקמת מחנה מעבר והכשרה שבאמצעותו נתחיל להכין את הגרעינים לאיוש הישובים המוצעים להקמה כבר היום. אני בהחלט רואה בחיוב הצעה כזו, מפני שהכנת גרעינים היא תהליך טוב. אני רוצה להגיד שכבר היום, אנחנו בדרך כלל מכינים גרעינים שנה מראש, כאשר אנו משתמשים במהנה המעבר הקיים בצוהר. ואנו הפכנו את האחזות כפר דרום למחנה מעבר לצורך הקמת הישובים באזור קטיף, אבל מספר הגרעינים, מספר המועמדים להתיישבות הוא גדול, הלחץ הוא גדול, ואין סיבה שלא להביא לאזור עוד מתיישבים רבים - אלה שמהווים את כח האדם הפוטנציאלי להתיישבו באזור.

מבחינת הספקת המים, לא תהיה לנו

בעיה, במערכות הקיימות של הנקז החופי העומד לרשותנו ומה שעומד לרשותנו בקו ירקון - נגב או כנרת נגב - להעמיד לרשות הישובים המוצעים קונקרטי להקמה את כמויות המים המתאימות והדרושות להם.

בווה אומר, כ-300 אלף קוב לישוב. בפיתוח המלא אנו שומרים לנו את האופציה למליון קוב לישוב, אבל היום אנו מדברים על 300 אלף קוב לישוב. כלומר, סה"כ, אנו מדברים על כ-3.5 מליון קוב.

פה יש החלטה שהתקבלה במערכת המעם שלנו לפני 3 חדשים, שלפיה, קו זוהר - צאליס, שעכשיו הוא בתהליך ביצוע, יביא בחשבון הספקת 20 מליון קוב מים נוספים להתיישבות בדרום הארץ, כך שמבחינת הטווח המיידית של הפעולה שלנו, אנו לא תלויים, לא בכור גרעיני ולא בהולכת הקולחים, שכפי שאמרתי איננה למטרה הספציפית של הישובים שקיומם על גידולים אינטנסיביים, אלא על מים שיועברו במערכות שלנו בהתאם להחלטות שקיימות בכל מוסדות המים. כך שמבחינת הספקת המים אין בעיה.

מבחינת משבצות, יהיה צורך לרכז את המשבצות ולהעמיד אותן לרשות הגרעינים, בדומה לתהליך שנעשה בעבר, כאשר החלטנו על הקמת ישובים באזור הזה, זה יעשה תוך פיצוי הבדואים ותוך ישובם בהתאם לתכניות שנעשו בעבר - ויו"ר הועדה הזו הציע פה הצעה ספציפית לנושא זה - שתגובש בתוך חודש הצעה להשלמת הפעילות הזו.

מה שעוד דרוש לנו במסגרת הזו הוא סלילת כביש מימית לאזור קטיף, כדי שאפשר יהיה לפתוח א את האזור שמצפון לימית להתיישבות. היום הגישה שלנו היא מתוך הרצועה, כאשר, כידוע, אנו בונים את כל המערכת הזו כמערכת עומדת בפני עצמה, שאיננה קשורה ישירות לתוך המערכות של הרצועה, ולכן חשובה לנו פתיחת הדרך מימית לישובים שבאזור קטיף, כדי באמת ליצור את הרצף ההתיישבותי הזה, של מה שאנו קוראים פה "חבל רפיח".

לסיכום הקקירה הקצרה הזו...

סגן רה"מ י. אלון :

אולי תכלול בסיכום גם מה המרחק
שבין הגבול המערבי לאזור ההתיישבות

המתוכנן, עד לעיר אל-עריש.

מר י. אדמוני :

לסיכום - האמור בשטח שממערב לבאר-
שבע, בואכה ימית ואל-עריש. אל-עריש

נמצאת בקצה התכנית הזו. היא הייתה מתוכננת על 2 טיפוסים מסק -
האחד לגידול גרעינים; והאחד - לחקלאות אינטנסיבית. בינתיים
אנו מתייחסים בעיקר לשטח של הגידולים האינטנסיביים, אשר מסומן
פה בקו הכחול - על בסיס הבריקות האקלימיות שבוצעו על ידינו
ומפות בשטח. המדובר, אם כך, בעיקר, בשטח שבין אזור מבטחים לבין
אל-עריש. בשטח הזה יש יותר מ-1,200 משפחות בדואיות. אני
לא יודע את המספר, אבל יש וודאי יותר. חלקם בריכוזים קיימים,
כמו - אבו-טווילה, שיח' זויאד, כלומר, התיישבות סמי עירונית.

השר י. גלילי :

אני אמרתי - 1,200 בתחום המוצע.

מר י. אדמוני :

אני חושב שיש יותר.

השר ח. צדוק :

יש לך השערה כמה יש?

מר י. אדמוני :

לי אין, אבל המספר הוא יותר גדול
מהמספר הזה, וצריך לדעת למצוא

את הפתרון המתאים להם, אם אנחנו באמת רוצים להרחיב את המסגרת
ההתיישבותית פה להיקף המוצע.

כפי שאמרתי, מבחינה אופרטיבית, לגבי

המפעל הגדול, מה שאנו מבקשים היום :

מר י. אדמוני

2. את הברכה לביצוע תכניות המחקר והפיתוח. אנחנו מבחינתנו ערוכים לקראתם.

מבחינה אופרטיבית, התיישבותית, בעצם לחזור על החלטה שכבר התקבלה פה בדבר הקמתם של 11 יישובים - מהם 6 במהלך השנה הזו. ריכוז המשבצות לצורך זה, ופתיחת הדרך לאזור קטיף, על-מנת שאפשר יהיה לממש את פעולות ההתיישבות באזור קטיף.

אולי אתה מסביר לנו את הצבעים השונים ?

השר ח. צדוק :

הירוק מסמל את התחומים האפשריים או המשבצות האפשריות להקמת היישובים

מר י. אדמוני :

על בסיס גידולים. השטחים היבוקים הללו, אינם, כל משבצת בפני עצמה, משבצת לישוב, אלא כזו שיכולה לכלול יישובים. השטח הכתום הוא שטח הסגירה ובשטח הסגירה הזה יש תכנון ל-10 יישובים. זאת כדי לסבר את העין. כל משבצת פה איננה משבצת לישוב. סה"כ אנו מדברים על שטחים קטנים. זהו ציון אפשרויות לגושי התיישבות נוספים בתוך המרחב שבו מדובר.

כל 11 היישובים עליהם מדובר נכנסים

לתוך המערכת של שטח התפיסה, כולל הרובית.

איפה פה הגבול הבינלאומי.

השר מ. קול :

הגבול הבינלאומי הוא הקו הירוק הזה.

מר י. אדמוני :

היכן הגבול של הרצועה?

השר ח. צדוק :

השר ח. צדוק

מר י. אדמוני :

הקו המזרחי של הרצועה הוא כאן.

ההתיישבות שאנו אישרנו היא כולה

בתחום שטח התפיסה, בדרום רצועה עזה בואכה ימית, ובחרובית, באזור הזה. ז"א, למרחב הזה, אנו עדיין לא נכנסנו.

מר מ. קרונה :

מאיפה לקחתם את המספר 110 ישובים?

מר י. אדמוני :

זו השערה, זו מבמה, זה לא מספר סופי.

זו מבמה. זוהי תכנית מבמתית ולא

תכנית קונקרטית. היא מדברת על אפשרויות מבחינת הספקת מים. על מציאותם של שטחים בתחומים מסויימים. לא צריך לראות זאת כתכנית : "כזה ראה וקדש". זו מבמה לבדיקה.

השר מ. קול :

חברים, יש לי כמה הערות : קודם כל,

באחת הישיבות של ועדת א השרים הזו,

אמרתי כי אני אינני חומך בהקמת ישובים המבוססים על ענף חקלאי אחד. ישובים כאלו הם תמיד בסכנה. גם כאשר מדובר בבתי זכוכית, זה גם כן ענף אחד. יכולה להיות רוויה בעגבניות, פרחים או זן אחר, ואני מזהיר שוב פעם בפני ההתלהבות הגדולה הזו. אני חושב שטוב שרוצים לחקור את הנושא הזה. כי החוקרים הם פחות פסקניים, מסייגים, הם יותר סקפטיים מאשר אנשי הביצוע שהם אחוזי התלהבות.

עכשיו, אנו חיים בחקופה שיש בה הרבה

מאוד חידושים. בארה"ב עכשיו רוצים לגדל גם ילדים במבחנויות. רענן וייץ רוצה לגדל ישובים במבחנויות. אני מאוד מעריך את יוזמותיו, אני חושב שהוא הוכיח את עצמו בהרבה דברים. אני אומר זאת לשבח. תחלוקה להתיישבות מגלה ערנות לחידושים וניסויים. ואני בעד מחקר ומחקר יכול להיות גם למטרות שלום. אפילו אם יחזירו את כל השטח

חזרה למצרים, גם אז המחקר הזה יכול להיות תרומה לשלום. אנו מבטחים שנשרת את האזור במחקרים.

הערה שלישית - התכנית הזו כפי שהיא

מוגשת פה, עם הסעיף הראשון של השר גלילי - שאנו מחייבים בדרך כלל את המגמה הזו - אני לא מוכן לתמוך באופן כללי במגמה הזו, כי אני לא יודע מה היא? אני שמעתי פעם תכנית של משה דיין, כשהוא היה עדיין שר בטחון, האומרת כי תכנית השלום שלו היא בקו אל-עריש - רס - מוחמד. נדמה לי, שליש השולחן יש כאן אחדים שגם כן תומכים בקו הזה. מכיוון שאני אינני מאמין כי זוהי תכנית שלום, לדעתי זו תכנית לטרפד את השלום ולא תהיה תכנית שלום על בסיס התכנית של קו אל-עריש - רס-מוחמד. לכן כשהשר גלילי קורא את הסעיף הראשון ואומר כי אני צריך לתמוך במגמה הכללית של התכנית הזו, פרושו של דבר, שאני צריך לתמוך במגמה הכללית של התיישבות שלנו עד אל-עריש ואני נגד זה. כדי להקל מבהינה מדינית, נעניתי בשעתו לבקשת היו"ר שלא להקים רעש מסביב לזה ולהוריד את הערעור שלי על איזורה חרובית - ועשיתי זאת, כי בשבילי, ישוב אחד איננו קובע. לא רציתי שיהיה מסביב לזה ויכוח, עם ערעור בממשלה וכל הפרסומה הנלווית לזה, אז הורדתי את הערעור לפי בקשת היו"ר בישיבה הקודמת. אבל אם באים הנה עם מגמה להקים אזור התיישבות עד אל-עריש, אני נגד המגמה הזו, כי אני רואה במגמה הזו מגמה מסוכנת מאוד. אני מבין שיהודים מתלהבים מאוד מהגדה המערבית - שם יש מקומות קדושים, הסטוריה יהודית ויש ויכוח קשה מאוד לגבי על מה צתה לוותר ועל מה אסור לוותר, אבל אפילו הליכוד לא אומר כי הוא כל כך אימפריאליסטי לגבי האזור הזה של סיני. אני מבין כי יש ויכוח קשה לגבי הגולן כי זה קשור בעתיד הגנת הגליל, לאור הנסיון שלנו, אבל מה התאבון הגדול הקיים פה לרוץ עד אל-עריש. לכן אני מזהיר בפני המגמה הזו.

השר א. ירלין :

עד איפה אתה הולך?

השר מ. קול :

אני הצעתי פעם בממשלת גולדה, אינני

יודע האם אתה היית כבר בממשלה הזו או

לא, שגבול הבטחון שלי בסיני הוא בין 10 ל-12 ק"מ מעבר לקו הבינלאומי. זה היה בשעה שדובר על שדה-התעופה, ואז נאמר כי אנו רוצים בין הרצועה לבין סיני בחגורה התיישבותית. אז חגורה התיישבותית זה בין 10 ל-12 ק"מ. וכאשר מדברים על חגורה, זה גם כן נקרא חגורה? זה אבנט. זה יותר מאבנט. לכן אני אומר כי הדבר הזה לא נראה לי, ואני מתנגד לזה, ואם אתם רוצים להחליט על כך, אני מבקש להביא זאת לממשלה.

לי יש עוד ספקות לגבי בעית הישובים

שלנו המשולבים בתוך הרצועה בין הישובים הערביים. אני שמעתי גם מאחרים שהביעו כאן ספקות לגבי הישובים האלה. אינני יודע האם זה טוב ומה הנסיון עם זה? יש לי ספקות כבדים בענין הזה.

אני תמכתי כל השנים במטמה של חגורה

בטחונית התיישבותית שתפריד בין סיני לרצועה - מטעמים בטחוניים, מטעמים התיישבותיים, מכל מיני בחינות, כגבול בטחון של ישראל.

ואם מדברים על גבול בטחון של ישראל, הכוונה לגבול בטחון, ואני אומר שתכנית כזו מוכרחה לעורר התנגדות כוללת, וידידינו בארה"ב ובכל מקום בעולם יגידו בפרוש, כי התאבון שלנו הולך ופתפשט וכי אנו למעשה לא רוצים לוותר על שום דבר. אנחנו רוצים לקחת יותר

ויותר שטחים, ואתם יודעים שיש שם אלרגיה גדולה לענין הזה של ההתנחלויות. ואני לא נבהל מהאלרגיה כשההתיישבות חיונית לבטחונה של ישראל. אני לא נבהל, אני הצבעתי בעד הישובים בגולן והישובים שקמו, כי אני בעד גבולות בטחון ולא בעד סידורי בטחון או דברים אחרים. אבל מה שמוצע פה זה נוגד את התפיסה של כל ממשלות ישראל,

השר מ. קול

כפי שאני הבינתי אותה, ממלחמת-ששת-הימים ועד היום הזה. לכן
אני נגד המבמה הזו.

אני לא נגד מחקר. להקציב כסף למחקר,
כפי שאמרתי, זה תמיד דבר טוב. יש פרנסה לחוקרים. בודקים גם
עניינים אזוריים והמחקר יכול להיות טוב כתרומה לשלום באזור. לכן
אני מזהיר מפני מה שפה מוצע.

סגן רה"מ י. אלון : לפתחת-רפיה יש חשיבות איסטרטגית
ממדרגה ראשונה. משום שציר הפלישה
ההיסטורי והאקטואלי, המודרני, מטצרים האפריקנית צפונה לאזור
אסיה וישראל עובר לאורך חוף הים. מכיוון שמדובר ברצועת-עזה
צפופת האוכלוסין מצד אחד. ועל אל-עריש עם אפשרויות של התיישבות
מצריח נוספת בסיני כאשר נזכה בשלום, מצד שני, ייחסתי עוד ב-1967,
ואני מייחס היום, ביתר שאת, חשיבות מיוחדת להתיישבות בפתחת רפיה.
אני כתבתי על כך בשעתו וקראתי לאזור "צפון מזרח סיני".

השר י. גלילי : אנו מתחננו זאת ל"חבל רפיה".

סגן רה"מ י. אלון : אני בעד זה. זה יותר ברור. ואני
מציע לחברים - בין שהיו להם ספקות
בשעתו, כשהחלטנו על הקמת שדה התעופה הצבאי ועל המרכז העירוני,
ולא לה שתמכו, להיות מרוצים מההחלטה הזו. אני אינני חושב שהלצ
רפיה, במשמעותו המקורית, חורג מהפרמטרים שלאט, לאט הצלחנו להחדיר
אותם לדעת חלקים חשובים בציבור העולמי, אם כי אל תטעו להאמין
כי הם קיבלו כבר את הפרמטרים הללו. אני נתקלתי כבר לא פעם
בהתבטאויות על עשרות קילומטרים וכו', אבל בכל אופן, זה אזור
שראוי להאבק עליו כמו על אזורים איסטרטגיים אחרים, לא פחות
מאשר רמת-הגולן, בקעת-הירדן וכו'.

סגן רה"מ י. אלון

שנית - אני מזהיר בפני - "תפסת מרובה".

המפה הזו שהיא מביעה עד לתוך גאל-עריש, היא עלולה להביא לבומרנג כזה, שאינני יודע לאן היא תלחץ אותנו חזרה מזרחה. חרובית צריכה להיות הנקודה הקיצונית ביותר לכיוון מערב. זה 15 ק"מ מאל-עריש. זה המקסימום. זה כבר קרוב מאוד לעיר ערבית הסטורית קיימת, עיר שיש בה יוקרה למצרים, וצריך לנסות להבין גם את אפשרויות הסבל של הצד השני. לא שאני חושב שחרובית תתקבל בברכה בצד השני - אבל כקו רציני למיקוח, שניתן להסביר אותו איסטרטגית, הדבר הזה עוד אפשרי, מעבר לזה, זו התגרות (תסלחו לי) ואם כך, יש גם ממערב לאל-עריש כמה אזורים טובים. אני גם רוצה שיהיה מרחק משדה-התעופה הצבאי עד לגבול.

השר מ. קול :

אני קראתי עכשיו קינה של משורר אחד
על זה שאנו רוצים לעזוב את הדגים

של ברדווילצ למען השלום.

סגן רה"מ י. אלון :

לכן גם אני בדעה, כי באשרנו את הצעה
ההחלטה שהובאה על-ידי היו"ר, שאמנם
הגבול הצפון מערבי לכיוון מצרים טעון אישור הממשלה.

הערה שניה - לפי הערכתי המדינית -

השר י. גלילי :

תרשה לי הערה - כאשר אנו מדברים על
פרמטרים של מחקר, אנחנו לא קובעים
גבולות. כאשר אנו מדברים על העלאת ישוב על הקרקע, יש לזה ערך.

השר מ. קול :

אבל מה כתוב שהוועדה רושמה לפניך את או
המבטא הכללי של הכנית המפעל הדרומי.

השר י. גלילי :

אם תקשיב לדברי, תבין מה אני מציע.

לי נראה שאם יאשרו את הצעת ההחלטה

שאני מביא פה, אי אפשר יהיה לומר כי ממשלת ישראל אישרה כי הגבול

הדרומי - מערבי שלה מגיע עד פרברי אל-עריש. הועדה שלנו, עוד

לא הממשלה, אישרה תכנית מחקר וקבע טווחים גיאוגרפיים של המחקר

הזה, בכך לא נקבעו קביעות של ממשלת ישראל לגבי גבולות המדינה.

זאת ביחוד שיש שם סעיף האומר כי תכנית אופריטיבית תובא להחלטה

וכי העלאת כל ישוב חדש טעונה החלטה.

השר מ. קול :

למה נחוץ בכלל סעיף כזה?

השר י. גלילי :

זה דבר אחר. על זה אפשר לדבר.

מר מ. קרונה :

אם יש פרסומה לענין היא לא מיו"ר

הועדה. הוא נזהר מאוד מפרסומה.

השר י. גלילי :

יש פרסומה ויש פרסומה, אלו דברים שונים

סגן רח"מ י. אלון :

באשר לעמדותי ההסטורית, בעקבות הערת

השר מ. קול, כשהבאתי רשימת הצעה

להקים ישובים באזור הזה, היה זה דווקא משה דיין, שר הבטחון דאז,

שהתנגד לכך, והוא אף נתן סובסידיה לבדואיים לנטוע שכ עצי קקיון,

כדי שיתפרנסו על קקיון. וכאשר קיבלנו החלטה בדבר הקמת הישובים,

היינו צריכים לתת פיצויים לאותם הבדואיים שקיבלו מאיתנו סובסידיה

לנטוע עצים, על מנת לפצות אותם על העצים שעקרנו, כך שזה יכול

להיות גם כך וגם אחרת.

לפי הערכתי המדינית, הקצב של מאמצי

השלום עלול לגבור לקראת השליש האחרון של שנה זו. מבחינות

מסויימות (ואני חוזר על זה כבר בפעם המי יודע מה) { שרון החול

סגן רה"מ י. אלון

עלול לאזול, והמאבקים על גבולות בני הגנה ימצאו אותנו לא ערוכים מספיק מבחינה התיישבותית. והפעם אני מחכוון לא רק למספר הישובים ופריסתם, אלא גם לשורשיותם ועוצמתם המשקית והחברתית. לכן אני מציע שעל כל ישוב נוסף שנצטרך להחליט, נביא בחשבון כיצד הוא משתלב בקונספציה הכללית ואיך הוא מחזק את המאחז הקיים כבר.

שנית - מר אדמוני הזכיר גם אפשרות

של חיזוק הישובים הקיימים - אני ממליץ על כך שהישובים יהיו ישובים, ופחות שיראו כמחנות ארעיים ויותר כישובים. יהיה לזה משקל. זה נכון, אגב, לא רק לגבי פתחת רפיח, אלא גם לגבי בקעת הירדן וכל אזור אחר, כולל מעלה - האדומים.

אני מחייב את ההחלטה, אני מחייב את

המבמה. אני עומד על כך שיהיה ברור כי הגבול איננו אל-עריש, כי אני חושש שזה מחר יהיה בעיתונים ויאמר כאילו החלטנו על התיישבות עד אל-עריש. ואני אומר לכם, אני אינני טועה בזה, הסמכו על החושים שלי, אני הרי בעד התיישבות כל הזמן. זה יכח אותנו. זה יקדים את הראקציה המערבית או האמריקאית, במקום להרדים אותם קצת. והדעות האלו נמוצות, והדברים יופצו - כבר הבוקר היה פרסום על הדיון הזה.

אתה טועה, כבר ביום שישי.

השר י. גלילי :

הערה אחרונה לגבי הפרסום האלמנטרי,

סגן רה"מ י. אלון :

ההכרחי - מדובר כל הזמן על המחלקה

להתיישבות של הסוכנות. צריך לדבר על המחלקה להתיישבות של החסידות הציונית, כי אחרת, הסוכנות תהיה הקרבן הראשון שהאמריקאים יכו אותו, אם הם ירצו לנקוט נגדנו בסנקציה נגד התיישבות בשטחים

המוחזקים. הסוכנות היא סוכנות מאושרת לצרכי מגבית, מה שלא כן, ההסתדרות הציונית. לכן אני מעיר זאת לצורך זהירות.

השר ח. צדוק : במה שמוצע לנו לסיכום יהיו 3 יסודות :

1. החלטה על ביצוע ועריכת בדיקה ומחקר.
2. אימוץ עקרוני של מגמת ההתיישבות המונחת ביסוד של מה שהוצג לנו.
3. כל החלטה אופרטיבית, בין אם על התכנית פולה ובין על כל ישוב וישוב, טעונה החלטה נוספת.

לי נראה שאנו יכולים וצריכים להסתפק

בענין הראשון - כלומר, ההחלטה על הבדיקה והמחקר, ובענין האחרון, שהוא בעצם מובן מאליו - שכל החלטה על הקמת ישוב צריכה להיות מקובלת כאן; ולהמנע מהחלטה עקרונית על אימוץ מגמת ההתיישבות הצדו.

אני רוצה להסביר - יש שיקול לבטא

של ענין ויש שיקול מדיני, טקטי. בשביל לבצע מהיום למחר תכנית של בדיקה ומחקר, לא צריך אלא החלטה אופרטיבית על ביצוע תכנית בדיקה ומחקר.

השר א. אולן : אין צורך בועדת שרים לשם כך.

השר ח. צדוק : אם צריך לשם כך תקציב של 30 מליון,

שחצי מזה יוצא בשנה זו וחצי בשנה

הבאה, אז זה צריך להיות מובא לכאן. אנחנו מחליטים החלטה על

ביצוע בדיקה ומחקר.

אני חושש שגם החלטה על בדיקה ומחקר

כשהיא מלווה במפה הזו, גם היא כבר תתפרש כבעלת מדיניות

מרחיקות לכת. ואין לנו כל צורך מעשי להוסיף לזה אישור עקרוני,

השר ח. צדוק

שאין לו משמעות מעשית ביצועית, שיש לו רק חוכן פוליטי והוא
עלול לגרום נזק. אני כשלעצמי, למשל, מהרהר, מערער, מסתייג
מסתי נקודות מההיקף הזה:

- א. הגבול המערבי של שטח ההתיישבות בפתחת דפיה.
- ב. התיישבות בחלקי רצועה המאוכלסים אוכלוסיה ערבית.

זאת החלטנו.

השר ש. רוזן :השר ח. צדוק :

החלטנו, אבל אני מוסיף להביע את
דעתי בענין הזה. אבל הענין הזה
לא צריך לעמוד לפנינו לדיון. מה שעומד לפנינו לדיון היום, זו
החלטה אופרטיבית על ביצוע תכנית בדיקה ומחקר, חוץ הדגשה שהחלטה
על כל ישוב קונקרטי תובא הנח לאישור, ובלי החלטות פוליטיות
עקרוניות שאין להן משמעות אופרטיבית ושיש בהן רק חשש של נזק
פוליטי.

גם בלי צמידות למפה.

השר מ. קול :

מר אדמוני אמר בתחילת דבריו כי היו

השר ש. רוזן :

2 הצעות למחקר - היתה הצעה לקיים את

המחקר במסגרת הישובים הקיימים; והיתה הצעה שניה - להקים 11
ישובים ולערוך בהם את המחקר. קודם כל, אני קובע זאת - אני
מציע באמת שנחליט על המחקר ולא נחליט על ישובים. אם רוצים להחליט
על ישובים, זה לא צריך להיות בהקשר עם מחקר.

גם אין הצעה כזו.

השר ח. צדוק:

השר ש. רוזן :

אין הצעה ספציפית אבל דובר כאן על
איזה דבר.

השר ח. צדוק :

זו אינפורמציה, אין הצעה להחלטה.

השר י. גלילי :

אין היום הצעה להחלטה, אלא להפך,
יש החלטה שכל ישוב נוסף על אלה שכבר
הואלט, טעון החלטה של הועדה הזו.

השר ש. רוזן :

כן, אבל באינפורמציה שלו הוא קשר זאת
למחקר, ואילו אני אינני קושר זאת
למחקר. את המחקר אני מקבל מראש, כאלטרנטיבה ראשונה. אפשר לקיים
את המחקר ללא קשר האם כן נקים ישובים או לא נקים ישובים.

דבר שני - אני מחייב את ההתיישבות

בפתחת רפיח, אם כי נמנעתי, אבל נמנעתי מסיבות של אי שיקום
הבדואים. אמנם הובאה תכנית, אבל אני יודע שהיא לא תספק אותי.
אני יודע, כי נהלנו מו"מ, אבל אני מחייב את ההתיישבות בפתחת-רפיח.

השר י. גלילי :

אני מקווה שאתם תשתתפו בהתיישבות
שם.

השר ש. רוזן :

נראה איך אתם תשקמו את הבדואים.
אני מחייב את זה גם, משום שאני חושב
שאולי דווקא כאן יהיה תיקון גבול של 10-15 ק"מ, שהוא הכרחי, סביר,
לעריכת המו"מ, וזה נחוץ לנו כאשר אנו מדברים על פשרה טריטוריאלית
שיכולה לכלול גם את רצועת עזה.
עם זאת, אינני מחייב הרחבת חבל רפיח
עד ללא גבול, עד לאל-עריש.

השר ה. צדוק :

זה לא ללא גבול, זה הגבול.

השר ש. רוזן :

אני מסכים עם השר צדוק, אני חושב
שמספיק שנחליט על המחקר ביחס לתכנית
דרומית, שגבולותיה לא נקבעו בשום מקום.

סגן רח"מ י. אלון :

צריך לקרוא לזה : "דרומה-לבאר שבע"
לרמות את העולם.

השר ש. רוזן :

אם כן, הדבר הזה נחוץ, הדבר הזה מתקשר
גם עם כוונתנו לדבר בממשלה על ממשל
החשבה והשפכים.

אני רוצה לומר עוד דבר - אני בכמה
הזדמנויות אמדתי על כך שאני רואה בחומרה מיוחדת את ההתיישבות
ברצועת עזה. המדובר בקטיף א', ב', ג', ד', ה', ו', ז', שהוחלט
עליה, ואשר לגביה נשארתי, לצערי, בבדידות מזהירה.

השר י. גלילי :

רבותי, אני רוצה לעשות נסיון ולסכם.

מר מ. קרונה :

אני רציתי לשאול. אני חושב שנקודת
המפתח בהצעה המוצעת היא המילה "פיתוח".

השר י. גלילי :

"מחקר ופיתוח".

מר מ. קרונה :

זו נקודת המפתח. אבל יש פה נקודה -
בעקבות דברי מר אלון, שאפשר לנסח
את ההצעה כך שיחבור באופן ברור שלא קובעים את הגבולות באל-עריש,
אלא הולכים לנושא זה. אבל יש פה בכל זאת דבר אופרטיבי מיידי -
ענין הכביש.

השר ח. צדוק :

אין פה שום בעיה.

סגן רה"מ י. אלון :

הכביש הוא בסדר, הוא מימית צפונה.

פר מ. קרונה :

אבל זו החלטה שצריך להחליט, אז

צריך להפריד בין כל הדברים האלה.

באשר לעניני צריך להחליט על הדברים שרוצים בפיתוחם. ואת עניני
המחקר צריך לנסח על המגבלות הקיימות.

סגן רה"מ י. אלון :

צריך לנסות למצוא לזה שם, שם שישים

בעיקר דגש על הנגב, אם כי ברור לנו

שזה אמור גם בפתחת רפיה.

השר א. ידליון :

כשאומרים -המפעל הדרומי", זה אומר

הכל.

השר י. גלילי :

רבותי, אני רוצה לנסות לסכם - קודם

כל, אני מניח שאתם שמתם לב שהמגמה

שלי היא לחלץ את הועדה שלנו מדיונים בעלי משמעות מדינית, וביחוד בעלי משמעות מדינית דקלרטיבית. להחלטות של הועדה שלנו יש, ללא ספק, משמעות מדינית הרבה יותר כבדה מאשר להחלטות מדיניות דקלרטיביות בלתי התיישבותיות. עם זאת, אנחנו לא הוסמכנו על ידי ממשלת ישראל לקבל החלטות מדיניות על גבולות המדינה. לא זו היתה הכוונה בהצעה הזו. לכן, אין לי קושי לוותר על המבוא הפותח, כי אין לי כוונה, במקרה זה, להבריח החלטות פוליטיות המחייבות את הממשלה לגבי איפה יהיו גבולות המדינה.

השר מ. קול :

אני רוצה לשאול שאלה - אנחנו קיבלנו

חוברת שאתה שלחת לי ואני עיינתי בה.

לחוברת הזו מצורפת מפה, ואם מאשרים את התכנית כפי שהיא בחוברת, עם המפה, וזה מתפרסם, והמפה מתפורסמת, לדעתי זו הקלה מדינית רצינית. החוברת הזו היא לא סוד, ואני מודאג מאוד מהדבר הזה.

השר א. ידלין :

באיזו חוברת מדובר ?

השר מ. קול :

על חכנית המפעל הדרומי. כל מה שדובר

פה מופיע שם. החוברת של ד"ר רענן וייץ.

מר מ. קרונה :

הוא הוציא הרבה חוברות.

השר מ. קולצא :

תסלח לי מר קרונה, מדובר לא על חוברת

של רענן וייץ, אלא על אחוברת שהוצאה

בשם המלכות.

השר י. גלילי :

השר מ. קול, קודם כל, אני רוצה לומר לך, ברוח טובה, כי ההערה שלך היא בבחינת

"הצתה מאוחרת" (כפי שהחברה אומרים זאת), כי החוכרת של חברנו רענן וייץ, ראש המחלקה להתיישבות נחפרסמה ברבים, הודפסה בעיתונות ופורסמה בהפצה רעיונות, מפי הגבורה עצמה - ראש המחלקה להתיישבות. לכן אני אינני מציע שאנחנו היום, בישיבה הזו, ניתן גושפנקא לחוכרת.

אין לי קושי לוותר על הסעיף הפותח.

אני אמצא לו הקדמה מתאימה. למשל, כאשר הוברר לי בשבוע שעבר, לאחר הישיבה שהיתה אצל שר הבטחון, כי עומדת להתפרסם ידיעה בנוון, אני דאגתי לטבוע מטבע : "חבל רפיח ומרחב הבשור". אז נמצא לזה מטבע, כי אני גם כן ער לנוק המדיני שיכול להיות מטבעות דקלורטיביות

סגן רה"מ י. אלון : חבל אשכול.

השר י. גלילי :

אבל, דווקא בעיקבות ההערות הללו של החברים, אני רואה חשיבות לכך ~~אתצא~~ שריעננו מחדש את המיידע לוועדה, אם כי בכך עוד לא נקבעות כל עובדות התיישבותיות ופוליטיות.

אם כן, מה שאני מציע הוא :

1. שאנחנו נאיץ את פעולות המחקר והפיתוח הקשורות ביישוב המרחב שניתן לו הגדרה.
2. שהתוכנית האופרטיבית חובא להחלטת ועדת השרים לעניני התיישבות.
3. שלפא החלטה על הקמת ישובים נוספים במרחב הזה, בנוסף על אלה שהוחלט עליהם, חבוא לאישור ועדת השרים לעניני התיישבות.
4. שהתכנית המלאה צריכה להביא בחשבון את סיפוק צרכי החושבים המקומיים - ועד אז נרכז את המיידע.
5. שתוך חודש ימים נביא לאישור הוועדה את השלמת התכנית לשיקום

השר י. גלילי

הבדויים בשטח התפיסה. אנחנו חייבים את זה מהעבר.

השר ה. צדוק : שטח התפיסה זה שטח שכבר תפסנו?

השר י. גלילי : כן, כן.

6. שהמחלקה להתיישבות, בשיתוף התנועות ההתיישבותיות, תעשינה להכנת כח אדם לישובים אשר יוחלט על הקמתם - זה כולל גם מחנה מעבר וקליטה ככל שידרש.

7. לממש את סלילת הכביש ימית - קטיף.

מר ע. שפירא : מהו הסעיף הראשון?

השר י. גלילי : אני אמרתי - להאיץ את פעולת המחקר והפיתוח להגשמת יישוב המרחב, אני אתן לזה הגדרה מאומקת ואזהר ממרעין בישיין.

סגן רח"מ י. אלון : אולי אפשר את המילה "פיתוח" לשנות ל"תכנון"?

research and development

השר ה. צדוק : דווקא באנגלית אומרים

וזה הרבה פחות מאשר פיתוח במובן הפיזי. אבל מה, מכיוון שזה יכול להיות נתון לאי הבנות, מוטב להגיד תכנון, ולהדגיש את המחקר.

השר י. גלילי : עוד 3 הערות : כיוון שתכנית כזו צריכה

להביא במניין גם את הצרכים : א. של ימית.

ב. של ערי הפיתוח הסמוכות, כמו אופקים, נתיבות, כי תהיינה עליהן

השלכות, אז אני מבקש לשחק את משרד השיכון גם בפעולת המחקר והתכנון.

מ ח ל י ט י ס :

(א) להאיץ את פעולות המחקר והתכנון הקשורות בהגשמת התכנית.

(ב) התכנית האופרטיבית תובא להחלטת ועדת השרים להתיישבות.

(ג) החלטה על הקמת ישובים נוספים על אלה שכבר הוחלט עליהם התקבל בדרך המקובלת (על הקמת ישוב - החלטה במליאת ועדת השרים להתיישבות; קביעת הגוף המתיישב - החלטה בוועדה הבינ-תנועתית בראשות ח. גבתי.).

(ד) לפעול באמצעות המחלקה להתיישבות, בשיתוף התנועות ההתיישבותיות להכנת כת-אדם ליישובים שיוחלט על הקמתם (לרבות הקמת מחנה קליטה ומעבר לגרעינים, ככל שיידרש.).

(ה) להביא לאישור ועדת השרים, תוך חודש ימים, ההצעה להשלמת שיקום הבדואים בשטח התמיסה.

(ו) התכנית ההתיישבותית המלאה, שתובא לאישור ועדת השרים, תביא במנין סיפוק צרכי התושבים המקומיים.

(ז) לממש סלילת כביש ימית - קטיף. יו"ר הוועדה יבוא בדברים עם משרד האוצר, משרד העבודה ומשרד הבטחון, להבטחת המימון.

(ח) התכנית תביא במנין את צרכי הפיתוח של ימית ושל ערי הפיתוח במרחב.

(ט) לשחק את משרד השיכון במחקר ובתכנון.

הח/12 מרכז אשורותים לדרוזים בגליל.

השר י. גלילי : לאחרונה - אני שואל האם אתם מוכנים

להסמיך את יו"ר הועדה, שר החקלאות,

שר השיכון, שר הבטחון ושר התיירות, להחליט על הקמת מרכז שירותים

לדרוזים בגליל. הדברים בשלים להחלטה וכיוון שחם בשלים, אין

טעם להקדיח את התבטיל. אני מעוניין כי התקבל בנדון החלטה עוד

השבוע, על דעת הועדה.

השר ח. צדוק : לאחר שהוספת את שר התיירות, אין

לי החנגדות.

אני מבין שזה לא מחייב תקציב?

מר ש. שירן :

התקציב כולו....

חשר י. גלילי :

הדרוזים, זה טוב לבחירות?

מר ס. קרונה :

הדרוזים זה טוב לאותה עמים, לשלום...

חשר י. גלילי :

מ ח ל י ט י מ :

להסמיק את יו"ר ועדת השרים לענייני התיישבות, שר הבטחון, שר
החקלאות, שר השיכון ושר התיירות להחליט, על דעת ועדת השרים,
על הקמת מרכז שירותים לדרוזים בגליל.

מה עם המתאר של מעלה האדומים, האם

סגן רה"מ י. אלון :

אפשר לגשת לתכנון אותו?

אני אתן השובה בשבוע הבא.

חשר י. גלילי :

ה י ש י ב ה ג נ ע ל ת

מזכירות הממשלה

סג'ל

2.2.77

ש מ ר

פ ר ו ט ו ק ו ל

התייעצות שרים בהתאם להחלטה מס. הת/8 של ועדת השרים לענייני התיישבות מיום כ"ט בניסן תשל"ז - 17.4.77

י"ג באייר תשל"ז - 1.5.77

נכחו השרים : י. גלילי - יו"ר, מ. קול, ח.י. צדוק

נעדרו השרים : א. אוזן, ש. פרס

ש. אבני	-	משרד השכון
אלוף א. אורלי	-	מתאם הפעולות בשטחים
א. ביידיץ'	-	מינהל מקרקעי ישראל
א. מקובר	-	לשכת השר י. גלילי
ד. רוזנפלד	-	מינהל מקרקעי ישראל

א. ליזנסקי - מזכירות הממשלה

סדר היום : מסחה - האחזות נח"ל

. / מסחה

בפרוטוקול זה 2 דפים

רשמי: 1.2.77

מ ס ח ה - האחרות נח"ל

השר י. גלילי :

אני מוחה את הישיבה. בהמשך
להחלטת ועדת השרים לענייני התיישבות

אשר אושרה על-ידי הממשלה בנושא מסחה - בהחלטה כלול סעיף ג'
האומר - "ככל שיהיה הכרח בסגירה או בתפיסה של שטח - להסמיך את
ראש הממשלה, את שר הבטחון, שר החקלאות, שר המשפטים, שר התיירות
ויו"ר ועדת השרים לענייני התיישבות, להחליט בנדון ולהודיע
על כך לוועדת השרים". בהמשך לישיבה זו זימנתי את הדיון הזה
ואבקש את חברנו אורי ביידיץ והאלוף אורלי להציג לפנינו את
הנושא.

אני רוצה להביא לידיעתכם כי מאז
הישיבה נפגשתי לראשונה עם נציגי גרעין מערב השומרון, וקבענו
כללים, שעל-פיהם, יעלה היום צוות חלוץ של הגרעין הזה, בסדר
גודל של עד 15 גברים, לשיכון זמני באזור החנת המטרה במסחה.
הוא ישהה שם עד אשר תהיה אפשרות (מבלי לקבוע תאריך) לעבור לשטח
הקבע באתר ב', כפי שהוצג לפניכם....

אם יוחלט!

השר מ. קול :

אמיתי.

השר י. גלילי :

אני רוצה לשאול שאלה - הרי הוחלט שקודם
יעלה גרעין נח"ל לשם.

השר מ. קול :

גרעין הנח"ל עלה כבר .

השר י. גלילי :

הוא כבר נמצא.

השר ח. צדוק :

אני מבולבל מהגיאוגרפיה. אני שמעתי

כבר - 4 ק"מ, 5 ק"מ, 12 ק"מ.

12 ק"מ?

השר י. גלילי :

השר ח. צדוק :

כן, היום ברדיו דיברו על 12 ק"מ.

השר י. גלילי :

מי דיבר על כך.

השר ח. צדוק :

הקריין.

מר א. ביידץ :

פשוט, על מנת להתמצא בשטח - אנו נמצאים

מה בראש-העין. אם כל משבצת זה 1 ק"מ

(מצביע על המפה) והיות והגבול הוא אחרי כפר-קסם, זה מסביר שזה לא יכול להיות מעל ל-4-5 ק"מ, אם מדובר על המשטרה זה 5.5 ק"מ. אתר ב' מרוחק פחות, מכפר קסם הוא מגיע ל-3.5 - 4 ק"מ. המשטרה נמצאת ליד אתר א' במשולש האדום. דרומית לכביש.

מה שאני יכול לחדש מאז הישיבה האחרונה -

לאחר שאותר אתר ב' (מה שמוקף מה בכחול) שזה 4,000 דונם, ואנו סיכמנו לגבי איתור שטח של 500 דונם ליד ישוב הקבע...

השר מ. קול :

איפה זה?

מר א. ביידץ :

אלו הן גבעות האתר, כאשר ההנחיות שהנחו

אותנו באיתור ה-500 דונם היו - שטח

בלתי נטוע, טרשי ביותר מצד אחד; ומהצד השני - מתאים גם לחכניות ההתיישבות. כלומר, לא לקחת מדרון של וואדי בשיפוע כזה, שהוא מצד אחד יכול להיות בלתי מעובד, ומהצד שני, לא ראוי להקמת הישוב. לכן מצאנו את השטח הזה. מה שמופיע כאן באדום זה לב השטח (באזור תפרה 2 בערך). זה שטח של 500 דונם. אם אתם שמים לב הוצאנו מכך את השטח הנטוע בזיתים ושקדים. זה שטח טרשי בעיקרו. 20% מהשטח מעובדים בחיטה ובשעורה בין הסלעים וגם חומצה. יש גם מספר עצים, לא במטע או כרם של שקדים או זיתים, אלא כמה עשרות עצים המצויים בתפוזות בתחום ה-500 דונם. מבחינת טופוגרפיה,

מר א. ביידץ'

המצב בשטח הזה נותן את האופטימום להתחלת הקמת הישוב. זה באשר
לטמפורמיה, האופי ומצב העיבודים בשטח.

אשר לבעלים, אני חייב לתקן מה שדיווחתי
בישיבה קודמת: המדובר ב-3 בעלים, 3 אחים, אשר מצבם הוא (לאחר
שבדקנו ביתר פרטים): אחד האחים נפטר ויהיה לנו עניין
עם היורשים שלו. אח שני עובד באזור נצרת - כפר כנא. האח השלישי
נמצא ברבת-עמון, בביקור. האח הבכור נפטר.

במסגרת האינפורמציה, מה שמסומן באדום,
שזה השטח מהכביש הקיים אל האתר, זו הצעת הדרך כפי שהכין אותה
המתכנן של משרד השיכון. גם היא הולכת בחוואי שאינו עולה על
מטע זיתים ועל שטחים מעובדים, אלא בחור גיא שהוא כמעט ולא מעובד.
עם זאת, נצטרך לעסוק בחפיסת שטח נוסף ל-500, של כ-28 דונם בשביל
הכביש. נעשית כרבע עבודה בשטח לאתר את הבעלים.

האם אתם ניסיתם לרכוש קרקע שם - אתה
לא אמרת דבר בעניין זה.

השר מ. קול:

מר א. ביידץ':
באשר לרכישות - באזור גבעת-המשטרה אנו
בשלבי סיום של רכישת של 150 דונם.
ותהליך הרכישה הוא תהליך ממושך מאוד, שהוא נעשה שני בשלישי כי
המנהל לא יכול להופיע כגוף שרוכש, אלא אנחנו עושים זאת באמצעות
מתווכים ובסיוע של גורמים שנמצאים בשטח, אם אלו שרותי הבטחון, או
אנשי ממשל. ישנה רגישות רבה בעניין כי כל רכישת כזו, בשטח בלתי
מוסדר, צריכה לעבור את הרישום הראשון בטאבו באזור שכם או ברמאללה,
וברור שזה מיידי שורף את אותם אנשים שמעבירים זאת.

השר פ. קול :

אפשר להקים חברה אמריקאית או חברה זרה
אחרת ולרשום על שמה.

מר א. ביידיץ :

הבעיה היא לא זו, הבעיה היא שזה שמעביר
צריך להיות גלוי. אנו הצענו לשר

המשפטים הצעה מסוג זה שאתה הצעת ואני מקווה שזה יאושר, ואז נוכל
להיות הרבה יותר גמישים וזריזים.

על כל פנים, אנחנו בתהליך של רכישה,
ולאחר שהוצע השטח על-ידי משרד השיכון, אנחנו מנהלים מ"מ לרכישה
בשטח הזה. אבל זה לא עניין הדומה לכניסה לחנות וקניה, כי אם זה
התהליך מאוד ממושך עם רגישות רבה, במיוחד בימים אלה. כשאנו עוסקים,
אם לא עם חברה, לפחות עם כיסוי של גוף ערבי שעובד בזה, או רוכש
ערבי, מחבצלים הנוכחיים. על כל פנים, אני לא יכול לבוא ולומר
כי הפתרון בידנו.

השר י. גלילי :

האם הכוונה היא לעשות פעולות בשטח לפני
הבחירות?

מר א. ביידיץ :

מבחינתנו, באשר לפעולות בשטח לפני הבחירות
אם אלו הם מאמצים לרכישה, הן אינן נמסקות
אנו עושים זאת. באשר לפעולות פיזיות, זה תלוי בממשל ובמשרד
השיכון.

האלוף א. אורלי :

זה לא מחוייב המציאות.

השר י. גלילי :

אם כך, השאלה הנשאלת היא - מהי הסיבה
המפציפה לקבל החלטה היום על תפיסת

השטח. ההדגשה היא על המילה - היום.

האלוף א. אורלי :

עד כמה שאני מבין בתכנון, זה ירחק
את העניין בחודש, את התחלת הבניה,

התחלת הסלילה.

השר ח. צדוק :

אם לא מתכוונים לעשות פעולה פיזית
בשטח, לפני הבחירות...

האלוף א. אורלי :

אז גם אין טעם להוציא את הצו. אדוני
השר, ברובע שאני מפרסם את הצו, החוק
מחייב אותי להודיע למוכתתים כי הוצאתי את הצו.

השר ח. צדוק :

אז אפשר להערך כך, שבעוד 3 שבועות
יוצא הצו ותתחיל העבודה. אין צורך
באיזה שהוא רווח זמן לפני כן. מה שכן אני הייתי מבקש שהשאלון
שלפיו עובדים...

מר א. ביידץ :

השאלון ישנו, כל הפרטים מופיעים על
השאלון, עובדים לפי זה.

השר ח. צדוק :

השרים הנוכחים כאן היו צריכים לקבל
בצורה מסודרת את השאלון שבו מפורט
השטח, הבעלים, העיבוד, שיהיה ליד...

מר א. ביידץ :

אני רוצה להזכיר שיש ועדה שרים מיוחדת
לנושא הגנה שלפניה אנו מביאים את הפרטים

האלה.

השר מ. קול :

זוהי ועדת השרים.

השר ה. צדוק :

ישנו שאלון עם שורה של הפרטים הדרושים.

אני מציע שהדבר הזה יעובד ויופץ בין

שרי הקבוצה הזו, ובמועד מתאים שיקבע היו"ר, או שנתכנס, או אולי אפילו אפשר יהיה בטלפון לסכם זאת, ואז יהיה צורך לכנס את ועדת השרים, כדי להודיע לה מה סיכמנו.

השר מ. קול :

מה שמדאיג אותי בכל המהלך הזה, זו הכניעה

שלנו לבוש אמונים - צעד אחרי צעד, רגב

אחרי רגב: קדום לא הורדה, למרות החלטת הממשלה, ובקדום מתפתח ישוב. עכשיו ישנו לחץ של "גוש אמונים" ליצירת עובדות. ללא הלהץ הזה, לא היו באים להחלטה הזו. אז אני כבר אמרתי בישיבת ועדת השרים לענייני התיישבות, כי מבחינתי, להקים ישוב כמה קילומטרים מעבר לקו הירוק, זה לא מסול. התנועה שלי הקימה ישובים במרחק גדול יותר מאשר 4-5 ק"מ - בבקעת הירדן, במרחב שלמה ובגולן. זה לא מסול. אבל מה שמדאיג אותי הוא המהלך הזה, שהנה ח"כ דיין מופיע בכנס בבאר-טוביה ומכריז כי "גוש אמונים" זוהי תנועה חלוצית חשובה - והניסוחים שלו היו עוד יותר מרחיקים מאלו שאני משתמש בהם. מנסים לפאר את "גוש אמונים" לפאר, לרומם, להדר, להלל ולקלס - ואותי מדאיג הדבר הזה, משום שזה לא משקף את האמת של חיינו. יש תנועות התיישבותיות. אני הייתי בשבוע שעבר בסיוור במושבבים של העובד הציוני ומזמן לא היה לי יום מלא אושר וטיפוק. ראיתי את ההתקדמות הגדולה של המושבים, גם מבחינה כלכלית וגם מבחינה חברתית, מה הם השיגו מבחינת היצוא. הייתי בגולן ונפגשתי עם האנשים בגולן. הייתי בחגיגת 5 שנים לדי-זתב וראינו איזו התקדמות ישנה, איזה צעירים יש לנו היום - על זה לא מדברים כל כך הרבה. מדברים רק על "גוש אמונים", כאילו שישנה רק תנועה התיישבותית אחת וזה "גוש אמונים" והממשלה, תחת לחצים שונים, הולכת ונכנעת ללחצים שלהם. כי כפי שאני אמרתי, זה לא מסול בעיני להקים ישוב עירוני

או ישוב חקלאי מעבר לקו הירוק. הנה, התנועה שלי הולכת להקים ישוב מי-עמי ב', גם כן מעבר לקו הירוק. הצרה היא שבמשרד הפנים ישנו ד"ר אילתי אחד, שהוא איננו נותן לבנות בתים ב"מי-עמי א' ושם אום-אל-פהם מתרחבת, בתים צצים כפטריות, והוא לא נותן להקים שם מבנים כי יש לו בעיות של מתאר. אני כבר פניתי למר קוברסקי ושאלתי אותו - כיצד הדבר הזה יתכן? אז יש כל מיני דברים חמומים במדינת-ישראל, דברים חמומים ביותר. זוהי הנקודה הראשונה שמדאיגה אותי.

הנקודה השנייה - אינני בטוח האם נעשו כל הדברים כדי לרכוש את הקרקע. מדוע? כי למנהל יש אופציה של תפיסה, ואם יש לו אופציה של תפיסה, מדוע הוא צריך לעשות מאמץ לרכוש? ועכשיו אני מקבל תשובה על קריאת הביניים שלי, כי פנו לשר המשפטים לגבי אפשרות של רכישת קרקעות על-ידי רישום חברה לא יהודית, מוסווית, כדי שאפשר יהיה לרכוש קרקע. הרי אין איסור לרכוש קרקע על-ידי חברה אמריקאית, או שוויצרית או איזו שהיא חברה בינלאומית אחרת. אבל מדוע מקודם לא חשבו על כך? מדוע רק עכשיו צריך היה להביא זאת לפני שר המשפטים? אם יש מדיניות של רכישת קרקע מערביים, ויש איסור מצד המלך חוסיין, ויש איומים בנקמה ובפסק דין של מות, אז היינו מזמן צריכים לחשוב ולתכנן לנו חכמית - כיצד לרכוש קרקעות באזור הזה של יהודה ושומרון. אני לא שמעתי שנעשה דבר בענין זה. עכשיו אני שומע כי פנו לשר המשפטים. חלא עברו כבר 10 שנים מאז מלחמת-ששת-הימים, וכל מיני יהודים כבר הספיקו לרכוש קרקע. אני יודע שיש כל מיני יהודים שקנו קרקעות מעבר לקו הירוק, ביניהם אנשים חשובים מאוד, אפילו ח"כ, וזה נעשה בשביל ספקולציה - מדוע לא הסדירו זאת עד עתה? יש לי רושם שהולכים בדרך הקלה ביותר, והדרך הקלה ביותר היא תדרך של תפיסת קרקע או תפקעת קרקע. ואני אומר כי מנהל מקרקעי ישראל לא ממלא את חובתו הלאומית בשעה זו, באשר לדברים

השר מ. קול

שהוא צריך לעשות מבחינה זו - כיצד לתכנן רכישת קרקעות על שמות מוסוויס, ובדרכים בהן אנו התנסינו כל כך, יש לנו נסיון עשיר. דווקא בתחום הקרקעות. מה לא עשינו כדי לרכוש קרקעות בימי ההורכים, בימי הבריטים וכו'.

לכן, קודם כל, מדאיגה אותי הכניעה לגוש אמונים. שנית - מדאיגה אותי העובדה שהולכים בדרך הקלה ולא מחמשים דרכים אלטרנטיביות. כי יודעים יבואו שרים ויחליטו להפקיע או לתפוס ובזה זה יגמר. ואני אינני רוצה את השערוריה בציבור הערבי. השערוריה הזו לא נחוצה לנו עכשיו, בעיקר לפני הבחירות. ואני שמחתי על שאלת היו"ר - האם לא יעשה דבר מה לפני הבחירות. ואני בעד אלה שרוצים לעשות זאת. אבל רבותי, אינני רוצה לשחק לידיים של רק"ח - ואני אומר לכם עכשיו בגלוי לב, כאדם שמודאג מאוד. במשך השבועיים האחרונים הייתי בשטחים ערביים, בגליל ובכל מיני מקומות. ביום שיש אני אהיה במשולש, ואני מודאג מאוד ממה שהולך. ומה ששר המשטרה עשה באשר ל-30 במרס, ואתם עזרתם לו, הדבר הזה הוא מאוד מדאיג. אחרי דברי שר המשטרה היה אצלי ראש המועצה המקומית בקעה-אל-גרבייה - בחור נאמן והגון, והוא הכחיש כל מה ששר המשטרה אמר בישיבת הממשלה - והוא אמר זאת גט במסיבת עיתונאים. ואתם התנגדתם לאיזו חקירה בעניין הזה. כך אנו, בכל דרך, משחקים לידיים של רק"ח. אינני יודע לשם מה אנו עושים את הדבר הזה? אנו מבישים להם בכל פעם מתנות. האם נקוצה לנו עכשיו עוד שערוריה?

ושוב, אם לסכם את עמדתי - אני מודאג

מאוד מכל המהלכים האלה. אני לא מתנגד להקמה ישוב מעבר לקו הירוק. אני בעניין זה מחולק לגמרי עם מר"מ - אצלה הקו הירוק פתאום הפך להיות לדבר שבקדושה. אין אצלי שום קדושה בקו הזה, אבל הכל צריך להיות לפי מאשבה מדינית מתוכננת ובאחריות. אנו ממשיכה,

השר מ. קול

וכל מטעלה בישראל צריכה לראות את הדברים בצורה אחראית, ציבורית, ממלכתית. אין לי שום חשבון מפלגתי בענין זה. זה כל מה שרציתי לומר.

השר ח. צדוק : אנחנו קיבלנו החלטה שהשר קול היה שותף

לה, וההחלטה היתה, שגרעין נח"ל עולה

לתחנת המשטרה, כשהעליה הזו תהיה במסולב עם אלמנט אזרחי. ועד

כה, כולל מה שנעשה היום, יהיה ביצוע ההחלטה הזו, ותו-לא.

עכשיו, קבוצת שרים הוטמכה לדון בענין

תפיסה. הדיון הזה לא יהיה היום, אלא הוא יהיה לאחר שיופץ בין

חברי צוות השרים הזה, השאלון בנוגע לפרטים, ואני מניח, ששם גם

יתוארו המאמצים שנעשו לרכישה ובאיזו מידה הם הצליחו ובאיזו מידה

הם לא הצליחו.

כך, שבזמן שאנו החלטנו את ההחלטה הקודמת,

אנחנו ידענו כי האלמנט האזרחי העולה לתחנה, הוא אלמנט של "צוש

אמונים", שום דבר לא נתחדש, ואני לא מבין מה קרה מאז ועד היום?

אנו אז החלטנו והיום לא החלטנו שום דבר חדש.

השר מ. קול : ההחלטה הראשונה היתה שהם עולים.

ההחלטה השנייה היתה - לעשות כל מאמץ

לרכוש קרקע. אז מאז הישיבה שהיתה לפני שבוע ועד היום, אי-אפשר

היום לבוא ולומר כי כבר נעשה כל מאמץ לרכוש קרקע. החלטה על

מאמץ לרכוש מחייבת איזה זמן, אדוני שר המשפטים! זו לא היתה

החלטה פקטיבית, לצאת ידי חובה, לעשות מאמץ לרכוש. אז אילו

היו באים ואומרים לי כעבור איזה זמן כי נעשו מאמצים והיום אין

לנו ברירה וכדי לקיים את החלטת ועדת השרים יש צורך לתפוס קרקע,

אז היה מצב אחר, אבל אי אפשר לבוא ולומר, כעבור שבוע ימים -

השר מ. קול

"אני כבר עשיתי מאמצים". מותר לי לומר כי במשך השבוע, לא נעשה כל מאמץ. כך שהחלטת ועדת השרים לא קויימה בהתאם למה שהוחלט. ואני מתחתי ביקורת קשה על הסנהל בענין זה.

השר ח. צדוק : הרעיון שתוקם חברה לרכישת קרקעות בנסיבות

כאלו הוא לא חדש. הענין בבדיקה, בעיקר

מבחינה אחת, והוא - כיצד לקיים זאת יחד עם פיקוח מלא על פעולות החברה הזו? ואני בטוח שלמגמה הזו - להקים את החברה, על-מנת לקיים אותה תוך פיקוח מלא, מצטרף אלי השר קול.

השר מ. קול : בהחלט. אבל אתה תסכים איתי שאפשר היה

לעשות זאת לפני כמה שנים?

השר י. גלילי :

אני, לא פעם, מתוך חתירה לסיכום

הקונסטרוקטיבי, אני נוהג בקו ההבלגה

ואינני מגיב על דברים שראויים להגבה, ולכן אינני מפרט לאילו מדבריו של חברינו קול אני מסכים ולאילו מדבריו אינני מסכים, ואני מותח בסיכום הדיוש להמשך הפעולה ההתיישבותית. דבר אחד אני חייב לקבוע - המאמצים לרכוש שטח באזור מסחה, נמשכים למעלה משנה, אם לא שנתיים. הלא אנחנו הגענו לאתר ב' לאחר שלא הצלחנו להגיע לאתרים אחרים שיש שם מספר גדול מאוד של מעבדים, לכן הגענו לאתר ב'. וכל הדוחק, קוצר הרוח והמתח, הוא מפני שבמשך חדשים, לא עובר בוקר שאני לא שואל את מנהל מקרקעי ישראל - מה נשמע בענין? (וסיפור רכישת הקרקעות הוא סיפור של אלף לילה ולילה), ולפרות כל המאמצים חיינו צריכים להגיע לאתר ב'. היו קודם כל מיני מחשבות אלטרנטיביות.

בכל אופן, הדברים נשמעו ומה שאני מציע

לסיכום, הוא זה : שימשכו המאמצים לרכישת קרקעות. במהלך המאמצים

השר י. גלילי

לרכישה, אפשר להביא בחשבון את החלטה מס' ג' של ועדת השרים, שמביאה בחשבון גם אפשרות שבה יהיה הכרח גם בתמיסה של חשטח. זה יכול לשמש גם תמריץ אם משתמשים בו בצורה נאותה ולא בצורה פרובוקטיבית.

ובכן, הסיכום הוא - שימשכו המאמצים

לרכישה חשטח ויפצו הנתונים על חשטח לשרים, בהתאם לשאלון. ואני, במועד מתאים, בהנחה שלא יהיה שום צעד מבצעי שלנו לפני הבחירות, או אזמן, או אבקש תשובה טלפונית מהשרים ביחס להצעה - האם אמנם יהיה הכרח בתמיסת חשטח. הודה רבה.

מזכירות הממשלה

למך 2 תש"ל 3

סג' ע"ר

ש מ ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הוועדה לענייני התיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
א' באייר תשל"ז-19.4.77

נכחו חברי הוועדה - השרים :
י. גלילי - יו"ר, ש. הלל, ח.י. צדוק,
מ. קול, ש. רוזן.

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית: מ. קרונה, מ. ריבלין, ע. שפירא.

נעדרו חברי הוועדה - השרים :
י. אלון, א. אוזן, מ. בועס, א. ידלין,
ש. פרס, י. רבינוביץ.

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית:
י. אלמוגי, א.ל. דולצין, ר. יגלום,
ח. פינקלשטיין, מ. קירשבלום, י. קלאומן,
א. שנקר.

ש. אבני	-	משרד השכון
י. אדמוני	-	המחלקה להתיישבות, הסוכנות היהודית
א. בידץ'	-	מינהל מקרקעי ישראל
א. ברונפלד	-	משרד האוצר
פ. גובן	-	משרד החוץ
מ. גכאי	-	משרד המשפטים
י. ורד	-	משרד החוץ
א. ליטן	-	משרד האוצר
א. מקובר	-	לשכת השר י. גלילי
מ. נצר	-	משרד הבטחון
ח. קוברסקי	-	משרד הפנים
ש. ש. שירן	-	משרד האוצר

אהרן לישנסקי - מזכיר הוועדה

סדר היום : 9/הח התיישבות חדשה בשנת הכספים 1977/8 ת"ל 2.

10/הח איזרוח האחזות חרובית ת"ל 30.

/ התיישבות

בפרוטוקול זה 30 דפים

רשמי: סג' ע"ר

ש ו ר

הת/9 - התישבות חדשה בשנת הכספים 1977/8

הת/10 - איזורה האחזות חרובית

היו"ר השר י. גלילי:

אני מברך את חברנו משה ריבלין,

בתפקידו כיו"ר הדירקטוריון של

הקרן הקימת לישראל ומביע תקותי, שגם בתקופת כהונתו ימשיך שתוף הפעולה הפורה שהיה בין ועדת השרים לעניני התישבות לבין הקרן הקימת לישראל.

לפני שאנו ניגשים לנושא הישיבה,

אני רוצה להבהיר לחברינו מהנהלת הסוכנות, אשר בודאי קראו על כך

בעתונות, שהיה דיון שזימנתי בין השרים, חברי הועדה הבין-מוסדית

להתישבות. אני רוצה להבהיר מה היה פשר זימון זה.

היה עלינו לדון ולהחליט בנושאים

הקרקעיים, הקשורים בתכנית להקמת ישוב מטיפוס עירוני באיזור מסחה,

במרחק של כ-5 ק"מ מזרחה מראש העין. יש בעיות הקשורות בריכוז משבצת

הקרקע הדרושה לישוב והממשלה הסמיכה בנדון את השרים, חברי הועדה

הבין-מוסדית להתישבות ולכן היה הזימון הזה. כאשר תהיינה חדשות

בנושא הקרקעי, אביא אותן לידיעת הועדה במלואה.

הישיבה של היום נועדה לקבל החלטה

לגבי סידור הישובים החדשים, שבדעתנו להקים בתקציב של שנת הכספים

1977/8. אני מזכיר לכם, שאנו קיימנו ישיבה של ועדת השרים ב-18.1.77,

בה קיבלנו שורת החלטות על הערכות להקמת ישובים חדשים. אני קורא את

ההחלטות שקיבלנו:

(א) הועדה רוסמת לפנייה את הרשימה של ישובים חדשים, שיש להעריך

להקמתם למן שנה 1977 ואילך (טיפול בנושא הקרקעות, המים, התכנון

וכח אדם). (הרשימה שמורה במזכירות הממשלה).

ש מ ר

היו"ר השר י. גלילי:

(ב) יו"ר הועדה, שר החקלאות, שר השיכון וראש המחלקה להתישבות יבואו בדברים עם האוצר להבטחת מסגרת תקציבית, אשר תאפשר פעילות התישבותית מואצת, כפי שמתחייב בנסיבות המדיניות הקיימות. ימסר דווח לוועדה.

(ג) חיוני כי התקציב לפעולה התישבותית לשנת 1977/8 ואילך, יאפשר הרחבת כושר הקליטה של מתישבים בישובים חדשים קיימים, כפריים ועירוניים, ובישובים ותיקים באיזורים דלילי אוכלוסין.

(ד) הצעה מפורטת בדבר הישובים שיוקמו בשנת 1977/8, לרבות ישובים במבנים זמניים (מהוך הרשימה דלעיל ומהוך החלטות קודמות), תובא לאישור ועדת השרים, לאחר שתקבע סופית המסגרת התקציבית לשנת הכספים הבאה".

כזכור, אנו אישרנו אז רשימה של

32 ישובים, שמהוכם אנו צריכים לבחור ולסמן את הישובים שבדעתנו להקים בשנת 1977/8, ככל שתאפשר המסגרת התקציבית.

אני שמח להודיעכם, כי בעוד

שבתקציב שאושר ע"י האוצר הוקצבו משאבים להקמת 10 ישובים חדשים בלבד, הרי שבעזרת הגישה הפוזיטיבית של שר השיכון וראש המינהל לבניה כפרית ובעזרתי, באנו בדברים עם שר האוצר ועם הממונה על התקציבים והגענו להרחבת המסגרת התקציבית המוסכמת בינינו ובין האוצר, כפי שתשמעו ממר אבני, בעיקר בחוקף הסדר כספי מוסכם בין האוצר ובין משרד השיכון והדבר מאפשר לנו להביא היום רשימה של ישובים להקמה בשנת 1977/8, מהם ישובים לכל דבר ומהם שלב א' - ובמספר ישובים החשתית בלבד, כפי שיפורט להלן. אני מניח, איפוא, להחלטה על השולחן את ההצעה, שאתם יכולים לעיין בה, ולאחר שנשמע על המסגרת הכספית מפי אבני, נשמע מפי אדמוני הסברות לגבי כל אחד מהישובים המוצעים.

ש מ רמר ש. אבני:

כזכור לוועדה, בתקציב המקורי

נכללה תכנית של 250 מיליון ל"י

להקמת 10 ישובים. לאור הצורך לישם החלטות קודמות בדבר הקמת ישובים וכדי לחגבר, עפ"י החלטות עקרוניות של הועדה, מספר יותר גדול של ישובים, הגענו להסדר עם האוצר, שבשנת 1977 תהווה תכנית, כלומר זכות התחייבות, של 170 מיליון ל"י ומתוך זה נספוג 40 מיליון ל"י; ז"א, הוספה נטו של זכות התחייבות עד 130 מיליון ל"י ותקציב של 15 מיליון ל"י. זה יאפשר לנו התחלת בניה של 25 ישובים, מהם 10 ישובים במתכונת המקובלת, 7 גרעינים ראשוניים של שלב א' של ישוב הקבע. הובעה משאלה של התנועות, בעיקר הקיבוציות, שבשלב הראשון, כשהגרעין עדיין צעיר בגיל ובגבוש, לא לבנות את כל יחידות הקבע מלכתחילה, אלא לבנות על חשית קבועה, לפי תכנון קבוע, יחידות מעבר. אלה יחידות קטנות, שעם התוודקות המשק, האוכלוסיה הצעירה, כולל פתישים ומועמדים, גרים ביחידות אלה ואילו המשפחות הותיקות עוברות לשיכון ותיקים. התנועות מעונינות, לעשות את יחידות הקבע בתאריך יותר מאוחר, כשהגרעין מגובש והוא שוהף לתכנון ולביצוע.

הוא הדין לגבי מבני ציבור, שנעשה

חלק מהם ובפורמציות של בניה קבע, אבל השמוש זמני. לדוגמא, אנו לא בונים, בשלב ראשון, את חדר האוכל, הן מבחינת היקף התקציב והן מבחינת הזמן הדרוש לכך. אנו בונים את מחסן הבגדים והוא משמש מספר שנים כחדר אוכל ולכשירחיב, נבנה את חדר האוכל ומחסן הבגדים מתפנה. הוא הדין גם בפונקציות אחרות. כאמור, כאלה יהיו 7 ישובים.

לגבי 8 ישובים תהיה רק חשתית

הקבע השנה ואילו הבניה תהיה בהמשך.

ש מ ר

מר ש. אבני:

אין זה גלגול, כפי שהעיר השר קול. אנו עשינו חשבון אמת, לפי המצב התכנוני והתחלות הביצוע. התחלות התפרסנה במשך כל השנה ובאופן רגיל היינו זקוקים לתקציב של 30 מיליון; אך בגלל מצוקה ובכדי לא למנוע את ההחלטה להתחלת הביצוע, הסכמנו להסתפק ב-15 מיליון ל"י ואוביקטים אחרים של הבניה הכפרית ידחו למספר חודשים. זה יאפשר לנו הפעלת תכנית זו במלואה. כך שאם תכנית זו תאושר היום וככל שהייתה תכניות מוכנות, לא יהיו עיכובים בהתחלת הביצוע.

מר י. אדמוני:

התכנית המוצעת כאן היא חלק

מתכניות קודמות, אשר כבר הוצגו

כאן. אין פה שום חידוש מבחינת מיקום ישובים, אלא יש פה - כפי שאמר היו"ר - נסיון לקבוע נחת לעשיה מהמסגרות הכוללות של תכנית ההתישבות שהצגנו בפעמים הקודמות.

מכלל הישובים המוצעים להקמה, יש

הבעיה של הפיכת ארבעה ישובים, אשר הוקמו כישובים זמניים בגולן, לישובי קבע והם: חנוריה, שהוא מושב שיתופי מסונף לאיגוד המושבים של הפועל המזרחי; גמלא, שהוא מושב של תנועת המושבים, הנמצא בטרודות הכנרת; הר אודם, שהוא מושב שיתופי, מסונף לעובד הציוני, שמצוי בצפון רמת הגולן; שעל, שהוא מושב מסונף לתנועת החרות ומצוי היום, זמנית, בחלק הדרומי של רמת הגולן, אך אמור לעבור לחלק הצפוני של רמת הגולן, בסביבות הר אודם.

כמו כן, מוצע להקים שני ישובים

נוספים: גשור ב', שהוא קיבוץ מסונף לקיבוץ הארצי בדרום רמת הגולן וקיבוץ נוסף בצפון רמת הגולן, שמופיע תחת השם דלאוה והוא

ש מ ר

מר י. אדמוני:

מצטרף לקבוצת הקיבוצים שבאיזור עמק קוניטרה.

באיזור הגליל אנו מציעים להקדים

ולהקים שני מרכזים גושיים: מרכז מירון, אשר צריך לשרת את הישובים שנמצאים באיזור מרום הגליל ומרכז מבואות החרמון, אשר צריך לשרת את הישובים הנמצאים באיזור ההר של הגליל המזרחי. אנו תקצבנו בשנה שעברה גם מרכז שלישי נוסף - והוא מרכז גורן, אשר צריך לשרת את הישובים שבמרומי הגליל המערבי. שלשה המרכזים האלה נותנים פריסה יפה מאד בשטח, מבחינת השרותים ומבחינת האפשרות של קליטת חלק מבני דור החמשך להרחבת השרותים.

אנו מציעים לחקים ארבעה ישובים

נוספים: חלזון, שהוא קיבוץ באיזור צלמון, לאורך הכביש ערבה-סכנין; תפן ב', שיהיה גם כן קיבוץ ויהיה ישוב נוסף באיזור תפן. יש לנו היום האחזות אחת באיזור תפן. בשנה שעברה הוקצבה הקמת ישוב ראשון באיזור תפן ואנו מציעים להוסיף ישוב שני באיזור זה. גם באיזור שגב יש לנו הצעה להרחבת הפעולה ולהקמת שגב ד' ושגב ה'. אלה שני ישובים שלפי דעתנו חשובים להקמה, מפני שנראה לנו, שדוקא איזור שגב יהיה מאד אטרקטיבי לעולים. שגב ג' יועדה לקבוצת עולים מדרום אפריקה ויש כבר 110 משפחות ושומות. לפי ההערכות שלנו, מינואר עד מרס 1978 תגיענה 50 משפחות למרכז קליטה, כשיעדם הוא שגב ג'. אנו רוצים להאיץ את הקמת שגב ד' ולכן כלול בסעיף ג' להסמיך את יו"ר הועדה ואת שר השיכון לקבוע אפשרות לממש זאת ולהקים גם את שגב ד', כדי ליעד אותו לעולים ואת שגב ה' ליעד לגרעין רפא"ל, שכבר היה על שולחן זה מספר פעמים ואנו חייבים את ההחלטת בינויו עוד השנה.

ש מ ר

מר י. אדמוני:

יש לנו לאורך הקו הירוק מספר ישובים וגם כאן אנו במסגרת מחשבה, שדובר עליה בועדה, של שבירת הקו הירוק המערבי במערב השומרון. יו"ר הועדה הזכיר את ענין מסחה. אנו מציעים להוסיף שלשה ישובים כפריים, שמהם אחד כלול ברשימה כמוקד, והוא מי-עמי ב'. אנו מציעים להוסיף גם את צור נתן ב' ובחשתיה כלול חורון ד'. אם נעשה את הפריצה הזאת, כפי שאנו מציעים אותה, נראה לנו שאנו עושים שינוי גדול לאורך הקו המערבי של השומרון והמשמעויות של זה ברורות. אגב, כל הפעולה היא בתחום אין-כפריים. כל התכנית הזאת אינה מכניסה אותנו לתוך איזורי אוכלוסיה ערבית צפופה, אלא מרחיקה, במדה מסוימת, את הקו ויש כמה וכמה סיבות למשאלה המיוחדת הזאת, שלא אפרט אותן כאן.

השר ש. רוזן:

מדוע לא הזכרת את חורון ג'?

מר י. אדמוני:

חורון ג' מצויה בתחום השטח המפורז שלפני מלחמת ששת הימים ואם דיברתי על ענין שבירת הקו, הרי שמקום זה אינו רלוונטי לנושא זה.

בבקעת הירדן מוצע להקים את מצפה שלם כישוב קבע - היא אוזרחת לפני כמה חודשים - ומושב נוסף, פצאל ד', שיהיה בין מושב פצאל לבין משואה ויסגור לנו את שרשרת הישובים שיושבת לאורך הבקעה מעוג'ה צפונה ויוצרת, כבר היום, שרשרת די מעודדת של ישובים באיזור זה.

ברמת הנגב אנו מציעים להקים את

הישוב אשלים, שקבוצת החלוץ שלו יושבת כבר במחנה זמני בצומת רביבים וכמו כן, הקמת ישוב נוסף - רמת נגב ב', שיאוכלס ע"י גרעין קיבוצי.

ש ו ר

מר י. אדמוני:

ברגע שמחנה אשלים יתפנה, תכנס אליו קבוצה קיבוצית נוספת ואנו נציע להקים ישוב נוסף באיזור זה בודאי תאגד בעוד שנה. כאן אנו הולכים לתכנית ארוכה טווח. באחת הישיבות הקודמות סיפרתי על כל התכנית המפורטת של איזור רמת הנגב. מבחינת אספקת המים, הדברים באים על מקומם בשלום ונלך בקצב של הקמת ישוב לשנה.

בערבה אנו מציעים להוסיף את

מושב עידן, אשר מצטרף לגוש המושבים של הערבה.

במרחב שלמה אנו מציעים להוסיף

שלב א' של ישוב אחד במניפה של נביעות. לדעתנו, שלב א' מתאים גם למושבים. מדובר על אותם המבנים, שפעם יצטרכו לשרת את הזמניים במושבים. גם פה יש אפשרות להקים את המבנים לזמניים. הגרעין יכנס למבנים זמניים, עד שיבנה ישוב, אפילו אם הדבר יארך שנתיים או יותר. דבר זה סביר בהחלט. כך בנינו את מושב פרן בערבה ולדעהי, בהצלחה רבה.

אולי תסביר את השוני בין שלב א'

מר ע. שפירא:

ושלב ב'.

שלב א' מדבר על הקמת מבנים, שהם

מר י. אדמוני:

לא שיכון ותיקים, אלא הם המבנים

שאנו משתמשים בהם בישובים לקבוצות נוער וזמניים ומבני ציבור שהם יותר קטנים ופשוטים ובשלב ראשון נשתמש בהם כדי להקל בהוצאה. הגענו גם למסקנה חברתית, שלא צריך להעמיד לרשות אנשים צעירים מיד חדרי אוכל ומבנים מפוארים.

ש מ ר

מר י. אדמוני:

אני מגיע לאיזור האחרון - איזור

פיתחת רפיח ודרום רצועת עזה. כאן אנו מציעים להקים את קטיף ג', שהוא ישוב שלישי בגוש קטיף ואנו מציעים להתחיל להכין את התשתית למספר ישובים נוספים והם: שניים בגוש קטיף, בואך ימיה, ושניים נוספים בגוש שדות וחרובית, שיושבת בין דיקלה לנחל סיני, שאנו מציעים אזורחה ביולי שנה זאת, כניסת הגרעין האזרחי לקרוונים והתחלת התשתית עוד במהלך שנה זאת, לקראת בינוי ישוב של קבע.

אני רואה, שמתוך הרשימה החסרת

רק ישוב אחד, אשר צריך להצטרף לרשימת הישובים של הגליל והוא - עמקא ב'. זהו מושב נוסף, המיועד לבני המושבים בגליל, אשר נמצא על הציר של הכביש בין כפר יסיף לבין צומת כברי.

בתכניות האלה שמנינו כאן, יש

חשובות לשתי תכניות, אשר הועלו לדיון במסגרות שונות - בתוכן בממשלה - ולכן, אני רוצה לומר מספר מילים. בממשלה הועלתה בעית הפתרון לבני המושבים בגליל. בתכנית זו יש פתרון לא קטן לבעיה זו: (א) במרכזים המוצעים להקמה - מרכז מירון ומבואות החרמון; (ב) בעמקא ב', שמוצעת על ידינו, ולו כחשתי, עוד במהלך שנה זו. עלי להוסיף, שהמחלקה להתישבות, מעל ומעבר לתכנית המוצעת כאן, הקים במהלך השנה שני מחנות זמניים, לשתי קבוצות של בנים: קבוצה אחת של בנים מסונפים לאיגוד המושבים של הפועל המזרחי וקבוצה שניה של בנים מסונפים לתנועת המושבים. מחנה אחד יוקם באיזור תפן ואחד באיזור צלמון-פרוד. יש לנו כאן הצעה לתת קידום רציני מאד לפתרון בעית הבנים, מעבר לבינוי בישובים עצמם. אני מניח, שבקשר לבינוי בישובים עצמם, ידווח לממשלה על היקף הפעולה וקצב הביצוע של הרחבת הישובים עצמם. מצאתי לנכון להעיר זאת, כי אם אתם שמים לב, יש כאן פתרון משמעותי לנושא זה, אשר הועלה לדיון בממשלה.

ש מ ר

מר י. אדמוני:

נושא שני, שאני רוצה להסב את חשומת לבכם - הועלתה הצעה לקידום הנושא של המפעל הדרומי. במסגרת זו של המפעל הדרומי, יש כאן הצעה לקידום לא קטן: (א) בהקמת הישוב בקטיף ג'; (ב) בהכנת התשתית לעוד 5 ישובים, שהם: קטיף ד', קטיף ה', שדות ז', שדות ח' וחרובית, שאנו היינו רוצים לראות אותה מצטרפת לרשימה וזה מקדם אותנו, בצורה משמעותית מאד, במימוש התכנית של המפעל הדרומי. נדמה לי, שאנו לא נוכל ללכת בקצב יותר מהיר מהסיכום המוצע כאן וסיכום זה יכול להניח את דעתו של כל מי שרוצה לקדם מפעל זה.

בהצעה המונחת לפנינו יש, לדעתי,

פתרון והנופה רצינית לקידום ענין ההתישבות החדשה, במסגרת התכנית הרחבה קצת יותר שהגשנו במועד יותר מוקדם לוועדה.

במסגרת הסיכום עם האוצר, יש כמה

דברים שלא מצאו את פתרונם הסופי והם כלולים בסעיף ג' של המסמך. לסעיף ג', לדעתנו, צריך לנסות להוסיף גם את ענין התשתית לחרובית וגם אולי נסיון להקדים הקמת אחד מהמושבים באיזור שדות - והוא שדות ז', כי הישוב הזה מיועד לקבוצת עולים מארה"ב, אנשי התנועה הקונסרבטיבית, אשר ירצו לעלות ארצה בעתיד הקרוב מאד. זו תנועה, שעדיין לא הקימה ישובים בישראל והיא מאד מעוניינת להשתלב בתכנית ההתישבותית. אני חוזר ואומר, שבמסגרת סעיף ג', שהוא סעיף לברור, היה כדאי לבדוק אפשרות זאת, ולו רק בשל האספקט של קליטת עולים של קבוצה מיוחדת, שעד היום לא השתלבה במסכת ההתישבות בארץ.

ש מ רהשר מ. קול:

אני רוצה לשאול מספר שאלות:

(א) מדוע מציעים התחלת תשתית

בנביעות ב' ? השר אוזן ואנכי היינו במושב די-זהב, במלאת לו 5 שנים, והשר אוזן הודיע, גם על דעת השר גלילי, שיקום מושב ע"י די-זהב, בנבק, אח לדי-זהב. עכשו, לאחר שראש הממשלה חנך את קו המים מאטור, בודאי שאפשרות לעשות זאת. מדוע אין התחלת תשתית לגבי מקום זה?

(ב) בניירות הקודמים היה מדובר

על הקמת מושב של העובד הציוני בשגב ואינני מוצא את המקום הזה ברשימה. מדובר על גרעין תמורה, שמחכה כבר שנתיים לעליהו על הקרקע.

(ג) יש גרעין שנקרא "בני עוזיה".

מושב שדה עוזיה הוא המושב המאוכלס ביותר מבחינת הבנים. אין שר שלא ראה שם את הצפיפות החמולתית. היה מדובר, שהם יקבלו אפשרות להקים ישוב בפיתחת רפיה. אני שואל - האם אחד הישובים המוצעים ברשימה מיועד לאנשים אלה? אני מציע, שחברי ועדת השרים יבקרו בישוב זה ויראו את הצפיפות במקום.

(ד) יש בנים של מושבים בגליל,

שלגביהם שמעתי הודעות. אך יש רצון גדול עכשו בישראל, אצל משפחות צעירות ומסודרות, לחפש אתגר בחיים וללכת בגליל. הממשלה החליטה שיש צורך לתת עדיפות לפיתוח הגליל ולהבדיל את האוכלוסיה היהודית שם. מה עושים עם אלה, שהם אינם בני מושבים ורוצים לעזוב את הערים וללכת לחיות בגליל? פעם דובר על הרחבת המושבות הותיקות, כמו יסוד המעלה וראש פינה. האם יש איזו תכנית או מחשבה לאפשר למאות משפחות צעירות, נוסף לבני המושבים, להתישב בגליל? זהו נושא אקוטי מאד.

ש ו ר

מר מ. קרונה:

האם כל הרשימה הזאת היא בהסכמה
ובתאום עם ועדת גבתי?

היו"ר חשר י. גלילי:

הרשימה אינה טעונה הסכמה של
ועדת גבתי. ועדת גבתי מוסמכת
לקבוע את הגופים ההתישבותיים וכל גוף שיהיה מיועד לאתר כלשהו, יעשה
עפ"י החלטת ועדת גבתי. האם לגבי ישובי ההשתתפות אין עדיין גופים
מיועדים?

מר י. אדמוני:

לגבי נביעות ב' - לפי המצב של
ההכנה בשטח. בדי-זהב אנו במצב
מטרי יותר בנושא הפתוח של מים באיזור, וכן באיזור נבק. היתה משאלה
שלא נקים ישוב כפרי צמוד לאופירה, כדי לא להפריע להתפתחות הטבעית
של אופירה וקבלנו קונספציה זאת כנכונה בעקרון. לכן, הקמת ישוב
באיזור נבק, שנמצא כ-20 ק"מ צפונה לאופירה, הוא נושא שלא הבשיל
עדיין, כדי שנביא אותו להחלטה בפורום זה וכדי שנציע ההחלטה הקמת
ההשתתפות. יש הרבה בעיות, בין השאר אפילו השאלה אם נשתמש במי הקו
מא-טור או להחפיל מים בשטות ההתפלה הקיימות, כי אנו יודעים, שבדרך
של התפלת מים, המים יהיו יותר זולים מאשר בדרך של הולכת הקו מא-טור.
כל הנושא הזה הוא בהחליף לימוד ומבחינת מצב ההכנות, נביעות ב' יותר
בשלה מהשניים האחרים.

לגבי העובד הציוני בשגב - ועדת

גבתי נתנה אופציה לגרעין בשגב ד'. אין לגביו סיכום והוא כלול בסעיף
ג' של ההצעה לפניכם. גרעין תמורה הוא גרעין שלא נתן לנו תשובה
לגבי עליתו לאיזור זה. אם יש בעיות שמעכבות עליתו לאיזור, הרי שהן
תלויות בו ולא באף אחד אחר. המחלקה להתישבות השלימה הקמת מחנה
זמני בשגב וגרעין מצדה כבר יושב במחנה זה. הצענו לגרעין תמורה

ש פ ר

מר י. אדמוני:

להתישב במחנה זה ואפילו הגענו להסדרים לגבי הרחבת המבנים הזמניים וכך גם משפחות תוכלנה לבוא למקום. אין לנו תשובה מגרעין זה. נפגשנו עם התנועה רק לפני יומיים והתנועה הבטיחה להתחשב לא יאוחר מ-25 לה"ז.

לגבי בני עוזיה - ההצעה של בני

עוזיה ושל תנועת העובד הציוני, שהם יקבלו אחת המשבצות בחבל רפיה, המופיעות כאן בחשתייה.

ועדת גבתי גמרה, בעצם, את הקצאת

המשבצות לתנועות כמעט בכל הארץ, אולי למעט החלטה סופית בשגב ד' ולא גמרה עדיין את יעוד המשבצות בחבל רפיה ובדרום רצועת עזה. הדבר יעשה בישיבה שתתקיים בעוד 10 ימים. אז תקבע הועדה אם היא מיעדת משבצת התיישבותית לגרעין של בני עוזיה, עפ"י פניית העובד הציוני.

עלי להוסיף עוד הערה. כשדיברתי

על ענין קו מערב השומרון, הזכרתי את צור נתן ב', שכלולה ברשימה בתשתי בלבד. לרעתנו, צריך למצוא אפשרות להקים אותה כמוקד, כדי שהנח"ל יוכל לעלות למקום כבר ביולי ש"ז, בתנאים ארעיים, מחוץ ידיעה שמחכה לו מוקד כעבור תקופה מסוימת. הנח"ל מוכן לעלות למקום זה, שעל חשיבותו אינני צריך להרחיב. לכן, אנו מבקשים התייחסות גם לבעיה זו של עליית הנח"ל לצור נתן ב'.

השר ט. קול:

מה לגבי עידוד משפחות צעירות

ללכת לגליל?

ש פ ו רהיו"ר השר י. גלילי:

אני רוצה למסור מספר הבהרות,

הבהרה אחת למען הדיוק. המסגרת

המוסכמת עם משרד האוצר היא 25 ישובים. ברשימה אתם מוצאים 26 ישובים.

הסיבה לכך היא פשוטה. בדעתנו לכבד את המסגרת המוסכמת, אך

לעתים קורה, שלא כל ישוב בשל. לדוגמא, יש לנו ברמת הגולן את תנוריה

ושם יש בעיות לגבי איתור. אין זה מן הנמנע, שלגבי ישוב זה נצטרך

לדחות הקמתו ולכן, הכנסנו כאן את העודף. אך בכוונתנו לכבד את

המסגרת של 25 ישובים.

לגבי סעיף ג' - אותו הדבר. ככל

שהיה שינוי כלשהו ברשימה, סימנו אותם הישובים שהם באים במניין לפי

הסמכה של יו"ר הועדה, שר השיכון, שר החקלאות והמחלקה להתישבות

להחליט לעת כורח בשינויים במסגרת המוסכמת.

לאחרונה אני רוצה להביא לידיעתכם,

שיש ערעור מטעם משרד השיכון על שגב ה'-גרעין רפא"ל והדבר עודנו

נתון בבירור, גם עם הגרעין וגם עם חנועת המושבים ואותה קבוצת שרים

נצטרך לקבל בנדון הכרעה סופית.

היה דיון בממשלה, בעקבות שאילתה

של השר קול, בנושא בניה בגליל. טגן ראש הממשלה, שהיה יו"ר באותה

ישיבת הממשלה, היה נדיב מאד בהחלטה שנרשמה, האומרת:

"יו"ר הועדה להתישבות ושרי השיכון

והחקלאות יזמנו את כל הגורמים הנוגעים לבניית שיכונים בהתישבות, כדי

שינקטו צעדים להבטיח שיכון מתאים, ללא דיחוי, לכל יחידת התישבות בכלל

ולמושבי העובדים בגליל וביתר חלקי הארץ בפרט".

ש ו ר

היו"ר השר י. גלילי:

ספק אם בבאזל היתה הצהרה יותר מורחבת מאשר הצהרה זו. אך להחלטה זו היתה משמעות אופרטיבית ברורה, שהיא הביאה אותי לזמן את שרי השיכון והחקלאות עם המחלקה להתישבות; ואמנם, קיימנו דיון על כך והנושא הוא בבחינה. הדיון שלנו לא היה במסגרת המורחבת, אלא רק במסגרת של המושבים בגליל ויש גישה חיובית מצד כל הגורמים הנוגעים בדבר, אך לא הגענו בנושא זה לכלל סיכום. כאשר יהיה סיכום, אביא אותו לידיעת החברים.

מר ש. שירן:

לאחר ההבהרה האחרונה של היו"ר, אני מסכים שיש תאום עמדות לגבי מספר הישובים. אני מציע, שהכתוב יחנה מאותה בהירות כמו הדיבורים. אני מציע, שברשימה יאושרו 25 ישובים ואילו הר-אודם, שאני מבין הוסף בתור עתודה, יצטרף לשלשת הישובים המצויים בסעיף ג'.

כמה הערות לרקע הדברים. זו הזדמנות להציב כמה סימני שאלה לגבי הדרך שאנו הולכים בה מבחינה כלכלית, ונדמה לי גם מבחינה חברתית. אנו נוקטים יותר מדי בדרך של פיצול ישובים ולא ביסוס והרחבה של ישובים קיימים. יש לי הרושם, שלא רק מבחינה כלכלית אנו ניזוקים. הייתי מעדיף לראות הרחבה והבאת הישובים הקיימים למכסה המלאה שלהם, לפני הקמת ישובים חדשים בסביבתם. יש גם בעיות חברתיות שנובעות מתהליך זה. ישוב מתרגל למכסות יותר גדולות של מים ולרווחה יותר גדולה - וזאת ראיתי גם בשטח.

ישנם ישובים - דוגמא אחת הובאה

בדברי אדמוני - שמהווים התחרות לישובים פרובלמטיים קיימים והרושם שלי הוא, שהדוגמא של אופירה אינה הדוגמא היחידה. לנו יש הרגשה, שהקמת ישוב כמו במבואות החרמון, או ישובים לבני המושבים בגליל,

ש מ ר

מר ש. שירן:

בסטנדרטים שבני מושבים אלה רגילים להם, זו פגיעה מסוימת אפילו בעיר כמו קריית שמונה, שכולנו רוצים ביקרה.

אני רוצה להדגיש, שהגישא לנו היא שצריך להקים מיד ישוב קבע ולא לעבור את התהליך היקר של הקמת ישוב זמני ולאחר תקופה קצרה ישוב קבע. באותם מקומות שקיים ישוב זמני, אנו צריכים לקבוע תקופת מינימום ולהשתמש בטבני הישוב הזמני לצורך ישוב הקבע. כאן יש דוגמא של גמלא, שאני מבין שזהו ישוב זמני, שאולי עדיין לא מיצה את תקופת הזמניות שלו.

הערה כלכלית לגבי ההתישבות

בפיתחת רפיח - ואני מדגיש אותה מתוך הבנה, שכל נושא ההתישבות מוצג היום לא רק כנושא לאומי, אלא גם כנושא כלכלי. יש לנו בעיה מיוחדת עם החממות, בעיקר לעגבניות, בפיתחת רפיח ועד כמה שאני יודע, יש החלטה של הגורמים המישיבים, להפסיק בשלב זה להקים שם ישובים על חממות. השאלה היא אם דבר זה נלקח בחשבון, כי לא רצוי להקים ישובים על ענפים כלכליים לא מבוססים.

בהקשר זה ובהמשך לדברי השר קול,

אני רוצה לומר, שעד כמה שידוע לנו, יש היום ביקוש רציני מבני מושבים לעבור להתישבות "אתגרית". זה לא חומר יותר מבוגר ויותר יציב, אלא גם אנשים בעלי אמצעים, שמוכנים לממן חלק מההתישבות הזאת. השאלה היא, אם אנו מתכננים ללכת גם בכוון זה.

הערה כללית אחרונה - אני רוצה

להעיר את תשומת לבכם, שמבחינת היקף הבניה של משרד השיכון, נושא הבניה הכפרית מגיע לרבע מהתקציב. מבחינת תכנית, הרי שלפני אישור

ש מ ר

מר ש. שירן:

תכנית זו בסכום של 130 מיליון ל"י, אנו מגיעים לשליש. יש כאן איזו שהיא תופעה שצריך לדעת אותה, שלגבי הישוב החקלאי, שמונה 10% מהאוכלוסיה, אנו נגיע תוך שנתיים-שלוש למצב, שבו שלישי מתקציב השיכון יוקצב לנושא זה.

האוצר מסכים לתכנית שהוגשה כאן,

להקמת 25 ישובים, שהחייב הפעלה בסכום של 130 מיליון ל"י ותקציב של 15 מיליון ל"י בשנת 1977.

אני רוצה להוסיף הערה, שהשמטתי

מר ש. אבני:

בדברי הפתיחה. אמרתי, שאנו

נספוג 40 מיליון ל"י בתכנית הקיימת, כדי לאפשר את התכנית הנוספת. האמת היא, שאנו לוקחים על עצמנו מעמסה קשה מאד, כי הלחץ היום-יומי יהיה מצד הישובים. את הספיגה נעשה בשתי דרכים: (1) דחיה יותר משמעותית בהקמת מבני ציבור בישובים קיימים חדשים ובישובים חדשים; (2) אולי נזדקק גם להקטנת המכסה כדי לעמוד בתכנית כולה.

לא חסיד יש הזדמנות לשבח את

האוצר והממונה על התקציבים, אך נדמה לי שהפעם יש לעשות זאת - ואני עושה זאת בכנות.

הערה נוספת - מדברי יחיאל עלול

להשתמע שאפשר לעשות יותר - וכולנו היינו רוצים יותר, לו היתה אפשרות. מדובר בתכנית להקמת 25 ישובים, אשר מוסכמת על דעת המחלקה להתישבות ומשרד השיכון.

ש מ ר

מר ש. אבני:

אני רוצה להציע תקון קל, שלגבי

שלשת הישובים הראשונים בגולן - וזה מוסכם עם המחלקה להתישבות -
תהיה הערה, שמחוך שלשת הישובים מתוקצבים שניים והביצוע יהיה בהתאם
לאפשרות, מבלי להזדקק להחלטה נוספת.

למען הסדר, אני רוצה להזכיר את

העוור שלנו על שגב ה', למרות שהיו"ר הזכיר זאת.

לגבי המושבות - לשאלת השר קול:

אין זה בגדר סוד, שהאכלוס הגדול בגליל יכול וצריך להעשות באמצעות
עירות הפיתוח. אכלוס גדול לא יהיה במושבים וגם לא במושבות. אני
חושב, שהגישה הקיימת של סחן עדיפות לבני המושבים במושבים היא גישה
נכונה וגם לא ניתן אחרת. אחד התנאים היום הוא להקפיד, שלכל משפחה
יהיה בן נוסף עם נחלה.

באשר למושבות - אולי יכולת ההסברה

שלנו מוגבלת. אני חושב שאנו יכולים לומר - לא בלי גאווה - שבשנתיים
האחרונות נעשתה פעולה הן מבחינת חשית מבני ציבור וגם לגידול המושבות
ובמרביתן נגיע הוך שנתיים להכפלת האוכלוסיה, למעט שני מקומות, בהם
יש בעיות מקומיות, כמו במגדל, שם אין אפשרות, מבחינת הקרקע, של בית
אחד נוסף ושנתיים כבר מטפלים עם מינהל מקרקעי ישראל כדי להפקיע קרקע.
גם המושבה כנרת מוגבלת. ביתר המקומות שאנו מגיעים להכפלה, אנו עושים
זאת בהבנה ובתאום מלא עם הרשות המקומית, כי גם הם רוצים לגדול, אך
יחד עם זה לשמור על הצביון החקלאי-הכפרי. קל להגיע לחנופה יותר גדולה,
אך אז הישוב מאבד את צביונו. בראש פינה, שעד לפני שנתיים היו 170
משפחות, יהיו עד סוף שנה זו 350 משפחות. זה דבר בלתי רגיל. רוב
המושבות רוצות להגיע למקסימום 300-350 משפחות, למעט מקרים בודדים

ש פ ו ר

מר ש. אבני:

כמו יבנה, שהגיע לכ-900-800 משפחות ואותו הדבר במנחמיה. יתר המושבות, בעקשנות ובקביעות - ואני מצדיק אותן - רוצות לשמור על היקף כזה, שהצביון החקלאי-הכפרי ישמר הלכה למעשה.

לדברי שירן - אין זה סוד שהיה

אתנו ויכוח קרוב לשנתיים, לגבי שני המרכזים מירון ומבואות החרמון. על עצם הצורך לשכן בעלי מקצועי, כמו: מורים, רופאים וכו', שישרתו את האיזור הכפרי, לא היה אתנו ויכוח. היתה תקופה, שבעלי מקצוע אלה התמקמו במושבים עצמם והיינו מוכנים לבנות את מספר הבתים הדרוש לכך. אך הנסיון מוכיח, שהדבר לא עולה יפה; מצד אחד, בעלי מקצוע אלה לא נוטים ללכת למושבים ומצד שני, בתים רבים שניבנו עבור בעלי המקצוע, נחפסו ע"י חושבים אחרים, לעתים גם בניגוד לדעת המושב עצמו. גירסתנו היתה לחקים שכונות מיוחדות, האחת בצפת, עבור איזור מירון והשניה בקרית שמונה. מבחינה חברתית, תנועה המושבים לא קיבלה את הדעה הזאת והשר עופר המנוח הכריע נגדי וקיבל את עמדת המושבים.

אני חייב הבהרה, שאולי הערת יחיאל

הביאה להערת שירן. אין זה נכון לומר, שזה פתרון לבנים, בתור היותם בנים. ההסכם הוא, שילכו לזה בעלי מקצוע. זה יכול להיות גם בן שהוא בעל מקצוע, אך אין זה פתרון לשיכון של בני מושבים. סיכמנו עם כל המוסדות, שעל כל מקרה תהיה ועדת אכלוס והחלטה תחייב בשלש חתימות, כדי לשמור על עקרון זה. יש מקצועות הדרושים למושבים ולכן זה מוגבל: (1) בהיקף, שזה יכול להגיע עד 100 משפחות; (2) באכלוס זה ישמר רק לבעלי מקצוע. אם זה בן שרכש מקצוע והוא יעבוד באיזור, הוא אינו פסול. אך אין זה פתרון לשיכון בנים. האיזורים סובלים מהעדר בעלי מקצוע. כל השרותים אינם יעילים בגלל זה, יש הוצאות גדולות בהסעת אנשים וגם הרמה לא תמיד אותה רמה. אני חושב, שלאחר שנפלה החלטה כזאת, אנו חייבים לבצע זאת ולשמור שהעקרון ישמר.

ש מ רהשר ש. רוזן:

אני רוצה להדגיש את מר שאמר

שירן, שרבע עד שליש מהתקציב

שלנו הולך להתישבות. לא חשבתי אף פעם לפרסם זאת, כי הדבר עלול לעורר בקורת די קשה, כי אנו עומדים לפני בעיות חמורות של זוגות צעירים ומשכנות עוני ויש בעיה לאומית גדולה ששמה ירושלים. השנה אנו בונים רק 7,000 דירות - ומתוכן 2,000 בירושלים.

אני מאד נוטה לדעתו של שירן,

שאנו צריכים להעדיף את ביסוס הישובים הקיימים והרחבתם על פני הקמת הרבה ישובים קטנים. מאחר שהדעה הכללית של הועדה היא אינה כדעתי, כי מחשיבים זאת כאינטרס לאומי ראשוני לתקוע יתד ולהקים הרבה ישובים, נחתי ידי להגדלת התקציב ולריבוי ישובים. אין זאת אומרת שהשאלה אינה עומדת בעינה.

שאלת הבנים של המושבים אינה יכולה

להפתר בהתישבות בכלל. מדובר על מקסימום 100 משפחות במושב ומדובר על הסכמת המושב על שילוב חקלאי. מי שידבר עם אנשי המושבות בגליל ישמע מהם שבחים, כי חלה מהפכה ממש במושבות בשנתיים האחרונות במצבם הכללי.

מאחר שאנו צריכים לאשר את הרשימה,

אני רוצה שירשם בפרוטקול, שאצביע בעד כל הישובים בקו הירוק וברמת הגולן, אך אמנע מהצבעה בישובים בפיתחת רפיח. כאן צרפו את ה"קטיפים" לפיתחת רפיח. אלה נמצאים ברצועת עזה ובאיזורים צפופים והדבר נראה לי פרובלמטי מאד. לפיכך, אני מסתייג.

ש פ ו רהשר מ. קול:

אני חומך ברשימה זאת. המפלגה

שלי בעד התישבות משני עברי הקו

הירוק, לפי החלטת הממשלה ולפי החלטות מדיניות שקולות ואחראיות.

אני חושב, שהשר גלילי ימצא פתרון להערת שירן בקשר להר אודם, כי

אפשר למצוא לזה פתרון קונסטרוקטיבי, מבלי לחרוג מהמסגרת.

אני מציע, שמשרד השיכון יעבד

הכנית קונקרטיה, כיצד לאפשר להביא לגליל עד אלף משפחות של צעירים,

אשר רוצות לעבור לחיות בגליל. צריך להגיד למשפחות אלה היכן, אל

מי לפנות ואיך יעשו זאת, על מנת שלא ילכו לאיבוד במנגנון הביורוקרטיה

שלנו. הם אובדי עצות ואנו הרי רוצים לקדם את הגליל. לכן, אני

מציע שתוגש תכנית כזאת, בשלב זה אני מסתפק בהכנית לאלף משפחות,

ואני מצביע בעד הרשימה.

מר מ. קרונה:

ברכו את משרד האוצר ואת משרד

השיכון על הכנית זו. אני חושב,

שצריך לומר "ישר כח" גם ליו"ר הועדה, שבנסיבות הפוליטיות הקיימות

במדינה הביא היום את ההצעה הזאת.

כאשר הובאה תכנית זו בפעם הקודמת

באופן כללי, הובאו גם כמה עניינים בקשר לאיזור ירושלים - וכאן זה

חסר. אינני רוצה להכנס עכשו לויכוחים שהיו. אני מציע ליו"ר הועדה

לקיים עוד ישיבה, על מנת לסכם את ההצעות שהיו בקשר לעיבוי ירושלים.

נושא זה מתאים מאד למלאת עשר שנות שחרור ירושלים.

ש ו רהשר ש. רוזן:

אני רוצה לומר משהו בענין

הגליל והפניה אוכלוסיה לגליל.

זו השאלה הלאומית המרכזית. יש לנו אלפי דירות ריקות בגליל ואנו נותנים המריצים כמעט לכולם, בצורת שכירות כלכלית. ב-10,000 ל"י ניחן לרכוש דירה בערי הפיתוח של הגליל: קריית שמונה, מעלות, כרמיאל וכו'. נוסף על כך, קיים המרכז להכוונה לערי פיתוח ואנו עושים מבצעים מיוחדים למשוך אוכלוסיה לגליל. אינני יכול להגיד שיש לנו הצלחות גדולות. הדבר הולך בקושי רב.

מר ח. קוברסקי:

יש לי שתי הערות, שאחת מהן היא

הצעה. היה רצוי, שלקראת דיון

כזה הרשימה התואם וחובא עם הודעה שהיא מתואמת לא רק מבחינת תקציב, אלא גם מבחינת תכנון עם רשויות התכנון, כדי שלא יהיו אח"כ קשיים בביצוע. אני יודע, שחלקים גדולים מהרשימה מתואמים, אך יתכן שחלקים מסוימים מחייבים השלמה וחייבים להשלים תאום זה, כי אחרת יכולים להיות קשיים בביצוע.

הערה שניה - בנוגע לסביבות ירושלים.

הועדה הבין-משרדית לתאום התכנון והפיתוח של ירושלים וסביבותיה, סיכמה לפני חודשים אחדים, דיון מאד מפורט בכל הנוגע לאיזור גבעון. בדו"ח יש הצעות אלטרנטיביות, עם נתוח היתרונות והחסרונות שבכל אחת מהגישות. החומר נמצא בבירור במשרד הבטחון ואין כל מניעה, אם ועדת השרים להתישבות או ועדת השרים לירושלים תרצינה לדון בכך, להכנס לנושא זה. חומר הרקע, עם הצעות מפורטות, מוכן.

ש ט ו רמר מ. נצר:

לגבי הישובים הקשורים בצה"ל,

באמצעות הנח"ל. יש כאן שתי הצעות,

מי עמי ב' וצור נתן ב', שניהם סמוך לקו ירושלים, אך זה עיבוי מסוים של תכנית שקיימת. ישנן לזה מגבלות שיש לגבי החיילים, בעיקר של מספר מחזורי האחזויות שהשנה העלינו רבים מהן. אחת מהן קשורה בהערת אגב שנאמרה ע"י יחיאל, בענין חרובית. אנו מחזיקים בחרובית כשנה, מתוך הנחה שביום מסוים אפשר יהיה לפנות את החיילים. נדמה לי, שהגיע הזמן לכך וביקשנו מהיו"ר למצוא את הדרך לעשות זאת.

היו"ר השר י. גלילי:

התחייבתי לפני השר קול, שכאשר

נדע את מועד האזרוח של חרובית,

אביא זאת לידיעת הועדה. לכן, הנחיתי את יחיאל לכלול זאת בהצגת הפתיחה וכתבתי במיוחד לקול, שאני עומד בדיבורי והריני מקיים. אנו מביאים זאת מהצד המדיני ובטרם נרשם רוזן לרשות הדיבור, אנו רושמים גם את ההסתייגות שלו. כי לגבי פיתחת רפיח הוא במצב של המנעות ולא של הסתייגות.

אני רוצה להביא לידיעת רוזן מידע

חשוב, שספק אם כבר הגיע לידיעתו. קיימתי דיון עם אגף ההתישבות של הקיבוץ הארצי ולמדתי מהם, שהם דנים עכשו בחיוב בהליכה של הקיבוץ הארצי לאיזור רפיח, אם כי לא לשטח התפיסה. כי בשטח התפיסה הלה ההסתייגות שלהם בכל הנוגע לשיקום הבדואים. אני מעריך מאד כל סיכוי, שהקיבוץ הארצי ילך לפיתחת רפיח, אלא שעד כה אין לי אלא לומר, שמה שנוגע להתישבות בפיתחת רפיח, יש המנעות של השר רוזן, בעוד שיש התנגדות לבקעת הירדן ויש חיוב של רמת הגולן.

ש פ ו ר

פר י. אדמוני:

אני רוצה להשיב על כמה הערות
שהושמעו כאן, בעיקר להערותיו

של שירן.

לגבי גודל הישוב - נושא זה של

הבחינה הכלכלית והחברתית מביאים בחשבון. במרבית הישובים שהקימונו
לאחר מלחמת ששת הימים, נעמוד בסוף 1977 במצב של 60%-75% אכלוס
מהתכנית המקורית. כלומר, אנו במצב של מספר די גדול של יחידות
מתוך היחידות המתוכננות. אנו לא משאירים את הישובים כאברים
מדולדלים וקטנים, אלא בסוף השנה נעמוד באחוזים גבוהים של מספר
היחידות המתוכננות. דוקא מבחינה חברתית, יש משאלה שלא נגדיל
ביותר מ-10%-15% בשנה את מספר היחידות, כדי לא ליצור בעיות חברתיות
בקליטה. לכן, ההצעה שלנו היא להרחבה במסגרת 10%-15% ולא למעלה מכך.
תוך 3-4 שנים אנו מקוים להשלים את כל הישובים, בלי לגרום לזעזועים
חברתיים; והעובדה שיש 60%-75% ממספר היחידות תהיה כבר השתית כלכלית
בהחלט מתאימה כדי לא לבנות נפלים.

בקשר לתחרות בערי הפיתוח אני

רוצה להבהיר: המרכזים שמוצעים על ידינו הם מרכזים, אשר צריכים
לאכלס את אותם משרתי הציבור, שאבני הזכיר, אך לא רק משרתי הציבור
שצריכים לתת את השרותים הצרכניים, אלא גם אלה שצריכים לתת שרותים
יצרניים. נותני השרותים הצרכניים, כמו מורים ורופאים, חשובים מאד
ונכון אמר אבני, שהמצב בגליל היום הוא, שאין לנו מורה קבוע אחד
בגליל וכל מערכת החינוך שלנו בהתישבות הכפרית בגליל מבוססת על
חיילות. זוהי חרפה למדינת ישראל. ריבלין שאל אותי איך זה מצא
את שמי ברשימת המשתתפים במועצה הציונית. הדבר היחיד שאני הולך
להגיד להם, שאם הם רוצים באמת להיות ציוניים, שינסו לארגן גרעין
של מורים, שילך לאחד המרכזים האלה למספר שנים. אנו מוכרחים ליצור

ש ו ר

מר י. אדמוני:

אפשרות, שנוכל להביא לשם אוכלוסיה, אשר תרים את רמת האנשים האלה, על מנת שיוכלו לשרת בצה"ל ולא ימצאו את עצמם אזרחים ממדרגה שניה במדינה זאת. כפי שאמרתי, במרכזים אלה צריך גם לאכלס את מי שמפעיל את השרותים היצרניים. הקמנו מערכת תשתית יצרנית יוצאה מן הכלל והבנים רוצים להשתלב בהפעלת מערכת זאת, שהיא לא מערכת של המושב עצמו. משחטות, בתי קרור, מוסכים, בתי אריזה וכו'. מדוע לא לחת להם להשתלב שם, בסמוך למפעלים? היה מצב בשנים האחרונות, שבנים בגליל יצאו את הגליל, כי אמרנו להם שאין אפשרות שיקלטו במושב. אני חושב, שביצוע ישוב הגליל מחייב אותנו למצוא כל מיני פתרונות בלתי שגרתיים. עיירות הפיתוח היום אינן אטרקטיביות לצערנו, כי זה נכון שהקליטה המאסיבית האפשרית היא רק שם. סטף ורטהיימר מציע להקים עיר שושנים ע"י מעלות ומעלות מתנגדת - יכול להיות בצדק. אז אולי לא זה הפתרון. צריך לחשוב מחשבות איך להגיע לאכלוס המאסיבי. מה שאנו מציעים היום יאפשר, שלפחות הבנים שגדלו בגליל ורוצים להשאר שם, יוכלו להשאר - וזו מצוה שאין יותר חשובה ממנה.

לבני ישובי קבע, אנו לא הולכים

יותר לישובים זמניים, כי אם לישובי קבע. מה שהוזכר בתכנית של היום כשלב א', זהו שלב א' במיקום קבע. לצערנו, נהיה נאלצים ללכת לשני מחנות זמניים - זאת תעשה המחלקה להתישבות, ולא משרד השיכון - כי יש לחץ כזה של בנים בגליל, שאין לנו שום אפשרות אחרת אלא למצוא פתרון חלקי ללחץ זה, בהקמת שני מחנות זמניים. אך מכלל התכנית, זו התכנית הזמנית היחידה המוצעת.

ש ו ו ר

מר י. אדמוני:

לגבי אורך החקופה של ישובים

היושבים כישובים זמניים. שירן הזכיר את גמלא. גמלא יושבת כבר שנה וחצי וכאשר גמלא תכנס לבתים, תעבור עוד שנה וחצי. לכן, אורך החקופה הוא לא קצר - זה שלש שנים וזה משפחות ובינתיים נולדים ילדים. הם לא גרים בתנאים המצוינים ביותר, אם זה בקרוונים או במבנים אחרים. לכן, אורך החקופה לא צריך להדאיג אותנו. יותר מזה, כל אחד מהמחנות הזמניים שיתפנה, מאפשר לנו קליטה גרעין מידי לאותו מחנה זמני. הזכרתי את ענין אשלים, אך יש לנו דבר דומה במקומות אחרים. הייתי מציע לכולכם - כי זו חוויה חיובית - לבוא ולראות את הלחצים של הגרעינים עלינו, על ועדת גבתי ובמסדרונות של התנועות ההתישבותיות, כי אנשים רוצים ללכת להתישבות וזה אחד הדברים הכי מרנינים שיש בארץ הזאת. אנשים רוצים לעשות מעשים חלוציים וללכת בתנאים חלוציים.

באשר להקמת ישובים מבוססים על

חממות - הערה זו אינה הערה מדויקת. בדו"ח של ועדת משנה, שבדקה את ענין המפעל הדרומי, נאמר שאפשר ללכת באחת משתי הדרכים, דרך אחת מואטת ודרך אחת מואצת והיא משאירה להחלטה באיזו דרך ללכת. בדרך המואטת הם אומרים להמשיך באותם בתי הצמיחה מזכוכית בישובים שהוקמו כבר. בדרך המואצת מדברים על הקמת מספר ישובים חדשים. היה מאבק פנימי די גדול במחלקה להתישבות בנושא זה. הצענו, שאנו לא נבנה את הישובים מראש כישובים בנויים על שני דונם בתי זכוכית ובהצעה אנו מביאים עכשו מכלול של אפשרויות פיתוח, מהקל אל הכבד, כלומר מהשקעות יותר קטנות אל השקעות יותר גדולות, כדי לא ליצור מצב, שאם אפשר להתקיים מהשקעות יותר קטנות, לפנות להשקעות יותר גדולות. זה מה שהמחלקה להתישבות החליטה וזו ההצעה שהגישה. היות וב-77 מדובר רק על חשתית ישובים חדשים - יתר הישובים הם ישובים שכבר הוקצבו בשנים קודמות - יהיה לנו מספיק ללמוד מהנסיון של שנה זו ושל השנה

ש מ ר

מר י. אדמוני:

הבאה. אני, אישית, הייתי נגד זה שצריך ללכת לטיפול אחד של בתי צמיחה לגידול אחד, אך אני רוצה לומר, שמבחינת הציפיות למחירים של חוצרת זאת השנה, כל הציפיות התבססו, מחירי החוצרת היו מצוינים והחכנסה לאותם המתישבים היתה בהחלט טובה, מתקבלת על הדעת ומבטיחה את הקיום למתישבים, שהישובים ניבנו עבורם כפי שניבנו.

איננו יכולים - ויש לכך התנגדות

גדולה מאד - לבנות ישובים לבני עשירים. ללא כל ספק, אפשר היה לבנות התישבות על בסיס שמי שיש לו כסף יבוא - ויש מאבק לא קטן על זה. הגישה העקרונית של התנועות ההתישבותיות היום היא, שלא יכולה להיות סלקציה שהולך להתישבות מי שיש לו כסף. אך אנו אמרנו לעצמנו שטיפוסי המשק שאנו בונים הם כאלה, שההשקעה הלאומית היא רק חלק מההשקעה בפיתוח המשק. בכל ענף יש השקעה, או פרטית או בהלוואת פיתוח. ברפת אנו משקיעים רבע מיליון ל"י ומתקציב התישבותי כ-80 אלף ל"י. בחממות אנו משקיעים בתנאים התישבותיים 100 אלף ל"י. ז"א, בכל טיפוסי המשק נדרשת השתתפות של המתישב עצמו ובסכומים לא קטנים. אנו לא מרפדים את המתישבים באמצעים משלנו מעל ומעבר ונדרש מהם הרבה חסכון עצמי ומאמץ, כדי שיוכלו להגיע לפיתוח המלא של המשק.

היו"ר השר י. גלילי:

(א) אני מציע לאשר את ההצעה

המוצגת כאן, אך אנו מוסיפים לה,

בהתאם להערת שירן, שהפעולה תקיף 25 ישובים, מתוכם 7 שלב א' ו-8 בניה השתיה. היו סיבות שבגללן הבאתי רשימה של 26 ישובים, אך ברור שכל שינוי שיצטרך לחול, יעשה על דעת היו"ר הועדה, שר השיכון, שר החקלאות והמחלקה להתישבות.

ש פ ו ר

היו"ר חשר י. גלילי:

(ב) אני מציע שנמתיך לכך,

שמשרד השיכון יביא לנו את חלוצאות הדיון בנושא בניה שיכון בגליל. אני לא מציע שנקבל את ההצעה של קול, שקובעת מסגרת של אלף יחידות דיור. משרד השיכון יביא לנו את חוצאות הבדיקה שלו ואז אפשר יהיה לקיים דיון בנושא זה.

(ג) אנו רושמים לפנינו את

האזרח של הרובית.

(ד) אני הוזר ואומר, שבנושא

גרעין רפא"ל, דבר זה עדיין כפוף לבירור של קבוצת השרים שאותה הזכרתי.

בשמכם, אני משתתף בצערם של אותם

עמיתי השרים, שלא זכו להשתתף בישיבה של היום. אלה שלא השתתפו בישיבה, מחמיצו שעה גדולה, לדעתי, בקידום ישובה של הארץ.

מ ח ל י ט י מ:

הת/9 - התישבות חדשה בשנת הכספים 1977/8

בהמשך להחלטה מס' 362 (הת/6) של הממשלה מיום י"א בשבט תשל"ז (30.1.77), ובהתאם למסגרת התקציבית לשנת הכספים 1977/78 המוסכמת בין האוצר לבין משרד השיכון והמחלקה להתיישבות, לאשר הקמת ישובים וחשתי לשובים לפי הפרוט כדלקמן:-

(א) הקמת ישובים חדשים לפי אזורים

1. רמת הגולן

(1) תנוריה (מושב שיתופי)

(2) גמלא (מושב)

(3) הר אודם (מושב שיתופי)

ש מ ו ר

(4) גשור ב' - שלב א' (קיבוץ)

(5) דלווח - שלב א' (קיבוץ)

2. ג ל י ל

(6) מרכז מירון

(7) מרכז מבואות חרמון

(8) חלזון - שלב א' (קיבוץ)

(9) חפן ב' - שלב א' (קיבוץ)

3. לאורך הקו הירוק

(10) מסחה (ישוב עירוני)

(11) מי עמי ב' - שלב א' (היאחזות נח"ל)

4. בקעת הירדן

(12) מצפה שלם (קיבוץ)

(13) פצאל ד' (מושב)

5. רמת הנגב והערבה

(14) אשלים (מושב)

(15) עידן (מושב)

(16) רמת הנגב ב' - שלב א' (קיבוץ)

6. חבל רפיח

(17) קטיף ג' (מושב)

7. מרחב שלמה

(18) נביעות ב' - שלב א' (מושב)

ב) הקמת חשתיית בישובים

1. ג ל י ל

(1) עמקא ב'

2. לאורך הקו הירוק

(2) חורון ג'

(3) חורון ד'

(4) צור נתן ב'

ש מ ר

3. חבל רפיח

(5) קטיף ד'

(6) קטיף ה'

(7) שדות ז'

(8) שדות ח'

1. (ג) להסמיך את יושב ראש הוועדה להתישבות, שרי השיכון
והחקלאות והמחלקה להתישבות, להחליט על הקמת הישובים:
שעל, שגב ד' ושגב ה', ככל שיחולו שינויים ברשימה המאושרת
לעיל;

2. הפעולה תקיף 25 ישובים מתוך הישובים הנ"ל.

חח/10 - איזורים האחזות חרובית

הועדה לעניני התישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית רוסמת
לפניה את הודעתו של היו"ר, השר י. גלילי, בהתאם להבטחתו מיום כ"ה
באייר תשל"ה (6.5.75) את דבר איזורים האחזות חרובית.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

מוכירות הממשלה

סניף 60

2 חמץ 2

ש מ ר

פ ר ו ט ו ק ו ל

ישיבת השרים חברי הוועדה להתיישבות
(על-פי החלטה מס. 444 של הממשלה מיום י"ד באדר א' תשל"ו - 15.2.76)

כ"ט בניסן תשל"ז - 17.4.77

נכחו חברי הוועדה - השרים: י. גלילי - יו"ר, א. אוזן, מ. ברעם, ש. הלל, א. ידלין, ש. פרס, מ. קול, ח.י. צדוק, ש. רוזן

נעדרו חברי הוועדה - השרים: י. אלון (בחול), י. רבינוביץ

ש. אבני	-	משרד השיכון
אלוף א. אורלי	-	מתאם הפעולה בשטחים
א. בידץ'	-	מינהל מקרקעי ישראל
א. מקובר	-	לשכת השר י. גלילי
מ. נצר	-	משרד הבטחון
ד. רוזנפלד	-	מינהל מקרקעי ישראל
סא"ל א. תהלה	-	לשכת שר הבטחון

סדר היום : 8/הת האחדות נח"ל

כינוי 12

רשמי: סיכום

/ השר

הח/8 - האחזות נח"ל

היו"ר השר י. גלילי:

אני פותח את הישיבה, שנועדה

לדון בנושא הישוב באיזור מסחה.

אני רוצה לתת שחזור קצר של השתלשלות הנושא.

לראשונה, הועלה הנושא בישיבת

הממשלה במאי 1975, כאשר היה דיון כללי על כוונת הפעילות ההתישבותית ואז הזכרנו שלשה אתרים בפריצה מזרחית של הקו הירוק: באיזור ואדי ערה, מסחה וחורון. לאחר מכן, המקום הספציפי מסחה הוצע כאלטרנטיבה לאנשי אלון מורה בסבסטה-קדום.

השר מ. קול:

בשביל ישוב עירוני - לא הקלאי?

היו"ר השר י. גלילי:

בשביל ישוב עירוני. אנשי אלון

מורה דחו אלטרטיבה זאת. זה היה

ביוני 1976. בינואר 1977 כללנו את המקום הזה במסגרת של 30 האתרים שחצבענו עליהם לתכנון, בכל מה שנוגע לצד הקרקעי ולצד של כח האדם. במשך כל הזמן, נמצאנו בלחץ התביעה של הגרעין, אשר הועיד את עצמו למקום ואם כי לא ניתנה להם כל התחייבות, הצטבר מתח רב בקרב הגרעין. לא הבאתי נושא זה לאישור, בעיקר בגלל עיכובים של ריכוז שטח הקרקע. כלומר, לא מחמת עיכובים עקרוניים או מדיניים, אלא בעיקר בגלל אי-הצלחה לרכז את משבצת הקרקע הנדרשת. הדבר הגיע לידי כך, שהגרעין לא גבר על יצרו ונעשה נסיון של התנחלות ללא אישור. אמנם, הגרעין פינה את משטרת מסחה, לפי הביעת צה"ל.

היו"ר חשר י. גלילי:

היו שלש הצעות לסדר היום בכנסת ואני השבתי בשם הממשלה. לפני שחשבתי בשם הממשלה, כתבתי אגרת לחברי ועדת השרים, בה הבהרתי מה אני מתכוון להגיד בשם הממשלה. אמרתי בכנסת, כי אינני בא לנקוב בתאריכים. אני מתיחס במלוא הרצינות לדברים שאני אומר ואני מקוה, שללא דיחוי נחגבר על הקשיים וההחלטה על הקמת ישוב זה תמומש - ובלבד שלא יהיו מפגנים אחרים נוספים, שיגרמו נזק. להלן הדגשתי, שאיננו זקוקים לחמריצים והעיכוב אינו עקרוני או מדיני, אלא אך ורק מחמת קשיים של ריכוז הקרקע.

מה פתאם אמרת, שאתה מתיחס במלוא הרצינות?

חשר מ. קול:

משום שחברי הכנסת, אשר העלו את ההצעות לסדר היום, החשירו את

היו"ר חשר י. גלילי:

התיחסותנו לעניין.

עתה, אני בא להציע לוועדת השרים לאשר סידרת פעולות להקמת הישוב מטיפוס עירוני באיזור מסחה. בשים לב לנושא הקרקעי, אנו מצביעים על אחר במרחק של כ-5 ק"מ מראש העין, היינו, 4 ק"מ ממזרח לקו הירוק. יש שם שטח של כ-4,000 דונם, שמחוכו אנו רוצים לרכז, בשלב ההתחלתי, כ-500 דונם, על מנת שאפשר יהיה להתחיל בהקמת הישוב. הישוב מיועד למסגרת של 500 בתי אב, תוך 4-5 שנים. הדבר יעשה באורח הדרגתי. השלב ההתחלתי יהיה מאחז של גרעין נח"ל בבנין המטטרה שהוא ברשותנו. לאחר מכן, תשולב קבוצת חלוץ

מר ש. אבני:

הפרוגרמה שעובדנו היא, כפי שאמר תי"ר, של 500 יחידות לטווח של 4-5 שנים. תהיה כאן צפימות נמוכה, כלומר, בנינים של קומה אחת, וזאת כחמריץ לאנשים ממרכז הארץ.

השר מ. קול:

מדוע לא לבנות יותר קומות, אם

אין קרקע?

מר ש. אבני:

אם אין קרקע, לא נוכל לבנות בכלל. אחד הגורמים למוטיבציה של אנשים ממרכז הארץ לבוא למקום כזה הוא לקבל את הבית עם פיסת אדמה. מבחינת צפיפות כללית, ההבדל לא גדול. גם בימיה ובקצרין הגענו ל-3 יחידות לדונם, למרות שאלה בהים של קומה אחת.

מבחינת אופי הישוב, אני רוצה

לציין מספר נקודות:

(א) יהיה זה ישוב פתוח, למרות שהיום יש גרעין ואין זה מן הנמנע שיבואו עוד גרעינים. קביעת הזכויות להתישבות שם תהיה בדרך המקובלת, ע"י הרשמה פתוחה לכולם. מכאן באה נקודה שהיא ספציפית למקום זה. אנו נשתף את אנשי הגרעין בבחירת הטועמים להתישבות, אך ההחלטות והחנאים צריכים להקבע כמו בשיכון ציבורי.

(ב) עד כמה שאנו יודעים רצונות ואפשרויות של הגרעין, הרי שרובם ככולם יעבדו במקומות העבודה שלהם במרכז הארץ, כך שאין בכוונתנו ליצור מקורות תעסוקה מאסיביים, כפי שמקובל במקרים אחרים. אך אם תהיה יוזמה של אנשים שיתישבו שם, לא תהיה מניעה ונתחום איזור קטן למלאכה קלה או לתעשייה.

מר ש. אבני:

(ג) את התנאים למשתכנים אנו מנסים להצמיד לתנאים של בית שמש, בכדי שלא יתחיל ויכוח. מחוץ מכלול איזורים מצאנו, שיהיה מוצדק להצמיד את הסיוע לתנאים של בית שמש ואני מציע, לצרף את הפרוגרמה לסיכום.

(ד) העליה הזמנית המידית במסגרת גרעין נח"ל היא סבירה ויכולה להתבצע מהר. יש לי רק ספקות אם כדאי להעלות גם משפחות. סידורים ושרותים למשפחות לא יהיו קיימים, או שיהיו כרוכים בהשקעה גדולה לתקופה זמנית. מחוץ ידיעת הלחץ של הגרעין, אני מציע שמא להגביל זאת רק לראשי המשפחה לתקופה הזמנית.

מר א. בירדן:

לגבי הבעלות, מבחינה משפטית

השטח הזה הוא בלתי מוסדר והבעלות

היא לפי משלמי המסים ולפי העיבוד בפועל. תחנה המטרה נמצאת בבעלות המדינה. זהו שטח של כ-10 דונם ולהערכתנו, יש עוד כמה עשרות דונם בשוליים של גבעת המטרה, שבוצרו ע"י הצבא הירדני לפני 1967. יתרת השטח באחר מט' 1 שייכת לעשרות בעלים מהכפרים בסביבה ובחלקם גם לנפקדים מכפר קאסם. לגבי אחר מט' 2 שנמצא מתאים, אם ניקח את לב השטח, הרי 1,500 דונם שייכים לשלשה אחים מכפר קטן, אשר מחפזנים מחקלאות.

לגבי רכישות שלנו באיזור זה,

הרי שמאז קיץ 1976, כאשר הוכרז על שלשת הישובים, התחלנו בפעילות לרכישת קרקעות באיזור. באקלים הציבורי שנוצר בכפר הערבי, קשה מאד למינהל לרכוש. הגענו למספר של מאות דונמים שרכשנו באיזור זה, אך

The first part of the paper discusses the importance of the study of the history of the United States. It is argued that the study of the history of the United States is essential for a full understanding of the country and its people. The second part of the paper discusses the importance of the study of the history of the world. It is argued that the study of the history of the world is essential for a full understanding of the world and its people. The third part of the paper discusses the importance of the study of the history of the United States and the world. It is argued that the study of the history of the United States and the world is essential for a full understanding of the United States and the world.

השר מ. קול:

אם נוכל לרכוש קרקע. זה עלול להקפיץ את מחירי הקרקע בצורה מבהילה, כי הם ידעו שאנו רוצים לבנות שם ישוב עירוני. מדוע אנו צריכים להרע לעצמנו?

השר ש. רוזן:

צדק היו"ר כשאמר, שבהזדמנויות שונות הוזכרה ההתנחלות במסחה, אם בהקשר לאלון מורה, או בהקשר לתכנית הכללית. אולם, כאשר הובאה לפנינו התכנית הכללית, הודעתי כבר אז שאני רושם לפני רק חלק מתכנית זו. בסעיף 4 של אותה החלטה נאמר, שכל ישוב וישוב יובא לדיון ולאישור והיום מובא לאישור ישוב אחד.

אינני מפקפק בזכותו של יו"ר הועדה, על בסיס הסיכומים שהיו, להודעתו בכנסת. אני רוצה להתייחס לגופו של עניין. לעתים, אני מצביע נגד - אך לא חמיד. אך זהו חידוש. זו הפעם הראשונה שאנו מתנחלים באיזור שנקרא "שומרון", אם כי זה רק 4 ק"מ מהקו הירוק. אולם, את גבול הבטחון שלנו לא קבענו ע"י ה"מינור אדג'סטמנט", אלא ע"י הירדן. אפילו במפלגת העבודה היה ויכוח על זה והיה פירוט, שלא כלל את השומרון ומול זה היתה הצבעה על התנחלות בגדרה - והיא נפלה.

לפני ימים אחדים שאלתי את שר הבטחון על מערב השומרון והוא אמר לי, שמדובר בשלב זה במסחה ובודי ערה. אעפ"י ששר הבטחון הודיע זאת, מפלגתי החליטה לערער בפני הממשלה בעניין זה, משום שזוהי חריגה מהפרמטרים שקבענו לעצמנו עד כה.

ענין הפיסת קרקע או סגירת קרקע מחמיר מאד ואני חושב, שההגיון הפוליטי מחייב לעשות הכל, על מנת להמנע מפעולה זו.

השר ח. צדוק:

אנו נמצאים במצוקה בנושא זה.

לחברי הממשלה יש דעות שונות לגבי

התנחלות וצריך לחפש דרך לצאת ממצוקה זאת.

קו המחשבה שלי, בשלב זה, דומה

לקו המחשבה של השר הקול. אני מציע לשקול, שממשאנו נחליט היום הוא, שלשטח המסורה עולה גרעין נח"ל, אך אני חייב להגיד כאן דברים ברורים. צריך להיות ברור, שזה יהיה תוך שילוב גורם אזרחי; כי אחרת, אין יציאה מהמצוקה שבה אנו נמצאים. במקביל, תהיה החלטה להמשיך במאמצי הרכישה. אם יתברר, בשלב מסוים, שלא הצליחו במאמצים אלה, אנו נחזור ונדון בנושא הקרקעי. אין הכרח שהיום נדון ונחליט בנושא הקרקעי.

השר ש. פרס:

לדעתי, כדאי שנחליט היום על

המועד בו נחפוס את הקרקע.

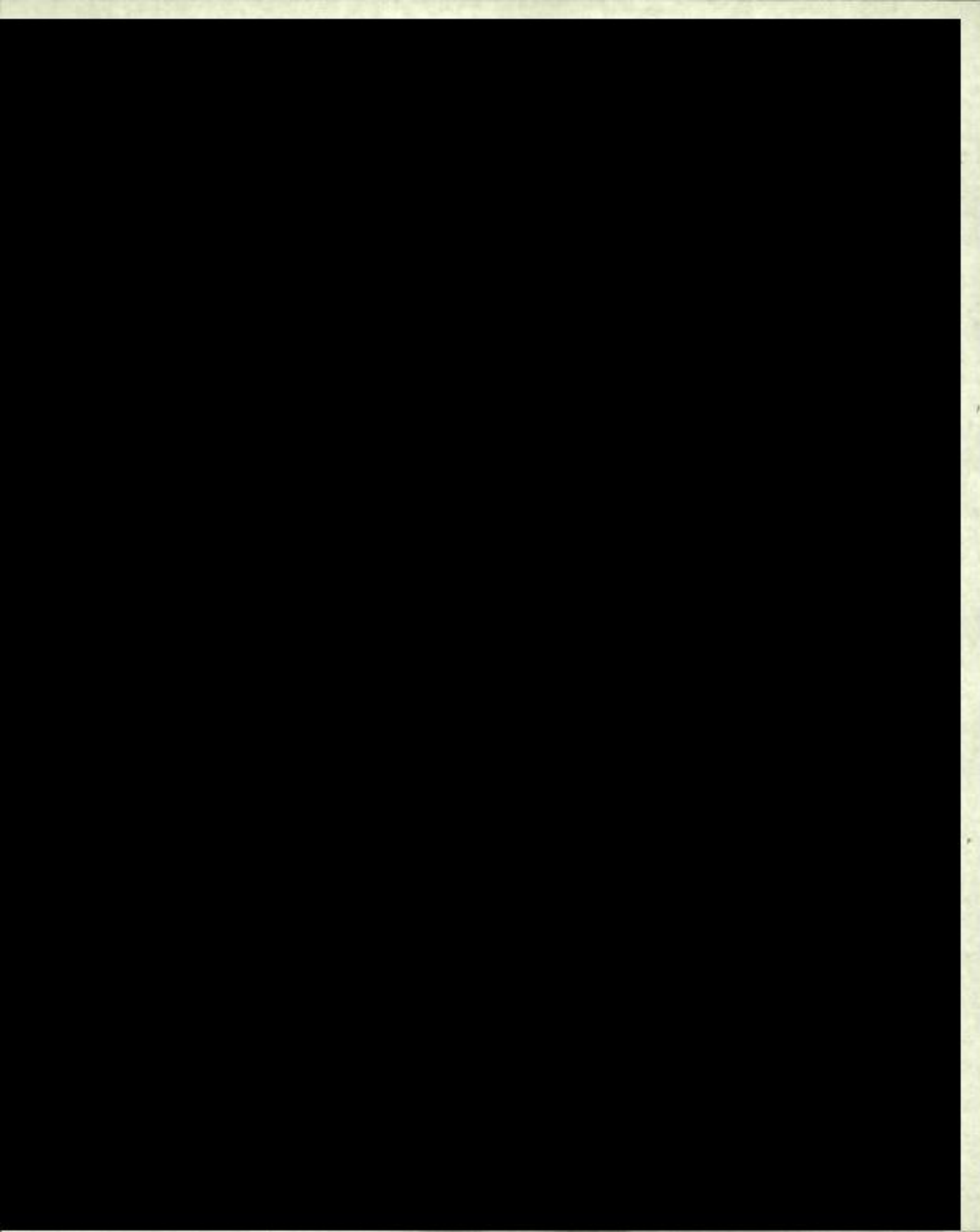
השר ח. צדוק:

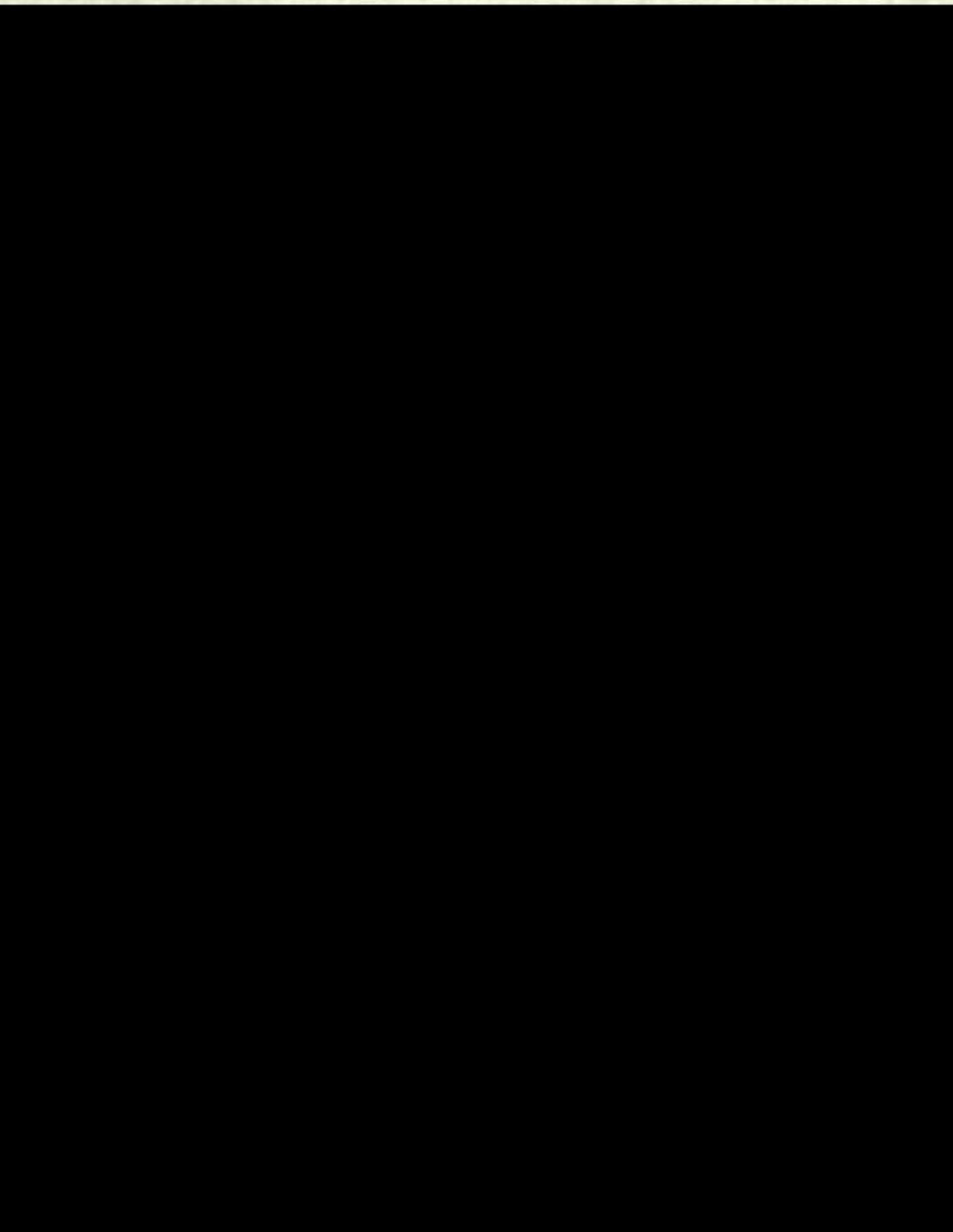
הדבר שהעליתי אותו לשיקול הוא,

שהיום אנו לא מחליטים החלטה

לגבי התפיסה. אנו מחליטים היום החלטה לגבי תחנת המסורה, גרעין נח"ל, שילוב גורם אזרחי והמשך המאמצים לרכישת קרקע.

כעבור זמן, נחזור לדון בנושא.

השר א. ידלין:

אני רוצה לשאול את השר קול.
אם מתקבלת, תיאורטית, הצעת קול-

צדוק, האם אחת מוותר על הערעור בממשלה?

השר מ. קול:

כן, אני מוותר.

השר ש. רוזן:

אני לא מוותר, כי אצלי זה ענין
עקרוני.

השר ש. פרס:

אם חביא זאת לממשלה, זו פרסומת
קולנית.

השר א. ידלין:

הנקודה המרכזית שאני רוצה להדגיש,
שיש לעשות כל מאמץ, שלא יהיה ברור

בממשלה, כי ע"י כך מעוררים את התגובות. אני היום מחפש נוסח, על
מנת לא להביא את הענין לממשלה.

השר מ. ברעם:

אני מוכן להצטרף לפשרה של צדוק.

השר י. גלילי:

אני רוצה לנסות להציע סיכום, אך
לפני כן דברים מכבידים ובסיפא

אולי דברים מקלים. הדברים המכבידים הם, שבמדה שיש חברים כמו רוזן,
שוללים הקמת ישוב מטיפוס עירוני באיזור זה, בנהונים הידועים לו,
אז זו השעה ה-12 להביא זאת בפנינו. כי אין טעם להעלות גרעין נח"ל
בשילוב עם חברים מקרב הגרעין האזרחי, שלא במגמה לפתח את הפעילות
ההתישבותית שם לישוב עירוני, בסדרי גודל שמסרנו עליהם.

היו"ר השר י. גלילי:

לכן, מה שלא נסכם אח"כ ביחס להיבט האופרטיבי, לשלבים, ללוח הזמנים וכו', חייבים להיות מודעים למגמה הזאת.

נכון, שאנו דנים מתוך מצוקה,

שאני מגדיר אותה כמצוקה יהודית-ציונית. לא מכל מצוקה ציונית אנו מאושרים. יש מצוקות ציוניות, שאני מעדיף להתייחס בהן, מאשר להיות פטור מהן. ואני אומר דבר זה גם על דעתו של קול, במלוא הבטחון. כי, למשל, אילו קול היה מצטרף אלי לביקור ברמת הגולן, כדי להסביר לחברים מדוע צריך לזוז מהקו הסגול בזמן הסכם הפרדת הכוחות, הוא היה - כמוני - מברך על יצר העמידה של החברים והיה מתייחס במצוקה לשכנע אותם.

אינני חושב, שהקמת הישוב במסחה

הוא המהלך האסטרטגי המכריע להגשמת הציונות, אך איני יכול להקל ראש בנכונות אנשים לעזוב דירותיהם בשפלה וללכת לחנאים חלוציים שם, כי הם טועמים בזה טעם של ישוב הארץ. אינני יכול להחלים מהעובדה, שנצטבר קוצר רוח עקב המצב, שלא הצלחנו לרכז את שטח הקרקעות. ואכן, אנו מדברים על יסוד מצוקה זאת.

לכן אני מציע, שאנו נחליט על

כך, שאנו מעלים מאחז נח"ל בשילוב עם אנשים מקרב הגרעין האזרחי, לאיזור המשטרה במסחה, ממשיכים במאמץ לרכז את הקרקע, ע"י רכישה או חליפין וממשיכים את קבוצת השרים, המורכבת מראש הממשלה, שר הבטחון, שר החקלאות, שר המשפטים ויו"ר ועדת השרים להחליט בנושא הסגירה והתפיסה לעצם העניין ובעיתוי שיראו אותו לנכון ולהודיע על החלטתם לוועדה.

השר מ. קול:

לתוספת הזאת אני מתנגד.

היו"ר השר י. גלילי:

אם גם לאחר מכן חברים ירצו לערער בממשלה, לא תהיה ברירה אחרת. אני מאד ממליץ להמנע מערעור בממשלה, כי בתנאים הקיימים, הערעור עצמו, לא עפ"י תוכנו המריטורי, אלא בגלל פרסומו, יכול להכשיל את הפעולה.

השר מ. ברעם:

כשביל מה נחוצה לך עכשו הועדה המצומצמת?

השר מ. קול:

אני קיבלתי את התיקון של צדוק. אני מבקש, שאת התוספת הזאת לא

נקבל היום.

השר א. ידלין:

אם יתעורר הצורך, תכנס מיד את ועדת השרים ואז נחליט אם צריך

לסגור את השטח.

השר ח. צדוק:

אנו נפנה לרוזן ונבקש ממנו לחזור ולשקול את ענין הערעור.

השר מ. ברעם:

הואיל ואני מניח שיהיה קונצנזוס, אני אומר שאם נגיע לשלב הזה של הצורך בתפיסה, תכנס ישיבה מיוחדת של ועדת השרים ונחליט.

היו"ר השר י. גלילי:

לפני הישיבה הזאת קיימתי התייעצות

עם מספר שרים. אני מוכן לחזור

ולבדוק דבר זה, שמא המצא בכל זאת דרך. אך לא יכול להיות פה מקום

לטעות, שאם אנו עולים לשם, אנו עולים במגמה זו.

השר ח. צדוק:

הקושי ברכישת הקרקע הוא חלק

מהמצוקה.

השר מ. בועם:

עליתנו על הקרקע חכביר על רכישת

השטח ולא להיפך, משום שאז כאילו

הם נותנים ידם להתישבות ציונית.

היו"ר השר י. גלילי:

אני מציע לכם לקבל את ההצעה שלי,

להסמיך את השרים שהצעתי ואם נחליט

על תפיסה, נביא זאת לידיעת הועדה. אלמלא הנסיבות האובייקטיביות, לא

הייתי מציע זאת.

השר ש. פרס:

אני מאד ממליץ, שמלבד יו"ר הועדה,

כולנו נמנע מלהוציא הגה מהפה בנושא

זה.

היו"ר השר י. גלילי:

אני שואל את חברנו רוזן, האם הוא

רוצה להצטרף לוועדה?

השר ש. רוזן:

למה לי עוד להכביר על העניין?

היו"ר השר י. גלילי:

אנו מחליטים על הועדה בהרכב
המלא, שכולל גם את חברנו משה

קול.

אני רוצה להצטייד בסמכות
הועדה להסתערויות אחרונה על שר האוצר, לקראת ישיבה הועדה שלנו ביום
שלישי. קיימנו מערכת התיעצויות של נציגי שר השיכון, ראש המינהל
לבניה כפרית וכן המחלקה להתישבות, כדי להביא לכלל הסכם, עם אגף
החקציבים ועם שר האוצר, את תקציב ההתישבות לשנת הכספים הנוכחית.
כזכור לכם, הדבר טרם נסגר ויש לי היסוד לחשוב, שבמאמץ אחרון, אם
אני אהיה מצויד גם בסמכות שלכם, אוכל להביא לקראת יום ג' הצעה
מפורטת, בדבר תכנית התישבותית יותר נרחבת מזו שהיתה ידועה לוועדה,
אשר טרם תוקצבה ובחוכה גם מסחה. זה יחייב את משרד האוצר לאשר
למשרד השיכון תכנית לשנים קדימה ותקציב מוגדר לשנת התקציב הנוכחית.
אבל אז זה יאפשר לנו הנופה התישבותית ראויה לשמה.

דיברתי עוד הבוקר עם שר האוצר

והממונה על החקציבים ואם כי לא אמרתי שאצטייד בסמכות הועדה, אני
רואה את עצמי מצויד בסמכותכם. את חוצאות המאמץ אביא ביום ג'
בישיבת הועדה.

השר פ. קול:

יש לי שאלה. לאחר שעניין קיום

ישיבה זו פורסם בעהונות, מה

תודיע לעתונות? אינך יכול להתחמק מזה. אני מציע שתודיע, שהיה

דיון על אפשרות של גרעין נח"ל.

היו"ר השר י. גלילי:

אינני נוהב להודיע, אך מכיון

שהדבר פורסם צריך לחשוב מה להודיע.

מ ח ל י ט י מ:

1. לאשר הקמת מאחז של נח"ל בשילוב עם קבוצת חלוץ מאנשי הגרעין האזרחי, באזור תחנת המשטרה של מסחה.
2. במסגרת לפתח באזור מסחה ישוב מטיפוס עירוני, במסגרת של 500 בתי אב, תוך 4-5 שנים (הביצוע במסגרת משרד השיכון-המינהל לבניה כפרית), להמשיך במאמצים לרכישת 500 דונם באתר 2, תוך הסתייעות בהצעות קרקע לחליפין.
3. ככל שיתיה הכרח בסגירה או בתפישה של שטח, להסמיך את ראש הממשלה, שר הבטחון, שר החקלאות, שר המשפטים, שר התיירות ויו"ר ועדת השרים להחליט בנדון ולהודיע על כך לוועדת השרים.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה

מוזכירות הממשלה

סג' 100

2002 3

18 33

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל

ישיבת השרים חברי הוועדה להתיישבות
(על-פי החלטה מס. 444 של הממשלה מיום י"ד באדר א' תשל"ו-15.2.76)

כ"ד באדר תשל"ז - 14.3.77

נכחו חברי הוועדה - השרים: י. גלילי - יו"ר, ג. אוזן, י. אלון,
מ. ברעם, ש. הלל, י. ידלון, ש. פרס,
ח. י. צדוק, י. רבינוביץ, ש. רוזן.

נעדר חבר הוועדה - השר מ' קול.

אלוף א. אורלי	-	מתאם הפעולה בשטחים
י. אדמוני	-	הסוכנות היהודית
י. ביידיץ'	-	מינהל מקרקעי ישראל
תא"ל א. בראון	-	לשכת שר הבטחון
מ. גבאי	-	המנהל הכללי, משרד המשפטים
א. מקובר	-	לשכת השר, י. גלילי
ד. רוזנפלד	-	מינהל מקרקעי ישראל
אלי"מ א. שגב	-	צבא הגנה לישראל
	-	
א. ליסנסקי	-	מוזכיר הוועדה

המלצות בהתאם להחלטה מס. 341 (הת/5) של הממשלה
מיום ד' בשבט תשל"ז - 23.1.77

סדר היום : ה/7

/ המלצות

2407 : 25-77 תמ

ס ו ד י

הת/7. המלצות בהתאם להחלטה מס. 341(הח/5) של הממשלה מיום ד' בשבט תשל"ז (23.1.77) - (קרקעות לישובים: משואה, ייטב, בקעות ב' וגיתית)

היו"ר חשר י. גלילי:

כזכור, קיימנו ישיבה ב-11.1.77,

בנושא השלמת משבצות הקרקע לישובים

בבקעת הירדן והחלטנו להטיל על צוות, בהרכב נציגי משרד הבטחון, החקלאות, המשפטים והמחלקה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית, להביא חוך זמן קצוב בפני הועדה המלצות בדבר הפעולות הנדרשות להשלמת משבצות הקרקע לישובים בבקעה, וכן בנושא עבוד הקרקע ממזרח לגדר המערכת.

הצוות הוקם ונכנס לפעולתו ללא דיחוי והיום מוגשות לנו המלצות חלקיות, לא בכל הנושאים אשר הוצגו בישיבה הקודמת, אלא בחלקם. המלצות אלה מוגשות בהסכמה כללית של כל חברי הצוות.

אבקש מאדמוני להציג את הנושא.

השרים יוכלו להציג שאלות והנוגעים בדבר ישיבו.

מר י. אדמוני:

אני אציג את התביעות שלנו ויו"ר

הצוות יביא את ההחלטות.

בין שאר הבעיות שהצגנו, היתה בעיה השלמת משבצות למשואה, הנמצאת בבינוי. ישוב זה עלה על הקרקע כישוב נח"ל, הוא מצוי בבינוי ולצורך השלמת המשבצת אנו זקוקים ל-680 דונם, אשר נמצאים בכביש קיים, שחוצה את השטח הדרוש לנו. כאמור, העלינו תביעה ל-680 דונם ונראה היתה, שאין בעיה. אורי יציג את העניין וגם את הפתרון.

ס ו ד י

ס ר י. אדמוני:

נושא שני שהעלינו הוא נושא ייטב -

האחזות נח"ל שהפכה לישוב קבע לפני כחצי שנה ואנו ביקשנו כאן תפיסת שטחים לשתי מטרות: (1) להקמת הנקודה; (2) לצרכי עיבוד חקלאי. שני השטחים האלה בחלקם בידי הווקף ובחלקם בבעלות ממשלתית. אנו הצענו להעמיד שטחים אלה לרשותנו, על סנת שאפשר יהיה לבסס ישוב זה כהלכה.

כאן אין לנו אלטרנטיבות בבחירת השטחים. כאשר אנו מציעים לתפוס שטח זה, הדבר נעשה לאחר שבדקנו מספר אלטרנטיבות מביינת התכנון ההתישבותי והגענו למסקנה, שאין אפשרות אחרת. אותו הדבר לגבי ייטב. ניסינו לזוז ימינה או שמאלה, למעלה או למטה והגענו למסקנה, שאין דרך אחרת אלא להתישבות ממש מסביב להאחזות הקיימת. היינו ערים לענין, שיש בשטחים אלה אדמות ווקף, אך אלה שטחים שמעולם לא עובדו ואינם יכולים להיות מעובדים ועובדה זו תחייב אותנו ללא מעט עבודות עפר. בעיה זו הייתה קיימת, גם כשהעלינו את האחזות הנח"ל.

אנו חוזר ומדגיש, שבדקנו מספר אפשרויות והגענו למסקנה, שזהו המיקום היחידי הבא בחשבון באיזור זה.

נקודה שלישית בה דשנו לא מעט פעמים,

היא בעיה בקעות ב'. כאן הצענו לתפוס 2,600 דונם ועוד שטח נוסף לצרכי בינוי נקודה, אשר נותנת לנו נקודה אחיזה חשובה מאד בקו השני של הישובים. כי, למעשה, מבקעות עד עמק בית שאן אין לנו נקודה נוספת. לכן, האחיזה הנוספת באיזור בוקייע מאד חשובה לדעתנו וזו תכנית המוצגת על סדר היום כבר שבע שנים. שטח זה סגור כבר למעשה כמה שנים וצריך לעשות בו את הפעולות, כדי שאפשר יהיה להקים את הנקודה, שחשיבותה היא ממדרגה ראשונה.

ס ו ד י

מר י. אדמוני:

נושא אחרון הוא ביתית. כאן אנו מבקשים להוסיף 700 דונם, שבעצם כבר קבענו עליהם עובדות. בתחילה חרשנו שטח זה ברצועות צרות ולאחר מכן, חרשנו אותו ברצועות יותר רחבות. לא היו כל הגובות ובחירת שטח זה יכולה לעבור ללא קשיים מיוחדים. זאת, כפי שקרה בעבר במכורה, שתחילה עשינו חריש נסיוני ולאחר מכן הקמנו האחזות נח"ל במקום. שטח זה משלים את השטח הדרוש לחצר המסק. מבחינת השימושים האלטרנטיביים לשטח זה, הרי שהשימושים הם מעטים מאוד גם לאחרים. השטח מצוי בשולי הישוב הקיים, בין שהי ואדיות, ונראה לנו, שהוא אינו צריך להוות בעיה מיוחדת.

מכלל הנושאים, אלה הנושאים שהוצעו

היום לדיון. ישנם עוד מספר נושאים ואני מקוה, שבזמן הקרוב אפשר יהיה להביא גם אותם לדיון, אם אנו רוצים לקדם את העניין.

הצוות עסק ב-11 הצעות, כפי שהתחלקה

מר א. ביידן:

להחשיבות ביקשה מועדת השרים. מה

שהנחה את הצוות בעבודתו ובהמלצותיו היה: לצמצם את הצורך בתפיסת קרקעות לאותם מקומות, שהם חיוניים להקמת המשקים. גם כאן בחנו את הדברים עם צוות מקצועי של הסוכנות ובמספר מקרים, במהלך הישיבות, הצוות המקצועי גם ניסה לשנות. בשמונה מקרים צמצמנו את היקף התפיסה, במיוחד בכל מה שקשור בקרקעות מעובדות.

נקודה ראשונה - משואה. הדרישה

הבקורית של הסוכנות היתה ל-785 דונם. ההצעה שלנו היא ל-682 דונם, מאחר ובמהלך עבודת הצוות צמצמנו את הדרישה. בתחילה היה מדובר על כ-30 בעלים, אך לאחר צמצום השטח המעובד מדובר ב-15 בעלים, שמקום מושבם הוא בשכם. לבעלים אלה יש בין 50 ל-380 דונם פרט לשטח הנחפס.

ט ו ד י

חשר י. אלון:

למדתי את החומר לפני הישיבה

ואני חושך בהצעות הצוות. אני

רק מציע לאלה שיטפלו בביצוע ההמלצות, אם תאושרנה ע"י ועדה שרים
זו, לעשות זאת, ככל שניתן, בצורה מתחכמת. אני יודע שזו עצה
מתחכמת מאד, לא פשוטה, אך אני זוכר שבישיבות קודמות היו כל מיני
רעיונות לגבי צורות שונות של הפיסת קרקע והפקעת קרקע. אינני רוצה
להשאיר כל ספק - אני בעד ההמלצות, כי אחרת אין תקווה לישובים אלה.
אנו מתקרבים לסיטואציה פוליטית, שהמעקב אחרי פעולותינו ההתיישבותיות
מחמיר וחולך בעולם ועכשו יש לנו ענין עם מימשל, שבשם זכויות האדם
עלול להציג לנו כמה בעיות, שהייתי רוצה להמנע מהן ככל האפשר.
יותר ויותר מדברים אתנו על עניני ההתיישבות בשטחים ואין כמעט ממשלה,
באירופה ובארצ"ב, אשר מקיימת אתנו מגעים, שאינה מזכירה את ההתיישבות.
הערבים למדו שאפשר לעשות בעיות - פה הפגנה ושם תזכיר וחלק מהקונסולים
הכלליים של כמה מדינות, אשר יושבים כאן בירושלים, ממלא תפקיד שלילי.
זו בעיה שיש לתת עליה את הדעה. לכן, אני מציע לבצע זאת במקסימום
של זהירות וחשאיות, שאם זה יפרוץ, לא יהיה זה בגלל קלות דעה, אלא
בגלל שאין ברירה אחרת.

אני מחייב את ההמלצות, אך אני

מציע לבצע אותן בטוב שכל.

חשר ח. צדוק:

כתוב שהשטח מעובד חלקית. אני

מניח שמדובר באותם 100 דונם. מה

פרוש חלקית?

ס ו ד י

מר א. ביידץ:

האיזור הוא שחון בעיקרו. זה
איזור בלי מים. לפני שנתיים לא
עיבדו אותו. כלומר, שטח זה אינו מעובד באינטנסיביות כמו במקומות
אחרים. אין זו אדמת משטח. השטח הוא בין גיאיות.

השר ח. צדוק:

כמה מתוך ה-100 דונם מעובדים?

מר א. ביידץ:

כל ה-100 דונם מעובדים חלקית.

השר ש. רוזן:

בלי ה-100 דונם זה בלתי אפשרי?

מר א. ביידץ:

זה התחיל ב-200 דונם והגענו ל-100
דונם. שטח זה היה הכרחי לגבי חצר
המשק, בגלל מבנה טופוגרפי ומיקום הישוב.

השר ח. צדוק:

האם יש אפשרות להציע לבעלים אלה
קרקע חלופה בערך חקלאי שווה?

מר א. ביידץ:

נוכל להציע להם מגרשי בניה בשכם,
דבר שאנו עושים אותו עכשו, וגם

קרקע של נפקדים בסביבה.

אלוף א. אורלי:

אך זה, בדרך כלל, לא עובד. הם
לא מוכנים להתישב על קרקע נפקדים,
בגלל סיבות שאין צורך לפרטן. אני אומר זאת מתוך נסיון.

השר ש. פרס:

כמעט ואין סיכוי להגיע להסדרים של
חילופי קרקע.

ס ו ד י

היו"ר השר י. גלילי:

האם ענין קרקע חליפה בשכם הוא מעשי?

מר א. ביידן:

עחה, פעם ראשונה אנו ניגשים להכנית בניה וחלוקת מגרשים ויש לנו, במסגרת

התכנית, אפשרויות להציע.

השר מ. ברעם:

בשכם זה קרקע של המדינה?

מר א. ביידן:

כן.

השר ח. צדוק:

האם הבעלים הם תושבי ערים?

מר א. ביידן:

כן והם ידועים בציבור - ביניהם חבר פרלמנט.

השר ח. צדוק:

אם לוקחים ארבע נקודות אלה שלפנינו, האם מבחינת הביצוע יש

איזה סדר עדיפויות?

מר י. אדמוני:

שלשה מתוך הישובים קיימים כישובים אזרחיים: משואה, ייטב וגיתה. ההצעות כאן הן רק להשלמות. בקעות ב' קיים היום רק בסטטוס של האחזות נח"ל.

היו"ר השר י. גלילי:

אני רואה בהמלצה בנושא משואה כמתקבלת.

השר ח. צדוק:

אולי רצוי שנסכם בסוף.

ט ו ד י

מר א. ביידץ:

אנו מציעים לייטב, שזה איזור נערץ.

גם כאן זהו ישוב קיים, שמדובר בהרחבתו.

הדרישה המקורית של הסוכנות הייתה כ-1,200 דונם. במסגרת הבדיקות ראינו צורך לצמצם ואכן, ניתנת אפשרות לצמצם כ-200 דונם. כלומר, ההמלצה שלנו היא ל-1,000 דונם, כולל השטח שכבר יושבים בו, בהיקף של 500 דונם. מבחינת המצב המשפטי, זוהי אדמה שמוכרת כאדמה ווקף, אך זהו שטח טרשי, לא ראוי לעיבוד ומעולם לא עובד. עד כה, לא נעשו כל פעולות בשטח ואנו מציעים, שהוא יתפס, כאשר יש לנו אפשרות, במדה ונגיע למשא ומתן, להציע להם שטח חליף דומה.

חשר ט. ברעם:

לנו השטח ישמש רק למבנים?

מר י. אדמוני:

רק למבנים.

מר א. ביידץ:

בשלב ראשון, אנו מציעים להקיף את

השטח המבוקש בדרך עפר וזו תהיה

אינדיקציה לגבי הגובות. באשר לחלק המישקי, בהקשר לישוב ייטב, ביקשה הסוכנות כ-1,700 דונם, שמתוכם 700 דונם רשומים כאדמה ווקף. אנו מציעים, באיתור זה, לא לעלות על אדמה הווקף, שהיא אינה מעובדת, ולהצטמצם רק לשטח של כ-1,000 דונם, ש-500 דונם הם אדמות מדינה ו-500 דונם הם אדמות שווה ערך לאדמות הנציב העליון לטובת הכפר. גם אלה אדמות לא מעובדות.

אנו מציעים, איפוא, לתת לעיבוד

למשק ייטב 1,000 דונם ולא לעלות על שטח של 700 דונם, שהם אדמות ווקף, כדי לא להחריף את הבעיה.

ס ו ד ימר י. אדמוני:

אני רוצה להסתייב מהצעה זו. ברצוני להציע כאן תיקון קטן. לגבי 700 דונם

אלה, אני מציע לנהוג בדומה למה שהוצע כאן, ז"א לנסות לעשות פעולה בישוש. יכול להיות, שלא תהיה אותה תגובה שאנו חוששים לה. זה לא היה שטח מעובד שאנו גוזלים אותו. מנסיוננו בבקעה ראינו, שבשטחים לא מעובדים, כאשר קבענו עובדות בהם, לא היו תגובות ולא בהכרח תהיה כאן תגובה. יכול להיות, שבהחלט/ה שלנו להסיר זאת מסדר היום, אנו מחמיצים אפשרות להשלים את המשבצת לישוב זה. אם תהיה תגובה, יש לנו מספיק זמן להגיד, שאנו חוזרים להצעת הצוות. אם לא תהיה תגובה, יכול להיות שהשלמנו לעצמנו משבצת. שיטה כזאת נתנה לנו ישוב כמו מכורה, שאחרת לא תיחת קיימת היום על המפה, ומכורה לא עוררה מחומה. לפיכך, אני מציע לתקן את הצעת הצוות לגבי ה-700 דונם האחרונים.

השר ש. פרס:

לפי הערכתנו, יהיו בנושא זה בעיות,

בגלל שתי סיבות: (1) גם החלק הראשון

שתופסים הוא אדמות הווקף; (2) ה-700 דונם מתוך ה-1,700 הן אדמות ראויות לעיבוד. אני מציע, לא לגייס את כל כלי הקודש בבת-אחת. אנו הולכים לשורה לא מבוטלת של חפיסות להתישבות וצריך לשמור על חוש מדה. אני לא מוציא זאת מכלל אפשרות בעתיד, כמו שעשינו לגבי כוכב השחר, אך היום הרגישות היא בשיאה ולא הייתי מציע לגייס היום את הווקף נגדנו בנושא כל כך רגיש. אנשינו חושבים, שגם בהפקעה הראשונה עלולות להיות בעיות.

השר ח. צדוק:

מבחינת הראוי לעיבוד, האם יש הבדל

בין ה-1,200 דונם ל-700 דונם?

ס ו ד י

בס"ה, זה אותו אופי של שטח, להבדיל מהשטח הראשון שהוא טרשי.

מר א. ביידץ:

על איזה ווקף מדובר?

השר ח. צדוק:

ווקף צחיח. זו תוצאה של הסדר

מר א. ביידץ:

קרקעות, שבפועל לא נעשו בקרקעות

אלה כל מעשים, לא לפני מלחמת ששת הימים ולא לאחריה, אלא על ידינו.

אנו עוברים לשטח בקעות ב'. מדובר

בשני שלבים א' ו-ב', כאשר בפועל מה שתחום בשטח א' הם 2,600 דונם,

אשר שייכים ל-46 בעלים מהעיריה תובס. השטח נסגר לפני כשלוש שנים

ונעשים בו עיבודים חלקיים ע"י הסוכנות.

מה היה שם לפני הסגירה?

השר ח. צדוק:

שטח מעובד. להזכירכם את ההיסטוריה

מר א. ביידץ:

של השטח הזה. יש לנו באיזור 2,600

דונם אדמות נפקדים והצענו לבעלים חליפין. צו הסגירה בא לתת את

המסגרת, על מנת לאפשר להם לקבל הצעה זו, אך הם לא נענו לה. בפועל,

אם יענו להצעה, יש לנו קרקע חליפה ל-2,600 דונם, באותו טיב. ההצעה

שלנו היום מדברת על מעבר מסגירה לתפיסה בשטח שבפועל התחילו לעשות בו

מעשים.

מה שמוצע היום זה לא שינוי מצב פיזי,

השר ח. צדוק:

אלא שינוי מצב חוקי. השינוי של המצב

הפיזי הוא אינטנסיפיקציה של העיבוד בשטח, שהוא כבר בחזקתנו ושאלנו

בחלקית כבר מעבדים אותו. השינוי הפיזי היה לפני שנתיים. אני מבקש

לשחזר את התהליך של אז.

ט ו ד י

פר א. ביידן:

בדיונים עם המחלקה לחתישבות, משרד
הבטחון ושלטונות צה"ל, הוחלט לתחום
שטח זה בחביות והוצא צו סגירת השטח. זה היה בהחילה 1974. בטקביל,
היה משא ומתן על חילופי קרקע - לדאבוננו, ללא הצלחה. הבעלים אינם
מוכנים לקחת קרקע חליפה, גם בגלל אי הוצון והאקלים הפוליטי ששורר
באיזור זה נגד שתוף פעולה. מזה למעלה משלוש שנים השטח סגור ונשמר
ע"י צה"ל. כרגע, בקשת הסוכנות היא לאינטנסיפיקציה של העיבוד בשטח,
כלומר: הנחת צינורות ומטעים.

טר י. אדמוני:

בהחילה, כאמור, היתה הסגירה. אח"כ
נתקבלה כאן החלטה על עיבוד אלף דונם
מתוך השטח, ואז עיבדנו אלף דונם בבעל. אח"כ היתה החלטה נוספת
לנסות לעבד חלק מהשטח בשלחין ואנו מעבדים 100-150 דונם בשלחין; ז"א
בשליבים ביצענו פעולות שונות בשטח.

למה חשובה לנו קבלת החלטה זו היום?
כי אם התקבל כאן החלטה, אנו יכולים להקים ישוב קבע במקום. עד היום,
על סמך החלטות חלקיות, לא יכולנו לקבל החלטה על הקמת ישוב, כי אין
לנו בסיס להקמת ישוב. היום זה בסטטוס של האחזות נח"ל. מבחינת כוח
אדם לא תהיה לנו בעיה לאייש ישוב כזה במקום.

פר א. ביידן:

להזכירכם, שהיתה בקשה נוספת להשלים
אח-ה-2,600 דונם עם עוד 800 דונם
וכאן החלטנו להמליץ, בשלב זה, על שלילה. זהו שטח העיבוד היחידי
לישוב והישוב זקוק לפחות ל-3,000 דונם.

ס ו ד י

השר ח. צדוק:

עם הבעלים אין כל הסדר?

מר ד. רוזנפלד:

שני בעלים החליפו אתנו בערך 60 דונם.

מתוך ה-2,600 דונם יש 400 דונם של

נפקדים, כך שיסירות זה נובע לכ-2,100 דונם.

מר י. אדמוני:

אנו התחלנו את ריכוז הקרקעות בבקעה

זו לבקעות הראשונה. את זאת עשינו

עם כפר המון ופה דוקא הצלחנו וריכזנו כמה מאות דונם במשא ומתן.

כאשר רצינו להשלים את המסבצת, באנו לאנשי המון ואז הם אמרו: "תעשו

איזה צעד עם אנשי חובס ואז תחזרו אלינו ונשלים לכם".

אני מאמין, שאם נעשה מה שאנו מחליטים

על בוקייע, אפשר יהיה להשלים גם את המסבצת של בקעות.

מר א. ביידן:

נקודה רביעית ואחרונה היא גיתית.

השטח, שהוא בפועל 600-700 דונם,

מעובד באינטנסיביות ע"י המשק. השטח בלתי מוסדר. הבעלים לא מאתרים.

בטדה שנאתר אותם, יש לנו אפשרות לתת להם קרקע חליפה באיזור זה.

היו"ר השר י. גלילי:

היחה איזו חביעה?

מר א. ביידן:

לא היחה כל חביעה ומתוך מגעים שקיימים

בשטח, הדבר ידוע למוכתר ויש גם הסכמה

בגין שטח זה.

השר ח. צדוק:

השטח לא היה מעובד?

ס ו ד י

זה היה מעובד. זהו חלק משטח הריסוס
המפורסם.

מר א. ביידץ:

זה לא שטח הריסוס שאנו מעבדים אותו
כמה שנים. זהו שטח אחר שאינו מעובד.

מר י. אדמוני:

התחומים הפיזיים שלו - בין ואדי ובין גבעה - הם כאלה, שעושים אותו
נפרד מהשטחים האחרים. אנו חרשנו אותו מסביב לפני כמה חודשים ולא
היתה כל חגובה. שטח זה לא היה מעובד.

האם בשטחים המוצעים יש גם אדמה
זרועה?

השר י. אלון:

לפני חודש לא היה זרוע.

מר ד. רוזנפלד:

השטח היה מעובד בעבר. היום, בגלל
צו התפיסה, הוא כבר אינו מעובד.

השר ש. פרס:

האם ההצעה היא לעשות פעולות בבת-אחת
לגבי כל ה-8,000 דונם?

השר י. רבינוביץ:

כבר אמרנו, שלמשל ב-1,200 דונם של
ייטב, שלב ראשון לתחום זאת בדרך עפר

מר א. ביידץ:

ולאט לאט להתחיל לבנות, בהתאם להגובה, כי זהו שטח של הווקף. גם
במשואה זה יהיה שלב אחרי שלב. אין כאן אקט ראוותני, שיש בו לעורר
חגובות.

אני שואל מבחינת הפרסום.

השר י. רבינוביץ:

ס ו ד י

חיו"ר חשר י. בלילי:

אתה שואל אל השאלה שלך מתוך נסיון של הפקעות בתחום מדינת ישראל, לגביהן

יש חובת פרסום. זה לא חל על פעולה זו, אם כי צריך להביא בחשבון שהדבר יוודע.

אלוף א. אורלי:

במדה שאתה מוציא צו, למשל ביחס לאותם ה-100 דונם, אתה צריך להודיע לבעלים.

שטחים שיש עליהם בעלים, אתה חייב להודיע ברבע שאתה מפרסם את הצו, שאמנם אתה חופס את השטח. לגבי אדמות בלתי מוסדרות, אינך חייב לפרסם את הצו, אך ברבע שאנשים מתעניינים, אתה חייב להכנס אתם למשא ומתן.

חשר מ. ברעם:

אני רואה, שביחס לבקעות יש 2,151 דונם. העובדה שהשטח סגור אומרת

שכבר הודיעו לבעלים?

מר א. ביידן:

על הסגירה כבר הודיעו להם. על התפיסה צריך להודיע להם.

אלוף א. אורלי:

הייתי שמח אם לא היינו צריכים לממש את ה-100 דונם, כי הבעלים הם אנשי ציבור ואלה, לפי דעתי, יעשו לנו את עיקר הבעיות.

מר א. ביידן:

לגבי כל דבר שנעשה פה ברור שתהיינה תגובות; השאלה היא עוצמת התגובות.

חיו"ר חשר י. בלילי:

אנו מתיעצים עם גורמי הבטחון ומינהל מקרקעי ישראל ועושים זאת במיטב האחריות

והזהירות. כך גם ננהג בעתיד, אך לעולם אי אפשר להתחייב שלא תהיינה תגובות, ואפילו הדים פוליטיים.

ס ו ד י

חשר ח. צדוק:

ברור, שעל כל פעולה כזו צפויה

הגובה ואני רוצה לנסות, לפי מה

ששמעתי, לדרג לי את השטחים לפי עוצמת ההגובה הצפויה.

לגבי מה שמומלץ על בקעות ב' וגיתית,

אם כי השטחים גדולים יחסית, אני מחרשם שעוצמת ההגובה הצפויה היא

בדרגה יחסית נמוכה יותר, מאחר שמדובר כאן בשינוי סטטוס חוקי

ובאינטנסיפיקציה של הפעילות בשטחים, שהם כבר תפוסים והם כבר בשליטתנו.

אני מצביע בעד המומלץ לגבי שני שטחים אלה.

לגבי משואה, אם כי המדובר בשטח

קטן יחסית, לפי עובדת העיבוד והזהות של הבעלים, אני חושב שזה שטח

פרובלמטי וצפויות שם הגובות יותר אינטנסיביות, אך אני מוכן, בענין

זה, להיות מודרך ע"י חוות דעתו של שר הבטחון, אשר בחוקף תפקידו,

בודאי רגיש לצד זה של הענין.

לעומת זאת, אני מבקש התחשבות

ברגישותו של שר הדתות לגבי ההטלצות להפקעת אדמות ווקף ואני מבקש

שהות לשקול ענין זה לפני ההחלטה.

מר י. אדמוני:

לגבי שטח הווקף, הרי לא מוצע שאנו

נעשה כאן צעדים ממשיים, פרט לענין

פריצת הדרך.

חשר ח. צדוק:

אני לא קובע עמדה. אני רוצה אספקט

מיוחד זה לבחון בעצמי.

ס ו ד יהשר י. רבינוביץ:

אני מניח, שמרכיב השכל קיים. אני

רוצה לדעת מהו משך הזמן, בו חושבים

לבצע את הפעולות בשטחים אלה. אלה שטחים של 7,000-8,000 דונם. אם ענין זה מתפרס לזמן ממושך, אינני מתנגד; אך אם מדובר על עשיית פעולות כלשהן בבת אחת, בכל השטחים האלה, לא הייתי עושה זאת, בגלל עוצמת התגובות. אני שואל, האם עכשו צריך לעשות דבר זה בפרק זמן קצר.

מר י. אדמוני:

אני מוכן להגיב על משאלה זו. בהחלט

אפשר לבצע את הפעולות בפרק זמן ממושך.

אם התקבלנה כאן החלטות עקרוניות חיוביות, שהן חשובות לנו כהחלטות תכנוניות, אפשר בהחלט, מבחינת הפריסה בשטח, למשוך זאת על פני זמן. אני אומר זאת באחריות ובכנות מלאה. אם התקבל כאן החלטה האומרת לא להכנס לעיבוד מידי של כל ה-2,600 דונם, אנו יכולים במקום 1,000 דונם שלחין לעבד 400 דונם שלחין ולהשאיר את ההתפתחות האחרת לשנה יותר מאוחרת. מבחינתנו, דבר זה אפשרי. גם לגבי יישוב אין כל מניעה, שהפעולות שאנו נבצע תהיינה פעולות בשלבים.

אני חייב להעיר לשר האוצר. ברוב

השטח הזה אנו יושבים היום. מדובר בשינוי של סטטוס ולא שינוי של עצם פעילותנו ונוכחותנו בשטח. לכן, אין כאן משום הפגנה קיצונית. בבוקייע אנו יושבים על כל השטח ובחלקו הגדול אנו מעבדים אותו. בגיחית, אנו יושבים כמעט על כל השטח וכבר חרשנו אותו, ללא כל הגובה. עוצמת הפעילות היא לא כזאת, שאנו בבת-אחת עולים על שטחים ועושים פעולות. מבחינת פריסת העבודה בשטח, משאלה זו ניתנת לביצוע.

ס ו ד י

השר י. רבינוביץ:

אני מדבר על עוצמת ההודעות המתחייבות
כדין. אם אנו צריכים להודיע על שינוי

הסטטוס של השטח תוך חודש-חודשיים, אני חושב שזה יכול להיות מאד מסובך
מבחינה פוליטית.

היו"ר השר י. גלילי:

נראה לי, שאין חובה לרכז כל זאת
במהלך של חודש ונביא בחשבון הערות
אלה. אנו עושים זאת בעצה אחת עם גורמי הבטחון ועם גורמי המינהל,
ולעיתים גם בהתחשב עם המלצות משרד החוץ.

השר ש. פרס:

לשם מה צריך את ה-100 דונם מערבית
למשואה?

מר א. ביידיץ:

לצורך חצר המשק.

מר ד. רוזנפלד:

אנשי הסוכנות טוענים, שיש כאן שני
ואדיות שיוורדים ואינם מאפשרים למרוס

את הישוב מעבר לוואדיות.

היו"ר השר י. גלילי:

הצעתי היא, שאנו מחליטים היום לקבל
את ההמלצות בנושא גיחית ובקעות. מה
שנוגע לייטב, נשאר לשקול דעתו של שר המשפטים ומה שנוגע למשואה, נשאר
זאת לחוות דעת נוספת של שר הבטחון ואני אבוא בדברים עם שניהם בנדון.

השר ש. רוזן:

כידוע, הצבעתי נגד הקמת ישובים אלה
בבקעת הירדן. ההצעות המובאות כאן

הן קשות מאד, מכל הבחינות, והדבר בא לידי ביטוי בדברי החברים. אני
מצביע נגד.

ס ד י

פ ח ל י ט י ם, בהמשך להחלטה מס' 341(חח/5) של הממשלה מיום

ד' בשבט תשל"ז (23.1.77):

(א) לאשר את המלצות הצוות שמונה על פי ההחלטה הנ"ל, בדבר קרקעות
לבקעות ב' ולגיתית.

(ב) לחשאיך לז-

(1) חוות דעה נוספת של שר הבטחון את נושא הקרקע של משואה;

(2) לשיקול דעת שר המשפטים את נושא הקרקעות של ייטב;

(3) יו"ר ועדת חשרים, חשר י. גלילי, יבוא בדברים עם שרי

הבטחון והמשפטים בנדון.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ח

מוכירות הממשלה

2 חזק 3

160/1960

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל

ישיבת הוועדה לענייני התיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
כ"ח בטבת תשל"ז - 18.1.77

נכחו: חברי הוועדה - השרים : י. גלילי - יו"ר, א. אוזן, ש. רוזן.

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית: ר. ויץ, מ. קרונה.

נעדרו: חברי הוועדה - השרים: י. אלון, ש. הלל, א. ידלין, ש. פרס,
ח.י. צדוק, מ. קול, י. רבינוביץ,

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית: י. אלמוגי, מ. בר-און,
א.ל. דולצין, ר. יגלום,
ח. פינקלשטיין, מ. קירשבלום,
י. קלארמן, א. שנקר, ע. שפירא.

ש. אבני	-	משרד השיכון
ג. אבנר	-	מזכיר הממשלה
י. אדמוני	-	הסוכנות היהודית
י. גוטמן	-	לשכת שר המשפטים
פ. גונן	-	משרד החוץ
תא"ל ד. הגואל	-	מפקד יהודה-ושומרון, צה"ל
ח. צבן	-	משרד החקלאות
י. צור	-	הקרן הקיימת לישראל
ח. קוברסקי	-	המנהל הכללי, משרד הפנים
מ. ריבלין	-	המנהל הכללי, הסוכנות היהודית
אל"מ א. שגב	-	צה"ל
מ. שמיר	-	הקרן הקיימת לישראל
מ. ניר	-	המשנה למזכיר הממשלה

סדר היום : הת/6. היערכות להקמת יישובים חדשים

/היערכות.

בפרוטוקול זה 25 דפים.

187/1960 חזק 3

ש ו ר

הח/6 - הערכות להקמת ישובים חדשים

היו"ר חשר י. גלילי:

אני פותח את הישיבה.

מטעמים של זהירות בפני

פרסומא בישא, אני כותב בסדר היום כותרת, שלא חמיד היא מלמדת, בדיוק, על התוכן, כדי "לבלבל את האויב".

אני רוצה לומר דברי הקדמה

אחדים לנושא העומד לפנינו. אני מזכיר לכם, שבראשית אוקטובר שנה שעברה היה בועדה שלנו דיון לקראת הקונגרס הציוני ובו הוצגה, מטעם המחלקה להתיישבות, הצעת תכנית לשנים אחדות קדימה, שהקיפה כ-55 ישובים מועמדים להקמה משני עברי הקו הירוק. בינתיים, מהמת טעמים שאינם תלויים בנו, נדחה הקונגרס, אך הדבר לא דחה את הפעולות המתחייבות מתכנית כזאת. כמקובל אצלנו, אנו מקבלים החלטות שמסמעותן היא כפולה: מדינית ותקציבית. באשר לנחונים המקצועיים, הדבר עובר את כור המבחן של המינהל לתכנון, המשותף להסתדרות הציונית ולמשרד החקלאות, ורק הצעה שעברה את המבחן של המינהל לתכנון, מובאת לאישור הן מהצד המדיני והן מצד התקציב. בכך נקבע גם לוח הקדימויות בפעילות של ההתיישבות החדשה.

התכנית שהובאה לפני הועדה

באוקטובר עברה, איפוא, את המבחן של המינהל לתכנון ואבקש את שר החקלאות למסור הודעה על כך. ההכנית המפורטת תהא במזכירות הממשלה וכל אחד מהשרים שירצה בכך, יוכל לעיין בה בפרוטרוט.

חשר א. און:

אבקש לאפשר למנהל הרשות

לתכנון למסור את ההודעה.

ש ו רפר ח. צבן:

מינהל התכנון דן בתכנית

ההתישבות הכפרית ל-5 השנים

הקרובות, כאשר עיקרי התכנית היו: הקמת 56 ישובים חדשים, הרחבת ישובים קיימים באיזורים מועדפים והשלמת ישובים. מינהל התכנון דן בנושאים אלה והחלטות הן כדלקמן:

(א) עקרונות התכנית אושרו. כל ישוב יובא, בנפרד, לאישור מינהל התכנון, על מנת לבדוק את התכנית המשקית המפורטת.

(ב) הרשות לתכנון ונציבות המים יגישו למינהל התכנון המלצות בנושא פיתוח מקורות המים, על מנת להבטיח את ביצוע התכנית.

(ג) מאשרים הכפלת מספר בתי האב בישובים קטנים בגליל (ישובים קטנים - 40-60 משפחות) על בסיס גורמי היצור הקיימים, כאשר כל תכנית של ישוב תידון בנפרד ע"י הרשות לתכנון.

השר א. און:

להשלמה, אני מבקש להוסיף,

כי יש לנו עוד החלטה של

מליאת הנהלת התכנון והיא שייכת למושב גוש קטיף. נושא זה היה בועדה ואמ"כ היו שיחות, אם יהיה זה מושב אחד, שניים או שלשה. הסיכום שנתקבל במינהל לתכנון, שיהיו שלשה מושבים: שני מושבי עובדים ומושב שחופי אחד, המיועד לעולים חדשים מארה"ב. שני המושבים יתקיימו על גידולי יצוא של ירקות ופרחים, כמו פיתחת רפיה והמושב השיתופי יתקיים גם על ירקות ליצוא וגם על תעשייה, כי המבנה שלו דומה יותר לקבוץ.

היו"ר השר י. גלילי:

ומה באשר לשירותים איזוריים?

ש מ רהשר א. ארזן:

יש שם מרכז גושי, על מנת
 שיהיו שירותים לשלשת המושבים

הללו. היות ואלה שלשה מושבים, המשתייכים לאיגוד המושבים של הפועל
 המזרחי, אני מניח שיהיו שם שירותי דת - אולי ישיבה.

מר ש. אבני:

אני מברך על ההחלטה. זה
 יאפשר לנו להשלים את מבני

הציבור בקטיף א', מה שלא יכולנו לעשות עד כה, היות וחיכינו להחלטה זו.
 בקטיף ב', יחד עם המגורים והתשתית, יבוצעו גם מבני הציבור. בקטיף א'
 המגורים מוכנים לאכלוס ובסוף החודש, המתישבים הראשונים יעברו למקום
 הקבע שלהם, בלי מבני ציבור, כי לא יכולנו לבנות, לאור החלטה קודמת
 שהיתה. נעשה מאמץ, שתוך חצי שנה נשלים את מבני הציבור. בקטיף ב',
 מבני הציבור יבנו יחד עם המגורים והתשתית. אותו הדבר לגבי קטיף ג'.

היו"ר השר י. גלילי:

אם אין התנגדות, אנו רושמים
 לפנינו שתי הודעות אלה.

מר ר. וייץ:

אני רוצה להדגיש, שבמינהל
 התכנון מיוצגים גם באי-כח

המתישבים מכל הזרמים, כך שזו דעה כללית של כל הנוגעים בדבר.

היו"ר השר י. גלילי:

אני מבקש לעיין בהצעת ההחלטה
 ובבקש את אדמוני לפענח את

סעיף א', בו מדובר על רשימת ישובים חדשים, שיש להעריך להקמתם למן שנת
 1977 ואילך, בכוונה לעסוק בנושאי ריכוז הקרקע, המים, התכנון וכת האדם.

ש מ ר

היו"ר חשר י. גלילי

אני רוצה להדגיש, שברשימה אותה יציג אדמוני, לא כלולים ישובים שכבר החלטנו על הקמתם, בכלל זה ישובים שיש לנו התחייבויות על הקמתם. כאשר נבוא לקבוע את הרשימה המפורטת של הישובים בשנת התקציב 1977/78 נצטרך, כמובן, להביא בחשבון גם את הישובים שיש לנו כבר התחייבויות כלפיהם.

מר י. אדמוני:

בהודעה הראשונה שנמסרה הבוקר ע"י חיים צבן, בעקבות החלטת מינהל התכנון, דובר על רשימה של 55 ישובים שהוצעו להקמה, בתכנית ארוכת טווח. אני מקוה, כלשונו של יו"ר הועדה, שנמחר בביצוע. הרשימה קצת תוקנה. בישיבת מינהל התכנון הוגשה רשימה מתוקנת מזו שהוגשה על ידינו. כאן מדובר בתכנית סמציפית, אשר מצויה לעיון במזכירות הממשלה.

מתוך רשימה זו, אנו מציעים לקדם תכנון קבוצה של 32 ישובים, שאנו מקוים, שאת מרביתם ניתן להתחיל לממש כבר במהלך שנת התקציב הבאה. ז"א, מבחינת לוח הזמנים, היינו רוצים להיות במצב, שנוכל לממש את הקמת כל הישובים ברשימה זו כבר בשנה הבאה. אם, אכן, יותן הדבר או לא, תלוי בהקצאות התקציביות. היות ותפקידי לפענח את סעיף א', אני מנסה לפענח את רשימת 32 הישובים שמוצע להתחיל לעשות את כל ההכנות התכנוניות, כולל בדיקת הקצאת מיט, ריכוז שטחים, תכנון פיזי וכו'. כפי שאמרתי, כל הישובים כלולים באותה רשימה שאושרה ע"י מינהל התכנון.

בתוך התכנית, יש תנופה גדולה, שהיא המשך התנופה שהתחלנו בה השנה, שעדיין לא באה לידי ביטוי בשטח, אך באה לידי ביטוי במערכת קבלת ההחלטה והיא: פיתוח הגליל. במסגרת זו,

ש ו ר

מר י. אדמוני

אנו מציעים הקמת 9 ישובים נוספים בגליל, במהלך השנה הבאה, שוב בחסתיגות, במדה שיאושר התקציב. בין ישובים אלה אנו רוצים להקים: 2 ישובים נוספים בגוש תפן, המצוי בין מעלות לכרמיאל. קיימת בו, כבר היום, האחזות כישור וקיים תקצוב להקמת ישוב הקבע הראשון בתפן. התצעה אומרת להוסיף עוד שני ישובים, האחד יהיה קבוץ והשני יהיה מושב. אנו מציעים להוסיף שני ישובים בגוש שגב. בגוש זה, עד היום, חוקצבו שלשה ישובים ואנו מציעים להוסיף עוד שני ישובים, שיהיו מושבים, או מושבים שיתופיים-תעשייתיים.

אנו מציעים להשלים את תכנית

ההישבות באיזור הר חזון, ע"י תוספת שתי חוליות נוספות, בין חלזון ורמה. זה מצטרף לצלמון שכבר קמה כהאחזות נח"ל בנובמבר שנה שעברה.

אנו מציעים עוד שלשה ישובים,

שהיעוד המרכזי שלהם הוא קליטת בני דור החמשך של המושבים בגליל והם: עמקא ב', שנמצאת בשוליים המערביים של איזור תפן, ספחות וקדריין, שנמצאות בשוליים המזרחיים של הגליל, האחת לציר פריצה חדשה בין מרוז לבין עמיעד והשניה לציר הדרך עלבון-סגדל. ז"א, אנו מציעים כאן, נוסף למה שמניתי קודם, הקמת שלשה מושבים לקליטת בני דור החמשך: ישוב אחד לקליטת בני דור החמשך מאיזור מעלה יוסף - וזה עמקא ב'; שני ישובים לקליטת בני מישובי מרום הגליל - בטפחות ובקדריין, האחד יהיה ישוב לבני המושבים הדתיים והשני יהיה ישוב לבני המושבים החילוניים.

זו התכנית לפיתוח הגליל.

לגבי הגליל, מה מזה מביא

היו"ר השר י. גלילי:

בחשבון את בני המושבים בגליל?

ש פ ו ר

מר י. אדמוני:

4 ישובים: אחד בגוש תפן, אחד
בעמקא ב', בטמחות ובקדרין.

השר ש. רוזן:

כמה ישובים יהיו בס"ח?

מר י. אדמוני:

יחד נגיע ל-15 ישובים.

בגולן אנו מציעים השלמת
ההכנות התכנוניות ובעקבות זאת גם מקוים לקבל תקצוב להפיכת 4 הישובים,
אשר הוקמו על ידינו במבנים זמניים, לישובים של קבע. אנו נמצאים בשלב
בינוי של אחד מהם והוא: יונתן, עפ"י החלטת קודמת של הועדה. אנו
מציעים לכלול את כל ארבעת הישובים במסגרת התכנית המשלימה את התכניות
והן: גמלא, שעל, הר אודם ויונתן. אלה ישובים שכבר קיימים בגולן
והם עדיין במבנים זמניים. אנו מציעים להשלים את התכנון שלהם. נוסף
לאלה, אנו מציעים להוסיף עוד שני ישובים: גשור ב', המשלים את קבוצת
הישובים של דרום רמת הגולן והוא יהיה קבוץ שני של הקבוץ הארצי ברמת
הגולן. ישוב זה כבר ממוקם בתל-נטור. הישוב השני הוא דלווה, שגם כן
יהיה קבוץ ומוצע בצפון רמת הגולן, בסמוך לגוש נאות גולן - עין זיון.
מיקום סופי טרם נקבע.

אנו עוברים מצפון לדרום

ואני רוצה להזכיר הקמת שלשה ישובים לאורך הקו הירוק, בשוליים המערביים
של השומרון, בתחום אין-כפרים, בצמוד לקו הירוק והם: מי-עמי ב', שמצוי
בערך שלשה קילומטרים מערבה למי-עמי א'; מסחה, שנמצאת כ-5 ק"מ מהקו
הירוק, באיזור ראש העין; חורון ד', שמצויה באיזור באר-טל - מודיעין.
היא משלימה לנו את תכנית ההתישבות העכשווית לגוש של עמק אילון - איזור
מודיעין.

ש ו ר

מר י. אדמוני

אני מדרים ומגיע לבקעת

הירדן. בבקעת הירדן - בעוונותינו - אנו מציעים רק ישוב אחד נוסף, והוא מושב רביעי בגוש המושבים בבקעת פצאל, שהוא פצאל ד'. אני אומר בעוונותינו, כי אנו לא מוכנים עם תכניות יותר גדולות מעבר למה שכבר אושר בישיבות קודמות של ועדה זו, שלא הכל בא לידי ביטוי בשטח עד כה. למשל, האחזות רימונים, שהיתה כאן החלטה עליה, תקום רק במהלך חודש זה ועדיין אין לה ביטוי בשטח, אך היא תצטרף למסכת הישובים. קליה ב' האוכלס בשבוע הבא ולכן, יהיה לה ביטוי רק במהלך החודש הקרוב. כישוב חדש אנו מציעים רק את פצאל ד', בין פצאל למשואה.

בגוש עציון אנו מציעים להוסיף

ישוב נוסף בגוש הישובים הכפריים והוא עציון ה', שיהיה מושב שיתופי, שקיומו על התעשיה.

אנו מציעים הקמת ישוב בתקוע,

שאופיו המדויק צריך להקבע. יש החלטת ועדת השרים על תקוע כהאחזות וכאן אנו מציעים על נסיון לבדוק תכנית לאחיזה של קבע יותר משמעותית באיזור זה. תכנון מפורט עדיין אין. בעקבות החלטה עקרונית שתתקבל היום, אנו רוצים לגשת לתכנית יותר מפורטת. במדה מסוימת זה נכון גם לגבי ישוב כפרי, שאנו מציעים לתכנן באיזור יתיר, שבדרום הר חברון, שהוא איזור שיש בו פעילות של הקרן הקימת לישראל מזה מספר שנים ואנו רוצים לבדוק תכנית להפיכת איזור זה לאיזור של התישבות.

אני מגיע לאיזור שהוא בעל

חשיבות גדולה מאד מבחינה כלכלית והוא איזור חבל רפיה ודרום רצועת עזה, שמחקרת אליו בקשר פיזי של שטח. כאן אנו מציעים להוסיף את הישוב השלישי בגוש קטיף, להוסיף שני ישובים בגוש הנוסף מדרום לקטיף, בין

ש מ ר

מר י. אדמוני

קטיף לימית, שעליהם סוכס כבר בישיבה קודמת, להוסיף שני ישובים בנוש ישובי שדות ולהקים ישוב של קבע בחרובית. כל הישובים הללו הם ישובים, שקיומם על חקלאות אינטנסיבית והם מתקשרים לתכניות קודמות שיש לנו לאיזור זה.

אני מדריס ומגיע לאיזור

הר הנגב. אישרנו כבר הקמת ישוב אחד והוא: אשלים. אנו מציעים להוסיף עוד ישוב אחד: רמת הנגב ב', אשר יצטרף לקבוצה של 3-4 ישובים, שאת התכנית שלהם הצגנו באחת הישיבות הקודמות.

אולי תמסור לחברים על הקידוח.

חיו"ר השר י. גלילי:

בישיבה קודמת דיברנו על הקמת

מר י. אדמוני:

3-4 ישובים, אשר צריכים לקבל

מים משלושה מקורות: מים מתוקים, מי קולחין ומים מליחים. לגבי המים המתוקים, דיברנו על כמות של כ-750 אלף קוב לכל משק וכמות זו כבר אושרה בתכנון. בעצם, מבחינת התכנית האופרטיבית להולכת מים לאיזור הנגב, אנו מביאים כבר בחשבון כמות זו, כך שאנו רואים אותה כמוסדרת. לגבי מי הקולחין לא היה ויכוח ואת קולחי באר שבע אנו רוצים להעביר לאיזור דרומה לבאר שבע, על מנת שנוכל לתת כמיליון קוב מים לכל ישוב ובנינו על מים מליחים.

לפי המידע שבידינו, קיים

מאגר מים של 10 מיליון קוב לשנה. קיבלנו הסכמה מוסדות התכנון ויהיו לרשותנו עוד כמיליון ורבע קוב מים מליחים לכל ישוב. באיזור כבר קיים קידוח אחד למים מליחים, שאנו מנצלים אותו. קידוח שני הוא על יד קיבוץ רביבים. נעשתה בו שאיבה נסיון, אשר העלתה כמויות גדולות מאד של מים,

ש ו ר

מר י. אדמוני

למעלה מ-500 קוב לשעה. דברים אלה היו צפויים. המליחות היא די סבירה, עומדת על 500 מיליגרם וזו כמות טובה. המים יוצאים בטמפרטורה של כ-40 מעלות. לכן, אנו עכשו במערכת של ביצוע נסיון לשמוש במים חמים אלה או לחמום מבנים לצמיחה או לחמום קרקע בחורף מבנים לצמיחה. האטרנטיבות האלה נבדקות, כי לאיזור רמת הנגב אין יתרונות האקלים שיש לאיזור פיתחת רפיח. היות ואיננו רוצים ללכת לספוט משק שיגורתי באיזור רמת הנגב, אנו מנסים פתרון של גדולים מיוחדים, תוך שימוש בעובדה שיש לנו אנרגיה נוספת במים. ידוע לנו כבר, שהיחס בין כמות המים הדרושים לחימום לבין כמות המים הדרושים להשקאה הוא גבוה מאד. המאגר הוא מאגר היסטורי, שתהליך החידוש שלו עדיין אינו ברור, אך אנו מסתכלים עליו היום כמאגר רח"ף (רזרבה חד-פעמית), המתוכנן לשאיבה במשך כ-30 שנה.

באשר לערבה, אנו מציעים להקים

מושב נוסף: עידן. יש החלטה על כך גם במינהל התכנון וגם בועדה. זהו מושב, לפי החלטה ועדת גבתי, שיהיה מסונף לתנועה המושבים.

אני מדריך ומגיע לשני הישובים

האחרונים: נביעות ב', במניפת נביעות, בנוי על חקלאות ותיירות ואנו רוצים לבדוק הצעה להקמת ישוב נוסף באיזור אופירה, שמיקומו טרם נקבע סופית. הוא יהיה או בסביבות אופירה עצמה או במניפת נבק, הנמצאת 15 ק"מ צפונה לאופירה. גם כאן אנו מדברים על מושב, שיהיה מבוסס על חקלאות ותיירות. באיזור זה של מפרץ אילת, אנו רוצים לנצל משאבים מקומיים של טמפרטורות נוחות מאד לגידולים הקלאיים ואוצרות התיירות שיש במקום. יחד, זה משלים את הטספר ל-32 ישובים, שכולם כלולים ברשימה. אנו מציעים בכולם לעשות את כל ההכנות התכנוניות הנדרשות ומתוך אלה, בודאי תקבע רשימה הישובים שיוקמו במהלך השנה הבאה.

ש מ רמר ר. וייץ:

אני רוצה להעיר שלש הערות,

לא בחפיקידי כראש המחלקה, כי

הכנית זו נעשתה על דעתי ובהשתתפותי, אלא כחבר הועדה, לשיקול דעתה.

(1) אני סבור, שועדה זו צריכה להת את דעתה להחליט על הקמת ישוב דרוזי כפרי בגליל לדור ההמשך של הדרוזים. זו מחשבה שכבר דנים בה ואני לא מצאתי מקום מתאים להביא את הענין לכלל הכרעה. אני יודע, ששר החקלאות דן בענין ואשמח מאד לשמוע את הגובחו להצעה. אני סבור, שצריך להטיל על המוסד המישב, שיש לו הכלים התכנוניים, אולי בהשתתפות משרד הפנים ומשרד השיכון, לערוך הכנית כזאת.

(2) אני סבור, שצריך להקים ישוב בדואי במתחת רפיח והדעות בענין ידועות; אם לא להחליט על הכנית שיקום גדולה כפי שהוצעה, אז משהו צנוע, שהוא בגדר יכולתנו, על מנת להשלים הנסיון הראשון החיובי, שנעשה ע"י הפרשת שטח עבוד לבדואים. אתם יודעים, שאחרי כמה היסוסים ראשונים, התוצאות לא אחרו לבוא.

(3) אני מסתכל בדאגה רבה על קצב גידול היצוא החקלאי, לא של הדרים ולא של הדברים הרגילים. אני סבור, שאם לא נגדיל את הקצב, אנו עלולים לאחר הזדמנות היסטורית להכנס לשוק האירופי, שבו עד כה אנו לגמרי בשוליים ולא מהווים גורם רציני בשוק המרחב. אי לזאת, מאחר שהממשלה, והאוצר בעיקר, מחפשים פרויקטים להגדלת היצוא, לאו דוקא פרויקטים חקלאיים או התישבותיים, והיות ואני סבור, שיש לנו הזדמנות חד-פעמית להגדיל בקצב הרבה יותר גדול את היצור מאיזור פיתחת רפיח, יש להניח את האריה הראשון של המפעל הדרומי ואולי למטרה זו אפשר יהיה לקבל כספים, שאינם מיועדים למפעלי התישבות, אך מיועדים לעדוד היצוא. לכן, יש להגדיל את הקצב בפיתחת, על מנת להתאים אותה ליעדים הכלכליים של היצוא. אני מוסיף זאת לא מטעמים התישבותיים, אלא מטעמים של הגדלת היצוא.

ש ו רהיו"ר חשר י. גלילי:

אני מבקש את מר צבן לומר
לנו מה המצב לגבי צינור המים

מא-טור לאופירה.

מר ח. צבן:

הצינור הולך ונשלם בימים
אלה, כחמשה חודשים לפני הזמן
המתוכנן. אפשר יהיה להעביר למעלה מ-500 אלף מטרים מעוקבים מים לשנה,
כאשר ההצרכות היא 200 אלף מטרים מעוקבים, כך שנותרים 300,000 לצרכי
פיחוח הקלאי ליצוא, כאשר לפי האומדן הממוצע, אפשר לדבר על 30 יחידות
משק הקלאיות שלמות, שזה אומר הקמת ישוב לאלתר.

היו"ר חשר י. גלילי:

בקשר להערות שחשמיע רענן
אני רוצה לומר, שהנושא של
ישוב דרוזי בגליל הוא בתהליך די מתקדם של דיונים ושל הכנות. עוסק
בכך משרד השיכון ואני נדרש ע"י משרד השיכון להביא דבר זה לועדה. אך
בהתייעצות עם ראש הממשלה, דבר זה עוד מתעכב, אך בהזדמנות הראשונה,
הוא יובא לפני הועדה ואז תהא אפשרות לחברים לחוות דעתם.

שאלה לאבני: היות ואנו צריכים

להשלים את הדיונים עם משרד האוצר על הקציב 1977/78 ורק אז נוכל להביא
לועדה הצעה מפורטת של מספר הישובים וסדר הקדימויות, אני שואל, האם
אתה רואה אפשרות שנישם את ההחלטה העקרונית שקיבלנו בועדה, שנלך למספר
יותר גדול של ישובים במסגרת התקציבית שתאושר, בהנחה שתהיה בניה
תשתיתית בחלק מהישובים, כלומר: שרותים ראשוניים, מגורים וכו', על מנת
שנוכל, במסגרת התקציבית שתאושר, אולי אפילו להגיע עד כדי הכפלה של
מספר הישובים, ביחוד באותם המקומות שיש חשיבות מדינית להחיש את תקיעת
היחד בהם.

ש מ ו רמר ש. אבני:

אם כי אני מבין, שזו רשימה

להחלטה עקרונית, יש לי הערה

אחת מתודית, שבאופן רגיל לא הייתי מעיר אותה. אנו יודעים, עפ"י הנסיון, שכבר לאחר קבלת החלטה עקרונית מהחילים לחצים לביצוע והעניין הוא יותר מורכב, הן מבחינת הביקום וההכנון והן מבחינת המשאבים. למשורר השיכון יש מזל מיוחד, שכאשר מחליטים היום, רוצים שיהיה גמור שלשום. אז גם כלי התקשורת נכנסים לחמונה ומתחילים לבחוש.

אינני רוצה שיתפרש, שיש

הערות עקרוניות נגד התכנית, אך אני רוצה להסב תשומת לב הועדה, שהרשימה למעשה היא יותר גדולה, כי לא מופיעים ברשימה כמה מקומות, שהם על הפרק לביצוע בשנה הקרובה, כגון: אשלים, שיש החלטה על כך. יש שני מרכזים איזוריים בגליל, שהועדה הבין-מוסדית החליטה עליהם ויש עלינו לחץ כביר - ובצדק - להתחיל לבצע.

היו"ר חשר י. גלילי:

אני רוצה להשלים. אמרתי,

שבשעה שנבוא לקבוע סדר

קדימויות, נצטרך להביא בחשבון התחייבויות, זאת נוסף לשני המרכזים שהזכרת בגליל. אני רוצה להזכיר: ישוב אחד באיזור טורען, ישוב בעציון ד', ישוב באיזור מודיעין, ישוב בחורון ג' ואשלים. זאת, במסגרת הישובים במבנים זמניים שהחלטנו עליהם.

מר ש. אבני:

מבחינה תקציבית ואופרטיבית,

אני זוכר ארבעה ישובים:

אשלים, מצפה שלם ושני המרכזים האיזוריים בגליל.

ש ו ר

מר ש. אבני

אני רוצה להסב תשומת לב הועדה להערה מתודית. מבחינת תכנון והכנות תכנון, יש לנו הדברות מוקדמת עם המחלקה להתישבות ואנו לומדים, מבעוד מועד, את הרשימה והאפשרויות, גם מבחינת התכנון, ההערכות ולמוד השטח. מרשימה זו, שראיתיה רק הבוקר, אנו מכירים, גרוטו מודו, בעשרים וכמה ישובים. חלק לא חובא לידיעתנו. אתן לכם דוגמא: רק השבוע אנו עוסקים בתנוריה. אנו חייבים להזיז את התכנון, למרות שהיינו כבר מוכנים לביצוע, כי מתברר שיש שם מי תחום. אם לא ניתנת לנו שעות מבעוד מועד ללמוד, הרי ההחלטה נשארת בחזקת החלטה. מן הראוי למצוא דרך, שלפני שדבר מובא להחלטה, יהיה תאום בין-משרדי. אינני רוצה, חלילה, לפגוע בסמכויות משרדים אחרים, אשר רשאים להחליט בתחום שלהם. אך במקרה זה, כשעיקר המעמסה, הן המבצעות והן התקציבית, נופלת על משרד השיכון, זה לא יכול להיות ללא הדברות מוקדמת.

יש לי הערה נוספת: שני

מרכזים איזוריים חסרים פה להחלטה, משום שהחלטה עקרונית של ועדה זו אינה קיימת. מהאריך מסוים, אנו מקפידים שגם בתוך הקו הירוק לא יוקם ישוב בלי החלטת הועדה. מדובר במרכז אחד ע"י רמות נפתלי והשני ע"י פירון.

שתי הערות נוספות לגבי הישוב

שבב ד', אשר מופיע בסעיף 4 של הגליל. עפ"י המידע שנמצא אצלנו, זו למעשה שכונה עירונית, עד כדי כך, שועדת גבתי הודיעה, בכתב, ליו"ר הועדה, ליחיאל ולי שאינה מוכנה לדון בזה, כי זה חורג מהתחום הכפרי שלה. טרם הספקתי לדבר עם שר השיכון המיועד, אך אני מניח שזו תהיה גם דעתו. בכל אופן, אני מבקש להכניס הסתייגות עקרונית פורמלית לשכונה זו.

ש פ ו ר

מר ש. אבני

הערה שנית: באופן עקרוני,

הייתי אומר שיש זמן לבירורים, אך מאחר ומקובל אצלנו, שמיד לאחר קבלת החלטה עקרונית, כולט יודעים על כך, אני מבקש לרשום הסתייגות לא עקרונית לענין, אלא מבחינת המיקום הצפוי לקטיף ד' ו-ה'.

היו"ר השר י. גלילי:

לגבי הערה אבני בנושא שגב ד',

יש אצלנו חלוקה, שהמחלקה

להתישבות מטפלת בישובים כפריים ומשרד השיכון בישובים עירוניים. ההסתייגות של אבני חלה על כך, אם יש הצעה להקים ישוב עירוני של ברעין רפא"ל. נמשיך לגבי קטיף.

מר ש. אבני:

מכיון שטענו מיחיאל שמדובר

בין קטיף ליסית, אני מבקש

להדגיש בטייח, שהאיזור מתחיל להיות, מבחינת המיקום, רגיש ביותר ואף כי הועדה לא דנה בזה, המחשבה על הקמת נמל מים עמוק מתייבשת זהירות מיוחדת ביחס למיקום. אני מוצא לנכון להדגיש זאת, כי זה עשוי מאז להיות או שנוי במחלוקת או מטרד, אם לא ניהן את הדעה מבעוד מועד.

אנו מדברים על כ-40 ישובים,

אלה המופיעים ברשימה ואלה אשר צריכים להיות פה. היו"ר הזכיר גם ישובים עירוניים, שטרם הגיעו לכלל ההלטה. במחכונת המקובלת של תקציב משרד השיכון, אני בספק אם אפילו הוך שנתיים-שלוש אפשר להקים את כל הישובים שברשימה זו - ואני מתייחס לישובי קבע בלבד. כידוע לוועדה, לנו יש הסתייגות מכניה זמנית.

ש פ ו ר

מר ש. אבני

לשאלת היו"ר - למעשה, עם האוצר, תקציב השיכון הסתיים. אם אני מתיחס רק לסעיף של ישובים חדשים קיימים והצפויים להיות במסגרת התקציב, אתן שני נתונים. בתקציב 1976, התכנית של החתישבות החדשה במשרד השיכון התקרבה לחצי מיליארד ל"י, וזה איפשר לנו, לפי החלטה המקורית, עם התוספת של ישובי העולים, להקים 13 ישובים: 7 היו בהצעת התקציב המקורית ו-6 שהתווספו לנו במשך השנה לישובי עולים, שכזכור קיבלנו התחייבות בלבד והכסף ינתן לנו בשנת התקציב הבאה. זו משכנתא רצינית על תקציב 1977, אף כי זה אינו מעכב את הביצוע.

אינני רוצה להלאות את הועדה בניתוח תקציב משרד השיכון, אולם עלי לומר - וזה אינו שנוי במחלוקת עם האוצר - שאף כי, נומינלית, יש איזה שהוא גידול בתקציב משרד השיכון, ריאלית או קטן ב-25%-15%.

מחוך המגמה הקיימת של פתן עדיפות גבוהה ביותר להחישבות החדשה, עפ"י החלטת ועדה זו, בסעיף זה אני סבור, שאנו מקיימים עדיפות זו והתכנית החדשה מביאה בחשבון - במדה שהתקציב יאשר ע"י הכנסת - הכנית של 670 מיליון. זה נותן לנו אפשרות של הקמת 10 ישובי קבע, תוספת 500 יחידות לישובים חדשים קיימים ומבני ציבור, שרותים, מתקני בטחון וכו'. אינני צופה, במשאבים הקיימים, גידול משמעותי של פעילות נוספת, אלא אם כן תהא החלטת ממשלה וימצאו המשאבים הנוספים, דבר שאני מאד ספקני לגביו.

העליתי בפני היו"ר הצעה, שבמדה ותקבל הסכמת האוצר, היא ניתנת לביצוע והיא מושתתת על כך, שגם אם נחליט על הרבה ישובים, אפילו היו לנו כל המשאבים, חלק ניכר מהם

ש מ ר

מר ש. אבני

לא יגיע לביצוע בשנה הקרובה ואם יגיע, אז בסוף השנה, וזאת - מטעמי תכנון, מיקום וכו'. יחד עם זאת, מבחינת התכנון ההתישבותי, גיוס כח אדם וגבוש גרעינים, חיוני להחיש את התהליך. העליתי בפני היו"ר הצעה, שאופרטיבית יוחלט על 20 ישובים חדשים כתכנית דו-שנתית, כאשר 10 מהם יבוצעו במלואם ו-10 מהם התשתית בלבד. גם פיזית, אינני צופה אפשרויות יותר גדולות.

אני מעריך את התשתית ב-10

הישובים בתכנית של כ-80 מיליון ל"י, אפילו בלי חוספת תקציב. אני מניח, שאפשר לעשות זאת ע"י דחית חלק ממבני ציבור, שאנו כאן בקלות יכולים להחליט על כך וגם ועדת גבתי ממליצה על כך. אם כי בחיי יום-יום יש לחץ, אני חושב שנוכל לאכוף זאת, כאשר המבמה היא חוספת ישובים חדשים. ניתן לדחות חלק ממבני הציבור לשלבים הבאים ובזה לספוג מתכנית זאת כ-40 מיליון ל"י והאוצר יוסיף לנו עוד 40 מיליון ל"י ואם המבמה הזו תהיה משותפת, אני חושב שיש סיכוי לתכנית זו.

יש לי שתי שאלות, בהקשר לדברי

מר י. צור:

יו"ר הועדה, אשר טען - ובצדק -

שיש צורך להחיש את הביצוע. אני רוצה לדעת אם היה המשך להצעה, שהביא כאן חיים גבתי, בנוגע להורדת הרמה של בנין הישובים, על כל פנים בשלב הראשון. האם הצעתו נתקבלה ובאיזה מדה זה משפיע על התקציבים. שניה, שמעתי בסיפוק מיוחד על הצעת המרכז לתכנון, בנוגע לבני הדור החדש במושבאים ואני מבין, שחלק מהם מתוכננים מקומות במושבאים החדשים. השאלה היא, אם יש תכנון גם לגבי ישובם בכפר של הוריהם ואם כך, האם אין זה חלק מאותה "עוגה", שאנו נקראים כאן לחלק מבחינה תקציבית.

ש פ ו רהשר ש. רוזן:

אנו לא עומדים היום להחליט,
אלא הובאה בפנינו תכנית, שאנו
רושמים אותה לפנינו והוצע לנו להערך לקראת תכנית זו. אינני רוצה לומר
דבר על התקציב, כי מחר זה יהייב אותי ותחילה אני צריך ללמוד זאת.
אני רק יכול להבטיח - מה שלא תהא דעתי לעצם הענין - שתוף פעולה נאמן
ולויאלי, על בסיס החחלטה.

אני מסכים לחלק ניכר מהרשימה,
אך לא לכולה, מחוץ מגבלות פוליטיות.

מעבר להסתיבות המקובלת שלנו,
ענין ההתישבות בעזה ובקטיף מהווה בעיה מיוחדת. זהו איזור מאוכלס,
פרובלמטי, אין שם מים וצפיפות האוכלוסין בו היא בין הגדולות ביותר
בעולם. אנו נדחקים לשם.

הערה נוספת בקשר לגליל. אני
בעד הליכה בקצב רב, אך יש לי היסוס כלשהו. אנו רוצים להקים 15 כפרים
תעשייתיים בקצב מהיר והספק הוא ביחס לתעשייתיים. זה, בכל זאת, נסיון
חדש וללכת בקצב כזה לנסיון חדש ב-15 ישובים, אני נרתע מזה. אני חושב,
שאנו צריכים ללכת יותר לאט, אם כי השיקולים הפוליטיים מחייבים הליכה
מהירה, אך עדיין איננו יודעים לאן אנו הולכים.

היו"ר השר י. גלילי:

הבחרה אחת שמתבקשת בעקבות
דברי רוזן, וזאת גם לידיעה

שאר חברי הועדה, שספק אם הם יודעים על כך. אבני העיר בקשר לקטיף
הדרומית, בזיקה לנושא הנמל. מה שאני רוצה לומר, שעד רגע זה אין
החלטה בממשלה על בנית נמל מים עמוקים בחבל עזה. הנושא נבדק ע"י
משרד התחבורה ולא יצא מגדר של בדיקה, לא הובא עד לרגע זה לשום מוסד

ש ו ר

היו"ר השר י. גלילי

ואין החלטה. הדבר המעניין את משרד השיכון, כאחראי על בניה ימית, זה לשריין שטחים, במקרה שיוחלט על הקמת נמל מים עמוקים שט - ובזה אנו מטפלים. אך אנו מטפלים בזה במזג מודע לכך, שעדיין אין החלטה על הקמת נמל מים שט ואני מניח, שאנו לא נפגע בתהליך ההתפתחות הישובית של העיר ימית וההתישבות האזורית בשל דברים שבפרספקטיבה טרם הוחלט עליהם.

בהזדמנות זו, אבקש גם את

רענן להשיב, כיצד הישובים המוצעים בחבל רפיה, לרבות איזור קטיף, משתלבים בתכנית הגדולה הקרויה "תכנית המפעל הדרומי".

מר ר. וייץ:

אינני יודע מדוע יצא הקצף

על ישובי קטיף. קודם כל,

המקום המוצע אינו מיושב. נכון, שהוא חלק מקומפלקס שנקרא רצועת עזה ופיתחת רפיה, שהוא טעון פתרון כשלעצמו ועל זה אינני רוצה להרחיב את הדיבור. אך אין זה קשור עם קטיף. המקום שנבחר לקטיף, אינו מקום מאוכלס בצפיפות ואינו בא לערוב, פיזית, את האוכלוסיה היהודית והערבית, דבר שאני, כידוע, מאד מחננד לו. אני תמכתי, תמיכה רבה, בקטיף. כדי שקטיף תשמש השלוחה הימנית של המפעל הדרומי, יש לקשור אותה עם הקומפלקס כולו, שזו ימית. לדעתי, לא נמלט מאפשרות הקמת נמל מים עמוקים, כי זה מוצא למפעל התישבותי, כפרי ועירוני גדול ביותר וצריך להביא זאת בחשבון בתכנון כולל.

הצענו לקשור את קטיף להקמת

שלשה ישובים נוספים ובכך לפנוע את הבידוד שלהם ולמנוע שיראו בהם כחלק מרצועת עזה. הם אינם, ולא צריכים להיות חלק מרצועת עזה.

ש ס ו ר

מר ר. וייץ

על כן, הבעיה היא חכנונית

ואני חושב, שאפשר למצוא דרך למיקום עוד שלשה ישובים ולא לפגוע
בפרספקטיבות של הקמת הנמל. הנמל והעיר ימית מתקשרים בחכנון הגדול,
במעגל ימית-חלוצה-באר שבע, שצוות משותף עובד עליו ולקראת אפריל יונח
על שולחן הממשלה והסוכנות היהודית.

לפיכך, אינני רואה בקטיף

כל חריג. בלי שום ספק, שיש בעיות חכנוניות, אשר צריך להביא אותן
בחשבון והערה אבני במקומה, היא חשובה וצריך להביא אותה בחשבון.

בענין הקצב של הקמת הישובים

התעשייתיים - זו הערה קולעת. המחלקה להתישבות מקדישה חשומת לב מרובה
ועכשו חרשות המשותפת החדשה לתכנון הקלאי והתישבותי מקימה את הכלים
הנוספים הדרושים לכך וכבר נתקלנו בבעיה של חכנון מפורט של גוש חזון
והחזרנו את התכנית. אין ספק, שהענין מצריך חשומת לב מרובה, מחקר
רב ותכנון מדוקדק, אך אני חושב שאין מזה מפלט. זהו הקצב המינימלי,
עם כל הסיכון שבדבר, כדי שלא נאבד את מה שאנו צריכים, היסטורית, לעשות.

יש לי הערה אחת לגבי הישובים

אל"מ א. שגב:

בגב ההר או מערב שומרון. רוב

האדמות שם הן אדמות שלחין ואם החלטה היא להעריך, כדאי שמי שעוסק בזה
יבוא במגע עם המקומיים בצורה לא פומבית להחלפת אדמות, או דבר דומה
אחר, כי אחרת יוצאו צוי תפיסה וזה יגרום בעיות בשטח.

אני חוזר על מה שכבר אמרתי,

שלא יהיה פרסום לישובים, לא במערב שומרון ולא בגוש עציון ה', כי זה מיד
יגרום לתגובה נגדית של רכישה ועיבוד והחיינה בעיות כשנצטרך לממש החלטה זו.

ש מ רמר י. אדמוני:

לגבי גרעין רפא"ל שמוצע

בשגב ד', אני מקוה שמחר

בערב גרעין זה יצטרף לתנועת המושבים ויקבל את הדין של מושב לכל דבר. מבחינת התקנון שלו, הוא קיבל את כל הדרישות התקנוניות שלנו. נדמה לי, שאנו חולכים לגרעין ההישובות טוב. יש לו גם כמה רעיונות תעשייתיים טובים.

לגבי מיקום הישובים באיזור

קסיף: (א) מדובר ב-4 ישובים; (ב) מדובר בשטח שאינו דרוש כשטח לנמל מים עמוקים. קיבלנו תרשימים של משרד התחבורה וההנחיות למתכננים הן לעבוד מחוץ לשטח ההוא.

בענין המבנים הזמניים, אנו

קיבלנו את החלטת הועדה, כפי שהתקבלה פה ואנו מצויים היום בתהליך הקמת 9 ישובים בצורה זו. כל התכנית שהוצעה ע"י ועדה זו, בקשר למבנים זמניים, או שהישובים כבר הוקמו או שהם בתהליך הקמה. לכן, אין לי כל ספק, שחלק מהישובים שיקומו בשנה הבאה, צריכים לקום, לא הייתי אומר במבנים זמניים, אלא במוקדם. אנו מקימים חלק משוב הקבע במבנים טרומיים. זה מאפשר לנו לנעוץ את היחד בהוצאה הרבה יותר קטנה מאשר הוצאה של ישוב קבע לכל דבר. אני חושב, שבסופו של דבר, כשתאושר תכנית הביצוע לשנה הבאה, חלק לא מבוטל של הישובים יוקם כמוקדים. יש הסכמה של התנועות ההישובותיות, שהשלב הראשון לא יהיה ישובים סופיים, אלא באותם המבנים הפשוטים יותר. החלטה זו מתממשת.

ש פ ו ר

מר י. אדמוני

לגבי הישובים התעשייתיים

שתי הערות: רענן דיבר על כך, שאנו נערכים לבדיקה איך לטפל בישובים מסוג זה, עם כל הבעיות שיש. בתכנון שלנו, אנו מנסים לשלב אלמנטים חקלאיים בכל הישובים. אנו לא בונים היום ישובים, שקיומם בלעדי על ענין התעשייה ולכן, היום בתכנון אנו מנסים שלוב של ענפים חקלאיים ותעשייתיים. יכול להיות, שהשלב הראשון יהיה דוקא פיתוח האלמנטים החקלאיים. זה מקל על התהליך. לנו יש הרגשה - ואנו נמצאים החת לחץ אדיר - שאנו לא עושים מספיק. יש הצעה האומרת להקים 10 האחזרות בגליל, היות ויש לנו גרעינים שמוכנים ללכת בכל חנאי, למשל גרעיני הבנים. אנו איננו רואים את הצורך להשתמש דוקא בצה"ל, אם כי לא נפגע גם ממסגרת זו, אם יתברר שהיא דרושה לקדום הפעולות בגליל. לכן, אנו עושים צעדים מהירים ואנו עושים זאת, בשל המצוקה שיש לנו בגליל והצורך באכלוס מהיר. אנו עושים זאת חוץ התאמת מסגרות שלנו לטפול במושבים אלה.

היו"ר חשר י. גלילי:

קיבלתי הודעה משר הבטחון,
כי הוא אישר עליה מאה צבאי

למחנה קטנה חקיים.

מר י. אדמוני:

המחנה מצוי כ-30 ק"מ דרומית-
מזרחית לקציעות, לאורך הגבול

הבינלאומי הישן.

היו"ר חשר י. גלילי:

ככל שהצער הזה של שר הבטחון
ישתלב באיזו שהיא מגמה

התישבותית, אני אביא זאת לוועדה, אך לא רציתי הודעה זו לשמור לעצמי
ואני מביא אותה לידיעה חברי הוועדה.

ש פ ו ר

היו"ר חסר י. גלילי

רשימה זו של 30 ישובים,

שביקשתי את הועדה לרשום לפני, כי אנו נערך להקמתם, כלולה בתוך ה-55 ישובים ששמענו עליהם באוקטובר, לקראת הקונגרס, וכן הרשימה שאושרה ע"י מינהל התכנון. אני מחשיב מאד את ההצעה ששמענו מפי אבני וכוונתנו להטגש עם משרד האוצר ולנסות, לפי המונחים המקובלים במשרד השיכון שמבדילים בין תכנית לתקציב, לתבוע אישור התכנית ותוספת תקציב, אשר תאפשר לנו, אולי עד כדי הכפלה, להתחיל במספר ישובים בשנת 1977/8. את הרשימה המפורטת נביא לוועדה לאישור. סוף כל ישוב כזה להגיע לידי החלטה. אני מקווה, שנצליח להביא זאת כבר בישיבת הועדה הקרובה ואז נבטיח את התאום הדרוש בין המחלקה להתישבות לבין משרד השיכון.

בנושא ישובי הגליל אני רוצה

להביא לידיעתכם, שיש כאן עוד אלמנט אחד, אשר עשוי לגרום להאטה, וזה נושא הקרקע. ככוונתנו להמשיך ללכת בזה בזהירות, מחמת בעיה ההפקעות, אם כי אינני משוכנע שנוכל להגשים תכנית זו בלי הפקעות. אך להפקעות יש פרוצדורה, ביחוד שזה לא בשטחים המוחזקים, אלא בתוך המדינה, במסגרת הליכים חוקיים, וזו הקופה שבה יש גורמים שמעוניינים לעורר תסיסות ולהכביד על התהליך. אני רק מזכיר נושא זה, שיש לו הליכים קבועים בחוק וזה גורם ויוצר האטה בתהליכים.

לאחרונה, אני רוצה רק לציין

דבר, שהוא מובן מאליו, שהחידוש שבדרישה זו הוא לגבי הישובים, שהם מזרחה לקו הירוק; אמנם, לא בעומק שמשנה את המגמות ההתישבותיות המקובלות בממשלה, אבל בכל זאת מזרחה לקו הירוק ואני מחשיב זאת מאד, כי זה מעבה את המרחב, שבו יש לנו אחיזה התישבותית, כמו בנחל עירון. גם שם הקמדנו

ש ו ר

היו"ר השר י. גלילי

ונקפיד, שהבעיה הקרקעית לא תהיה למפגע ולא נדחק יותר מדי לאיזורים מאוכלסים.

יש מספר בעיות, תלויות ועומדות, שהן נובעות לישובים בעלי אופי עירוני, מהם נושאים משולבים בין ועדה זו לבין ועדה השרים לענייני ירושלים; אלא שהדברים עדיין אינם בשלים לדיון ולהחלטה ואני עומד בנושא זה בקשר גם עם שר המשפטים, שהוא יו"ר ועדה השרים לירושלים, וגם עם שר הבטחון וכשהדברים יהיו בשלים, נביא אותם לוועדה. מדובר בנושאים כמו: מעלה אדומים, גבעון, אפרתה. הדברים עדיין בכור ההכנה.

בשבוע שעבר - אני אומר זאת לחברי הנהלת הסוכנות -

זימנתי רק את השרים, חברי ועדה זו, והצגתי בפניהם נושא של השלמת משבצות הקרקע לישובים בבקעת הירדן. זה נושא מסובך מאד, מפני שיש בעלויות וכו'. בעקבות התיעצות זו, הקמנו צוות, שמשתתפים בו נציגים של משרד המשפטים, משרד הבטחון, מינהל מקרקעי ישראל והמחלקה להתישבות. צוות זה נתבקש להכין המלצות לגבי הפעולות הדרושות להשלמת משבצות הקרקע. אני מקוה, שנדון בזה רק לאחר שתהיינה המלצות של הצוות.

נראה לי, שבהלך רוח אופטימי לגבי העתיד, אנו

יכולים לנעול את הישיבה.

ס ח ל י ט י מ:

(א) הועדה רושמת לפנייה את הרשימה של ישובים חדשים, שיש להיערך להקמתם למן שנת 1977 ואילך (טיפול בנושאי הקרקעות, המים, התכנון וכוח-אדם).

(הרשימה שמורה במזכירות הממשלה).

ש מ ר

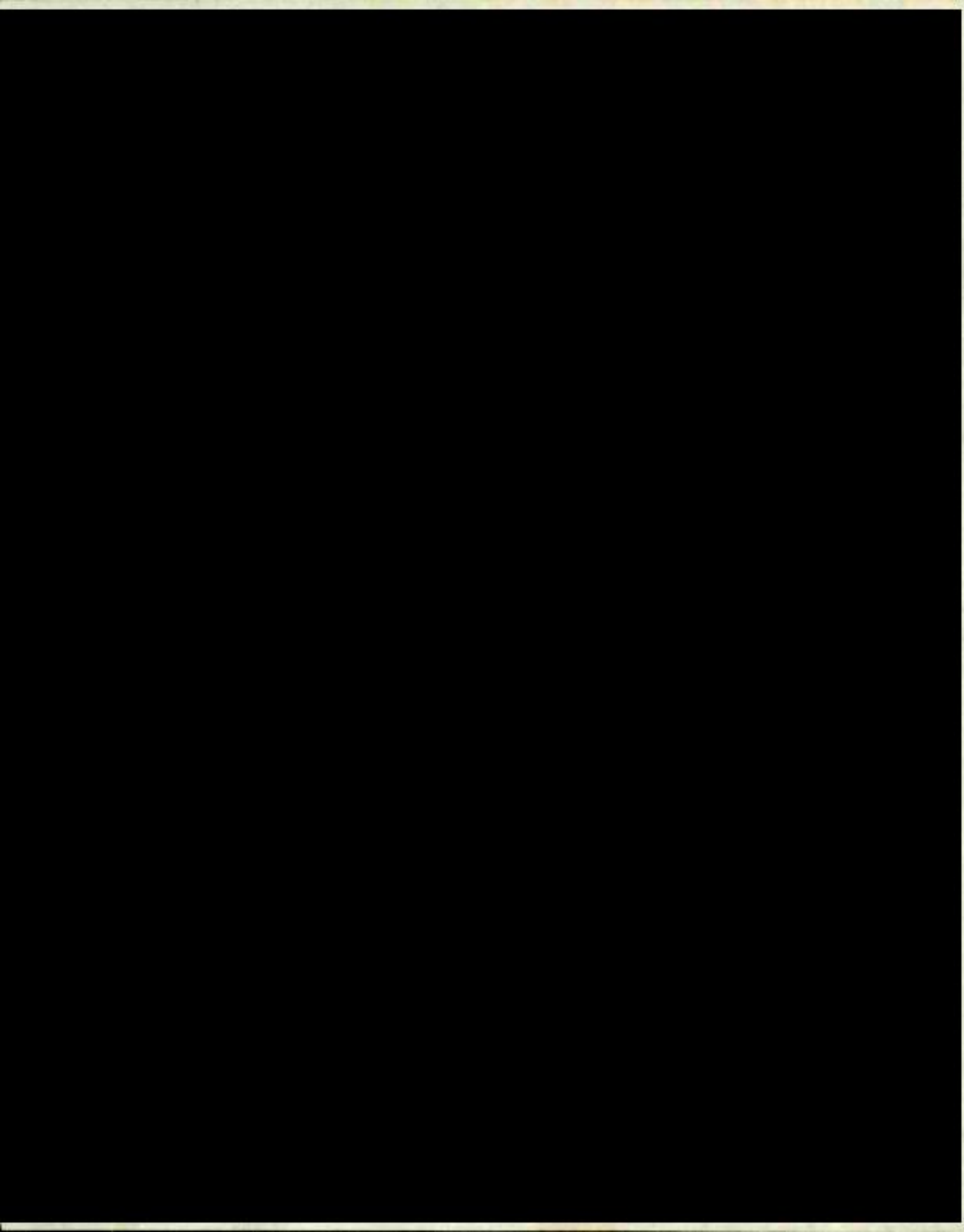
(ב) יו"ר הועדה, שר החקלאות, שר השיכון וראש המחלקה להתישבות, יבואו בדברים עם האוצר להבטחת מסגרת תקציבית, אשר תאפשר פעילות התישבותית מואצת, כפי שמתחייב בנסיבות המדיניות הקיימות. יימסר דיווח לוועדה.

(ג) חיוני כי התקציב לפעולה התישבותית לשנת 1977/78 ואילך יאפשר הרחבת כושר הקליטה של מתישבים בישובים חדשים קיימים, כפריים ועירוניים, ובישובים ותיקים באיזורים דלילי אוכלוסין.

(ד) הצעה מפורטת בדבר הישובים שיוקמו בשנת 1977/78, לרבות הישובים במבנים זמניים (מתוך הרשימה דלעיל ומתוך החלטות קודמות), תובא לאישור ועדת השרים לאחר שתיקבע סופית המסגרת התקציבית לשנת הכספים הבאה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

The first of these is the fact that the
 government has been unable to
 maintain a stable currency. This
 has led to a loss of confidence
 in the government and a
 consequent loss of support
 from the people. The second
 is the fact that the government
 has been unable to maintain
 a stable economy. This has
 led to a loss of confidence
 in the government and a
 consequent loss of support
 from the people. The third
 is the fact that the government
 has been unable to maintain
 a stable society. This has
 led to a loss of confidence
 in the government and a
 consequent loss of support
 from the people.

the 1990s, the number of people in the world who are undernourished has increased from 600 million to 800 million (FAO 1996).

There are a number of reasons why the world's population is becoming more undernourished. The most important is the rapid increase in the world's population. The world population is now over 6 billion and is projected to reach 9 billion by the year 2050 (UNEP 1997). This increase in population has led to a corresponding increase in the demand for food.

Another reason why the world's population is becoming more undernourished is the increasing inequality in the distribution of food. The rich countries of the world are able to produce and consume more food than the poor countries. This is due to a number of factors, including the fact that the rich countries have more land and capital resources available to them.

Finally, the world's population is becoming more undernourished because of the increasing demand for food by the growing middle class in the developing countries. This demand is leading to a corresponding increase in the price of food, which is making it more difficult for the poor to afford it.

There are a number of ways in which the world's population can be made more food secure. One way is to increase the production of food in the developing countries. This can be done by providing them with the necessary resources, such as land, capital, and technology.

Another way to make the world's population more food secure is to improve the distribution of food. This can be done by providing the poor with access to the same resources as the rich. This can be done by providing them with land, capital, and technology.

Finally, the world's population can be made more food secure by reducing the demand for food by the growing middle class in the developing countries. This can be done by providing them with alternative sources of food, such as fruits and vegetables.

There are a number of challenges that must be overcome in order to make the world's population more food secure. These challenges include the need to increase the production of food in the developing countries, the need to improve the distribution of food, and the need to reduce the demand for food by the growing middle class in the developing countries.

Despite these challenges, there is hope for the future. If the world's population can be made more food secure, then the world will be a more peaceful and prosperous place. This is because food security is a basic human right, and everyone has the right to have enough food to eat.

There are a number of ways in which the world's population can be made more food secure. One way is to increase the production of food in the developing countries. This can be done by providing them with the necessary resources, such as land, capital, and technology.

Another way to make the world's population more food secure is to improve the distribution of food. This can be done by providing the poor with access to the same resources as the rich. This can be done by providing them with land, capital, and technology.

Finally, the world's population can be made more food secure by reducing the demand for food by the growing middle class in the developing countries. This can be done by providing them with alternative sources of food, such as fruits and vegetables.

There are a number of challenges that must be overcome in order to make the world's population more food secure. These challenges include the need to increase the production of food in the developing countries, the need to improve the distribution of food, and the need to reduce the demand for food by the growing middle class in the developing countries.

Despite these challenges, there is hope for the future. If the world's population can be made more food secure, then the world will be a more peaceful and prosperous place. This is because food security is a basic human right, and everyone has the right to have enough food to eat.

There are a number of ways in which the world's population can be made more food secure. One way is to increase the production of food in the developing countries. This can be done by providing them with the necessary resources, such as land, capital, and technology.

Another way to make the world's population more food secure is to improve the distribution of food. This can be done by providing the poor with access to the same resources as the rich. This can be done by providing them with land, capital, and technology.

Finally, the world's population can be made more food secure by reducing the demand for food by the growing middle class in the developing countries. This can be done by providing them with alternative sources of food, such as fruits and vegetables.

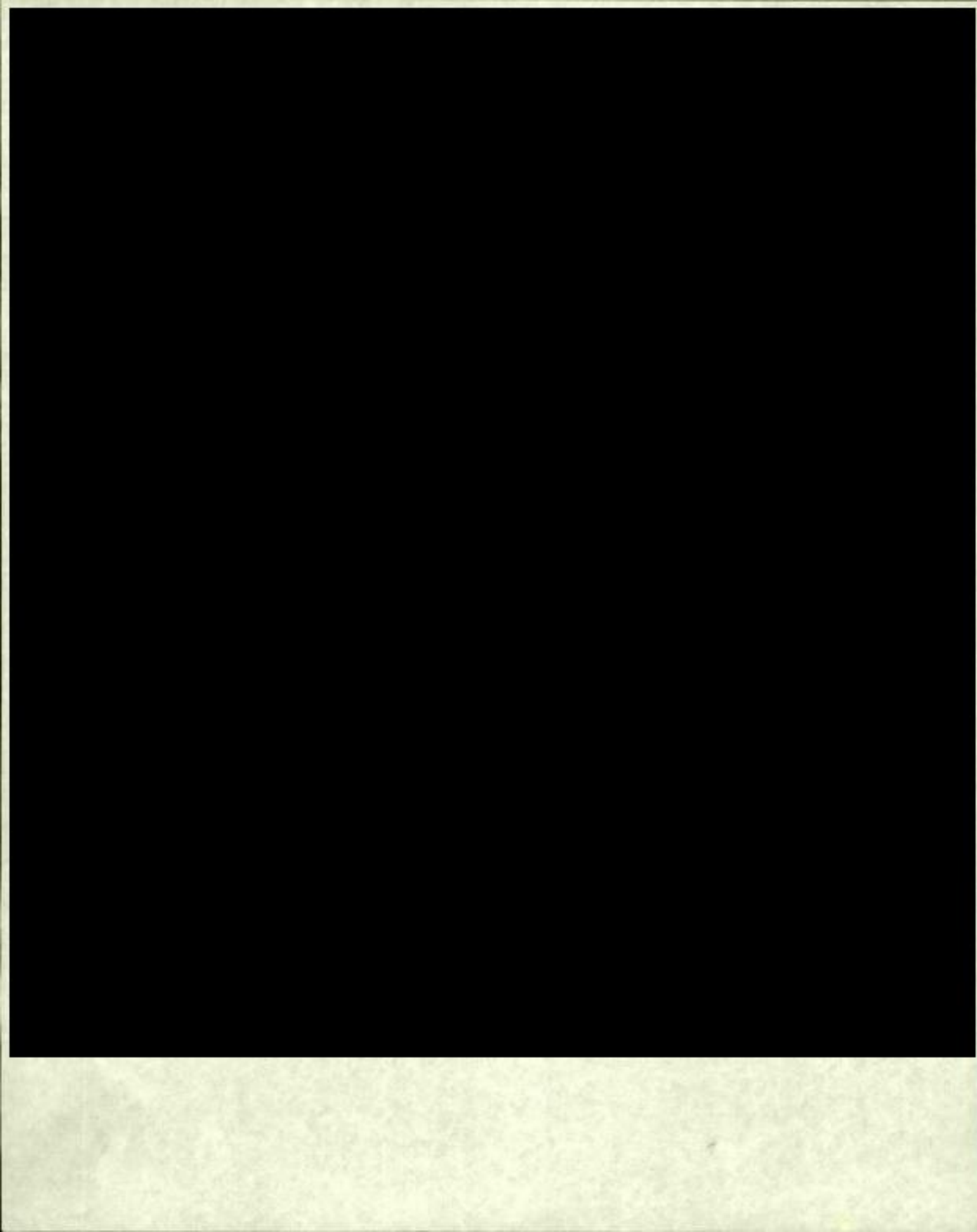
2. The second part of the document focuses on the role of communication in achieving organizational goals. It highlights the importance of clear and concise communication, both internally and externally. The text provides guidelines for effective communication, such as using appropriate language, being open to feedback, and ensuring that all team members are informed and aligned. It also discusses the benefits of regular communication, such as improved collaboration and faster decision-making.

5. The fifth part of the document focuses on the importance of maintaining a strong financial position. It explains that a strong financial position is essential for the long-term success of any organization, and therefore, it is crucial to maintain accurate financial records and implement sound financial management practices. The text outlines various financial management practices, such as budgeting, forecasting, and monitoring financial performance. It also mentions the importance of seeking professional advice when needed to ensure the organization's financial health.

The first part of the paper discusses the importance of the study of the history of the United States. It is argued that the study of history is essential for a full understanding of the present. The second part of the paper discusses the importance of the study of the history of the United States. It is argued that the study of history is essential for a full understanding of the present. The third part of the paper discusses the importance of the study of the history of the United States. It is argued that the study of history is essential for a full understanding of the present.

ד"ר 2 ינואר 77

סל"ג

מזכירות הממשלה

ש מ ר

פ ר ו ט ו ק ו ל

ישיבת הועדה לענייני התיישבות
המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית
י"ג בטבת תשל"ז - 3.1.77

נכחו חברי הועדה - השרים: י. גלילי - יו"ר, א. אוזן, י. אלון, ש. הלל,
א. ידלין, ח.י. צדוק

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית: מ. בר-און, ר. ודיץ, ח. פינקלשטיין
מ. קרונה.

נעדרו חברי הועדה - השרים: א. עופר, ש. פרס, מ. קול, י. רבינוביץ, ש. רוזן
נציגי ההסתדרות הציונית העולמית: י. אלמוגי, א.ל. דולצין, ר. יגלום
מ. קירשבלום, י. קלארמן, א. שנקר
וע. שפירא.

ש. אבני - משרד השיכון
י. ארמוני - הסוכנות היהודית
אלוף א. אורלי - צה"ל
א. בידץ - מנהל מקרקעי ישראל
י. דש - משרד הפנים
י. ורד - משרד החוץ
ח. צבן - משרד החקלאות
ד. קורן - לשכת שר החוץ

א. ליסנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום: הת/3. מרכז עירוני במעלה-אפרים
הת/4. פעילויות הנח"ל בתקופה הקרובה - תודעת

בפרוטוקול זה 2 דפים.

מס' 555

ש מ ר

ח/ח 3 - מרכז עירוני במעלה אפרים

היו"ר השר י. גלילי:

אני פותח את הישיבה. אנו
ניגשים לסעיף א' בסדר היום -

מעלה אפרים.

להזכירכם, כי בישיבה מ-5.10.76

מסרתי, כי ועדת המשנה, שנועדה לדון בנושא בית הספר באיזור, החליטה
להמליץ בפני ועדת השרים לעניני התישבות, המשותפת לממשלה ולחסתדרות
הציונית, לפתח את מעלה אפרים למרכז עירוני, כולל בית ספר, אשר יבנה
במרכז הזה לצרכי אוכלוסייתו. משרד השיכון נתבקש להכין תכנית למרכז
עירוני זה, שתובא בעיקרה לאישור ועדת השרים. פניתי בנדון אל שר
השיכון וקיבלתי ממנו מכתב מ-21.12.76, אליו הוא מצרף עיקרי פרוגרמה
לפיתוח מעלה אפרים למרכז עירוני ואבקש את מר אבני להציג את הנושא.

מר ש. אבני:

המרכז היה מתוכנן ל-150 יחידות

דיוור, עם אופציה לעוד כ-100

יחידות, עם מרכז שרותים האופייניים למרכז איזורי. בשטח זה נמצא היום
אתר זמני, אשר שימש, בשעתו, את אנשי פצאל, היום משמש את נתיב הגדוד
ולאחר מכן צפוי להיות מחנה מעבר לאנשי תומר. בתכנית הקיימת, מקום זה
היה מיועד למלאכה קלה, כי היתה סברה נכונה, שחלק מהאנשים יעסקו גם
במלאכה.

בבניה ממש, נמצאות היום 50 יחידות

דיוור עם מבנה ציבור ובית ספר בהפעלה, אשר מתוכננים למרכז איזורי.

ש פ ו ר

מר ש. אבני

בשלב זה, אנו מציעים שינוי מהותי ומבקשים לכך את אישור הועדה. בשלב זה, טוב יהיה לעשות רגורגזיה תכנונית בשלשה חומרים:

(א) חזיקה - ל-3-4 שנים אנו מציעים כ-500 יחידות מגורים ושמירה אופציות תכנוניות לכשהדבר ידרש, שאפשר יהיה אורגנית להמשיך בתכנון האורבני יותר, מבלי שיהיה טלוי על טלוי.

(ב) רגורגזיה שניה במבני הציבור. יהיו מבני ציבור שיוכלו להשאר במתכונת בגודל של מרכז איזורי. יהיו כאלה, שנצטרך להביא בחשבון את הישוב המוגדל עצמו, אם יגדל, ע"י שרותים ברמה יותר גבוהה לישובים הכפריים שבאיזור.

(ג) רגורגזיה שלישית היא, יחסית, קטנה. החשתי העיקרית קיימת ברובה, אך לאור גידול הישוב פי 3-4 בשלב הנוכחי ובחקופה הנראית לעין, יתכן שאת הגישות לרחובות פנימה יהיה צורך קצת לשנות. עד כה זה היה מחושב, שיש כמה כבישים ראשיים עם טבעת עוקפת של המרכז ואילו בחוף השכונות עצמן, רק להולכי רגל. את העקרון הזה נשמור בעתיד ונמנע, ככל האפשר, מתנועה מוטורית בחוף שכונות המגורים.

נוסח ימית?

מר י. צור:

יש משהו מהמשותף.

מר ש. אבני:

הסכמה הראשונית לכ-500 יחידות - אלה תוספות לשלשה שטחים. לא הספקנו לבדוק, אך שמענו שאם זה צפונה, דרומה ומזרחה, כמעט שאין בעיות. מערבה - צריך הדבר להבדק.

ש מ ר

מר ש. אבני

לפי הצעה זו, איזור המלאכה והתעשיה שצריך להיות יותר גדול מאשר היה מתוכנן עד כה, צריך להיות מרוחק וזאת טרם איתרנו, על מנת שלא יפגשו - תוך פרק זמן קצר - המגורים עם איזור המלאכה.

הפרוגרמה אשר הונחה לפניכם,

חוצה גם את התעסוקה. לגבי רוב העיסוקים והשירותים - מקומיים ואיזוריים - יש לנו בטחון, שאמנם הפרוגרמה היא צנועה.

שני דברים טרם נבדקו. האחד,

המופיע בפרוגרמה, זה התעשיה והמלאכה. לאחר החלטה, נבוא בדברים עם משרד המסחר והתעשיה ונכין תכנית מידית, שיהיה - יחד עם האכלוס הראשוני - מפעל אחד או שניים, שיחנו תעסוקה. דבר שני, שטרם הכנסנו לפרוגרמה כי לא הספקנו לבוא בדברים עם משרד התיירות. אני בטוח, שהאקלים, הנוף והמקום הגיאוגרפי מצביעים גם על אפשרות של קייט ונופש.

חשר י. אלון:

היות ומדובר כאן בריכוז עירוני,

שבכל זאת אינו צריך להתנזר מלספק

שירותים לאיזור, האם מתוכננת הקמת מרכז חרבות, כמו אולם מופעים, שאפשר לזמן בו תיאטרון או תזמורת, כדי שהישובים בסביבה, משתי הרצועות הנמוכה והגבוהה, יוכלו ליהנות?

מר ש. אבני:

התשובה חיובית בהחלט. אם התקציב

יאפשר לנו, יתכן שזה יהיה אחד

האוביקטים הראשונים, אך לשנת 1978 - בודאי. אנו רואים בזה אלמנט חשוב הן לפיתוח המקום והן לאותה שותפות ויחסי גומלין בין האיזור ובין המקום.

ש ו ר

היו"ר השר י. גלילי:

אם ההתפתחות תהיה בקצב שאחז
מתאר לעצמך ריאלית, מה תהיה

האוכלוסיה במקום לסוף 1977?

מר ש. אבני:

כאמור, ב-4 השנים הקרובות אנו
צריכים 500 משפחות. נמצאות עכשו

בבניה 50 יחידות דיור. בתקציב 1977 אנו מתכוונים להוסיף 75 יחידות,
שהן תהוונה את הרבע הראשון של תכנית זו, עם עוד כמה מבני ציבור.

השר ח. צדוק:

בדף שלפנינו יש חלוקה לשירותים,
העשיה ומלאכה, בניה ועבודות עפר,
עובדי חוץ וצה"ל - בס"ה 520 עובדים. איך מספר זה מתחלק בין ענפים אלה?

מר ש. אבני:

הממוצע הארצי לעוסקים בהעשיה הוא
30%-28% ואנו בנינו את הפרוגרסה
על הממוצע הארצי. אך הדבר חלוי במרכיבים רבים. אם האיזור יודקק למקום
זה בהיקף לא קונבנציונלי, שגם הצפון, גם הדרום וגם הישובים הצפויים
בגב ההר ישתמשו יותר בשירותים, יתכן שאפשר יהיה להסתפק ב-25%-20%.

מר י. צור:

האם יש כבר גרעין ראשון של אנשים,
שמוכן להתישב במקום, ז"א שאפשר
יהיה לבנות עליו מיד? אם יש גרעין כזה, מה מושך אותם לנקודה זו - האם
העובדה שיווצרו שם מפעלי העשיה, או דווקא השירותים?

ש פ ו רמר ש. אבני:

אין עדיין גרעין, כי הדבר טרם פורסם. במרכזים איזוריים, בדרך כלל, לא מקובל שיש גרעינים, כי זה גוש איזורי, המושתת על מתן שירותים ליושבים בסביבה. אם יהיה פרסום, הדבר יעשה או באמצעות גרעין שיוצר, או בהרשמה כללית, כפי שמקובל. בקצירין היה גרעין שנוצר, עוד לפני שהיה משהו. אם הגרעין מנה בתחילה 20 משפחות, היום יש 100 משפחות.

היו"ר חשר י. גלילי:

אתן את רשות הדיבור לאדמוני, שיש לו ערעור על התכנית הזאת מעיקרה.

מר י. אדמוני:

אני רוצה להביע הרחור על הצעה זו. אם אנו מסתכלים על הפריסה הכוללת

של הבקעה, אנו רואים שבעצם מערכת ההתישבות שלנו פרוסה מדרום עמק בית שאן ועד לעין גדי; ז"א, אנו פרוסים על איזור שאורכו הוא כ-100 קילומטר. לכאורה, איזור גדול מאד, ארוך מאד, אך למעשה, אנו רואים שאנו נמצאים ברצועה צרה למדי. התעסוקה וההכנסה שלנו בנויות על חקלאות בעיקר. החקלאות, מטבעה, מבוססת על ישובים קטנים יחסית ואוכלוסיה קטנה יחסית. לכן אני אומר לכאורה, נראה כאילו לעבות את ההתישבות באיזור זה, יש צורך בישובים עירוניים, כדי שהיקף האוכלוסיה יהיה גדול מזה המתוכנן באמצעות ישובים כפריים. אך ההצעה המוצגת כאן קוראת, בעצם, להקמת עיר שניה, או מרכז עירוני, שאמנם הממשלה טרם החליטה על הקמתו, אך אני מניח, שיש מי שחושב שצריכה לקום שם עיר וזה - במעלה אדומים. מעלה אדומים נמצאת בס"ה 20 ק"מ צפונה למעלה אדומים. היינו השבוע עם שר החוץ במעלה אדומים וראינו את קצב הפיתוח התעשייתי "המואץ" במקום. אין אף מפעל במקום ואינני יודע אם יש מפעלים מועמדים למקום והדבר נראה כעומד מדשדש.

ש מ ר

מר י. אדמוני

הקמת עיר 20 ק"מ מצפון למעלה אדומים, או שתפגע במעלה אדומים, או שתפגע במעלה אפרים, או ששתיהן תהיינה עיירות לא רציניות, עם אוכלוסיות קטנות, עם תעסיות לא מבוססות ואנו נשיג, לדעתי, בדיוק את ההיפך ממה שאנו רוצים להשיג. כי אי אפשר יהיה להבטיח רמת שירותים נאותה לאוכלוסיה קטנה ואנו מדברים על אוכלוסיה עירונית. נדמה לי, שאנו ניצור תחרות בין שני מקומות, שהיום אנו בתחילת דרך בניהם.

הקמת עיר במעלה אפרים תרחיק את

השירותים האיזוריים מהמקום - בדיוק ההיפך ממה שאנו אומרים. הנסיון שלנו היום אומר, שאין שירותים איזוריים של ישובים כפריים צמודים למרכזים עירוניים. אם יש ריכוז עירוני, ההתישבות הכפרית נוטה לסחוב את השירותים שלה ממנו והלאה. ואינו דבר זה כבר במעלה אפרים והדיון על בית הספר שהיה בועדה זו, היה הסנונית הראשונה של מהלך זה. שר החוץ שאל אם יהיה במקום מרכז חרבות ואבני ענה בבטחון שכן. יהיה אולם מופעים במקום זה עבור העיר, אך יהיו שני מרכזי חרבות נוספים - אחד בחלק המזרחי של הבקעה, לישובים שיהיו למטה ואחד באיזה שהוא מרכז לישובים המערביים שיקומו בבקעה. יוצרו, למעשה, 3 מרכזים ולא מרכז אחד ולדעתי, במעמד שאנו רוצים להגיע אליו, בהעלאת רמת השירותים והעלאת איכות החיים, נשיג בדיוק את ההיפך. כי אינני מאמין, שבטווח מתקבל על הדעת, אפשר להקים שלשה מרכזים כאלה, במקום מרכז אחד.

לכן, אני רוצה להציע, שהסטטוס

הקיים של מעלה אפרים, כמרכז שירותים איזורי לכל הבקעה, לישובים בקו המזרחי ובקו המערבי, ישמר. הצענו בעבר, ואני מציע גם עכשו, על מנת להגדיל אוכלוסיה, להקים גם מפעל תעשייתי במקום, עד כדי כך, שמרכז זה יהיה בנוסף מרכז בני יהודה, דהיינו, להתפתחות של 200-250 משפחות. בדרך

ש פ ו ר

מר י. אדמוני

זו הצמיחה תהיה יותר אורגנית, הרבה יותר מחקשרת אל הישובים הכפריים שבבקעה, לא מתחרה בפיתוח העירוני של מעלה אדומים ובסופו של דבר, מאפשרת לנו להגיע למשימה המרכזית שלנו - אכלוס הבקעה ע"י ישובים כפריים, כי היצור החקלאי זו העוצמה הגדולה של הבקעה. באמצעות המרכז הזה, אנו צריכים להבטיח את רמת השירותים ואת איכות החיים של אותם הישובים, אשר יהוו את מוקד החיים בבקעה.

השר י. אלון:

הקשבתי היטב לנימוקיו של אדמוני ושוחחתי אתו על יעודו של המקום,

חוף כדי ביקור במקום - ואין דומה מראה עיניים לסמך אוזניים. אני מצטער, שבנימוקים שמביא אדמוני יש כל השיקולים המקובלים, בדרך כלל, בהכנון איזורי, אך חסר בהם שני נימוקים מרכזיים: הנימוק המדיני מזה והנימוק הבטחוני מזה.

הישובים החקלאיים, בין שהם מושביים

ובין שהם קיבוציים, נותנים לנו את הפריסה הנחוצה כדי להבטיח נוכחות יהודית שורשית לאורכה ולרוחבה של רצועת הבטחון המזרחית. אין הם מסוגלים גם כשיגיעו לשיא של כושר יצור - ויש שם התקדמות מרנינה - ותהא הצלחתם כאשר תהא, לשמש בסיס לאוכלוסיה גדולה. גם כשהכפר גדול, האוכלוסיה קטנה. ואם לא נפתח בלב הרצועה הזאת ישוב עירוני, שיחבסס בעיקרו על העשייה ועל שירותים לסביבה, מספר היהודים בבקעת הירדן ושרשרת הרי אפרים יהיה קטן, בעוד שאנו זקוקים להרבה יהודים ומהר ככל האפשר.

אני מודה, שיש בליבי הרגשה שאחרנו

לא מעט בגיזרה הזאת דוקא, שהיא - אולי - גיזרת המפתח האסטרטגית בכל חכניות ההתישבות בשטחים המוחזקים.

ש פ ו ר

השר י. אלון

יכול להיות, שלא צפויה לעיר
הזאת צמיחה מהירה, בגלל "עוונותינו הרבים" ואינני רואה בינה לבין
מעלה אדומים - שלדעתי, גם בה צריכה להיות עיר - תחרות ישירה, כי
התנאים שונים לחלוטין. קרבה מעלה אדומים לירושלים נותנת לה אפשרויות
אחרות מאשר יש למעלה אפרים, שרחוקה מכל עיר שהיא. לכן, אני מציע שלא
נהיה בעניין זה סכמטיים. שם צריך להקים ריכוז עירוני וליצור מקורות
פרנסה ולרכז, ככל האפשר, אותם שדות איזוריים הגיוניים. ואינני
סבור, שהקמה או אי-הקמת בית ספר איזורי של הקיבוצים והמושבים תחרוץ
את גורלו של המקום הזה. אך אם אנו רוצים להצליח, מוכרחים לנהוג שם
לפי הנסיון שצברנו, בשעתו, בערד. אני חושב, שזה היה אחד התישבים
הנפלאים בדרך הקמת עיר. צריך להקים צוות הקמה, שידאג לא רק לצד
הארכיטקטוני וההנדסי, אלא גם לאכלוס. צריך שלצוות זה תהיה אחריות
כוללת, שצוות זה יהיה "משובע לדבר", הוא יתרוצץ אחרי משרדים ממסלתיים
להפנות תעשייה או מפעל תיירות, יבוא בדברים עם המועצה האיזורית, מה
ניתן לעשות לשיירות באיזור ויעודד אנשים לגור שם, ככל שישתלבו בעבודה.

בדרך כלל, לא הייתי "חסיד"

להקמת ערים נוספות. בשעתו, לפני מלחמת ששת הימים, פרט להקמת ערד
וכרמיאל, הזהרתי שלא להקים ערים נוספות, כי פה ושם טעינו בהקמת כמה
עירות מיותרות, במקום לאחדן ולהפכן לעיר משגשגת אחת. כאן המצב אינו
דומה, כי זה איזור ספר - איזור בעל רגישות פוליטית עליונה.

עוד הערה על הקצב. ההערכה שלי

היא, ששעון החול אוזל מהר ויכול להיות מאד, שקצב המהלכים הפוליטיים
עלול להיות מהר יותר מאשר סבורים רבים. כל עובדה שניתן ליצור אותה
היום, אין לדחותה למחר. לכן, אני גם מציע שהטיפול בעיר הזאת, כמו

ש פ ו ר

השר י. אלון

במעלה אדומים, צריך להיות טיפול לא שיגרתי. זה מקום לא רביל ויהיו הרבה לחצים סביבו.

אני משוכנע, שבמעלה אדומים יצרנו

מצב ביולוגי של כניסה להריון מתקדם, שאי אפשר להחזיק אותו במצב כזה ומוכרחים להוליך אותו לקראת לידה בריאה. ריכוז העסייתי במחנה מגורים - זה לא מספיק. יש שם מקום טבעי להתפתחות עירונית, אך איננו דנים עתה על מעלה אדומים. אינני רואה סתירה בין עיר במעלה אדומים ובין עיר במעלה אפרים ואני רואה את הכביש החדש, שמחבר את הקו העליון של המערך הזה, כמאפשר התפתחות יפה מאד ומי יתן ויכולנו למשוך כביש זה דרומה לעבר הנגב. אולי בשלבים נוכל להתקדם לעבר זה.

אני חייב להקדים ולומר, שלא

פר ר. וייץ:

יפלא הדבר בעיני אלה היושבים

כאן, שבמחלקה להתישבות יש כמה דעות ומאז ומתמיד איפשרתי דעות מקצועיות שונות. לכן, ליחיאל יש הזכות הגמורה להביע דעתו.

אני חייב להבהיר, כי יש דבר

שאינני מקבל מדבריו של יחיאל. המערך האיזורי מקובל עלי ואני חושב, שיש צורך בהקמת מרכז איזורי לכל ישובי הבקעה - לשדרה ההתחונה ולשדרה העליונה. קביעת בית הספר העממי - וקבענו שניים - אינה באה במקום מרכז איזורי-כלכלי מחד, חינוכי-תרבותי מאידך. המרכז הכלכלי נקבע ויש לו מקום. מרכז זה הוא אחד לכל הישובים הללו והעובדים בו יגורו במעלה אפרים, כי זה מרכז דומם. ביקשתי עכשו לבדוק מחדש ולהביא הצעה לועדה של המרכזים האיזוריים, להקמת מרכז אחד, חינוכי-תרבותי, לכל הישובים, אשר יהיה, בודאי, בסביבה ההיא וגם הוא יהיה דומם והעובדים בו יהיו

ש פ ו ר

מר ר. וייץ

במעלה אפרים. זה מוסיף לפרוגרמה של מעלה אפרים. המחלקה להתישבות
התנגד להקמת יוחר ממרכז אחד והודעתי כבר לישובים ולנצחם, אורי יפה,
שאם כל הישובים יתאחדו על מיקום של מרכז אחד, שלא כולל את בתי הספר
העממיים, אלא בית ספר תיכון - גם דתי וגם לא דתי - וכל הקשור בקומפלקס
החינוכי-תרבותי, שהוא צריך להיות אחד לכל הישובים, אני אתמוך במיקום
הזה. היות ויש התנגשות בין הישובים בצפון והישובים בדרום - אם הישובים
לא יציעו מקום אחד, תחליט הועדה על מיקום המתקנים האיזוריים, כמרכז
איזורי דומם, אשר העובדים בו יהיו במעלה אפרים.

אינני רואה כל התנגשות בין הקמת

עיר לבין הקמת מרכז איזורי של ההתישבות, בדרכה וברוחה. על כן, אינני

מקבל את דברי אדמוני וכשקיבלנו את מסקנות "ועדה ה-5" שנקבעה כאן,

ביקשתי להוסיף דבר, שנשמט מתוך הסיכום, והוא: הקמת מרכז איזורי אחד

לכל המתקנים, פרט לבית ספר עממי ואני, על כל פנים, אינני מתכוון ללכת

אחרי ההחלטה שקבעה את בתי הספר העממיים ובזה גם לבנות את הקומות העליונות,

שהיו כמה מרכזים. זאת צריך למנוע בכל מחיר. הצעתי כבר את המנגנונים

התכנוניים ובקרב אביא לכאן הצעה.

אני מפריד בין ההתנגשות שהיתה

יכולה להיות בין ריכוז איזורי של הכפר לבין הקמת עיר. שתדבר צריך

להיות בסמכות מקום - לית מאן דפליג. זה יכול להיות במרחק של 1-2 ק"מ

וזה יכול להיות צמוד. הטבת את השומת לב הועדה, שאם לא נעמוד על כך

שיקום מרכז איזורי-שירותי דומם לכל הבקעה, אנו עלולים לפצל את המאמצים -

וזה נכון. זה שקיים חשש של פיצול - אני מקבל, אך נעמוד נגד חשש זה.

ש מ ר

מר ר. וייץ

אני בטוח, שאם יביאו הנה הצעה להקמת כמה מרכזים איזוריים, שולחן זה יתנגד לכך.

יחיאל הצביע על חולשה כללית בתכנונים שלנו, שחסרה לנו תכנית-אב לכל ההתישבות העירונית בישראל, בעיקר בשטחים החדשים. איננו יודעים כמה כח-אדם יהיה לנו, על מנת להפוך את קצרין, את ימית, את מרכז ספיר, את עירות הפיתוח בגליל, את ירושלים עצמה, למקומות מאוכלסים. החולשה והויכוחים, האם אפשר להקים שני מרכזים איזוריים בני-קיימא, אינם נובעים דוקא לשני המקומות הללו. אני שואל את השאלה הכללית, ושאלתי אותה בהזדמנות מסוימת, מהי תכנית האב להתישבות העירונית בישראל. להתישבות הכפרית יש תכנית-אב ואנו יודעים את מספר המשפחות, מה מוצאן, מה תעסוקתן וכו'. אך צדק אלון שאמר, שזה מעוט האוכלוסיה. איפה מרבית האוכלוסיה - 90% העירוניים - יתמקמו? זו חולשה יסודית של כל מערך תכנון הפיקוח הישראלי ונתקלנו בבעיה זו בויכוחים על עיבוי ירושלים.

על כן, הבעיה אינה אם אפשר להקים שתי ערים, במרחק של 25 ק"מ, כי המיקום של שתי הערים הוא טוב כשלעצמו. הבעיה היא מהם האמצעים האנושיים והכספיים העומדים לרשות מדינת ישראל, ב-10 השנים הקרובות ולהיכן צריך להפנות אותם, על מנת שלא נקים עוד "בעלי-מום".

אם יקבעו מהו הגידול הפנימי, מהי התזוזה הפנימית + אחוז מסוים של עולים, אפשר לקבוע תכנית-אב מחושבת ומניחה את הדעת ואז, להוביל אוכלוסיה זו למקומות שצריך להוביל אותה. קובעים הגורמים המדיניים והבטחוניים, בתנאי שיהיו ברי-ביצוע, אם גם הגורמים הכלכליים והחברתיים יעזרו לכך ולא יפזרו את המאמץ.

ש מ ר

מר ר. וייץ

יש עוד חולשה אחת גדולה של

ההתישבות העירונית בישראל. ההתישבות הכפרית פועלת לפי הכללים של תכנון כולל, יש מוסד מיטב, אשר מתאם את כל הפונקציות, מתכנן תכנון כולל את התעסוקה, השירותים, האכלוס, התכנון הכלכלי, החברתי והפיזי ואח"כ מתאם את פעולות הביצוע של שאר המשרדים - וזה כוחה של ההתישבות הכפרית. אין הדבר כן בהתישבות העירונית, שם אין מדיניות של אכלוס, אין תכניות קונקרטיות, משום שאין תכנית התישבותית כוללת עירונית ואין גופים המבצעים זאת בצורה המקבילה, שבה מתבצעת ההתישבות הכפרית. זו חולשה בסיסית של פעולת הפיתוח בישראל והגליל יוכיח זאת. זו בעיה יסודית, הנובעת לא רק לשאלה שאנו דנים בה.

בדבר אחד אני חולק על אדמוני.

מר י. צור:

לדעתי, מעלה אדומים זה חלק מתכנון

ירושלים ולא חלק מתכנון הבקעה. השאלה, מדוע זה לא מתפתח, היא שאלה אחרת. על כל פנים, מעלה אדומים אינה יותר מרוחקת מירושלים מאשר בית-זית או קריית יובל. על כן, אין זה נובע לענין המרכז העירוני הזה. אך לגבי המרכז העירוני הזה, לדעתי לא זו הבעיה שמציגים לנו תכנית נאה כזו או אחרת. אותו הקו הכחול יכול, לידי, להקיף שטח יותר גדול, או להתפרס בצורה אחרת. השאלה היא כוח האדם וכאן אני רוצה לחזור לדברי יגאל, שהשאלה היא של מהירות הביצוע. אני רואה לפני כמה דוגמאות יוצאות מן הכלל, כמו: ערד, קריית-גת ועירות הפיתוח אשר התלבטו במשך שנים רבות, עד שהגיעו למשחור. אזכיר ליגאל כיצד בהיותו שר העבודה, בא פעם אלי להציל את מעלות ולתת לחושביה איזו עבודה שהיא, עפילו יעור. אני רואה היום את ימית, שהיא ישוב עירוני "צולע", מפני שאין לו פרנסה. אני שואל, אם אנו מקימים ישוב עירוני בבקעה - ולדעתי, זה יהיה ישוב עירוני יחיד בבקעה - האם אנו יודעים, בדיוק, איזו פרנסה ניתן לאנשים? לדעתי,

מר י. צור

הבעיה היא החומר האנושי, הפרנסה, במה נמשוך את האנשים. ופה, אינני רואה לפני את החכנון המדויק מבחינה אנושית, מבחינת החומר האנושי. אינני חושב שזה יועיל למישהו, אם נצא "בתופים ובמחולות" ונגיד שאנו מתחילים לבנות מרכז עירוני במקום די רגיש מבחינה פוליטית בבקעה ובסופו של דבר יתברר, שזה מרכז דומם, עם בתים דוטמים. כבר היו דברים מעולם וכבר ראינו מרכזים כאלה.

על כן, מה שחסר לי בחכנית הזאת

זה החכנון האנושי - האנשים אשר עליהם אנו בונים - והכוח המושך של המקום הזה. ונדמה לי, שזה קודם, אפילו, לחכנון הפיזי של המקום.

עד שתבוא עיר, או הכרזה על הקמת

מר מ. בראון:

עיר - איך זה נראה היום במישור

של חשלקה כלפי מדיניות החוץ שלנו? האם זה חיובי, שלילי, מכביד או מקל?

הכרזה זו כבר הושמעה ברבים.

היו"ר חשר י. גלילי:

במדה שיש ערעור על עצם ההתנחלות

חשר י. אלון:

בשטחים המוחזקים, לא נתקלתי עד

היום בערעור על ישוב מסוים. יש מינימום הכרחי של הכרזות, כדי שיהודים ידעו שעושים משהו. בינתיים, בונים שם בתים, זה ישוב נראה לעין ומשתבץ במפה הכללית של בקעת הירדן. יכול להיות, שיהיו צרות פה ושם.

נכון, שהדיון שלנו מתנחל על רקע

חשר א. ידלין:

חשפל בעליה. יש פרספקטיבה של

גידול האוכלוסיה בגלל ריבוי טבעי גדל, אך עד שהחברה הצעירה הזאת תסיים את הצבא, יעברו שנים. בינתיים, זה רק מכביד על מערכת החינוך. אך אנו

ש מ ר

השר א. ידלין

מוכרחים גם להניח, שבחמש השנים הבאות יחול מפנה בנושא העליה לישראל. לכן, אינני מקבל את העמדה, שהיות ויש מצוקה בכח אדם, נחעלם מהשיקולים האחרים הקיימים, השיקולים המדיניים וההתיישבותיים. אני גם סבור, שאפשר היה לעשות יותר מבחינה של הוצאת אנשים מהמרכזים המאוכלסים של הארץ, אשר הולכים ונסתמים מבחינה תחבורתית והם יחייבו השקעות ענק, כדי לגמור תחנות מרכזיות וליצור את מערכות הכבישים וכו'. לו באמת היינו עיקביים במדיניות פיזור האוכלוסיה, היינו יכולים גם לחסוך משאבים אדירים. על רקע זה אני לא נרתע מהקמת מרכזים עירוניים בשטחים שמעבר לקו הירוק, אם נראה לי שהדבר הכרחי, גם מבחינה מדינית וגם מבחינת ההתיישבות, שהתחלנו בה באותם איזורים.

אנו דנים על כל מרכז עירוני לחוד,

אך לכל אחד מאתנו בודאי יש גם תמונה כללית. לפעמים אני מצטער, שאין דיון כולל. אנו נרתעים מהדיון הכולל, בגלל השיקולים המדיניים. אך תמונה כללית בהחלט הכרחית.

אני חולק על אדמוני, אך נכון שיש

קשר בין הסוגיות השונות. אני שייך לאלה שמחייבים את מעלה אדומים ואעפ"י כן גם בעד מעלה אפרים. לא מן הנמנע שנצטרך להגיע גם לעיר בתקוע. תקוע היתה עדיפה על קרית ארבע. העיר השלישית היתה צריכה להיות בתקוע, אך אולי זה מאוחר עכשו לשנות ממה שנוצר ואינני גורס ערים קרובות לירושלים, לא גבעון ולא אפרתה, כי זה יבוא על חשבון ירושלים. אך ירושלים זקוקה, בפריפריה שלה, גם לישובים עירוניים מזרחיים. הייתי רוצה לראות שלשה מרכזים עירוניים מזרחיים לירושלים, לא בסמיכות לירושלים, כמו גבעון ואפרתה, אלא במרחק מירושלים. גם אני סבור - ולא אאריך את הדיבור, כי אמר זאת צור - שמעלה אדומים היא עיר הנשענת על ירושלים ובנויה על הנטייה לצאת מהעיר הגדולה. אני חושב, שאפשר לפתח שם תעשייה בפני עצמה ולא

ש מ ו ר

השר א. ידלין

הייתי נרתע מלתכנן את מעלה אדומים כך, שחלק גדול מאוכלוסיתה יעבוד בירושלים עצמה, בעוד שמעלה אפרים תהיה מרכז לכל איזור בקעת הירדן. מי שהיה באיזור יודע, שיש לנו איזור התישבותי אחד בבקעה למטה (מראה על המפה). איזור חמרה ומכורה הוא איזור נפרד, שיכול להתחבר עם מעלה אפרים. אלה שלשה גושים, אשר כולם יכולים להוות איזור התישבותי אחד. מעלה אפרים כל הטעם שלה אם יהיו בה מפעלים שבנויים על ידע. במעלה אדומים לא השקענו מספיק מאמץ. אני מבחין בין מעלה אדומים למעלה אפרים. מעלה אדומים היא לויין של ירושלים. ירושלים לא תהיה מרכז המדינה, אם לא יהיו ישובים מזרחה לה, כי הכל נמשך לחל-אביב. מעלה אפרים זה המרכז העירוני של כל האיזור, מים כנרת עד ים המלח.

אני מסכים עם רענן, שההתישבות נוטה להקים לעצמה מרכז, שיכול להיות דומם מבחינת האוכלוסיה. המתישבים אינם גרים שם, אלא גרים במושבים ובקיבוצים.

אני חושב, שתאולם הראשון שיקום, יקום במרכז האיזורי הדומם, שלפי הערכתי צריך להיות למטה, קרוב מאד לישובים, קרוב מאד לבית הספר. מבחינת חינוך על יסודי, הוא צריך להיות אחד לכל האיזור. כל ישוב שירצה חינוך התישבותי ולא ירצה לשלוח ילדיו לעיר, יהיה לו בית ספר על יסודי אחד, שיהיה בערך ליד פצאל ושם גם יכול להיות אולם מופעים. אין כל כוונה, לדעתי, שבחמרה או מכורה יהיה בית ספר על-יסודי.

בכל הישובים של בקעת הירדן יש היום 1,300 מתישבים ומגיעים לאיזה שהוא רבע, שהמספר לא יגדל. לכן, ישוב של 500 משפחות - כ-2,500 נפש - מיד יוצר עובדה דמוגרפית משמעותית.

ש ו ר

השר א. ידלין

אי אפשר יהיה להכפיל את ה-1,300 ע"י מפעלים התישבותיים, אך אפשר להכפיל ע"י מרכז עירוני, שבו יגורו כל העובדים, שאינם חברי קיבוצים ומושבים, אך משרתים את האיזור ההתישבותי הנרחב הזה, אם ניטול יוזמה גם בתחום התיירות וגם בתחום התעשייה והמלאכה, ישוב של 500 משפחות לא נראה לי דבר שאי אפשר להגיע אליו. אם נתכנן זאת חברתית טוב, אני חושב ש-2,500 תושבים זה ישוב שהוא, בחלט, נושא את עצמו ויכול להחזיק בצורה מכובדת.

השר ח. צדוק:

יש לי הרגשה, שאנו מנהלים דיון

זה בואקום, מבחינת שיקול קדימויות.

באופן אבסולוטי, אני בעד עיר במעלה אפרים ובעד עיר במעלה אדומים ואינני רואה סתירה גיאוגרפית בין שתי ערים אלה. מבחינה פוליטית, בודאי רצוי הדבר.

אינני יודע את התשובות לגבי כסף,

כח אדם, אפשרויות של פיתוח פרויקטים תעשייתיים ומפעלי מלאכה - ואני לא חולך לכל הארץ, אלא מסתפק, כרגע, בסביבה יותר מצומצמת. האם יש סיכוי שיעמדו שני ישובים עירוניים כאן? האם יש לנו כסף? האם יש לנו אפשרויות פיתוח מלאכה ותעשייה? האם יש לנו אנשים? אני מסתכל על 500 העובדים בישוב העירוני, אז כמחציתו זה חופף את המרכז האיזורי. מה הערבותא בחפיפה הזאת? הערבותא היא במפעלי תעשייה ומלאכה. האם יש לנו מפעלי תעשייה ומלאכה אפשריים גם בשביל מעלה אדומים וגם בשביל מקום זה? האם אין חשש, שבמקום שבמשאבים שלנו אנו יכולים, אולי במאמץ, להקים דבר אחד בריא, ע"י פיצול נקים שני דברים לא בריאים? האם אותו השיקול של וייץ, האומר בתוקף רבו: "מרכז איזורי אחד ולא שניים, כי שניים זה מחליש ואחד זה בריא", לא חל גם כשאנו עומדים בפני שיקול והחלטה על

ש פ ו ר

השר ח. צדוק

ריכוז המאמץ התעשייתי-העירוני במקום אחד או פיצולו. אני לא מבין די בדברים אלה כדי שאתן תשובות, אך כאחד מאלה, שבפניהם העניין מובא להחלטה, אני מוכרח לשאול את השאלות.

השר א. ארזן:

אני בעד הקמת עיר, לא מרכז

עירוני ולא מרכז איזורי - עיר

במלוא מובן המילה, שתפרנס את חושביה ממקורותיה היא. כמו שאמר יגאל, ערד היא הדוגמא הטובה ביותר, שאפשר להדביק אותה לכאן. כי עירות אחרות של שנות ה-50 היו מבוססות על תעסוקה בישובים החקלאיים בסביבה. ערד זו ממש דוגמא טובה.

באשר להתיישבות החקלאית, אני

שייך לאסכולה הישנה האומרת, שההתיישבות החקלאית צריכה לשרת את עצמה, בעצמה ומתוך עצמה ואנו חייבים לחזור לנקודה זו. ההתיישבות שקמה מאז מלחמת ששה הימים היא אחרת, לחלוטין, מאשר ההתיישבות של שנות ה-50, ברמת המתישבים, בקצב הפיתוח ובכמות המתישבים אשר רוצים להתישב.

אני חולק על רענן. אינני חושב

שיש מקום למרכז איזורי. יכול לקום בית ספר במקום זה, או בית ספר על-יסודי במקום אחר ויכול להיות שתוף ביניהם. בית ספר על-יסודי יכול להיות בקיבוץ ויכול לשרת גם את המושב. לצורך זה לא חייבים להקים מרכז איזורי.

צדק אלון, שהאוכלוסיה הכפרית

תמיד תהיה מיעוט ואנו רוצים שתהיה מיעוט. החקלאות היא מתקדמת ובאיזור שאנו מדברים עליו תהיה יותר מתוחכמת. לכן, עם מעט אנשים תהיה הרבה עבודה.

ש מ ר

השר א. ארזן

אני בעד עיר, אך עיר אשר צריכה
לפרנס את עצמה. עובדי החוראה של ההתישבות צריכים לגור בחוץ ההתישבות,
בתי הספר צריכים להיות בחוץ ההתישבות, גם המפעלים צריכים להיות בחוץ
ההתישבות, במדה שיקומו מפעלי תעשיה לצרכי ההתישבות. לא על בסיס זה
צריכה לקום עיר. העיר צריכה לקום ולהתבסס על מלאכה, תעשיה, תיירות
משלה היא.

מר י. אדמוני:

אני מבין את עמדת שר החקלאות,

כפי שהביע אותה. הוא אומר,

שצריך להקים עיר בעקרון, אך יש כמה חברים שהעלו את ענין הגדלת האוכלוסיה.
אני, אישית, אינני בטוח שזו הגדלת האוכלוסיה של הבקעה. בגליל, מדינת
ישראל עושה מאמץ אדיר בהרחבת השיכון העירוני ואכן, אני מסכים שבלי
הרחבה ניכרת בישובים העירוניים, אין תקומה להגדלת האוכלוסיה בגליל.
אך יש מאות ואלפים יחידות ריקות בערי הפיתוח ולעומת זאת, אצלנו
בהתישבות אנו מוצפים באלפי מועמדים: בגליל, בבקעה, בפיתחה. מי מאתנו
ערב, שאנו נמלא יותר מחר 100 בתים במעלה אפרים מאשר 100 בתים בבקעה?
עבור 100 בתים בבקעה אני יכול להמציא רשימת אנשים ואינני חושב שמישהו
מסוגל לתת לי רשימה כזאת לאיזה שחור ישוב עירוני. סכום הכסף העומד
לרשותנו לפעולה הוא מוגבל ולא כל מה שאנו מוציאים מהמה, מישהו מחר
מתקצב לנו.

אני רוצה לערער את הבטחון של

אותם אנשים החושבים, שמרכז מסוב זה מקדם אותנו באכלוס יותר מהר מאשר
בהתישבות הכפרית. היום, במציאות של 1977, אינני בטוח שזו האמת.

ש ו ר

מר ח. פינקלשטיין:

אמרת, שאתה מעדיף התישבות

כפרית. האם אי אפשר לעשות

מרכז משולב, גם עירוני וגם כפרי בסביבה הזאת? יש לנו תכנית של מרכזים משולבים. האם גם זה לא יכול להיות מרכז משולב?

מר י. אדמוני:

ההצעה הראשונה היתה למרכז

משולב, כמו מרכז בני-יהודה.

מר מ. בראון:

אני מרגיש, שאין לי מספיק נתונים

להחלטה שלי. בכל זאת, ממה שמעתי,

אני רוצה לרשום תמיכתי ברעיון של הקמת מרכז עירוני. מדובר, מנין ימצאו

משאבי כוח אדם. הנוער בגולה אינו אדיש. אעפ"י כן, אחת הבעיות שאנו

נחקלים בהן, בעבודתנו עם הנוער בגולה, שאם כי יש, עדיין, זרימה להליכה

להתישבות כפרית, יש הרבה יותר אנשים, אשר רוצים לעשות הגשמה חלוצית,

אך אינם נוטים לכוון של הקלאות ומחפשים פתרון במרכזים העשייתיים.

נדמה לי, שהרעיון המוצע כאן יכול להיות אטרקטיבי לחוגים פוליטיים

מסוימים, כדוגמת בית"ר בצרפת, אשר הולכת לבית שאן ועושה שם מפעל ללוחות

חשמל. דבר כזה אפשר לעשות במעלה אפרים. אם יכולנו לבוא עם איזה דבר

חדש ורענן, אשר יש בו איזה שהוא עוקץ פוליטי לגבי סוג מסוים של נוער,

אפשר לשאוב הנה כמה מאות בני נוער מהגולה.

לגבי השיקול כן או לא: לדעתי,

יש כאן איזה שהוא אלמנט פסיכולוגי. לשם יצירת סגירת בחור הבקעה,

בעם היהודי ובעולם, ההתישבות בבקעה הירדן היא דבר חשוב מאד. אם הייתי

גר בגלגל והיו אומרים לי שהעיר שלי היא מעלה אדומים, הייתי אומר,

שבאותה מדה אני יכול להגיע לירושלים. מעלה אפרים כן תהיה עיר שלי,

ש ו ר

מר מ. בראון

אם היא תקום. נדמה לי, שיש הבדל פסיכולוגי מכריע בין מעלה אפרים ומעלה אדומים. לדעתי, מעלה אפרים כל כך מרוחקת, שאם לא תהיה החלטה, היא לא תקום. מעלה אדומים חגרו לעשיה. ההרגשה הפסיכולוגית של יושבי הבקעה, שעיר בחוף הבקעה שונה לגמרי מעיר שנראית כשכונה של ירושלים. לכן, הקמת מרכז התישבותי-עירוני, יש בה ערך סימבולי חיובי מאד וערך של "הוצאה אויר" מאלה הטוענים שאין עשיה.

מר מ. קרונה:

אני עוד חי בהרגשה של הזמן

שהיו כאן נציגי הישובים בבקעה ודיברו בקשר להקמת בית הספר. ראינו, שהם אינם רואים את מעלה אפרים כחלק אורגני של המפעל ההתישבותי שהם עושים בבקעת הירדן. מעלה אפרים לא תשרת את האיזור. אמנם, רצוי שתהיה עיר, אך היא אינה חלק מהישובים. כך התרשמתי באותו זמן.

לגבי העניין ששר החוץ העלה, בדבר

החיוב בהקמת מעלה אפרים והצורך, בגלל ההרגשה הפוליטית, לעשות הרבה ומחר. כששמעתי מאבני את תחזית האוכלוסיה, אני נוכח שזה אינו עונה על הצרכים. לדבריו, בסוף 1977 עשויות להיות שם 125 משפחות נוספות. זה אינו עונה על הסועקה הפוליטית. לדעתי, העניין עדיין אינו בשל להחלטה. לי אין ספק, שלו היו בודקים יותר טוב את האפשרויות הכלכליות של המקום והיו מעמידים אתגר, ההרשמה היתה יותר גדולה. יש כח אדם מצוי בארץ, שאולי לא ילך לגליל, אך אם נתן לו אתגר, בודאי ילך. לי אין ספק שיתיו מאות, אילו היו נותנים להם איזו הבטחה או בסיס כדי למלא תפקיד. הדבר צריך חקירה נוספת. כדאי ללחוץ יותר על משרד המסחר והתעשיה ומשרדים אחרים הקשורים בכך, על מנת לדעת מהו הבסיס שעליו יושבת המקום ואז אפשר יהיה לעשות רישום יותר גדול של מתישבים פוטנציאליים.

ש ש ו ר

מר ש. אבני:

הזמן אינו מרשה להתיחס לכל
ההערות שהושמעו כאן. לפיכך,

אתיחס רק לחלק מההערות.

לבבי הערעור של יחיאל: במושגים
קונבנציונליים, שבחלקם היום אינם מעודכנים, יש מהצדק בדבריו. אך אם
נתעמק קצת יותר, אז חלק מהדברים אבד עליהם הכלח. קודם כל, מבחינת
גודל האכלוס, אתן דוגמא אחת. בחבל רפיה יש הצלחה עצומה לישובים
הכפריים - זה שם דבר. בחבל רפיה יש היום כ-250 משפחות. בימית -
שאינני מקבל את הגדרת צור שהיא עיר "צולעת" - כבר היום יש 250 משפחות
נוספות ולולא ימית, האיזור היה נשאר רק עם ישובים כפריים - ועוד 100
משפחות נמצאות בתהליך של אכלוס. נכון, שיש קשיים ראשוניים. בואו
לא נהיה עם פזיז. תהליך הקמת ישוב עירוני הוא יותר איטי ויותר קשה
ומחייב השקעות וחליכים לא קונבנציונליים.

אינני מתווכח עם רענן שיש צורך
בתכנית כללית. השאלה היא של העיתוי, האפשרויות והזמן הנכון. אני
מקוה, שלא התכוונת להתנות החלטתה על מקום זה או אחר בתכנית כללית.
אנו כיום, עם ההחלטתה על ימית וקצרין, מקימים צוות הקמה, על מנת לראות
את הראיה הכוללת.

יש שני משרדים שלא צועדים אתנו
לפי הצורך. אני, לתומי, חושב שהחלטת ועדה זו, שהופכת לאחר שבועיים
להחלטת ממשלה, מחייבת את כל המשרדים. המציאות היא לא תמיד כזאת.
אפשר היה בימית להיות במצב יותר טוב, אף כי אין בעיה של פרנסה. יש
בעיה של עיסוק ומגוון מקצועות של האוכלוסייה. מאידך, אם אני רוצה להביע
קצת מהציונות, הרי שאין כלל אסון ששנה-שנתיים ראשונות אינן זוהרות בהקמת
ישוב, שאנו צופים לעתיד שיהיה יפה וגדול.

ש מ ו ר

מר ש. אבני

יכולנו להביא תכנית גאה, עם פרטי פרטים. אך באופן טבעי, זה מצריך זמן. אני חושב, שאנו נמצאים בדקה לפני השעה 12 לקבל את ההחלטה ולעשות את הרוויזיה התכנונית, על מנת שלא תהיה אחר כך בכיה לדורות.

אינני בטוח שיהיה זה נכון להביא,

בבת-אחת, 500 משפחות למקום זה. נדמה לי, שיהיה זה מן התבונה - גם אם היו כל האפשרויות - ללכת קצת לאט, מבלי להזניח את המחשבה לעתיד.

את הרעיון של בראון קניתי. אנו

מתכוונים, בשלב ראשון, להקים בית-ספר שדה, צמוד למעלה אפרים. אם יש סיכוי לקבל גרעין נוער, אני מוכן להוסיף כמה יחידות בתוך בית הספר ולהתארגן לקראת אילו מפעלים.

אני חושב, שלאף אחד מאתנו אין

הפטנט לדבר בשם החתיבות - מה הם רוצים או לא רוצים. כשאומרים, שהחתיבות אינה רואה זאת כחלק מהמערך שלה, אין זה מדויק. תנועת המושבים החליטה - ויש על כך מכתב - שלא תאפשר לבעלי מקצוע לגור במושב. יכול להיות, שחלק לא ישמרו על כך, אך אני בטוח, שרוב אלה שישרתו את המושבים, יגורו במעלה אפרים.

לבני החרוה - בכל ישוב אנו בונים

את הגרעין הראשון של מבני תרבות. לא מן הנמנע, שבמשך הזמן יתווספו, ביוזמה עצמית של קבוצת ישובים, עוד מבני תרבות. אם אורי יפה, למשל, ירצה שהקולנוע הראשון יהיה אצלם - השאלה היא, אם זה מתפקידנו הממלכתי לעשות זאת. אם יהיה במעלה אפרים אולם, שיהיה גם קולנוע וגם תיאטרון, מטבע הדברים יבואו לשם.

ש פ ו ר

מר ש. אבני

יש היום כמה מועצות איזוריות ותיקות, המגיעות לאיגוד ערים עם העיירות הסמוכות, להקמת מפעלי ספורט ותרבות. לדוגמא: גליל עליון עם קריית שמונה, נעמן עם עכו, שדרות עם שער הנגב והיוזמה, עפ"ר, באה מהמועצה האיזורית. למה נהיה קסני אמונה ולא נאמין, שגם כאן יכול להוצר אותו דבר, אם נכוון זאת בצורה נכונה.

היו"ר השר י. גלילי:

שאלה ליחיאל: מה המצב בנושא המים באיזור, אם מתכוונים למרכז מאוכלס

במעלה אפרים?

שאלה לאבני: האם היה מבע כלשהו

עם משרד המסחר והתעשיה בנושא התעשייתי?

עוד לא.

מר ש. אבני:

אין בעיה של אספקת מים. מ-30 מיליון קוב מים שאנו מקוים להפיק

מר י. אדמוני:

מהקידוחים בבקעה ומ-1/3 כמות כזאת באיזור המידי הקרוב למעלה אפרים, נראה שלא צריכה להיות בעיה של אספקת מים לעיר במקום זה. כמובן, לא נפתח במקום תעשיות עתירות מים, אך אספקת מים לשתיה לעיר כזאת - אין בעיה.

היו"ר השר י. גלילי:

אני חייב להודות, שבמהלך ישיבה זו שיניתי את נוסח התחלטה, שאני

מציע שנקבל. צריך לוטר, שהשאלות של שר המשפטים, למשל, נשארו - במדה רבה - ללא תשובה. אם כי גם הוא וגם כולנו מודעים, שלא פעם הפלגנו אל הבלתי נודע ואני מתיחס אל השאלות שהציב כאל תרומה להתיחסות רצינית

ש פ ו ר

היו"ר השר י. גלילי

לנושא ולא כאל הרהורים הבאים לעכב פעילות. אני גם שמתי לב, שכמה חברים העידו על עצמם, שהם אינם מומחים לנושא ולא תמיד אנו שומעים הצהרות ענווה מסוג זה. לפיכך, בהצעת ההחלטה אני מעדיף להסתמך על המשרד המקצועי שהוא, בנדון, משרד השיכון, מבלי שאנו נכנס לפרטים ביחס לפרוגרמה של המרכז העירוני שיקום. אך אני רוצה להדגיש הנחה אחת, שעליה דיבר דוקא שר החקלאות. אם המרכז העירוני הזה יצטרך לשרת רק את ישובי הסביבה, הרי שהדבר יבוא בסתירה עם עיקר כוונתנו להקים אותו, בלי שאני מפליג לשאלה החברתית הגדולה, איך צריך להיות בנוי ישוב כפרי ואם בעלי מקצועות צריכים לגור בו או לא - זה הנושא של המתיישבים עצמם. אך עיקר הכוונה שלנו היא לאכלס את בקעה הירדן ואכלוס בקעת הירדן יכול לבוא, אם נביא לשם מקורות תעסוקה ופרנסה, שאין להן מגבלה של קרקע ומים. כי אותה מגבלה ישנה לגבי התעסוקה והמחיה מחקלאות. הוזה אומר, אם אנו לא נביא, אפילו בשלבים הראשוניים, באורח מלאכותי - בטרם גילינו את מכרות האורניום, הפחם, הזהב והכסף, שהם צריכים לתת תעסוקה לעובדי מכרות ועובדי מתכות - סניפים של מפעלים אחרים בארץ, מפעלי מלאכה ותעשיות, שאנו רוצים לשבץ אותם שם, מתוך מוטיב ציוני, בהתחשבות מירבית במוטיב הציוני, עוד בטרם דבר זה מצדיק את עצמו מבחינה פיננסית, אז לא הועלנו שום דבר. לכן, מהבחינה הזאת הערת שר החקלאות, שאנו צריכים ליצור מקורות תעסוקה במרכז עירוני זה, היא המכריעה; שאם לא כן, לא יהיה אכלוס.

אני מרגיש את עצמי קצת לא טוב,

לרגל התשובה של אבני בנושא משרד המסחר והתעשייה ואני, פשוט, מביא זאת, על מנת שמדה יחד שותפים ל"חטא". כי שר המסחר והתעשייה יצדק, אם יבוא בקובלנא על כך, שמחליטים על הקמת מרכז עירוני, שיש בו מרחב לפיתוח תעשייתי, ואין באים בדברים תחילה עם משרדו. הלכנו לחפש את האתונות ומצאנו את המלוכה - הלכנו לפתור בעית בית הספר ומתוך דיון בבעיה זו,

ש מ ר

היו"ר חשר י. גלילי

הגענו להחלטה לפתח את המקום למרכז עירוני; וזה פשר הדבר שבדרך לא פנינו למשרד המסחר והתעשייה.

אני מגיש, בשלב זה, החלטה

לאקונית: "מאשרים את המלצת ועדת המשנה לנושא הפיתוח של מעלה אפרים, בדבר פיתוח מעלה אפרים למרכז עירוני, בהתאם לקווי התכנית שהוגשה ע"י משרד השיכון". כתורה שבעל-פה אני מוסיף, שיחד עם משרד השיכון נבוא בדברים עם משרד המסחר והתעשייה ואם יהיה מצד משרד המסחר והתעשייה ערעור על החלטה זו, נזמין אותם לישיבת הועדה לשקול מחדש את הנושא.

מ ח ל י ט י מ:

לאשר את המלצת ועדת-המשנה לנושא הפיתוח של מעלה-אפרים, בדבר פיתוח מעלה-אפרים למרכז עירוני, בהתאם לקווי התוכנית שהוגשה ע"י משרד השיכון.

ח/4 - פעילויות הנח"ל בתקופת הקרובה - הודעה

מ ר י. אדמוני:

במהלך החודש הבא תהיינה כמה

פעילויות של הנח"ל, כי הנח"ל

מקיים פעילויות פעמיים בשנה וחילופי המחזורים שלו הם בינואר וביוני. במהלך החודש הבא תאורחנה שלש האחזויות: סוכות שבפיתחת רפיה, מצפה-שלם שבחופי ים-המלח, קטיף שבגוש קטיף, בדרום רצועת עזה. שלש האחזויות אלה תהיינה לישובים אזרחיים, כשקטיף כבר מצויה במבני הקבע שלה, סוכות במוקד ראשוני של ישוב הקבע ומצפה שלם עדיין במבנים זמניים, אך גרעין הקבע כבר יהיה במקום.

ש מ ר

מר י. אדמוני

במהלך החודש יוקמו, או יאוכלסו,
האחזות קליה ב' בצפון ים המלח וכנראה שיוקם המחנה הראשון - אם נספיק
לעשות זאת - בריסון, האחזות נוספת בגוש כוכב השחר. שתי הפעולות האלה
הן בנוסף להקמת האחזות צלמון בגליל בנובמבר, ואולי נזכיר גם את
אזרוח יטב ונערן באותו חודש.

ח י ש י ב ה נ נ ע ל ח

מוכירות הממשלה

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה לענייני התיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית
י"א בחשרי תשל"ז - 5.10.76

נכחו חברי הועדה: השרים: י. גלילי - יו"ר, ש. הלל, א. עופר, ח.י. צדוק,
מ. קול וש. רוזן.

נציגי ההסתדרות הציונית: ר. וייץ, מ. הרבנה וי. קלארמן.

נעדרו חברי הועדה: השרים: א. אוזן, י. אלון (בחול), ז. המר, א.ידליון,
ש. פרס, י. רפאל וי. רבינוביץ.

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית: י. אלמוגי, מ. בראון,
א.ל. דולצ'ין, ר. יגלוס,
ח. פינקלשטיין, מ.קירשבלום,
א. שנקר וע. שפירא.

ש. אבני	- משרד השיכון
י. אדמוני	- הסוכנות היהודית
ד. אריאל	- משרד החוץ
א. מקובר	- לשכת השר י. גלילי
י. צור	- הסוכנות היהודית
אלי"מ מ. שגב	- צבא-הגנה-לישראל
ש. שטנר	- משרד האוצר
י. שמיר	- הסוכנות היהודית

א. ליסנסקי - מזכיר הוועדה

- סדר היום: 1. הת/1. מסירת מידע:-
א. בית-ספר איזורי בבקעת הירדן;
ב. יעדי הפיתוח של מעלה-אפרים.
2. הת/2. תכנית ההתיישבות לשנים 1977-81 - אשר תובא בפני 3'48
הקונגרס הציוני העולמי

מסירת/.

בפרוטוקול זה 30 דפים

סג"ר: סג"ר

ש פ ו ר

הח/1 - מסירת מידע: א. בי"ס איזורי בבקעת הירדן
ב. יעדי הפיתוח של מעלה אפרים

אני רוצה למסור מידע:

היו"ר השר י. גלילי:

(א) בהתאם לישיבה שהייתה לנו ב-14.9.76,

בנושא בית הספר בבקעת הירדן, קיימנו את הדיון שהוסמכנו לקיים ופה אחד סיכמנו:

(1) להענות לבקשה המתישבים, בדבר מיקום בית הספר באחד הישובים באיזור ולא במעלה אפרים. לפי שעה, יהיה בית ספר יסודי, עם אפשרות לפתח אותו גם לבית ספר על יסודי, כשתגיע השעה ותתקבל החלטה על כך.

(2) להמליץ לוועדת השרים לפתח את מעלה אפרים למרכז עירוני. סעיף זה אינני מביא להחלטה עכשו, אלא נבקש את משרד השיכון להכין לנו הצעה בנדון ונדון עליה, כאשר הצעה זו תהיה מוכנה. אך אני פשוט מודיע לכם על כך.

שר החינוך אינו כאן והוא ביקש שלא

נדון בנושא זה בהעדרו, אך אינני רואה סיבה מדוע לא להביא ענין זה בפני חברי הועדה; אלא אם כן תהא לשר החינוך השגה על כך, נשוב לדון בזה. בדיון השתתפו: שר השיכון, שר החקלאות, שר החינוך והתרבות, ראש המחלקה להתישבות ואני עבדכם וחסיכום נחקבל בהסכמה כללית.

(ב) אני מזמין את חברי ועדת השרים

לסיור בבקעת הירדן ביום 20/10. הנסיעה תהא לאורך הכביש מעלה-אדומים - מעלה-אפרים. היא תחליל ב-8.00 בבוקר ממשרד זה ותסתיים ב-15.00. הוך כדי כך נבקר בישובים בבקעה ונקבל הסברים מצד הגורמים ההתישבותיים ונפגש גם עם מתישבים. לאותם חברים שלא נענו להזמנה, אני מציע לשקול שוב, שמא בכל זאת יענו.

ש פ ו ר

הח/2 - הכנית התישבות לשנים 1977-1981 אשר חובא בפני הקונגרס
הציוני העולמי

היו"ר השר י. גלילי: אני רואה לנכון להביא לישיבה זו,

קודם כל לידיעה, דיון ראשוני בנושא

"סעיף ההתישבות בקונגרס הציוני הקרוב". אני מניח, שכל חברי הועדה
בקיאים באבחנה בין הקונגרס הציוני לבין מושבי הנהלת הסוכנות היהודית
ומוסדותיה. בעוד שהסוכנות היהודית תוחסה את פעילותה בגדרי מדינת
ישראל שעד מלחמת ששת הימים, ההסתדרות הציונית מלווה את פעילותנו
ההתישבותית בהתאם להחלטות של ממשלת ישראל. הכוונה של הנהלת ההסתדרות
הציונית - כפי שהיא מביעה לידיעה - היא ליחד משמעות מרכזית לתכניות
ההתישבות בקונגרס הציוני הקרוב.

השר מ. קול:

האם הקונגרס יתקיים במועד? כי יש

הצעה לדחות אותו כדי לאפשר בחירות.

מר ר. וייץ:

הקונגרס מתקיים במועד.

היו"ר השר י. גלילי:

נקודת המוצא לדיון הן החלטות הממשלה.

כלומר, מבחינת ההתפרסות הביאוגרפית,

החלטות הממשלה מחייבות את ההסתדרות הציונית ואין הפעילות שלה חורגת
מתחומים שממשלת ישראל קובעת. הקונגרס יכול להיות במה להתבטאות וביטוי
של רצונות, אך מה שמחייב את הקונגרס הציוני אלה הן החלטות הממשלה.
כמדה שבפתיחה אתם תעמדו על תכניות התישבות שטרם אושרו, הרי אין אלו
אלא הצעות שטעונות אישורנו וגם ההצעות הללו הן במסגרת הפרימטריס, שעליה
החליטה הממשלה.

ש מ ר

מר ר. וייץ:

לדאבוני הגדול, מהישיבה הקודמת לפני

שלשה חודשים, בה מסרנו על התכנית

שהגשנו לעצרת הסוכנות, שהיתה - כדברייך - תחומה בתחום הקו הירוק, התפרסמו דברים מסולפים וקיבלתי גם מכתבי שיטנה ודיבה, אשר הופצו בקרב אחדים מהשרים המשתתפים בועדה זו. אני רק מזכיר לחברי, שבזמנו הציע השר המר - ואני תמכתי בהצעתו זו - שהדיון יעשה כאשר תוגשנה התכניות כולן, כי הודגש אז, שאנו דנים בחלק מהתכניות שבתחום פעולת הסוכנות היהודית ויצא, כאילו רענן וייץ הגיש הצעה רק בתחום הקו הירוק. אני מבקש שהדבר ירשם ושהיו"ר - אם צריך - יגן על החברים היושבים כאן, ובעיקר על ראש המחלקה להתישבות, להעמיד דברים על אמיתותם.

מר י. אדמוני:

התכנית שאנו עומדים להביא בפני

הקונגרס הציוני, מורכבת ממספר

אלמנטים, שברצוני לפרט אותם. תכנית זו מתיחסת, כמובן, לאלמנטים מרכזיים ואינה מתיחסת לפעילות שוטפת בפיחוח. אנו נביא, בעיקר, כמה הצעות לפרויקטים מיוחדים, שאני אפרט אותם.

דבר ראשון שהמחלקה להתישבות רוצה

להציע לקונגרס הוא: להוציא מטיפול את אותם הישובים הנראים בשלים, מבחינה כלכלית וארגונית, לעמוד ברשות עצמם ולהעביר אותם לטיפול משרד החקלאות. הערכת המחלקה היא, שכ-100 מתוך 200 הישובים שבטיפול, יוכלו לעבור בתקופה זו לטיפול משרד החקלאות כישובים בשלים לעמוד ברשות עצמם.

השר ש. רוזן:

האם ה-200 כוללים התנהלויות?

ש פ ו ר

לא. נוסף לזה, להעביר למשרד החקלאות

מר י. אדמוני:

כ-15 מתוך 87 ישובים, שהוקמו ע"י

המחלקה וחטיבת ההתישבות של ההסתדרות הציונית לאחר מלחמת ששת הימים.

ז"א, אנו רוצים להוציא כמחצית מספר הישובים, שנמצאים בטיפולנו מזה

שנים, ועוד כ-15 ישובים מתוך הישובים החדשים, אשר הוקמו במשך תשע השנים

האחרונות.

אתה רוצה להוציא את הישובים האלה

השר מ. קול:

עם "נדוניה", או בלי "נדוניה"?

השאלה אם להוציא ישובים אלה עם

מר י. אדמוני:

"נדוניה", או בלי "נדוניה", נדונה

בינינו ובין התנועות ההתישבותיות. כשהבאנו נושא זה לדיון לפני המרכז החקלאי, שבו השתתפו נציגי כל התנועות ההתישבותיות, הובעה הסכמה לרעיון זה בעיקרו ונקבע, שיש צורך בועדה משותפת לבדוק אם להוציא עם "נדוניה" ומה גובה ה"נדוניה". אני מניח, שדיון זה יעשה עוד לפני הקונגרס, כך שבנושא זה לא תהיינה חילוקי דעות בין תנועות ההתישבות והמחלקה להתישבות.

הפרויקט השני שהמחלקה להתישבות

מציעה הוא: הרחבת ישובים באיזורים מועדפים וכאן אנו מציעים פעולה בארבעה איזורים. האיזור האחד הוא הגליל והוא מתחלק לשניים: הגדלת מספר יחידות במושבים ובקיבוצים בגליל ההררי עד כדי 100 יחידות לכל ישוב. היום אנו עומדים במרבית הישובים בין 50 ל-60 יחידות והכוונה שלנו להגדיל הישובים עד ל-100 יחידות. הגדלה זו תהא על מאגר הקרקע והמים הקיימים, תוך ידיעה שלקיומם ולחוסרם יצטרכו המתישבים הנוספים להתבסס, בעיקר, על המפעלים האיזוריים, הנמצאים בחלקם בשלב ביצוע ובחלקם

ש מ ר

מר י. אדמוני

יבוצעו במהלך התקופה שאנו מדברים עליה; וכן על מפעלי תעשיה, שבחלקם כבר הוקמו, בחלקם בתהליך הקמה ואחרים יוקמו במהלך ארבע השנים הבאות. המפעלים האיוזוריים ומפעלי התעשיה יהיו בשלשה מרכזים גושיים, שאנו מנינו אותם כאן לא אחת, והם: האחד ליד גורן, השני ליד מירון והשלישי ליד רמות נפתלי.

בגליל יש כיום כ-450 בנים ובנות, לאחר שרות צבאי, אשר רוצים להשאר בגליל ולהאחז בו. במסגרת שרות צבאי, יש מספר דומה של בנים ובנות, שגם הם רוצים להשאר בתחומי האיוזור. לקראת כניסה לשרות צבאי יש כ-400 בנים ובנות נוספים. הנכס הגדול שלנו בגליל הוא, שהבנים והבנות שגדלו בישובים רוצים להשאר בהם ואנו, בהחלטה זו של הגדלת מספר יחידות, נענים במדה רבה לרצון שלהם, לרצון הוריהם ולהסכמה ההדדית שלנו עם הישובים ועם התנועות, שאליהן מסונפים הישובים, להרחבת הישובים על מאגר הקרקע והמים הקיים, תוך התבססות בחסוקה ובהכנסה, כפי שאמרתי, על עבודה במפעלים איוזוריים ובמפעלי תעשיה.

התכנית הזאת להגדלת הישובים היא מעל

ומעבר לתכנית קודמת, אשר הצגנו בפניכם, להגדלת אותם הישובים עד ל-60 יחידות, אם כי אנו יודעים, שעד לשנת 1977 לא נגיע להקמת כל הבהים שהיו כלולים בתכנית הכוללת. אני לא כללתי אותם כאן ויכול להיות שצריך יהיה לכלול אותם, כדי שהתכנית חבוא עם המספר המלא של המבנים שידרו לנו במסגרת הרחבת הבהים. כמו כן, לא כללתי את ההצעה שלנו להוסיף מספר מאות יחידות דיור באותם שלשת המרכזים הגושיים שמניתי, שבהם נאכלס אותם הבנים, שלא ימצא להם מקום בישובים עצמם - וימצאו כאלה. כי ההגדלה

ש ו ר

מר י. אדמוני

ל-100 יחידות תאפשר רק לבן אחד מכל משפחה להקים ביתו בחוץ המושב ואנו מדברים על משפחות ברוכות ילדים. ברור, שיחר הילדים יצטרכו למצוא מקומם או באותם המרכזים הגושיים, או בעירות הפיתוח בגליל. אם יהיו כאלה, שלא ימצאו מקומם לא פה ולא שם, בודאי יצאו מתחומי ההתישבות, לצערנו.

השר מ. קול:

או שילכו לישובים חדשים.

מר י. אדמוני:

או לישובים חדשים, אך דוקא באיזור הגליל לא ראינו התלהבות להליכה

לישובים חדשים.

יש לנו פרויקט נוסף, שהוא פרויקט

הנמצא במהלך כבר מספר שנים ונעשתה בו עבודה חשובה מאד. הפרויקט הוא: חוספת יחידות בגליל התחתון. במדה שפרויקט זה לא יושלם עד 1977, אנו מציעים להשלים אותו בארבע השנים הבאות וע"י כך לחרום הרומה משמעותית לפיתוח הישובים בגליל התחתון, כחלק מהמאמץ הכולל שלנו לפיתוח הגליל. במסגרת זו, אנו מציעים גם הרחבת ישובים קיימים וגם הקמת מרכז גושי מאוכלס, מתוכנן ליד כדורי.

בקשר לירושלים, אנו מציעים להגדיל

את מספר היחידות במושבים בירושלים - לא בכולם - אלא באלה שהדבר ניתן ובאלה שאינם סמוכים לעיר עצמה, עד ל-80 יחידות ובמסגרת זו, חוספת של 280 יחידות במושבים באיזור ירושלים.

ש ש ו ר

מר י. אדמוני

פרויקט רביעי - שיהיה, אולי, הגדול

מכולם - הוא תוספת יחידות, בעיקר במושבאים בלכיש ובנגב, ע"י אינטנסיפיקציה של היצור, שפריו בעיקר ליצוא ושמוש במאגר הקרקע והמים שיתפנה לתוספת יחידות בישובאים. בדיון שקיימנו עם שר החקלאות בנושא זה, סוכם שאנו נכין כמה פרויקטים נסיוניים, כדי לקבוע את שיטת הפעולה בתחום זה. נראה לנו, שבגלל היכולת שלנו לפתח את ענפי היצוא, בגלל העובדה שפיתוח כל יחידה כזאת, יחסית, יהיה זול יותר מפיתוח יחידה חדשה ובגלל העובדה שאנו מדברים על תוספת יחידות בישובאים קיימים, שהחשתי קיימת בהם - הן החשתי הכפריה והן החשתי האיזורית - נראה לנו, שבסופו של דבר נוכל להגיע אולי לאלפים של יחידות נוספות במושבאים בלכיש ובנגב, כאמור על מאגר הקרקע והמים הקיים. כלומר, אין זה מחייב אותנו לפיתוח מקורות מים חדשים וקוי מים חדשים. מה שזה מחייב אותנו: שיכון למשפחות והשקעות באינטנסיפיקציה של היצור במשקי החורים, אשר יפרישו קרקע ומים, ובמשקי הבנים שאנו עומדים לפתח. המגמה שלנו היא להגיע בתחום זה לתוספת יחידה לכל משפחה, ז"א להכפלה מספר היחידות. מבחינה חברתית, נראה לנו שזה יהיה התהליך הפשוט ביותר, שכל משפחה תפריש קרקע ומים לבן או בת הגדלים בקרבה ונמנע מבעיות חברתיות, הנובעות מתוספת יחידות במספר מצומצם יותר.

הנושא השלישי שאנו רוצים להציע הוא

השלמת ישובאים חדשים, אשר הוקמו מאז מלחמת ששת הימים. כידוע, הקימונו בכל אחד מהישובאים הללו, עד היום, בין 30 ל-50 יחידות. הישובאים מתוכננים, בדרך כלל, ל-80 או 100 יחידות ואנו רוצים להציע תוספת יחידות במשקים הללו. זו תהא תוספת טבעית, במסגרת הגידול הטבעי שלהם, ואנו נציע את התוספת מותאמת לכל ישוב וישוב, לפי הערכתנו את כושר הקליטה ויכולת הקליטה של כל ישוב. באותם הישובאים שנעריך, שאפשר להשלים את מספר היחידות המתוכנן, נציע את ההשלמה. באותם הישובאים שנחשוב, שבמהלך ארבע

ש מ ו ר

מר י. אדמוני

השנים לא נוכל להשלים, לא נציע השלמה אלא תוספת. בס"ה, במסגרת זו, נראה לנו שנוכל להוסיף עוד כ-3,000 יחידות נוספות בישובים הקיימים. כפי שזכור לכם, מדובר על כ-87 ישובים שהוקמו, או נמצאים בתהליך הקמה בשנים האחרונות.

הפרויקט הרביעי שאנו רוצים להביא

בפני הקונגרס הוא פרויקט של קליטת עולים בהתישבות. פרויקט זה בחלקו עומד בפני עצמו ובחלקו הוא חלק מתכניות אחרות שמניתי, או שאמנה להלן. אך אנו רוצים להבליט אותו, בגלל חשיבות הבלטה ענין קליטת העליה בהתישבות ואנו רוצים להציע כדלקמן: קליטת 400 משפחות עולים בישובים שתופיים קיימים - הכוונה למושבים שתופיים; 400 יחידות בישובים שבתהליך הקצמה; 1,400 יחידות בקיבוצים; 1,300 יחידות בישובים חדשים, שאנו נציע להקמה ואפרט את רשימת הישובים המוצעים להקמה. בס"ה, אנו מדברים, איפוא, על קליטה של כ-3,500 משפחות, שהן כמעט 1,000 משפחות לשנה.

הפרויקט החמישי שאנו רוצים להציע

הוא פרויקט הקמתם של 55 ישובים חדשים, נוספים על אלו שאנו החלטנו על הקמתם בשנת 1976; ז"א, ישובים שאינם כלולים ברשימה זו, שיוקמו עוד במהלך השנה הנוכחית. ברשימה נכללים ישובים, שכבר דנו והחלטנו עליהם, אך טרם הקצבנו אותם, כולל 1976.

השר פ. קול:

כמה מהם בתחום הקו הירוק וכמה מחוץ לקו הירוק?

מר י. אדמוני:

מיד נבחן ונספור כיצד הם מתחלקים.

ש מ ר

מר י. אדמוני

ברצוני לפרט עתה את התכנית ולהראותה

על המפה. אנו מציעים, במסגרת הכנית זו, הקמת 6 ישובים נוספים ברמת הגולן. מבין הישובים הנוספים ברמת הגולן, אנו מציעים הקמת קבוץ אחד נוסף בגוש הישובים בדרום הרמה. זה יהיה קבוץ שמבוסס, בעיקרו, על חקלאות, עד כמה שקבוצים מבוססים היום על חקלאות; קבוץ שני של הקבוץ הארצי ברמת הגולן, שמיקומו אושר כבר והוא בשל להקמה, גם מבחינת הגרעין המבקש לאכלס ישוב זה. אנו מציעים להקים שני ישובים נוספים בחלק המרכזי של רמת הגולן, באיזור העיר קיצרין, על ציר יהודיה-חושניה, שהיא הדרך המרכזית ברמת הגולן כיום. ישובים אלה יהיו נוספים לעמיעם, שהוא הישוב התעשייתי הראשון בגוש המרכזי ברמה, שהוא בשלב הקמה. שני ישובים אלה עיקר קיומם יהיה על התעשיה.

אנו מציעים הקמת שלשה ישובים בגוש

שמצפון לרמת הגולן, הוא גוש המצוי מערבה לישובים של עמק קוניטרה, שמהם הר אודם הוא הישוב הראשון ושעל - שהוא אחד מארבעת הישובים שהקימונו כישובים זמניים - אנו מקוים, יהיה הישוב השני. על אלה אנו מציעים להוסיף עוד שלשה ישובים בגוש של צומת וואסט, השולט על שני צירים: ציר גונן-קוניטרה וציר האורך שבין נאמח לבין איזור הדרוזים בצפון רמת הגולן.

בגליל אנו מציעים הקמת 15 ישובים,

נוסף על כל הישובים שאושרו. היום אנו כבר בתהליך הקמה של 7 ישובים וכאן אנו מציעים עוד 15 ישובים. כלומר, בס"ה נגיע ל-22 ישובים חדשים בחום 1981. מחוץ ישובים אלה אנו מציעים להוסיף 5 ישובים בגוש תפן, שמהם 4 יהיו ישובים קבוציים - אנו מציעים להוסיף אחד לשנה - ועוד ישוב אחד לבני המושבים בגליל; ישוב אחד באיזור המושבים הדתיים בגליל מזרחה למירון, מיועד בעיקר לבני המושבים של הפועל המזרחי.

ש מ ר

מר י. אדמוני

בגוש חזון אנו מציעים להוסיף שני ישובים, שהם: רמה וחלזון. אנו מציעים להוסיף שני ישובים לאורך שני צירים, האחד - ציר עלבון-מגדל (הר רביד) והשני - ציר נוסף שעומדים לפרוץ החל בשנה זו מפרוד לעמיד ולאוורכו אנו מציעים להוסיף עוד ישוב אחד. שני ישובים נוספים על הטורען, שם נקים עוד השנה את הישוב הראשון והישוב ה-15 הוא ישוב בגליל התחתון, באיזור רמת סירין.

זו מסכת ההתישבות המוצעת לגליל, בעיקרה בארבעת הגושים שמנינו: גוש שב, גוש חפן, גוש חזון וגוש טורען. הוספנו שלשה ישובים בודדים: האחד באיזור המושבים הדתיים ושניים לאורך הצירים שיחברו את הגליל העליון עם בקעת בינוסר.

באיזור ואדי ערה - שלאחר מלחמת ששת הימים לא בצענו בו פעולות התישבות, אלא איזרחנו האחזות אחת, מי-עמי, שהוא אגב ישוב מוצלח מאד, גם מבחינה חקלאית וגם מבחינה חברתית - אנו מציעים הקמת שלשה ישובים נוספים. ישובים אלה ימוקמו על קרקעות בבעלות המדינה.

מאיזה צד של הקו?

מר י. צור:

עדיין אין לנו את מיקומם המדויק, אך נראה לנו, ששני ישובים יהיו בתוך הקו חירוק וישוב אחד מעבר לקו חירוק. מאגר הקרקע שלהם מבחינת העיבוד יהיה בשטח מצפון לכביש ואדי ערה, באיזור שבין רגבים לבין הישובים הערביים שיושבים בוואדי ערה עצמה. אנו גם חושבים לחבר ישובים אלה בכביש, שמוצאו במי-עמי ומחלכו בישובים נוספים ובכך נחזק אחיזתנו באיזור ואדי

מר י. אדמוני:

ש מ ר

מר י. אדמוני

ערה, על קרקעות שהם בבעלותנו; וכל אחד מבין את החשיבות הגדולה שיש במאחז שלנו באיזור זה. המעורבות שלנו באוכלוסיה ערבית, נדמה לי שלא צריכה להיות מפחידה, לאור הנסיון שהיה לנו במי-עמי וכאמור, אנו בס"ה רוצים לחזק את מי-עמי, שלא השאר בבדידותה ונוסיף שם עוד 2-3 ישובים.

השר מ. קול:

האם אנשי אום-אל-פאחם לא בונים על

השטחים האלה?

מר י. אדמוני:

לא, על השטחים שאנו מציעים אותם

להקמה לא בונים. אם נקבל הסכמה

עקרונית, נבקש את השטחים שנציע להקים עליהם ישובים, או שנחחיל לעבוד אותם, או ניצר אותם, או נתפוס אותם באיזור שהיא צורה. אגב, הישובים המוצעים להקמה הם מעל לישובים הערביים הקיימים. הישובים הערביים הקיימים יושבים לאורך הכביש ואנו מדברים על מרומי ההר שמעל לישובים.

לאורך הציר המערבי של השומרון, אנו

מציעים הקמת שלשה ישובים: האחד 2-3 ק"מ מזרחה לצור נתן, שנמצא בקו הרוחב של טירה, בין קלקילח לטול-כרם; הישוב השני שאנו קראנו לו זיוה, וידוע כמסחה, שמצוי מזרחה לראש העין; הישוב השלישי מצוי מזרחה למבוא טודיעין וצפונה לבאר טל. מה שמאפיין ישובים אלה, שהם נמצאים ממזרחה לקו הירוק הישן, במרחק של בין 3-5 ק"מ והם אינם נכנסים לאיזור המיושב בכפרים ערביים. יש שטח שבין הקו הירוק לבין האיזור המיושב בצפיפות ע"י כפרים ערביים ואנו מציעים הקמת ישובים אלה בתוך השטח הזה. זו מין ישיבה באיזור אין-כפרים מערבי, כמו שאנו עושים בבקעת הירדן.

ש מ ר

מר י. אדמוני

בבקעת הירדן אנו מציעים תוספת

שלשה ישובים ושוב, בעצם, זה קצת יותר ישובים מאלה הקיימים כיום, אך היות ועוד בשנה נקים את קליה ב' ורימון והקימונו את מבוא שילה, שלשת הישובים האלה הם ישובים נוספים על אלה שעוד יוקמו במהלך שנה זו. הרגשתנו היא, שלאכלוס הצפוף של הבקעה תרומה זו אינה מספיקה, אך אנו מתבססים בתכנית שלנו על מאגרי המים, שנראה שיעמדו לרשותנו בתקופה זו ולכן הצעה זו, כפי שהיא, מתחשבת בתנאי הפיתוח הנראים לנו כריאליים לאיזור זה.

האיזור הנוסף שעליו אנו מדברים הוא

איזור עציון, שבו אנו מציעים להוסיף שלשה ישובים על אלה הקיימים ועל מגדל עוז, שהיא עציון ד', שאנו מקוים שתקום עוד במהלך שנת התקציב הנוכחית. בזה, פחות או יותר, נשלים את התכנית הקיימת לגוש עציון.

סימנו על המפה את הרודיון, שהיא אחד

האחרים המוצעים להקמת ישוב עירוני, הידוע גם בשם אפרתה. כללנו בחבל יתיר הקמת ישוב שמצוי בקצה הדרומה של הר חברון על הקו הירוק, צפונה לציר חל שוקה-ערד, באיזור שבו כבר בוצעו פעולות פיתוח ע"י הקק"ל, במשך מספר רב של שנים. יש פעולת יעור גדולה, הוקם כאן גם מרכז לפעילות נופש ועל ההשתיה הזאת שהוכנה ע"י הקק"ל, מציעים עתה הקמת ישוב זה. אגב, אנו גם יותר אופטימיים לגבי הקמת הישוב, כי נראה שנמצאו פה מים, שניתן יהיה לנצל אותם.

באיזור רצועת עזה ופיתחת רפיח, אנו

מציעים עיבוי ההתישבות ונצול כל כמויות המים הנוספות, שנראה שתעמודנה לרשותנו בתקופה זו של ארבע השנים, בעיקר כתוצאה מהשלמת קו זוהר-צאליים.

ש מ ר

מר י. אדמוני

קו זה, לפי התכנון העכשוי, יושלם עד 1978. חלק מהמים הנוספים יוכלו לעמוד לרשותנו כבר ב-1978 וחלק ב-1979 ו-1980. אנו ביטסנו את תכנית ההתישבות על כמויות המים הנוספות שנוכל לקבל במערכת הזאת. מערכת זאת, בכל הקשור בהולכה מקו צאליים-זוהר אל איזור פיתחת רפיה, כמעט מושלמת. במסגרת זו, אנו מציעים הקמת הישוב השלישי בגוש קטיף שברצועת עזה. כן אנו מציעים הקמת שלשה ישובים נוספים בין קטיף ובין העיר ימית, כדי לתת "עורף" של התישבות יהודית לעיר ימית ולנמל המים העמוקים, אשר צריך לקום במקום המסומן ט' (מראה על המפה) וזה יתקשר לתכנית הכוללת של הפיתחת. הפיתוח נעשה כולו על איזור דיונות, שהוא בבעלות המדינה.

דרומה מהנקודות האלה איזה ישוב

השר ח. צדוק:

ערבי יש?

אין. אנו נמצאים ברצועת החוף החולית,

מר י. אדמוני:

שהיא רצף אחד. רצועת חוף זו לא יושבה

בעבר בגלל העובדה שהיא דיונות חול עמוקה. ממזרח לקטיף נמצאת האן-יונס וממזרח - רפיה. אך לא נמצא במצב שישוב ערבי ישב בתוך הרצף ההתישבותי שבין ימית לקטיף. בדעתנו לפתח את כל המערכת הזאת למשהו דומה כמו גוש עציון. כל התשתית של איזור פיתוח תהיה בנויה על איזור הפיתחת עצמה ועל העיר ימית. אספקת המים תהא מהמערכות הארציות שלנו, בקו מים צפוני-דרומי וכן ענין החשמל, התקשורת וכו'. ז"א, אנו יוצרים רצף התישבותי יהודי, שאין בו ישובים ערביים. מבחינה זו, אפשר לראות אותו די דומה לגוש עציון, שמצוי אמנם באיזור התישבות ערבית, אך הוא איזור שעומד בפני עצמו והוא קשור לאיזור התישבותי יהודי יותר גדול.

בתכנית הזאת אין פיתוח של נצרים

היו"ר השר י. גלילי:

ומורג.

ש פ ו ר

מר י. אדמוני:

בצורה יותר ברורה - תכנית זו באה
לומר, שאיננו בונים ישובים יהודים

בתוך אוכלוסיה ערבית צפופה.

היו"ר השר י. גלילי:

אני מחשיב את ההגדרה שלי. תכנית
זו לא באה לומר דבר. יש בה ואין
בה. יש בה פיתוח של קטיף ושל שטח האש ברציפות לימית; אין בה פיתוח של
נצרים ומורג. כאשר בתכנית שלנו תהיינה הצעות - אם תהיינה - אשמח לשתף
אתכם במידע ובהחלטה על כך. מה שאנו מכינים זה פיתוח קטיף ושטח האש
ברציפות לימית.

מר י. אדמוני:

באשר לחבל רפיח עצמו, כאן אנו מציעים
עוד 5 ישובים במסגרת השטח שנסגר,

בזמנו, ב-1972 בתוך הגדר - שטח שנשאר בינתיים לא מיושב.

השר מ. קול:

מה המרחק מתקו הירוק?

מר י. אדמוני:

אנו נמצאים במרחק של עד 8-10 ק"מ
מתקו הירוק. אנו מציעים הקמת שני
ישובים, שימצאו דרומה לתלמי יוסף ולפריאל, שני ישובים מערבה לשדות
ולניר אברתם וישוב אחד בין דיקלה ובין חולית. כאמור, כל חמשת הישובים
יהיו בתוך השטח שנסגר בזמנו. התאמנו את מיקום הישובים האלה לשטח
הסגירה ולפריסת הישובים שכבר קיימים באיזור זה. אנו מציעים הקמת ישוב
בחרובית, שבעצם סוגר את המשולש של חבל רפיח.

היו"ר השר י. גלילי:

בשעתו הבטחתי - וכך יהיה - שכאשר תהא
הצעה לאזור את חרובית, שבה הוקמה

האחזות נח"ל, היא חובא לוועדה.

ש מ רמר י. אדמוני:

פעולה נוספת שאנו מציעים היא באיזור

רמת הנגב. כאן אנו מציעים להוסיף

שלשה קיבוצים, לפי בקשת התנועות הקיבוציות, שכל אחת רוצה להקים ישוב אחד, במהלך ארבע השנים. זה משתלב עם ישובים קיימים של אותן התנועות באיזור זה.

אנו מציעים תוספת של שלשה ישובים

בערבה.

מה עם מים?

השר א. עופר:

אנו מתבססים בעיקר על מים מליחים.

מר י. אדמוני:

ועדה בראשות גבתי סיימה עכשו את

עבודתה. בהתחלה, חשבה הועדה להטיל וטו על שמוש במים מליחים לצרכי פיתוח החקלאות, אך חזרה בה. את התכנית של הקמת ישובים באיזור זה אנו מבססים על מחקרים של המכון לחקר הנגב. אגב, המים לא רק מליחים, אלא גם חמים ואנו רוצים לנצל גם את התכונה המליחה וגם את התכונה החמה של מים אלה לגידולים מיוחדים באיזור זה. ההתישבות תהא מבוססת, בעיקר, על המים המליחים שבאיזור.

פעולה נוספת היא הקמת ישובים בערבה

וכאן אנו מציעים רק שלשה ישובים, כמו בבקעת הירדן. נראה לנו, שבזאת אנו ממצים, עד לשלב ידע נוסף, את האפשרות לאספקת מים בקטע זה של הערבה ולכן אנו מציעים תוספת של שלשה ישובים בלבד. אם יתברר שיש כמויות מים נוספות, יתכן שבעתיד נציע הקמת ישובים נוספים. אני צופה, שבמהלך ארבע השנים הערבה תכנס לחכנון, שהזכרתי אותו לגבי חבל לכיש והנגב, של תוספת יחידות

ש פ ו ר

מר י. אדמוני

על מאגר הקרקע והמים הקיים, תוך כדי אינטנסיפיקציה של היצור. כי נראה, שגם הערבה תעבור למהלך של יצור אינטנסיבי ביותר, לא בבתי זכוכית יקרים, אלא בבתי רשת, וע"י כך נוכל להוסיף מספר לא קטן של יחידות לשובים הקיימים, ואולי ישובים חדשים. היות ואין כאן בנים בגיל כזה, שכבר רוצים להתאזר במשקים משלהם, יתכן שנוכל להגיע להסכם עם התנועות ההתישבותיות להפריש את המים להקמת ישובים נוספים. אך זאת אין אנו מביאים היום לדיון. אני צופה, שבמהלך ארבע השנים, הערבה תעבור טרנספורמציה מבחינת היצור ומספר היחידות.

באשר למפרץ אילת, אנו מציעים הקמת שני ישובים בלבד, בגלל מגבלות המים, האחד במניפת נביעות והשני - צפונה לנעמה, ישוב שיהיה מבוסס על חקלאות ותיירות. יש כאן גרעין שעושה רושם טוב מאד, שהיה רוצה להיות החלוץ של ההתישבות המיוחדת באיזור זה. מבחינת פיתוח התיירות, הישובים הכפריים לא איכזבו והתיירות פועלת במתכונת יפה מאד, גם בנביעות וגם בדי-זהב. החדרים שבנינו מלאים ומופעלים בצורה נאותה ואני חושב, שזה יותר מוצלח מאשר באופירה. יכול להיות, שבעתיד צריך יהיה להשוב על הקמת ישובים נוספים לציר הדרך אילת - שארם, שיהיו ישובים המבוססים על תיירות, ככפרי נופש וקייט. אני חושב, שלאט לאט איזור זה הופך לאתר קייט ונופש מבוקש, בעיקר ע"י צוללנים בעולם, ואין כל סיבה שלא ננצל זאת להקמת רצף ישובים באיזור זה, שהוא כל כך דליל היום באוכלוסיה.

אלה הם חמשת הפרויקטים שאנו רוצים

להביא בפני ה קונגרס ואנו מקווים, שהקונגרס יתיצב מאחורי תכניות אלה. כמובן, שיסום תכניות אלה יחייב החלטות תקציביות והחלטות אופרטיביות במהלכים הקיימים. ז"א, אנו לא מעלים על הדעת, שאישור עקרוני לתכניות

ש ו ר

מר י. אדמוני

אלה הוא אישור אופרטיבי-חקציבי, אלא הוא שם בפני התנועה הציונית - ובמדה מסוימת, בפני הציבור בישראל - איזה שהן מטרות ומגמות בתחום ההתישבות. אני חושב, שבעיקר אנו רוצים להבליט, שבתחום זה יש לנו הרבה מה לעשות, גם לקליטת דור ההמשך הגדול בתוך הישובים החדשים, גם בעיצוב ובעיבוי איזורי ההתישבות החדשים, שהתחלנו בפיתוחם לאחר מלחמת ששת הימים, גם בתרומה כלכלית חשובה מאד. כי אנו מדברים כאן על שלשה איזורים, שיש להם חשיבות כלכלית ממדרגה ראשונה, והם: הבקעה, הפיתחה - כולל רצועת עזה והערבה - כולל איזור מפרץ אילת. כל היצור באיזורים אלה יהיה מופנה ליצוא, שלא להזכיר את ענין הגדלת היחידות בישובים, בעיקר באיזור לכיש ונגב, שכולה מבוססת על כך, שכל היצור הנוסף יהיה מופנה ליצוא, בתחום גידולים שאנו עוסקים בפיתוחם זה מספר שנים.

במהלך הקונגרס, יש בדעתנו לשחק

את צירי הקונגרס לא רק בשמיעת התכניות ובקבלת החלטות, אלא גם בהשתתפות חוויתית בפעולה ההתישבותית הנעשית על ידנו. אנו מקוים שיועמד לרשותנו יום, שבו נוכל להוציא את צירי הקונגרס להשתתף באירועים שונים בתהליך הקמת אותם ישובים, שעליהם החלטנו בשנת החקציב הנוכחית. בינואר, נמצא במצב של פעילויות שונות בישובים שונים ונבקש את חברי הקונגרס להשתתף אתנו באירועים השונים שנקיים באותם הישובים, כמו: אכלוס ישובים שבניתם נסתיימה, הנחת אבן פינה לישובים שאנו רוצים להתחיל להקים אותם, התחלת הכשרה הקרקע במקומות שאנו נהיה בשלים רק עם התחלת הכשרה הקרקע וכו'.

הכוונה היא, לאפשר לצירי הקונגרס להשתתף השתתפות חוויתית באירועים השונים במערכת הקמת הישובים החדשים המתוכננים.

כפי שאמר יו"ר הועדה, אנו מקוים

שנושא ההתישבות, על התכניות המגוונות שאנו רוצים להציע וההשתתפות החוויתית, יעמוד במרכזו של הקונגרס הזה, כתכנית מרכזית שתוצע להסתדרות הציונית לארבע השנים הבאות.

ש פ ו רמר ר. וייץ:

אני רוצה, בכמה משפטים, להדגיש כמה

הנחות יסוד, שעליהן התכנית מושתתת:

- א) תכנית זו מושתתת על טכנולוגית יצור ידועה, לא כזאת שאנו מקוים לפתח בארבע השנים הקרובות, כלומר, שיכולה עוד להרחיב את המסגרת, אך היום עוד איננו יכולים להצביע עליה במדויק. למשל, גידול גרעינים באופן אולטרה אינטנסיבי - על כך יש ויכוח בין המומחים ועל כן לא כללנו זאת בתכנית. התכנית מבוססת על ידע מצוי תחת ידינו.
- ב) התכנית מבוססת על אמצעים מצויים תחת ידינו. לא הבאנו בחשבון התפלת מים, שימוש במי קולחין, שימוש באגירת מים או כל מיני טכניקות של הגדלת כמויות המים, שבלי ספק במשך ארבע השנים הקרובות, טכניקות אלה תעבורנה מן הכח אל הפועל, אך פה לא הבאנו זאת בחשבון. כן לא הבאנו בחשבון מסירת קרקע נוספת. כל התכנית מבוססת על הידוע והמצוי.
- ג) התכנית היא בתחום המצוי והרצוי, הן מבחינת כח אדם והן מבחינת האמצעים הכספיים. מבחינת האמצעים הכספיים, משום שתכנית זו נותנת קדימה ליצור לשם יצוא, דבר שהמדינה בשנים הקרובות תתן דין קדימה, בין אם זה בחקלאות או לא. היות והחקלאות צועדת לפני המחנה בכח הכלכלי האפשרי לפיתוח, אני סבור שתהיה עדיפות כספית לפיתוח המקורות הללו. כפי שנוכחתם לדעת, מתכוונים לבנות עליה מיוחדת, מתוכננת לפרויקטים התישבותיים מיוחדים והנסיון שרכשנו בשלש השנים האחרונות הוא נסיון מעודד. על כן, התכנית היא ריאלית, ניתנת לביצוע מכל הבחינות ולא הכנסנו לתוכה כל תקוות - אמנם מבוססות - על מנת שהתכנית תהא מקובלת, יסודית ובהירה.

השר ש. רוזן:

צריך להביא בפני הקונגרס תכנית

רחבת ומלהיבה, שהצירים יבואו עם

איזו שהיא בשורה. השאלה היא בכמה זמן יבצעו את כל התכנית. אדמוני

דיבר על 55 ישובים חדשים וקליטת 3,500 משפחות בישובים קיימים. זוהי

ש מ ר

השר ש. רוזן

תכנית רחבה מאד של כ-100 ישובים ולא קל יהיה להרים אותה. אך אני חושב שצריך לתת איזו שהיא בשורה לקונגרס. העברת 100 ישובים מסמכות הסוכנות לעצמאות או למשרד החקלאות, היא מבצע גדול. כי מתוך 200 ישובים, להעביר את מחציתם, זה מעשה גדול. הוספת 3,500 משפחות לישובים קיימים, אם נצליח בכך, שקולה אצלי כנגד אותם 50 ישובים חדשים, מבחינה זו שהרחבה, לא פעם, נותנת פרי יותר מאשר דבר חדש. דבר חדש מצריך גם כסף וגם זמן ודוקא הצירים מחפשים דברים חדשים.

לגבי קליטת עולים במושבים שתופיים ובקיבוצים - הדבר הולך ומתבצע. קליטת עולים במושבים קיימים - לא מצליחה. הקמת מושבים אינדיבידואליים של עולים - מצליחה. 400 מושבים בתהליך הקמת - אני מטיל ספק בעניין זה.

מר י. אדמוני:

איננו מערבבים אוכלוסיות, אלא זה אמור רק בישובים שבהם בנינו לעולים.

השר ש. רוזן:

אם מדברים על 1,300 משפחות עולים במושבים חדשים, זה כ-20 מושבי עולים. זהו מבצע גדול גם מבחינת עליה. אני רואה בחיוב הגדלת הישובים הקיימים בגליל התחתון. ברצוני לשאול: לפני 3-4 שנים החליטה ועדת השרים לענייני כלכלה על הקציב מיוחד לגליל התחתון. באיזו מדה הדבר התבצע?

היו"ר השר י. גלילי:

זה התקדם במדה רבה.

ש מ ר

השר ש. רוזן:

יש התישבות חדשה בקו הירוק ומעבר לקו הירוק, באיזורים שאני מצביע בעד ובאיזורים שאני מצביע נגד. אנו לא עומדים להחליט היום. ברצוני רק להעיר ביחס לאיזור רצועת עזה. לגבי פיתחת רפיח, לא הצבעתי נגד. אנו מנהלים משא ומתן לשיקום הבדואים ונמנעתי. לכל אחד יש מפה משלו, אך מוטכם, שבאיזורים של אוכלוסיה ערבית צפופה אין להתישב. איזור עזה הוא האיזור הצפוף ביותר במדינת ישראל. אין לו, נדמה לי, אח ודוגמא במדינת ישראל ואף לא במדינות אחרות. איזור זה הוא פרובלמטי מאד מבחינת הקיום. אני יודע, שרענן וייץ עשה פעם תכנית של ישוב הפליטים של רצועת עזה, שהיתה בנויה על איזורים אחרים. הלכנו לפיתחת רפיח, כי חשבנו שעל חלק מעזה נצטרך לוותר. אז יש קטיף א' וקטיף ב' ושתי האחזיות נח"ל - וכל זה באיזור שאין בו מים.

אני מבקש, במקרה זה, שיהיה דיון לא

רק בועדה זו, אלא גם בממשלה.

יש 22 כפרים בגליל ואני בעד התישבות

בגליל. אך אדמוני אמר, שהכל בנוי על תעשיה. אני חושב, שאנו רצים מדי בענין כפרי תעשיה.

השר א. עופר:

כתכנית של פרוגרמה אני מאשר זאת,

כי זה תואם את החלטות הממשלה היכן

יש להתנחל. אני מבין, שע"י החלטה על 30 וכמה ישובים, אנו לא מאשרים כל ישוב וישוב. זוהי פרוגרמה בלבד ולא יותר.

ש ו ר

השר א. עופר

אני רוצה להוסיף להערת השר רוזן.

אתם זוכרים את הויכוח על כפרי התעשיה - אני די פקפקתי. עדיין לא
הגענו לכפ"ת הראשון שמיצר. הכפ"ת הראשון הוא אלעזר בגוש עציון - עכשו
האכלוס ועוד יקח לו זמן ליצר. אמרנו אז, שזה לנסיון ואני מבין,
שמקימים כמה כפ"תים. אני חושב, שאנו יותר מדי בונים על מה שנקרא
תעשיה. מה גם, שהנסיון שלנו גם בישובים העירוניים, כמו: ימית וקצרין,
מוכיח שהתעשיה לא כל כך ממהרת למקומות אלה ואנו לא רואים אותה צומחת
שם. לדעתי, יש להקדיש לענין זה שיקול דעת נוסף ואולי להזמין את שר
המסחר והתעשיה - ואני מדבר על הכפ"תים הקיימים. נדמה לי, שבענין זה
אין לנו מספיק נסיון, כדי לבנות על כך תכניות רחבות מדי.

זו פרוברמא - אך לא תכנית. אלה הן

מר מ. קרונה:

סיסמאות ומגמות שונות - והן אינן

קונקרטיות. לדעתי, יש כאן כפילות וצריך לעשות קונסולידציה של כל התכנית
ולחציב אותה כדבר שלם.

זו הקונסולידציה.

מר ר. וייץ:

הקונסולידציה אינה נראית לאיש שאינו

מר מ. קרונה:

מומחה בענין זה. שחרור המשקים מסמכות

הסוכנות - זה דבר שהוחלט עליו. אז בס"ה מה שמובא כאן כחלק הציוני זה
15 הישובים שרוצים להוציא אותם לעצמאות. אני חושב, שכוחו של קונגרס -
אני יש לו כוח - אם מביאים בפניו תכנית אחת או שתיים, אך לא תכניות רבות.
לא הקונגרס ואף לא ועדה ההתישבות שלו יכנסו לפרטי הפרטים. ליד שולחן
זה אפשר לקבל הסכמה שיותר טוב להרחיב דברים קיימים מאשר להקים דברים
חדשים. אך לא ניתן להשיג הסכמה כזאת בין נוער ואף לא בקונגרס. הקונגרס

ש פ ו ר

מר מ. קרונה

רוצה בדברים חדשים, שיכולים להלהיב את הדמיון, שצריכים להיות מתורגמים ע"י מגביות יותר גדולות וע"י נוער, שאולי יקבל השראה ויצטרף לעניין זה. אם רוצים דבר שיגדתי, אפשר לשלוף תכנית מאיזה שהוא מקום ולחלקים את צירי הקונגרס בקט. אך אם מתיחסים לעניין במדה של רצינות, לדעתי טוב יותר לצמצם את התכנית לדבר אחד או שניים, ולא ים של דברים.

יש להביא בפני הקונגרס אתגר ולדעתי,

האתגר יכול להיות רק בהקמת דברים חדשים ובאיזורים שמחוץ לקו הירוק. כאתגר צריך להביא בפני הקונגרס דברים יותר קוסמים ומעוררים את הדמיון. זה כולל את כל הפעולה בגליל. אנו מדברים 5-6 שנים על פיתוח הגליל והאדם המתאם את הפעולה בגליל התפטר בימים אלה, כי לא נותנים לו לעשות שום דבר.

השר מ. קול:

בדרך כלל, אני מחייב את התכנית שהביא

בפנינו יחיאל אדמוני, כי יש בה רב-

גווניות. יש בה גם תוספות וגם השלמות וגם דברים חדשים, כי אי אפשר לבסס התכנית רק על תוספות. אני מבין מדוע עושים זאת. כשהעליה היא בשפל המדרגה, ההסתדרות הציונית כמעט ואינה קיימת. אז אם גם לא תהיה התישבות ולא עליה, ישאלו מדוע ההסתדרות הציונית קיימת בכלל. לדעתי, טוב שמביאים בפני הקונגרס תכנית התישבותית, כי היא יכולה לעורר את הדמיון. ברצוני רק להעיר לגבי העולים. הנסיון לשלב עולים כתוספת לישובים קיימים הצליח, לפי דעתי, בכמה מקומות וכדי לעשות מחקר בעניין זה.

מר ר. וייץ:

עשינו מחקרים והנסיון. בדרך כלל,

לא הצליח.

ש פ ו ר

השר מ. קול:

אני מציע, שיחיה מחקר ונקבל על כך
המונה. כי, בדרך כלל, ישובים של
עולים חדשים זה ענין די פרובלמטי. לעומת זאת, לדעתי, אם יש אוכלוסית
עולים שאפשר לשלב אותה בישובים קיימים, אז כדאי לבדוק זאת לחיוב.
אני דוקא נוטה לחיוב, כי ראיתי במספר מקומות הצלחה גדולה. ביד נתן
ראיתי קליטה טובה של עולים מדרום אמריקה. במושבים שתופיים הקליטה
מאד מצליחה וצריך לעודד זאת.

פר י. אדמוני:

התכנית כוללת 400 יחידות במושבים
השתופיים.

השר מ. קול:

לגבי הבנים - אני מעריך מאד את
העובדה שהבנים רוצים להאחז בקרבת
הוריהם, אך אני מציע גם בענין זה לערוך מחקר, היכן יותר מוצלח - אם
הבנים יוצאים ממושב הוריהם ומקימים מושב חדש לא רחוק, או אם הבנים
נקלטים באותו מושב של ההורים ונוצרות חמולות, שלפעמים הן לא לחיוב.
זה דבר גדול שהבנים רוצים להיות בהתישבות, אך איך לכוון דברים אלה -
כדאי לבדוק.

אני מסכים עם השר אעופר, שכדאי

לשמוע על הנסיון הראשוני לגבי כפרי תעשיה. כי ברור, שאם רוצים להגדיל
את האוכלוסיה, זה יכול להיות או ע"י עירות נוספות, או ע"י כפרים
תעשייתיים, כי אין שם קרקע לחקלאות. ענין זה הוא עתיד הגליל ומוכרחים
לדון בו באחריות ובכובד ראש.

ש פ ו ר

השר מ. קול

לדעתי, אחד החזיונות המופלאים ביותר

שאתה מוצא עכשו במדינה - אלא שלא מספיק מבליטים זאת - שיש מאות משפחות עם ילדים, אשר רוצות לעזוב את העיר ולהקים ישוב. אנשים מבוססים עם דירות מחפשים תוכן לחייהם, בעיקר הרבה מאלה שהיו בקיבוץ, הלכו לעיר ולא מצאו סיפוק בעיר.

הנסיון של שלוב תיירות בכמה ישובים,

שאינן בהם חקלאות, זה נסיון שהצליח באופן יוצא מן הכלל. המלונות בערים נמאסו ומחפשים משהו חדש סיפוס ישראלי, רחוק מהעיר הסואנת וטוב שבישובים קמו אנשים, אשר רואים בתעשייה של שרותים מסוג זה אתגר חשוב מאד. זה היום ענף חשוב מאד ויכול לבסס ישובים וכדאי שיהיה מחקר גם בענין זה.

אנו התחלנו בתכנית שחוגש לקונגרס

פר י. צור:

הציוני. התכנית כבר נדונה בוועדה

לא אחת ואין בזה חידוש, פרט לכמה שמות חדשים שראיתי ושמתתי לראותם.

אך אם נבוא לקונגרס הציוני ונגיש להם תכנית רבת מימדים כזאת - 55

ישובים - אז יתקבל, כאילו בשטח העליה היינו מגישים תכנית לעליה עוד

2 מיליון יהודים לארץ. התכנית תתקבל במחיאות כפיים וזה יהיה אתגר,

אך היא לא תהייב את הקונגרס במאומה ולא תעמיד בפניהם שום מטר

קונקרטית. לכן, בעקבות דבריו של קרונה, אני רוצה לומר שאמנם, יפה

להביא מין חזון כזה של התישבות, אך צריך להביא לפני הקונגרס תכניות

יותר ממשיות של 10-12 ישובים, שהם בגדר אפשרות של ביצוע ואל תשכחו,

שההסתדרות הציונית אינה נותנת את הכסף להתישבות - זו הסוכנות היהודית

הנותנת, בכל מיני קוסבינציות. הייתי רוצה לגבש גרעין של שלב ראשון

של ההתישבות הזאת, שלב שיהיה באחריותה של ההסתדרות הציונית, אם מבחינת

כח אדם ואם מבחינת תקציבית; כי אחרת זה יהיה דבר כולל, שאינו מהייב

שום דבר מבחינת ממשית. לכן, עם כל ההתלהבות לתכנית גדולה זו - ואינני

ש מ ר

מר י. צור

אומר זאת באירוניה - הייתי אומר, שצריך בתוך התכנית הגדולה הזאת לגבש תכנית ציונית ממשית של מספר ישובים מסוגים שונים - אי אפשר לצאת רק בישובים שמעבר לקו הירוק - אחד בגליל, אחד בנגב, אחד בפיתחת רפיח וכו' ולרכז את כל המאמצים, כדי שהישובים האלה יהיו מוכנים להתחלה כלשהי בתקופת הקונגרס והם שיעסיקו את הקונגרס.

אל"מ מ. שגב:

אני מבקש להתייחס לפרסום של הישובים

מעבר לקו הירוק - זה אינו עושה בעיות,

אך במקומות חדשים, כמו: מסחה ומבוא מודיעין, אני מציע לא לפרסם זאת. זה ימנע רכישה ויעשה בעיות. מדובר באיזור עציון, ממזרח לכביש החדש, כולל איזור מסחה, צור נתן ואיזור מודיעין. כדאי לא לגעת בזה בפרסום ואם אפשר, לעכב זאת.

מר י. אדמוני:

לגבי כפ"תים, אנו ערים לעניין וחלק

מהישובים המתוכננים לגליל הם ישובים

משולבים. אנו מנסים לרכז רזרבות קרקעות בכל השטחים המצויים בסביבת הגליל, בגליל המערבי, בגליל העליון ובגליל התחתון, על מנת להעמיד משבצות קרקע, מלאות או חלקיות, לרשות הישובים. אנו ערים לבעיה זו ואנו מנסים נסיון חדש והנסיון הוא במדה העוצמה של הפיתוח התעשייתי בכלל הישובים. הישובים של הטורען נראה לנו שבשלב ראשון יהיו ישובים חקלאיים פר-אקסלנס, מבוססים על רזרבות קרקעות המצויות בגליל התחתון. אנו מרכזים עכשו רזרבות קרקעות בעמק החולה וכן בגליל המערבי. לכן, אני חושב שמידת הסיכון שלנו אינה כל כך גדולה, כי אנו לא הולכים על פיתוח תעשייתי פר-אקסלנס, אלא על שלוב חקלאות, תעשייה ובמקומות מסוימים גם היירות וקיס.

ש מ ר

מר י. אדמוני

ברצוני להתייחס לדבריו של יעקב צור.

בתשע השנים האחרונות הקימונו 87 ישובים. כל מי שאומר שלא היתה הנזפת התישבות, אם הייתי מציג בפניו מפה של מה שהוקם, היה רואה חמנה יותר צבעונית. בארבע השנים האחרונות קלטנו בהתישבות אלפי משפחות, בישובים הקיימים ובישובים חדשים. משרד השיכון בנה בהתישבות לפחות 5,000 בתים בחקופה זו. אז מה נציג לקונגרס ל-4 השנים הבאות? 10-12 ישובים? זו הבטחה שנביא להם? אז כולם יבואו ויגידו מה זו הנסיגה לעומת כל מה שעשינו בעבר.

מר י. צור:

תציג את התכנית הגדולה, אך תדבר על שלב ראשון.

מר י. אדמוני:

אני מציג תכנית שאיננה דמיונית

ובהיקפה היא דומה מאוד לתכנית ב-4

וב-9 השנים האחרונות שבצענו. אין בה שום דבר מהפכני ויוצא דופן. אלא, אנו שמים את הדברים, שבדרך כלל אנו עושים "רגב אחר רגב", בחבילה אחת, אותה אנו רוצים להציג בפני הקונגרס ואסור לנו שלא לעשות כך. יש לנו שתי סיבות לעשות יותר מהר: (1) התרומה לעניין היצוא. (2) אלפי יחידות בנים רוצות להשאר באיזורים ובישובים הכפריים ולא לה ממילא מדינת ישראל היתה בונה שיכון באיזה שהוא מקום. יש פה בהחלט הליכה מציאותית.

מר ש. אבני:

כמה הערות בעיקר לחלק הראשון, ששר

השיכון לא הספיק לשמוע, לגבי הגליל.

בגליל יש היום תכנית ותחלטה מחייבת להגדיל את המושבים ל-60 יחידות. תכנית זו, מבחינת השיכון, נסיים ב-1977. הוא הדין לגבי הגליל התחתון.

ש מ ר

מר ש. אבני

זוהי אחת התכניות שמחבצעות הלכה למעשה ולולא מגבלות תקציביות וקשיים מקומיים היינו מסיימים בשנת 1976, אך נשארו שאריות ונסיים ב-1977.

לגבי התכנית הרחבה של אדמוני - או

שלא הבינתי אותה, או שיש פה חוסר סינקרוניזציה. אם מדובר על בן ממשיך, תכנית זו פתוחה למתישבים להחארגן ולבנות. עד היום לא היו מגבלות תקציביות. אם מדובר על נחלאות בלי חקלאות, ידוע לי שתנועת המושבים מתנגדת לזה.

התכנית אושרה ע"י תנועת המושבים
ומשרד החקלאות.

מר י. אדמוני:

גם מדברי אדמוני הובן, שעיקר המעמסה
הראשונית היא על תקציב השיכון ואחנו

מר ש. אבני:

לא תואם הדבר. יחיאל מעלה, מדי פעם, טענות על משרד השיכון, על חוסר תיאום. זו דוגמא של חוסר תיאום מצד המחלקה. הקמת מרכז איזורי מאוכלס בגליל התחתון, אני חושב שזו תהא שגיאה. אנו בונים בכל מושב באיזור 10 יחידות, בתאום עם משרד החקלאות, לבעלי מקצוע וקיימות שתי מושבות בלב האיזור: כפר חבור ויבנה. האם באמת צריכים תשתית חדשה ועירות פיתוח נוספות באיזור?

הערה אחרונה שהיא יותר לגבי המתודיקה

מאשר לגבי הפרוגרמה. נתפרסמו רשימות, לאחר הדיון פה, לגבי שלשת הישובים באיזור ימית. משרד השיכון אחראי, אחריות כוללת, לימית והדבר לא תואם אחנו. אם התכניות תתישמנה, אין מקום לשלשה ישובים בין פיתחת רפיה לימית.

ש מ רהיו"ר השר י. גלילי:

לא אנו קובעים מה יובא לקונגרס. אנו

מוסמכים לקבוע מה לא יובא לקונגרס.

מה יובא לקונגרס מבחינה פתודית, מה עלול להצית התלהבות ציונית וכו',
מה חובת הנהלה ההסתדרות הציונית כלפי הקונגרס - זה בסמכות הנהלה ההסתדרות
הציונית ואני מניח, שלמר קרונה וליעקב צור תהיה הזדמנות להשתתף בדיונים
בתוך ההסתדרות הציונית, לגבי השאלה מה יובא לקונגרס, באילו שיעורים
ובאיזה ריכוז והבלטה. אילו היה בהכנות לקראת הקונגרס משהו, שהיה לנו
ענין מדיני או עקרוני להתנגד להבאתו לקונגרס, חובתנו היתה להצביע על כך.

מכאן אני קובע - ואני אומר זאת לדברי

מר קרונה - שממשלת ישראל, כשהיא דנה בנושא התישבות, היא דנה על שני עברי
הקו הירוק, ולא על צד אחד בלבד; דהיינו, יש חשיבות גדולה, שכאשר מביאים
הכניה התישבותית לקונגרס, שהיא לא תפסח על הפעילות ההתישבותית מעבר מזה
של הקו הירוק. לדוגמא: הגליל, רמת הנגב, ואדי ערה, הערבה. אלה דברים
מלהיבים מבחינה ציונית, אך לא רק מהבחינה החינוכית והעקרונית, אלא גם
מבחינה מטריאלית ממשיה ויש חשיבות שההכניה לקונגרס תבוא בכללותה.

הקונגרס לא יקבל על עצמו לקבוע סדר

קדימויות. סדר קדימויות, שיש להתחשב בהם בהנמקות של קליטה עליה והנמקות
מדיניות, אנו קובעים במוסד זה, שהוא משותף לממשלה ולהסתדרות הציונית
עפ"י האמנה.

אני רוצה לומר באזני חברינו במחלקה

להתישבות, שהם צריכים, אפילו בתהליך ההכנות לקונגרס, להקפיד על התיאום
גם עם משרד הפסח וההעשיה וגם עם משרד השיכון, לא כל שכן שיש להקפיד
על התיאום, כשהדברים מגיעים כבר לכלל החלטה. אנו כאן לא קיבלנו כל
החלטה. הצבת הנושא היתה לשם אוריינטציה.

ש ו ר

היו"ר חשר י. גלילי

אנו, לצערי הגדול, נמצאים במצב, ששום פורמולות לא חופסות טוטאלית. למשל, פורמולה של איזור מאוכלס, היא לא תמיד חופסת. הגליל, ללא שום ספק, הוא איזור מאוכלס. אעפ"י כן, אנו רוצים להרבות שם ישובים. ואדי ערה, גם הוא איזור מאוכלס ודוקא משום כך אנו צריכים לחדור שם עם ישובים. אין הצעה לפתח את נצרים ומורג, שהם אטנם באיזור מאוכלס ברצועת עזה.

אני חושב, שהערות החברים עופר וקול לגבי כפ"תים מצדיקות פעם דיון בנדון. גם הם לא אמרו שצריך להסתלק מהרעיון, אלא העירו שיש ללכת בזהירות, כי הוא עדיין בבחינת ניסוי, אם כי הרבה דברים במדינת ישראל היו בבחינת ניסוי והבקיעו לעצמם דרך.

לאחרונה, שתי הערות:

(1) שום דבר לא מהפרסם מישיבה זו, פרט לזה שהיה דיון בתכניות ההתישבותיות לקראת הקונגרס.

(2) יש החלטה אחת שפתחנו בה את הישיבה, בנושא בית הספר והמרכז העירוני, שנחליט עליו כאשר תהיה הצעה של משרד השיכון.